

ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

КНИГА
КИЇВСЬКОГО
ПІДКОМОРСЬКОГО
СУДУ
(1584 - 1644)

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМ. О. О. ПОТЕБНИ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
У М. КИЄВІ

**ПАМ'ЯТКИ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ**

Серія актових джерел

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ім. О. О. ПОТЕБНІ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
у м. КИЄВІ

**КНИГА
КИЇВСЬКОГО
ПІДКОМОРСЬКОГО
СУДУ
(1584 – 1644)**

Підготували до видання
Г. В. БОРЯК, Т. Ю. ГИРИЧ,
Л. З. ГІСЦОВА, В. М. КРАВЧЕНКО,
В. В. НІМЧУК, Г. С. СЕРГІЙЧУК,
В. В. СТРАШКО, Н. М. ЯКОВЕНКО

Серія заснована у 1961 р.

У публікації подано повний текст важливої пам'ятки староукраїнської ділової мови кінця XVI — першої половини XVII ст.— актової книги Київського підкоморського суду. Вона дає багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту українського народу. Разом з особливостями ділової мови відображена жива розмовна лексика, зафіксована в польових записях протоколів опитування свідків та учасників межувань. Засвідчена в книзі мікротопонімічна і гідронімічна номенклатура відкриває значні можливості для ономастичних досліджень. До тексту додається передмова, покажчики, словники застарілих слів і юридичних термінів, а також складена за матеріалами пам'ятки карта Київського воеводства на рубежі XVI—XVII ст.

Для науковців-мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів, географів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

В публикации подан полный текст важного памятника староукраинского делового языка конца XVI — первой половины XVII ст.— актовой книги Киевского подкоморского суда. Она дает богатый и разнообразный материал для характеристики общественных правовых отношений и быта украинского народа. Вместе с особенностями делового языка отображена живая разговорная лексика, зафиксированная в полевых записях протоколов опроса свидетелей и участников межевания. Отраженная в книге микротопонимическая и гидронимическая номенклатура открывает значительные возможности для ономастических исследований. К тексту прилагается предисловие, указатели, словари устаревших слов и юридических терминов, а также составленная по материалам памятника карта Киевского воеводства на рубеже XVI—XVII ст.

Для научных работников-языковедов, этимологов, историков, юристов, этнографов, географов и всех, кто интересуется отечественной историей.

В і д п о в і д а л ь н и й р е д а к т о р

В. В. Німчук

Затверджено до друку вченою радою
Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН України

Редакція літератури,
мови та мистецтвознавства

Редактор *Н. С. Редичук*

К $\frac{460200000-333}{M221(04)-91}$ 511-91

© В. В. Німчук, Н. М. Яковенко
(Передмова), 1991

© Г. В. Боряк, Т. Ю. Гирич,
Л. З. Гісцова, В. М. Кравченко,
В. В. Німчук, Г. С. Сергійчук,
В. В. Страшко, Н. М. Яковенко
(підготовка до видання), 1991

ISBN 5-12-002494-7

ПІДКОМОРСЬКІ КНИГИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ КІНЦЯ XVI — ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII ст.

Серед писемних джерел з історії України XVI—XVIII ст. особливе місце належить судово-адміністративним (актовим) книгам, загальна кількість яких на сьогодні становить понад 7,5 тис. томів, охоплюючи близько 5 млн. документів-записів¹. Самостійне фактографічне значення цих записів безсумнівне, однак, з другого боку, не меншу цінність складає і кожна окремо взята книга — цілісна історико-лінгвістична, культурна і юридична пам'ятка, неподільну структуру якої обумовлюють: а) континуаційність, тобто хронологічна послідовність записів; б) синхронність щодо відображених у записах подій; в) юридична сила доказовості записів². Підхід до актових книг як до самовартісних історико-культурних одиниць підказує такий принцип їх видання, при якому за основу публікації бралася б не тематична підбірка актів із різних книг, а конкретна книга у повній сукупності вміщених до неї записів. Перша спроба такого видання, на жаль, не завершеного, здійснена у серії «Пам'ятки української мови» М. К. Бойчуком, який опублікував 88 початкових актів Житомирської замкової книги³. У 1986 р. у цій же серії вийшла Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.⁴ На аналогічних археографічних засадах здійснено і підготовку цього видання, яке представляє фрагменти перших збережених книг підкоморського суду Київського воеводства кінця XVI — половини XVII ст., зшиті в один конволют, як детальніше буде показано далі, у 1835 р.

Підкоморські книги виникли як продукт діяльності межових судів, що функціонували на Галичині з 30-х рр. XV, а на Правобережній Україні — з другої половини XVI ст. У діяльності межових установ простежуються релікти інституцій глибокої давнини. За визначенням одного з перших дослідників межового питання К. Неволіна, «історія межування за внутрішньою суттю відбиває історію витворення поземельної власності»⁵, ілюст-

¹ *Купчинський О. А.* Про підготовку каталога судово-адміністративних фондів України XV—XVIII ст. // *Арх. України.*— 1976.— № 5.— С. 16.

² *Дашкевич Я. Р.* Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні в XIII—XVIII ст.: (Пробл., стан і методика дослідження) // *Історичні джерела та їх використання.*— К., 1969.— Вип. 4.— С. 130.

³ *Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст./ Підгот. до вид. М. К. Бойчук.*— К., 1965.— 191 с.

⁴ *Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.: 36. акт. документів/ Підгот. до вид. О. М. Маштабей, В. Г. Самійленко, Б. А. Шарпило.*— К., 1986.— 219 с.

⁵ *Неволин К. А.* Об успехах государственного межевания в России до императрицы Екатерины II // *Полн. собр. соч.*— Спб., 1859.— Т. 6.— С. 432.

руючи розвиток форм землеволодіння, умов землекористування, рівня заселеності і обробітку землі. Найранішим документом, що стосувався власне обмеження земель, був, очевидно, опис границі землеволодіння, наданого феодалові сюзереном, у якому писемно фіксувався символічний об'їзд («за-вод», «уїзд»), здійснюваний при акті дарування. Осільки потребу в документі такого змісту відчувала вузька суспільна верхівка, кількість збережених обводів XII—XIII ст. незначна як для західнослов'янських, так і для східнослов'янських земель. На Україні, як можна припускати з наявних писемних джерел, норми публічного побуту приблизно до середини XV ст. не вимагали документального засвідчення меж новопридбаної землі, доки вона не ставала предметом спору. І в надавчих грамотах, і в актах приватних відчужень граничний обвід, як правило, обмежується формулою «зо всім, шчо к тому із віка прислушало», калькуваною з чеського формуляра, котрий широко увійшов в українську канцелярську практику наприкінці XIV ст.⁶ Введення у новопридбане володіння, що супроводжувалось обов'язковим об'їздом його меж, здійснювалося офіційною особою при свідках, присутність яких розглядалася як достатній юридичний доказ: «А виїздил ту землю Ходор Чеолчич, тот об'їздил от пана Оти, старости, а інні то вшитко свідці»⁷. У другій половині XV — на початку XVI ст., коли формування феодального землеволодіння в основному було завершене і розпочався інтенсивніший земельний обіг як ділчих, так і прекарних володінь, у поземельний документ входять зміни, викликані потребою конкретнішого окреслення граничних обводів. Процедура надання починає оформлятися двома документами: власне дарчим листом сюзерена і ув'язчим листом, який складався місцевим урядником у присутності сусідів-свідків і містив опис границі, наданих угідь. Потреба писемної фіксації граничних обводів, яка вказує на зрослу вагу документа як правового доказу, виявляється і в приватних актах відчуження землеволодінь, де опис межі нерідко вносився до самого тексту документа. За такою формою складені численні ділчі, купчі і дарчі листи, заявлені до перемишльських, сяноцьких та ін. земських книг середини XV ст., а також купчі і ділчі волинського і наддніпрянського походження кінця XV — початку XVI ст.⁸

Усталення традиції писемної фіксації межових обводів було безпосередньо пов'язане з практикою розв'язання межових спорів. Якщо раніше остання спиралася на фіксацію кордону землеволодіння у пам'яті свідків («людей старих, границь свідомих»), то з часом доказ через свідків поступово починає поступатися місцем доказу через документ, хоча у межових спорах його ще довго треба було підтверджувати живими свідченнями. Так, консти-

⁶ «S tím se vším, což k tomu přislušie» (пор. акти із земських книг XIV—XV ст., опубл. у вид.: Archiv český čili staré písemné památky české i morawské / Z archivův domácích i cizích sebral a vydal Fr. Palacký.— Praha, 1840.— Dil 1.— S. 405—417; Dil 2.— S. 47, 48, 324 etc.

⁷ Грамоти XIV ст. / Упоряд. і вступна ст. М. М. Пешак.— К., 1974.— С. 44 (Купча братів Скійбичів 1370 р.).

⁸ Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczy Pospolitej Polskiej z archiwum t. zw. berwardyńskiego we Lwowie / Wyd. K. Liske, A. Prochaska, W. Hejnosz.— T. 11.— N 1645, 3657, 3986;— T. 13.— N 471, 2689, 3271, 3689 etc. (Далі: AGZ). Акты, относящиеся к истории Южной и Западной Росии, собранные и изданные Археографической Комиссией.— Спб., 1862.— Т. 1.— С. 37 та ін. (Далі: АЮЗР).— Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Stawucie / Wyd. prez B. Gorczaka.— Lwów, 1887.— Т. 1.— S. 57, 76. (Далі: AS).

туція Пйотркувського сейму 1519 р., вказуючи на сумнівність багатьох документів і привілеїв, застерігає, що границі землеволодіння мусять встановлюватися «не згідно з актами і знаками, що в них описані..., але згідно зі свідченнями «не старих людей»⁹. На Правобережній Україні безумовно першість документа як правового доказу у межових спорах усталюється не раніше другої половини XVI ст., тобто паралельно із запровадженням нормованого підкоморського судочинства¹⁰.

Сама процедура розв'язання межової суперечки реалізувалася двома шляхами, обидва з яких згодом знайшли своє вираження у функціях підкоморського суду. Перший із них — це так зване полюбовне межування, здійснюване через обраних сторонами третейських суддів. Про полюбовне межування судово-адміністративні книги українського походження згадують уже в 20-х рр. XV ст.¹¹ Збереглося чимало так званих еднальних листів XV—XVI ст., у яких перед описом граничної акції зазначається, що сторони вирішили «згодливим и суседским обичаем... постановене слушное перед приятелми учинити, нехай, дей, ваша милість відаеш своє, а я своє»¹². Приятельський суд відбувався при значному згромадженні людей: третейських суддів, дрібних судових урядників — вижив чи господарських дворян, суддів-свідків та «інших людей добрих». Приятельське межування не втратило чинності і з появою офіційних межових установ, коли суддя міг виступати у ролі суперарбітра, очолюючи колегію третейських судів, обраних сторонами, і розглядаючи справу у присутності багатьох «людей добрих суседов околичних» (пор. у книзі, що публікується, акти № 3, 15).

Розбір межових суперечок, не розв'язаних полюбовною згодою, бере початок у суді князя — верховного власника усіх земель, ленними посідачами яких вважалось рицарство (боярство). Характерна для середньовіччя форма так званого контрадикторного судочинства, при якому суд проходив у формі суперечки сторін перед сюзереном, простежується на багатьох граничних вироках XIV—XV ст.: «И мы того досмотрели и разделили есмо...». Первісну особисту участь сюзерена у розв'язанні граничного спору васалів підтверджує, наприклад, і таке характерне застереження: свідки-старці с. Мокричан, доводячи у 1498 р. свій обвід, говорять: «Тут тие грані сам княз великий Швитригайло, привернувши свой кон и винемши корд, своєю рукою тје грані зарубал... и казал нам по тол держати»¹³.

⁹ Volumina legum Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae ab anno 1347 ad annum 1780. — Спб., 1859. — Vol. 1. — Р. 176. (Далі: Volumina legum).

¹⁰ Аргумент такого плану зафіксований у луцьких підкоморських книгах вперше у 1615 р.: «Там тилко светкове мают бити, где права немаш» (Центральний державний історичний архів України у м. Києві, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 222 зв. (Далі: ЦДІА України). Як бачимо, документи спростовують висловлене у свій час припущення, що писемна традиція запанувала в українському межовому праві ще в XV ст. (пор.: *Грабина Л.* Штучні межові знаки на Україні в XV-му і першій половині XVII-го століть // *Техн. вісті.* — Львів, 1929. — Рік 5, ч. 1. — С. 3).

¹¹ AGZ — Т. 11. — № 297, 892, 1353, 1635, 3137; Т. 13. — № 1541, 2297, 3281, 4642 та ін.

¹² ЦДІА України; ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 31—32 (1551 р.); ф. 22, оп. 1, спр. 9, арк. 465—466 (1560 р.); ф. 25, оп. 1, спр. 6, арк. 66—70 зв. (1564 р.) та ін.

¹³ Архив Юго-Западной России : Акты о землевладении в Юго-Западной России XV—XVIII вв. — Киев, 1907. — Ч. 8, т. 4. — с. 119. (Далі: Архив ЮЗР).

З переходом особистих судових функцій пануючого до судових інституцій, що діяли від його імені, поступово розвивається і межовий суд. Однак розв'язання граничних спорів довше, ніж інші конфліктні питання, підлягало особистій юрисдикції верховного володаря, оскільки, за традицією, жодна операція, пов'язана з землеобігом, не мала законної сили без його апробації. Відтак спершу для вирішення конкретних питань на місці межових спорів надсилалися уповноважені двору, які виступали від імені пануючого. З інтенсифікацією феодального освоєння земель виникає потреба в інституті постійного уповноваженого. У Польському королівстві (а саме ця модель згодом була перенесена на землі Великого князівства Литовського) з середини XIV ст. у такій ролі починає виступати надворний підкоморій — придворний, до обов'язків якого первісно входила охорона королівської особи і нагляд за особистими помешканнями короля та його скарбницею («коморою»). Перші акти, де підкоморій від імені короля виступає у ролі граничного судді, походять з малопольських територій і датуються 1362 і 1381 рр.¹⁴, хоча вже Віслицький статут 1347 р. згадує про оплату підкоморію за межкування залежно від кількості розмежованих ґрунтів і витрачених на це днів¹⁵. Наприкінці XIV ст. у Малій Польщі оформляється сталий уряд підкоморія кожної землі, який розв'язував межові суперечки за пожиттєвим королівським призначенням. Нарешті, конституція 1588 р. затвердила обрання підкоморіїв місцевою шляхтою і складання ними присяги за встановленим зразком¹⁶.

До обов'язків підкоморія належав не розгляд поземельної суперечки, а лише сам акт розмежування спірної землі на підставі відповідного рішення земського суду; межова акція здійснювалася у присутності свідків та «людей добрих»¹⁷. Специфічною ознакою підкоморського суду було те, що він не мав власного приміщення, засідаючи завжди безпосередньо на місці спору. Почесні символи влади підкоморіїв (лопата для насипання межових пагорбів — копців, а також шнур для вимірювання землі)¹⁸ вказують, що первісно межовий суддя, вірогідно, брав особисту участь у розмежуванні. Доказом цього припущення є і форма оплати за це, встановлена Віслицьким статутом 1347 р.: дві сокири і дві лопати, окрім грошової винагороди¹⁹.

На західноукраїнських землях, що перебували під владою Польського королівства, підкоморські суди організовуються після 1434 р. одночасно з поширенням польського земського права на руські землі, хоча перший «підкоморій Руської землі» (Добеслав зі Спрови) згадується уже в 1425 р.²⁰ На відміну від малопольської моделі, де не існувало повітових підкоморських судів, кожен судовий повіт тут мав осібного підкоморія: львівського, сяноцького, галицького і перемишльського²¹.

У Великому князівстві Литовському процедура судового розмежування

¹⁴ *Kutrzeba S. Sądy grodzkie i ziemskie w wiekach średnich.*— Kraków, 1901.— S. 338.

¹⁵ *Volumina legum.*— Vol. 1.— P. 22.

¹⁶ *Ibidem.*— Vol. 2.— P. 254.

¹⁷ *Laguna S. O prawie granicznym polskiem.*— Warszawa, 1875.— S. 15, 16.

¹⁸ Пор. зображення символічної лопати підкоморія у виданні: *Gloger Z. Encyklopedia staropolska ilustrowana.*— Warszawa, 1903.— T. 4.— S. 45.

¹⁹ *Volumina legum.*— Vol. 1.— P. 22.

²⁰ *Liske K. Przedmowa // AGZ.*— Lwów, 1886.— T. 11.— S. XII.

²¹ *Kutrzeba S. Sądy grodzkie i ziemskie...* S. 221.

протягом XV — першої половини XVI ст. ще не зазнала тих змін, про які йшлося вище, діючи на давніх традиційних засадах у формах полюбовного суду або особистого судочинства великого князя і його Ради²². Рішення великокнязівського суду спиралися на факти, зібрані призначеними для кожного конкретного випадку уповноваженими — так званими їздоками. Тотожні функції їздоків (огляд спірної границі, вислуховування свідчень і їх запис для інформування князівського суду) засвідчені як в українсько-білоруських²³, так і в судних грамотах і актах Північно-Східної Русі XIV—XV ст., де визначається оплата «межникам» (тобто, їздокам), за «изд на правду» і описується сама процедура «межничества»: «досмотрели, да и на луб выписали и перед осподою положили, да и велись по лубу»²⁴.

Поруч із великокнязівським судом, доповненим інформацією їздоків, діяли межові суди разового призначення, уповноважені великим князем для кожного окремого випадку. Такі суди, за пізнішою термінологією названі комісарськими, розвинулися з приятельського третейського суду: стороні позивача надавалися судді «з раменя господарського», а відповідач сам обирав собі «прошоних» третейських суддів. Комісари, виїхавши у призначений час на спірний ґрунт і «поспол ся згодивши» з суддями відповідача, проводили розслідування, приймали присяги сторін і свідків і встановлювали граничні знаки. Акт розмежування оформлявся у вигляді граничного комісарського листа, переданого на затвердження великого князя. Ще два списки такого ж листа, засвідчені печатками комісарів і третейських суддів, залишалися на руках кожної із сторін.

Нарешті, граничні спори могли розв'язуватися місцевими судами: воєводськими чи намісницькими. Такі межові акти, здійснені у присутності багатьох свідків, видавалися від імені конкретних урядників під назвою роз'їзних або граничних.

Однак на середину XVI ст. жодна з названих форм судочинства уже не відповідала потребам часу і у зв'язку з розпливчатістю їх юрисдикцій, і через численні імунітети князів та панів-магнатів з-під присуду місцевих державців, і з огляду на високу вартість самої процедури згаданого вище комісарського суду²⁵. Стабілізація феодальної структури суспільства і, зокрема, стирання решток правової нерівності між князівсько-магнатською верхівкою і рядовим зем'янством-шляхтою настійно вимагали юридичного закріплення єдиного правового статусу і станових привілеїв панівного класу. Для рядової шляхти злободенною стає вимога фіксації «шляхетських осілостей» — основної передумови привілеїв, що могло послідовно здійсню-

²² Межові вироки великокнязівського суду разом з іншими судовими справами фіксувались у «Книгах справ судовых господаря и Панов Рады», які на сьогодні зберігаються у складі так званої Литовської метрики: Центральний державний архів давніх актів СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 221—522 (Далі: ЦДАДА СРСР).

²³ «Єздили есмо смотрети... Тыє люди добрие земли перед нами разводили и границу оказали... Так есмо видели и слышели и на то есмо дали сес наш лист» (Архив ЮЗР.— Ч. 8.— Т. 4.— С. 159, 160).

²⁴ Памятники русского права.— М., 1953.— Вып. 2: Памятники права феодально-раздробленной Руси XII—XV вв.— С. 287, 296, 325—327.

²⁵ Пор. цифри, названі у скарзі 1565 р. про зірвання приятельського межування (дешевшого для сторін, ніж комісарське): «Ку великому накладу и утраті пришла, готуючися к тому року и отправуючи тот рок, што мя коштует 300 коп грошей» (ЦДІА України ф. 25, оп. 1, спр. 7, арк. 23).

ватися лише через постійно діючий підкоморський суд на зразок витвореного у Польському королівстві. Тому на сеймі 1566 р. шляхетство Великого князівства Литовського звертається до уряду з проханням, «абы в каждом повете подкоморие для справ граничных и земельных постановены были»²⁶. Юридично узаконив і кодифікував новостворену судово-межову інституцію, витворену в процесі реформ 1564—1565 рр., Статут 1566 р.: «Уставуем, иж в каждом повете подкоморий присяглый и оселый в повете том, которого мы, господар, дамо, и мает быти подкоморий на том уряде до живота своего, яко и иные врядниики земские»²⁷. Функції підкоморія у Статуті окреслені так: «По всяких розницах земельных и граничных за одосланем от суда земского... выехавши и огледавши выводов права, листов и знаков граничных, и светков... кгрунт певный сказати и границы, копцы, знаки граничные учинити. и на то листы суду своего под печатью и с подписом руки своею дати»²⁸. Насправді ж серед справ, які надходили на розгляд підкоморія, траплялися і неспірні, з якими сторони зверталися безпосередньо до підкоморія без участі земського суду: вимірювання ґрунтів, що діляться; фіксація обводів під час куплі-продажу тощо (пор. у нашій книзі акт № 18).

Асистентом і заступником підкоморія у здійсненні межового судочинства був коморник — службовець, призначений особисто підкоморієм, який не зараховувався до ієрархії земських урядів²⁹, але мав бути осілим на даній території і присяглим. Коморники за письмовим дорученням підкоморія могли вести і самостійне судочинство, оформляючи навіть власні книги, що знайшло виявлення, зокрема, у практиці Луцького підкоморського суду.

Крім підкоморія і коморника, у межовій процедурі брали участь мірники, підкоморський писар і копачі. Мірники, як і коморник, мусили бути осілими на даній території і присяглими, проте, очевидно, безпосередньо від підкоморія вони не залежали. Принаймні, у межових та дільчих актах поруч із мірниками, які «придані з уряду підкоморського», нерідко трапляються особи, не пов'язані з ним³⁰. Щодо писаря і копачів, то це — особисті служebníки самого підкоморія з тією різницею, що писар, як правило, шляхетського походження, нерідко з часом — коморник, а ніколи не згадувані в актах на ймення копачі — піддані підкоморія.

* * *

Підкоморські суди, запроваджені на Правобережній Україні (у Київському, Волинському і Брацлавському воєводствах) Статутом 1566 р., діяли тут до 30-х рр. ХІХ ст., тобто до запровадження загальноросійської системи, на основі юридичних приписів Статуту з врахуванням поправок, що періодично вносились у земське право коронними конституціями. Юрисдикції

²⁶ *Lanno И.* Подкоморский суд в Великом княжестве Литовском в конце XVI и начале XVII. в. // Журн. М-ва нар. просвещения.— 1899.— Ч. 324, авг.— С. 349.

²⁷ Статут Великого Князства Литовского 1566 года // Временник император. Моск. о-ва истории и дрезностей рос.— 1855.— Кн. 23 : Материалы.— С. 101 (Далі: Статут 1566 р.).

²⁸ Там же, с. 101, 102.

²⁹ Підкоморій в ієрархії земських титулярних урядів вважався третьою за значенням особою після каштеляна і маршалка (*Volumina legum.*— Vol. 2.— P. 287).

³⁰ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 25 і зв. (1603 р.), арк. 129 зв. (1608 р.).

підкоморського суду підлягали шляхетські землеволодіння. У граничних спорах, які зачіпали межі королівщин, судочинство проходило за участю королівських комісарів; при межових конфліктах з іншими вільними прощарками населення до складу судової колегії входили представники відповідних інституцій: магістратів, капітулів тощо ³¹.

Територіальна юрисдикція підкоморських судів збігалася з мережею земського судочинства, охоплюючи:

— три підкоморських суди Волинського воєводства з повітовим статутом: Луцький, Володимирський, Кременецький;

— підкоморський суд Київського воєводства, єдиний для усіх трьох повітів: Київського, Житомирського і Овруцького;

— підкоморський суд Брацлавського воєводства, аналогічно Київському єдиний для двох повітів: Вінницького і Брацлавського.

Поіменний склад кожного з цих судів від часу створення до Визвольної війни 1648—1654 рр. наведений нижче *.

ЛУЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1576: *Михайло Сербин-Хорохоринський, підкоморій* (Списанье поветов Великого княжества Литовского и врядников в них // Любавский М. Литовско-русский сейм.— М., 1900.— Приложение.— С. 228; ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 16, арк. 323 зв.);

1580—1585: *Михайло Маркович Жоравницький, підкоморій* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 19, арк. 91; ф. 28, оп. 1, спр. 18, арк. 123 зв.);

1585—1618: *Ян Харленський, підкоморій* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 3; Archiwum Głównie Act Dawnych (далі — AGAD), Metryka Kogonna (далі — МК, ks. 163, k. 76v. — 77 v.); *Олександр (Олехно) Ворона-Боратинський, коморник 1586—1601* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 22; спр. 2, арк. 8 зв.); *Миколай Чарноцький, писар 1592* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 76), *коморник 1601—1617* (Там же, ф. 25, оп. 1, спр. 60, арк. 21; ф. 24, оп. 1, спр. 2); *Яцько Козакович-Прошицький, писар 1614* (Там же, ф. 223, оп. 1, спр. 25, арк. 1);

1619—1637: *Юрій Гулевич, підкоморій* ³² (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 4, 5); *Андрій Дахнович, коморник 1620—1621* (ЦДІАЛ, ф. 181, оп. 2, спр. 329, арк. 44; ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 53 зв.); *Федір Сосновський, коморник 1624—1637* (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 5);

1638—1651: *кн. Григорій Остафійович Четвертенський, підкоморій* (Wolff J. Kniżazowie litewsko-ruscy od końca 14. wieku.— Warszawa, 1895.— S. 46); *Юзеф Сенницький, коморник 1639* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 171 зв.); *Ян Борейко-Кнерутський, коморник 1643—1648* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 6).

³¹ Розмежування спірних селянських земель проводилося доменіальним судом. Зразками таких межових листів у спорі між службовими боярами кн. Острозьких є акти острозького намісника (1570 р.) і крупського державці (1608 р.): ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 12, арк. 497—498; ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 127 зв.—128.

* Тривалість перебування конкретних осіб на урядах вказується за крайніми датами, які вдалося виявити у джерелах, що зазначені в дужках; вірогідні дати, не підтверджені документальними згадками, наводяться під знаком питання.

³² Несецький помилково датує вступ Ю. Гулевича на підкоморництво 1616 р. (*Niesiecki K. Herbarz Polski.— Lipsk, 1839.— Т. 4.— S. 391*), однак тогочасні акти 1616 р. називають підкоморієм ще Я. Харленського.

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1581: *Олександр Богданович Семашко, підкоморій* (Списанье поветов... С. 228; ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 25, арк. 37);

1581: *Миколай Палуцький, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 472 зв.);

1582—1598: *Ян Федорович Бокій-Печихвостський, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 472; *Źródła dziejowe / Opisane przez A. Jabłonowskiego.*— Warszawa, 1894.— Т. 21.— С. 407); *Федір Бобрикович, писар (?) 1592* (ЦДІА України, ф. 25, оп. 1, спр. 42, арк. 265 зв.);

1598—1613: *Адам Прусиновський, підкоморій* (Там же, ф. 28, оп. 1, спр. 31, арк. 442 зв.; ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 225); *Матій Іваницький, коморник 1600—1609* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 207 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 41, арк. 272 зв.); *Андрій Дахнович, коморник 1609—1613* (Архив ЮЗР.— Ч. I, т. 6.— С. 438; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 43, арк. 159);

1613—1624: *Роман Гойський, підкоморій* (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 206, арк. 7; ЦДІА України, ф. 220, оп. 1, спр. 103, арк. 1); *Григорій Черник, коморник і писар 1615—1626* (Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 243 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 61, арк. 256; Памятники, изд. Временной комиссией для разбора древних актов.— К., 1848.— Т. 1.— С. 12.— (Далі — Памятники));

[1625]—1626: *Фрідрих Миколайович Сапега, підкоморій* (Kossakowski S. *Monografie historyczno — genealogiczne niektórych rodzin polskich.*— Warszawa, 1872.— Т. 3.— С. 95; Kojałowicz W. W. *Herbárz rycerstwa W. X. Litewskiego /Wyd. F. Piekosiński.*— Kraków, 1897.— С. 153);

1627—1632: *підкоморія не було* (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 68, арк. 924, 1236);

1633—1648: *кн. Юрій Юрійович Пузина, підкоморій* (Wolff J. *Князювіе...* С. 408; Niesiecki K. *Herbarz Polski.*— Т. 7.— С. 579; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 68, арк. 1236—1237).

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—[1567]: *Олекшій Білецький, підкоморій* (Списанье поветов... С. 229);

1567—1578: *Іван Патрикій-Курозвонський, підкоморій*³³ (ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 11, арк. 10; ф. 22, оп. 1, спр. 6, арк. 56 зв.);

1579—1613: *Адам Боговитин-Козерадський, підкоморій* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 7, арк. 71 зв.; спр. 22, арк. 1); *Гектор Садовський, коморник 1611* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 19, арк. 122);

1613—1640: *Ян Жоравницький, підкоморій* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 22, арк. 1; Львівська наукова бібліотека АН України (далі — ЛНБ АН України), відділ рукописів, ф. Сапеги, спр. 16/1с, арк. 67); *Федір Грицькович Домашевський, коморник 1621—1643* (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 31,

³³ І. Лаппо, спираючись на «Списанье поветов...», вважав, що у 1568—1569 рр. кременецьким підкоморієм був Олекшій Білецький (Лаппо І. Подкоморский суд... С. 352). Місцевий актовий матеріал, як бачимо, свідчить про інше.

арк. 259; ф. 24, оп. 1, спр. 6, арк. 99); *Григорій Божкевич, коморник 1625* (Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 35, арк. 106);

1641—[1648?]: Данило Єловицький, підкоморій (AGAD, МК, ks. 185, k. 366—366v.; Niesiecki K. Herbarz Polski.— Т. 4.— S. 487); *Федір Грицькович Домашевський, коморник* — див. вище.

КИЇВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1568: Малхер Насиловський, підкоморій (Списанье поветов... С. 228; Wolff J. Kniaziowie... S. 207);

[1568]—1576: Дмитро Скумин-Тишкевич, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 193, арк. 93 зв.);

1576—1579: Северин Рутський, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 193, арк. 93а—94; ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 4, арк. 1);

1581—1602: Щасний (Фелікс) Харленський, підкоморій (Там же, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5; Boniecki A. Herbarz Polski.— Warszawa, 1901.— Т. 2.— S. 347); *Іван Ласко, коморник 1581—1584* (ЦДІА України; ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5, 19 зв.); *Семен Радивонович Уруцький, писар 1584* (Там же, арк. 20 зв.), *коморник [1595]—1608* (Там же, арк. 28; Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego / Wyd. M. Dubiecki.— Kijów; Warszawa, 1913.— S. 201);

1602—1618: Самійло Горностай, підкоморій (ЦДІА України, ф. 11, оп. 1, спр. 2, арк. 67 зв.; Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego... S. 129). *Семен Радивонович Уруцький, коморник* — див. вище; *Якуб Крушинський, коморник 1608* (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 40, арк. 337 зв.);

1619—1630: Стефан Немирич, підкоморій (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 207, арк. 129; ЦДІА України, ф. 11, оп. 1, спр. 8, арк. 418 зв.); *Іван Грузевич-Нечай, коморник 1619—1643* (ЦНБ АН України, ф. 1, спр. 4104, арк. 229; Архив ЮЗР.— Ч. 1, т. 6.— С. 726; ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 48, арк. 10);

1630—1639: Філон Воронич, підкоморій (AGAD, МК, ks. 178, k. 183—184; Jerlicz J. Latopisiec albo kroniczka / Wyd. K. Wójcicki.— Warszawa, 1853.— Т. 1.— S. 44); *Іван Грузевич-Нечай, коморник* — див. вище; *Миколай Тучаницький, коморник 1638—1647* (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 108; спр. 2);

1641—1659: Юрій Немирич, підкоморій (Polski Słownik Biograficzny.— Kraków, 1977.— т. 22.— S. 816); *Миколай Тучаницький, коморник* — див. вище; *Андрій Говоровський, коморник 1643—1647* (ЦНБ АН України, ф. 1, спр. 4104, арк. 216).

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

1566—1578: Семен Васильович Дешковський, підкоморій (Списанье поветов... С. 231; ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 191, арк. 225 зв);

1572—1576: Мисько (Михайло) Шашкович-Долбуновський, підкоморій (Там же, спр. 191, арк. 225 зв.; ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 19, арк. 58); AGAD, Skarb Koronny, 251, k. 27);

1581: Ян Бокій³⁴; підкоморій;

1583—1606(?): Лаврін Гнівошович Пісочинський, підкоморій³⁵ (Polski Słownik Biograficzny.— Т. 25.— С. 805—808);

[1607]—1624: Тихон Васильович Шашкович-Вишковський, підкоморій (Źródła dziejowe.— Т. 21.— С. 622); Данило Боруховський, коморник 1603—1629 (ЦДІА України, ф. 221, оп. 1, спр. 54, арк. 10; Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 2.— С. 396);

1625—1665: кн. Стефан Яцькович Четвертенський, підкоморій (AGAD, MK, ks. 173, k. 189—190; Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 2.— С. 403; Wolff J. Kniaziowie... S. 43); Данило Боруховський, коморник — див. вище; Миколай-Казимир Зештелинський, коморник 1647 (Архив ЮЗР.— Ч. 7, т. 1.— С. 442).

У зв'язку з діяльністю підкоморських судів в джерелах згадуються такі мірники*:

при Луцькому суді: Павло Федорович (1589); Юрій Неналтовський (1591—1613); Мартин Трусковський (1595); Станіслав Стемковський (1604); Микита Доморудзький (1605, «писати не умів»³⁶); Мартин Мілевський (1605); Остафій Фронц (1607); Ян Врещ (1607—1610); Степан (1609); Ян Бондзинський (1610, «мерник землі Волинское»); Величко (1612); Степан Лонський (1621); Бармак Кочич (1621); Томаш Мошинський (1622—1630); Стефан Старець (1622); Максим Перевалець (1625—1629); Миколай Неналтовський (1629—1646); Остап Струс (1634); Криштоф (1637); Матяш Степанкович (1637); Остафій Труш (1647); Микита Легонович (1645).

при Кременецькому суді: Степан Дроневиц (1594); Юрій Неналтовський (1597); Остап Друк (1616); Томаш Масницький (1622);

при Київському суді: Дмитро Селецький (1605); Гришко Циган (1643 р., «мерник воеводства Киевского»³⁷); Станіслав Раковський (1645).

Процедура обрання підкоморіїв, призначення коморників і мірників, їх присяга і введення на уряд ілюструються відповідними записами судово-адміністративних книг. Вибори («елекцію») підкоморія оголошував воевода (пор. універсал київського воеводи кн. Костянтина Острозького від 16 лютого 1602 р. про з'їзд шляхти після смерті підкоморія Фелікса Харленського³⁸). Після виборів, проведених на елекційному сеймику у Житомирі 11 березня 1602 р., київська шляхта надіслала до короля акт елекції за підписами й печатками воеводи, маршалка, скарбника, чашника, київського єпископа, архімандрита Києво-Печерського монастиря та ін.³⁹. Серед представлених згідно зі звичаєм 4-х кандидатур були названі: кн. Юрій Чорто-

³⁴ У Волинській метриці є лише заголовок і вступна фраза привілея Я. Бокію, який наступного року одержав привілей на кременецьке підкоморництво (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 329, 472 і 472 зв.).

³⁵ Існує невідтвержене джерелами припущення, що після 1577 р. брацлавським підкоморієм був Мартин Хоментовський, який помер у 1612 р. (Rodzina. Herbarz szlachty polskiej / Opracowany przez S. Uruskiego, A. Kosińskiego, A. Włodarskiego.— Warszawa, 1905.— Т. 2.— С. 235).

* Усі відомості про мірників, за винятком наведеної у примітці³⁷, взяті з луцьких підкоморських книг (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1—6).

³⁶ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 6 зв.

³⁷ Там же, ф. 11, оп. 1, спр. 10, арк. 167.

³⁸ Там же, спр. 2, арк. 57 і зв.

³⁹ Там же, арк. 67 зв.— 68.

рийський, Самійло Горностай, київський хорунжий Яцько Бутович і Вацлав Вільгорський. Пред'явлення королівського привілею і присяга Горностая, занотовані до київських земських книг, загинули разом із книгами. Аналогічна процедура, що супроводжувала вибори кременецького підкоморія Яна Жоравницького, зафіксована у кременецьких земських книгах. Останній пред'явив два ідентичних примірники (латинською і українською мовами) королівського привілею від 20 і 24 липня 1613 р.; присяга виконувалася у Луцьку 9 вересня «в костеле перед круцификсом... при бытности велю обивателей воеводства Волинского» під час сеймику Волинського воеводства⁴⁰. Текст присяги дослівно відповідає зразку, встановленому Статутом 1566 р.

Затвердження на коморницькому уряді здійснювалося на підставі офіційного листа підкоморія конкретній особі «на вряд коморництва». Форма листа, за яким коморник вступав на уряд, збереглася у записках кременецьких земських книг від 14 липня 1611 р., коли Гектор Садовський пред'явив наданий йому лист підкоморія Адама Боговигина-Козерадського: «...чинечи себе помоч, а видечи быти члвка годного, статечного шляхтича, межи нами оселого, захованя и справ добрых нам всим ведомого, уроженого Гектора Садовского коморником повету Кремянецкого постановляю и оного за коморника повету Кремянецкого всим ознаимую...»⁴¹.

Введення на мірництво відбувалося у присутності підкоморського уряду безпосередньо під час межової процедури. Саме так у 1637 р. складає присягу «на мерництво» за ротою, тобто зразком, виданим коморником, мірник Матяш Степанкович. Після принесення присяги возний проголошував введення даної особи «на уряд мерный... приводечи то до ведомости всим, кому ведати будет належало, иж помененый... стал мерником присяглым в воеводстве тутошнем... абы обыватели тутошние веры ему яко присяглому в том, што урядови его належит, додавали»⁴².

Уряди підкоморіїв займали переважно представники великих українських князівських і магнатських родів, які відігравали помітну роль у внутрішньому житті регіону. Так, при загостренні національно-релігійної боротьби наприкінці XVI — на початку XVII ст. впливову антикатолицьку позицію займав луцький підкоморій Григорій Четвертенський, підписи якого стоять на охоронному акті Люблінського братства 1601 р., на актах виборів двох православних митрополитів (Петра Могили у 1632 р. і Сільвестра Косова у 1647 р.), на фундушному записі кн. Реїни Соломерецької про заснування школи-філії Києво-Могилянського колегіуму у Гощі⁴³. У заповіті Петра Могили Г. Четвертенський згадується як один із опікунів цього колегіуму, як, до речі, і брацлавський підкоморій Стефан Четвертенський⁴⁴. На кошт Г. Четвертенського при Преображенському монастирі у Четвертні протягом 1624—1625 рр. діяла друкарня мандрівного ченця-друкаря Павла Домжива Лютковича Телиці⁴⁵. Серед «старших братчиків» Луцького братства,

⁴⁰ Там же, ф. 22, оп. 1, спр. 22, арк. 1—2; 2—3; 8 зв.

⁴¹ Там же, спр. 19, арк. 122 зв.—123.

⁴² Там же, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 186 зв.—187 зв.

⁴³ Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 750; Голубев С. История Киевской духовной академии.— К., 1886.— Вып. 1: Период домогилянский.— С. 77.

⁴⁴ Памятники, издаваемые Временной комиссией для разбора древних актов.— К., 1846.— Т. 2.— С. 171. (Далі: Памятники).

⁴⁵ Запаско Я., Ісаєвич Я. Каталог стародруків, виданих на Україні.— Львів, 1981.— Кн. 1 (1574—1700).— С. 13, 43, 121.

зафіксованих у листі 1619 р., — ктитор братської Хрестовоздвиженської церкви ⁴⁶ володимирський підкоморій кн. Юрій Пузина. Помітною постаттю був київський підкоморій Юрій Немирич, вихованець Лейденського університету 1630—1633 рр.⁴⁷, слухач Сорбонни і Оксфорда ⁴⁸, один із найвпливовіших діячів реформаційного руху, що широко розгорнувся наприкінці XVI — першій половині XVII ст. на Волині і Північній Київщині, складаючи вагомий опозиційний вплив на поширення впливу єзуїтського ордену. Протестантська спрямованість поглядів Ю. Немирича викликала, зокрема, гостру опозицію проти його кандидатури на київське підкоморництво серед прокатолицької частини київської шляхти, очоленої воеводою Янушем Тишкевичем, що, однак, не перешкодило честолюбному магнату прямувати за будь-яку ціну до поставленої мети. Звинувачений у тому, що він, не вірячи як протестант у християнський догмат Трійці, поклявся нею, складаючи підкоморську присягу, на що Немирич глузливо заявив; «не тылко в трыюку, але бы и в чвурку, былем своего допял, присегл был»⁴⁹. Під час Визвольної війни Ю. Немирич став на шлях підтримки шляхетсько-старшинської верхівки козацького війська, після смерті Б. Хмельницького очоливши разом з І. Виговським антицаристську партію, до намірів якої входили ліквідація соціальних наслідків війни, розрив Переяславської угоди і створення на федеративних засадах так званого Київського князівства у складі Речі Посполитої. Статус останнього обумовлений у Гадяцькій конституції 1658 р., авторство якої приписується Ю. Немиричу. Загинув Ю. Немирич у сутичці з повсталими білоруськими селянами ⁵⁰.

Стосовно освітнього рівня підкоморіїв фактографічних даних збереглося небагато. Натомість добре проілюстрований профіль фахової підготовки коморників, засвідчений тією широкою адвокатською практикою, яку вони вели паралельно коморницькій службі або ще до вступу на коморництво. Серед особливо часто згадуваних адвокатів волинсько-наддніпрянського регіону — Іван Грузевич-Нечай, Андрій Дахнович, Григорій Черник, Федір Домашевський, Григорій Божкевич, Юзеф Сенницький та ін. На інтенсивність їх адвокатської практики вказує, наприклад, те, що під час одних лише земських років 1609 р. (тобто протягом двох тижнів) у Кременці Григорій Черник виступив адвокатом 20 осіб у різних за змістом справах, виконавши неймовірний обсяг підготовчих робіт, потрібних для ведення процесів ⁵¹. На біографіях коморників яскраво простежуються ті характерні шаблі, через які проходила дрібна малоземельна шляхта з юридичною освітою, заробляючи при канцеляріях на хліб насущний. Так, Іван Грузевич-Нечай, син озерянського вїта з більш ніж сумнівним шляхетським походженням ⁵², починав свою кар'єру у 1600—1606 рр. серед підписків Воло-

⁴⁶ Памятники.— К., 1845.— Т. 1.— С. 9—12; Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 513.

⁴⁷ Album studiosorum Academiae Lugduno-Batavae 1575—1875 / Apud M. Nijhoff.— Hague, 1875.— S. 230, 254.

⁴⁸ Лоський І. Українці на студіях в Німеччині в XVI—XVIII ст. // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Г. Шевченка.— Львів, 1931.— Т. 131.— С. 103.

⁴⁹ Архив ЮЗР.— Ч. 1.— Т. 6.— С. 772.

⁵⁰ Polski Stownik Biograficzny.— Wrocław, 1977.— Т. 22.— S. 816.

⁵¹ ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 96, 110 зв., 120 та ін.

⁵² Там же, ф. 28, оп. 1, спр. 64, арк. 198.

димирського гродського, а згодом Луцького земського суду⁵³. Протягом 1607—1609 рр. він виступає у ролі старшого підписка Київської гродської канцелярії⁵⁴, у 1618 р. згадується як один із урядників кн. Януша Острозького⁵⁵, з 1619 по 1636 рр. обіймає посаду київського граничного коморника. Після 1639 р. Грузевич — уже войський Київської землі, власник декількох маєтків на Київщині⁵⁶. Шлях від підписка до коморника проходять Федір Домашевський і Юзеф Сенницький⁵⁷; Олександр (Олехно) Борейко-Кнерутський протягом 1590—1591 рр. перебуває одночасно і на посаді луцького гродського писаря⁵⁸, і при виконанні коморницького уряду і т. ін.

Діяльність підкоморських судів фіксувалася у підкоморських книгах. Ні в найраніших приписах польського права, які регламентують збереження судових книг⁵⁹, ні в законодавчих актах першої половини XVI ст. спеціальної згадки про окремі підкоморські книги немає. Як обов'язковий елемент підкоморського уряду вони вперше згадуються аж у конституції 1588 р., у тексті нововведеної присяги підкоморія, який повинен: «книги свої і своїх попередників надійно зберігати і робити у них записи»⁶⁰. Однак реальна практика судового діловодства відокремила підкоморські книги від земських у Польщі вже у першій половині XV ст. Найдавніші з відомих підкоморських книг малопольського походження — це: сандомирська 1431 р., хенциньська 1432 р., люблінська 1443 р.⁶¹ і лувівська 1450 р. При Краківському земському суді за другу половину XV—XVI ст. зберігалось одинадцять самостійних підкоморських книг 1465—1595 рр. Одночасно оформляється інститут підкоморських книг і на західноукраїнських землях, найдавніші з них — львівська 1466 р., перемишльська 1472 р. і сяноцька 1511 р.⁶².

На українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського, розподіл давніх книг, які велися при великокнязівських замках, на власне гродські і земські відбувся, як відомо, після запровадження Статуту 1566 р., який нормував обсяг юрисдикцій гродського і земського судів. Узаконюючи земське судочинство, Статут наголошує на ретельному зберіганні земських книг «от всякое пригоды» у спеціально збудованих для цього приміщеннях під канонічними «трема замками» земських урядників: судді, підсудка і писаря. Про окремі підкоморські книги тут згадано лише у зв'язку з присягою підкоморія, у якій є обмовка: «спору з обудву сторон з указаньем через мене учиненым пилне до книг своих судовых уписова-

⁵³ Там же, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 219; ф. 11, оп. 1, спр. 4, арк. 167 зв.; ф. 28, оп. 1, спр. 34, арк. 486 та ін.

⁵⁴ Там же, ф. 256, оп. 1, спр. 53, арк. 44, 63.

⁵⁵ Архив ЮЗР. — Т. 6. — Т. 1. — С. 390.

⁵⁶ ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 108; Центральна наукова бібліотека АН України, відділ рукописів, ф. 1, спр. 4104, арк. 70, 77 зв., 183 (Далі: ЦНБ АН України).

⁵⁷ ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 52, арк. 1618; спр. 64, арк. 246 зв.

⁵⁸ ЦДІА України, ф. 27, оп. 1, спр. 7, арк. 551; ф. 28, оп. 1, спр. 24, арк. 9 зв.

⁵⁹ Це, зокрема, Вартський і Нешавський статuti 1420 і 1454 рр., у яких сформульовано канонічний принцип збереження книг «під трьома ключами»: *Volumenta legum.* — Vol. 1. — P. 34, 115.

⁶⁰ *Ibid.* — P. 254.

⁶¹ Опубл.: *Lubelska księga podkomorska piętnastego wieku* / Wyd. L. Białkowski. — Lublin, 1934.

⁶² Опубл.: *AGZ.* — Lwów, 1891, — T. 15, — S. 567—576; Lwów, 1906, — T. 19, — S. 532—711.

ть»⁶³. Переліки втрат, яких зазнали судові архіви Правобережної України під час Визвольної війни, підтверджують, що підкоморські книги до 80-х рр. XVI ст. ще не велися. На Волині граничні акти фіксувалися переважно у земських книгах, а на Київщині вносилися до городських і земських книг без жодного розрізнення⁶⁴. Найраніший документ, записаний до підкоморської книги Київського воеводства (у книзі, що публікується, — акт № 1), датується 8-м травня 1584 р. Проте у ньому є посилання на попередній декрет київського підкоморія, датований 1581 р. (акт № 1, арк. 5). Враховуючи, що 1581 р. — це час ймовірного вступу на підкоморництво Щасного Харленського⁶⁵, можна вважати, що київські підкоморські книги виділилися в окреме діловодство після його вступу на уряд, тобто з 1581 р. Початкові записи першої луцької підкоморської книги датуються 1585 р. Вона розпочата за підкоморництва двоюрідного брата Щасного Харленського — Яна, сина кн. Ганни Богданівни Друцької-Любецької, колишнього королівського коморника⁶⁶. З діяльністю обох Харленських пов'язується і запровадження уряду коморників (пор. поіменний список урядів), що, цілком імовірно, і відіграло вирішальну роль у виникненні книг, якими опікувалися коморники. Про датування перших володимирських, кременецьких і брацлавських книг відомостей не збереглося.

Типове для середньовіччя змішання публічно-правових елементів життя з приватними яскраво виявилось і у підкоморському діловодстві, де офіційний інститут книг щільно пов'язувався з конкретною особою підкоморія. На відміну від колегіальної практики городських і земських судів, підкоморські книги становили продукт одноосібного урядування підкоморія і оформлялися не присяглими писарями, а особистими секретарями, коморниками чи взагалі найманими сторонніми особами. Так, початкові записи київської книги Фелікса Харленського складені його писарем, пізніше коморником Семеном Уруцьким; луцька коморницька книга за уряду підкоморія Юрія Гулевича (1624—1637 рр.) написана переважно рукою коморника Федора Сосновського; у книзі луцького підкоморія Яна Харленського за 1585—1601 рр. є коректи луцького городського підписка 80-х рр. Бартоша Мисевського, що вказує на його можливу участь у оформленні записів⁶⁷.

Оскільки межовий суд не мав власного приміщення, книги зберігалися при особі підкоморія аж до його смерті чи переведення на вищий уряд, а потім мусили передаватися на схованку у архів земського суду. Наступний підкоморій розпочинав нову, власну книгу і т. д. Виходячи з цього, кількість підкоморських книг може бути вирахована гіпотетично на основі зміни підкоморських урядів на конкретній території. Нижче наводяться підрахунки

⁶³ Статут 1566 р.— С. 101.

⁶⁴ Пор.: ЦНБ АН України, ф. 1, спр. 4104, арк. 2, 5 і зв., 245, 249, 339 та ін.

⁶⁵ Щасний Харленський як київський підкоморій вперше згадується у 1581 р. двічі: ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5; ф. 25, оп. 1, спр. 23, арк. 5 зв. Походив з малопольської шляхти, що висунулася на урядницьких службах; його батько був королівським дворянином (ф. 25, оп. 1, спр. 10, арк. 418), потім — київським хорунжим і збирачем податків Київської землі (АЮЗР.— СПб., 1862.— Т. 1.— С. 185).

Сам Щасний увійшов у число крупної київської шляхти, набувши значну кількість маєтків на Овруччині після одруження з кн. Катериною Збарзькою (Niesiecki K. Herbarz Polski.— Т. 6.— С. 528).

⁶⁶ Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca 14. wieku.— Warszawa, 1895.— S. 209.

⁶⁷ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 1 зв., 1а, 64 зв.

ймовірної кількості книг Правобережної України з кінця XVI до середини XVII ст. (враховано книги, що збереглися повністю або у фрагментах, виписи і згадки про факт їх існування). На основі практики Луцького суду, де книга у середньому охоплювала події за 10—15 років, вказується вірогідна кількість книг тих судів, сліди діяльності яких повністю втрачені.

ЛУЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Яна Харленського (1585—1617):

1585—1601: Книга підкоморія і коморника; титульний аркуш і початкові записи відсутні, починається з 21-го вересня 1585 р.; ревізійні записи 1661 і 1712 рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 1—222.

1601—1617: Книга коморника Миколая Чарноцького; титульний аркуш і початкові записи відсутні, декілька з них помилково вшиті до луцької гродської книги-конволюта (ф. 25, оп. 1, спр. 60, арк. 21—28 зв.); ревізійні записи 1661 і 1712 (?) рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 1—239.

1601—1617: Книга підкоморія; титульний аркуш і записи 1601—1603 рр. втрачені повністю, від актів 1604—1606 рр. лишилося по одному за рік; ревізійний запис 1661 р.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 1—315.

За підкоморництва Юрія Гулевича (1619—1637).

1619—1636: Книга підкоморія, збережена повністю; ревізійні записи 1661 р. і 1690 р.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 1—367.

1624—1637: Книга коморника, збережена повністю; ревізійні записи 1661 і 1690 рр.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 1—191.

За підкоморництва Григорія Четвертенського (1638—1651):

1638—1651: Конволют із двох (?) книг підкоморія і коморника з актами 1643—1648 рр.; титульний аркуш відсутній; записи 1643, 1644, 1647 і 1648 рр. фрагментарні, переплутані хронологічно під час брошурування; ревізійні записи XVII—XVIII ст. відсутні; сигнатура: ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 6, арк. 1—516.

ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Яна Бокія-Печихвостського (1582—1598):

1580-ті рр.—1598: Книга втрачена; свідченням її існування є згадка 1591 р. (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 24, арк. 414 зв.).

За підкоморництва Адама Прусиновського (1598—1613):

1598—1613: Книга втрачена; свідченням її існування є випис від 24 листопада 1603 р. (ЦДІА України, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 177—179, 181—184).

За підкоморництва Романа Гойського (1613—1624):

1613—1624: Книга втрачена; її існування підтверджується згадкою 1622 р. (Львівська наукова бібліотека АН України ім. В. Стефаника, відділ рукописів, ф. Радзимінські, 232/V.3 (Далі: ЛНБ АН України); також — пізнішою згадкою 1627 р. (ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 61, арк. 256).

За підкоморництва Юрія Пузини (1633—1648):

1633—1648: Книга втрачена; її існування підтверджується згадками 1634 і 1639 рр. (ЛНБ АН України, ф. Сапеги, 22/1d, 2058; ЦДІА України, ф. 28, оп. 1, спр. 74, арк. 959—960).

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Адама Боговитина-Козерадського (1579—1613):

1584—1613: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є випис від 18 березня 1608 р. (ЦДІА України, ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 151б—151в зв.) та згадки 1584, 1587, 1592, 1593, 1595 рр. (ЦДІА України, ф. 21, оп. 1, спр. 23, арк. 183 зв.—184; ф. 22, оп. 1, спр. 17, арк. 151в—154, 356 зв.; спр. 8, арк. 185 зв.—186 зв., 418 зв., 458 зв.—460).

За підкоморництва Яна Жоравницького (1613—1640):

1613—1640: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1625, 1626, 1628, 1629 рр. (ЛНБ АН України, ф. Сапєги, 20/1d 1989; там же, 19/1d, 1988; там же, 16/1с, 1920, арк. 66; ф. Радзимінські, 78 1.5 «Z», арк. 67)

За підкоморництва Данила Єловицького (1641—1648?):

1641—1648: Книга втрачена; жодних згадок про неї не виявлено.

КИЇВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Фелікса Харленського (1581—1602):

1581—1584: Книга втрачена; її існування підтверджується згадкою про декрет підкоморія 1581 р. та виписом від 18 липня 1584 р. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 5, 19—26 зв.).

1584—1600: Книга мішана підкоморія і коморника, збережена фрагментарно: від записів 1584 р. зберігся лише один акт, відсутні записи 1585—1594 і 1596 рр., записи 1595 р. неповні, від останнього акта 1600 р. зберігся лише початок; свідченням її цілісного існування є згадки 1585, 1586, 1588, 1589, 1591, 1592 рр. (ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 3, 4, 4 зв., 277 зв., 280; *Źrodła dziejowe.*— Т. 21.— S. 3—61; Архив ЮЗР.— Ч. 7.— Т. 1.— С. 256—259); титульний аркуш відновлений у XVIII ст., тоді ж складено і реєстр актів; ревізійні записи середини XVIII ст.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 1—106 (у конволюті з фрагментом книги Ф. Воронича).

За підкоморництва Самійла Горностая (1602—1618):

1602—1618: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1602, 1604, 1605, 1607, 1609, 1612, 1613, 1617, 1618 рр. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 205; ф. II, оп. 1, спр. 4, арк. 55 і зв.; арк. 76; ЦДІА України у м. Львові (далі — ЦДІАЛ), ф. 134, оп. 1, спр. 1137, арк. 8; ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 11, 11 зв., 26 зв., 346 зв., 347 і зв., 348; *Źrodła dziejowe.*— Т. 21.— S. 69—95, 134—178, 205—296, 306—309, 508—592); у 1617 р. з невстановлених причин не велася, записи підкоморських актів облятувалися до київської земської книги (її регести: ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 23—27).

За підкоморництва Стефана Немирича (1619—1630):

1619—1630: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1619, 1621, 1623, 1624 рр. (ЦНБ АН України, ф. I, спр. 4104, арк. 232 зв.—234, 242 і зв., 309 зв., 314, 315, 316 зв., 317 зв.; *Źrodła dziejowe.*— Т. 21.— S. 333—374, 603—643).

За підкоморництва Філона Воронича (1631—1639):

1631—1639: Книга збереглася фрагментарно, містить акти 1638—

1639 рр. і уривок запису 1636 р. без початку і кінця; свідченням її існування є згадки 1631, 1632 і 1636 рр. (ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 151 зв., 159 зв., 176 зв., ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 354, 356 зв.), сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 107—209 (у конволюті з книгою Фелікса Харленського).

За підкоморництва Юрія Немирича (1641—1659):

1641—1659 (?): Книга збереглася фрагментарно у неповній кількості актів за 1643⁶⁸, 1644, 1645 і 1647 рр., останній акт без початку і кінця, підкоморський декрет від 20 лютого 1644 р. вшитий до згаданого конволюта книг Ф. Харленського і Ф. Воронича (арк. 211—212), він же представлений у виписі: ЦДІАЛ, ф. 134, оп. 1, спр. 1145, арк. 1—5 зв.; свідченням повного існування книги є згадки 1642, 1643, 1644, 1645, 1646 рр. (ЦНБ АН України, ф. І, спр. 4104, арк. 133 і зв., 134 зв., 142, 182 зв., 183, 198 зв., 363, 366 зв., 369 зв., 373, 374 зв., 385 зв., 395 зв., 396, 399 зв., 402 зв., 413 зв., 416 зв.), титульний аркуш втрачений; до книги додано реєстр актів, складений у XVIII ст.; сигнатура: ЦДІА України, ф. 4, оп. 1, спр. 2, арк. 1—348.

БРАЦЛАВСЬКИЙ ПІДКОМОРСЬКИЙ СУД:

За підкоморництва Лавріна Пісочинського (1583—1606):

1580-ті рр.—1606: Книга втрачена; свідченням її існування є згадки 1594, 1598, 1602, 1604 рр. (*Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 393, 403—498, 505).

За підкоморництва Тихона Шашковича-Вишковського (1607—1624):

1607—1624: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1607, 1609, 1612, 1622, 1624 рр. (*Źródła dziejowe.*— Т. 21.— S. 123, 124, 554, 623, 647).

За підкоморництва Стефана Четвертенського (1625—1665):

1625—1665: Книги (дві?) втрачені; свідченням їх існування є згадки 1629 і 1630 рр. (ЛНБ АН України, ф. Осолінські, 4138, арк. 125, 127, 129, 131, 134—136).

Як видно з наведених підрахунків, переважна більшість підкоморських книг Волині і Наддніпрянщини загинула. Причиною втрат у першу чергу стало те, що книги підкоморіїв осідали у родинних архівах, переживаючи, таким чином, не лише бурхливі перипетії історичних подій, але й примхи родинних катаклізмів. Передача книг спадкоємцями до земських архівів, якої вимагав закон, часто-густо залишалася лише бажаною. Порівняно добра збереженість луцьких книг пояснюється якраз тим, що вони після смерті чи закінчення повноважень кожного підкоморія регулярно передавалися до земського архіву під нагляд чергового підкоморського уряду: у 1625 р. Геронім Харленський передав коморникові Юрія Гулевича Теодорові Сосновському три книги уряду свого батька Яна Харленського; у 1640 р. здійснюється наступна передача книг спадкоємцями Ю. Гулевича; у 1661 р.— третя передача від колишніх підкоморія і коморника Григорія Четвертенського та Яна Борейка своїм наступникам по уряду,

⁶⁸ Три початкові акти цієї книги за 1643 р. опубл.: Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: Зб. актових док. Підгот. до вид. В. В. Німчук, В. М. Русанівський, К. С. Симонова та ін.— К., 1981.— С. 220—267.

про що у кожній книзі зроблено відповідний запис⁶⁹. Про дбайливе збереження книг свідчить і те, що, наприклад, книга коморника Федора Сосновського за 1624—1637 рр. вже у 1639 р. була доповнена внутрішнім реєстром і оправлена у шкіряну палітурку.

Натомість у архівах Володимира і Кременця сліди перебування підкоморських книг на середину XVII ст. не простежуються. Так, за ревізорським реєстром 1650 р. архів Володимирського земського суду складався із 42-х земських книг за 1567—1647 рр.⁷⁰, які дійшли до нашого часу практично без втрат. Кременецький архів на 1650 р. нараховував 25 напівзотлілих і вирваних із палітурок земських книг за 1568—1647 рр.⁷¹. Ні у володимирському, ні у кременецькому реєстрах на 1650 р. жодної підкоморської книги не згадано, оскільки останні, слід думати, не передавалися з родинних архівів підкоморців. Не виключено, що якісь фрагменти володимирських і кременецьких книг уціліли й до сьогодні і ретельне вивчення складу родинних архівів волинської шляхти дасть змогу відшукати їх сліди.

Аналогічна доля спіткала і брацлавські та більшу частину київських підкоморських книг. У заяві київського воеводи Адама Киселя, складеній після пожежі Києва восени 1651 р., вказувалося, що разом з Успенською соборною церквою, де переховувався земський, гродський і міський архіви, згоріли земські, гродські, міські, підкоморські, комісарські, люстраторські і каптурові книги⁷². Зважаючи на відсутність точної цифри втрат, необхідної у заяві такого змісту, документ Киселя слід розуміти не як реальний звіт, а як оголошення, у якому за звичною формулою перераховуються традиційні види книг, у тому числі і підкоморські. При цьому, під час багаторічної епопеї 1607—1631 рр. з переписуванням старих київських книг йшлося тільки про земські і гродські акти. Комплект київських підкоморських книг напередодні війни, як можна припускати, знаходився у тодішнього підкоморія Юрія Немирича, зберігаючись, вірогідно, в одному з родинних замків Немиричів на Житомирщині. Його вцілілі рештки (а саме — книги Ф. Харленського і Ф. Воронича) у середині XVIII ст. потрапили до архіву Житомирської канцелярії судів Київського воеводства, де були проревізовані і доповнені внутрішніми реєстрами, складеними житомирським писарем Мацеєм Березовським і підписком Теодором Мошковським, про що детальніше буде сказано далі. Пізніше надходження книг до архіву підтверджується, зокрема, тим, що Мацей Березовський у ревізійному записі підписався як «делегований до ревізії знайдених граничних підкоморських книг Київського воеводства»⁷³. Рештки останньої книги самого Ю. Немирича опинилися у Вінницькій канцелярії судів Брацлавського воеводства, де у 1722 р. їх було оправлено у шкіряну палітурку

⁶⁹ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 239 зв.; спр. 3, арк. 315 зв.; спр. 4, арк. 367 зв.; спр. 5, арк. 191 зв.

⁷⁰ Там же, ф. 27, оп. 1, спр. 42, арк. 297—301.

⁷¹ Андріашев О. М. Актіві книги Київського Центрального архіву давніх актів.// Центральный арх. стародавніх актів у Києві: 36. ст. за ред. В. О. Романовського.— К., 1929.— С. 55.

⁷² ЦДІА України, ф. 1230, оп. 1, спр. 66, арк. 2.

⁷³ Там же, ф. 4, оп. 1, спр. 1, арк. 4.

і доповнено внутрішнім реєстром ⁷⁴. Приводом до переміщення книги на Поділля могла стати вміщена тут серія граничних справ Адама Сенявського з Якубом Потоцьким і Стефаном Четвертенським за копіївські, христинівські, рахнівські та ін. ґрунти на межі Київщини і Брацлавщини.

Після приєднання Правобережної України до складу Російської держави і відповідної реформи судів існуючі на сьогодні підкоморські книги зберігалися: луцькі — при Луцькому повітовому суді, київські — при Житомирському (книги Харленського і Воронича) та Вінницькому (книга Немирича) судах. Разом з іншими актовими книгами, взятими на облік створеною у 1833 р. ревізійною комісією для впорядкування метричних та актових книг Київської, Волинської і Подільської губерній, вони протягом 1852—1853 рр. були передані до новоствореного Центрального архіву давніх актів при Київському університеті.

* * *

Записам підкоморських книг Правобережної України кінця XVI — початку XVII ст. властива характерна для ранньої дипломатичної мови Великого князівства Литовського поширено-розповідна форма акта з деталізованим викладом обставин чинності. Домінування архаїчних засад розгорнутої оповіді замість пізнішого формалізованого викладу особливо яскраво виявляється у записах київських книг цього періоду, де фіксуються й іронічні випадки сторін та адвокатів, і навіть такі побутові сюжети, як перерви граничних об'їздів на обід (акт № 17). Проте вже з перших десятиліть XVII ст., як видно із цілісно збережених луцьких книг, намічаються зміни, суть яких полягає в усталенні формуляра конкретних різновидів актів зокрема й у формалізації запису в цілому. Одночасно у мову підкоморських книг починають проникати надзвичайно численні з 30-х рр. XVII ст. латиномовні юридичні штампи, особливо широкоживані у суперечках і аргументації адвокатів, які оперують дефініціями польського межового права, більш деталізованого порівняно зі Статутом 1566 р. Характерно, що в судових сюжетах іншого змісту, зафіксованих у гродських і земських книгах, насиченість латинізмами менша, що, як здається, можна пов'язати якраз із рівнем детальності правової розробки тих чи інших питань у литовсько-руському праві. Паралельно формалізації актів відбувається і зміна їх самоназв, що конкретно буде проілюстровано на прикладах. Загалом же після певних коливань і варіативності наприкінці 30-х — у 40-х рр. XVII ст. усталюються латинізовані назви актів, властиві тогочасній польській дипломатичі.

За дипломатичним складом волинські і наддніпрянські підкоморські книги дуже строкаті, оскільки при фіксації записів застосовувався не тематичний, а хронологічний принцип, тобто найрізноманітніші акти судового і нотаріального змісту, дотичні до межових питань, фіксувалися у порядку надходження. Їх багатоаспектність зумовлена самим характером організації публічного життя, коли судово-адміністративні установи у сфері своєї компетенції виконували одночасно судові, судово-виконавчі й нотаріальні функції. Тому серед актів, вміщених до підкоморських книг, є не

⁷⁴ Там же, спр. 2, арк. 349—358.

лише такі, що відображають судову процедуру розмежування спірних землеволодінь, але й такі, що показують виконавчу та адміністративну діяльність підкоморіїв і коморників у тій сфері публічного життя, яка підлягала їх контролю. Це, зокрема, публічна фіксація неспірних меж в актах третейських розмежувань та приватних поземельних відчужень, записи «про памет» (для пам'яті) різноманітних заяв і документів, що прямо чи опосередковано стосуються грайничного питання тощо. Таким чином, на основі функціонально-правової ознаки записи підкоморських книг можна поділити на чотири групи: 1) судово-межові акти; 2) фіксаційно-межові акти; 3) допоміжно-процесуальні акти; 4) застережні акти.

Центральною, найбільш інформативно насиченою є група **судово-межових актів**, які містять повний виклад усіх процесуальних фаз підкоморського судочинства, а саме: 1) *«Фундування юрисдикції»*, тобто вибір місця судового засідання для проголошення на ньому юрисдикції суду і розгляд пов'язаних із цим аргументів сторін ⁷⁵; 2) *«Довоження року»* — доведення правоздатності терміну засідання з пред'явленням позовів і свідчень возних про їх вручення, а також перевіркою довіреностей («умоцованих» або «поручоних» листів, пізніше «пленіпотенцій») адвокатам, уповноваженим до ведення справи; 3) *«Вивод права»* — власне судовий розгляд, який складався із двох процедур: під час першої («роспирання правне») пред'являлися документи, якими сторони засвідчували свої права на землеволодіння або підтверджували їх за допомогою свідків, у другій («завод границь») здійснювався об'їзд спірного ґрунту з оглядом старих граничних знаків спершу за вказівками позивача, потім — відповідача; обидві процедури супроводжувалися широкою аргументацією адвокатів обох сторін («розмови сторон» або «роспирання сторон», пізніше — «контроверсії»); 4) *«Декрет»* — рішення підкоморського суду про присудження «поводства» (пізніше — «акторату») одній із сторін, тобто права скріпити свої докази присягою (оскільки двох присяг бути не могло, рішення про припущення однієї із сторін «ку доводу» дорівнювало ухвалі на виґраш процесу); після проголошення рішення відбувався повторний об'їзд за стороною, якій присуджено акторат і яка складала заключну присягу на правдивість свого межового обводу ⁷⁶; 5) *проголошення остаточної граничної межі* із описом межових знаків.

Присяга і опис остаточної межі, звичайно, відсутні, якщо незадоволена сторона, не погоджуючись із декретом підкоморія, апелювала до трибуналу, і завершення межової акції відкладалося. Але оскільки апеляція допускалася лише «по всказе головное речи», тобто після доказів і заводу границь сторони, якій присуджено акторат, то у підсумковому судовому документі, незважаючи на відсутність тексту заключної присяги і опису технічного виконання межових знаків, основне смислове ядро акта зафіксоване.

Судово-межові акти виступають під двома основними самоназвами: «справа» і «декрет» («декрет граничний», «декрет учинення границь»). Тер-

⁷⁵ Принципове значення місця юрисдикції обумовлене тим, що межовий суд мусив засідати на пункті сходження суміжних ґрунтів («п'яті»), і тому сам факт проголошення юрисдикції на конкретній точці дорівнював визнанню її неналежності жодній із сторін.

⁷⁶ Оскільки усяка присяга розглядалася як тягар на совісті («образа сумнення»), нерідко сторона, що програла, погоджувалася із рішенням суду, не вимагаючи присяги опонента, тобто «без образа сумнення» (пор. акт № 1).

мін «справа» в цілому характерний для більш ранніх записів; у актах, написаних від імені підкоморія, він практично зчезає уже в першому десятилітті XVII ст. Характерно, що деякий час обидві назви вживалися паралельно в одному і тому ж акті. Виходячи з практики луцьких книг, можна припускати, що назва «справа» довше затрималася в діловодстві коморників, означаючи не стільки судово-межові, скільки фіксаційно-межові дії, і пізніше замінившись на конкретніший термін «акт». Для незавершених судових чинностей, перерваних апеляцією, спершу вживалася назва «декрет апеляції» або «декрет албо апеляція», з часом апеляції виділяються у самостійну підгрупу актів, яка за формою нічим не відрізняється від декретів, але закінчується не фіксацією межової лінії, а доказами і «заводом сторони», якій присуджено акторат. Декрети і апеляції у кількісному відношенні найчисленніші як у луцьких, так і в київських книгах, охоплюючи близько 60 % записів.

Різновидом судово-межового акта є акт комісарського межування («лист комісарський», «декрет комісарський», «уписання комісії»), здійснений на спірних межах королівщин зі шляхетськими маєтками спеціальними судами разового скликання із призначених королем з місцевих урядників та шляхти комісарів і підкоморів. Структура комісарського листа фіксує ту ж послідовність процесуальних фаз, що й підкоморський декрет.

Незначні відмінності має ще один різновид судово-межового акта — суперарбітражний (акти № 3, 15 у книзі, що публікується), у якому підкоморій виступає в ролі суперарбітра при третейських суддях сторін, керуючи судовою процедурою й доглядаючи законності процесу. Суперарбітражне межування розгорталося у тій же послідовності, однак у його заключній частині вказувалися грошові заруки, під загрозою сплати яких сторони зобов'язувалися дотримуватися встановленої межі. Варіантом такого суду є розмежування, здійснене підкоморієм як обоюдно обраним третейським суддею обох сторін; самоназвою акта у цьому випадку, крім «справа» або «декрет», може бути й поняття «декрет компромисарський».

Формуляр судово-межового акта має традиційну для європейської дипломатички тричастинну структуру, складаючись із вступного протоколу, контексту і есхатокола або заключного протоколу. Послідовність клаузул і їх змістове навантаження такі:

1) вступний протокол: а) *інтитуляція* — ім'я підкоморія чи коморника, який видає документ (згодом на перше місце ustalено переміщається *датум* із зазначенням часу і місця судового засідання);

2) контекст: а) *промульгаційна формула* («ознаймую усім»), властива лише раннім підкоморським декретам 80-х рр. XVI ст.⁷⁷; у комісарських листах залишається у вжитку і пізніше; б) *аренга* — інформація про підстави видачі документа («з позви», «за листом» і под.); в) *наррація* — оповідь про дії, які передували остаточному судовому рішення, тобто, власне, виклад перебігу судочинства; г) *диспозиція* — оголошення рішення підкоморського суду; д) *корроборація* — вказання на засоби засвідчення документа, часто — разом із *субскрипцією*: «руки свої підписали і печатки прикла-

⁷⁷ Пор. акт № 1 у книзі, що публікується; теж: ЦДІА України, ф. 24, он. 1, спр. 1, арк. 19 зв., 22 зв., 169 (1586 р.).

ли»; у більшості випадків корроборация обмежена згадкою про запис акта до книг («што есть записано»);

3) есхатокол: а) *datum* (лише в ранніх актах).

Отже, від класичного формуляра судово-межові акти відрізняються лише переміщенням *datum* з кінця на початок документа, що властиво більшості записів всіляких актових книг, і *аренги*, якою мав би відкриватися контекст; зміст останньої тут чітко конкретний.

За фактографічною насиченістю центральне місце у судово-межових актах займає «вивод права», тобто судовий розгляд доказів сторін на спірну землю (у формулярі — один із елементів наративу). Зокрема, унікальним джерелом для вивчення історії феодального землеволодіння є так званий «ввод листовний» або «ввод права на письмі», під час якого сторона пред'являла суддям корпус документів, що підтверджували право власності на маєток. Ці матеріали, відкладаючись у процесі функціонування конкретної земельної одиниці, були її невід'ємною частиною і передавалися з рук до рук разом із самим землеволодінням, а їх пропажа вважалася серйозною втратою⁷⁸. Корпус охоплював первісний привілей-данину і його наступні потвердження, обвідні і граничні листи, акти приватних уступок, документи ревізій та поборові квити, різноманітну документацію судових спорів тощо⁷⁹. Таким чином, підбірки власницьких документів детально висвітлюють рух земельної одиниці від первісної данини на ленному праві до розвинутого спадкового феодального землеволодіння, показуючи її територіальний склад, обсяг і характер землекористування у різний час, власницько-переміщення на тлі інтенсифікації землеобігу тощо. Розпилення і пізніша загибель родинних архівів особливо підвищують цінність зафіксованих у книгах документальних комплексів. Зокрема, давні граничні обводи-уїзди для території Центральної України, практично не зачепленої штучним розмежуванням на основі так званої волочної поміри, здійсненої у другій половині XVI ст., можуть стати гіпотетичною основою для просторової локалізації давніх поселень, сформованих ще у період дофеодального землеволодіння. Як підтверджують наявні писемні джерела XV—XVIII ст., теріє торіальна цілісність патріархального (дворищного) землеволодіння, як виникло на основі родової кооперації і селянського співвласництва, не руйнувалась ні в процесі поглинання дворищ вотчинами з перетворенням колишніх землевласників на феодально залежних власників землі, ні при послідовному заселенні земельних одиниць різними групами поселенців⁸⁰. Тому межі феодальних землеволодінь XVI—XVIII ст., які нерідко спираються на межові обводи ув'язаних у давнину за феодалом дворищ, є своєю рідною зв'язковою ланкою між розвинутою феодальною вотчиною і селянськими патріархальними земельними одиницями, що увійшли до її складу.

⁷⁸ Пор. серію заяв брацлавських зем'ян з переліками документів, що загинули під час пожежі Віницького замку у 1580 р. (ЦДАДА СРСР, ф. 389, оп. 1, спр. 195, арк. 330 зв.—343 зв.).

⁷⁹ Такий корпус документів міг охоплювати десятки актів. Так, наприклад, у суперечці 1600 р. між Дорогостайським і Трипольськими останні пред'явили 48 актів, у тому числі — 9 надавчих і конфірмаційних листів на маєтки у Трипіллі і Стрим'ятичах (акт № 17 у книзі, що публікується).

⁸⁰ *Купчинський О. А.* Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень: Географічні назви на -ичі.— К., 1981.— С. 28.

Фіксаційно-межові акти, на відміну від судових, описують ті межові операції, у яких підкоморський суд виступає як виконавець, не вдаючись до розгляду спорів, а лише оформляючи граничні межі. Такий підкоморський акції передують різноманітні обставини, викладені в нарративній частині запису: полюбовна згода сторін; старіння межових знаків, що потребують поновлення; неможливість провести розмежування під час попередньої судової процедури через несприятливі погодні умови або у зв'язку з апеляцією котроїсь сторони до трибуналу; розпорядження земського суду провести розмір уже розділених маєтків тощо. Самоназви актів цієї групи безпосередньо пов'язані з характером виконуваних межових дій: «заграниченє», «конченє границь», «акт граничний», «посипанє копцов», «акт реставрації копцов», «апробація границь», «доконченє розміреня». У луцькій книзі коморника М. Чарноцького більшість таких записів означені як «справа», інколи — з розкриттям конкретного змісту дії: «справа до поновеня границь», «...до учиненя границ и конченя их», «...ку поправеню границь» і под. Тобто, по суті усі фіксаційно-межові акти зводяться до «заграничень» — об'яв від імені підкоморія про нововстановлену межу з викладом підстав межової операції і описом граничного обводу. Аналогічно оформлені і зиски — межкування в випадку неявки відповідача без поважних причин. Акти «заграничень», як видно з паралельних луцьких книг підкоморія і коморника, виконувались переважно коморником.

Серед фіксаційно-межових актів у луцьких книгах 30—40-х рр. XVII ст. виділяється декілька так званих «делінеацій мап», тобто документів, що описують викреслення межових карт на вимогу трибуналу для додаткових уточнень у заплутаних граничних справах з багатьма учасниками⁸¹. Аналогічна за змістом і по суті технічна процедура зафіксована у київських книгах 1639 р. (акт № 29), однак тут вона переросла у поширений судово-межовий акт з двома граничними заводами і присягами свідків.

Окрему групу фіксаційно-межових документів складають описи розділу маєтків, спори про які розв'язувалися у земських чи трибунальських інстанціях і звідти передавалися підкоморію для оформлення «вічистої межі» між розділеними землями. Дільчі акти у підкоморських книгах називаються: «справа албо дел», «справа о розделок», «справа делу», «справа выделку» (пізніше — «декрет делу», «декрет деловий», «дел»). Неодмінною складовою частиною цих записів є мірничий реєстр ґрунтів, що діляться, який складався перед остаточною фіксацією границі. У спірних ситуаціях реєстри поміри могли записуватися і як самостійні акти: «уписанє реєстру помери», «списанє реєстру мерничого». Детально фіксуючи склад угідь, стан їх обробітку, наявність орних, присадибних та інших ґрунтів, мірничі реєстри містять важливий матеріал до історії землекористування. У луцьких книгах реєстри помір з'являються після 1589 р.; згадки про «поміркування» у київських актах дозволяють припускати, що їх кількість тут теж була чималою.

У дипломатичному відношенні фіксаційно-межові акти тотожні судовим за тим винятком, що тут ніколи не вживається промультяційна клаузула. Те ж саме слід сказати і про інші виділені в підкоморських книгах групи актів, які не потребують додаткової дипломатичної характеристики.

⁸¹ ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 4, арк. 180 зв.— 191; спр. 6, арк. 158 зв.— 161.

Група допоміжно-процесуальних актів, складаючи певний інтерес для історії судочинства на Україні, міжування стосується лише остільки, оскільки вказує на імена дійових осіб і об'єкти суперечок. До цієї групи належать у першу чергу численні відстрочки судових термінів («отложеня» чи «одроченя», пізніше — «диляції»), які залежно від причин відстрочки можуть носити ширші назви: «диляция хоробы», «диляция болшое справи» (тобто відстрочка на випадок співпадіння підкоморського терміна з позовом до іншого суду у справі, яка визнається законом за важливішу). Ці акти охоплюють лише першу фазу судової процедури, тобто проголошення судової юрисдикції і розгляд одрочених листів — заяв з повідомленням про неможливість з'явитися на судове засідання. Інколи диляція проголосувалася при доведенні правоздатності терміну і складу судової колегії, коли відповідач висловлював недовіру особі возного або закиди щодо формальних помилок у позовах (пор. у книзі, що публікується, акти № 15, 19).

Аналогічний характер носить і так звана «волност» (пізніше — «лібертація»), тобто звільнення відповідача від судового розгляду при неявці позивача.

Судочинна процедура відображена не лише в тих актах, що відтворювали реальні процесуальні чинності, але і в супутній документації, мета якої полягала у публічній фіксації ініціативи сторони для підтвердження законності процесу. Серед таких актів, які у значній кількості пред'являлися до будь-яких судово-адміністративних книг, основне місце займають свідчення возних про вручення позовів до суду, виданих скривдженою стороною кривдику. Якщо вручення позову не підтверджувалося відповідним свідченням возного, термін судового засідання оголошувався недійсним. Таким чином, малосуттєвий документ був необхідною зв'язковою ланкою судочинства. Самоназви вознівських актів такі: «подане позву», «положене позву» (пізніше — «реляція»). Фактів, які стосуються граничних питань, окрім імен учасників спору і назви спірного об'єкта, свідчення возних не містять. Як додаток до конкретних межових операцій слід розглядати і акти мірницьких присяг, які виконувалися безпосередньо перед заграниченням.

Серед допоміжних записів є нечисленна група актів, котрі, маючи безперечну самостійну вартість, у підкоморських книгах з'являлися випадково, приймаючись до запису лише остільки, оскільки сприяли розв'язанню конкретного граничного спору. Це, наприклад, акти давніх третейських міжувань, пред'явлені для запису до книг нащадками їх складачів⁸², або привілеї-данини і конфірмаційні листи на маєтки⁸³. Таких аргументів у самостійному оформленні — одиниці, тим часом, як у складі судово-межових актів вони як доказ наводяться часто.

Останню групу записів складають **застережні акти**, метою яких було: а) публічно оголосити про дії, що спрямовані проти інтересів заявника або можуть зашкодити йому на майбутнє; б) заявити про намір сторін досягти згоди у спірному питанні без втручання суду. Останні, кількісно малочисельні, виступають під самоназвами «розпис» (пізніше — «интерциза» або «компромис»).

⁸² Пор. третейські граничні листи 1551 р. у записі 1607 р. та 1590 р.— у записі 1640 р. (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 3, арк. 31—37; спр. 6, арк. 471—473).

⁸³ Як, наприклад, данина вел. кн. Олександра на с. Смиків (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 5, арк. 117 зв.) або конфірмація Сигізмунда-Августа на с. Огавчичі (там же, спр. 6, арк. 131 і зв.).

Застережні заяви складають біля 10 % від загальної кількості записів. У ролі заявників виступають переважно власники земель, суміжних із тими, що розмежовуються, або співвласники маєтків, на яких відбуваються дільчі акції. Відповідно, зміст заяв у цілому однотипний: нагадування про свої права, протести проти неслухняних граничних заводів, які зачіпають межі заявника і т. п. Сюди ж належать і заяви-скарги, які по суті мали б адресуватися гродському судові у зв'язку з кримінальним характером подій: сварок, бійок, поранень свідків і учасників процесу, збройних нападів з метою перешкодити межуванню⁸⁴. Первісні самоназви застережних актів — «пилност», «приповедане», «осведчене», «оповедане». З часом різноманітні за відтінками значень терміни поступаються місцем уніфікованому поняттю «протестація», а при наявності контрзаяв — «протестація» і «репротестація».

Акти застережного змісту, поглиблюючи історичне знання про реальі публічного життя і, зокрема, про конфліктні ситуації у межових діях, не містять ширших даних до історії землеволодіння, тому у підкоморських книгах їх можна розглядати як матеріал другорядного характеру, хоча, безперечно, і не позбавлений інтересу для вивчення побуту і звичаїв. З точки зору мовної різноманітності заяви найдалі відступають від діловодних штампів, подаючи довільний виклад подій від першої особи.

Закінчуючи характеристику документального складу підкоморських книг, слід коротко зупинитися на авторстві записів, оскільки не всі з них були продуктом творчості тільки підкоморського писаря чи коморника. У першу чергу це стосується судово-межових актів. Не рахуючи давніх листів, пред'явлених суду, такий документ складався трьома-чотирма особами. Граничні заводи протоколював («местца нотовал») коморник, який також фіксував свідчення («сведецтва списовал») і складав присяжні роти. Це «рефероване» з додатком вступних і заключних клаузул формуляра записував до книг або він сам, або підкоморський писар. Суперечки сторін («розмови», пізніше — «контроверсії») оформлялися адвокатами позивача і відповідача і протягом трьох днів після засідання передавалися судові у вигляді складених за юридично грамотною формою «пропозицій» і «контроверсій», які не підлягали ні змінам, ні редагуванню при переписуванні їх до книг⁸⁵. Обидва варіанти контроверсії підписувалися сторонами на знак згоди з викладеним. Зрозуміло, у них не повинно було міститися випадів на уряд, хоча подібні казуси й траплялися через неухважність коморника⁸⁶, який прийняв від адвокатів запис контроверсії, а, прийнявши, уже не міг його змінити. Слід мати на увазі і те, що частина контроверсійного матеріалу нерідко опускалася свідомо, щоб зменшити оплату записового⁸⁷. Адже

⁸⁴ Про актуальність боротьби зі збройним втручанням у дії межового суду свідчить, наприклад, сеймова ухвала 1601 р., яка забороняла сторонам приводити у своєму почті більш ніж 30 кінних, причому без вогнепальної зброї (Volumina legum.— Vol. 2.— P. 392).

⁸⁵ Так, у 1594 р. коморник, знімаючи з себе відповідальність, заявляє, що сторона подала контроверсію «непорядне и непоартикульне списавши, одно так посполу мовене свое» (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 1, арк. 121).

⁸⁶ Пор. у книзі, що публікується, акт № 33: «Где суд... не дбаючи ничего на доводы и обороны правные... вопрне и квалтовне переехал...»

⁸⁷ Пор. у книзі, що публікується, акт № 31, в якому неодноразово обумовлено: «Актор репротестовался. Дабитур ин копия» (тобто, буде додано у копії).

межова процедура обходилася сторонам недешево, враховуючи такі видатки, як: наймання адвокатів, сплату «помочного» свідкам-асесорам та свідкам-сусідам, витрати на підкоморія за видання позову, проїзд на місце межування, вчинення межових знаків і за саму судову акцію («пересуд»), на возних — за вручення позовів, вислуховування присяги і так зване «ув'язання границі», тобто публічне проголошення її законності, на коморника чи підкоморського писаря — за написання позовів, оформлення судових листів, протоколювання процесу і т. д.⁸⁸ Саме з цієї причини, можна гадати, до книг не потрапили повні тексти багатьох пред'явлених сторонами документів, а згадка про них обмежується лише стислим переказом змісту.

Звертаючись до книги, що публікується, ймовірно авторство вміщених до неї записів можна реконструювати так:

I. Вступні, заключні і внутрішні формальні клаузули усіх актів склали підкоморські писарі, серед яких на прізвище відомий тільки Семен Уруцький (*акт № 1*; декрет 1584 р. із акту № 3). Писарі, очевидно, оформляли також свідчення возних (*№ 13, 14*) і підкоморські позови, текст яких наводиться у більшості записів.

II. Протоколювання дуктів*, свідчень і диспозиційної частини здійснювали коморники: Семен Уруцький (*№ 2—23*), Миколай Тучаницький (*№ 25—32*), Андрій Говоровський (*№ 33*).

III. Протоколи контроверсій складали і редагували адвокати: *акт № 1* — Іван Подгайський; *№ 2* — Тишко Думинський; *№ 3* — Богуфал Михайлович Павша (київський земський підсудок); *№ 10* — Єсиф Малишка; *№ 15* — Семен Русинович-Берестецький (луцький гродський писар), Станіслав Дубровський (Домбровський); *№ 16* — Ян Воронецький (овруцький замковий писар), Григорій Шумко; *№ 17* — Лукаш Стемпковський, Станіслав Дубровський; *№ 22* — Гарасим Сурин (київський земський підсудок), Ян Воронецький; *№ 25* — Іван Грузевич-Нечай (про нього — див. вище), Федір Сусло (тут — Теодор Сусло, згодом — київський міський синдик); *№ 28* — Іван Грузевич-Нечай, Федір Сусло, Прокіп Верещака, Ян Воротинський; *№ 29* — Прокіп Совинський, Михайло Тучаницький, Ян Вербицький, Ян Родкевич; *№ 30* — Криштоф Щенївський (тут — Щенявський); *№ 31* — Ян Муравицький; *№ 32* — Криштоф Миштурт, Юзеф Сенницький (луцький граничний коморник, колишній луцький старший підписок), Криштоф Щенївський; *№ 33* — Габріель Соколовський.

IV. Приповідання, протестації і одрочені листи, подані для запису до підкоморської книги, складені (особисто чи секретарями?): Адама Олізара-Волчковича (*№ 4*), Гапона Трипольського (*№ 15*), Ждана Трипольського (*№ 21*), Філона Воронича (*№ 25, 30*) і Лукаша Модлішовського (*№ 26, 27*).

⁸⁸ У 1610 р. Василь Масальський, нарікаючи на відтягання справи, скаржитьс: «...и уже-м што-м троха выслуги мил, то-м вже так на волочники и на частые тые термини вже-м все потратил» (ЦДІА України, ф. 24, оп. 1, спр. 2, арк. 140 і зв.). У 1625 р. Семен і Стефан Івановичі Городиські сплатили за поділ і розмежування Городища: 70 золотих, по 6 мац жита і гречки, 2 маци пшениці, 4 маци ячменю, 4 баранячі туші, 2 туші солонини, 2 копи сиру, по 10 яєць і по курці від селянського двору (*Stecki T. J. Z boru i stepu. Obrazu i ramiatki.* — Kraków, 1888. — S. 116).

* Граничних обводів; термін «дукт» поширився з латинізацією судової термінології.

«Книга Київського підкоморського суду» (1584—1644), що публікується, зберігається у Центральному державному історичному архіві України у м. Києві під шифром: ф. 4, оп. 1, спр. 1 (за колишнім каталогом актових книг Центрального архіву давніх актів ця книга має номер 1). Пронумерована тричі, лише по лицьовій стороні аркуша. Теперішнє видання орієнтоване на останню (сучасну) нумерацію олівцем, яка охоплює аркуші 1—215. Оскільки при нумеруванні номери 166—169 були пропущені, загальний фізичний обсяг книги дорівнює 211 аркушам (арк. 82 помилково занумерований як 89-й). Із двох попередніх нумерацій одна (олівцем, перекреслена) належить ревізійній комісії 1835 р., на що вказує завіряючий запис на арк. 215, засвідчений казенною печаткою із червоного сургуча: «Комиссією, высочайше утвержденною для привѣденія въ порядокъ метрическихъ и актовыхъ книгъ по губерніямъ Кіевской, Волынской и Подольской, перенумеровано, прошнуровано и припечатано въ сей книгѣ 208 листовъ. 30 генваря 1835 года. Полковникъ Дохтуровъ. Надворный совѣтникъ І. Гол[...]. * Коллежскій асесоръ Войцеховскій]. Волынскій губернаторскій стряпчій Данильченко. Уѣздный стряпчій Сиворовскій]». Нумерація ревізійної комісії проведена окремо для книг Ф. Харленського і Ф. Воронича, без врахування перших чотирьох аркушів конволюта, на яких міститься діловодний реєстр актів. Таким чином, позначено аркуші 1—102 (за сучасною нумерацією 5—106) та 1—105 (сучасні 107—214); на останньому 208-му (тобто 215-му) аркуші знаходиться наведений вище засвідчувальний запис комісії. Крім цього, у книзі є ще одна нумерація чорнилом (перекреслена), проведена у XVIII ст. у Житомирській канцелярії, яка в цілому збігається з ревізійною, охоплюючи відповідно аркуші 1—102 та 1—104 (пропущено один порожній аркуш, за сучасною нумерацією 210-й).

Пам'ятка написана на стандартних аркушах розміром 22 × 34 см. Палітурка реставраційна архівна з сіро-фіолетового картону, підклеєна дерматиним вишневим корінцем. Стан збереженості книг Ф. Харленського (арк. 5—106 зв.) і Ф. Воронича (арк. 107—214) нерівномірний. Перша збереглася задовільно, лише останні два аркуші зотліли по зовнішньому краю. Друга книга значно пошкоджена: від арк. 107 лишилася тільки середина; на арк. 108—141 обсипався зотлілий верхній край (особливо — на арк. 116—127, 131—141). Сліди вогкої плями у верхньому лівому кутку на арк. 142—190 спричинили до вицвітання чорнила, тому окремі рядки записів не читаються, що детальніше обумовлено у відповідних підрядкових примітках. Тут же від арк. 107 до арк. 161 папір поточений шашіллю. Обидві книги частково пошкоджені брошурувальним шнуром під час прошнуровування у 1835 р.

При реставрації, проведеній у ЦДІА України, усі пошкоджені аркуші взяті на корінці і закріплені по зовнішньому краю реставраційним папером. Частина тексту з метою фіксації заклеєна прозорим конденсаторним папером. На арк. 1—5, 107—140 обклеєна вкриває аркуші обабіч повністю, на решті — частково. Під час оправлення книга підрізалася, при цьому арк. 4, 107—133, 138—141, 150 зазнали деформування; арк. 182 обрізаний наполо-

* Підпис нерозбірливий.

вину, не нарощений. Під час брошурування помилково поміняли місцями арк. 23 і 28, 78 і 79; перші два, крім того, перевернуті при шиванні.

Між верхньою палітуркою і рукописом знаходяться чотири 'аркуші із записами, зробленими у Житомирській канцелярії судів Київського воеводства у середині XVIII ст. Зокрема, на арк. 1 подана копія ще збереженої на той час титульної сторінки книги Ф. Харленського: «*Xięga pierwsza, intytulacja takowā majāca, ruskim pismem zapisana:*

Xięga spraw sądu podkomorskiego województwa Kijows. roku od narodzenia Chrystusa Pana, syna Bożego, tysiąc pięćset ośmdziesiąt czwartego miesiąca julii dwudziestego ósmego dnia. Sprawowane przeze mnie u wpisowanie, Semena Radywonowicza Uruckiego, komornika województwa Kijowskiego, za roskazaniem u poruczeniem wielm. jmci pana Szczęsnego Charlinskiego, podkomorzego województwa Kijows., pana u dobrodzieja moiego miłościwego.

Ктóрого коморника на теж же хіędзе под wyżej wyrażoną intytulacją podpis takowy: «*Semen Radywonowicz Urucki, komornik ziemí Kijowskoje, własna ruka*».

На арк. 1—3 міститься реєстр заголовків до актів книги Харленського (№ 1—23) із вказанням виду межової дії, об'єкта межування і прізвищ дійових осіб. Після реєстра тут же — запис польською мовою про книгу Ф. Воронича із зазначенням, що вона «зотліла, без початку... поточена шашіллю... погрижена мишами». На арк. 3—4 — реєстр заголовків до дев'яти актів цієї книги (за нашим переліком № 25—33). На арк. 4 — ревізійні записи із вказанням кількості актів та обсягу обох книг, підписані уповноваженими від сеймика Київського воеводства комісарами до ревізії «новознайдених» підкоморських книг Київського воеводства: київським гродським писарем Михайлом Третьяком, овруцьким земським писарем Леоном-Вінцентієм Стецьким, київським земським писарем Мацеєм Березовським, київським підскарбієм Яном Потоцьким і канцеляристами Дем'яном Стретовичем-Меленевським і Теодором Мошковським, які складали згадані реєстри до книг.

На нижньому полі арк. 5 засвідчувальний запис: «*Michael Trzeciak, pincerna terrae, notarius castr. Kijov. assignatus subscribo, m. p.; Leo Vincent. Stecki, notarius terrestris districtus Ovrucensis, revisor assignatus, m. p.*» Тут же уподовж лівого поля: «*Roch Jan z P. Potocki, podsk. Z. K., komisarz u marszałek Koła Rycerskiego sejmików Boni Ordinis prześl. wtwa Kij., m. p.*».

Починаючи від арк. 5 зв. і до кінця книги на нижньому полі кожної сторінки послідовно чергуються скріпи Третьяка і Стецького: «*Stecki, notarius terr. d. O., m. p.*»; «*M. Trzeciak, P. T. N. C. K., m. p.*»

На арк. 106 зв. і 214 зв. уподовж лівого поля підписи Потоцького, аналогічні вищезгаданому. На цих же аркушах засвідчувальні записи Третьяка: «*M. Trzeciak, czesnik ziemsk., pisarz grodz. Kijowsk., m. p. W tej xiędze według summarjusza znajdują się transakcji spraw dwadziescia trzy, a numerów in foliis sto u dwa, pro 102. Item qui suprascribo, revisor assignatus*» (на арк. 214 запис аналогічного змісту із вказівкою, що у книзі 7 актів і 104 аркуші). На арк. 215 після уцілілого фрагмента останнього акта зазначено: «*Dalsza kontynuacja tego dekretu zginęła, u poty tylko w aktach znajduje się*».

Крім підписів ревізорів XVIII ст., у книзі є сторонні помітки. Зокрема, XVIII ст. можна датувати записи: на арк. 65 «Карп Malawsk.» (кверенда?); на арк. 7 зв., 53 зв., 54, 57, 151 зв.— розчерки типу «т. р.» (рука власна); на арк. 159 зв.— III/LA (сигнатура?). У XIX ст., можливо, кимось із працівників Київської археографічної комісії, по тексту зроблені підкреслення олівцем і знаки уваги на полях арк. 70, 96 зв., 97, 125 зв., 143 зв. та ін.

Книга написана на грубому жовтуватому папері з 11-ма філігранями, поаркушне розміщення яких зазначається у табл. 1. При конкордації філіграней використані у першу чергу ті альбоми, що фіксують обіг паперу безпосередньо на українських землях, а саме: І. Каманін, О. Вітвицька. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII ст. (1556—1651).— К., 1923 (у табл.— К/В); Мацюк О. Я. Папір та філіграні на українських землях (XVI — початок XX ст.).— К., 1974 (у таблиці — Мацюк). Для конкордації філіграней № 9, 11, вживання яких на Україні не зафіксоване, використано альбоми: Тромонін К. Я. Знаки писчей бумаги.— М., 1844 (у табл.— Тромонін); Laucevičius E. Popierius Lietuvoje XV—XVII a.: Atlasas.— Vilnius, 1967 (у табл. Laucevičius).

Т а б л и ц я 1

Усталена назва філіграні	Номери позицій в альбомах; зафіксовані роки вживання	Аркуші книги, яка публікується
«Підкова» (герб «Lubicz»)	К/В: 40—49, 51 (1589—1590); Мацюк: 262—267, 269—272, 275, 277 (1584—1590)	6, 10, 12—14, 16, 19, 21—24, 28, 29, 31, 34—36, 40, 42—44, 46—49, 51, 56, 61—64, 66—68, 71, 72, 76, 78—80, 82, 84, 86, 87, 91, 93, 96, 99, 100, 103, 104, 106
«Бауцен» («Bautzen», «Budissin»)	Мацюк: 361 (1595—1596)	107, 128, 130, 131—133, 138, 140, 141, 144, 145, 149
«Глечик одnorучний» («Pot»)	К/В: 1271, 1278 (1643, 1647)	108, 110, 112, 125, 143, 180, 182
«Рава» (герб «Rawicz»)	К/В: 963, 968, 969 (1637, 1638)	114
«Ключі» (герб «Klamy»)	К/В: 861, 864, 868 (1634—1646)	117, 119, 122, 123, 127
«Леварт» (герб «Lewart»)	К/В: 483, 491, 492 (1629—1636)	155, 158, 159, 161, 163
«Фортечні ворота» (герб «Wieże»)	К/В: 1216—1219 (1639—1641)	169, 170, 172, 174, 176, 179, 185, 187, 188, 190, 193, 194, 196, 197, 200, 203, 205, 208, 209
«Ріг» (герб «Rogala»)	К/В: 1114, 1115, 1117—1119 (1636—1658)	211, 212
[Розетка]	Тромонін: 989 (1781)	215
«Орел» («Eagle»)	Мацюк: 1—13 (1774)	1, 3
«Пошталйон» («Postilion»)	Laucevičius: 2738—2809 (1683—1799)	2, 4

Книга написана чорним і коричневим чорнилом десятима почерками, поаркушевий розподіл яких наводиться у табл. 2.

Т а б л и ц я 2

Аркуші	Номер почерка	Дата почерка	Той самий почерк іншим пєром або чорнилом
5—40 зв. (до «земли Киевское»)	I	1584—1598	Арк. 7, 16 зв., 17 зв., 40 зв.
40 зв. (до: «Миколаи Гулевич»)	II	1598	—
40 зв.— 41 (лише перший рядок)	I	1598	—
41—41 зв.	II	1598	—
42 (до: «себе выпустили»)	I	1598	—
42—45 (до: «показуючи границу»)	II	1598	—
45—45 зв. (до: «уверх и до дороги»)	I	1598	—
45 зв.— 47 (до: «есть записано»)	II	1598	арк. 46
47 (вступна формула до слова: Передо)	I	1598	—
47—48 (до: «рокъ за апеляцши»))	II	1598	арк. 47
48	I	1598	—
48 зв.—51 (до: «есть записано»)	II	1598	—
51 (вступна формула до слів: «Щасным Харлиньским»)	I	1598	—
51—52 (до: «записано есть»)	II	1598	—
52 (до: «передо мною»)	I	1599	—
52—53 зв. (до: «року тисеча»)	III	1599	—
53 зв. (до: «очевисто возныи»)	I	1599	—
53 зв.— 54 (до: «есть записано»)	III	1599	арк. 53 зв.
54 (до: «на року»)	I	1599	—
54—54 зв. (до: «есть записано»)	III	1599	—
54 зв. (до: «подкоморым земли Киевское»)	I	1599	—
54 зв.— 59 зв. (до: «рука власна»)	III	1599	арк. 55 зв., 56, 58 зв.
59 зв. (на початку аркуша у словах: «на которое»)	I	1599	—
59 зв.— 67 (до: «ест записано»)	III	1599, 1600	арк. 59 зв., 64 зв.
67—67 зв. (до: «пна Семена Уруцко-го»)	I	1600	—
67 зв.— 76 (до: «чолом земенин киевский»)	IV	1600	—
75—75 зв. (до: «як он намъ поведиль»)	V	1600	—
75 зв. (до: «они указовали»)	I	1600	—
75 зв.— 76 (до: «границы певные»)	V	1600	—
76—76 зв. (до: «и шкодити»)	I	1600	—
76 зв.—93 зв. (до: «речка насъ делит»)	V	1600	арк. 82 зв., 83, 84 зв., 90, 92
93 зв. (до: «по том вале»)	I	1600	—
93 зв.— 95 (до: «бо и на сес»)	V	1600	арк. 94
95 (до: «справу до завтрея»)	I	1600	—
95—99 зв.	V	1600	арк. 98
100—106 зв.	VI	1600	арк. 100, 100 зв.
107—107 зв.	VII	1636	—
108—108 зв.	VIII	1638	—
109—110 зв.	VII	1638	арк. 109
111—115 зв.	VIII	1638	арк. 113
116—117 зв.	IX	1638	—
118—118 зв.	VIII	1638	—
119—124 зв.	IX	1638	—
125—125 зв.	VIII	1638	—
126—127 зв.	IX	1638	—
126—142 зв.	VII	1639	—

Аркуші	Номер почерка	Дата почерка	Той самий почерк іншим пером або чорнилом
143—143 зв.	VIII	1639	—
144—147 зв.	VII	1639	—
148—148 зв.	VIII	1639	—
149—179 зв.	VII	1639	арк. 152, 164
180—180 зв.	VIII	1639	—
181—181 зв.	VII	1639	—
182—182 зв.	VIII	1639	—
183—188 зв.	VII	1639	—
189—189 зв.	VIII	1639	—
190—190 зв.	VII	1639	—
191—191 зв.	VIII	1639	—
192—209 зв.	VII	1639	—
211—214 зв.	X	1644	—

Як видно із табл. 2, записи оформляли, як правило, одночасно дві особи: з 1585 по 1599 рр.— I, II; з 1599 до 1600 рр.— I, III; у 1600 р.— I, V (почерки IV, VI, які зустрічаються у записах 1600 р., мають епізодичний характер). Записи 1636—1639 рр., за незначними винятками, виконані теж двома почерками: VII і VIII. Така чітка послідовність дозволяє припускати, що в канцелярії підкоморіїв не було підписків, а оформлення записів із чернеток здійснювали якраз ті дві особи, що склали підкоморський штат, а саме: коморник і писар. Оскільки прізвища писарів не збереглися, напевне можна ідентифікувати лише руку Семена Уруцького, писаря 1584 р., згодом — коморника, якому належить почерк I. Певна довільність в оформленні записів свідчить про відсутність усталеної канцелярської дисципліни. На це ж вказує і непослідовна кількість рядків на аркуші, яка у книзі Харленського коливається від 21 до 35, у книзі Воронича — від 30 до 42. Тобто, у ролі критерія виступали особливості почерка, а не обов'язкові канцелярські нормативи, згідно з якими стандартний аркуш мусив мати 26 рядків.

Графічні особливості почерків виразно ілюструють зміни, які відбувалися в українському письмі цього періоду, коли статичний півуставний скоропис кінця XVI ст. (почерки I—V) почав витіснятися плинним стрімким письмом курсивного типу (почерки VII—X). Серед почерків першої групи особливо архаїчними рисами вирізняється письмо С. Уруцького (I), якому властива характерна для півуставних скорописів напружено-статична манера: модуль розтягнутого на рядку письма розширений, літери виконані широко заточеним пером, відзначаються посиленою вагою. Їх складові елементи деталізовано подрібнені і виконуються в усталеній канонічній послідовності окремими рухами, що надає графіці письма кресленого характеру. Так, літери «д», «б», «ш», «щ» складаються із чотирьох послідовно викреслюваних графічних елементів, літери «в», «ж», «м», «р» та ін. — з трьох. У деяких графемах присутні елементи готичних заломів і гострих кутів, властиві українському письму другої половини XVI ст., коли воно, за спостереженням І. Каманіна, прийняло зовнішній характер готичного латинського письма⁸⁹.

⁸⁹ Каманин И. Палеографический сборник : Материалы для истории южнорусского письма в XV—XVIII вв. — К., 1899. — С. 13.

Почерки II і III дещо заокругленіші, ніж попередній, відзначаються великою зовнішньою подібністю: відмінності між ними помітні лише при аналізі індивідуальних особливостей дукту (кількості і порядку нанесення складових елементів літери). Креслено-статичний характер виконання тут дещо ослаблений, модуль графом незначно звужується.

У почерках IV, V, VI, якими виконано ряд записів 1600 р., уже виразніше проступають ті зміни, яких зазнало українське письмо на зламі XVI—XVII ст. у пошуках гнучких, зв'язних і плинних форм, які б забезпечували достатню швидкість написання. Плинність графіки досягалася як за рахунок згладження кутів і заломів, так і завдяки спрощеним модифікаціям тих літер, яким раніше був властивий багаточастинний дукт. Одночасно почали витворюватися зв'язкові курсивні елементи літер, що давало змогу надати письму зв'язності, а відтак і швидкості. У почерках IV—VI графічні інновації проявляються в тому, що письмо дрібніше і хилиться вправо. Дещо гостріше заточення пера полегшує вагу літер і дає регулярніші виділення волосних і натисків. Крім того, сам дукт спрощується на один-два елементи, злитне виконання яких починає використовуватися, хоча і не послідовно, для зв'язування з сусідніми графемами. Проте в цілому інновації ще не стійкі: нові елементи письма нестабільні, а більшість літер представлена у декількох, принципово розбіжних за стилем виконання графемах.

Нарешті, почеркам VII, VIII, X (останнім виконано єдиний акт із книги Ю. Немирича 1644 р.) цілком властивий той розвинутий рівень курсивізації, якого український скоропис досяг на 30—40-ві рр. XVII ст., перетворившись у плинне зв'язне письмо новітнього типу.

Найбільш яскраво курсивні риси виявляються у почерку VII, письмо якого, виконане гостро заточеним пером, легке, стрімке, зі злитним дуктом більшості літер і розвинутою системою зв'язок, що дозволяє виписувати слова без відриву пера від паперу. Не стільки за графічною суттю, скільки за зовнішнім оформленням вирізняється почерк IX, якому властива стилізована декоративна петлястість, котра, уповільнюючи письмо, реалізувалася у фігурних розчерках, декоративних крапельках-потовщеннях на кінцях вертикальних деталей букв⁹⁰ і кучеряво-петлястому обрамленні великих літер.

* * *

Українські пам'ятки ділового письменства репрезентують високорозвинену літературну мову, що мала тривалу традицію функціонування. Лексичні запаси її, зокрема юридична термінологія, яка склалася внаслідок поєднання питомої та засвоєної міжнародної — латинської, справді багаті. Широкі можливості для викладу думки давав синтаксис актової мови.

Підкоморські книги являють значний інтерес для істориків і лінгвістів і в зв'язку з тим, що в них інкорпоровано повні або часткові копії документів, написаних в попередні часи, тексти, старіші від розглянутих справ на десятикі і сотні років. До того ж тут представлені різні «жанри» ділового стилю — грамоти, позви, виписки з книг різних закладів (установ).

⁹⁰ У палеографічній термінології ці потовщення мають назву «тестеджата», запозичену в італійських каліграфів кінця XVI ст., які широко застосовували їх для декорування письма.

Важливою є копія 1595 р. грамоти київського князя Семена Олександровича 1456 р., оскільки старокиївських грамот збереглося дуже мало. Виділяємо її текст, щоб порівняти його з текстом підтвердження документа королем Казимиром:

Мы, кна(з) Семє(н) Але(к)-
са(н)дрови(ч), дали ємо па(н)у Ла-
зару Браєвичу дво(р) на(ш) Но-
ры(н)скъ<·> с ты(м), ка(к) А(н)-
дре(и) Мишкєви(ч) де(р)жа(л), а к
тому дали є(с)мо єму село наше
И(в)ницу, ѿбе(д)ве половицы,
киє(в)скую и житоми(р)скую.

Да(н) у Києве се(н)тебра вто-
ро(г) [о] дна и(н)дикта четве(р)того
[21]⁹¹.

Як бачимо, в переказі документа лексика більш-менш збережена, але в фонетиці (орфографії) спостерігаються різночитання. Це завжди треба мати на увазі при використанні копій і викладів змісту документів у складі інших пам'яток.

Можна думати, що переказ грамоти київського князя Олександра (Олелька) (правив 1443—1455 рр.) також зберіг основний текст оригіналу: ...да(л)... село Трипо(л) на Днєпрє земєнину киев(ъ)скому Данилу Дєдовичу з лю(д)ми служебными, и(з) и(х) попла(т)ки, и(з) землями пашними и борът-
ными, и(з) сеножа(т)ми, и(з) озе(р)ами, и(з) береги бобровыми, и(з) ставы, и(з) ставищи, и(з) млыни, и(з) млыницы, и(з) речками, и(з) дубровами, и(з) гаи, и(з) форосты, и(з) селищи и зо всіми праты [!] и вжи(т)ки и пожи(т)ки... [91]. Такі тексти, з певними застереженнями, можна використовувати при вивченні лексики часу, коли написано оригінал документа, і при складанні історичних словників.

Як і в інших актових документах із Києва цієї доби⁹², у видаваній підкоморській книзі на фоні етимологічних написань виразно виступають мовні особливості, котрі нині характеризуються як діалектні північноукраїнські.

Літера *ѣ* згідно з етимологією вживається нерегулярно; поруч виступають відхилення від етимології, напр.: *вѣдає(м)*; *Хлѣбникъ* [14], право(м) *вѣчны(м)* в о(т)чизну і *деди(ц)тво*; *ѡ... вѣре... и дилности*; добре розуміємо [32], *вѣдати* [32 зв.], в *понеѣлокъ...* в рокъ *собѣ* [53], *мѣстечко* [75 зв.], *дѣялося* [108 зв.], за *недѣль* *ѡсмь* [109], *лѣтѣ* не маючого [114 зв.] тощо.

Дуже часто на місці етимологічного *ѣ* у пам'ятці фіксується *є* як у ненаголошеній позиції, напр.: *ѡ(б)вєстивши* [32 зв.], *повєдають* [75 зв.], *ѡ(т) Днєпра* [78 зв.], *бєлугѣ* зь єзу не брано [92], на *керунѣте* [108 зв.], ча(с) *выеханя*; в року *нынешнѣмѣ* [110], так і під наголосом, напр.: збожа и *сєна* [8], *сусєдо(в)* свои(х) [13 зв.], має(т) бы(ти) *ѡсєлы(и)*; не *вєдаю* [16 зв.], *вєч-*

⁹¹ Цифра в дужках після цитат і прикладів указує на сторінку рукопису.

⁹² Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: 36. док.— К., 1981.— С. 14—16.

ність [24 зв.], *дєдичомъ* [42 зв.], до... *рєчки* [79], уходу *нєтъ* и (з)вєку не бывало [93 зв.], при... у(ст)и *рєчки* [85], белугъ зъ *єзу* [92], на *мє(с)цу* [108 зв.] та ін.

Напевне, буквою *ε* відповідно до наголошеного етимологічного *ѣ* позначався звук неоднорідного творення (дифтонг; це явище спостерігається й нині в північноукраїнських діалектах). Малоймовірно, щоб в *ε* на місці *ѣ* відбивався іншомовний фонетичний вплив (білоруський або польський).

В окремих актах нерідко на місці давнього *ѣ* в ненаголошеній позиції виступає *и*, що, очевидно, передає звук *і* (після *ц* тут зустрічається літера *ы*; вона, мабуть, указує на твердість приголосного; важко сказати, який голосний *ы* тут означає: українські *и* або *і*): *лисо(м)*, долиною [10], про(д)ку єго, *ниязкому* Лазару Браєвичу; *ди(д)* [23 зв.], *рич(ѣ)ку* [41], не *хотилъ* [41 зв.], (з)наки... *цылыє* [45 зв.— 46], *цылыє* (46; *ы*, можливо, вказує на твердість *ц*), *єсмо велили*; по лево(и) *сторони* [46 зв.; 47], за... свєдєцьтвомъ *свитъковъ* [47], *пєвни(и)ши(и)*; *зрозуми(в)ши* [67 зв.], та ін., пор. ще: *ро(з)дилку* [40 зв.; 66 зв.].

Однак в одному й тому ж документі на місці наголошеного *ѣ* спостерігається *і* *ε* і *и*, напр.: позва(л) *никоторы(х)* зєма(н) *повєту* Киє(в)ского [6 зв.], *поєхали...* у(з)лє(с)є(м)... указали *сусєдъ* околичны(х)... людє(и) *вєры* годныхъ, и с тьми *свитъками* [45 зв.], у *ричъку* Івъницю, а *ω(т)гуль* *ричъкою* Івъницею уверьхъ идучи... *хотєлъ* вєсти границу [46 зв.], в *недєлю...* потємъ у *понеделокъ* [59], *ведєючи* *ω* то(м), жє любъ станєтє а(л)бо ни [111 зв.] тощо.

Інша типова північноукраїнська (притаманна право- і лівобережним говорам) діалектна риса, представлена в актах Київської підкоморської книги,— це *ε* в ненаголошеній позиції замість давньосхіднослов'янського *а*, що колись виступав після м'якого приголосного або *ј*, незалежно від походження, тобто відповідно до праслов'янського *є*, напр.: досьт *чинєчи* [6], *ω* *свєто(м)* Миха(лє) [6 зв.], не *бавєчися* [7], и(з) *сєбро(м)* [8 зв.], с *пєты*; *стєгчи* [10]; в(жє) *сє* было спознило [10 зв.], *присєгли* на то(м) [14], *Кнєгинєю* [17 зв.], славное *памєти* [23 зв.], *тисєча* [24], дє(н) *свєтѣи* недє(л)ны(й) [27 зв.], *увєза(л)* [41], *дєвєтъдєсятъ* [42], не *ω(т)ходєчи* [43 зв.], *по(д)лєгєючи* [50], *зычєчи* [56], *жєдали* [57 зв.], *стєгєючи(х)сє* [64 зв.], *бєчєчи* [67 зв.], *хотєчи сє* *приглєдѣтъ* [80], *щитєчи*; *кружєчи* [82 зв.], *досєгнути* [89 зв.], *пєту* собє *мєнєчи* [98], *кнєгиню...* Вишневецкую [104], *доводєчи* [105 зв.], на котормъ *сє* збєгаю(т) *пєты* кгрунътовъ [111] та ін., або відповідно до праслов'янського *а* (в тому числі того, що розвинувся з *ѣ* після шиплячих), напр.: *нє дєєла* < дѣяла [32 зв.], *слъшєли* [59 зв.], *дворєнина* [69 зв.], тощо, пор. ще в запозичених словах: *дєнь...* *носєбра* пятаи, [50 зв.]. Мабуть, континуант *'а* < *є* в ненаголошеній позиції відбивається в таких словах: *присєгу* вчинилъ [6], ку *присєзє* [7 зв.], *присєгу...* учинити [14], двор на (и)мє Норы(н)скъ [21 зв.— 22], *присєгу* телєсную [24 зв.] та ін. Звичайно, в пам'ятці зустрічаються написання з *я(я)*, що відбивають старовинну (давньоруську й українську інших територій) фонетично-орфографічну традицію, напр.: *сєбра* [8 зв.], *тисєча* *пѣ(т)со(т) пѣ(т)дєсѣ(т)* *ω(с)мого* [24], дня *пѣ(т)на(д)-цѣто(є)[о]* [110 зв.] тощо.

Третьою типовою поліською звуковою рисою, відбитою в досліджуваних текстах, є твердий *р* у всіх позиціях, напр.: позо(в) *вра(д)у* [5 зв.], *пра* шла [7 зв.; тобто *прѣ* «суперечка», «спір»), *руки писєра* [13], *манєстыра*

Пече(р)ского [68 зв.], сыно(в) *четыро(х)* [73], *монастыра* [79 зв.], *ураду* моего [109] і т. п., але пор.: *ураду моего...* бо *урадо(м)* мой(м) [110].

Розглянуті особливості рефлексії давніх-звуків свідчать про те, що на великій частині Київщини й, очевидно, в Києві XVI—XVII ст. функціонувало мовлення поліського типу⁹³. Однак не виключено, що в пам'ятці відбивається великою мірою мовлення писарів (пор. порівняно часті написання *и* замість *ѣ* в актах №№ 7 і 8).

Досліджувані тексти широко відображають характерний для абсолютної більшості українських діалектів збіг давніх фонем *ы* та *и*, що виявляється в написанні проти етимології *и* на місці *ы*, напр.: *неби(т)но(ст)* [32 зв.], до *години* [50 зв.], *припалихъ* потребъ [57 зв.], *мл(с)тви(и)* [61 зв.], *стри(и)* [73 зв.], *пусти(н)ного* [109] та ін., *ы* на місці *и*, напр.: *постановившы се очевьисто* [53], *забыра(н)е* кгру(н)ту [71], *Казымера* [72 зв.], *маетности и(х)* [73], *былѣ* намъ чоло(м) [75 зв.], *особысто* [76], *чиниты* [94], *куды воды(т)* [94 зв.], на... *Бобрыцы; хибылѣ* [95], *Меленты(и)* [109] і т. д.

Тут фіксуються, щоправда нечисленні, слова, які засвідчують монофтонг *у* на місці етимологічних *о*, *е* в новозакритому складі, напр.: *игумена...* *мику(л)ского* пусти(н)ного [109], пета кгрунѣту Гво(з)довського *дубрѣ* (форма род. відмінка множини від *добро*); *села...* *Малое Бугаю(е)ки* [110 зв.], пор. ще: *ко(п)цы...* *которы(х)* было *уси(х)* *усмѣ* [9 зв.; тобто «вісім»].

Досить систематично засвідчується перехід етимологічного *е* в *о* після шиплячих перед споконвік твердими приголосними, напр.: *шостого* [6 зв.], *со (б)чоламы* [10], *и(з) жоною* [11 зв.], *чоло(м)* [21 зв.—22], *сына божого* [31], *четыри* [41 зв.], *свежосыпаныхъ* [80 зв.], *вечо(р)* *зашолѣ* [82], *шпрочѣ речокѣ* [82 зв.] і т. д., причому послідовніше, ніж у сучасній літературній мові, напр.: *положные* [8], *буду(т)* *присужоны* [18 зв.], *висажоны(х)* [19 зв.], *сужоны* [42], *описанъ* і *(з)ложонѣ* [55], *хоробою...* *навежо(н)* [61 зв.], *шсажоны* [70 зв.] та ін. (пор. сучасні діалектні закарпатські *прошчѣн* < *прошчон* < *прощѣн*). Необхідно вказати на часті випадки вживання *о* після шиплячих приголосних в іменникових флексіях, що пояснюється отвердінням цих приголосних і впливом закінчень твердої групи, напр.: *Немиричо(м)* [15 зв.], *хоружичо(м)* [18], *урочищо(м)* [38], *братаничо(м)* *и(х)* [40 зв.], *ув Овѣручомѣ* [42], *селищо(м)* [47 зв.] і под. У пам'ятці зустрічаються й випадки збереження *е* після шиплячих перед історично твердими приголосними (вплив форм з основою на нешиплячий: кгрунѣту... *розѣграничены* будуть *и...* *п р и с у ж о н ы* — 43 зв.).

Привертають увагу поодинокі слова із «вставним» *е* (*Александрѣ* — 51), гіперичним «оканням» (пор. *и (з) Народичами* — 12, але: кгру(нт) пна Σ(л)цо(в) *Нороди(ц)ки(и)*... з *зе(м)лею* своєю *Полоча(н)скою* з *Нородичами* — 10).

Впадає в око ненаголошена фіналь *-ей* в іменах *Василе(и)*, *Григоре(и)* [9, 28, 41 зв., 51, 104 зв.], але: *Григорья* [104 зв.]. Мабуть, тут ідеться не про відбиття вимови ненаголошеного *е*, а про рефлексію давньої кінцевої сполуки *ѣи* як *ей*, а не *ий* (пор. сучасні літературні форми родового відмінка множини іменників колишньої *-і*-основи: *гостей, гусей* і под. при південно-

⁹³ Пор.: Там же.— С. 16.

західних діалектних *гостий, гусий*; пор. у нашій пам'ятці: шести *тисече* (*и*) — 49, *давносте* (*и*) *земських* — 89). Спорадично засвідчується вимова ненаголошеного *и* з нахилом до *е*: *копцы* *посыпа*(т), а *попъсованые* знову *сыпать* и *никоторые* для певного знаку знову *прѣбави* (*т*) *є*(с)мо казали [46].

За правописною традицією на місці давньоруської сполуки *ѡл* між приголосними в пам'ятці пишеться *ол*, проте іноді трапляються написання з *ов*, що передають живомовний континуант старожитного поєднання голосного з приголосним, напр.: (*в*)*довжъ* [7], *вдовжъ* [76], в *мо*(*в*)*чаню*; *замовчали* [89]; навіть: на (*в*)*схо*(д) *со*(*в*)*нца* [45 зв.]. Пор.: *промо*(*л*)*чати* [74], *До*(*л*)*гому* [97].

У деяких актах часто виступає *ѡ* в кінці складу — елемент архаїчного правописного узусу, напр.: *во*(*и*)*ски*(*и*) *киевъски*(*и*) ... *ключъникъ* [41], *ѡ*(т) того *куръгана*... на *ѡсходъ сонъца поверънувъши* [46], *вечъными* *часы* *непорушъне дѣръжечи* [47], *ѡ* што процеси *позъвы урасътали*, *будъ*... и *дѣругихъ* *занехивали* [47 зв.] і т. п. Подібні факти маємо в житомирських пам'ятках⁹⁴.

Добре представлено в Київській підкоморській книзі чергування *в—у*, тобто перехід *у > в* (*ў*) після голосного, напр.: *кѡва*(*л*)*го*(*в*)*не* и (*в*)*порне* [20], на *ѡрочищу* [29], *держали* и *вживали*... и *вживаемо* [95 зв.], *ѡ*(т) *которого вжѣ* [81] тощо, перехід *в < вѣ* в *ў* (*у*), напр.: *да*(*н*) *у* Києве [21], *по*(*д*)... *Малы*(*м*) *Обуховомъ у* *Стугну упала* [95 зв.], *заста*(*в*)*ши* *пно*(*в*) *Трипо*(*л*)*ски*(*х*) *у* *замо*(*ч*)*ку*... *Трипо*(*л*)*скомъ* [54 зв.], в *недилью*... *потомъ*... *у* *понеделокъ* [59], за *ѡзеромъ Ую*(*н*)*нымъ* [70], та ін. Як і нині, у чергуванні *в—у* відіграє роль не тільки фонетична позиція, але й пауза при мовленні (писанні), пор.: а [ot] *болота* *Вало*(*в*)*ки угору* (24 зв.), *ѡ*(т)... (*И*)*вницы уверхъ* [33], *гдѣ у* *ричкѣ* *Ивъниці упадаєт* [41].

Перед лексемами з початковим голосним в пам'ятці вживається варіант прийменника *у/в—ув* (*ѡ*), що розвинувся внаслідок появи вторинного *в—з* звука протетичного характеру, напр.: *ѡ*(*д*)*носта*(*и*)*не ув* *одно* *слово* [13 зв.], и *ѡ* *ѡте*(*ц*) *ув* *о*(*с*)*трове* *Глумо*(*в*)*ско*(*м*) [14 зв.], не *маючи* *лѣ*(*т*), *у*(*в*) *опецѣ* *бы*(*л*) [29], и *оув* *Овъручомъ* [42], ни *уво* *што* [84 зв.].

Тексти Київської підкоморської книги фіксують звичайний для української мови збіг давніх прийменників *сѡ* та *изѡ* — *з* (*из*), напр.: (*з*)*годившися* *и*(*з*) *собою* [7 зв.], *ѡ*(*н*) *и*(*з*) *жоною* [11 зв.], *ис* *тоєю* *землею* [23], а (*з*) *левоє* *руки* [79 зв.], то *є*(*ст*) *зѡ* *єго* *м*(*л*) [79 зв.—80], *и*(*з*)... *комо*(*р*)*никомъ* [80].

У пам'ятці відбивається твердість приголосного *ч*, напр.: *минаючы* [81 зв.], *ѡпрочъ* [82] та ін.

Досить часто пам'ятка задокументовує твердість *ц*, особливо флексійного, напр.: *копцы* *позасыпати* [6 — 6 зв.], *границы* *звечистые* [7], *чере*(*з*) *тые границы* *копцы* *засыпаные* [8], *землицою* [11], *гранлицою* [12], у *И*(*в*)*ницы* [19 зв.], *цылыє копцы* [46], *всихъ копцовъ* [46 зв.], тою *гранлицою* [47], за *апельцыєю* [69 зв.], на *две ябло*(*н*)*цы* *ку* *могилѣ* *ѡди*(*н*)*ци* [97] тощо. Частину слів форм (орудного однини іменників жіночого роду, родового множини слів чоловічого роду) можна б трактувати як результат впливу іменників твердих груп, але сучасні діалектологічні дослідження показують, що твердий *ц*, у тому числі перед флексійними голосними, є характерним для певних груп говірок, насамперед північних. Нині межа цього явища на Правобе-

⁹⁴ Там же.

режжі йде на північ від умовної лінії, серед орієнтирів на якій можна назвати Коростень — Димер⁹⁵.

Досліджувані тексти містять свідчення про твердість губних приголосних (напр., *дубъе* зо бчолами — 20, у *деревъю* — 100 зв.), виділення *ј* після отвердіння їх (напр., *находили в деревъяхъ* — 46).

Звукосполука *ждж* позначається в пам'ятці за допомогою поєднання букв *ж* та *ч*, напр.: *зае(ж)чаеъ* [11], *(в)е(ж)чати* [18 зв.], *въежъчати* [43 зв.] тощо, пор. також *вие(ж)дчати* [67].

У Київській підкоморській книзі маємо написання *бчола* < *бъчела*, в яких відбивається старовинний фонетичний склад слова (нема одзвінчення *ч* у *дж* унаслідок прогресивної асиміляції), напр.: со (*б*)чолами [10], *дубъе* зо *бчолами* и *бе(з) бчо(лъ)* [20].

Фонема *g* у пам'ятці передається традиційним способом — за допомогою буквосполуки *кг*, напр.: пане *Сы(н)кгуре*; *ω кгру(нт)* [5 зв.], Я(н) *Сжгано(в)ски(и)* [7 зв.], на *паркгамине* писаны(и) [11 зв.], *кква(л)то(в)не* и (в)пор)не; на *кгру(нт)* [20], *Жикгмонта* [44 зв.], *забыра(н)е кгрунту кква(л)товне* [71], на *паркгамене* писаны(и) (91) та ін. (пор.: того *ганити* не може — 60 зв.).

Порівняно часто в пам'ятці спостерігаються написання *ф* відповідно до етимологічної сполуки приголосних *хв*; напр.: пану... *Богуфалу* [16 зв.], мае(т)ность... *Форошню* [74 зв.], ко(н)ституцью... *уфаленую* [78], и(з) гаи, и(з) *форосты* [91] та ін., а також відповідно до *х*, напр.: поставила *футоровъ* два [79], *фуро(р)* [94]. Мабуть, це наслідок гіперистичного («надправильного») вживання *ф*, поширеного на території, де запозичена фонема *ф* субституувалася звуком *х* чи сполукою *хв* (пор. у сучасних говорах на цій території: *фіст*, *форост*, *фалити*; *хунт*; *хвартух*⁹⁶). Це явище фіксують й житомирські акти⁹⁷.

Протетичний *в* спостерігається в антропонімі *Ганна* [48, 51]. Протетичний *в*, напевне, наявний у номені *вустя*: у *ву(ст)я* самоє речки И(в)ницы [21]. Однозначно витлумачити тут *в* як протезу не дозволяє той факт, що в досліджуваних текстах часто виступає прийменник *ув*. Правда, в наших прикладах він наявний виключно в позиції перед іменниками з початковим голосним *о*. Очевидно, додатковий приголосний елемент, що розвивався після прийменника *у* (*ў*) перед словами з початковими голосними для уникнення гіатусу (зіяння), тільки перед лексемами з початковими *у* розвивався в повноцінний приголосний елемент, який приєднався до звукового складу повнозначного слова, тобто став протетичним *в*.

Акти засвідчують похідний прикметник від назви другого дня тижня у формі *овторокъ*: того (дня) *ω(в)торкового* [95 зв.], що виникла внаслідок перерозкладу прийменникової сполуки *во второк* (із *въ вѣторъкъ*) на *в овторок*, пор.: того дня *во (в)торо(к)* (14 зв., суцільний текст можна розподілити на слова а як у *овторок*), у *во(л)торокъ* (20 зв.; текст можна поділити також як *ув о(л)торокъ*; *л* — гіперизм, замість *в*, пор. *жовтий* і книжне в XVI ст. *жо(л)тій*).

У видаваних текстах зустрічаються випадки відбиття на письмі асимілятивних і дисимілятивних процесів у живому мовленні, спрощення груп

⁹⁵ Атлас української мови.— Т. 1.— К., 1984.— Карта № 112.

⁹⁶ Там же.— Карти № 97—99.

⁹⁷ Ділова мова Волині і Наддніпрящини XVII ст.— С. 17.

приголосних напр.: за... *про(з)бою* [16 зв.], за... *прозъбою* [44]; *розказує(ш)* [20], *светъковѣ ѡсѣмънатъцати*; *свитъками* [45 зв.], ω которо(и), *ще(р)ни-цами...* *росправу мели* [94; тобто *ш черницями* «з черницями»), передо (м)ною *Ща(с)ны(м)* [67 зв., пор. *Сча(с)ны(м)* — 65 зв.]; *хто* [16 зв., 23, 60 зв.], *нихто* [80 зв. 82], *учаснико(в)* [40], на... *вла(с)номъ* [79], *с че(р)цами* < черницами [93 зв.] тощо. Необхідно вказати на гіперкоректне вживання *си* замість закономірного *щ* (прагнення писати етимологічно як реакція на асимілятивні зміни у мовленні), напр.: долиною... *часчемъ* [15], *врочисча* [100 зв.], *пущаючи* кгру(н)ты до име(н)я *Рако(в)счины* [101] та ін. Така практика характерна і для писарів житомирських актів⁹⁸.

Видана пам'ятка містить різноманітний матеріал для дослідження історії граматичної будови української мови.

Привертає увагу флексія *-и* в родовому й місцевому однини, називному множини іменників колишньої *-ја*-основи, напр.: по(д)коморы(и) *земли* Києвское [70 зв.], чотыри *недѣли* [57].

У місцевому відмінку іменники цього типу мають нову флексію *-ѣ*: при *униѣ*... уфаленую [78]. Це — результат аналогії до закінчення іменників колишньої *-а*-основи. Та зустрічається й давня флексія *-и*: в *земли* (40; тут не виключена й нова флексія *-і* < *-ѣ*).

У зв'язку з диспалаталізацією *ц* іменники, основа яких закінчується на цей приголосний, виступають переважно з флексіями твердої групи першої відміни, напр.: яко старшое *че(р)ницы* и вси(х) *сестръ-че(р)ницѣ* [71]; ω (т)... *границы* [85]; воеводе... *державцы* ко(р)мило(в)скому [23]; за... *границю* [47], *границю* естъ [94 зв.]; по (с)вято(и) *Троицы* [57], при *границы* [100 зв.]; *границы* его старовечъные [42]; пор. ще: по *граница(м)* [20 зв.]. Правда, зустрічаються й давні збережені форми, напр.: за *Бобрицю* (94 зв.; тут же: за *Бобрицю*), надъ... *Ивъницею* [47], на(д) *Лукавицю* [73 зв.].

Привертає увагу поширення флексії *-у* в родовому відмінку однини назв предметів та абстрактних понять (друга відміна), напр.: *валу* [77 зв.], по(д)ле *гаю* [79 зв.], часть *кгру(н)ту* [40], *кгру(н)ту* Ко(р)чевского [40 зв.], того *декрету* [109], белугъ зъ *езу* не брано [92], ве(д)ле *листу запису* до ...пана [41], аж по дату сего *листу* [47 зв.], розграниче(н)а и *ро(з)дилку* [40 зв.], дохоже(н)я *ро(з)ди(л)ку* у маєтности; того *ро(з)дилку* пра(в) быти хоти(л) [66 зв.], до *суду* [17 зв.], *суду* земского [40], *суду* кгру(д)ского [43 зв.], позо(в) *вра(д)у* [5 зв.], *ураду* моего [109], *уряду* моего [110], до Днепра ниякого *уходу* неть [93 зв.], до того *часу* [89] тощо. Пор. ще: ω (д) *Днепру* [77 зв.].

Дуже часто у пам'ятці вживається флексія *-ови* в давальному відмінку слів другої відміни — апелятивів (назв осіб, предметів, абстрактних понять) й антропонімів, напр.: *кгрунтови...* зашкодити [99 зв.], *декретови* суду [39 зв.], *декретови* трибунальському [41 зв., 110], *записови* своєму [40], прихилаючиса... *листови* и розказа(н)ю [34 зв.], до де(р)жання *поводови* подал[и] [109 зв.], судови по(д)комо(р)скому [65 зв.], пану *Грузевичови*; отцу *Петрови* Могиле, а(р) *хисепископови*, *митрополитови* [109 зв.], пану *Немиричови* [47], пну *Павлову* Дорогоста(и)скому [73], *игуменови* бывшему; отцу *Исаии Трохимовичови* ...*игуменови...* новому *посесорови* [109 зв.]. Як бачимо, іменники з основою на *-ч* під впливом слів твердої групи також мають флексію *-ови* (а не *-єви*). Вплив твердої групи позначається і на формах орудного від-

⁹⁸ Там же.

мінка однини назв з основою на історично м'який приголосний: *Немиричо(м)* [15 зв.].

Однак при історично м'яких основах зберігається й давній варіант *-ем*: *часце(м)* (9 зв.; тобто *чащем* «хашаами»), *Матфее(м)* [15 зв.], *ω(т)цемъ* Ісаїєю *Трохимовичемъ* [111 зв.], *гости(н)це(м)* Житоми(р)ски(м) [115].

У зв'язку з отвердінням кінцевого *ц* в північних говірках відповідні іменники стали відмінюватися як лексеми твердої групи, напр.: *копцы...* *которы(х)* было *уси(х)* [9 зв.], *копъцо(м)* првречоны(м) [111 зв.], до *сыпа(н)я копцо(в)*... *приступлю* [100] і т. п.

Нову флексію виявлено в місцевому відмінку іменника *день*: на *пе(р)вшомъ дню* [96].

Іменники твердої групи другої відміни зберігають старе закінчення кличного відмінка, напр.: *пане Сы(н)кгуре* [5 зв.], *ω(т)че митрополите*, негдє *игумене* мико(л)ски(и) [111 зв.], але в лексемах, основи яких мають у кінці *к*, спостерігається тенденція до збереження приголосного й поширення у вокативі флексії *-у* (первісно її мали іменники *-jo-* та *-й-*основ), напр.: *пне комо(р)нику* [84].

У знахідному відмінку множини іменників колишньої *-jo-*основи зберігається давня флексія, але в зв'язку з особливостями рефлексії *ѣ* тут вона виступає в різних звукових формах: *рубѣжи* рубанье по(п)сова(л) [9 зв.], *прихавъши...* в тые *кра(и)* [73 зв.], и *копце* усыпале [74 зв.], *чертежи* старье... ро(з)робиль [102 зв.]. Пор. ще: *ω* *грабѣжъ*, *ω* *збѣги* [77].

Іменник *пан* у називному відмінку множини досить послідовно засвідчується з флексією *-ове*, напр.: *панове* комисаре (34 зв.; *комисаре* — нове закінчення, під впливом знахідного *комисаре* < *комисарѣ*, але ненаголошений *ѣ* рефлексується як *е*), *пнове* шляхта [41] та ін.

Іноді в досліджуваній пам'ятці зустрічаються старовинні форми давального відмінка множини на *-ом*, напр.: *Вамъ, шляхетнымъ пно(м)* Федору, Гапону, Ждану и Федору молодшому *Дедовичомъ* Трипольскимъ [69], *Тобе...* *игумену...* и... *че(р)нцомъ* того монастира [70 зв.] та ін. (у деяких наведених прикладах спостерігається поширення закінчення *-ом* і на слова з історично м'якими основами, до яких додавалася флексія *-ем*).

Фіксується прямий континуант флексії давального множини іменника *дѣти*: *дѣте(м)* брата и(х) рожного [40 зв.].

Книга Київського підкоморського суду містить документи різних часів, у яких фіксуються прадавні форми орудного відмінка множини іменників, які первісно були притаманні відповідно назвам *-о-* та *-jo-*основ, напр.: с *паны* трипольскими; за *позвы* по(д)комо(р)скими [8 зв.], слухными *доводы* [10 зв.], *межи...* *пно(м)*... *Дорогоста(и)ски(м)*... а *паны* Федоро(м), Гапно(м), Ждано(м) и Федоромъ моло(д)ши(м) *Дедовичи* Трипо(л)скими [53 зв.], за *которыми позвы* [55], *певными записы* и *заруками* [87 зв.], ис *всеми кгрунты* [87 зв.], и(ж) за *листы* его м(л)... с *тымы жь* *всеми кгру(н)ты* [88 зв.], и(з) *гаи*, и(з) *форосты*, и(з) *селищи* [91], *позвы* по(д)комо(р)скими [103] *пном* Гапономъ и *пно(м)* Федоромъ *Дѣдовичи* Трипо(л)скими [104] та ін.

Нерідко старовинні форми сусідять із новими — *-ами* (результат аналогії до іменників давніх *-а-*, *-ја-*основ), напр.: со (в)сими *пожи(т)ка(ми)*, дубровами и сеножа(т)ми, з *лесами*, з *реками* и бо(б)ровыми *гоны*, и по(л)ми

старими [40 зв.], зо всіма... *пожитки*, дубровами, *лєсами*, ...*потоки*, рєчки и болоты [101], з ...*пны стєньниками* [114].

При цьому слід зауважити, що старовинні форми орудного множини на -*ы* збігалися з новою формою називного множини іменників чоловічого роду. Очевидно, за аналогією до них іноді з'являлися подібні форми в іменниках жіночого роду: зо... ставы и потоки, *рєчки* и болоты [101].

Можливо, що давні форми орудного множини іменників чоловічого (та середнього) роду у кінці XVI — початку середни XVII ст. ще міцно трималися в мовленні (або навпаки — були однією з ознак книжності?).

Чимало іменників чоловічого роду в орудному множини фіксується з новою для них флексією -*ами* без оточення (сусідства) давніх закінчень, напр.: (з)наками певними [44 зв.], с тьми *свитъками* (45 зв.; тобто «свідкам»), спо(р) межи по(з)ваними а *че(р)нцями* монастыра [79 зв.] *кухмистрами* были [79 зв.], самыми *декрєтами* [90], с *че(р)цями* киевськими [93 зв.], с *пожитками* [94 зв.], з ... *светками* [100], *кєру(н)тами* своїми [100 зв.] тощо.

Прастару флексію -*ехъ* < -*ѣхъ* (*e* — рефлекс ненаголошеного *ѣ*) іменників колишньої -*о*-основи спостерігаємо і в місцевому відмінку множини назв другої відміни, напр.: при *оны(х) листє(х)*, *доводє(х)* и *заводє(х)* [13 зв.], у *Чє(р)касє(х)* [23], при *листє(х) ты(х)* [26], на *роцє(х)* гро(ц)ки(х) [38 зв.], у *Черъкасєхъ* [45], на ты(х) *по(з)вєхъ* [55], в которы(х) *листє(х)* [65 зв.], на... *кєру(н)тє(х)* [70 зв.], в *лътє(х)* подошлы(х) [83] та ін.

Зрідка у місцевому відмінку множини іменників чоловічого роду зустрічається флексія -*ох* (первісно характерна для назв -*й*-основ): при... *комисаро(х)* [33], во вси(х) *пожитко(х)* [103 зв.].

Однак в іменників чоловічого роду другої відміни у місцевому відмінку виступає також закінчення -*ах* — результат аналогії до іменників жіночого роду колишніх -*а*-, -*ја*-основ. Його приймають і іменники колишньої -*о*-основи, і назви -*йо*-основи, напр.: при *пана(х)* [33], при... *привлєя(х)* свои(х) [82], по *ко(н)ца(х)* [80 зв.], в ты(х) *края(х)* [77 зв., 82 зв.].

Елементи давнього відмінювання в множині зберігає іменник *брат* — чотири *бра(т)я* [95 зв.], не *братья*, але ты са(м) [102 зв.], з *братьєю* своєю [101 зв.].

Деякі особливості виявляються у відмінюванні іменників із суфіксом -*тель*, напр.: *домова(л)се* абы... умоцованє *приятєлє* его ...меновали [17], подписа(ти) рачили панове и *приятєли* нши [19], через *приятєлъ* своїхъ [50 зв.], чере(з) *приятє(ли)* ко(н)чить [21], с тьми... паны *приятє(л)ми* [18 зв.], пере(д) нами *приятє(л)ми* [41] та ін. Пор. ще: которого... поганство *татарє* забили (23 зв.; вплив форм типу *сєляне* і под., вторинної ж форми *люде*), *Мы комисарє* [31 зв.].

Відповідні іменники середнього роду другої відміни зберігають давню фонетично модифіковану флексію -*ьє* > -*є* (-*e*), напр.: а(ж) по *стави(н)є* [10 зв.], уво (*и)ме(н)є* Трипо(л) [92]. У подібних словах кінцеві приголосні основи здебільшого пишуться над рядком (напр., у родовому відмінку: *потопта(н)я* и *бра(н)я* збожа — 8), тому важко судити про їх характер, але написання з твердим знаком перед закінченням можуть непрямо вказувати на подовження приголосного, напр.: *права*, приви(л)я, *наданъя*, *потвє(р)жєнъя*... *короле(и)* [21 зв.].

Старовинну флексію *-ем (-ем)* (фонетично закономірну) ці іменники зберігають в орудному відмінку однини, напр.: з... *урочище(м)* [33], подъ *страченъемъ* речи [42 зв.] та ін. Але в назвах з основою на шиплячий спостерігається аналогія до іменників інших структур (твердої групи), напр.: *урочищу(м)* [33], зовуть *селищу(м)* [47 зв.] тощо.

Іменники середнього роду колишніх *-t*-основ зберігають суфіксальний елемент, напр.: с *кня(жа)темъ* [87 зв.], однак його не мають слова давньої *-п*-основи: *дерево бо(р)тноє по(д) таки(м) знаме(м)* [40], *по(д) таки(м) знамемъ* [40 зв.].

Іменники другої відміни середнього роду старовинних *-jo*-основ у місцевому відмінку однини виступають із давньою флексією, напр.: на *у(з)ле(с)и* [10]. Зустрічається тут і закінчення *-ю* — наслідок аналогії до форм давального відмінка іменників цієї ж парадигми, конструкцій з іменником *по*, який у давнину виступав саме з дативом; не виключена аналогія до форм на *-у* місцевого відмінка назв чоловічого роду, первісно притаманних іменникам *-й*-основ, напр.: в... *збра(н)ю* [12 зв.], на ...*урочищу* и *ме(ст)цу* [17], по... *дере(в)ю* [14 зв.], в поча(т)ку... и *доко(н)че(н)ю* [82], в *мо(в)чаню* [89], *рубєжи у деревъю* положи(л) [100 зв.].

В орудному відмінку множини іменники середнього роду колишньої *-о*- і *-jo*-основи в Київській підкоморській книзі виступають із прадавньою флексією *-ы, -и*, напр.: *по(д) знамены* старыми [10], не голыми *словаы*, але *пи(с)мо(м)* и *слушными доводи* [10], *со(с)ны бо(р)тныє со (з)намены* старыми [25], *менуєтъ... голыми словаы* [85], *тыми словаы* мовили; и(з) *селищи* [91], зо всіми... *болоты* [101] та ін. Але поряд спостерігається активне витіснення старожитних закінчень новою флексією — *-ами*, під впливом парадигми іменників жіночого роду давніх *-а-, -ja*-основ, напр.: *по(л)ми стары(ми)* и *сє(ли)щами* [40 зв.], называє(т) *урочищами; селищами* урочища зовуть [77 зв.], *кгру(н)тами, именьями* своїми [100 зв.], *межы добрами* [112] тощо.

Особливо часто нову флексію *-ах (-ях)*, що з'явилася в парадигмі іменників середнього роду під впливом назв жіночого роду колишньої *-а (-ja)*-основи, спостерігаємо в місцевому відмінку множини, напр.: на *ты(х) ме(ст)ца(х)* [15], *(з)наки в дерева(х); в деревъяхъ* [46], на... *урочищахъ* [69 зв., 70 зв.], на *добрахъ* *ω(т)чи(з)ныхъ* [77], в... *именьяхъ* [103 зв.] та ін. Пор. ще в давальному множини: *шкодити добрамъ* его [77].

Досить добре стару парадигму зберігають іменники колишньої *-i*-основи, напр.: до самое *речи* [6 зв.], *(с) по(д)пи(с)ю* руки [13], с *печа(т)ю* и с *по(д)писю* руки [91 зв.], *по(д) тою жъ мо(ц)ю* [113], у *має(т)ности* своєи [66 зв.], прозывали... *має(т)ности* и(х) (73; буква *ы < и* вказує на твердість приголосного), в тако(и) *широкости* грани(ц) и *волости* [75 зв.], *по(д) печа(т)ми* [19, 40], *со (в)сіми... сеножа(т)ми* [40 зв.] тощо.

Однак на парадигму назв колишньої *-i*-основи також впливали форми іменників давньої *-ja*-основи, що яскраво виявляється в місцевому відмінку множини, напр.: в *частя(х)* свои(х) [40 зв.], вь *має(т)ностяхъ* всьхъ [77 зв.], в *ты(х)...* *частя(х)* [103 зв.].

В іменниках жіночого роду спостерігаються залишки форм двоїни при числівниках *обе, обеде* «обидві»: *ва(с) обе(д)ве стороне* [6], на *обе(д)ве стороне* [8], на *обе стороне* [47 зв.], *обедъве стороне* [109 зв.]. При них уживаються й форми множини: *стороны обе(д)ве* [109], *обе(д)ве стороны* [110 зв.], *обедве стороны* [113].

Привертають увагу в пам'ятці нечленні (короткі) форми прикметників, напр.: *гото(в) є(с)ми* [7], у *калинова куста* [17], яко *справе(д)ливе хо(р) бы(л)* [36 зв.], *досыть учинити має(м) и пови(н)ни будемъ* [43], *будеть пови-не(н)* [43 зв.], *ниже(и) млы(н)ка пна Немиричова* [45 зв.], *готовы* были показати [58 зв.] тощо. Нерідко такі прикметники виступають у специфічній синтаксичній функції.

Особливо часто в нечленних формах зустрічаються діеприкметники, напр.: *рубаны* были части [14 зв.], су(т) *уписаны* [23 зв.], *Писанъ* у Києве [30], *Писа(н)* у Рыхтыча(х) [36 зв.], *Писа(н)* дня [70], некоторые копцы *поро(з)риваны* и *ро(с)копаны* [46], *копець... усыпанъ* есть [46 зв.], кгру(н)ты *заведены* будутъ [56 зв.], *хоробою навежо(н)* [61 зв.], заводы граничные *бываю(т) показованы* [81] і т. ін. (як бачимо, неповні форми виступають у відповідних сполуках і функціях).

Звичайно прикметники вживаються в повних формах, напр.: *дерево бо(р)тное* [40], *право... не вечное* [89], *судере(в)ная* зе(м)ла [12 зв.], *вещистая* граница [24 зв.], *стародавняя живото(ц)кая* граница [94], по *урожоную...* пашю Ба(р)бару... с у (д) и н у ю [!] *кгро(д)скую кие(в)скую* [111 зв.]; *пола пашние* [11 зв.], *границы его старовечные* [42], *знаки цылые* (45 зв.; «цілі»), *соседы... суме(ж)ные* [70 зв.] тощо. Пор. ще діеприкметники: *не є(ст) скасованы(и)* [63 зв.], *копець є(ст) усыпаны(и)* [108 зв.].

Унаслідок рефлексії ненаголошеного *ѣ* як *е* давня флексія родового відмінка однини повних прикметників жіночого роду *-ѣ* (пор. нинішню нормативну *-ої < -ѣ*) в поліських говірках набула вигляду *-ое*, що задокументовують і досліджувані тексти, напр.: на *де(н) светое* Покровы *Пречи(с)-тое* Богородицы [13], до *Красное* речки [82 зв.], *ѡ(т) старожит(т)ное животоцкое* границы [84 зв.— 85], *славное* и *светое* памяти [91], *дедицтва* ее м(л) панее *Гуменицькое Федоровое, судиное кгро(д)ское киевское* Баръбары [110 зв.] та ін. Іноді зустрічається флексія з рефлексією *ѣ* як *и* (тобто *і*) — *-ои*: *ведле и(н)фо(р)мации правной* [113], до *граници Ива(н)ко(в)ско(и)* [115].

У м'якій групі прикметників вживаються стародавні закінчення, напр.: *дня вчорашнего* [63], *дня оногдашнего* [96], *ку... пе(р)шому* и *по(с)леднему* [56 зв.], в *року теперешнемъ* [70 зв.], в... *нынешнемъ* [110].

Форми вищого ступеня порівняння прикметників у пам'ятці мають суфікси *-ш-ий, -ейш-ий*: *(з)наки... значне(и)шие; слушне(и)шие* доводи; *бли(з)шая* до доводу [83], *жесмы* уступили ми, *убожьшие*, *пну* валикому [84 зв.], на *и (н) ш ы (и) ча(с) способне(и)шы(и)* проло(н)квова(л) [113] та ін.

Зустрічаються форми вищого ступеня відприкметникових прислівників з редуцією кінцевого голосного: на(м) *бо(л)шѣ* кгру(н)ту, а єму *ме(н)шѣ* [10 зв.], *шире(и)...* описано [55], *шире(и)* в себе *ѡ(б)мовляе(т)* [109].

У пам'ятці засвідчуються різноманітні давні займенникові форми, звукові модифікації в займенникових словах, напр.: *указуючи мнѣ* [38 зв.], *приказує(м) тебе* [24], в *рокъ собѣ* [53 зв.], *в себе* [109], у *моцы ко(ж)дое* [16 зв.], *кто то є(ст)* [16 зв.], и *иньм...* *кто* [23], *декрету... жадного* не *ѡде(р)-жива(л)* [36], бо на *што хто* ра(з) по(з)волить [60 зв.], *никто* [80 зв., 82], *тыє вси(и)* справи [8], на *тую* *судеревъ* [11 зв.]. Привертає увагу нова форма означального займенника чоловічого роду: *уве(с)* [71], початковий елемент *у-* в якій з'явився під впливом форм жіночого (*уся*) і середнього (*усе*) роду.

Низка цікавих із погляду історії мови форм засвідчується в числівниках *два*, *оба*, які часто поєднуються. Часом виступає в текстах старовинна форма родового відмінка збірною *оба*: з *обу* сторо(н) [18], з *обу(д)ву* сторонъ [81]. У деяких випадках давню форму в таких сполуках зберігає лише числівник: *обудву(м)* сторона(м) [109 зв.], *обудъвухъ* половиць [44 зв.], так по право(и) сторонє, яко и по лево(и) з *обудво(х)* сторо(н) [115]. Тут кількісні числівники вже мають форми, позначені впливом відмінкових форм числівників *три*, *чотири*. За аналогією до давньої парадигми числівників *три*, *чотири* та до займенників і прикметників (напр., *тих великих*) маємо відповідні фінали у давніх формах числівника *два*, *оба*: *дву(х)* рудо(к) [7 зв.], *дву(х)* пано(в) [21], до *дву(х)* ку(р)гано(в) [27 зв.], в... *дву(х)* земла(х) [40] тощо, *обєюхъ* сторо(н) [6], з *обєю(х)* сторо(нъ) [101 зв.—102], сторонамъ *обєюмъ* [52], *обєюмъ* сторонамъ [106 зв.], с *двєма* паны [43]. Задокументована й нинішня форма давального відмінка збірного числівника *два* (*дві*): сторонамъ *обомъ* [114].

Числівник *три* в родовому відмінку виступає в історично закономірній формі *трехъ*, яка функціонує паралельно з новішою *трохъ*: с *тро(х)* угловъ з стоку *трехъ* деди(ч) [80], *тро(х)* деди(ц)твъ [108 зв.]. Пам'ятка задокументовує єгодні нормативну форму родового відмінка числівника *чотири*: *чотырохъ* озе(р) [76]. У називному відмінку числівника *чотири* бачимо тенденцію до закріплення форми чоловічого роду як єдиної для всіх родів: *чотыри* бра(т)я [95 зв.], неде(л) за *чотыри* [55 зв.]. Зустрічається й давня форма жіночого роду: за *чотыре* недели [6 зв.].

Числівники *п'ять* і далі вживаються і в стародавніх і нових формах: светъковъ *оѣмънатъцати* [45 зв.], *шести* тисече(и) [49], *о(т)* *пяти* [108 зв.], *пє(т)ма* тисе(ч)ми ко(п) [18 зв.], *пєтъма* тисе(ч)ми [43 зв.], із *шєстъма* сви(т)ками [44 зв.], *дєсетма* тисе(ч)ми [70], з *шє(ст)ма* све(т)ками [100]. Модифіковану форму орудного відмінка (вплив іменників колишніх *-і*-основ?) має назва *тысяча*.

Числівник «вісім» і похідні функціонують із прадавньою формою початку слова: недѣль *оѣмъ* [109], в року шє(ст)со(т) три(д)ца(т) *о(с)момъ* [110], светко(в) *о(с)мъна(д)ца(т)ь* [24 зв.], [въ]... тисеча па(т)со[т] *о(с)мъдєся(т)* четвертомъ [5 зв.].

Видаваним текстам властиве вживання кількісного числівника *дев'ятдесят*: тисеча пят(т)сотъ *дєвєтьдєся(т)* девятого [62], Лѣта... тисеча па(т)со(т) *дєвє(т)дєся(т)* оѣмого [41], неозначених числівників *колькось* «декілька», *кольконадцать*: Не *о(д)ну* давность земъскую, але *ко(л)ко(с)* давностє(и) земъскихъ замовчали [89], трвало то... лѣтъ *колькона(д)цать* [74].

Впадають в око деякі особливості порядкових числівників, у тому числі диспалаталізація основи в слові «третій» — *третую* часть кгру(н)ту [40], структура порядкового похідного від «шістсот»: в року... тисеча *шє(ст)сотъномъ* [70 зв.—71], порядкових числівників вище десяти: ноябра *второгона(д)ца(т)* [61], сє(н)тебра *третєгона(д)ца(т)* дна [6], дня *сємогона(д)цать* [70].

Укажемо на деякі факти, що стосуються морфології дієслова. У першій особі однини теперішнього часу приголосний *д* кореня (основи) чергується із *ж*, а не *дж*, напр.: не *вижу* [16]. Немає вирівнювання основи за другою, третьою особами однини та множини дієслів із коренем на *г*, напр.: не *могу* [61 зв., 110]; *могутъ* [13 зв.], не *могутъ* [60 зв., 99 зв.].

Форми третьої особи однини теперішнього й простого майбутнього часу здебільшого фіксуються без кінцевого елемента *-ть*, напр.: што са *тѣкне* [40 зв.], *описує* [41 зв.], *не може* [62 зв.], *менує* [76], *(в)споможе* [76 зв.], *удає*; *не може* [80 зв.], *росказує* [92], *не показує*; *за(и)мує* [94 зв.], *не показує*; *не покаже* [95], *указує* [96 зв.], *наказує* [100] тощо. Очевидно, даниною писемній традиції є форми, в яких названий елемент зберігається, напр.: *маєть*; *зає(ж)чаєть*; *не покажеть* [11], *(в)живає(ть)* [24], *не можеть* [34 зв.], *Што се тыче(т)* [76 зв.] та ін.

У першій особі множини теперішнього часу флексія вживається в двох формах — з кінцевими елементами *-мъ* і *-мо*, напр.: *вѣдає(м)* [14], *приказуємъ* [30 зв., 70 зв.], *напоминаємо* [34 зв.], *озна(и)муємъ* і *вызъзнаваемъ* [42], *маємъ* [42 зв.], *просимъ* [84], *розумеемо*, *вкладає(м)*, ...*назначає(м)* і *приказує(м)* [32], *де(р)жимо* і *вживаємо* [95 зв.], *держимо* [89 зв.] і т. д.

Зрідка в пам'ятках виявляються польські форми дієслів теперішнього часу, напр.: *высыла(м)* [9], *мы... при(з)наваемы* [11 зв.], *росказуємы* [34 зв.], *све(т)чымы* [94].

Перша особа однини минулого часу у формі чоловічого роду в Київській підкоморській книзі засвідчується з традиційно орфографічним кінцевим *л* відповідно до живомовного *в(у)*, напр.: *сталъ* [34 зв.], *не засыпова(л)*; *не оде(р)жива(л)* [35 зв.— 36], *не хотилъ* [41 зв.], *выконалъ* [100], *далъ* [104 зв.] та ін. Форми першої та другої осіб однини та множини минулого часу дієслів звичайно супроводжуються особовими частками, що виникли на ґрунті відповідних форм допоміжного дієслова *бути* (*быти*), напр.: *о(т)ехал-є(м)* [39 зв.], *записал-є(м)* [41], *учинили-(с)те* [48] та ін.

Нерідко без модифікації звукового складу вживаються форми допоміжного дієслова, особливо в першій особі множини, напр.: *зложи(л) єсми бы(л)* [6], *не слыхали єсмо* [14], *апелєва(ли) є(с)мо* [17 зв.], *звєхалиє є(с)мо*, *ро(з)єхали се є(с)мо* [25 зв.], *дали єсъмо* [44] тощо. Пор. ще: *выє(ж)дчати єсми бы(л) готовъ* [67], *зыститиса є(с)мо пови(н)ни* [18 зв.]. Зрідка аналогічні форми позначені впливом польської мови, напр.: *прото року смы не мели* [83 зв.]. Пор. ще: *показа(т) естєсмо готові* (10 зв.; «гібридна» польсько-українська форма).

Київська підкоморська книга засвідчує функціонування збережених українською мовою форм давнини минулого часу, напр.: *зложи(л) єсми бы(л)* [6], *и(ж) се было ку ночи схлило* [26 зв., 27], *ис всеми кгрунты, с которыми бы(л) взялъ, до рукъ нашихъ ...в є(р) ну лъ* [87 зв.].

Форми наказового способу третьої особи творяться за допомогою частки *нехай*, напр.: *неха(и) же его глядятъ* [77].

Інфінітив у пам'ятці виступає переважно з кінцевим голосним *-ти* (*-чи*), напр.: *выехати*; *вчинити*; *росказати* [6], *начи(м) са вступовати... забирати... оды(и)мовати... заходити* і *(в)є(ж)чати* не може(м); *де(р)жати* [18 зв.], *заплатити* [21 зв.], *присєгати* [26], *заходити* і *вѣєжъчати* не маємъ і *мочи* не будемъ [43 зв.], *выдавати* [72], *чинити* [80], *читати* [104 зв.], *належати* [114 зв.] і т. п. Однак поряд зустрічаємо інфінітиви з редукацією кінцевого *и* — *-ть*, напр.: *ко(н)чить* [16], *о(б)єхать* [26 зв.], *стать* [34 зв.], *заховать* [35 зв.], *справовать* [101 зв.], *установать, попирають* [105 зв.] та ін. Деякі написання можна трактувати як неозначену форму на *-т* (твердий; орфографічно *-тъ*), напр.: *принятъ* не хотилъ [41 зв.], *далъ позъватъ* [43 зв.]. Інфінітив на *-т* дієслів із основою на голосний нині характерний для право-

бережних поліських (середньополіських) говірок північного наріччя української мови⁹⁹.

Звичайним у пам'ятці є предикативне слово *нетъ* «немає»: поту(л) з нами судере(в) маєть, а дале(и)... того судерзви ему з нами *не(т)* [11]. Нашу увагу привернув присудковий вираз *не мало* «не було»: и и(н)ши(х) листо(в)... *не мало* [24 зв.]. Пор. сучасне *немає*.

Нафешті, відзначимо безособові форми на *-но*, напр.: копець... *усытано* [47], шире(и) є(ст)... *описано* [55], *на(з)вано* [73 зв.], *присужоно* на(м) [94] тощо.

Видавані тексти багаті на прислівники та адвербіальні сполуки, напр.: (в)довѣжь чере(з) Рудку Прже(в)ку [7], пустившися *троха нами(з)*... ру(д)кою [7 зв.], *поту(л)* [11; «потіль»], *зара(з)* [10], прода(л) *обе(л) вечне* (12; *обелъ* < давньоруськ. *обълъ* «цілком, зовсім, у цілковиту власність»), *споко(й)не* [18 зв.], *кѡва(л)то(в)не* и *(в)по(р)не* а *бе(з)пра(в)не* витиснуть [20], ему *нелюбо* служи(т) [23], *ω(т) у(ст)я ре(ч)ки*... *угору* [24 зв.], тую Йвницу свою зо вси(м) *навсе* даровала [24 зв.; «назавжди»], *ω(т) ...дороги напро(стъ)* дубровою [27 зв.], на(д)... болото(м) *неподалеку* [25], речкою *вни(з)* [33], *про(ч) ω(т)ехал-є(м)* [39 зв.], *ω(т)*... дороги *напро(с)тъ* через дуброву [46], а *ω(т)туль* ричькою Івњицею *уверѣхъ* идучи [46 зв.], а рудою... *уверѣхъ* аж по границу [47], *ту(т)* [73 зв.], *ро(з)но* [77 зв.], *ω(т)*... могицьды *просто* провади(л) [79 зв.], *вдовжъ* [76], *поода(л)* будучи [81], *сюда; тудя* [82 зв.], *праве* *скро(ѳ)* аж на други(и) боць [89 зв.], уходу *нетъ* и *(з)веку* не бывало [93 зв.], Тамъ же *зара(з)* че(р)нцы микольськіе приповедали [94; «відразу, негайно»], в ты(х)... частя(х) *заровно* з бра(т)єю [103 зв.], *змову* [112 зв.] тощо. Пор. ще: на(д) самы(м) болотомъ п о л е в у болота, а болото по *право(и) рuce* [25].

Оскільки в актах здебільшого йдеться про межі володінь, у зафіксованому в них мовленні часто використовуються прислівники місця, причому нерідко в прийменникових функціях, напр.: *неподалеку* селища [10 зв.], *лежи(т) ωбапо(л)* дороги; *неподалеку* тоє дороги [25], пове(л) на(с)... *вє(р)хъ* речки [25 зв.], *внизу* млы(н)жа [27 зв.], ста(л) *уве(р)хъ* домо(в) пно(в) Бражи(н)ски(х) [38 зв.], *ωбаполы* тоє речьки; Воло(в)кою *уверѣхъ* посередине... болота [45 зв.], *ниже(и)* мльнка [45 зв.], *наперє(ѳ)* *ω(т)ца* ігумена [78], *звє(р)х* Руди [108 зв.] та ін. Пор. ще: [кгрунтъ] манастыра... Вудубиского по *лево(и) рuce* в а л у, а по *право(и) рuce* в а л у кгрунт) его [71 зв.], *пришедши до вє(р)ху* тоє речки Малюже(н)ки [79].

У видаваній пам'ятці представлені всі первісні й найдавніші вторинні прийменники, що виконують найрізноманітніші функції, в тому числі й характерні для української мови, напр.: до реки Гу(и)вы поведе(т) [7], *апє-лева(ли) є(с)мо до* суду [17 зв.], *вє(д)ле* листу запису *до...* по(д)коморе(г)[о] [41], *до* кни(г)... записал-є(м) [41], Позвали *до* земьства [74], идучи Івє(н)кою речкою *вни(з)*, *до* рички І(в)ниці [33], *до* де(р)жання поводови [109 зв.], *я до* сыпа(н)я копцо(в)... приступлю [100], *за* которы(м) по(з)во(м)... стоєчи, *ро(з)на(л) бы(л)* [20], бо *за* *ω(т)ца* его м(л). не мешка(л) ту(т), то(л)ко *ѳди(н)* мужи(к) *Ѡбу(х)*, *ω(т)* которого *за* часо(м) *на(з)вано...* маєтьность [73 зв.], было *ку* ночи [27], *ку* валу Дольгому [97]; *на* ри(ч)це І(в)ниці [33], *ѳ* понеделокъ... *на* пе(р)вшомъ дню [96], *на(ѳ)* речку; *по(ѳ)* село(м) [55 зв.], *ω(з)на-*

⁹⁹ Атлас української мови.— Т. 1.— Карта № 250.

(и)муючи ω хоробѣ... за которою стать не може [34 зв.], ω то все ро(с)праву мѣти [56 зв.], ω (т) Днепра [78], але: ω дѣ [и](х) сторонѣ [52], ω (д) в. мл(с)ти [58], ω (д) дати того декрету за недѣль ω смѣ подали [109], трети(и) позо(в) ω (д) себѣ по урожоную... паню Гумени(ц)кую [111 зв.], ω (д) деди(ч)тва [112]; пор. ще: ω до(з)валѣсе [115]; по кгру(н)те, куды границу поведеть, по г р а н и ц а (м) зо мною ϵ (з)ди(л) [20 зв.], позо(в) по... Але(к)са(н)дра и Васи(л)а [33 зв.], аж по дату сего листу дѣяли [47 зв.], почавши на(д) речками Стугною, Лукавицею, Красною и Бобрицею аж по Хороховицу [68], про хворобу свою быти не могучи [34 зв., 37 зв.]; на врочищу... у Калинова Куста [29], з кгру(н)то(м)... у кургана [33], урочищѣ у Белого Камена у могилы [34 зв.], на ω ное ме(ст)це у греблицца..., где речка Лучишовька в ру(д)ку... упадае(т) [39], у устья руды Воловьки, гдѣ у ричку Ивѣнцу упадае(т) у копыцо(в) граничныхъ [41], ста(л)... у(з) рудку... и кгда-м до него и(з) стороною приеха(л) [38 зв.], уз лу(г) Норины [102 зв.], вместо... жалобы [5 зв.], лежу... для токового хоробы... перед в. станови(т)се... не могу [61 зв.], Што все для памяти до кни(г)... записал-е(м) [41]; поко(и) межси собою вчини(ти) [20]; ω (т) тоѣ могилы просто провади(л) по(д)ле гаю [79 зв.] тощо.

Звичайно, историк мови знайде в публікованій пам'ятці чимало матеріалів для історичного синтаксису української мови, багато сполучників та сполучних слів, напр.: о(т) реки Гу(и)вы а (в)довъжь чере(з) Ру(д)ку Прежо(в)ку [7], поку(л) то(б)ѣ з нами ϵ (ст) судеревъ, а ω (б)рубубу ты ту(т) ниякого не маешъ [9 зв.], скоро по сме(р)ти шурина его, а брата жоны его [23 зв.], поча(в)ши ω (т) у(ст)я ре(ч)ки И(в)ницы а болота Воло(в)ки угору... а тоѣ болото ϵ (ст) вечистая граница [24 зв.], ω све(т)чившиса во(з)ными... Ждано(м) а Ивано(м) Шениѣ(в)скими [39 зв.], не братья, але ты... мене... вытиснулъ [102 зв.], упе(в)наючи..., и(ж) хотѣ стане(ш) або не стане(ш) [34 зв.], до которого (ж) ко(л)векъ суду кгро(д)ского, бу(д) зе(м)ского, albo трыбуна(л)ского [43 зв.], згодившися с тыми... приятельми... будѣ тежъ с которыхъ тыхъ ω днымъ межси нами такъ правомъ, яко и угодою [43], то сюда, то туда кружѣчи [82 зв.], Бо хоч станете а(л)бо не стане[те] [110 зв.], розказуемы, абы... на року завито(м) ста(л) [34 зв.], прошу, абы вша м(л)... рачи(л), жебы вша мл(с)ть не еха(л) [35 зв.], слухати..., абы по(з)вы ме(л) выдавати [72], хо(т) бы добре хотела то на(з)вати ме(ст)цемъ ро(з)ни(ц), яко удае, показати того не може, абы се ту(т) сходили три деди(з)ны [80 зв.], и тоѣ право, которое па(н) Дорогоста(и)ски(и) хо(ч) же не ве(ч)ное и не пану Дорогоста(и)скому, алѣ Ю(р)ши даное [89], Абы-(с)те... стали [111 зв.], яко до по(з)ву, та(к) и до самое тоѣ истное речи, што мови(т) [6 зв.], и с т о ю з е м л е ю, и да(л) ему, што Тома(ш) седе(л) и ходи(л) и служи(л) с того два годы [23], потѣреба ведати, што по(д) датою року прошлого [42], вла(ст)ного [кгрунту], што с про(д)ко(в)... де(р)жимо [89 зв.], то учино, што... належати буде(т), позо(в)... по... паню... судиную... и ма(л)жо(н)ка ϵ е м(л). яко опекуна [111 зв.], ведаючи ω том, же любѣ станете а(л)бо ни [111 зв.] і т. д. Пор. ще: А що сѣ тѣкне кгру(н)ту Ко(р)чевского [40 зв.], Што се ты-че(т) поступко(в) ты(х) правны(х) [76 зв.], А што указуетъ листы... про(д)-ковъ свои(х)..., то проти(в)ко себе указуе [77 зв.].

Представлені в Київській підкоморській книзі також слова, що звичайно трактуються як частки, напр.: станете а(л)бо ни [111 зв.], а дале(и), де(и), того... не(т) [11; «мовляв», ω дно(ж), де(и), ...не вижу, ту(т) ω собы

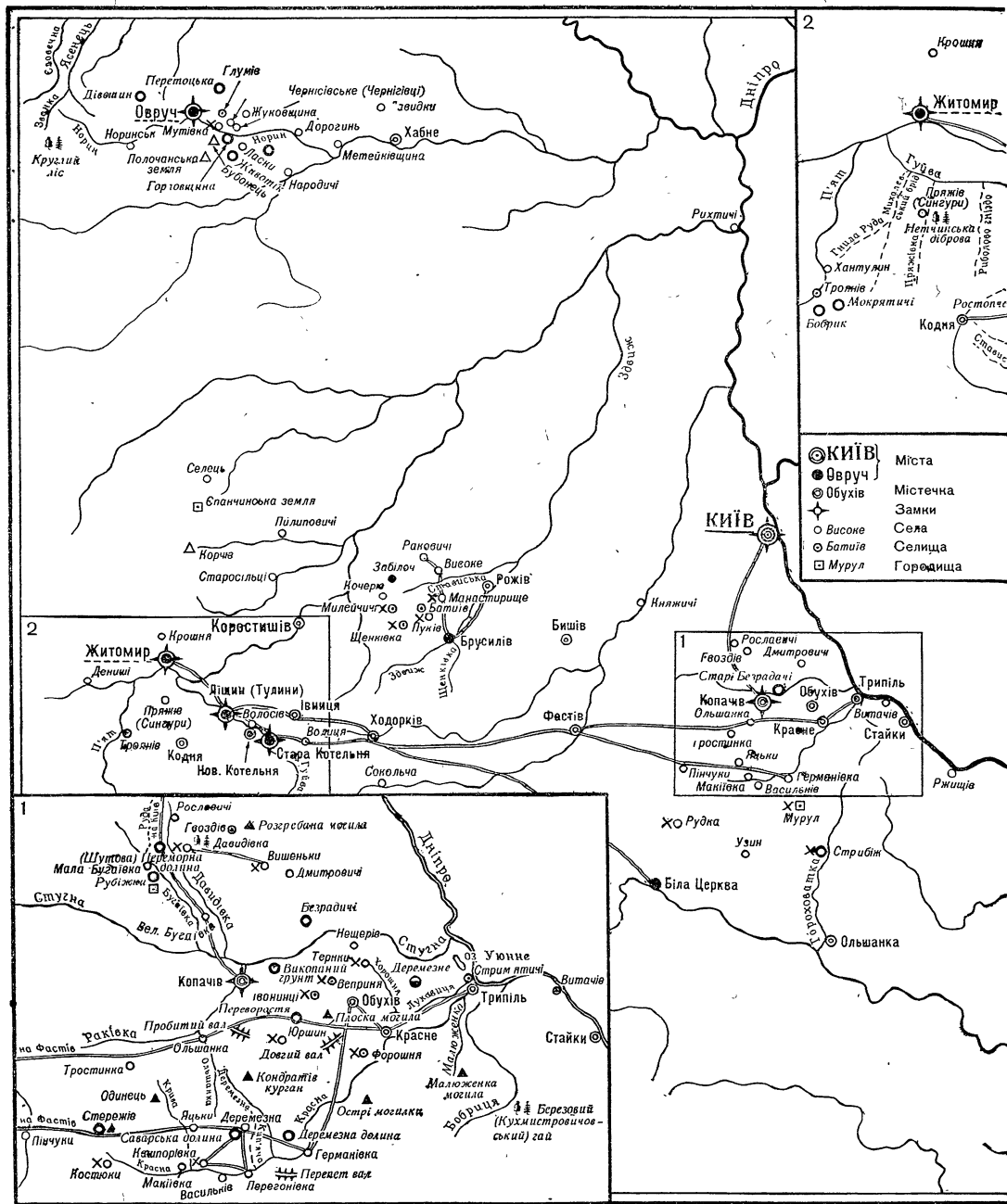
самое [16], И (в) то(м), де(и), листе [23 зв.], за которою, де(и), хоробою стать не може [34 зв.], менуючи... яки(с) рокъ а(л)бо те(р)мень [62], указуетъ листы якие(с) [77 зв.], хотя (ж) указуе неякое(с)... право [97 зв.; з нѣ-якое «якесь»] тощо.

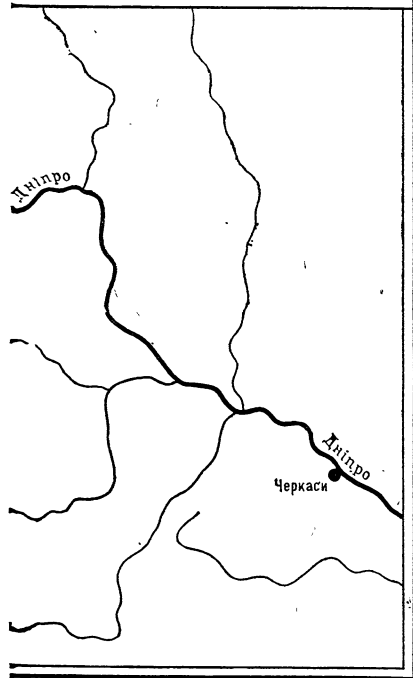
Київська підкоморська книга, як і інші пам'ятки XVI—XVII ст., містить багатющий лексичний матеріал із розмаїтих лексико-семантичних груп.

Природно, в ній найповніше представлена лексика (термінологія, номенклатура), пов'язана з правом, судом, судочинством, діловодством, конкретними об'єктами суду, майновими стосунками тощо; наявна й відповідна фразеологія, напр.: *позо(в) вра(ду)*, *право* [5 зв.], которому *росказа(н)ю*...

досыт чинечи; присегу вчинилъ [6], пны *радами* [6], з *ыме(н)я* твоєи м(л). [6 зв.], ку *присезе* печата(р) [16], проме(ж)ку ними *пра* шла [78 зв.; тобо *пря*]; за *позвы по(д)комо(р)скими* [8 зв.], при *оны(х) листе(х)*, *доводе(х) и заводе(х)* [13 зв.], *апелева(ли)* е(с)мо до *суду* [17 зв.], *припозвы; кри(в)ды...* *пусти(т)* [18], будут *присужоны* [18 зв.], *по(д) печат(т)ми* и с *по(д)писо(м)* [19], *права, приви(л)я, наданъя, потве(р)женъя*... *королеи* [21 зв.], *то(т) замо(к) на(ш) Кие(в) заведати* буде(т) [23], *кназь Казиме(р)...* *потве(р)-ди(л)* [23 зв.], *служи(т)* пну Лазару (23), *светко(в)*; *писа(р)* [24 зв.], *не маючи ле(т)*, у(в) *опеце* бы(л) (29), *де(р)жавцы* *име(ня)* и *кгеру(н)ту*; вса-кими *доводы правными* и *оцевисто* ω то с тобою *росправетися* *хоче(т)* [30], за *ли(с)то(м) его к(р)*. м(л). *комиси(и)ны(м)* [31 зв.], *право(м) вѣчны(м)* в *о(т)чизну* и *деди(ц)тво* [32], *у(и)ма* [32 зв.], *прихилаючиса...* *листови* и *росказа(н)ю* его *к(р)*. м(л). [34 зв.], то не ку *(з)волоце* *стороне* *учини(л)* [36], *декретови суду земского* [39], *записови* *своему* [40], за *поступленъемъ* $\tilde{п}$ но(в) *Ко(р)чевски(х)* *присуди(л)*, *увеза(л)* и *у* *вечное* *де(р)жанъе* и *ужи-ва(н)е* *пода(л)* (41), *роки земъские киевъские*... у в Овручомъ *сужоны* были [42], *будеть* *повине(н)* не ω (т) *ходечи* ω (т) *суду*, *закла(д)* *поменены(и)* ω (т)-ложитъ [43 зв.— 44], *дата* того *листу* [45], *процесы* [47 зв.], *чинечи досытъ декретови трибуналъскому* [50], не *зычечи* себе *затяго(в)* *правныхъ* [56], ку *роспису* [56 зв.], *праву* *посполитому* [58], ку тому *року*, *которы(и)* не *е(ст)* *скасованы(и)* [69 зв.], *кгеру(нт)*, ω *которы(и)* *пря* *иде(т)*; *шко(д)*... на *частъ* $\tilde{п}$ на Гапона [64 зв.], *пода(л)* *листъ* ω (т) *вороны(и)* *судови* *по(д)комо(р)-скому* [65 зв.], зрозуми(в)ши *жалобы*... а *бачечи*... ω (д)но у *п о (р)* [67 зв.], за *апеляцыею* *выточною* [69 зв.], *мне* *тую справу* не *яко* *су(д)и* *полюбовъ-ному* [72], *грани(ц)* и *волости* [75 зв.], *ко(н)ституцыею*... в Люблине *при* *униѣ*... *уфаленую* [78], *спо(р)* *межи* *по(з)ванными* [79 зв.], *при* *листе(х)* и *привилея(х)* [82], *которая* *бы* *сторона* *слушане(и)ши* *доводы* *показала* [83], *певными* *записы* и *заруками* [87 зв.], *декретами* [90], с *привѣстистою* *печа-т(ю)ю*... *короля* [91], с *печат(т)ю* и с *по(д)писоу* *руки* [91 зв.], *позвы* *по(д)комо(р)скими*... *по(з)ва(л)* [103], *чого* *доводечи* [105 зв.], *по(с)сесоръ* *добръ* [109], *позываетъ*, *объве(с)чае(т)* и *припозывае(т)* *симъ* *по(з)вомъ* [111] і т. д. В складі цієї лексики чимало латинізмів.

Специфіка актів зумовила те, що в них добре представлена лексика на позначення осіб за їх соціальним чи посадовим становищем, стосунками в суспільстві, спорідненістю, свояцтвом тощо, напр.: *ге(т)ману* *ко-ру(н)но(м)* [16], *хоружичо(м)* [18], *земане* *земли* *Кие(в)ское* [20], *короле(и)*

Інженер-картограф Н. М. Пасюк

[21 зв.], *наместни(к)*; *тиву(н)* [23], *кня(з)* [23 зв.], *ма(р)шало(к)* [24], *во(з)ные енерали* [28], *при... комисаро(х)* [33], *во(и)ски(и)* киевски(и)... *ключникъ* и *горо(д)ничи(и)* кие(в)ский, *пнове шляхта* [41], *кашталанъ*; *стольникъ* земъли Волянъ-ское [44], *пна комо(р)ника* [57 зв.], *по(д)коморого* киевського [79 зв.], ... *воеводо* киевскимъ [80], *дворенина* [69 зв.], с *кня(жа)темъ* *воеводо*у киевскимъ [87 зв.]; *са(б)ра* [8 зв.], *ω(т) пре(д)ко(в)* свои(х); и(з) *жоною* своєю [11 зв.], *сусе(д)о(в)*; *сугра(н)нико(в)* [13 зв.], *приятє(л)ми* [18 зв.], *кня(з)* *Казимє(р)*, *ди(д)* нашъ; *тєстл* его и *ω(т)ца* *жоны* его [23 зв.], *братаничо(м)* [40 зв.], *стри(и)* [73 зв.], *бра(т)я* [95 зв.], *сте(н)никовъ* свои(х) [111], *Барбару*... *Гумени(ц)кую*, *судиную*... и *ма(л)жо(н)-ка* *єє*; *опєкуна*; *сте(н)ничку* [111 зв.] та ін.

Наша пам'ятка містить значний ономастичний матеріал — мікротопонімію (див. карту й покажчик) та антропонімію (див. покажчик).

Копії або перекази документів XV ст. фіксують двочленні іменування представників феодальної верхівки — ім'я та ім'я по батькові особи, напр.: *Се(н)ко Романови(ч)* тиву(н) кие(в)ски(и); *Во(л)чко Романови(ч)*, *наместни(к)* о(в)ру(ц)ки(и) [23], *кнзь Сеμε(н) Але(к)са(н)дрови(ч)* [23 зв.].

У пізніші часи ім'я по батькові виступає як «серединний» член тричленного іменування, напр.: *па(н) Федо(р) Иванови(ч) Ши(ш)ка* [9], *Федора А(н)дрєєвича Кисєля* [23 зв.], *Григорє(и) Григорєвичъ Сокоръ* [51] та ін.

У двочленних антропонімічних сполуках найменування за батьком могло ставати прізвищем, напр.: *пно(м) Тито(м) Снафрєєвичо(м)* [8 зв.], *панъ Матъфи(и) Нємиричъ* [41 зв.], *попа Григорья Савича* [104 зв.], *о(т)ца* *Исає Трохимовича*... *игумена* [108 зв.] та ін. Такі деривати виступають як друга складова частина тричленного іменування особи, напр.: *панъ* *Иванъ Чапличъ Шпановъски(и)* [44], *пно(м)* *Фєдорови*, *Гапонови*, *Жданови* и *Фєдорови* *моло(д)шому Дєдовичомъ* *Трипо(л)скимъ* [71]. *Пор.* також: *пнє* *Ганъны Ю(р)євны* *Вороняньки* [51], *панєє* *Баръбары Че(р)касовны* *Гумени(ц)ко(и)* [108 зв.].

Давньоруська традиція ідентифікації особи за батьком дуже довго трималася в середовищі заможних українських родин.

Свої особливості мали іменування жінок, пор.: с... *Ганъною Вороня(н)-кою* [48], *пнкою Ѡвѣдотъю Ѡльчанъку* [51], кнегиню *Алекса(н)дровую Вишневецкую* кнжну *Александру Камустянъку* [104], панее *Гуменицькое Федоровое*, су(д)иное к(р)о(д)ское киевъское *Баръбары Че(р)касовъны* [110 зв.], паню *Ба(р)бару Че(р)касо(в)ну Гумени(ц)кую* [111 зв.] тощо.

Дослідник історії засобів вираження гоноративності в українській мові знайде в Київській підкоморській книзі дуже важливий матеріал, напр.: *Ѡзна(и)мую твоєи м(л)*. ...которое право ме(л) *твоя м(л)*. [5 зв.], *И ѡбачи(в)ши коро(л) его м(л)*. зъ *и(х) м(л)*. *пны* радами; Которому розказа(н)ю *его к(р)*. *м(л)*. *пна своего м(л)*. [6], з ьме(н)а *твоє(и) м(л)*. [6 зв.], за листо(м) *его к(р)*. *м(л)*. *пна ншо(е)ло млтивога* [7], приказую, абы *вша м(л)*. ...и(з) доводи своїми с а (м) с т а (л) [20 зв.], *вша м(л)*. стати р а ч и (ш) [29], *Урожонье верне на(м) милые!* [32], *Ве(л)мо(ж)ному его м(л)*. к н з ю Кирику Ружи(н)скому. А, Ерони(м) Горноста(и), ѡ(з)на(и)мую *вше(и) м(л)сти моему м(л)стивому пану* [35 зв.—36], *Мл(с)тиви(и) пне* по(д)коморн(и) [61 зв.], *и(х) м(л)*. *пно(в) Дорогоста(и)ски(х)* [79 зв.], показуемы... *вашмостя(м)* [84 зв.], ли(ст) его *княжацкое м(л)*. *пна* воеводи [87 зв.], по *вельможную ее м(л)*. кнегиню [104], *урожоного е(е)ло м(л)*. *пна* Теодора Гуменицького [111 зв.] та ін.; *вѣлебны(и) ѡте(ц) Андрія(н), че(р)нецъ* [68 зв.], *Тобѣ вѣлебному ѡ(т)цу Есифу, игумену* [70 зв.], *я(с)новелебъному в Бозе его м(л)ст[и]* Петрови Могиле... митрополитови [109 зв.], *вѣлебъного в Бозе о(т)ца* Исая Трохимовича... игумена [108 зв.] і т. д.

Специфіка підкоморських судових справ сприяла фіксації численних апелятивів — географічних номенів та назв інших природних, а також антропогенних об'єктів, особливо тих, які дуже часто були межами земельних володінь або орієнтирами на певному терені, напр.: *копцы* [6], *рудки Гнилоє, рыболо(ва) гне(з)да гредою* [7], до *ѡ(л)са...* и чере(з) то(т) *ѡле(с)* [7 зв.; «зарослі вільхи?»], *е(ст) судеревъ*, а *ѡ(б)рубу...* не маешь; *копцы...* роскопа(л) и *рубєжи* рубаные по(п)сова(л)... поеха(л) ѡ(т) *петы рещица* Глумо(в)ского *долиного. врочищо(м)* Перето(ц)кою *часче(м)* [9 зв.], поехали ты(м) *у(з)ле(с)є(м)* ѡ(т) *реки Норини* и зара(з) с початку *петы* указали у *лисе*; тым *лисо(м)* долиною по *дубю* указовали *рубе(жи)* старые... на *у(з)ле(с)и*; *дуба со(б)чолами бо(р)тного* спали(л) [10], а(ж) по стави(не) Дороги(н)ское [10 зв.], поту(л) з нами *судере(в)* маеть [11], на тую *судеревъ*; твои *поля пашниє* и заросли [11 зв.], *судере(в)ная зе(м)ля* [12 зв.], ув *острве* Глумо(в)ско(м) в *дуброве* ѡ(т) границы Ласко(в)ское... по *рещице* Глумовское *ѡ(б)рубу* не ме(л), то(л)ко *судере(в)* [14 зв.], на... *урочищу* [17], ѡ(т) *у(ст)я ре(ч)ки И(в)ницы* а *болота Воло(в)ки* [24 зв.], *со(с)ны бо(р)тныє* [25], (з)ехавши на тую *дорогу го(с)тинцо(м)* [25], *копе(ц) наро(ж)ны(и)* [27], *дерево бо(р)тное* [40 зв.], у *устя руды* Валовъки, гдѣ у *ричъку* Ивъницу *упадаєтъ* у *котъцо(в) граничъныхъ* [41], до *кура(н)я* великого [45 зв.], ѡ(т) *руды* до *куръгана* [46 зв.], з *речъки* Ивъницы *вышедъши* на *сухо* [47], *ѡзера* ку замъку нашому Киевъскому и *лука* на (Д)непрѣ *рецѣ* [76], по... стороне

валу [77 зв.], місяць неспособнихъ — *храповинъ, болоть, густвины* [78 зв.], на(д) *речъкою альбо стру(ж)кою*, которая *выпадае(т)* з речки Красное [79], *белугъ зъ езу не брано* [92], стародавняа *живото(ц)кая* граница Л у - к а в и ц а *речка* [94], мене ω (т) *присады* ω (т) *реки* *вытиснуль* и *вла(ст)ные* *мои че(р)тежи...* еси ро(з)робиль; у(з) *лу(е)* [102 зв.], на... *гости(н)цу*, на котормъ се збегаю(т) *петы* кгрунътовъ добръ *вашихъ* [111], ехали ϵ (с)мо *го(с)ти(н)це(м)* Житоми(р)ски(м)... а(ж) до *стены*, которая се починае(т) ω (д) *ве(р)ху руды* и ω (д) *низу реки* Гу(и)вы [115] і т. д.

У пам'ятці представлене словникове багатство української мови XVI—XVII ст. з інших найрізноманітніших семантичних груп, напр.: *истное речи*, што *мови(т)* [6 зв.], не *бавечиса...* гото(в) ϵ (с)ми [7], *границу...* *старовечную* [10], ω (т) *пре(д)ко(в)* *слыхали* [11 зв.], *землю...* *наше(т)* [22], *истою з е м л е ю...* што Тома(ш) *седє(л)*; два *годы* [23], *занєхали* [29], *перешкодою* и *провоколою* *быти* не *мае(ть)* [32 зв.], *декрету...* не *оде(р)жива(л)* [36], у(з) *рудку, прозываемую* *Слепе(ц)кою* [38 зв.], *дерево бо(р)тное по(д)...* *знаме(м)* [40], *розграниче(н)д* и *ро(з)ди(л)ку* [40 зв.], с е л о *новое* *людьми* *осадивъши* и *Кънегининою* *Волею* *прозъвати* [42], *дъругихъ занєхивали* [47 зв.], на томъ *местцу*, тоє ж *години* [50 зв.], *учинили* *обмову* *тыми* *словами* [58], *почали* *люди* *осєдати*, яко *Сбуховъ* [73 зв.], не *вдаючисе* *ни* *уво* *што* [84 зв.], *белугъ зъ езу не брано* [92], *Паве(л)* *Дорогоста(и)ски(и)* *самосє(м)* — з *ше(ст)ма* *све(т)ками* — *присєгу...* *выкона(л)* [100] та багато ін. Пор. ще: *вєчо(р)* *зашолъ* [82], «вечір *настав*», та(м) же *на(с)* *вжє* *но(ч)* *зашла* [25 зв.] «нас ніч застала».

Нерідко в пам'ятці зустрічаються живомовні стажі словосполуки або фразеологізми, напр.: ω (д)носта(и)не *ув* *одно слово* со(з)нали [13 зв.], *штобы...* *да(л)* *тому* *поко(и)* [24], *Былъ* *намъ* *чоло(м)* *земени(н)* [75 зв.], *они* *повєдали*, *п о ч а в ъ ш и* *з* *голови* *ажъ* *до* *петы*, не *ото(з)вальсє* *нихто* [82], *менуєть...* *голыми* *словами* [85] тощо.

Досліджувана підкоморська книга містить багатий матеріал для дослідження історії українського словотвору, в тому числі й демінутивного, напр.: *ру(д)кою* [7 зв.], в *ру(д)ку* [39], *землицюю* [11], *внизу* *млынка* [27 зв.], *мосто(к)* на *ри(ч)це* (33; пор. на (Д)непръ *рець* — 76; *реки* *Зви(ж)деня* — 100 зв.), у *замо(ч)ку...* *Трипо(л)скомъ* [54 зв.], *две* *ябло(н)цы* [97], ω (т) *лозокъ* [100 зв.], на *ку(р)ганъчику* [112 зв.] та ін. Пор. ще: *и(з)* *жоною...* *Любкою* [11 зв.], *панъ...* *Мышка* [44]. У пам'ятці фіксуються важливі факти для вивчення антропонімної деривації, напр.: *Костю(к)* *Мочу(л)ски(и)* [9], *жалова(л)...* на *Дашука* [22 зв.], *Ивашко* *Юриша* [89] та ін.

Привертає увагу той факт, що в XVI ст. як аргументи на користь певної юридичної сторони використовувалися факти з мови, що фіксує видаваний акт № 17, в котрому для доказу використовується тлумачення апеллятивів *селище* й *урочище*: А што *указуєть* *листы* *якие(с)* *про(д)ковъ* *свои(х)* *уживана* *сєлиця* *Стримяти(ц)кого* *на(д)* *Днепрємъ*, то *проти(в)ко* *собе* *указує*, *бавємъ* *они* ω (т) *Днепру* *ки(л)ка* *ми(л)* ω (т) *ступають*, *чужые* *кгру(н)ты* *за(и)муючи*, *ото(ж)* *и* *тоє* *слово* *сєлице* *ро(з)но* *розумєти* *треба*, *кєды* *(ж)* *и* *в* *листе(х)* *стары(х)...* *пна* *Дорогоста(и)ского* *вспоминає(т)* *сєлице* *и* *другимъ* *имєнємъ* *вла(с)нымъ* *(и)х* *называє(т)* *урочищами*. *А* *урочище* *не* *можє* *бы(т)* *великое*, *яко* *и* *въ* *має(т)* *ностяхъ* *всѣхъ* *пустыхъ*, *илє* *в* *ты(х)* *краяхъ* *сєлицями* *урочища* *зовутъ*, *которыє* *подобны* *суть* *до* *осады*. *И* *тамъ-*

тоє и(х) селище стримяти(ц)коє не може бы(т) розумяно, толко за уро-
чище... [77 зв.]. Пор.: селище «запустіле село; місце, де колись було село»¹⁰⁰.

У цьому ж акті одна з юридичних сторін твердить, що в певному пан-
ському маєтку колись мешкав «то(л)ко ѿди(н) мужи(к) Ѡбу(х), ѿ(т) ко-
торого за часо(м) на(з)вано тую маєтѣность на(д) Лукавицею Ѡбуховѣ
и Ѡбухо(в)щызна [73 зв.], інша зазначає, що березовий гай *Кухмистров-
ский* називається так через те, що належав дідові панів Дорогостайських,
котрий служив кухмістром у короля, а його дітей «привалили по про(д)ку
и(х)... Кухмистровичами» [73; пор. також 79 зв.].

Текст пам'ятки публікується за «Правилами видання пам'яток україн-
ської мови XIV—XVIII ст.», підготовленими М. М. Пещак і В. М. Руса-
нівським (К., 1961). Усі графічні варіанти кирилических літер передано су-
часним українським шрифтом. Зберігаються **Ѣ, Ѡ, Ѧ, Ѣ, Ѥ, ѥ** та диграф **кѣ**.
Релікти дієслова **бути** у формах колишнього перфекта у постпозиції при
дієсловах пишуться разом, при інших частинах мови — через дефіс. Частка
ся у постпозиції із дієсловами, дієприкметниками та дієприслівниками
пишеться разом, у препозиції та з іншими частинами мови — окремо.

Усі нарядкові літери внесені в рядок і взяті в круглі дужки. Писар-
ські нарядкові знаки не передаються. Титла збережені.

Розділові знаки проставлені наближено до правил сучасного право-
пису; у тих випадках, коли тлумачення тексту може бути неоднозначним,
пунктуаційний знак не ставився. Писарська пунктуація збережена і пере-
дається в ламаних дужках. Якщо сучасні розділові знаки графічно тотожні
писарським, вони не проставляються. Наявні у частині записів знаки-від-
січки, що позначали кінець рядка, не зберігаються.

Поділ тексту на слова здійснений за сучасними нормами. Абзацами ви-
діляються компоненти умовного актового формуляра, а всередині них —
самостійні смислові блоки.

Всі акти книги пронумеровано упорядниками; їх нумерацію подано
в квадратних дужках. Оригінальна пагінація зазначається на полях.

До публікації додається карта Київського воеводства кінця XVI —
початку XVII ст. На ній представлена лише та топонімічна і гідронімічна
номенклатура Київського воеводства, яка зафіксована в пам'ятці. Реконст-
рукція мережі шляхів сполучень також проведена виключно на основі
даних книги. Інші документальні джерела залучені тільки для реконст-
рукції кордонів Київського воеводства та його повітів. Текст книги підго-
тували упорядники. Іменний покажчик та словник латинських виразів у
кириличній транскрипції уклала Н. М. Яковенко, географічний покажчик
і перелік шляхів сполучень — Г. В. Боряк, словник застарілих слів і юри-
дичних термінів — Г. В. Боряк і Н. М. Яковенко. Карту склали Г. В. Бо-
ряк та інженер-картограф Інституту історії АН України Н. М. Пасюк. Істо-
рично-кодикологічну передмову написала Н. М. Яковенко, передмову з
характеристикою мовних особливостей пам'ятки написав В. В. Німчук.

Укладачі висловлюють щире подяку працівникам Центрального дер-
жавного історичного архіву України у м. Києві, Н. О. Білоус, Л. Я. Демчен-
ко і Л. А. Ломаці за допомогу у підготовці цього видання.

¹⁰⁰ Словник староукраїнської мови XIV—XV ст. — Т. 2. — К., 1978. — С. 334.

№ 1. [...] ¹

Я, Ща(с)ны(и) Ха(р)ле(н)ски(и), по(д)коморы(и) земли Києвское сознаваю си(м) мoinмъ по(д)комо(р)ски(м) судовы(м) листомъ ка(ж)дому, кому того ведати будетъ належало, нынѣ(ш)нимъ ² и на пото(м) будучи(м), и(ж) [вѣ] року нынѣ(и) идучо(м) тисеча па(т)сот ³ ѿ(с)мьдеса(т) четве(р)-томъ м(с)ца мая ѿ(с)мого дня, во [вто]ро(к) ⁴, на року, за по(з)вы припало(м), передо (м)ною, по(д)коморы(м), зъеха(в)ши се в о(д)но ме(ст)це у Гнилое Руды з обема сто[ро]нами ⁵, то е(ст) на то(т) ча(с) з стороны пна Семена Ивановича Прежо(в)ского, земенина земли Києвское, ѿ(т) име(н)я Прежо-ва, а з стороны пна А(н)дрея Тимофѣевича Сы(н)кгура, земенина земли Кие(в)ское, ѿ(б)жалованое ѿ(т) име(н)я Ру(д)ни(к), злепы(в)ши, (и) да(л)мо(ц) зупо(л)ную ку пра(в)у па(н) Прежо(в)ски(и) приятелю своему п(н)у Ива(н)у По(д)га(и)скому, которы(и) вместо сло(в)ное жалобы положи(л) по-зо(в) вра(д)у моего по(д)комо(р)ского, которы(и) так ся в себе мае(ть):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ле(н)ски(и), по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское, зе-менину земли Кие(в)ское, па(н)у А(н)дрею Сы(н)кгуру: Ѡ(з)на(и)мую твоє(и) мл(с)ти и(ж) што которое право ме(л) твоя м(л). зъ земенино(м) земли Кие(в)-ское пано(м) Семено(м) Прежо(в)ски(м) ѿ(г)ру(нт) име(н)а твоє(и) м(л). Ру(д)ни(ц)кого, менуючи его быти за(и)дѣны(м) ѿ(т) пна Прежо(в)ского и име(н)а его Прежова, име(н) ваши(х), лежачи(х) у воєво(д)стве Кие(в)ско(м), за по(з)во(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) пере(д) комо(р)нико(м) земски(м) киевски(м) пано(м) Ивановъ Ла(с)ко(м) в року прошло(м) тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мьдеса(т) пе(р)во(м), на которо(м) року твоя м(л). пне Сы(н)кгуре, бу-дучи са(м) стороною поводовою, доводо(в) жа(д)ны(х) листо(в)ны(х) ани све(т)ко(в) ѿ(с)мьна(д)цати во(д)лу(г) статуу на заведе(н)е границы име(н) // 5 зв. твоєе м(л). пере(д) комо(р)никомъ не станови(л), ѿ(д)но са(м) зъ сыно(м) свои(м) Ивано(м) присегу вчини(л), менуючи то(т) кгру(нт) бы(т) свои(м) вла(с)ны(м). Которая таа справа пере(д) мене, по(д)коморого, в то(м) же року ѿ(с)мьдесат пе(р)во(м) м(с)ца ѿ(к)тебра чоты(р)на(д)цатого дня чере(з) ва(с), ѿбею(х) сторо(н), твоєе м(л). поводовое, а пна Прежо(в)ского ѿ(т)пор-ное, была принесена, и узна(в)ши я, по(д)коморы(и), и(ж) выро(к) о(т)

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

комо(р)ника межи вами был не во(д)лу(г) права и статуту вчине(н), зложи(л) е(с)ми бы(л) ва(м) и(н)ши(и) ро(к) на то(т) кгру(нт) выеха(ть) и тому (ж) комо(р)нику межи вами па(н)у Ласку доводо(в) во(д)лу(г) права выслуха(т), яко о то(м) шире(и) в с[пра]вах ⁶ по(д)комо(р)ских, межи ва(с) даны(х), е(ст) описано. На которомъ о(т) мене зложоно(м) року комо(р)ни(к) не виде(в)ши о(т) ва(с), о(б)ею(х) сторо(н), доводо(в) светко(в), выведены(х) пре(д)са, бы(л) твоа м(л). во(д)лу(г) пр[и]сеги ⁷ при кгру(нт)е зостави(л), в чо(м) я и (в) том узна(в)ши, и(ж) выро(к) ком[ор]ни(ц)ки(и) ⁸ не во(д)лу(г) статуту и вынала(з)ку моего по(д)комо(р)ского бы(л), вчине(н), о(т)осла(л), е(с)ми бы(л) ва(с), о(б)е(д)ве стороне, на у(з)на(н)е его короле(в)ско(и) м(л). п[р]нашого мл(с)тиво(г)о. Где (ж) па(н) Прежо(в)ски(и), будучи вынала(з)ку вра(д)у моего послушны(м), тую справу пере(д) его к(р). м(л). приноси(л). И о(б)ачи(в)ши коро(л) его м(л). зъ и(х) м(л). П[р]ны Радами, и(ж) комо(р)ни(к) земски(и) па(н) Ива(н) Ласко не во (в)се(м) правне и пора(д)не тую ре(ч) межи вами о(т)правова(л), и знову тую ре(ч) на вра(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) дла skutечного и правного ско(н)ченъя и(н)ши(и) ро(к) мне ва(м), сторона(м), о(з)на(и)мити и самому на то(т) кгру(нт) п[р]е(в)ны(и) выехати и конецъ межи вами вчинити росказати рачи(л). Которому росказа(н)ю его к(р). м(л). п[р]на своего м(л). досы(т) чинечи, я, по(д)коморы(и), р[о]лку ⁹ прошлого тисеча па(т)со(т) о(с)мьдеса(т) третего м(с)ца се(н)тебра третегона(д)ца(т) дна с поправки кале(н)дару, до Прежова и на то(т) кгру(нт) вые(ж)ча(л) и тую ре(ч) ко(н)чити, и пра(в) доводо(в) ваши(х) выслуха(в)ши, ⁶ о(г)раничити и ко(п)цы // позасыпа(ти) бы(л) гото(в). Одно (ж) твоя мл(с)ть, п[р]не Сы(н)кгуре, чере(з) ли(ст) сво(и) о(т)рочоны(и) и чере(з) во(з)ного, в то(т) де(н) припалы(и), мне, по(д)коморому, и стороне поводово(и), па(н)у Прежо(в)скому, даль зна(т), якобы твоа м(л). ме(л) са(м) бы(т)и по(з)ва(н) и са(м) позыва(л), никоторы(х) зема(н) повету Кие(в)ского о бо(л)шую ре(ч) на роки зе(м)ские, которые в то(м) року о(с)мьдеса(т) третем(в) О(в)ручо(м) о свето(м) Миха(ле) свата ры(м)ского сужоны были, за чи(м) на то(т) ча(с) тая ре(ч) skutку не (в)зела. Ве(д)же не (в)ставаючи в то(м) праве свое(м), па(н) Прежо(в)ски(и) знову твою м(л). по(з)во(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) ку выкона(н)ю слу(ш)ного доводу за декрето(м) корола его м(л). пере(д)су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) позывае(т) и о(ч)евистую роспра(в)у принати и з отроче(н)я твое(и) м(л). ре(ч) яснее(и) о(к)азаную во(д)лу(г) статуту виде(ти) хоче(т).

Прото приказую твое(и) м(л)., п[р]не А(н)дрею Сы(н)кгуре, абы твоя м(л). за си(м) мои(м) припо(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м) передо (м)ною, по(д)коморы(м) на то(м) кгрунт[е], где о(н) себе о(т) твое(и) м(л). кри(в)ду мени(л) з ыме(н)а твое(и) м(л). Ру(д)никъ, где мене, по(д)коморого, и довод(д) свой поставити, з доводо(м) своим(м) зупо(л)ны(м) ро(к) завити(и) ста(л) и, (в)пере(д)не (в)ступуючи в право, то во(д)лу(г) о(т)роче(н)я своего о(т)каза(л), е(ст)ли то твоа м(л). не ку (з)волоце стороне чини(л), о(т) пода(н)а твое(и) м(л). а(л)бо положе(н)а сего моего по(з)ву за чотыре недели.

²⁻⁹ Текст пошкоджений.

Писа(н) у Хабно(м) року тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мѣдеса(т) че(т)ве(р)того м(с)ца фе(в)раля шостого дня. Семен Радивонови(ч) О(в)ру(ц)ки(и), писа(р) подкомо(р)ски(и) земли Кие(в)скоеѡ.

По вычита(н)ю того по(з)ву па(н) А(н)дре(и) Сы(н)кгу(р) поведи(л), а(ч) «бы(х) ме(л) яко до по(з)ву, та(к) и до самое тоє истное речи што мови(т), а на боле(и), то и(ж) вѣе и(з) сыно(м) свои(м) Ивано(м) ѿ то(т) кгру(нт), ѿ которы(и) мене па(н) Прежо(в)ски(и) позывае(т), пере(д) комо(р)нико(м) земли Кие(в)ское пано(м) Ивано(м) Ла(с)ко(м) присегу вчини(л). // Але и(ж) 6 зв. за листо(м) его к(р). м(л). пна ишо(г)ло млтивога, ѿт пна Прежо(в)ского до ваше(и) м(л). вынесеного на у(з)на(н)е, е(ст)ли же па(н) комо(р)никъ мне то(т) кгру(нт) межи врочищами Гнелое руды, которая в Рыболова Гне(з)да и Михале(в)ско(г)ло Броду о(т) реки Гу(и)вы а (в)довъжь чере(з) Ру(д)ку Прежо(в)ку ми(мо) ѿле(с) на по(л)де(н) поле(м), мимо ѿзеро, а до Ру(д)ки Ставе(ц)кое, высла(н) и вша м(л). выеха(л), ве(д)же не заба(в)лаючи та(к) вше(и) м(л), пне по(д)коморы(и), яко и пна Прежо(в)ского, кгда па(н) Се-ме(н) Прежо(в)ски(и), во(д)лу(г) права и статуту ѿ(с)мѣнадцатъ све(т)ко(в) постави(в)ши(и), зъ ше(ст)ма све(т)ками, которы(х) я ѿберу, са(м) сѣмы(и) приса(г)нетъ, тогда и присеги свои и засыпа(н)я копцо(в), чере(з) комо(р)-ника учинены(х), уступлю, и куды па(н) Прежо(в)ски(и) вшу м(л)., поча(в)-ши(и) ѿ(т) тоє руды выше(и) мененое Ставе(ц)кое до реки Гу(и)вы поведеть, упушу».

На то пан Прежо(в)ски(и) поведи(л), иж «хоть маю та(к) проти(в) пна А(н)дрея Сы(н)кгура, яко и комо(р)ника зе(м)ли Кие(в)ское што мови(т), але, не бавечиса и и(н)шими причинами, гото(в) е(с)ми з до(во)до(м) свои(м) границы звечистые зстарода(в)ные ѿ(т)чи(з)ные и деди(з)ные ѿказа(т) и до-во(д) во(д)лу(г) статуту права посполитого ты(м) ме(ст)цо(м), куды е(с)ми ве(л) межи име(н)е(м) мои(м) Прежово(м) а име(н)е(м) пна Сы(н)кгуровы(м) Ру(д)ни(ц)ки(м), учини(т)», яко (ж) з доводо(м) свои(м) па(н) Прежо(в)ски(и) бы(л) гото(в).

А кгда пришло до присеги, па(н) Прежо(в)ски(и), постави(в)ши(и) ѿ(с)мѣна(д)цать чоловеко(в) светко(в) з ьме(н) суседа(в) ѿколи(ч)ны(х), и(з) ни(х) чоловеко(в) ше(ст) ку присезе с пано(м) Прежо(в)ски(м) выбра(л). Ту(т) ¹⁰ же // заразо(м) и(х) м(л). панове приятеле, которые на то(т) ча(с) з обу(д)ву(х) сторо(н) выведены были, то е(ст): его м(л). кна(з) Кирик Ружи(н)-ски(и), па(н) Богда(н) Дешко(в)ски(и), хоружи(и) бра(с)ла(в)ски(и), па(н) Микола(и) Каме(н)ски(и), по(д)старости(и) жетоме(р)ски(и), па(н) Я(н) Ѡггано(в)ски(и), па(н) Григоре(и) Покале(в)ски(и), па(н) Семе(н) Слупица и и(н)шие, вложи(в)шиса в то до ѿбею(х) сторо(н), абы и(х) м(л). бе(з) ѿбразы сумне(н)а зъ собою са ѿ то(т) кгру(нт) и ѿбо (в)се, ѿ што о(д)но межи ними идеть, погодили, поме(р)ковали кгру(н)ты, успокоили. На што ѿбоа сторона зе(з)воли(в)ши и (з)годившиса и(з) собою, таки(м) способо(м) перестали и то(т) кгру(нт) ве(с), ѿ которы(и) проме(ж)ку ними пра шла, по-делили, то е(ст) поча(в)ши ѿ(т) реки Гу(и)вы, межи рудками Михале(в)ски(м) Бродо(м) а Ру(д)ки Гнилое Рыболо(ва) Гне(з)да гредою, достало се па(н)у

А(п)дрюю Сы(н)кгуру — половина бо(л)шая дубровы и поля, то е(ст) розде-
ли(в)ши ве(с) кгру(нт) по половине, приле(г)лые па(н)у Сы(н)кгуру ку
Ру(д)ника(м), а па(н)у Прежо(в)скому ку Прежову, вына(в)ши с половицы
тоє части пна Прежо(в)ского че(т)ве(р)тую ча(ст) и приложи(в)ши ку части
пна Сы(н)кгуровы, тыми ме(ст)цы копцы е(с)ми положи(л) и позасыпати ка-
за(л): два копцы межи ты(х) дву(х) рудо(к), Гнилое Ру(д)ки а руд(к)и ω(т)
Броду Михале(в)ского, поме(р)ковавши гредою, поча(в)ши ω(т) реки Гу(и)-
вы, а (д)ва копцы коло доро(ж)ки, которая идетъ с Прежова до се(л)ца Ру(д)-
ни(к) пна Сы(н)кгурова, которая лежи(т) на(д) рекою Гу(и)вою, паты(и)
копе(ц) межи тыми (ж) долинами к болоту, шосты(и) и семы(и) до ω(л)са,
которы(и) на ру(д)це Прежо(в)це, и чере(з) то(т) ωлес, пустившиса троха
на ни(з) тою ру(д)кою Прежо(в)кою, та(к)же копцы ¹¹ веду(чи) ω(т) тоє руды
7 зв. Прежо(в)ки просто на по(л)день // слонца, то естъ на озеро, чере(з) озеро
просто у ду(б)рову Не(т)чи(н)скую а(ж) до руд(к)и Ставе(ц)коє. Вси(х)
ты(х) ко(п)цо(в) ли(ч)бою два(д)ца(т) ωди(н).

А што са дотыче(т) спра(в), ку тому пра(в)у належачи(х), ωповеда(н)я
ω(б)воже(н)а во(з)ны(х), выписо(в) декрето(в) комо(р)ни(ц)ки(х), листо(в)
зару(ч)ны(х) и (в)саки(х) поступко(в), которые бы ку то(му) пра(в)у ω(д)но
належали, тыє вси(и) справы, не вы(и)муючи жа(д)ны(х) листо(в) собе на
помо(ч), вси(и) покасова(ли), умори(ли) и (в)ниве(ч) ωбе(р)нули. А хота (ж)
бы се яки(и) ли(ст) которое стороны бы(л) оказа(н), таковы(и) вже у жа(д)-
ного права по(с)ле сеґо застанове(н)я и скасова(н)я вечного моцы мети не
маю(т), та(к) те(ж) потопта(н)я и бра(н)я збо(ж)а и сена шко(д) на тыє права
накладо(в) — тоє собе та(к) же на ωбе(д)ве стороне про(ш)лые речи ω(т)пу(с)-
ти(ли). А чере(з) тыє границы ко(п)цы засыпаные и ω(т) мене положоные
прире(к)ли собе ωбе(д)ве стороне ωди(н) в друго(го) в кгру(н)ты не (в)сту-
повати, переказы никоторое сами чере(з) себе, слу(г), по(д)даны(х) свои(х)
не чини(ти), ко(п)цо(в) и грани(ц) не нарушати по(д) за(к)ладо(м) на сторону
непо(с)луш(н)ую тримасты копа(ми) г(р)оше(и) лито(в)ски(х). А што са
дотыче(т) ω дерево бо(р)тное и ω бо(б)ровые гоны в ты(х) кгру(н)те(х) и(х)
м(л)., где пра шла, тогды во(д)лу(г) стары(х) знаме(н) и де(р)жа(н)я своего
на ωбе(д)ве стороне ужива(ти) и(х) м(л). маю(ть).

8 Што все до кни(г) дла памяти спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) е(ст)
записано.//

№ 2. Справа Баранова с паны Трипольскими

Ль(т)а бо(ж)еґо нароже(н)я АФЧЕ [1595] м̃(с)ца июла КД [24] дня на року
завито(м) за по(з)вы по(д)комо(р)скими, ω(т) пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ско-
го, по(д)коморого зе(м)ли Кие(в)ское, за жалобою Мелеха Барановича вы-
даными по пано(в) Трипо(л)ски(х) Дєдовичо(в) — пна Фєдора, пна Гапона,
пна Ждана и пна Фєдора, зема(н) земли Кие(в)ское, припало(м) передо
(м)ною, Семено(м) Уру(ц)ки(м), комо(р)нико(м) зе(м)ли Кие(в)ское, за пи-
са(н)е(м) листовы(м) ω(т) его м(л). пна по(д)коморого кие(в)ско(г)о[о] на тую

¹¹ Літера «п» пошкоджена.

спра(в)у выехал(е)м, которы(и) ли(ст) его м(л). слово в сло(во) ту(т) е(ст) вписа(н) и та(к) се в себе мае(ть):

«Комо(р)нику земли Кие(в)ское врожоному па(н)у Семену Радивоновичу Уру(ц)ко(му).

Ωзна(и)муе[м] твоє(и) м(л)., же па(н) Меле(х) Васи(л)еви(ч) Бара(н), земени(н) зе(м)ли Кие(в)ское, и(з) се(б)ро(м) свои(м) пно(м) Тито(м) Ωнофревичо(м) за де(к)рето(м) трибуна(л)ски(м) по(з)ва(н) по(з)вы моими по(д)комо(р)скими перв(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) и(х) м(л). пно(в) зема(н) зе(м)ли Кие(в)ское, то е(ст) пна Федора, пна Гапона, пна Ждана и пна Федора моло(д)шо(г)ло Дедовичо(в) Трипо(л)ски(х) и се(с)тру и(х) м(л). паную Васи(л)евую Мощени(ц)кую, по(д)столиную зе(м)ли Кие(в)ское, паную Бо(г)дану Дедо(в)ну, на то(т) ча(с) де(р)жачую части брата еє м(л). пна Ждана Трипо(л)ского имени Кло(ч)ко(в), ку ро(з)граниче(н)ю кгру(н)ту име(н)я свое(г)ло, у воево(д)стве Кие(в)ско(м) лежачого Глумова и на и(ш)ши(х) ме(ст)ца(х), на жалобе пна Барана и са(б)ра его в по(з)ва(х) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) меновите описаны(х), о(т) име(н)а и(х) м(л). пно(в) Трипо(л)ски(х) села [К]о(в)щини¹ и (д)ругого села Кло(ч)ко(в). А и(ж) я са(м), по(д)коморы(и), ку ро(з)граниче(н)ю // тому на то(т) ро(к) и ча(с), в по(з)ва(х) мои(х) поменены(и), то е(ст) м(с)ца июля два(д)па(т) че(т)ве(р)того дня, межи лано(м) Бараном и сябро(м) его а и(х) мл(с)ти пны Трипо(л)скими не могут быти для велики(х) труд(н)осте(и) и (с)пра(в) свои(х), которые тепе(р) в Лю(б)лине на трибунале маю, тогды твою м(л)., пне комо(р)нику, на ме(ст)це свое высыла(м) то справовать и, ве(д)ле декрету трибуна(л)ского и права по(с)политого заховываючи(са), суди(т), граничи(ть) и ко(п)цы сыпа(т) а ве(д)ле вряду свое(г)ло комо(р)ни(ц)кого всю тую спра(в)у ко(н)чи(т), маючи таковую (ж) мо(ц), яко я са(м), по(д)коморы(и), в небе(т)ности мое(и).

8 зв.

Писа(н) у Ха(р)яжу року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) птого м(с)ца июля семого дня. Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское, вла(ст)ною рукою». В того листу печат(ь) пна по(д)коморого.

А на то(т) ча(с) при (м)не, звы(ш) речоно(м) комо(р)нику зе(м)ли Кие(в)ское, бы(ли) при то(и) справе люди добрые, шла(х)та, обователе[!] зе(м)ли Кие(в)ское па(н) Василе(и) а па(н) Андрее(и) Сурины, па(н) Федо(р) Иванови(ч) Ши(ш)ка, па(н) Ма(р)ко Пет(р)ови(ч) а па(н) Григоре(и) Ма(с)ло и па(н) Фило(н) Семашко, Кири(к) Лучи(ч), а во(з)ны(х) зе(м)ли Кие(в)ское три, то е(ст) меновите Я(н) Во(и)тко(в)ски(и), енера(л), зе(м)ли Кие(в)ское, приданы(и) вrado(в)не ку то(и) справе пно(м) Трипо(л)ски(м), а Ку(з)ма Ласко, а Костю(к) Мочу(л)ски(и), во(з)ные зе(м)ли Кие(в)ское, приданые ку то(и) справе па(н)у Мелеху Барану. Постанови(в)шиса очевисто // обоа сторона па(н), Меле(х) Бара(н) и(з) сабро(м) свои(м) Тито(м) поводовая, а па(н) Федо(р), па(н) Гапо(н), па(н) Жда(н) и па(н) Федо(р) Трипо(л)ские о(т)по(р)наа, на врочищу у Глумова, где кри(в)ду Бара(н) себе бы(ти)²

9

¹ Текст пошкоджений.

² Слово «бы(ти)» дописане над рядком.

мени(л), показовали передо (м)ною, комо(р)нико(м), обе(д)ве стороне, та(к) поводава, яко и о(т)порнаа, де(к)ре(ты) суду голо(в)ного трибуналу Любе(л)ского року тепе(р) идучого тисеча па(т)со(т) деве(т)деся(т) патого мсца маа десатого дна, выданные в справе пно(в) Трипо(л)ски(х), которую они у суду голо(в)ного ме(ли) с пано(м) Барано(м) и пано(м) по(д)коморы(м) кие(в)-ски(м) о неслу(ш)ное усыпа(н)е грани(ц) ко(п)цо(в) на оно(м) кгру(н)те Глумо(в)ско(м), которы(м) де(к)рето(м) о(т) суду голо(в)ного трибуна(л)ского наказано, жебы па(н) по(д)коморы(и) са(м) а(л)бо суд его приса(г)лы(и) по(д)комо(р)ски(и), выеха(в)ши, оные ко(п)цы ро(с)копа(в)ши (и) вниве(ч) и(х) обе(р)ну(в)ши, знову и(н)шие границы и ко(п)цы ве(д)ле ремисии и (с)лу(ш)ни(и)ши(х) заводу(в) усыпа(л) и ско(н)чи(л) тую спра(ву).

Тогда я, комо(р)ни(к), зрозуме(в)ши(и) ве(д)ле ты(х) де(к)рето(в) суду голо(в)ного трибуна(л)ско(г)ло и (з) ли(с)ту пна по(д)коморого, до мене в то(и) справе писаного, при бы(т)ности обею(х) сторо(н) тые границы и ко(п)цы усыпаные, которы(х) было уси(х) усмъ, роскопа(л) и рубежи рубаные по(п)сова(л). А пото(м) сторона поводава, Мел(х) Бара(н), знову передо (м)ною заводи(л) свою границу, где себе о(т) пно(в) Трипо(л)ски(х) мени(л) бы(ти) о(б)рубо(м) землю свою Глумо(в)скую, и поеха(л) о(т) петы речища Глумо(в)ского долиною, в рочищо(м) Перето(ц)кою часче(м), минаю(чи) недалеко усполе село Коцо(в)ское, где панове Трипо(л)ские, едучи за ни(м), мови(ли), же «тую границу заводи(ш), Баране, поку(л) то(б)е з нами е(ст) судере(в), а о(б)рубу ты ту(т) ниякого не маешъ». // Бара(н) пре(д) се заводи(л) тую границу и, мину(в)ши Коцо(в)щину, приеха(л) у(з)лесье(м)³ ку границы Ласко(в)ско(и) и та(м) свое селце показе(л), а та(м) став(в)ши, поведе(л), же «то граница Ласко(в)скаа, которую я, де(и), маю з Ласками». Ту(т) же стоечи, панове Трипо(л)ские поведели, же, де(и), «то е(ст) граница наша, которую мы мае(м) з Ласками и (з) Мелехом Барано(м)».

А по то(м) заводе Бараново(м) панове Трипо(л)ские заводи(ли) свою границу и поехали-ты(м) у(з)ле(с)е(м) о(т) реки Норины и зара(з) с поча(т)ку е петы указали у лисе на само(и) границы ки(л)ка дубо(в) велики(х) бо(р)тны(х) по(д) знамены старыми коцо(в)скими, и о(т) тых дубо(в) ты(м) лисо(м) долиною Животоко(м) троха поеха(в)ши, по ду(б)ю указовали рубе(ж)и старые, вказовали те(ж) дуба великого на у(з)ле(с)и, о(г)орело(г)ло, которого поведели, и(ж) Бара(н) того дуба со (б)чолами бо(р)тного спали(л) по(д) знамене(м) стары(м) кло(ч)ко(в)ски(м); о(т)ту(л) еха(ли) дорогою, оказуючи по ду(б)ю старые рубежи границу свою старове(ч)ную с ты(м) Барано(м) и (з) Ласками: едучи ку речищу Глумо(в)скому по право(и) руце, поведе(ли), кгру(нт) Ласко(в)ски(и), а по лево(и) руце, поведе(ли), бы(т) з Барано(м) судере(в) кгру(нт) имене(и) свои(х) чотыре(х), то е(ст) Кло(ч)ко(в)ски(и) и зе(м)ли Полоча(н)ско(и), Коцо(в)ско(и) и Мете(и)ко(в)ско(и), называемы(и) по тепере(ш)нему Бо(г)дано(в)ски(и), и показова(ли) пола свои, старые проро(б)ки по лево(и) руце, и приеха(ли) а(ж) ку речищу и (в)рочищу Глумо(в)скому, где на пе(ти) копе(ц) бы(л) засыпа(н). Там ста(в)ши, поведе(ли), и(ж), де(и), «ту(т) кгру(нт) пна Е(л)цо(в) Нороди(ц)ки(и) пришо(л), та(м), де(и), мы дале(и) зе(м)лею своею Полоча(н)скою з Нородичами, а о(т)ту(л)

³ Літера «л» правлена писарем.

тоєю границую, куды Бара(н) заеха(л), з рѣчища Глумо(в)екого взавши // долиною, чаще(м) а(ж) до долины Перето(ц)кое недалеко села своего Коцо(в)ского, ту(т) же, с того ме(ст)ца управо долиною тою Перето(ц)кою у стави(н)е по конѣ(ц) села Коцо(в)ского и стави(н)е(м) а(ж) у лу(г) реки Норины — то, де(и), наша граница з Барано(м), поту(л) е(ст) ему з на(ми) судере(в), а та(м) де(и) дале(и), у дуброву, Барану не(т), то(л)ко на(м) судере(в) з Дорогине(м) а(ж) по стави(н)е Дороги(н)ское, а ту(т), де(и), в то(м) о(с)трове, где Бара(н) Глумо(в)ски(м) называетъ и о(б)ру(б) себе бы(ти) мени(ть), тогда не(т) ему о(т) на(с) ни(г)де о(б)рубубу, то(л)ко судере(в) ему з нами, але на(м) кгру(нт) бо(л)шъ и в то(м) судереви его, а ему меншъ, што не голыми словами, але пи(с)мо(м) и (с)лушны(ми) доводы ве(д)ле права показа(т) есте(с)мо готови».

А и(ж) того дна в(ж)е се было спо(з)нило, тогда по(д) тою (ж) мо(ц)ию тую спра(в)у о(т)ложи(л) есм и(х) до за(в)треа. А кгда было наза(в)трее, во (в)горо(к), мсца июла два(д)ца(т) патого дна, та(м) же на врочищу Глумо(в)ско(м) у нивы Глумо(в)ское, знову ста(в)ши передѣ (м)ною о(б)оа сторона, па(н) Мельшко Бара(н) з сабро(м) свои(м) Тито(м) яко поводоваа чере(з) умоцованого своего Тишка Думи(н)ского по(д)носи(ли) позо(в) по(д)комо(р)ски(и), которы(м) ве(д)ле декрету голо(в)ного трибуна(л)ско(г)ло(п)но(в) Трипо(л)ски(х) на кгру(нт) ку ско(н)че(н)ю тое сравы припо(з)ва(ли), и пода(н)е стороны по(з)вано(и) ты(х) по(з)во(в) выписо(м) с кни(г) врадовы(х) за(м)ку О(в)ру(ц)кого со(з)на(н)а во(з)ного кие(в)ского Ку(з)мы Ла(с)ка ты(х) поз(в)о(в) и року дове(л), в которо(м) то по(з)ве, кгда бы(л) чита(н), пише(т), и(ж) панове Трипо(л)ские, почавши о(т) року тисеча па(т)со(т) о(с)мьдесатого а(ж) и до сего ча(с)у, насылаю(чи) мо(ц)но к(в)а(л)то(м) по(д)даны(х) свои(х) кло(ч)ко(в)ски(х) и коцо(в)ски(х) на кгру(нт) и(х) Глумо(в)ски(и) неподалеку селища и(х) Глумо(в)ско(г)ло(л), заро(с)ли и поля старые по(д) себе забра(ли), в чо(м) шкоды себе двесте ко(п) г(р). // в по(з)ве Бара(н) менова(л), яко то все шире(и) в то(м) по(з)ве е(ст) описано.

10 зв.

А по вычита(н)ю того по(з)ву пнове Трипо(л)ские поведе(ли) тыми словами, и(ж), де(и), «Бара(н) в по(з)ве описал(л) и сам(м) сло(в)не то тепе(р) попирае(т), якобы то(т) кгру(нт), которы(и) дна вчора(и)шого заеха(л), ме(л) бы(т) его вл(ст)ны(и) о(б)ру(б)ны(и), а та(м) дале(и) и(ж) бы ме(л) мети судере(в) с Кло(ч)ками, а на(м) в то(м) кгру(нт)е ничего не при(з)наваетъ, где себе о(б)ру(б) бы(ти) мени(т). Тогда ла(ц)но написати и голы(м) слово(м) мовити, але тепер потреба зна(ч)не показати, чо(г)о жа(д)ны(м) способо(м) показати не може(ть), бо ему о(т) на(с) ни(г)де о(б)рубубу не(т). Е(ст)ли маеть ниву свою на Глумове, то ею кгру(нту) ншого вла(ст)ного о(т) на(с) безправне в(з)а(ти) не може(ть), бо на(м) в то(м) кгру(нт)е во (в)се(м) о(т) границы Ласко(в)ское по границу Нороди(ц)кую и по речисче Глумо(в)ское з Барано(м) судере(в), але на(м) бо(л)шъ кгру(нту), а ему ме(н)шъ, бо де(и) на(м) в то(м) ме(ст)цу кгру(нт) е(ст) зс[!]тре(х) а(л)бо с чотыро(х) имене(и), то е(ст) меновите с Кло(ч)ко(в) и з земли Полоча(н)ское, з Мете(и)ко(в)щи(з)ны называемое Богдановщины, и Коцо(в)щины, а ему землицю его Барано(в)щиною то(л)ко по(л)слу(ж)бы в то(м) ме(ст)цы и то еще то(ж) земли е(ст) у Го(р)ловщине немало на по(л)слу(ж)бы его, а ту(т) де(и) ему немного. И поку(л) о(б)ру(б) себе о(д)ному зае(ж)чае(т), поту(л) з нами судере(в) маеть, а дале(и)

де(и) того судереви ему з нами не(т), бо та(м) дале(и) ниако(г) [о] знаку та(к) нивы, яко и дерева своего бо(р)тного не покажетъ. А и(ж) де(и) мени(т) собе ѿ(б)ру(б), неха(и) то покаже пи(с)момъ яки(м) ко(л)век(к), е(ст)ли мае(т) на то привиле(и), ли(с)ты а(л)бо записы якиѣ ко(л)век(к), што на то(и) ѿ(б)ру(б) мае(т)».

11 А та(к) ра(з) и ки(л)какро(тъ) Мелеха Барана пыта(л), е(ст)ли бы якое право // а(л)бо листы на то(т) ѿ(б)ру(б) свои(и) ме(л), жебы то у права показа(л). Тогда Бара(н) указа(л) передо (м)ною выпи(с) с кни(г) за(м)ку Ѡ(в)ру(ц)ко(г) [о] по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ѿ(с)мьдеса(т) третьего м(с)ца маа патогона(д)ца(тъ) дна, в че(т)ве(р)гъ, в которо(м) описуе(т), и(ж) по(д)даны(х) пно(в) Трипо(л)ски(х) кло(ч)ко(в)ски(х), кгда ѿни роби(ли) на то(м) кгру(н)гѣ в ду(б)рове Глумо(в)ско(и), Бара(н) чере(з) во(з)ного пыта(л), дла чото бы на его кгру(н)гѣ(х) роби(ли), и ему ѿни ѿ(т)каза(ли), и(ж) де(и) мы не ведае(м), што твои пола пашнии и зарос(ли) ту(т) е(ст), але на(м) панове роби(т) вела(т).

Тогда, по вычита(н)ю того ли(с)ту выпису пно(в)е Трипо(л)скиѣ поведи(ли), и(ж), де(и), «то е(с)ть дово(д) не(с)лушны(и) и непра(в)ны(и), бо е(ст)ли же по(д)данье нши пола и зарос(ли) ему поведа(ли), тогда и мы сами то при(з)наваемы; и тепе(р) же ѿ(н) то мае(т) свои нивы па(ш)ныѣ в то(м) ѿ(с)трове и(в) ду(б)рове зарос(ли), але не та(к) много, яко мы в то(м) ме(ст)и кгру(н)ту мае(м), и в то(м) выписе пре(д) се нши по(д)данье ему ѿ(б)рубубу не при(з)наваю(т), але е(ст)ли би ме(л) яки(и) слу(ш)ны(и) дово(д) на ѿ(б)ру(б), неха(и) бы показа(л)». Ѡ(д)но (ж) Бара(н) у права передо (м)ною бо(л)ше(и) права своего ниякого не показа(л), ѿ(д)но голыми словы то мови(л), же зда(в)на якобы та(м) ѿ(б)ру(б) его ме(л) быти </>.

11 зв. Пото(м) я пыта(л) пно(в) Трипо(л)ски(х), жебы дово(д) свои(и) на тую судере(в), е(ст)ли бы яки(и) ме(ли), абы у права ѿказа(ли). Панове Трипо(л)скиѣ ѿказа(ли) передо (м)ною напро(д) привиле(и), на па(р)кфамене писаны(и), сла(в)ное памяти его короле(в)ско(и) мл(с)ти Жижгиме(н)та А(в)густа, по(т)ве(р)же(н)е с печ(т)ю зависистою по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ше(ст)деса(т) патого м(с)ца июла два(д)ца(т) пѣ(р)вого дна на зе(м)лю Мете(и)ко(в)щину пну Филону Кмитѣ, // де(р)жавны чо(р)нобы(л)скому, даны(и). Пото(м) показали два листы прода(ж)ны(х) на тую Мете(и)ко(в)щину: ѿди(н) ли(ст) Фе(д)ка Борисовича, и(ж) ѿ(н) и(з) жоною своею Любокою, и (з) сыно(м) своим(л) Богдано(м), и (з) дочками своими тую зе(м)лю Мете(и)ко(в)щину прода(л) Богдану, сыну Пе(т)ровому Ла(с)ковича, ѿбе(л) вечно з се(ли)щи и (з) землами пашними и бо(р)тными межи села Кло(ч)ковского и Че(р)нисо(в)ского и на (д)руго(и) стороне реки Норины судере(в) с Кло(ч)ками и Коцо(в)щиною и(з) Васко(м) Барано(м) губою границою з Ла(с)ками и (з) Нородичами, яко то шире(и) и меновите все в то(м) листе е(ст) ѿписано по(д) датою априла три(д)цато(г) [о] дна и(н)дикта патого. В того листа печате(и) шлахе(ц)ки(х) пать. Пото(м) други(и) ли(ст), по(д) датою року бо(ж)его нароже(н)а тисеча па(т)со(т) соро(к) че(т)ве(р)того м(с)ца марца деватого дна и(н)дикта второго, по(д) трима печат(т)ми шлахе(ц)кими, прода(ж)ны(и) ѿ(т) Богдана Пе(т)ровича Ла(с)ка и (з) жоною

его Ω(в)дотьєю, и (з) сынами, и (з) дочками па(н)у Криштофу Кमितє, де(р)-
жавцы ω(в)ру(ц)кому, в которо(м) ли(с)те та(к)же пише(ть), яко и (в) то(м)
пє(р)шо(м), на (д)руго(и) стороне реки Норины судере(в) с Кло(ч)ками и с
Коцо(в)щиною и(з) Барано(м) губою границою з Ласками и (з) Народичами,
и(з) селищ(о)м, и(с) пашными нивами, и(з) сеножа(т)ми, и(з) рекою, и(з) боб-
ровыми гонами, што шире(и) моновите ⁴ в то(м) ли(с)те є(ст) доложено. По-
то(м) ли(ст) показа(ли) пна Богуфала Па(в)ши, по(д)су(д)ка зе(м)ского кие(в)-
ского, // по(д) печат(т)ю и с по(д)пи(с)ю руки его вла(ст)ное, по(д) датою року

12

тепє(р) идучого тисєча па(т)со(т) девє(т)дєса(т) патого м(с)ца апрєла третєю
дна, в которо(м) ли(с)те со(з)наває(т) па(н) по(д)судо(к), яко вла(ст)но(ст)
свою, ω(т) ча(с)у немалого(г) [о] де(р)жа(л), чере(з) ко(л)кодєса(т) го(д), судє-
рє(в) с Кло(ч)ками и з Метє(и)ко(в)щиною и(з) Барано(м) во (в)сєм, а Бара(н)
никили та(м) ω(б)рубубу своего ωсо(б)ного в то(м) мє(ст)цу, межи границами
Ласковскою, Народи(ц)кою и рєчищ(о)м Глумо(в)ски(м) нє мєва(л), ω(б)ру-
бо(м) нє вжива(л), то(л)ко судєрє(в) маючи ча(ст) кгру(н)ту, яко ширє(и)
в то(м) листє ωписує(т). Пото(мъ) показа(ли) ревизєю єго короле(в)ско(и)
мл(с)ти чере(з) єго м(л). пна Грєго(р)я Хо(д)кевича учинєную во (в)сє(и)
земли Кие(в)ско(и), гдє всеє шла(х)ты кие(в)ское кгру(н)ты и має(т)но(сти)
є(ст) ωписаны, в которо(и) то(и) ревизє(и) зна(ч)нє ωписано в Кло(ч)ко(х)
служє(б) чотыри, до того пановє Трипо(л)ские имє(н)є своє Коцо(в)щину а
Метє(и)ко(в)щину, а в Барана по(л)службы кгру(н)ту ⁵ всего. Пото(м)
тє(ж) показз(ли) ли(ст) судовы(и) по(д) датою року тисєча па(т)со(т) шє(ст)-

дєса(т)ого м(с)ца маа третєго дна кнза А(н)дрєа Тимофєєвича Капу(с)жы,
старосты ω(в)ру(ц)кого, с по(д)пи(с)ю руки и с по(д)пи(с)ю писсара !!! Гри-
го(р)а Масла ω(к)ривды в то(м) кгру(н)тє поделаньє ω(т) Мєлє(ш)ка Бара-
новича в забра(н)ю тє(р)тєжо(в) по(д)даны(х) и(х) кло(ч)ко(в)ски(х), в па-
жє(н)ю свєпє(т) и (в) коше(н)ю сєножате(и), и (в) забра(н)ю ниви Глумо(в)-
ское, которую за межами пахива(л) с по(д)даными кло(ч)ко(в)скими пни
Ди(д)ковє, и кгы ωни про(ч) ходи(ли) ω(т) панєє своєє, тогды ω(н) по(д)
себє позабира(л), на (ш)тє ω(т) старо(с)ты и(з) руки ωбєю(х) сторо(н)и су(д)и
бы(ли) высыланы, которые то узна(в)ши, жє судєрє(в)наа зє(м)ла, захова(ли)
по да(в)ному ωбычаю ко(ж)дому во(л)но(ст) на роботу яко в судєрє(в)но(и)
зє(м)ли, и пере(д) старостою су(д) сво(и) ω(т)казали, а староста су(д) и(х) //

12 зв.

листо(м) свои(м) ствє(р)ди(л); яко то все ширє(и) мєновитє в ли(ст)є кнза
Капустино(м) ωписано. Пото(м) показали видиму(с) с кни(г) за(м)ку Ω(в)руц-
кого по(д) датою року тепє(р) идучого девє(т)дєса(т) патого м(с)ца июла два-
д(д)ца(т) второго дна, по(д) печатю пна Рафала Вито(в)ского, по(д)старостєго
ω(в)ру(ц)кого, и (с) по(д)пи(с)ю руки писара <: за(м)кового Станислава Нє-
сєби(н)ского выданы(и), и(ж) року давно прошлого тисєча па(т)со(т) шє(ст)-
дєсат пє(р)вого м(с)ца июла три(д)цатого дна, в понєдело(к), то(т) исты(и) Мє-
лєшко Баранови(ч), за жалобою своєю прише(д)ши перед Гришка Федоровича,
намє(ст)ника ω(в)ру(ц)ко(г) [о], за вижо(м), з ура(д)у єму приданы(м) Фє(д)-
ко(м) Ду(б)ровичо(м), в кгру(н)та(х), которые себє мєни(л) бы(т) ωт по(д)да-

⁴ Описка замєст «меновитє».

⁵ Друга лїтера «у» виправлена з «ь».

ны(х) кло(ч)ко(в)ски(х) пни Де(д)ковоє, ро(к) собе прине(ли) на то(и) остро(в) Заглумо(в)ски(и) выехати на де(н) светое Покровы Пречи(с)тое Богородицы по(д) страче(н)є(м) тоє речи, яко шире(и) менови(те) в то(м) выписе є(ст) доложено. А пото(м) за(с) показа(ли) выпи(с) с кни(г) за(м)ку Ω(ѣ)ру(и)кого, по(д) датою року тисеча па(т)со(т) ше(ст)деса(т) пе(р)вого м(с)ца се(н)тебра три(д)цатого дна, в понедело(к), по(д) печат(ю) кнза А(н)дреа Тимофеевича Капусты, старосты ω(в)ру(ц)кого, и по(д) титуло(м) выданы(и), и(ж) пни Ди(д)коваа на то(т) ро(к) зложоны(и) з су(д)ями своими, хотечи та(м) в то(м) ω(с)трове ста(ти), ωповеда(в)шиса, вижа у старосты упросила и того року не по(хи)блаючи та(м) в то(м) ω(с)трове се становила, а Бара(н) яко са(м) њє ста(л), та(к) и суде(и) свои(х) не вы(с)ла(л), зачи(м) су(д)и пни Ди(д)ковоє ве(д)ле при(и)не(т)а року и доброво(л)ного на (в)раде г(с)дрько(м) ω(в)рунко(м) ωбею(х) сторо(н) со(з)на(н)а пни Ди(д)ковую при судереви зостави(ли) и присудили, а ω(т) ты(х) шко(д) по(д)даны(х) кло(ч)ко(в)ски(х) ⁶ // правыми учини(ли), яко то все шире(и) и меновите в то(м) выписе врадово(м) є(ст) описано и доложено.

13

А по вычита(н)ю того выписа панове Трипо(л)ские домо(в)лалисе, вини жебы Бара(н) и(м) заплати(л), и(ж) чере(з) право тру(д)но(ст) и(м) задае(ть), и на то а(р)тыку(л) пе(т)на(д)цаты(и), в ро(з)деле че(т)ве(р)то(м) в статуте ωписаны(и), пода(ли), с которого а зрозуме(в)ши, и(ж) то моему судови не належи(ть), ино панове Трипо(л)ские ω то з Барано(м) собе у праве належно(м), є(ст)ли и(м) право указовати буде(ть), чини(ти) могу(ть). А та(к) а, комо(р)никъ, по вычита(н)ю ты(х) вси(х) доводовъ листовы(х), зрозуме(в)ши то и бачечи бы(т) листы, заводы и (з)наки грани(ч)ные слу(ш)не(и)шиє, при ты(х) листе(х) припу(с)ти(л) є(с)ми(х) пно(в) Трипо(л)ски(х) ку доводу. Где ту(т) же стоечи, па(н) Бара(н) по то(м) декрете мое(м) при ωны(х) листе(х), доводе(х) и заводе(х) на дово(д) пно(м) Трипо(л)ски(м) пусти(л), а панове Трипо(л)ские ве(д)ле права и статуту и а(р)тыкулу шо(с)того в ро(з)деле девато(м) ω(с)мьна(д)ца(т) све(т)ко(в) у права постави(ли), сусе(д)о(в) свои(х) ωколи(ч)ны(х) сугра(н)нико(в), то єст меновите з села Нороди(ч) по(д)даныє его м(л). пна Дми(т)ра Е(л)ца, писара зе(м)ского кие(в)ского, меновите Степа(н) Воскобо(и)никови(ч), Пили(п) Конєви(ч), Ста(с) Хоми(ч), Гришко Сни(т)кови(ч), Гри(ш)ко Куже(л), Са(ч)ко Е(р)моли(ч), Ми(т)ко Хльбникови(ч), А(н)то(н) Жуковичъ, з села Дорогина по(д)даныє его м(л). пна Па(в)шины Проко(п) Дру(ц)ки(и) а Лаво(р) Ро(и)кеви(ч), з села Ласко(в) Ива(н) Богданови(ч), Буда(и), Радю(н) Степанови(ч), Левко Ωпанасови(ч), Буда(и) Ωно(ф)ре(и) Ма(р)тинови(ч), Се(н)ко Назарови(ч) />, з села Давы(д)кови(ч) люди пна Ивана Со(л)тановы Иє(в) Пе(т)рови(ч) а Ива(н) Зе(н)кеви(ч), которые вси ве(р)хмененные све(т)ки зго(д)не и ω(д)носта(и)не ув о(д)но слово со(з)нали, же «з да(в)ны(х) часо(в) ω(т) пре(д)ко(в) свои(х) слышали и сами, де(и), то вьдає(м), што Кло(ч)ко(м) // и зе(м)ли Полоча(н)ско(и) Коцо(в)щине и Мете(и)ко(в)щине ув о(с)трове Глумо(в)ско(м), почавши ω(т) Ласко(в)-

13 зв.

⁶ Частина складу «-ки-» пошкоджена.

ское границы Животоку а(ж) ку границы Нороди(ц)ко(и) и по речисче Глу-мо(в)ское судере(в) з Барано(м). А того, де(и), николи не (е)лыхали е(с)мо, жебы та(м) ѿ(д)ному Барану земля ѿ(б)руб(о)м) была, то(л)ко тоє вѣдає(м), што судере(в) з давны(х) часо(в)».

А по то(м) таково(м) сведе(ц)стве ⁷ ве(д)ле права и статуту всказа(л) е(с)ми пно(м) Трипо(л)ски(м) ве(р)ху менены(м) з ше(ст)ма све(т)ками ве(д)ле ты(х) листо(в) и (в)си(х) знако(в) и заводу(в) граничны(х) и со(з)на(н)а менованы(х) све(т)ко(в) присегу теле(с)ную учини(ти), вша(к) же ве(д)ле права статуту и ве(д)ле декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского зоставуючи сторона(м) во(л)ную згоду и апелацию, и сторона по(з)ваная панове Трипо(л)ские проти(в) тому не бы(ли), е(ст)ли бы поведовая сторона, то е(ст) Меле(х) Бара(н), апелациы потребова(т) ме(л), хѳгечи таковоє апелаци(и) допусти(ти). Ѡ(д)но ж(ж) Бара(н) Меле(х) по то(м) декрете мое(м) не апелева(л), а са(м) на присегу пно(м) Трипо(л)ски(м) пусти(л) и ку тому приве(л), жѳ ту(т) же на кгру(н)те передо (м)ною и пере(д) самы(м) Барано(м) и пере(д) тыми вси лю(д)ми добры(ми), которые на то(т) ча(с) при то(и) справе бы(ли), выше(и) менованыє панове панове Трипо(л)ские вси чотыри и ше(ст) светко(в) с ними, то е(ст) меновите з Нороди(ч) Гри(ш)ко Куже(л), Пили(п) Ко-неви(ч), Ми(т)ко Хлѳбни(к), з Дорогиня Лаво(р) Ро(и)кеви(ч), з Давы(д)-кови(ч) Ие(в), а (з) Ласко(в) Семень Назарови(ч) за выда(н)е(м) роты чере(з) во(з)ного енерала зе(м)ли Кие(в)ское Яна Во(и)тко(в)ского присегли на то(м), // же Бара(н) Мелешко з давны(х) часо(в) и его ѿте(ц) ув о(с)трове Глу-мо(в)ско(м) в дуброве ѿ(т) границы Ласко(в)ское по границу Нородицкую по речисче Глумо(в)ское ѿ(б)руб(у) не ме(л), то(л)ко судере(в) с Кло(ч)ками зь зе(м)лею Полоча(н)скою и Коцо(в)щиною и (з) Мете(и)ко(в)щины [!] де(р)-жа(л).

14

Тогда я самъ, комо(р)никъ, ѿбачи(в)ши и выслуха(в)ши тоє присеги, ѿ(т) пано(в) Трипо(л)ски(х) ве(д)ле права выконаную, сказа(л) и присуди(л) е(с)ми тот кгру(нт), ѿстро(в) Глумо(в)ски(и), яко се в себе маєть, зо всими пожи(т)ками, з нѳва(ми) старыми, и(з) селищи, из новыми проро(б)ками пано(м) Трипо(л)ски(м) судере(в) з Мелехо(м) Барано(м) и (з) себро(м) его Ти-то(м) ве(ч)ными часы де(р)жати и (в)живати ве(д)ле стародавнего де(р)жанъа и(х) ѿбею(х) сторо(н), а што са дотычєть ни(в) и проро(б)ко(в) стары(х) и новы(х) Кло(ч)ковски(х), которые з ро(з)судку єго м(л). пна по(д)коморого за копцами Мелеху Барану а Барановы[хъ] по(д)даны(х) пно(в) Трипо(л)-ски(х) бы(ли) са зоста(ли), тогда наза(д) кло(ч)ко(в)ские Кло(ч)ко(м), а Ба-ранови Барану, яко и(х) роботу вла(ст)ную, в то(и) судереви всказа(л) и присуди(л) зо (в)си(м) вєчне.

А и(ж) се было вже све(з)нило того дня во (в)торо(к), дла того копцы грани(ч)ные сыпаны не были, то(л)ко рубежи по дере(в)ю по ду(б)ю при бы(т)ности мое(и) и ѿбею(х) сторо(н) рубаны были часто, а насыпа(н)е коп-цо(в) по(д) тою(ж) мо(ц)ю наза(в)трєє е(с)ми ѿ(т)ложи(в). И кгды наза(в)трєє, в середу, два(д)цать шостого дна, маючи я при себе во(з)ного енерала зе(м)ли Кие(в)ское Яна Во(и)тко(в)ского и сторону люде(и) до(б)ры(х), // при бы(т)-ности ѿбею(х) сторо(н), с пєты до пєты на ты(х) ме(ст)ца(х) копцы грани(ч)-

14 зв.

⁷ Частина слова «-стве» правлена, нечїтка.

ные ε(с)ми засыпа(л), на которые ме(ст)ца, будучи ту(т) же ѿчевистє, ѿбе(д)ве стороне по(з)волали, яко Мельє(х) Вара(н) з сынами своими и (з) себро(м) свои(м) Тито(м), та(к) и панове Трипо(л)ские, поча(в)ши ѿ(т) луга реки Норини границу Ласко(в)скою а(ж) в речище Глумо(в)ское и (з) речища Глумо(в)ского долиною Перето(ц)кою часчемь, куды Бара(н) заве(л), и с тою долины вправо в долину Перето(ц)кую (ж) ку селу Коцо(в)скому тою долиною Перето(ц)кою в стави(н)є пна Федора ста(р)шого Трипо(л)ского, а ты(м) стави(н)є(м) в лу(ч) реки Норини — ѿ(т) петы до петы вси(х) копто(в) дєсетъ грани(ч)ны(х) вколо то(г) [о] кгру(н)ту судере(в)ного ε(с)ми засыпа(л). А што се дотыче(ть) шко(д), которые панове Трипо(л)ские себе ѿ(т) Барана в по(п)сова(н)ю гранє(и), в попале(н)ю дерева бо(р)тного, та(к)же в невжива(н)ю кгру(н)ту своего быти менили, меную(чи) себе шко(д) немало, тогда ѿ то в нале(ж)ного права во(л)но и(м) чини(ти) буде(т), ε(ст)ли похочуть.

Што для памяти до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) спра(в) судовы(х) кие(в)-ски(х) то(т) мо(и) су(д) комо(р)ни(ц)ки(и) ε(ст) записа(н). Которых книг</>
 15 [...] ⁸ //

*Лѣ 3. Справа его мл(с)ти кнзя Кирика Ружинського
 зь его мл(с)тью паномъ Матѣфѣемъ Немиричомъ*

Ль(т)а бо(ж)его нароже(н)а тисеча патъсотъ девє(т)дєсать патого м(с)ца августа два(д)цать патого дня, то ε(ст) наза(в)трєє по свето(мъ) Барѣтломею.

Приточилася справа перє(д) мене, Ша(с)ного Ха(р)линського, по(д)коморого воево(д)ства Киевского, межи врожоны(м) его мл(с)тью кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) з о(д)ное стороны, а его м(л). пно(м) Ма(т)фѣє(м) Немиричо(м) з другое, а то ты(м) способо(м). Будучи я выведены(и) чере(з) его м(л). кнзя Кирика Ружинского, во(д)луг декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского, на де(н) высше(и) ѿменены(и), а во(д)лу(г) запису, межи кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м) и пно(м) Ма(т)фѣє(м) Немиричо(м) даного, на ме(ст)цо урочищо пє(в)ное, у Калишова Куста лежачое, межи име(н)ями и(х) м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского Котє(л)нєю а пна Ма(т)фѣя Немирича И(в)ницою, где (ж) я, приехавши на тоє ме(ст)цо выше(и) мененое с прияте(л)ми его м(л)., хотєчи досы(т) чинити во (в)се(м) декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского и во(д)лу(г) запису межи и(х) м(л). даного, // тамъ же єсми, на то(м) ме(ст)цу, заста(л) пна Ма(т)фѣя Немирича ис прияте(л)ми его м(л)., где се его м(л). па(н) Немири(ч) с ты(м) же ѿповеда(л), и(ж) во(д)лу(г) декрету трибуна(л)ского на де(н) ѿ(з)начоны(и) выеха(л) и на ме(ст)цу и (в)рочищу, в запису поменєно(м), постанови(л), абы во (в)си(х) ро(з)ница(х) свои(х) с кнзе(м) Ружи(н)ски(м) конє(ц) мети мо(г), ѿ(д)но(ж), де(и), «ту(т) ѿсобы самое его м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского не вижу». Та(м) же се ѿ(з)вали умоцованные приятели его м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, па(н) Семє(н)

⁸ Текст уривається.

Бутови(ч), во(и)ски(и) зе(м)ли Кие(в)ское, а па(н) Ада(м) Богуфа(л), поведаю(чи), а(ч), де(и), «ту(т) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского самого не(т), е(ст) на послузе его короле(в)ско(и) мл(с)ти и Речи Посполитое ротою своею при его м(л). па(н)у ге(т)ману кору(н)но(м), але мы, приятеле его м(л)., яко(с)мы ту з в. м(л). в особе его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ско(г)[о] приехали, та(к) те(ж) и маючи мо(ц) зупо(л)ную о(т) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского, во(д)лу(г) опису, о(т) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского даного и декрету трибуна(л)ского, што ко(л)ве(к) пра(в)у належати будеть, все е[с]мо ко(н)чити готови». Его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) домова(л)се, абы не голыми словы, але, е(ст)ли маю(т) мо(ц) слушную на пи(с)ме, то оказали. И(х) м(л). панове приятели умоцованые его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского вы(ш)помененые, показа(в)ши мо(ц), просили, абы была читана, которая такъ се в себе маеть:

«Я, Кири(к) Ружи(н)ски(и), ро(т)мистръ его к(р). м(л)., со(з)нава(м) ты(м) умоцованы(м) листо(м) моимъ, и(ж) што за декретомъ суду голо(в)ного трибуналу Любе(л)ского припадае(т) мне рокъ наза(в)трее светого Бя(р)тломея свата ры(м)ско(го) // в року тепере(ш)не(м) деве(т)деса(т) пато(м) выве(ст) на кгру(н)тъ его м(л). по(д)коморого кие(в)ского а прияте(л) дла ро(з)граниче(н)я кгру(н)ту о(т) име(н)а моего Котеле(н)ского а име(н)а его м(л). пна Ма(т)феа Немирича И(в)ницкого, также и о и(н)шие ро(з)роз(з)ницы[!], ве(д)ле листу и опису моего, которы(и) е(с)ми да(л) па(н)у Немиричу. А и(ж) а са(м) на то(т) ро(к) не могучы бы(ти) и того права своего пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) и прияте(л)ми с пано(м) Немиричо(м) ко(н)чить, дла послуги его к(р). м(л). и Речи Посполитое буду(чи) при его м(л). па(н)у ге(т)ману кору(н)но(м), тогда поручаю и даю мо(ц) зупо(л)ную приятеле(м) свои(м), па(н)у Семену Бутовичу, во(и)скому кие(в)скому, а па(н)ну Адаму Богуфалу, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) тую спра(в)у ве(д)ле листу моего пра(в)не и уго(д)не ко(н)чить, при(и)муючи о(т) и(х) м(л). зыскъ и страту, и на то(м) да(л) то(т) мо(и) умоцованы(и) ли(ст), по(д) моею печат(ю) и с по(д)писомъ вла(ст)ное руки моее, до которого за устьяною про(з)бою моею его м(л). па(н) Шулише(в)ски(и) печат(т) приложи(л) и руку по(д)писа(т) рачил.

Писа(н) ув обозе року деве(т)десат пато(м) м(с)ца а(в)гуета два(д)пато(м) дна». У тое моцы печате(и) две а по(д)пи(с) рукъ тыми словы: «Кирик Ружи(н)ски(и), влас(т)на рука. Я(н) Шулише(в)ски(и)».

А по вычита(н)ю моцы, его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) поведи(л), и(ж), «то е(ст) мо(ц) непра(в)ная, кгда(ж) печата(р) у моцы ко(ж)дое мае(т) бы(ти) ослеси(и), а а того Яна Шулише(в)ского не (з)наю и не ведаю, хто то е(ст)». З стороны его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского умоцованы(и) прияте(л)е. // его м(л). па(н) Семе(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а па(н) Ада(м) Богуфа(л), по(д)пираючися право(м) по(с)политы(м), и(ж) то е(ст) мо(ц) пра(в)ная подали з ро(з)дилу че(т)ве(р)того а(р)тыку(л) три(д)ца(т) [вто]рыи ¹, с которого я добре зразуме(в)ши, и(ж) таа мо(ц) во(д)лу(г) права

16

16 зв.

¹ Слово виправлене з «четверты(и)».

слушне спра(в)ленаа ε(ст), оную-м за слушную пра(в)ную при(з)на(л), а его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), видечи декре(т) мо(и), с право(м) по(с)по(ли)ты(м) зго(д)ливы(и), не мовѣчи ничо(г)л[о] проти(в) него, але поступуючи далє(и) в то(и) справе во(д)лу(г) запису, ме(жи) и(х) м(л). учиненого, з стороны свое(и) до мене присади(л) приятєла своего его м(л). пна Есифа Немирича, судю зе(м)ского кие(в)ского, пна ѿ(т)ца своего, и домова(л)се, абы те(ж) умоцованыє приятєле его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского з стороны своеє та(к)же приятєла во(д)лугъ ѿпису меновали и ѿсадили. А и(х) м(л). при (м)не менова(ли) и засадили в стороны кнза Ружи(н)ского его м(л). пна Яна Аксака, по(д)воеводего кие(в)ского.

А кгда-м) и(ж) на оно(м) урочищу и ме(ст)цу вы(ш)поменено(м) у Калинова Куста дна того (ж) августа два(д)ца(т) патого наза(в)трее светого Ба(р)тломея с тыми ѿбапо(л)ными приятє(л)ми, то ε(ст) з о(д)ное стороны его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского пно(м) Яно(м) А(к)сако(м), а (з) другое стороны его м(л). пна Ма(т)феа Немирича его м(л). пно(м) Есифо(м) Немиричо(м), суд(я)ю зе(м)ски(м) кие(в)ски(м), спо(л)не засе(л), его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), яко повод, показа(л) пере(д) нами запи(с) межги и(х) м(л). кнзе(м) Кърико(м) Ружи(н)ски(м) и пно(м) Ма(т)фее(м), данымъ ²

17 по(д) датою року тисеча па(т)со(т) девє(т)дєса(т) второ(мъ) // м(с)ца июла чет(в)ре(р)того дна, которы(и) се в себе так має(ть):

«Я, Кири(к) Ружи(н)ски(и), з о(д)ное стороны, а я, Ма(т)фе(и) Немири(ч), з другое стороны, ѿ(з)на(и)мує(м) и вы(з)наває(м) ты(м) листо(м), доброво(л)ны(м) записо(м) нши(м), нынешни(м) и на пото(м) будучи(м), кому того потреба ведати, што по(д) датою року прошлого тисеча па(т)со(т) девє(т)дєса(т) пе(р)вого мене, Кирика Ружи(н)ского, позыва(л) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), суд(и)ч) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), по(з)вы зе(м)скими кие(в)скими на роки зе(м)ские кие(в)ские, которые в то(м) прошло(м) року девє(т)дєса(т) пе(р)во(м) на де(н) светого Михала ры(м)ского свата припадали и в О(в)ручо(м) сужо-ны были, ѿ за(б)ра(н)є кгру(н)ту И(в)ни(ц)ко(г)л[о], якобы-х), я, чере(з) граници его старове(ч)ные, речку И(в)ницу, переше(д)ши, обано(л) тоє ре(ч)ки кгру(н)ту его по(л), дубро(в), сьножате(и) на две мили забрати, дво(р) мо(и) поселити и село новое лю(д)ми ѿсади(в)ши, Кнегинєю Волею прозывать и на себе то де(р)жати ме(л). А пото(м) други(м) по(з)во(м) позыва(л) мене (ж), Кирика Ружи(н)ского, на роки зе(м)ские трикро(л)ские, в Житомиру сужо-ные в року тепе(р) идучо(м) девє(т)дєса(т) второ(м), ѿ выруба(н)є дерева бо(р)тного и и(н)шого по(с)политого в кгру(н)те его И(в)ницко(м) врочищо(м) в Пло(с)ко(и) Грабо(в)це. Ω(т) которы(х) то по(з)во(в) з обою(х) роко(в) зе(м)ски(х) кие(в)ски(х), та(к) миха(и)ло(в)ски(х), яко и трикро(л)ски(х) аппелева(ли) ε(с)мо до суду нынешнего голо(в)ного трибуналу кору(н)ного Любе(л)ского, та(к)же што мене позыва(л) па(н) Немири(ч) ѿ грабежи, бо(и) и ѿ и(н)шие ро(з)ны(є) кри(в)ды по(д)даны(х) свои(х) до суду кгро(д)ского Кие(в)ского, а за несужє(н)є(м) ро(ч)ко(в) кгро(д)ских кие(в)ски(х) до то(г)л[о] ча(с)у не (с)кє(н)чи(л) и(х), ѿ чо(м) тыє по(з)вы и декрета зе(м)ские

² Помилково замѣсть «даны(и)».

стороне, в Лю(б)лине, за вына(иде(н)е(м) и(х) м(л).. пно(в) прияте(л) нши(х) з року того, которы(и) е(с)мо в суду теперешнѣго трибуна(л)ского ме(ли), себе выпу(с)тили, апе(ле)цы(и)е(и) припо(з)вы, на трибуна(л) выданы(и) в справа(х) межи нами идучи(х), ω(т)ступи(ли) и угоду межи собою учинили ты(м) способо(м), и(ж) маю и повине(н) буду я, Кири(к) Ружи(н)ски(и) ³, в року тепе(р) идучо(м) тисеча па(т)со(т) дзве(т)деса(т) второ(мъ) м(с)ца августа пе(р)вого дня на поме(р)кова(н)е ты(х) вси(х) ро(з)ни(ц) нши(х) та(к) земли(х), яко и поточны(х) и упроси(т) его м(л). пна Шасного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого кие(в)ского, и по ω(д)ному приятелю ко(ж)ды(и) з на(с) з стороны своее до его м(л). пна по(д)коморого по(д) страче(н)емъ речи, ω(ш)то межи нами иде(ть), высадить на ме(ст)цу пе(в)но(м), межи име(н)ями ншими: мой(м), Кирика Ружи(н)ского, Котелнею, а мой(м), Ма(т)фея Неме-рича, И(в)ницю. Врочицо(м) ω(т) копцо(в) грани(ч)ны(х) до Калинова Ку(с)та я, Немири(ч), маю и повине(н) буду его м(л). пна по(д)коморого и пно(в) прияте(л) нши(х) вести по граница(х) мой(х) и(в)ницки(х), которы(и) то(т) же па(н) по(д)коморы(и) по(д)датою року тисеча па(т)со(т) ω(с)мъдеса(т) че(т)ве(р)того м(с)ца июля ω(с)мого ⁴ дня межи про(д)ко(м) мой(м), дедичо(м) того име(н)я И(в)ницкого пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(м), хоружичо(м) бра(с)ла(в)ски(м), з стороны И(в)ници, а мною, Кирико(м) Ружи(н)ски(м), з стороны име(н)я моего Коте(л)ни, учини(л) и ко(п)цы усыпа(л). А по ωка-за(н)ю ты(х) грани(ц) и копцо(в) усыпаны(х) мае(м) з obu сторо(н) на ро(з)-судо(к) его м(л). пна по(д)коморого и ты(х) дву(х) пно(в) прияте(л) нши(х), которы(х) высади(м), тые вси(и) кри(в)ды та(к) старые, яко и тепе(р) ново-стальные пусти(т). Яко (ж) ты(м) ныне(ш)ни(м) доброво(л)ны(м) листо(м) за-писо(м) нши(м) его м(л). па(н)у по(д)коморе(му) // кие(в)скому веспо(л) з 18

двѣма пны прияте(л)ми ншими дае(м) зупо(л)ную мо(ц) и умо(ц)няе(м) и(х) м(л).. и(ж) што ко(л)вѣ[к] его м(л). панъ по(д)коморы(и) кие(в)ски(и), зго-ди(в)шиса с тыми двѣма паны прияте(л)ми ншими, бу(д) те(ж) которы(м) ты(х) ω(д)ны(м) межи нами та(к) право(м), яко и угодою застанови(ть) дек-ре(т) учини(т), и што накаже(т), в то(м) все(м) его м(л). по(с)лу(ш)ными бы(т), и не апелюючи нигде, на вына(н)я(з)ку ⁵ его м(л). вечне переставати и тому всему досы(т) чинити мае(м) и пови(н)ни буде(м), по(д) закладо(м) на сторону, тое застанове(н)е де(р)жачую, пе(т)ма тисечми ко(п) г(р). ли-то(в)ски(х) и по(д) шко(да)ми на рече(н)е голого слова бе(з) присеги ωша-цованы(ми).

И кгды вже тые кгру(н)ты межи нами чере(з) его м(л). пна по(д)коморо-го ро(з)граничоны буду(т) и кому ко(л)вѣкъ<.> буду(т) присужоны, то(т) тые кгрунты зо (в)сими пожитками, которые на них буду(т), споко(и)не де(р)жати мае(т), а ω(т) того ча(с)у ωди(н) у другого кгру(н)ту чере(з) грани-цы ωписаные а(л)бо постановле(н)е ничи(м) са вступовати, на сторону свою

³ Частина слова «-ски(и)» дописана на полі з лівого боку.

⁴ Помилка; мае бути «два(д)ца(т) ω(с)мого».

⁵ Помилково замість «выналязку».

забирати, ѿди(и)мовати, а на него кгру(нт) дла шко(д) чине(н)а сами чере(з) себе и чере(з) по(д)даны(х) свои(х) заходити и (в)е(ж)чати не мае(м) и мо(чь) не буде(м). А кгда бы то было на которого з на(с) во(з)ны(м) и шла(х)тою по(д)даны(х) чоне и переведено, тогда таки(и) тую шкоду, которые ѿ(н) а(л)бо по(д)даны(х) его вчина(ть) совито нагороди(т), а за наруше(н)е сего постанове(н)я, межи на(с) учиненого, стороне укри(в)жоно(и) закладу па(т) тисе(ч)е(и) ко(п) г(р). лито(в)ски(х) заплатити повинне(н) буде(ть). А то все выпо(л)нити и зыстити са е(с)мо пови(н)ни и описуе(м) са по(д) закладо(м) сторона стороне пе(т)ма тисе(ч)ми ко(п) г(р). литовски(х), ѿ которы(и) закла(д) где бы ся // которы(и) з на(с) да(л) по(з)ва(т) до которого (ж) ко(л)ве(к) суду кгро(д)ског[о], бу(д) земского, а(л)бо трибуна(л)ского Любе(л)ского, тогда будетъ ему повинне(н), не ѿ(т)ходечи ѿ(т) суду, закла(д) поменены(и) ѿ(т)ложит(т) и речи ѿсужоное досы(т) во все(м) учинить. И на то(м) межи собою да(ли) е(с)мо на ѿбе(д)ве стороне тые листы, нши, по(д) печат(т)ми и с по(д)писо(м) ру(к) нши(х) вла(ст)ны(х). А при то(м) бы(ли) и за ѿ(б)личною про(з)бою нашою печати свое приложили и руками своими се по(д)писа(ти) рачи(ли) и(х) м(л). панове и приятели ншими [!] его м(л). па(н) Ива(н) Чапли(ч) Шпано(в)ски(и), кашгала(н) и депутат(т) судо(в) трибуна(л)ски(х) кие(в)ски(х), его м(л). па(н) Абра(м) Мышка з Ва(р)кови(ч), столни(к) зе(м)ли Волю(н)ское, староста ѿ(в)руцки(и), па(н) Фёдо(р) Дидови(н) Трипо(л)ски(и) ста(р)ши(и) а па(н) Ива(н) А(н)дрееви(ч) Сы(н)кгу(р).

Писа(н) в Лю(б)лине по(д) часо(м) суже(н)а спра(в) воево(д)ства Кие(в)ского року по нароже(н)ю сына Божего тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) второ(го) м(с)ца июля че(т)ве(р)того дня». У тог[о] ли(с)ту доброво(л)ного запису печате(и) па(т) а по(д)пи(с) ру(к) тыми словами: «Кири(к) Ружи(н)ски(и), вла(ст)наа рука. Ма(т)фе(и) Немири(ч), рука вла(ст)наа. Ива(н) Чапли(ч) Шпано(в)ски(и), каш(ш)гала(н) кие(в)ски(и), рукою. А(в)ра(м) Мышка з Ва(р)кович, столни(к) волю(н)ски(и), ѿ(в)ру(ц)ки(и) староста, рака⁶ вла(ст)наа. Фёдо(р) Трипо(л)ски(и), вла(ст)ною рукою».

А по вычита(н)ю того ли(с)ту сторона ѿ(г)по(р)наа, его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского умоцованые приятели, па(н) Семё(н) Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а па(н) Ада(м) Богуфа(л), поведели: «Его м(л). кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) проти(в) ѿпису своему и декрету трибуна(л)ского ни (в) чо(м) не будучи противе(н), в(м). мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и), ту(т) есмо, на тое ме(ст)цо, в особе // его м(л). вывели и приятели высадили, и ро(з)су(д)ку в(м). и пано(в) прияте(л) высажоны(х) слухати е(с)мо готови и просимо, абы его м(л). па(н) Немири(ч), во(д)лу(г) запису своего, тые копцы границы. в року ѿ(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)то(м) межи име(н)е(м) кнза Кирика Ружи(н)ского Коте(л)нею, а про(д)ко(м) его м(л). пна Немирича пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(мъ) име(н)е(м) Ивникою, чере(з) в(м)., пне по(д)коморы(и), учиненые ѿказа(ли)». А я(м), се згоди(в)ши на тое с прияте(л)ми ѿбапо(л)ными высажоными, во(д)лу(г) а(р)тыкулу, в записе написано(м), наказа(л), абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) тые вси границы, копцы и рубежи, року ѿ(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)того учиненые, во(д)лу(г) декрету

⁶ Описка замість «рука».

моє(г)[о], вывє(л) и оказа(л), на што єго м(л). са(м) же декре(т) мо(и) пока- за(л), по(д) датою року тисєча па(т)сотъ ⁷ ѿ(с)мьдєсатъ четвє(р)того м(с)ца июла два(д)цать ѿсмого дна учинєны(и), по(д) печат(т)ю моєю и с по(д)писо(м) руки моєє, которы(и) та(к) сє в собе має(т):

«Выпи(с) с кни(г) спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) вра(д)у воєво(д)- ства Кие(в)ского року Бо(ж)єго нарожє(н)а тисєча па(т)со(т) ѿ(с)мьдєсат(т) чє(т)вє(р)того м(с)ца июла два(д)цат(т) ѿ(с)мого дня, у суботу.

Передо ⁸ м(н)ою, Ща(с)ны(м) Ха(р)лински(м), по(д)коморы(м) воєво(д)ст- ва Кие(в)ского, на року по(д)комо(р)ско(м), за по(з)вы припало(м), буду(чи) мне у И(в)ницы у пна Богдана Богушевича Дє(ш)ко(в)ско(г)[о], хоружича бра(с)лавского, в ыме(н)ю лежачо(м) у воєво(д)ствє Кие(в)ско(м), которы(и), будучи стороною поводою, завє(л) мене, по(д)коморого, на кгру(нт) свои(и) И(в)ни(ц)ки(и), за рє(ч)ку И(в)ницу, та(м) же ста(л) зо (м)ною на ни(з) тоє рє(ч)ки И(в)ницы ѿ(з)лє грє(б)ли, на(д) болото(мъ), называемы(м) Вало(в)- кою. А на то(т) ча(с) бы(ли) при (м)нє люди добриє и(х) м(л). панове па(н) Ива(н) Ласко, комор(н)и(к) зє(м)ски(и), па(н) Микола(и) Камє(н)ски(и), по(д)старости(и) житоми(р)ски(и), па(н) Семє(н) Прєжовски(и), па(н) Я(н) Ѡкгановски(и), па(н) Станисла(в) Я(с)ликовски(и), // панъ Ива(н) Прє- жовски(и), зєманє зємли Кие(в)ское, а во(з)ны(и) зє(м)ли Киевское Терє(х) Ко(н)чаковски(и). Та(м) же с по(з)ву моєго по(д)комо(р)ского жалова(л) па(н) Богдан Дєшко(в)ски(и) на єго м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского ѿ забира(н)є кгру(нт)у своєго И(в)ницкого, половицы житоми(р)ское, ѿ(т) єго (мл). кнза Ружи(н)ского и ѿ(т) по(д)даны(х) єго м(л). котелє(н)ски(х), черє(з) болото Валовку, границу вечистую, которы(и) позо(в) та(к) сє в собе має(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зє(м)ли Кие(в)ское, вро- жоному кнзю Кирику Ѡ(с)тафьєвичу Ружи(н)скому, зєменину зє(м)ли Кие(в)ское.

Жалова(л) у суду моєго по(д)комо(р)ского врожоны(и) па(н) Бо(г)дан(н) Богушеви(ч) Дє(ш)ко(в)ски(и), хоружич ⁹ бра(с)лавски(и), зємени(н) то- го (ж) воєво(д)ства Кие(в)ского на (ва)шу м(л). ѿ то(м), и(ж), дє(и), вша м(л)., кнже Ружи(н)ски(и), са(м), а за росказа(н)є(м) вше(и) м(л)., слуги, боаре и по(д)даныє ваше(и) м(л). з ыме(н)я мєста вше(и) м(л). Котє(л)ни, лежачо(м) у воєво(д)ствє Кие(в)ско(м), нає(ж)чаючи и (в)ходєчи мо(ц)но к(г)ва(л)то(м) во (в)ла(с)ное имє(н)є єго И(в)ни(ц)кое материстое, лежачое у воєво(д)ствє Кие(в)ско(м), у кгру(нт). прозываемы(и) Томашо(в)щи(з)ну, черє(з) границу звєчистую, болото, прозываемое Вало(в)ку, дєрє(в)я єго и по(д)даны(х) єго и(в)ни(ц)ки(х), дубьє зо бчолами и бє(з) бчо(л)ъ ¹⁰ старое псуєтє и псова(т) вша м(л). росказує(ш), ни(в)є роспахива(ть), сєна на сєбє коси(т), знамена свои новыє написыва(ть), ни(м) далє(и), ты(м) бо(л)шъ росказыває(ш), хотєчи єго с того кгру(нт)у к(г)ва(л)то(в)нє и (в)по(р)нє а бє(з)пра(в)нє вытиснуть,

⁷ У слові «пАтсотъ» «-сотъ» написано двічі.

⁸ На лівому полі чорнилом іншого кольору написано: «декре(т)».

⁹ Слово повторене двічі.

¹⁰ Остання літера дописана іншим чорнилом.

ω (ш)то, де(и), вже ω(н) в̄шу м(л). до суду кгрро(д)ского позыва(л), за кото-
ры(м) по(з)во(м), де(и), в̄ша м(л). стовчи, ро(з)на(л) бы(л), на приятели то
вложи(в)ши, на кгру(нт) то(т) выехать и поко(и) межи собою вчини(ти).

20 Яко ж, де(н), есте в̄ша м(л). на то(т) приняты(и) ро(к) и на ты(и) границы
вые(ж)чали, ω(д)но(ж), де(и), в̄ша м(л)., не ко(н)чечи тее р̄ечи, // самъ то(т)
вые(з)дъ розо(р)ва(л) и не ко(н)чи(л), а пото(м) и по(з)ватиса до суду земского
Киевского да(л), и стовчи, де(и), в̄ша м(л). за по(з)во(м) в рока(х) прошлы(х)
ω Тре(х) Кроле(х) свата ры(м)ского в Житомиру, в року нынешне(м) тисеча
па(т)со(т) ω(с)мьдеса(т) четве(р)то(м), сужоны(х) та(м), на коне(ц) распра-
витиса не хоте(л), отозва(л)се, де(и), в̄ша м(л). сам на су(д) по(д)комо(р)-
ски(и), за чи(м) су(д) з̄е(м)ски(и) Кие(в)ски(и) п̄на Дешко(в)ского, сторону
поводовую, и в̄шу м(л)., ω(т)по(р)ную, на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и)
с ты(х) роко(в) отосла(л), ω которые кривды земленные и ω кгру(нт) посту-
пуючи, па(н) Дешко(в)ски(и) пра(в)не з̄ в̄шею м(л)., кнже Ружи(н)ски(и),
пере(д) мене и суду моего позывать и(з) Вашею м(л)., очевисто в суду мовити
и кри(в)ды сво(и) та(к)же и границу ωказати хочеть.

Прото приказую, абы в̄ша м(л). за си(м) по(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м)
мои(м) передо (м)ною, а (в) небы(т)ности мое(и) ино пере(д) комо(р)нико(м)
мои(м) з̄е(м)ски(м) кие(в)ски(м) п̄но(м) Ивано(м) Ласко(м), роко(м) завиты(м)
и(з) доводы своими са(м) ста(л) на кгру(н)те то(м), где ω(н) себе кри(в)-
ду мени(т) бы(ти) ω(т) в̄ше(и) м(л)., име(н)я в̄ше(и) м(л). Котеле(н)ского,
на(д) болото(м) Вало(в)кою Томашо(в)щи(з)не, и та(м) ω(т)ту(л) слухаючи
доводо(в) пра(в)ны(х) п̄на Дешко(в)ского по кгру(н)те, куды границу пове-
деть, по граница(м) зо мною ε(з)ди(л) и во (в)се(м) во(д)луг права и статуту
па(н)у Богдану Дешко(в)скому усправе(д)ливи(л) на то(т) ро(к), на которы(и)
ω(н) в̄шу м(л). позове(т), ω(т) пода(н)я а(л)бо положе(н)я с̄его по(з)ву за чо-
тыри недели.

Писа(н) у Києве року Бо(ж)ею тисеча па(т)со(т) ω(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)-
то(м) м̄ца июня два(д)ца(т) патого дна. Семе(н) Радивовови(ч) Уру(ц)ки(и),
писа(р) по(д)комо(р)ски(и)».

По вычита(н)ю того по(з)ву, року и по(з)ву выписо(м) с кни(г) кгрро(д)-
ских кие(в)ски(х) па(н) Богда(н) Дешко(в)ски(и) дове(л), которы(и) ро(к),
за по(з)во(м) по(д)комо(р)ски(м), припада(л) року с̄его идучого ω(с)мьдеса(т)

20 зв. че(т)ве(р)того м(с)ца июля два(д)ца(т) четве(р)того, у во(л)торо(к). //

Пото(м) поклада(л) па(н) Дешко(в)ски(и) выпи(с) с кни(г) спра(в) судо-
вы(х) з̄е(м)ски(х) ω Тре(х) Кроле(х) свата ры(м)ского, в року ныне идучого
тисеча патсот ω(с)мьдеса(т) че(т)ве(р)то(м) м(с)ца ге(н)вара дня выданы(и) ¹¹,

на которые роки па(н) Де(ш)ковски(и) кнза Кирика Ружи(н)ского ω кгру(нт)
и кри(в)ды позыва(л), (за) которы(м) позво(м) и на ты(х) роко(х), ста(в)ши
оч̄евисто, ωбоа сторона, па(н) Дешко(в)ски(и), поводоваа, хочечи права

¹¹ Число дня не вказане.

своего во(д)лу(г) ѡпису доброво(л)ного его м(л). кнза Ружи(н)ского на кгру(нт) то(т), где собе па(н) Дешко(в)ски(и) кри(в)ду ѡ(т) его м(л). мени(т), в Тумашо(в)щи(з)нѣ, выеха(т) и чере(з) прияте(ли) ко(н)чить. Яко (ж) на року припало(м) и(х) м(л). на то(т) кгру(нт) вые(ж)ча(ли) и па(н) Дешко(в)ски(и) приятели свои су(д)ями полюбо(в)ны(ми) выводи(л), ѡ(д)но (ж) кна(з) Ружи(н)ски(и) са(м) право розо(р)ва(л) и ѡ то(т) кгру(нт) не ко(н)чи(л), а ѡ то да(л)се бы(л) по(з)ва(т) до суду зе(м)ского, а его м(л). кна(з) Кири(к), сторона ѡ(т)порнаа, поведивши то суду зе(м)скому, и(ж) то суди(т) суду зе(м)скому и(х) м(л). не належитъ, за чи(м) су(д) зе(м)ски(и) тую справу ѡ то(т) кгру(нт) ѡто(с)ла(л) на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и), которы(и) декре(т) судовы(и) ѡбоа сторона ѡ(т) суду зе(м)ского зго(д)не принела и на су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) позволила.

Ту(т) же, зъехавшиє з нами в то(г)ло болота Вало(в)ки, у ву(ст)а самое речки И(в)нищы, его м(л). кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и), маючи з собою дву(х) паю(в) Пилипо(в)ски(х) и пана Ивана По(д)гае(ц)кого, чере(з) которо(г)ло По(д)гае(ц)кого, умоцованого своего, причинами никоторыми, то е(ст) ѡмы(л)кою лите(р) у по(з)ве, и(ж) у по(з)ве пна Дешко(в)ского е(ст) написано, што па(н) Дешко(в)ски(и) // позыва(л) кнза Ружи(н)ского ѡ бо(и) 21 грабаро(в) свои(х) и ѡ пограбе(н)е воло(в) до суду кгро(д)ского киевского, а в по(з)ве кнза Ружи(н)ского написано — до суду зе(м)ского, ве(д)же не допу(с)тивши я, по(д)коморы(и), ты(м) помы(л)ны(м) лите(р) збить по(з)ву, але за по(з)воле(н)емя и(х) м(л). самы(х) на су(д) мо(и) ѡ(т) суду зе(м)ского сказа(л) на то(т) позо(в) ѡ(т)казыва(т), а за вину за помы(л)ку суду и стороне заплатити.

А за ты(м) па(н) Дешко(в)ски(и) поклада(л) передо мною права, приви(л)я, наданъя, потве(р)женъя гдрь(с)киє короле(и) и(х) м(л). и выпи(с) с кни(г) зе(м)ски(х) кие(в)ски(х) на уваже(н)е ты(х) приви(л)евъ до спра(в) вечисты(х), то(т)!! кнза Семена Оле(к)са(н)дровича данину на дво(р) Норы(н)скъ и село И(в)ницу, ѡбе(д)ве половицы, кие(в)скую [и] житоми(р)скую, которы(и) та(к) се в собе маеть:

«Мы, кна(з) Семе(н) Але(к)са(н)дрови(ч), дали е(с)мо па(н)у Лазару Браевичу дво(р) на(ш) Норы(н)скъ <.> с ты(м), ка(к) А(н)дре(и) Мишкеви(ч) де(р)жа(л), а к тому дали е(с)мо ему село наше И(в)ницу, ѡбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую.

Да(н) у Киевѣ се(н)гебра второ(г)о дна и(н)дикта четве(р)того».

И привиле(и) потве(р)жены(и) ѡ(т) г(с)дра корола его м(л). светое сла(в)ное памети, которы(и) та(к) се в собе мае(тъ):

«Са(м) Кизиме(р), Бо(ж)ю м(л)тью коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) лито(в)ски(и), руски(и), кнже пруское, жомоитское и ины(х).

Би(л) на(м) чоло(м) боари(н) на(ш) кие(в)ски(и) Лазар) Браевич, положи(л) пере(д) нами ли(ст) кнза Семено(в) Але(к)са(н)дровича, и(ж) кна(з) Семе(н) Оле(к)са(н)дрови(ч) да(л) ему дво(р) на (и)ме Норы(н)скъ зо (в)си(м) с ты(м), ка(к) А(н)дре(и) Мышкови(ч) де(р)жа(л), а к тому да(л) ему село И(в)ницу ѡбе(д)ве половицы, // кие(в)скую и житоми(р)скую, и проси(л) 21 зв. на(с), абы есмо ему потве(р)дили наши(м) листо(м). Ино мы ему то(т) дво(р)

Норы(н)скъ и село тоє И(в)ницу потве(р)жає(м) си(м) нши(м) листо(м), неха(и) ω(н) то все де(р)жить по тому, ка(к) да(л) ему кна(з) Семє(н) Алє(к)-са(н)дрови(ч), и на(м) бы с того служи(л).

Писа(н) у Ви(л)ни маа два(д)ца(т) сємого дна и(н)дикта патогона(д)-цать».

Пото(м) поклада(л) другое потве(р)же(н)є ω(т) корола его м(л). Жикгимо(н)га таки(м) же способо(м), которы(и) та(к) се в собе маєть:

«Жикгимо(нт), бо(ж)ю м(л), коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) ли-то(в)ски(и), руски(и), пру(с)ки(и), жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и) и ины(х).

Старостє житоми(р)скому кнзю Богушу Федоровичу Корє(ц)кому и ины(м) старо(с)та(м) житоми(р)ски(м), хто и на пото(м) будеть то(т) замо(к) на(ш) Житоми(р)ски(и) ω(т) на(с) де(р)жати.

Жалова(л) на(м) дворєни(н) на(ш) Федо(р) А(н)дрєєви(ч) Кисє(л) ω то(м), што (ж), де(и), ты в селище его И(в)ницу, ωбє(д)ве половицы, киевскую и жи-

томи(р)скую, уступує(ш)са, ку за(м)ку ншому Житоми(р)скому приворо-чає(ш), менуючи, жебы ω(н) то сво(л)нє за себє забра(л), а на то никото-ры(х) листо(в) тве(р)достє(и) в себе не ме(л). Ино ω(н) тыми разы поклада(л)

ли(ст) кнза Семєна Алє(к)са(н)дровича, што про(д)ку его Лазару Браєви(ч)у

ωное сєлище дано, и тє(ж) ли(ст) потве(р)же(н)є ω(т)ца ншого сла(в)ное па-мети Казимєра его м(л), которы(и) ωное сєлище И(в)ницу ωбє(д)ве полови-

цы, кие(в)скую и житоми(р)скую, тому (ж) Лазару Браєвичу, вє(д)ле ли(с)ту

кнза Семєна Алє(к)са(н)дровича, потве(р)жено, и би(л) на(м) чоло(м), абы(х)-мо при ты(х) листє(х) его // застави(ли). А та(к) мы, ты(х) листо(в) ωгледа(в)-ши, казали и(х) слово ω(т) слова на сє(м) листє нашо(м) до тебе писать. Пра-ви(л) воевода вилє(н)ски(и) па(н) Ωлє(х)но Судимо(н)тови(ч), ка(н)цлє(р).

Прото (ж), кгыд (ж) ωное сєлище про(д)ку Лазару Браєвичу кна(з) Семє(н) Алє(к)са(н)дрови(ч) да(л), и ω(н) на то(т) ли(ст) данину его, и тє(ж) ли(ст) потве(р)женьє ω(т)ца ншого сла(в)ное памєти Казимєра корола его м(л).

в собе маєть, приказує(м) тебе, жеби еси в тоє сєлище И(в)ницу, ωбє(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, ничи(м) се не вступова(л) и ку за(м)-ку ншому Житоми(р)скому не привороचा(л) и да(л) тому поко(и).

Неха(и) ω(н) то на себє де(р)жи(т) вє(д)ле листу данины кнза Семєна Ωлє(к)са(н)дровича и потве(р)же(н)є корола его м(л), и ты бы его с тс(г) [о] не руша(л) ко-нечно.

Писа(н) у Ви(л)ни по(д) лє(т) Божого тисєча па(т)со(т) чоты(р)дєсатого

м(с)ца июла два(д)ца(т) пє(р)вого дна и(н)дикта трїна(д)цатого».

Пото(м) поклада(л) ли(с)т стары(и) судовы(и) ω(т) небо(ж)чика пна Ивашка Хо(д)кевича, воеводы кие(в)ского, по(д) печатю, тыми словы</>:

«Приказа(н)є(м) г(с)дра ншо(г) [о] корола его м(л). мы, па(н) Ивашко Хо(д)кеви(ч), воевода кие(в)ски(и).

Жалова(л) на(м) Миха(и)ло Лазарови(ч) на Дашука Тумашовича ре-кучи: «Ωтє(ц) мо(и) выслужи(л) на кнзю Семєну Алє(к)са(н)дровичу имє(н)-ничку И(в)ницу; ω(н) ми кривду¹² и мо(ц) чини(т); ω(т)чи(з)ну свою поки-

¹² Склад «кри-» дописаний над рядком.

нувши на Малышове и мою зе(м)лю И(в)ницкую паше(т) и ходи(т), а мне не служи(т)». И Тумашеви(ч) положи(л) пере(д) нами ли(ст) кнза Семена Але(к)са(н)дрови(ча) на тую (ж) землю, и мы то смотревши, знашли е(с)мо в того листу дату пе(р)ве(и) писано, ни(ж) па(н) Лаза(р) // выслужи(л) тое 22 зв.

име(н)е. А за ты(м) па(н) Во(л)чко Романови(ч) рекль: «Мне сведомо и кнзе(м) бодро(м) все(и) земли Киевско(и), што Тома(ш) седе(л) на И(в)ницко(и) земли и зе(м)лю И(в)ницкую ходи(л). И какъ кна(з) Семе(н) да(л) Ивницу па(н)у Лазару и да(л) ему зо вси(м), што к не(и) слушало ис тоєю землею, и да(л) ему, што Тома(ш) седе(л) и ходи(л) и служи(л) с того два годы, и виделосе ему нелюбо служи(т) п(н)у Лазару, и о(н) чоло(м) би(л) кнзю Семену, и кна(з) Семе(н) его о(т)ту(л) и(з)ве(л) и посади(л) его на Малышове, за три ми(ли) о(т) И(в)ници, и да(л) ему атама(н)ство, веле(л) к себе люди збирать». И Дашу(к) к тому некоторого о(т)пору не чини(л), поча(л) и са(м) признаватиса, и мы тую землю, што по(д)ле И(в)ници Тумашеви(ч) ходи(л), Миха(и)лу Лазаровичу о(т)судили и ли(ст) на(ш) судовы(и), ис печатю ншою, Миха(и)лу дали. А при то(м) бы(л) па(н) Во(л)чко Романови(ч), наме(ст)ник о(в)ру(ц)ки(и), а па(н) Скипо(р), наме(ст)ни(к) житоми(р)ски(и), а Сенко Романови(ч), тиву(н) кие(в)ски(и), а Микита Але(к)са(н)дрови(ч) и ины(х) много.

Писа(н) у Че(р)касе(х) июла второгона(д)ца(т) дна и(н)дикта чоты(р)-на(д)цатого».

К тому поклада(л) ли(ст) по(т)ве(р)же(н)е его к(р). м(л)., которы(и) та(к) се в себе мае(т):

«Жикгимо(н)тъ А(в)густъ, Божю м(л). коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) лито(в)ски(и), руски(и), пруски(и), жомой(т)ски(и), мазове(ц)ки(и) и ины(х). Воеводе киевскому, по(д)коморому ншому, де(р)жавцы ко(р)мило(в)скому па(н)у Григо(р)ю Але(к)са(н)дровичу Хо(д)кевичу и ины(м) воевода(м) кие(в)ски(м), хто и пото(м) о(т) на(с) то(т) замо(к) на(ш) Кие(в) заведе(ти) буде(т).

Жалова(л) на(м) земени(н) // на(ш) кие(в)ски(и) Богуш Василеви(ч) 23
Де(ш)ко(в)ски(и) з жоною своею Богданою Киселевною о(т) то(м), и(ж), де(и), которое селище Ивницу, обе(д)ве половицы, киевскую и житоми(р)скую, небо(ж)чи(к) кнзь Семен Але(к)са(н)дрови(ч) про(д)ку его, ниякому Лазару Браевичу, да(л), што пото(м) славное памяти коро(л) его м(л)., велики(и) кна(з) Казиме(р), ди(д) нашъ, листо(м) свои(м) тому Лазару Браевичу потве(р)ди(л), а пото(м), де(и), коро(л) его м(л). Жикгимо(нт), светое памяти па(н) о(т)е(ц) на(ш), заховываючи теста его и о(т)ца жоны его, небо(ж)чика Федора А(н)дреевича Кисела, ве(д)ле данины кнза Семеновы и потве(р)же(н)а корола его м(л)с(т)и Казимера, рачи(л) росказа(т) ли(ст) сво(и) до старосты житоми(р)ского кнза Богуша Федоровича Коре(ц)кого и и(н)ши(х), пото(м) будучи(х), старость житоми(р)ски(х) писа(ти), приказуючи, абы о(н) в тое селище И(в)ницу, обе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, ничи(м) са не (в)ступова(ли) и ку за(м)ку Житоми(р)скому не приворочали. И (в) то(м), де(и), листе, до кнза Коре(ц)кого писано(м), о(н)и(и) ли(ст) дани(на) кнза Семена Але(к)са(н)дровича и потве(р)же(н)е корола Казимера слово

ω(т) слова су(т) уписаны. Которы(и) же ω(н) ли(ст) корола его м(л)., п̃на ω(т)ца н̃шо(г)л̃оl, пере(д) нами поклада(л) и поведи(л), и(ж), де(и), бы(в)ши(и) воевода кие(в)ски(и), небо(ж)чи(к) кна(з) Фре(д)ри(х) Глебови(ч) Про(н)-ски(и) скоро по сме(р)ти шурина его, а брата жоны его, Але(к)са(н)дра А(н)д-реевича, которого де(и) на слу(ж)бе н̃шо(и) гдр̃ь(с)ко(и) пога(н)ство татаре забили, ωное селище И(в)ницу // ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, в ни(х), ω(т)не(м)ши, (и) ку за(м)ку н̃шому Кие(в)скому приве(р)-нул, которое, де(и), селище, за ωны(м) приве(р)не(н)е(м) и тепе(р) на замо(к) Кие(в)ски(и) при(с)лухает(ь), што ω(н), з ве(ли)кою кри(в)дою своею менечи, би(л) на(м) чоло(м), абы(х)мо в то(м) ему ласку н̃шу гдр̃ь(с)кую удедали и ве(д)ле ты(х) листо(в), пе(р)ве(и) на(з)начоны(х) <. > при то(м) селищи И(в)-ници его зостави(ли). Прото, кгда(ж) тое селище И(в)ницу про(д)ку его Лазару Браевичу кна(з) Семе(н) Але(к)са(н)дрови(ч) да(л), а пото(м) коро(л) его м(л). Жикгимо(нт), па(н) ωте(щ) на(ш), во(д)ле листу данины княз Семе-новы и потве(р)же(н)я корола его м(л). Қазимера, теста его, небо(ж)чика Федора Кисела при то(м) зостави(л), а князю Богушу Корє(ц)кому и и(н)ши(м) пото(м)ны(м) старо(с)та(м) житоми(р)ски(м) в тое селище И(в)ницу, ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, уступоватиса не каза(л), прика-зую(м) тебе, штобы твоя м(л). тому Богушу Васи(л)евичу Дешко(в)скому ωное селище И(в)ницу, ωбе(д)ве половицы, кие(в)скую и житоми(р)скую, в де(р)жа(н)е подати каза(л) и са(м) са в него ничи(м) не (в)ступова(л), а ку за(м)ку н̃шому Кие(в)скому не привороча(л) и да(л) тому поко(н). Неха(и) ω(н) то на себе де(р)жи(т) и (в)живає(ть), ве(д)ле листу данины княз Семена Але(к)са(н)дровича а потве(р)же(н)а корола Казимера и корола его м(л). Жикгимо(н)та, п̃на ω(т)ца н̃шо(г)л̃оl, а твоя бы м(л). его с того не руша(л) коне(ч)но.

Писа(н) у Ви(л)ни лета Божого нароже(н)а тисеча па(т)со(т) па(т)дєса(т) ω(с)мого м(с)ца ма(р)та два(д)ца(ть) сємого дня». По(д)пи(с) руки гдр̃ь(с)коє: «Жикгимо(нт) А(в)густь, ре(к)сь». Прави(л) и при то(м) бы(ли) воевода ви-ле(н)ски(и), ма(р)шало(к) зе(м)ски(и) Вєлийкого кна(з)ства Лито(в)ского, староста берестє(и)ски(и), борисо(в)ски(и) и ω(ш)мєнски(и) па(н) Микола(и) Радиви(л), воевода кие(в)ски(и), по(д)коморы(и), де(р)жавца ко(р)мало(в)-ски(и) па(н) Григорє(и) Хо(д)кевич. И по(д)пи(с) руки писа(р)ское «Я(н) Ши(м)кови(ч), ма(р)шало(к), писа(р)».

К тому ли(ст) запи(с) и выпи(с) спра(в) судовы(х) зе(м)ски(х) року прош-ло(г)л̃оl тисеча па(т)со(т) ω(с)мьдєса(т) второго м(с)ца июня ω(с)мо(г)л̃оl на(д)-
24 ца(т) дна, // яко тому пану Дешковскому matka его, п̃ни Богушова Дєшков-скаа, хоружина браславская п̃ни Богдана Кисєлєвна на вечность тую Ив-ницу свою зо вси(м) на все даровала и записала, и и(н)ши(х) листо(в) пода-ва(н)а и выписовь по(з)во(в) на дово(д) того кгру(н)ту, яко є(ст) вла(с)тивы(и) его И(в)ни(ц)ки(и), прозываемы(и) Тумашо(в)щи(з)на, немало. К тому, во(д)лу(г) статуту, станови(л) светко(в) ω(с)мьна(д)цать, сусєдо(в) ωколи(ч)-ны(х), по(д)даны(х) п̃на Стрыбылєвы(х) и пано(в) Ворони(ч)о(в) з Ло(в)кова,

пна Прѣжо(в)ского с Прѣжова, пна Еслико(в)ского з Староселе(ц) и з Житомира люде(и) добры(х), веры го(д)ны(х), закону грече(с)кого, которые, ста(в)ши передо (м)ною, со(з)нали, и(ж) то е(ст) кгру(нт) вла(ст)ны(и), где е(с)мо стояли, поча(в)ши о(т) у(ст)я ре(ч)ки И(в)ницы а болота Вало(в)ки, угору ве(р)хъ болота Вало(в)ки по леву — кгру(нт)ъ И(в)ницки(и), прозываемы(и) Тумашо(в)щи(з)на, а тое болото е(ст) вечистая граница о(т) Ло(в)кова име(н)я пна Стрыбылева и пнов Воро(н) и о(т) Тули(н), а дерева бо(р)тны(и) со знамены тое земле И(в)ницкое судере(в)ное естъ за болото(м) ты(м) Вало(в)кою, а ты(х) люде(и) ло(в)ковски(х) и тули(н)ски(х) та(к)же е(ст) дерево бо(р)тное по се(и) стороне Вало(в)ки у кгру(нт)е И(в)ни(ц)ко(м), и готовы есмо на то(м), яко е(с)мо того сведомы, присегу теле(с)ную по(д)пере(ть).

На то его м(л). кна(з) Ружи(н)ски(и) поведи(л), и(ж) тот(т) кгру(нт), которы(и) мени(т) па(н) Дешко(в)ски(и) свои(м), не е(ст) его, але то бы(л) кгру(нт) Котлубае(в), которы(и) вла(ст)не належи(ть) ку Коте(л)ни, и пыта(л) его е(с)ми, кнза Ружи(н)ского, е(ст)ли бы то его м(л). ме(л) на пи(с)ме а(л)бо у приви(л)ю свои(м). На то кна(з) Кири(к) жа(д)ны(х) доводо(в) листо(в)ны(х) не оказа(л), а (в) приви(л)ю те(ж) его к(р). м(л). не е(ст) таа Тумашо(в)щи(з)на описана.

И за ты(м), указую(чи) границы сво(и) име(н)я И(в)ницкого, па(н) Дешко(в)ски(и) вель // мене угору, ве(р)хъ того болота, на(д) самы(м) болотомъ по леву болота, а болото по право(и) руце, и менечи себе бы(ти) тое болото границою з Ловково(м) и с Тулины, яко и (с)вѣ(т)ки све(т)чили, и приве(л) на(с) к дорозе, котораа идеть с Тули(н) на И(в)ницу до Ходо(р)кова. Та(м) же, чере(з) тую дорогу, переѣха(в)ши, на(д) ты(м) же болото(м) понедалеку пришло болото з левое руки, которое называю(т) Бо(р)щовка, а па(н) Дешко(в)ски(и) пре(д) се на(д) ты(м) болото(м) вел Вало(в)кою на(с) дубровою и приве(л) ку озерища(м), оказавши мне в то(м) острове со(с)ны бо(р)тные со (з)намены старыми своими вечистыми. О(т) ты(х) озе(р) та(к) же, на(д) ты(м) же болото(м), ве(л) на(с) к дорозе Старобелоце(р)ко(в)ско(и), котораа иде(т) к Бело(и) Це(р)кви, Тули(н) и до Житомира, а(ж) до того ме(ст)ца, о(т)кола тое болото Вало(в)ка устала неподалеку тое дороги Белоце(р)ковское. А (з)ѣхавши на тую дорогу гости(н)цо(м), ве(л) на(с) па(н) Дешко(в)ски(и) с тыми (ж) све(т)ка(ми) просто ты(м) гости(н)цо(м) ку Бело(и) Це(р)кви по(л)ми, дубровою, менечи бы(т) тую дорогу боковую границу И(в)ницкую. Прие(ж)чаючи на(м) к дуброве, котораа лежи(т) обапо(л) дороги, та(м) же ста(в)ши, по(д)даные пна Адама Олизаровича Во(л)чкевича волосовские поведѣли, и(ж) «то(т) кгру(нт) и тые дубровы по(д) Березовы(м) гае(м) суть кгру(нт)ы пна ншого Волыне(ц)кие име(н)я Волыне(ц)кого», а па(н) Дешко(в)ски(и) поведѣ(л), и(ж) «то(т) кгру(нт), што по пра(в)у дороги, то е(ст) Волыне(ц)ки(и), а по леву е(ст) мо(и) вла(ст)ны(и) И(в)ни(ц)ки(и). В то(и) дуброве е(ст) што(с) дерева бо(р)тного волыне(ц)кого, кгру(нт)у зе(м)леного, по(л) ани сеножате(и) не маю(т)», яко(ж) и све(т)ки его та(к) же све(т)чили. Пото(м) троху дале(и), в дуброву въѣха(в)ши, приве(л) на(с) до врочища Куста Калинова, которы(и) ку(ст) стои(т) в долине о(з)ле доро(ги) тое (ж) Белоце(р)ковское, за(с) о(т) того куста ку И(в)ницы долина(ми) // а(ж) пото(м) долиною, Болото(м) называемы(м), которое при(ш)ло в речку Ивницу.

24 зв.

25

А кна(з) Ружи(н)ски(и) поведи(л)¹³, и(ж) «то(т) кгру(нт), куды па(н) Дешко(в)ски(и) води(т), ε(ст) мо(и), а то(т) кгру(нт), у Березового гаю, ε(ст) пна Ωлизаро(в), брата моего, а ω(т) Березового гаю, до ку(р)га(н)а». А кгда ε(с)мо приехали ты(м) болотε(м) до речки Ивницы, та(м) же па(с) вже но(ч) зашла, и не ко(н)чи(в)ши тог[о] дна, ро(з)ехалисе ε(с)мо.

Пото(м) назавтрее июла два(д)ца(т) сегомо дна, у па(т)ницу, зъехалиса ε(с)мо знову на тоε (ж) ме(ст)цо до Вало(в)ки, яко до петы. Та(м) же кна(з) Ружи(н)ски(и) поведи(л) < > бы(т) то(т) кгру(нт) сво(и) Котеле(н)ски(и) по самую речку Ивницу и пове(л) на(с) кна(з) Кири(к) ве(р)хъ речки, почавши ω(т) гребли мимо пна Дешко(в)ского и по самы(и) дво(р) пна Дешко(в)ского, ω(т)ту(л) на(д) ставо(м) и на(д) речкою И(в)никою а(ж) по(д) городище, котороε стои(т) по то(и) стороне И(в)ницы, менечи бы(ти) кгру(нт) сво(и) и тоε городище. А па(н) Дешко(в)ски(и) та(к)же мени(л) бы(т) то(т) ве(с) кгру(нт), куды кна(з) Ружи(н)ски(и) води(л), и тоε городище «ε(ст), де(и), мое вла(с)-ное» и на(з)ва(л) его про(з)вище(м) Асафыε(в), ωтчи(з)ное и деди(з)ное, «на што ε(с)ми и право вше(и) м(л). оказа(л) и приви(л)а до ру(к) ω(т)да(л)». Чому да(в)ши поко(и) кна(з) Ружи(н)ски(и), ω(т) тог[о] городища вгору ве(л) на(с) кна(з) Ружи(н)ски(и) на(д) Ивникою чере(з) гору, и приве(д)ши у долину, та(м) же ста(в)ши, по(д)даныε пна Ωлизаровы знову се приповедали, менечи то(т) кгру(нт) по долину бы(т) пна своего Волыне(ц)ки(и).

И не ко(н)чечи ω то(т) кгру(нт) и того дна, для за(и)стыя ночи, ро(з)ехалисе ε(с)мо с кнзе(м) Ружи(н)ски(м) на тоε (ж) ме(ст)це до болота Вало(в)ки. Та(м) же я, по(д)коморы(и), выслушавши жалобы стороны поводовое, лис-то(в), пра(в), приви(л)ε(в), та(к) те(ж) [...] ¹⁴ стороны ω(т)по(р)ное и кнза Ружи(н)ского и ω(б)мо(в) его м(л)., // нарадившисе с тыми лю(д)ми за(ц)ными, на то(т) ча(с) будучи(х) [!], и статуту, припусти(л) ε(с)ми пна Дешко(в)ского, сторону поводовую, ку доводу. Которы(и), за вказа(н)ε(м) мон(м), по(с)та-ви(в)ши человека ω(с)мъна(д)цати светко(в), люде(и) добры(х), сусе(д)о(в) околи(ч)ны(х), с которы(х) ω(с)мъна(д)цати човеко(в) кна(з) Кири(к) выбра(в)ши, во(д)лу(г) воли своеε, члвко(в) ше(с)ти, пна Стрибылєвы(х) по(д)-даны(х) чотыри, а по(д)даны(х) пно(в) Воро(н) два з Ло(в)кова, с которыми па(н) Дешко(в)ски(и) ку при(се)зе бы(л) гото(в), и при листе(х) ты(х) свои(х) з све(т)ками своими на то(м) кгру(нт)ε, яко то ε(ст) вла(с)тivity(и) его, по(д)-лу(г) того завоже(н)а своего, куды на(с) заводил(л), присегати хоте(л). Яко (ж) кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) пна Дешко(в)ского ку присазε припуща(л), а кгда вжо при(ш)ло </> до присаги, та(м) же, вложившисе тые люди у(ч)стивые, панове шла(х)та, межи ωбе(д)ве тые особы, з стороны и(з) собою право ведучие, на угоду и(х) м(л). приводили бε(з) ωбра(з) сумне(н)а, яко (ж) за намовою ты(х) пно(в) и(х) м(л)ти таки(м) са способо(м) згодити рачили и ве(ч)-ными часы передо (м)ною, по(д)коморы(м), то себе при(з)нали, и(ж) то(т) кгру(нт), ω которы(и) межи и(х) м(л). ¹⁵ шла межи себе, поделили, то ε(ст)

¹³ На полі приписка: «При(з)нанε кна(з) [я] Ружи(н)ско(г) [о]».

¹⁴ На цьому місці аркуш пошкоджено.

¹⁵ Далі, очевидно, пропущене слово «пра».

достало се па(н)у Дешко(в)скому ду(б)рова вса по тоє боло(то) и(з) сеножа(т)-ми, куды на(с) па(н) Дешко(в)ски(и) води(л), ку И(в)ницы, на(д) болото(м) Вало(в)кою, а(ж) до дороги, котораа иде(т) с Тули(н) до И(в)ницы, а ω(т) тоє дороги третяа ча(ст) всего того кгру(н)ту па(н)у Дешко(в)скому достало, а его м(л). кнзю Ружю(н)скому достало ω(т) тоє дороги две части того (ж) кгру(н)ту ку Коте(л)ни. Яко (ж) есми, ро(з)мири(в)ши шнуро(м) то(т) ве(с) кгру(нт), его м(л). кнзю ω(т)мири(л) ку Коте(л)ни две части, а па(н)у // Дешко(в)скому ку И(в)ницы третюю ча(ст), яко дубро(в), по(л) и сеножате(и), што са в которо(и) части кому достало, тую и(х) м(л). вечне споко(и)не уживати ма(ют). И приня(в)ши межи собою тую угоду, сами межи себе вложили закла(д) сто ко(п) г(р). лито(в)ски(х), абы тоє постанове(н)е межи и(х) мл(с)тями было тривало и ничи(м) не нарушано, а хто бы тыє границы наруши(ти) ме(л), тогда то(т) угоды сее непослушны(и) маєть то стороне в заруку попасти, а запла(т)и(в)ши заруку пре(д) се таа угода и(х) м(л). при mocy захована быти має(т).

26

Яко (ж) е(с)ми ис комо(р)нико(м) пно(м) Ивано(м) Ла(с)ко(м) ко(п)пцы сыпа(л) по(д)комо(р)ские, межи тыми кгру(н)ты ро(з)делеными посыпова(л) и рубежи по дере(в)ю поклада(л), которы(м) кгру(н)то(м) копцы е(с)ми посыпа(л): поча(в)ши ω(т) болота Вало(в)ки напра(д) копе(ц) наро(ж)ны(и), а ω(т)ту(л) на(д) болото(м) Вало(в)кою уве(р)хъ зостави(в)ши и заховуючи тоє болото Вало(в)ку за старую границу, посередине того болота до дороги, котораа иде(т) с Тули(н) до И(в)ницы, ω(т) дороги тоє напра(сть) дубровую а(ж) до и пола ко(п)пцы сыпа(л), и та(м) же у дороги та(к)же копе(ц) наро(ж)ны(и) засыпа(л); ω(т) того ко(п)ца наро(ж)ного, засыпа(в)ши ко(п)цами серединами а(ж) до того ж кгру(н)ту и ме(ст)ца, где се по(д)аные пна Ωлизаровы приповедали, менечи бы(т) кгру(н)то(м) пна своего Вольне(ц)ки(м), та(м) же е(с)ми засыпа(л) копе(ц) наро(ж)ны(и); ω(т) того ко(п)ца долиною до речки И(в)ницы, засыпа(в)ши та(к)же копцы, и та(м) же вже оста(т)ни(и) копе(ц) наро(ж)ны(и), — вси(х) ко(п)цо(в) ли(ч)бою // есми засыпа(л) два(д)-ца(т) чотыри. А што се дотыче(т) кгру(н)ту того, где се по(д)аные пна Адама Ωлизаровича Во(л)чкевича имене(м) пна своего приповедали, а пото(м) па(н) Дмитръ Еле(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), яко опеку(н) пна Адама Ωлизара, та(к)же приповеда(л) имене(м) пна Адама Ωлизаровича Вольне(ц)кого, а па(н) Дешко(в)ски(и) та(к)же свой(м) кгру(н)то(м) мени(л), я дале(н) с того ме(ст)ца не едучи, и та(м) же копе(ц) по(д)ле дву(х) ку(р)гано(в), у Березового гаю, где се приповеда(л) и стало, засыпати каза(л).

26 зв.

Што все е(ст) для памяти до кни(г) спра(в) подкомо(р)ски(х) записано, на што и выпи(с) с кни(г), по(д) печатью моею и с по(д)писо(м) руки моеє, по по(л)ску его м(л). па(н)у Богда(н)у Дешко(в)скому, хоружичу бра(с)ла(в)-скому, е(ст) да(н).

Писа(н) у И(в)ницы».

У того декрету печат(т) пна по(д)коморого и по(д)пи(с) руки его м(л). по по(л)ску в тыє слова: «Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)комори(и) земли Кие(в)ское, вла(ст)ною рукою».

А и(ж) се было ку ночи схилило, тогда я, по вычита(н)ю того декрету не могучи того дня того кгру(н)ту ω(б)ехать, ω(т)ложи(в)ши ε(с)мо тую справу по(д) тою (ж) мо(ц)ю до (д)ня а(в)густа два(д)ца(т) шостого дня, наза(в)трее, наказа(ли) ε(с)мо, абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) станови(л)се у наро(ж)ного копца, узя(в)ши ω(т) самое петы, ω(т) болота Вало(в)ки, где его м(л). па(н) Немири(ч), та(к)же те(ж) и умоцованые его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского, спо(л)не с приате(л)ми своими, // з во(з)ны(м) и (з) шля(х)-тою се становили.

И кгда дня за(в)трешнего, то ε(ст) м(с)ца а(в)густа 26, яко мы, су(д), та(к) и ωбе(д)ве стороны приехали(с)мы до того наро(ж)ного копца у болота Валовки, та(м) же его м(л). па(н) Немири(ч), взавши ω(т) того самого болота Вало(в)ки, ω(т) наро(ж)ного копца, ве(л) и оказова(л) напе(р)ве(и) копе(ц) наро(ж)ны(и) внизу млы(н)ка своего, после того копцы сыпаные и рубежи в дубо(х) на(д) болото(м) Вало(в)кою, чере(з) дуброву до дороги Тули(н)ское, которая идеть с Тули(н) до И(в)ницы, та(м) копе(ц) наро(ж)ны(и) у дороги, а ω(т) тое дороги напра(сть) дубровою а(ж) до пола копцы сыпаные и рубежи по дубо(х), ω(т) дубровы чере(з) поле а(ж) до долины, которая упадае(т) в речку И(в)ницу, на(д) тою долиною копе(ц). А ведучи на(с) дале(и) чере(з) тую долину а(ж) до (д)ву(х) ку(р)гано(в) та(м) жа(д)ного копца не показа(л), и но(ч) на(с) обошла. А наза(в)трее де(н) светы(и) неде(л)ны(и) заходи(л), зачи(м) ε(с)мо тую всю спра(в)у по(д) тою (ж) мо(ц)ю до (д)ня а(в)густа два(д)цать ω(с)мого, то ε(ст) на понедело(к), ω(т)ложили и сторона(м) у ты(х) ку(р)гано(в) становитисе росказа(ли). А кгда дна трете(г)го, яко у понедело(к), до ты(х) ку(р)гано(в) ε(с)мо зъехали, та(м) же приеха(в)ши, его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) ис пано(м) ω(т)цо(м) своимъ > его м(л). па(н) Есифо(м) Немири(ч)о(м), су(д)яю зе(м)ски(м) кие(в)ски(м), поведи(л), абы ε(с)мо дале(и), до Калинова Куста ехали, а сторона ω(т)по(р)ная, умоцованые его м(л). княз Кирика Ружи(н)ского, домовалисе, абы се записови и ко(н)дыция(м), в не(м) ωписаны(х), досы(т) стало, абы пе(р)ве(и) границы и попцы¹⁶ в року ЧД [94]-(мъ) учиненые, достато(ч)не чере(з) пна Немирича оказаны, а чере(з) в. м(л). ско(н)чены были. И кгда се досы(т) стане тому а(р)тыкулови, мы ω (в)си и(н)шие ро(з)ницы пере(д) в. м(л). у(с)праведливитиса готови во(д)лу(г) ωпису, в чо(м) ε(с)мо се спо(л)не з собою намовили, абы ε(с)мо ни (в) чо(м) проти(в)ко записови и а(р)тыкуло(в), в немъ ωписаны(х), // ро(з)-судко(м) свои(м) проти(в)ни не были, а и абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), во(д)лу(г) своего листу, яко почал, та(к) и до ко(н)ца, и во(д)лу(г) декрету, в року ПД [84]-(мъ) учиненого, вси ко(п)цы и границы а(ж) до речки И(в)ницы выве(л) и оказа(л), а пото(м) до и(н)ши(х) кри(в)дъ и ро(з)ни(ц), ε(ст)ли мае(т) которые, при(с)тупова(л) и оказова(л). Его м(л). па(н) Есифъ Немири(ч), су(д)я зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), ω то з нами згодитиса не хоте(л) и не згоди(л).

27 зв.

Мы теды, прихиялючиса в то(м) до справе(д)ливости и (п)рава посполитого и до ωпису вла(с)ного, згоди(в)шиса я, Щасны(и) Ха(р)лєнски(и), по(д)-коморы(и) кие(в)ски(и), зь его м(л). пно(м) Яно(м) А(к)сако(м), по(д)воеводи(м) кие(в)ски(м), та(к) ε(с)мо наказали, абы его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Не-

¹⁶ Описка замість «копцы».

мири(ч) тые вси копцы, яко суть описаны в то(м) декрете в року ПД [84]- (му) межи про(д)ко(м) его м(л). пно(м) Богдано(м) Дешко(в)ски(м), а кнзе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м), вывє(л) и оказа(л), абы є(с)мо и(х) потвє(р)дили, а є(ст)ли бы где которы(х) не было, усыпа(ли) и вечны(и) поко(и) по(д) закладо(м), в описе меновано(м), и границу та(м) межи и(х) м(л). постановили. А тоє ско(н)чи(в)ши, где бы его м(л). кри(в)ду себе быти мени(л), еха(ти) и (в)се та(к) судо(в)не, яко и (в)годне ко(н)чити є(с)мо хотєли. Є(ст)ли ¹⁷ его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) яко декрету ншо(г) [о] приня(ти), та(к) те(ж) того ко(н)чи(ти) упо(р)не не хотє(л), але се протє(в)ко на(с) све(т)чи(л), мы видєчи упо(р) его м(л). а оовлаючисе в то(м) бо(л)шое тру(д)но(сти), апєлѧцы(и) є(с)мо его м(л). допуца(ли), ни(ж)ли его м(л). // апєлевати не хотє(л), то(л)ко упо(р)не све(т)чи(в)шиса, про(ч) о(т) еха(л). Мы єсмо се те(ж), о(с)вє(т)чивши та(к) панами шла(х)тою, лю(д)ми за(ц)ными, яко и во(з)ными, которы(и) на то(т) ча(с) при на(с) бы(ли), и(х) м(л). комо(р)никъ земли Кие(в)ское па(н) Семє(н) Уру(ц)ки(и), а па(н) Дмитрѧ Елє(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), па(н) Фили(п) Елє(ц), по(д)столи(и) земли Кие(в)ское, а па(н) Василє(и) Тиша Быко(в)ски(и), а па(н) Яку(б) Павша, земенин воево(д)ства Кие(в)ского, а во(з)ные єнерали зе(м)ли Кие(в)ское шлахє(т)ны(и) Марє(к) Барано(в)ски(и), Степа(н) Яцко(в)ски(и).

Што все дла памяти до кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) земли Кие(в)ское записано. //

28 зв.

№ 4. [...] ¹

Лєта Бо(ж)его тисєча па(т)со(т) девє(т)дєса(т) пѧтого м(с)ѧца августа два(д)цѧть пѧтого дѧа.

Перєдо (м)ною, Щѧ(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) воево(д)ства Кие(в)ского, на року припало(м), наза(в)трєє светого Ба(р)толомєя свѧта ры(м)ского, за декрето(м) суду головного трибуналу Любе(л)ского, кгда(м) выєха(л) на ро(з)граничє(н)є кгру(н)ту о(т) имє(н)я его м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ского, ро(т)мистра его к(р). м(л)., Котєлє(н)ского а имє(н)я его м(л). пѧа Ма(т)феѧ Немирича И(в)ницкого, за о(б)вожє(н)ємъ кгру(н)ту И(в)ницкого о(т) пѧа Ма(т)феѧ Немирича на врочищу стало(м) у Калинова Куста, на гости(н)цу Паволо(ц)комъ о(т) Котє(л)ни. Та(м) же перєдо (м)ною, по(д)коморы(м), ста(в)ши очевисто, его м(л). па(н) Ада(м) Олиза(р) Во(л)чкєви(ч) приповєда(н)є учинити рачи(л) в тые слѧва, и(ж) кто є(ст), пѧє по(д)коморы(и), вла(ст)ны(и) кгру(нт) мо(и) о(т)чи(з)ны(и), прозываеты(и) Вольнє(ц)ки(и), на которо(м) тепє(р) вша м(л). стати рачи(ш), и мєнує(т) его м(л). па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) свои(м) вла(ст)ны(м) врочищо(м) Калиновы(м) Кусто(м). А и(ж) и пє(р)вє(и) сєго, в року прошломъ тисєча па(т)со(т) о(с)мьдєса(т) чє(т)вє(р)то(м), его м(л). кѧа(з) Ружи(н)ски(и) с пано(м) Дешко(в)ски(м), яко з о(и)чичє(м) и(в)ницки(м), ро(з)граничє(н)є и сыпа(н)є ко(п)цо(в) чєрє(з) вшу м(л)., пѧє по(д)ко-

¹⁷ Слово написано над рядком.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

моры(и), чини(л), а я-(м), еще на то(т) ча(с) не маючи ле(т), ув опеце бы(л), тогда опекунове мо(и) того не занехали, але его м(л). па(н) писа(р) земски(и)

29 // пнь Дмитръ Еле(ц) пере(д) вашею м(л). ѿ то(т) кгру(н)т мо(и) ѿ(т)чи(з)ны(и) Волыне(ц)ки(и) приповеда(н)е чини(л) и менова(л) быти вла(ст)ны(м) кгру(н)-то(м) мои(м) Волыне(ц)ки(м)». Яко (ж) то я, по(д)коморы(и), ѿ(т) пна писара слыша(л), и(ж) при(з)нава(л) быти то(т) кгру(н)тъ его м(л). пна Олизаровы(м), «а пото(м), де(и), кгда-(м) вышо(л) з опеки, па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) мене, яко ѿ(и)чича того кгру(н)ту моего Волыне(ц)кого, а его м(л). князя Кирика Ружи(н)ского яко де(р)жачого, по(з)вы зе(м)скими кие(в)скими позыва(л)». И проси(л) его м(л). па(н) Олиза(р), абы тые по(з)вы земские у кни(ги) суду моего по(д)комо(р)ского были уписаны. Я-(м) уписа(ти) каза(л), и та(к) се в собе маю(т):

«Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л). коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кна(з) лито(в)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и), ифла(нт)ски(и), короле(в)ства Шве(ц)кого набли(ж)ши(и) деди(ч) и пришлы(и) коро(л). Врожоному князю Кирику Остафьевичу Ружи(н)скому, земенину земли Кие(в)ское, яко де(р)жачому на се(с) ча(с) име(н)я и кгру(н)ту Волыне(ц)кого.

Жалова(л) у суду ншо(г)о зе(м)ского Кие(в)ского врожоны(и) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), су(д)иць зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), на тебе ѿ то(м), и(ж), де(и), ты, не ведати зь яки(м) право(мъ) де(р)жечи(и) име(н)е и кгру(н)тъ; прозваемы(и) Волыне(ц)ки(и), в земли Кие(в)ско(и) лежачи(и), в сусе(д)стве з ыме(н)е(м) Немиричовы(м) И(в)ницки(м), чере(з) границы старые звечистые име(н)я его И(в)ницы с поменены(м) кгру(н)то(м) Волыне(ц)ки(м) кгру(н)т вла(ст)ны(и) звечисты(и) име(н)я его И(в)ни(ц)кого бе(з)пра(в)не, мо(ц)но кгва(л)то(м) еси на себе ку име(н)ю, тепе(р) неда(в)но ѿ(т) тебе де(р)жачому Волыне(ц)кому, и чере(з) границу, речку И(в)ницу, переше(д)ши, на кгру(н)-тъ его вла(ст)но(мъ) // Ивни(ц)ко(м) дво(р) збудова(л), в чомъ собе па(н) Немири(ч), ѿпро(ч) кгру(н)ту, то(л)ко за кгва(л)товное ужива(н)е его шкоды мени(т) быти две тисечи ко(п) г(р). лито(в)ски(х), што, де(и), пану Немиричу, яко вла(ст)ному ѿ(и)чичу и споко(и)ному де(р)жа(в)цы име(н)я и кгру(н)ту И(в)ницкого, в то(м) шкоду чини(ш) и кгру(н)т его забирае(ш), в чо(м) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч) на тебе шире(и) сло(в)не, яко и ве(д)ле поступку права своего, всакими доводы правными и очевисто ѿ то с тобою роспрветиса хо-че(т).

29 зв.

Прото приказуе(м) тебе, абы еси пере(д) судо(м) нши(м) земски(м) Кие(в)-ски(м) на роки зе(м)ские ѿ(в)ру(ц)кие, которые в року теперешне(м) тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) пе(р)во(м), на де(н) светого Миха(и)ла ры(м)ского свата, припадутъ и назавтрее того свата судитиса бу-ду(ть) в замку ншомъ ѿ(в)ру(ц)комъ, ста(л) и ѿ тоеѿ ѿ (в)се с па-но(м) Ма(т)феемъ Немиричомъ, яко на року завито(м), очевисто рос-прави(л).

Писанъ у Києве року по нароже(н)ю Ису(е) Христовомъ, сына Божого, тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) пе(р)вомъ м(с)ца се(н)тебра шостого дня. Дмитръ Еле(ц), писа(р)».

«Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л)тью коро(л) по(л)ски(и), ве(ли)ки(и) кна(з) ли(тов)ски(и), руски(и), пруски(и), жомои(т)ски(и), мазове(ц)ки(и), ифла(нт)ски(и) и короле(в)ства Шве(ц)кого набли(з)ши(и) диди(ч) и пришлы(и) коро(л). Земенину ншо(м)у земли Кие(в)ское врожоному па(н)у Адаму Ωлизаровичу Во(л)чквичу.

Жалова(л) в суду ншо(г)[о] зе(м)ского Кие(в)ского врожоны(и) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), су(д)и(ч) земски(и) // кие(в)ски(и), на тебе ω томъ, и(ж), де(и), будучи ты пе(р)ве(и) сего в де(р)жанью и ужива(н)ю именъа кгру(н)ту, прозывае(м)ого Во(л)ныне(ц)кого, в земли Кие(в)ско(и) лежачо(г)[о], кнзю Кирику Ружи(н)скому недавно еси пусти(л), не веда(ти), зачи(м), а тепе(р), за упуще(н)е(м) того кгру(н)ту, ω(т) тебе кнзю Ружи(н)скому прилегло, з кгру(н)то(м) пна Ма(т)феа Немиричовы(м) И(в)ницки(м) кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и), яко на се(с) ча(с) де(р)жачи(и) ω(т) тебе того кгру(н)ту Во(л)ныне(ц)кого, переше(д)ши чере(з) границы старые звечистые кгру(н)ту И(в)ни(ц)кого, на себе к тому кгру(н)ту Во(л)ныне(ц)кому забра(л), и чере(з) границу, речку И(в)ницу, переше(д)ши, дво(р) на кгру(н)те, де(и), его поселил, в чо(м) па(н) Ма(т)фе(и) Немири(ч), ωпро(ч) кгру(н)ту, то(л)ко за кква(л)товное уживанье его шкоды себе ω(т) тебе мени(ть) бы(ти) две тисечи ко(п) г(р). лито(в)ски(х), што ω(н) на тебе всакими доводами пра(в)ными и во(д)ле поступку права своего показати и ω то все с тобою у суду ншо(г)[о] зе(м)ского Кие(в)ского, панъ Матфе(и) Немири(ч), правне расправити хочеть.

Прото приказуемъ тебе, абы еси пере(д) судо(м) нши(м) зе(м)ски(м) Кие(в)ски(м) на роки зе(м)ские ω(в)ру(ц)кие, которые в року тепере(ш)не(м) тисеча патьсотъ деве(т)деса(т) пе(р)вомъ, на день светого Миха(и)ла ры(м)ского свата, припадутъ и назавтрез того (ж) свата судитиса будутъ в замку ншо(м) Ω(в)ру(ц)комъ, са(м) ста(л) и ω то все с пано(м) Ма(т)фее(м) Немиричо(м), яко на року завито(м), очевисто расправиль.

Писанъ у Кие(в)е року по нароже(н)ю Исуса Христа, // сына Божого, тисеча па(т)сотъ деве(т)деса(т) пе(р)вого м(с)ца се(н)тебра шостого дня. Дмитръ Еле(ц), писа(р)». 30 зв.

И просиль его м(л). пнъ Адамъ Ωлиза(р), абы тое приповеданье его м(л). до кни(г) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) было записано, што есть записано.

№ 5. *Справа его мл(с)ти кнзя Кирика Ружи(н)ского ро(з)езду комиса(р)ского име(н)а его мл(с)ти Котеленъского //* 31

Року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) сегомо м(с)ца декабра два(д)цать третего дна.

Мы, комисаре з рамени его к(р). м(л). пна ншо(г)[о] млтиво(г)[о], за листо(м) его к(р). м(л). комисии(н)ны(м), зь се(и)му прошлого Ва(р)шавского в року тепере(ш)не(м) тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) сегомо на ро(з)граниче(н)е мае(т)ности его м(л)ти кнзя Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ское, ве(ч)-

но(ст)ю ѿ(т) его к(р). м(л). славное памяти корола его м(л). Стефана его м(л). даное, высланые, я, Миха(л) Мышка з Ва(р)кови(ч), каштала(н) зе(м)ли Воли(н)ское, я, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) его к(р). м(л)., я, Дми(т)ръ Еле(ц), писа(р) з(е)м(с)ки(и) кие(в)ски(и), а д, Семє(н) Бутович, во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а маючи мы при собе комо(р)ника того (ж) воево(д)с(т)ва Кие(в)-ского приса(г)ло(г)ло[о] пна Семєна Уру(ц)кого, кгда(ж) па(н) по(д)коморы(и) кие(в)ски(и) са(м) про хоробу свою бы(т) при на(с) на то(и) комисии не могут, за листо(м) свои(м) ѿ(т)вори(ст)ы(м) тего комо(р)ника, ве(р)ху менованого, до на(с), комисаро(в), дла ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в) котеле(н)ски(х) посла(л), ѿ(з)на(и)муемы ты(м) нши(м) комиса(р)ски(м) судовы(м) листо(м), и(ж) в року теперешне(м), датою ве(р)ху меновано(м), кгда(с) мы з о(б)веще(н)а его м(л). кнза Ружи(н)ского взяли тую вѣдомо(ст) ѿ комисии его к(р). м(л)., на ѿсобы нши винесены(и), и порозуме(в)ши з собою а (з)еха(в)ши се на ѿ(д)но ме(ст)це, оную е(с)мо пере(д) собою чита(ти) казали, и слово ѿ(т) слова такъ са в собе мае(т):

31 зв. «Жикгимо(нт) Трети(и), Бо(ж)ю м(л)т]ю коро(л) по(л)ски(и), ве(ли)ки(и) кна(з) ли(т)овски(и), ру(с)ки(и), пру(с)ки(и), мазове(ц)ки(и), жомой(т)-ски(и), ифла(нт)ски(и), шве(д)ски(и), кго(т)ски(и), ванда(л)ски(и) дедичны(и) коро(л) <.> // Урожоны(м) Стани(с)лавови Жэ(л)ковскому, кашталанови льво(в)скому, старосте любашо(в)скому и ка(д)луско(му)!!], Миха(и)лови Мышце Ва(р)ковскому, кашталанови волы(н)скому, Ща(с)ному Ха(р)ли(н)скому, по(д)коморему кие(в)скому, Лавринови Песочи(н)скому, бра(с)лавскому подкоморы(м), Стефану Лозце, ма(р)шалку мозы(р)скому, а Дми(т)ру Ё(л)цу, писа(р)у, Ваври(н)цу Береже(ц)кому, дворанинови ншему и ло(в)чему кие(в)скому, Семєну Бутовичу, во(и)скому кие(в)скому, Ивану Со(л)танови, Стани(с)лавови Пе(т)ро(в)скому, упри(и)ме и ве(р)не на(м) миль(м) — ласка нша кроле(в)скаа.

Урожоные ве(р)не на(м) милье! И(ж) на со(и)ме прошло(м) ѿ(с)мѣдеса(т) пе(р)во(м) корола его м(л). славное памяти Стефана, про(д)ка ншо(г)ло], за го(д)ные заслуги урожоному кнзю Кирику Ружи(н)скому, ро(т)мистрови ншому, право(м) вѣчны(м) в о(т)чизну и деди(ц)ство добра короле(в)ские, Коте(л)ню в земли Кие(в)ско(и), ѿ(т)дати рачи(л), которы(х) то добръ кна(з) Ружи(н)ски(и) с пото(м)ками своими за (п)раво(м) свои(м), во(д)ле ѿ(з)наче(н)а и заграниче(н)а чере(з) комисаро(в), уживати мае(т), што привиле(и) данина его шире(и) в собе ѿписано и доложено маеть, прото тую спра(в)у на упри(и)мо(ст) и ве(р)но(ст) вшу, ѿ которы(х) вѣре, упри(и)мости и ди(л)ности добре розумеемо, вкладае(м) и си(м) ли(с)то(м) нши(м) на(з)начае(м) и приказуе(м), абы упри(и)мо(ст) и ве(р)но(ст) вша на ча(с) и де(н) пе(в)ны(и) та(м), до ты(х) добръ, Коте(л)ни, спо(л)не зъеха(в)ши а заховуючиса в то(м) во(д)-

32 лу(г) приви(л)ю данины // ншое и звычайу права по(с)по(ли)того, ѿ(б)вести(в)ши ты(х), кому ѿ то(м) вѣдати належи(ть), ѿные добра достатечне ѿграничи(ли), знаки певные положи(ли) и копчами закопали и засыпали, та(к) то слу(ш)не границами ѿбваровавши, яко би кна(з) Ружи(н)ски(и) с пото(м)ками своими вечне, будучи грани(ц) свои(х) певе(н), и (в) споко(и)но(м) де(р)-

жа(н)ю и ужива(н)ю остави(л), постерегаючи ѿ(д)нак того, абы не(с)лушнаа у(и)ма кгру(н)то(м) нши(м) не дее(л)а. А неби(т)но(ст) ѿ(д)но(г) [о], дву(х) и бо(л)ше(и) в то(и) справе упри(и)моста(м) и ве(р)носта(мъ) вши(м) перешкодою и проволокою быти не мае(т) коне(ч)не, што учините, упри(и)мо(ст) и ве(р)но(ст) вша, для ласки ншое и пови(н)но(сти) своее.

Писа(н) у Ва(р)ша(ве) на се(и)ме ва(л)но(м) ко(р)у(н)но(м) року тисеча па(т)со(т) дѣве(т)деса(т) сѣмого м(с)ца ма(р)ца десатого дна, а панована короле(в)ствъ нши(х) по(л)ского десатого</>, а шве(ц)кого че(т)ве(р)того року.

За вла(с)ны(м) его к(р). м(л). злещене(м) </> Zacharyasz Jalowuczky </>».

А по вычита(н)ю тое комиси(и) да(л) на(м) того справу его м(л). кнѧ(з)

Ружи(н)ски(и), же и ѿ(б)ливы(и) ли(ст) его к(р). м(л). до его м(л). кнжти Януша Же(с)ла(в)ского, воеводы по(д)ла(ш)ского а старосты житоми(р)ско(г) [о], абы при ра(з)граниче(н)ю добръ Котеле(н)ски(х), кнзю Ружи(н)скому вечнс(т)ю даны(х), его м(л). та(м) бы(ти) рачиль // и при пана(х) комисаро(х) того ро(з)граниче(н)а до(и)зра(л), которы(и) ли(ст) до его м(л). до Житомира чере(з) во(з)но(г) [о] е(н)ерала шлахе(т)ного Стефана Ми(н)ко(в)ского е(ст) ѿдосланы(и).

32 зв.

Яко (ж) мы, комисарѣ, заховуючиса мы способо(м) права по(с)политого, напе(р)ве(и) по(з)вы нши комиса(р)ски(ѣ) по пе(в)ны(х) ѿ(с)б) ѿбователе(и) воево(д)ства Кие(в)ского, которые приле(г)лостѣ(и) мае(т)ностѣ(и) свои(х) до кгру(н)то(в) котеле(н)ски(х) маю(т), повыдавали, а меновите по тыѣ ѿсобы: его м(л). пна Ерони(ма) Го(р)ностаа, воеводича берестѣ(и)ского, и ма(л)жо(н)ку его м(л). пни Биату Ласота(н)ку ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)ту пна Го(р)ностаевого Лещи(н)ского до кгру(н)ту его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ского, зешлого кгру(н)ту з кгру(н)то(м), то е(ст) меновите урочище(м) у ку(р)гана Белого Камѣна; другие позы по его м(л). пна Богдана Стрыбыла, земенина воево(д)ства Кие(в)ского, ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)ту мае(т)но(сти) пна Стрыбыловое Ло(в)ко(в)ское з мае(т)но(ст)ю его м(л).

кнза Ружи(н)ского Котеле(н)скою, а меновите урочищо(м) ѿ(т) Бу(и)мера идучи Иве(н)кою речкою вни(з), до ри(ч)ки И(в)ницы, до гости(н)ца Коростешѣ(в)ского, до мо(ст)ка, которы(и) мосто(к) на ри(ч)це И(в)ницы, а ѿ(т) мо(ст)ка речки И(в)ницы // уве(р)хъ до Валовки, зоставуючи кгру(н)т пна

33

Стрыбиле(в) по леве(и), а его м(л). кнза Ружи(н)ского по право(и) стороне</>; а трети(и) позо(в) по его м(л). пна Ма(т)фѣа Немирича, су(д)ича земли Кие(в)ское, ѿ приле(г)лостъ кгру(н)ту мае(т)ности пна Немиричовы И(в)ницы з гру(н)ту(м) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м) </>;

четве(р)ты(и) позо(в) по пна Але(к)са(н)дра и Васи(л)а Тишо(в) Быко(в)ски(х) та(к)же ѿ приле(г)ло(ст) кгру(н)то(в) и(х) м(л)ти ѿ(т) мае(т)ности и(х) Ходо(р)ко(в)ское з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м) </>; а паты(и) позо(в) Ерего Бли(н)д(с)ъ рупа, земенина его к(р). м(л)., та(к)же ѿ

приле(г)ло(ст) кгру(н)ту его м(л). Нехоро(ш)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Ружи(н)ского</> Котеле(н)ски(м); а шосты(и) позо(в) по его м(л). Остафа Тишкевича Лого(и)ско(г)ло, воеводича бересте(и)ского, ω приле(г)ло(ст) кгру(н)ту его м(л). Коде(н)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м); а самы(и) позо(в) по его м(л). пна Остафиана Тишкевича, воеводича бересте(и)ского</>; а ω(с)мы(и) по его м(л). пна Адама Олизара ω приле(г)ло(сть) кгру(н)ту Волосо(в)ского з кгру(н)то(м) его м(л). кнза Кири(ка) Ружи(н)ского Котеле(н)ски(м). Которые по(з)вы вси ω(д)носта(и)не, слово ω(т) слова, по (в)си(х) и(х) м(л). ωсо(б), ве(р)ху менованы(х), писаные, та(к) сѣ в собе маю(ть), а меновите позо(в) по его (мл). пна Еронима

33 зв. Го(р)ностаа и ма(л)жо(н)ку его м(л). пни Биату Ласота(н)ку виданые // в тые слова:

«Земенину его к(р). м(л). земли Кие(в)ское па(н)у Еронимови Го(р)ностаеви, воеводичу бересте(и)скому, и ма(л)жо(н)це его м(л). пане(и) Биате Ласота(н)це.

Ω(з)на(и)муе(м) вше(и) мл(с)ти, и(ж) да(н) на(м) ε(ст) ли(ст) к(р). его м(л). пна ншо(г)ло м(л)тиво(г)ло комиса(р)ски(и), в которо(м) его к(р). м(л). до на(с) писати рачи(л) розказуючи на(м), абы(с) мы, зложи(в)ши ча(с) и ро(к) пе(в)ны(и), на кгру(н)т) его м(л). кнза Кирика Ружи(н)ского Котеле(н)ски(и) выеха(в)ши, та(к) ω(т) име(н)а добръ к(р). его м(л). за(м)ку и староства Житоми(р)ского и кгру(н)то(в), до него належачи(х), где ко(л)ве(к) зь собою приле(г)лы(х), яко те(ж) ω(т) име(н)а вше(и) м(л). местечка Лещина кгру(н)то(в) приле(г)лы(х), а ро(з)еха(в)ши та(к) з стороны добръ к(р). его м(л). староства се(л), урочищ и кгру(н)то(в) житоми(р)ски(х), яко те(ж) и ваше(и) м(л). вла(с)ны(х) приле(г)лы(х), кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х). се(л) и урочищ, до Коте(л)ни належачи(х), заграничили и копцы закопа(ли) та(к), яко бы уже его м(л). кна(з) Кири(к) Ружи(н)ски(и) во(д)лу(г) приви(л)ю к(р). его м(л)., ему на Коте(л)ню даного, бы(л) ведо(м) и певе(н) и кгру(н)то(в) име(н)а своего Котеле(н)ского<.> в о(б)ε(з)дъ, яко ε(ст) и быти маε(т) старода(в)но до(л)ги(и) и широки(и).

34 А и(ж) маемо ведомо(сть), и(ж) вша м(л). сусе(д)ство и приле(г)ло(ст) с ты(м) име(н)ε(м) Коте(л)нею, на которое на(с) его к(р). м(л). высла(л) ку заграниче(н)ю его мл(с)ти, // прото мы, прихилаючиса в то(и) мере ли(с)тови и розказа(н)ю его к(р). м(л)., намови(в)шиса ω(д)носта(и)не, зложи(ли) ε(с)мо ро(к) пе(в)ны(и) на выеха(н)е и заграниче(н)е кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х) ω(т) добръ к(р). его м(л)., се(л) и урочищ и кгру(н)то(в) житоми(р)ски(х), и име(н)а вше(и) м(л). местечка Лещина, то ε(ст) в року тепер идучо(м) тисеча па(т)со(т) девε(т)деса(т) семо(м) м(с)ца декабра два(д)ца(ть) третего дна<.>.

Зачи(м) мы владзею его к(р). м(л). наминаемо и розказуемо, абы вша м(л). на то(т) ро(к) и де(н) выше(и) поменены(и) помененого ωграниче(н)а, ω(т) на(с) зложоного, на року завито(м) ста(л), листы и доводы пра(в)ные, ε(ст)ли якие на границу възглаго(м) приле(г)лости своеε ми(тн) рачи(ш) пе-

ре(д) нами, яко комиса(р)ми его к(р). м(л)., показа(л) и на ро(з)граниче(н)е добръ поменены(х) Котеле(н)ски(х) <, > на ме(ст)це ро(з)ни(ц)и и урочищѣ у Белого Камена у могилы ¹ з доводами своими выеха(л) и ро(з)су(д)ку ншо(г)ло в то(и) справе учинено(г)ло, правне при(с)лухова(т), упе(в)наю(чи) вшу м(л). в то(м), и(ж) хотя стане(ш) або не стане(ш), мы в то(и) мере, [ш]то ² на(м) и (в)радови нше(му) комиса(р)скему буде(т) належа(ло), пра(в)не проти(в)ко вше(и) м(л). поступова(ти) буде(м), в чо(м) неста(н)е вше(и) м(л). жа(д)ною переказою на(м) бы(ти) не може(ть).

Писа(н) у Коте(л)ни року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) сегомо // м(с)ца **34 зв.**
нообра двадцать третего дна».

В ты(х) по(з)ве(х) печате(и) чотыри пано(в) комисаро(в), ве(р)ху менованы(х): «Миха(л) Мышка, каштала(н) во(л)ы(н)ски(и), рукою, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шалок мозы(р)ски(и), рукою, Дмитръ Еле(ц), писа(р) земски(и) кие(в)ски(и), Семен Бутови(ч), во(и)ски(и) кие(в)ски(и)».

А по вычита(н)ю того позву умоцованы(и) его м(л). кнза Ружи(н)ского па(н) Яку(б) Павша и па(н) А(н) Бзи(ц)ки(и), показа(в)ши мо(ц) зупо(л)ную о(т) его м(л). кнза Ружи(н)ско(г)ло, о(б)мову такую учини(ли), же, де(и), «его м(л). кна(з) Ружи(н)ски(и) са(м), про хоробу свою, бы(ти) не могучи, на(м) тые спра(вы) пере(д) вшу м(л)., панове комисаре, о(т)правова(ти) злещы(л)». Яко (ж), де(и), и положе(н)е по(з)ву и року за по(з)во(м) доводи(л) очевисты(м) со(з)на(н)е(м) во(з)ны(м) шляхе(т)ного Стефана Кучи(н)ского и (з)нову пна Го(р)ностаа до права тому (ж) во(з)но(му) привола(т) ро(с)каза(ли).

А и(ж) на(с), комисаро(в), но(ч) на(д)ходила, а до того же и свата, па-метки нароже(н)а пна Хри(с)туса, пна и (з)бавителя ншог(о)ло, яко на де(н) за(в)трешни(и) на(д)ступова(ли), с ты(х) причи(н), и тую самую спра(в)у его м(л). па(н)у Го(р)ностаю с князе(м) Кирико(м) Ружи(н)ски(м), та(к) всѣ справы лимитовали(с)мо // до (д)на два(д)цать деватого того (ж) м(с)ца декабра, по(д) тою (ж) мо(ц)ю о(д)на(к) же заховуючиса, во(д)ле права по(с)-политого, особливими ли(с)тами ншими комиса(р)скими о то(и) лимитацы(и) до ко(ж)дого о(с)о(б)ливе зь и(х) м(л)., то е(ст) па(н)у Ярониму Го(р)ностаю и ма(л)жо(н)це его м(л)., па(н)у Богдану Стрыбылю, па(н)у Ма(т)фѣю Немири(ч)у, па(н)у Але(к)са(н)дру [и] Васи(л)ю Тиша(м), па(н)у Ю(р)ю Бли(н)струпу, па(н)у Адаму Олиза(р)у чере(з) во(з)ны(х) шляхе(т)ны(х) Стефана Кучи(н)ско(г)ло и Стефана Ми(н)ко(в)ского о(з)на(и)ми(ли).

А (к)гды два(д)ца(т) деваты(и) де(н) м(с)ца дека(б)ра припа(л), мы, коми-саре, ве(д)ле пови(н)но(сти) ншое на тую (ж) пету границу <, > у моги(л) до Белого Камена ³, выехали, хотечи в скуто(к) границы межи ве(р)ху меноваными </> особами </> приводи(ти). И скоро(с) мы та(м) приеха(ли), о(т)

¹ Слова «у Белого Камена у могилы» підкреслені олівцем; на полі позначка «NB!».

² Текст пошкоджений.

³ Слова «у моги(л) до Белого Камена» підкреслені олівцем; на полі позначка «NB!».

его м(л). пна Ерoнима Го(р)ностаа и ма(л)жо(н)ки его м(л). чере(з) во(з)ного воево(д)ства Кие(в)ского ⁴ пода(л) ли(ст) ω(т)вороны(и) на(м), комиса-ро(м), и стороне его м(л). кнзю Ружи(н)скому, ω(з)на(и)мучи ω хоробе пна Го(р)ностаево(и), за которою, де(и), хоробою на року тепере(ш)не(м) дла ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в) ста(ть) не може. А та(к) мы, комисаре, то(т) ли(ст) ω(т) пна Го(р)ностаа принавше, пере(д) собою чита(ти) ε(с)мо каза(ли) и сло(во) ω(т) слова та(к) се в себе маеть</>:

«Ве(л)мо(ж)ному его м(л). кнзю Кирику Ружи(н)скому.

35 зв.

А, Ерoни(м) Го(р)носта(и), // ω(з)на(и)мую вше(и) мл(с)ти моему мл(с)ти-вому па(н)у, и(ж) ма дошла таа ведомо(сть), жебы в. м., кнже Кирику Ру-жи(н)ски(и), ме(л) мене по(з)вати по(з)во(м) комиса(р)ски(м) на де(н) два(д)-цать трети(и) м(с)ца дека(б)ра в року тепе(р) идучо(м) тисеча па(т)со(т) де-ве(т)деса(т) семо(м) до ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в) и до засыпова(н)а ко(п)-цо(в) у могилы Белоце(р)ко(в)ское до ре(ч)ки Бу(и)мера ω(т) име(н)а моего Лещина, до име(н)а и кгру(н)то(в) вше(и) м(л)., кнже Кирику Ружи(н)ски(и), Коте(л)ни приле(г)лого, ω чо(м) якобы то(т) позо(в) комиса(р)ски(и) шире(и) а достате(ч)не(и) ω(б)мовла(ти) ме(л). А та(к) а, будучи ω(т) пна Бга хоробою ω(б)ло(ж)он и навежо(н), и за ωною хоробою не мо(г) ε(с)ми-(х) стати на вы(ш)меновано(м) року до ро(з)граниче(н)а ты(х) кгру(н)то(в) и до засыпо-ва(н)а ко(п)цо(в) межи кгру(н)тами ншими. А та(к) а в. м. мое(г) [о] мл(с)ти-вого пна пи(л)не прошу, абы вша м(л). в то(м) во(д)лу(г) права заховать ра-чи(л), а то(т) ро(к) вы(ш)менены(и) до у(з)дрове(н)а моего ω(т)ложи(ти) рачи(л), а тепе(р) та(м) на тые кгру(н)ты вы(ш)мененые зь и(х) м(л). пны ко-миса(р)ми жебы вша мл(с)ть не еха(л) и ωны(х) кгру(н)то(в) ω(т) име(н)а моего Лещина не граничи(л) и копцо(в) не засыпова(л), и (в) то(м) // декрету ω(т) и(х) м(л). пно(в) комисаро(в) на мене жадного не ωде(р)жива(л). И на том-(м) да(л) се(с) ли(ст) хоробы моее, по(д) печат(ю) и с по(д)писо(м) руки моее.

36

А при то(м) бы(ли) и того добре ведали его м(л). па(н) Паве(л) Жили(н)-ски(и), которы(и), за про(з)бою моею, печат(т) свою приложи(ти) и руку по(д)-писа(ти). рачи(л).

Писа(н) у Ры(х)тича(х) року тисеча па(т)со(т) дэве(т)деса(т) семо(г) [о] м(с)ца дека(б)ра два(д)цатого дна».

У того листу печате(и) две а по(д)пи(с) рукъ в ты(и) слова: «Hornostay Heгонупт m[anu] p[ro]prial, Paweł Ziminsky ⁵ m[anu] p[ro]prial».

А по вычита(н)ю того ли(с)ту мы, комисаре, наради(в)шиса межи собою и видечи хоробою за(к)лада(н)е у ка(ж)дого суду мае(т) бы(ти) при(и)мовано,

⁴ Далі пропуск в тексті, заповнений чотирма вертикальними й однією горизонтальною рискою.

⁵ Вірогідно, правильний варіант прізвища — у підписі, тобто «Зиминський», а згаданий вище варіант «Жилинський» — помилка, що виникла при перекладі-листа з польської мови.

вє(д)лє права посполитого, дылацы(и) его м(л). па(н)у Го(р)ностаю е(с)мо
узычи(ли) по(д) таковы(м) способо(м), же кгда по(в)торе его м(л). кна(з)
Ружи(н)ски(и) пна Го(р)ностаа пере(д) су(д) комиса(р)ски(и) ѿ ро(з)грани-
че(н)е позове(ть), тєды па(н) Го(р)носта(и) напере(д) присєгою теле(с)ною,
яко справе(д)ливє хо(р) бы(л), и(ж) то не ку (з)волоце стороне учини(л),
має(т) са ѿ(т)вє[ч]ати, а присєгнү(в)ши пре(д) сє, тєє кгру(н)ты зь его м(л).
кнзе(м) Ружи(н)ски(м) чере(з) комисаро(в) и (в)ра(д) по(д)коморого а(л)бо
комо(р)ника ро(з)- // ро(з)граничити маєть.

Што для памяти до кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Кие(в)-
ского записано єсть.

36 зв.

*№ 6. Справа его мл(с)ти кнзя Ружи(н)ского ро(з)езду комисаръского
за листо(мъ) его короле(в)ско(и) мл(с)ти
именъа его мл(с)ти Котеле(н)ского //*

37

Року тисєча патъсотъ девє(т)дєсатъ сємо(г)л[о] м(с)ца декабра два(д)-
ца(т) трєтєго дня.

Мы, комисарє з рамени его к(р). м(л). пна ншо(г)л[о] м(л)тиво(г)о, за
листо(м) его к(р). м(л). комисє(и)ны(м) зь сє(и)му про(ш)лого Ва(р)шавского
в року тепєре(ш)нє(м) тисєча па(т)со(т) девє(т)дєса(т) сємого на ро(з)грани-
че(н)є має(т)ности его м(л). кнзя Кирика Ружи(н)ско(г)л[о] Котєлє(н)ское,
вє(ч)но(ст)ю ѿ(т) его к(р). м(л). сла(в)ное памяти корола его м(л). Стефана
его м(л). даное, ви(с)ланыє, я, Миха(л) Мы(ш)ка з Ва(р)кови(ч), каштел(н)
зе(м)ли Во(л)ы(н)ское, я, Стефа(н) Ло(з)ка, ма(р)шало(к) его к(р). м(л)., я,
Дми(т)рь Елє(ц), писа(р) зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), а а, Сємє(н) Бутови(ч),
во(и)ски(и) кие(в)ски(и), а маю(чи) мы при сєбє комо(р)ника того (ж) воево(д)-
ства Кие(в)ского приса(г)лого пна Сємєна Уру(ц)кого, кгда (ж) па(н) по(д)-
коморы(и) кие(в)ски(и) са(м), про хоробу свою<, > бы(ти) при на(с) на то(и)
комиси(и) не могу(ч)ы, за ли(с)то(м) свои(м) ѿ(т)вористы(м) того комо(р)ника,
вє(р)ху мєнованого, до на(с), комисаро(в), для ро(з)граниче(н)а кгру(н)то(в)
котєлє(н)ски(х) посла(л), ѿ(з)на(и)муємы ты(м) нши(м) комиса(р)ски(м) су-
довы(м) ли(с)то(м), и(ж) в року тепєрєшнє(м), датою вє(р)ху мєновано(м),
кгда-(с) мы, з о(б)вєще(н)а его м(л). кнзя Ружи(н)ского <, > вз(али) тую вє-
домо(ст) ѿ комиси(и) его к(р). м(л)., на особы нши вынесєное, и порозумє(в)-
ши з собою а (з)єха(в)шиса // на ѿ(д)но мє(ст)цє и заховуючиса способомъ
права посполитого<, > позвы нши комєса(р)скиє по пє(в)ны(х) ѿсо(б) и ѿбо-
ватєлє(и) воево(д)ства Кие(в)ского выд(а)ть єсмо росказа(ли), межи кото-
рыми и по пна Бо(г)да(на) Стрыбыла ѿ має(т)но(сти), прилє(г)лыє ѿ(т) має(т)-
ности пна Стрыбыла кгру(н)то(в) Ло(в)ко(в)ски(х) до має(т)но(сти) кнзя
Ружи(н)ского кгру(н)то(в) Котєлє(н)ски(х)<, > а мєнови(тє) урочищо(м) ѿ(т)
Бу(и)мєра идучи Ивє(ч)кою рє(ч)кою вни(з), до рєки И(в)ницы, до гости(н)ца
Коростишо(в)ско(г)л[о], до мо(ст)ка<, > ¹

37 зв.

¹ Справа недописана, уриваєтьсє на роздїловому знаковї. Наступна справа починаєтьсє без интервала й абзаца цим же почерком, але їншим чорнилом.

Року Бо(ж)его нароженьа тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) ω(с)мого м(с)ца августа сє(м)на(д)цатого дня, на року и (д)ню выше(и) меновано(м), за по(з)вы ве(л)мо(ж)ного его м(л). пна Шасного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого кие(в)-ского, ω(т) зема(н) зє(м)ли Кие(в)ское пно(в) Миколаа а Яна Ко(р)чевски(х) з стороны ², а ω(т) пно(в) Миха(и)ла и Устима на Кевличо(в) Бражи(н)ски(х) и ω(т) пна Григо(р)а Басараба з другое, по его м(л). пна Богдана Стрыбыла выдаными припалы(м), кгда-(м) я, Семє(н) Уру(ц)ки(и), комо(р)ни(к) 38 зєм[ли] ³ // Кие(в)ское, за вы(с)ла(н)ємь его м(л). пна по(д)коморого, з сторонами ωбема выше(и) меноваными до ωграниче(н)а кгру(н)ту Ко(р)чевского з кгру(н)то(м) Пи(ли)по(в)ски(м) пна Стрыбылевы(м), во(д)лу(г) запису, ω(т) пно(в) Ко(р)чевски(х) пно(м) Бражи(н)ски(м) и Басарабу даного, яко и во(д)лу(г) декрету суду зє(м)ского Кие(в)ского, в року деве(т)деса(т) ω(с)момь на роце(х) гро(ц)еки(х)!!! учиненого, выехали. Та(м) же его (мл). па(н) Богда(н) Стрыбы(л), уперед(в)ши выеха(н)а моего и пно(в) Корче(в)-ски(х), Бражи(н)ски(х) и Басарабово, ста(л) уве(р)хъ домо(в) пно(в) Бражи(н)ски(х) у(з) рудку, прозываемую Слепе(ц)кую, и кгда-(м) до него и(з) стороною приеха(л), тєды па(н) Стрыбы(л), са(м) с того мє(ст)ца не ступючи и мне и (с)тороне дале(и) ехати не по(з)воли(в)ши, зара(з) ненале(ж)-но(ст) суду по(д)комо(р)ского виводи(л), указуючи мнѣ тоже на тые по(з)вы, ω(т) пно(в) Ко(р)чевски(х) виданые, справова(т) и кгру(н)ту своего з кгру(н)-то(м) и(х) граничи(т) не повинє(н), «абовѣмъ панове Ко(р)чевские жа(д)-ное кри(в)ды ω(т) мене не маю(т), бо где би кри(в)ду якую себе ω(т) мє(не) мели, тєди в то(м) во(д)лу(г) права захова(т) бы се мели и ω то пє(р)-ве(и) до суду нале(ж)ного по(з)вали». И проси(л) во(л)ности ω(т) того року 38 зв. и по(з)ву пна</> // по(д)коморого. А панове Ко(р)чевские и панове Бражи(н)ские сами очевисто указовали тоже: фору(м) то(и) справе пере(д) судо(м) по(д)комо(р)ски(м) за тыми по(з)вы є(ст), и повинє(н) па(н) Стрыбы(л) на тые по(з)вы справова(т), абовѣмъ суд(л) зє(м)ски(и) Кие(в)ски(и) декрето(м) свои(м) наказа(л) сторона(м), абы до ωграниче(н)а ты(х) кгру(н)то(в) его м(л). пна Стрыбыла припо(з)вали, чому стороны, досы(т) чинєчи ве(д)ле декрету, припо(з)ва(ли). Але на то(т) час, еще не (в)даючиса с пано(м) Стрыбыле(м) в жа(д)ную ко(н)тровє(р)сєю, панове Ко(р)чевские, яко не на мє(ст)цу слушно(м), в по(з)ве по(д)комо(р)ском на(з)начоно(м), на которо(м) еще су(д) по(д)комо(р)ски(и) юрыздыщии своеє ростєга(т), а бо(ли) фу(н)дова(т) не може, але во(д)лу(г) по(з)ву на ωное мє(ст)це у греблица старого, где рєчка Лучишовька у Ру(д)ку Слепе(ц)кую упадає(т), су(д) по(д)-комо(р)ски(и) хотєчи поставити, с того мє(ст)ца ехати ⁴, где па(н) Стрыбы(л) стоя(л).

¹ Очевидно, пропущено початковє слово «Справа».

² Очевидно, пропущено попереднє слово «одноє».

³ Текст пошкоджений.

⁴ Далє, вєрогдно, пропущено слово «казали».

Ни(ж)ли па(н) Стрыбы(л), яко пє(р)вє(и) мене и сторону с того ме(ст)ца дале(и) не пусти(л), та(к) и по(в)торє мнѣ мо(ц)но, комо(р)нику, и стороне ехати // заборони(л), менечи то(и) кгру(нт) свои(м) вла(ст)ны(м), где стоа(л), 39
не хотечи ѿного кгру(н)ту своего зъ кгру(н)то(м) пно(в) Корче(в)ски(х) граничи(т). Я, комо(р)ни(к), видечи таковое спротиве(н)є его м(л). пна Стрыбылево противко декретови суду зе(м)ского Киє(в)ского, и(ж) дале(и) ехати не допуска(л), ѿсве(т)чившиса во(з)ными, которыє на то(т) ча(с) при(м)не были, Ждано(м) а Ивано(м) Щєние(в)скими, про(ч) ѿ(т)ехале(м).

Где те (ж) панове Бражи(н)ские з Басарабо(м), ѿчевистє стоачи, передо (м)ною проти(в)ко пно(в) Ко(р)чевски(х) протє(с)товали, же ве(д)лє запису своего и декрету суду зе(м)ского Киє(в)ского ты(х) грани(ц) не ко(н)чи(ли) и не граничили, и и(м) ве(д)лє запису своего и де(к)рету суду зе(м)ского третєє части кгру(н)ту в Ко(р)чевє не выделили, хотечи ѿ то с паны Ко(р)чевскими у права нале(ж)ного чини(ти). А па(н) Микола(и) Ко(р)чевски(и) са(м) ѿ(т) себе, так те(ж) за мо(ц)ю имене(м) пна брата своего, протєстова(л) и све(т)чи(л), и(ж), де(и), «я з брато(м) свои(м) декретови суду земского ве(д)лє наказу досы(т) чини(м) и пна Стрыбыла припо(з)вали, та(к) те(ж) е(с)мо вшу м(л)., пне комо(р)нику, за по(з)вы на тую спра(ву) вывє(ли) и границы по(с)полу // с паны Бражи(н)скими и Басарабо(м) ко(н)чи(т) готовы были, ни(ж)ли яко вша м(л). слыши(ш), и(ж) па(н) Стрыбы(л) того кква(л)то(в)не и непра(в)не борони(т) и та(м) на тоє ме(ст)цє, в по(з)вє мєнованое, до греблица ехати не допускає(т)». 39 зв.

Которую протєстацию ѿбу(д)ву сторо(н) до записова(н)а кни(г) спра(в) по(д)комо(р)ски(х) принале(м) <, > а што са дотычє(т) третєє части в земли судервно(и), то е(ст) в Селе(ц)ко(и) и (в) друго(и) земли Епа(н)чи(н)ско(и), тогды пано(вє) Ко(р)чевские, чинєчи досы(т) записови свое(м)у, та(к) те(ж) и декрету суду земского, в ты(х) дву(х) земла(х) и кгру(н)тє(х) третью часть кгру(н)ту у свое(и) части ѿ(т) други(х) учаснико(в) поступили и чере(з) мене и во(з)ного Ждана Щєние(в)ского пода(ли). А то по(д) таки(м) знамене(м) в земли и части Селе(ц)ко(и) на дереве бо(р)тно(м), прозываемое знаме Ку(з)ми(н)ское, по(д) таки(м) написо(м) , а (в) земли Епа(н)чи(н)ско(и) в друго(и) та(к)же кгру(нт) и дерево бо(р)тное по(д) таки(м) знаме(м) и написо(м) ; в которы(х) // ты(х) земла(х), дву(х) Селе(ц)ко(и) и Епа(н)чи(н)ско(и), третью ча(ст) кгру(н)ту и дерева бо(р)тного в часта(х) свои(х), яко се выше(и) помєнило, со (в)сими пожи(т)ка(ми), ду(б)ровами и сєножа(т)ми, з лєсами, з реками и бо(б)ровыми гоны, и по(л)ми стары(ми) и сє(ли)щами, и дерево бо(р)тное со (б)чолами и бє(з) бчо(л) па(н)у Миха(и)лу и Устиману Бражи(н)ски(м) и детє(м) брата и(х) рожного небо(ж)чика Фєдора Бражи(н)ского Ми(с)ку, Ивану и Якову, и па(н)у Григо(р)ю Басарабу та(м) же часть его в то(и) третє(и) части, которую пно(м) Бражи(н)ски(м) пода(на), панове Ко(р)чевские поступили и подали.

А што са те(ж) тькне кгру(н)ту Ко(р)чевского, в которо(м) кгру(н)тє skutєчного ро(з)граничє(н)а и ро(з)дилку дла пна Стрыбыла не стало, тогды в то(м) Ко(р)чевско(м) кгру(н)тє то(л)ко дерево бо(р)тное по(д) таки(м) зна-

мемъ и написомъ ~~ѣ~~ панове Ко(р)че(в)ские поступили и подали, в которы(и) то(т) кгру(нт) в третую часть в ты(х) дву(х) земла(х), яко се выше(и) поменяло, я, комо(р)ни(к), маючи при себе во(з)ного Ждана Щение(в)ского, 40 зв. пно(м) Бражи(н)ски(м) и братаничо(м) и(х), те(ж) пану // Басарабу за поступленъемъ пно(в) Ко(р)чевски(х) присуди(л) увеза(л) и у вечное де(р)жанъе и ужива(н)е пода(л).

Што все дла памяти до кни(г) справъ по(д)комо(р)ски(х) записале(м).

№ 8. *Справа его млти князя Кирика Ружинского
зь его млтью пно(м) Матфье(м) Немиричо(м)*

Ль(т)а ѡ(т) нароже(н)а Ису(с) Христа, сна Бо(ж)его, тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) ѡсмого мца ѡ(к)те(б)ра два(д)ца(т) сегого дна.

Передо (м)ною Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Кие(в)ское, и пере(д) нами, прияте(л)ми, з обу(д)ву сторо(н) на справы ниже(и) ѡписаные ¹, ве(д)ле листу запису до его милости пана по(д)коморе(г)ло, высажоными Василе(м) Пе(л)чи(ц)ки(м) ѡ(т) его мило(с)ти пана Матъвия Немирича, су(д)ича земьского киевського, стороны поводовое, а Яномъ Ленъкевичомъ Ипого(р)скимъ ѡ(т) его милости князя Кирика Ружинско(г)ло стороны ѡ(т)порьное, на местцу певъномъ, у устя руды Валовьки, гдѣ у ричьку Ивъницу упадаеть у копьцовъ граничныхъ, а при нас при то(и) все(и) справе были ихъ милост пнове шляхта, ѡбыватели воеводства Киевського панъ Семень Бутовичъ, во(и)ски(и) киевски(и), панъ Микола(и) Гулевичъ, и ключъникъ и горо(д)нич(и) кие(в)ски(и), па(н) Яку(б) Павша, панъ Федо(р) и па(н) Петръ Стрыбы(ли) и во(з)ны(х) земли 41 Кие(в)ское // енерало(в) чотыри: Я(н) Вотковски(и), Григоре(и) Гуляницъки(и), Себестиянъ Снятинъски(и) и Стефанъ Минъковски(и).

Постановившися ѡчевисъто, ѡбоя сторона, его милость панъ Матъфи(и) Немиричъ положилъ пере(д) нами декъретъ суду головьного трибуналу Любелъско(г)ло справъ воеводства Киевского подъ датою року теперешнього деветьдесать ѡсмого мца июля десатого дня, в которомъ ѡписуе, иж панъ Немиричъ позиваль его мл(с)ти князя Кирика Ружинского ѡ неучиненъе досытъ записови, ѡ(т) князя Ружинского пану Немиричу даного, такъже и декретови трибунальскому, в року деветьдесать пятюмъ меж(и) ними учиненному, ведъле которыхъ князь Ружински(и) ѡ за(и)стя и роз(ъ)ницы меж(и) именъя его милости Котеленъского а пана Немирича Ивъницъкого черезъ суде подъкоморьски(и) и приятельски(и) рокъ правъны(и) принятъ не хотиль, зачимъ билъ в заруку пять тисече(и) копъ гроше(и) попаль. Судъ те(д)ы головъны(и), не узнаваючи на князю Ружинскомъ зарукъ, тую справу знову на росъсудокъ мене, подъкоморого, ведле листу запису поменного, ѡтослалъ, поживьши то(и) справе часъ пе(в)ны(и), яко дня сегоднешнего, то естъ по сьветомъ Миха(и)ле пришломъ в чотыри недѣли. За ты(м) панъ Немиричъ положилъ передъ нами листь запись ѡ(т) его милости князя Кирика Ружинского имъ ѡбудъвумъ служачи<, > в тые слова писаны(и)<:>

¹ Помилково замѣсть «ѡписаное»?

«Я, Кирикъ Ружиньски(и), з одьное стороны, а я, Матѣфи(и) Немиричъ, з друго[е] ² // стороны, ѡзъна(и)муемъ и вызънаваемъ тымъ листомъ, добро-вольнымъ записомъ нашимъ ³, и на потомъ будучимъ, кому того потърѣба ведати, што по(д) датою року прошлого тисеча пятъсотъ деветьдѣсятъ перь-вого мене, Кирика Ружинского, позывалъ панъ Матѣви(и) Немиричъ, судъичъ земъски(и) киевъски(и), позвыи земъскими киевскими на роки земъские киевские, которые в томъ прошломъ року деветьдѣсятъ перьвомъ на деъь светого Миха(и)ла римского свята припадали и ув Овъручомъ сужоны были, ѡ забранъе кгрунтьу Ивъницкого, яко быхъ я черезъ грани-цы его старовечные<, > речку Ивъницу, перешедши ѡбаполы<, > тое речъки кгрунтьу его<, > по(л)<, > дубровъ<, > се'но|жате(и) на дъве мил<, > забрати, дворъ мо(и) поселити и село новое людъми ѡсадивши и Кънеги-ниною Волею прозъвати и на себе то деръжати мелъ<, >. А потомъ другимъ позывомъ позывалъ мене жъ, Кирика Ружинского, на роки земъски(и) трикрольски(и) в Житомиру сужоны в року теперъ идучомъ деветьдѣсятъ второмъ ѡ вырубанъе дерева борътного и иншого посьполитого в кгрунтье его Ивъницкомъ врочишомъ Плоскомъ Грабовъце, ѡ которыхъ то позвоъ з обоихъ роковъ земъскихъ киевскихъ такъ ⁴ миха(и)ловскихъ, яко и тьрикрольскихъ апелевали есмо до суду нынешнего головьного трибуналу коронного Любе(л)ского<, >; такъже што мене позывалъ панъ Немиричъ ѡ грабежы, бои и ѡ иншыи розные кривды подъданыхъ // своихъ до суду ⁴² кгро(д)ского Киевского, а не за суже(н)е(м) рочко(в) кгро(д)ски(х) киев-ски(х) до того ча(с)у не ко(н)чи(л) и(х), ѡ чомъ тые по(з)выи и декрета зе(м)-ские киевские шире(и) ѡбмовлають.

А та(к) мы, будучи тепе(р), ѡбедве стороне, в Лю(б)лине, за вына(и)-де(н)емъ и(х) мл(с)ти пановъ приятеле(и) нашихъ з року того, которы(и) есмо в суду теперешнего трибуна(л)ского мѣли, себе выпустили, апеляцы(и) припозъви, на тр[и]буналь виданы(и) в справахъ, межи нами идучихъ, ѡ(т)ступили и угоду межи собою учинили тымъ способомъ, иж маю и пови-ненъ буду я, Кирикъ, в року теперъ идучомъ тисеча пятъсотъ деветьдѣсятъ второмъ м(с)ца авьгуста перьвого дня на померъкованъе тыхъ всихъ роз-ниць нашихъ такъ земьленыхъ, яко и поточныхъ, и упросить его милости пана Щасного Харьлинского, подькоморего киевского, и по ѡдному приятелю кожды(и) з насъ стороны своее до его милости пана подькоморего подъ страченъемъ речи, што межи нами идетъ<, > высадити на местцу певъ-номъ межи именьями нашими: моимъ, Кирика Ружинского, Котельнею, а моимъ, Матѣфия Немирича, Ивъницею. Врочишомъ ѡ(т) копъцовъ гранич-ныхъ до Калинова Куста я ⁵, Немиричъ, маю и повиненъ буду его милости пна подькоморего и пановъ, приятель нашихъ вести по границахъ моихъ ивъницкихъ, которые, тотъ же // панъ подькомори(и) подъ датою року ⁴² тисеча пятъсотъ деветьдѣсятъ ⁶ четъвертьтого мца июля ѡсьмого ⁷ дня межи продькомъ моимъ, дедичомъ того именья Ивъницкого паномъ Богъданомъ

² Остання літера в слові пошкоджена.

³ Далі пропущено слово «теперешнимъ».

⁴ Слово повторене двічі; між ними знак </>.

⁵ Передано сполученням «ја», де «ј» вписано іншим чорнилом.

⁶ Помилково замість «ѡсьмьдѣсятъ».

⁷ Помилково замість «двадъца(т) ѡсьмого».

Дешковськимъ, хоружичомъ браславськимъ, стороны Ивѣниці, а мѣною, Кирикомъ Ружинскимъ, стороны именья моего Котельни учинилъ и копцы усыпаль(.). А по оказанью тыхъ границъ и копцьовъ усыпанныхъ маемъ з обудьвухъ сторонъ на росьсудокъ его милости пана подькоморего и ты(х) двухъ пановъ приятель нашихъ, которыхъ высади(м), тые вси кривьды, такъ старые, яко и теперь новосталые</>пустыть. Яко жъ тымъ нинешнѣнимъ добровольнымъ листомъ записомъ нашимъ его милости пану подькоморему киевському весьполь з двема паны прияте(л)ми нашими даемъ зупольную мощь и умоцняемъ ихъ милости, ижъ што кольвекъ его милость панъ подкомори(и) киевськи(и), згодившись с тыми двема паны приятельми нашими</> будь тежъ з которыхъ тыхъ оцънымъ межи нами такъ правомъ, яко и угодою застановить, декретъ учинить и, што накажетъ, в то(м) во всѣмъ его милости посълушни(ми)<:> быти и, не апелюючи нигдѣ, на выналязку его милости вечѣне переставати<.> и тому всему досыть учинити маемъ и пови(н)ни будемъ, подъ закладомъ на сторону, тое застано(в)ле-// нѣ держачую, петъма тисечьми копъ гроше(и) лито(в)скихъ, подъ шкодами, на реченъе голого слова безъ присяги ошацоваными.

43

И кгда вже тые кгрунъты межи нами черезъ его милости пна подькоморего розьграничены будутъ и кому кольвекъ присужоны будутъ, тотъ тые кгрунъты зо всими пожитьками, которые на нихъ будутъ, споко(и)не держати маеть, а о(т) того часу одинъ у дьругого кгрунъту черезъ граници описанные альбо постановъленные ничимъ ся уступовать, на сторону свою забирати, оды(и)мовати а на него кгрунътъ для шкодъ чиненья самъ черезъ себе и черезъ подьданныхъ своихъ заходити и въежъчати не маемъ и мочи не будемъ. А кгда бы то было на которого з насъ вознымъ, шляхътою ошьветъчено и переведено, тогды таки тую шкоду, которые онъ альбо подьданные его вчинять, совито нагородити и за нарушенъе сего посътановенья, межи насъ учиненого, стороне укривъжоно(и) закъладъ пя(т) тисече(и) копъ гроше(и) литовськихъ заплатитъ повиненъ будетъ<.>. А то все выпольнити и зыстити повинни и описуемьсе подъ закъладомъ сторона стороне петъма тисечьми копъ гроше(и) литовскихъ, о которы(и) закъладъ, гдѣ бы се которы(и) з насъ даль позъвать до которого (ж) ко(л)векъ суду кгро(д)ского, бу(д) зе(м)ского, а(л)бо тр[ы]буна(л)ского⁸ Любе(л)ского, тогды будетъ повине(н) // не о(т)ходечи о(т) суду, закла(д) поменены(и) о(т)ложитъ и ричи оужоны во всѣмъ досыть учинит(т). И на томъ межи собою дали есьмо на обедъе стороны тые листы наши, подъ печатъми и с подьписомъ рукъ нашихъ власныхъ. А при томъ были и за обличнюю прозьбою нашею печати сво(и) приложити рачили и руками се своими подьписали ихъ милость панове приятели наши, его милость панъ Иванъ Чапличъ Шпановськи(и), кашталянъ и депутатъ судо(в) трибунальски(х) киевськихъ, его милость панъ Абра(м) Мышка з Варьковичъ, столъникъ земли Волынськое, староста овъруцкй(и), панъ Федоръ Дедовичъ Триполъски(и) старъши(и), панъ Иванъ Аньдриевичъ Сынъкгу(р).

43 зв.

Писанъ у Люблине подъ часомъ суженья спра(в) воеводства Киевского року по нароженю сына Божего тисеча пятьсотъ деветьдесятъ второго мца июля четъверътого дня<.>⁹.

⁸ Літера «ы» в слові розмазана.

⁹ Текст цього ж полюбовного листа див. на арк. 17—17 зв.

А за тымъ положилъ панъ Немиричъ декретъ трибунальски(и) подъ датою року тисеча тятъсотъ ¹⁰ ѡсьмъдесять четъверътомъ мѣца июля двадъца(т) ѡсьмого дня<, > в которомъ то ѡписуе, же панъ Богъданъ Дешковъски(и), на ѡнъ часъ деръжачи(и) того именъя Ивъницы милъ справу передо мъною, по(д)коморы(м), за по(з)во(м) зъ его мл(с)тью кнземъ Кирико(м) Ружи(н)ски(м) ѡ забра(н)е кгру(н)то(в) своихъ // Ивъницкихъ ку Котелъни, 44 и за ѡказанъемъ права, на (и)менъе Ивъницу служачого, знаковъ и подобенствъ слушныхъ сказано было ведъле права пану Дешковскому доводъ присягою изъ шестъма сви(т)ками на границахъ, яко ихъ передо мъною, подъкоморимъ, заводилъ, учинить. Не припушчаючи кня(з) Ружински(и) пана Дешковського до доводу, ѡ тотъ кгрунтъ пенъны(и) межи собою се погодили, и што се кторо(и) стороны того кгрунтъу, пенъного зостало я, по(д)комори(и), з обудъву сторонъ роздѣливъши, копъцами и (з)наками певъными ѡграничилъ, яко тую всю справу тотъ декретъ мо(и) подъкоморъски(и) широче въ юбе ¹¹ ѡбмовляеть, в которомъ вси права, привилья, листы, на Ивъницу служачие, которое все право свое и тепе(р) панъ Немиричъ передъ нами покладалъ<, >, естъ вписаны, а то естъ: напредъ листъ данину князя Сѣмена Алексанъдровича Лазару Браевичу села Ивъницы ѡбудъвухъ половиць, киевское и житомирское, подъ датою в Кйеве сенътебра второго дня инъдикъта четъверътого<, >; потомъ положылъ потъверъженъе тое данины короля Казимера подъ датою у Вильне мая двацать сѣмого дня инъдикъта петънаццатого<, >; покладалъ теж листы короля Жикгимонъта Старого светое памети<, >, писаны(и) // до старосты житомирского князя Богуша Корецко[го] ¹² и инъшихъ, на потомъ будучихъ, старост житомирскихъ, абы се в тое село Ивъницу, ѡбидъве половицы, киевскую и житомирскую, Лазару Браевичу даную, чни въ чимъ не уступовалъ<, > то(т) ¹³<, > лист подъ датою у Вильни року тисеча пятьсотъ чотырьдѣсятого мѣца июля двацать перъвого дня инъдикъта трынацатого; покъладалъ теж лист судовы(и) пна Ивашка Хо(д)кевича, воеводы киевского, межи Миха(и)ломъ Лазаровичомъ а Дашукомъ Томашевичомъ, которымъ листомъ у того Тумашевича землю, ку Ивъницы служачую, присудилъ Миха(и)лу Лазаревичу, дата того листу у Черъкасехъ июля дванацатого дня<, > инъдикъта чотырьнацатого; до того показалъ лист короля его милости Авъгустъа, до воеводы киевского пана Григоръя Ходъкевича писаны(и), абы село Ивъницу, ѡбедъве половинѣ, киевскую и житомирскую, которое было до замъку Киевского кгвальто(м) приверънено, Богушу Дешковскому постьупи(л) и потомъ се в то не уступовалъ, дата того листу у Вильни року петъдѣсять ѡсьмого мѣца маръца двацать сѣмого дня</>.

За тымъ панъ Немиричъ поставивъши светъковъ // ѡсьмънаццати 45 ведъле права суседъ ѡколичъны(х), подъданыхъ пана Стрыбылевыхъ з Ловъкова, пана Прежевъского с Прежева<, > изъ Староселець, изъ Житомера люде(и) добрыхъ и веры годныхъ, и с тыми свитьками, показуючи границу межи кнзе(м) Ружи(н)ски(м) а пномъ Дешковски(м), чере(з) мене, по(д)ко-

¹⁰ Описка замѣстъ «пятьсотъ».

¹¹ Описка замѣстъ «въ собѣ».

¹² В цьому місці текст заклеено.

¹³ Слово повторене двічі.

моро(г)ло, в року ω(с)мъдеса(т) че(т)ве(р)то(м) мѣ июла два(д)ца(т) ω(с)мого
 дна учиненую, ни в чо(м) тоє границы, ведле декрету моего по(д)моко(р)ско-
 го, не ω(т)ступуючи, которую а и тепе(р) с паме(т)ю моею ¹⁴ згожа(л). Ве(л)
 на(с), почавши ω(т) устя Вало(в)ки, где у ричку И(в)ницу упадываеть, ни-
 же(и) млы(н)ка пна Немиричова, ω(т) копца наро(ж)ного на(д) болото(м)
 Вало(в)кою уве(р)хъ, посередине того болота, до дороги, которая идетъ с
 Тули(н) до Ивницы, а ω(т) тоє дороги напра(ст) дубровою до пола, а поле(м)
 до руды, называемое Гру(з)кое, а чере(з) тую руду просты(м) трибо(м) до
 ку(р)га(н)а ве(ли)кого, а ω(т) то(г)ло ку(р)га(н)а на (в)сход(д) со(в)нца[!]
 до долины и тою долиною, в которо(и) ру(д)ка устала, до реки И(в)ницы.
 По то(и) все(и) границы, по которо(и) копцы и (з)наки в дерева(х) цылые
 45 зв. есмо // находили в деревъахъ, а некоторые копцы поро(з)ривана и ро(с)-
 копаны та(к), и(ж) и (з)наку zostало мало, которое попсованье ко(п)цо(в)
 и знако(в) граничны(х) мени(л) бы(т) па(н) Немири(ч) ω(т) по(д)даны(х)
 его млти кнза Ружи(н)ского котеле(н)ски(х), а его м(л). кна(з) Кири(к) Ру-
 жи(н)ски(и) са(м) прина(л), очевисто будучи, тую всю границу, чере(з) пна
 Немирича показаную, при(з)на(л) бы(т) пра(в)дивою чере(з) мене, по(д)ко-
 морого, межи его млти а пано(м) Де(ш)ко(в)ски(м) учиненую.

Прото (ж) мы, я, по(д)коморы(и), а мы, приятели ωбу(д)ву сторо(н)
 высажоные, ты(х) знако(в) граничны(х) пере(д) собою поправитъ<,> цылые
 копцы посыпа(т), а попьсованые знову сыпать и некоторые дла певного зна-
 ку знову пребави(т) ε(с)мо казали, а то ε(ст) напра(д) на у(ст)ю Вало(в)ки
 копе(ц) наро(ж)ны(и), ω(т) того копца граница идетъ<,> болото(м) Вало(в)-
 кою уве(р)хъ, и до дороги, с Тулинъ до Ивъницы идучое, а ω(т) тоє дороги
 46 напра(с)тъ черезъ дуброву и черезъ поля а(ж) до руды, // называемое Грузь-
 кое; копцовъ всихъ ω(т) устя Валовъки трицать два<,>. А черезъ руду
 противъко<,> ко(п)ца, на се(и) стороны тоє руды ку Ивъницы стоячою ¹⁵<,>
 копецъ новы(и) подъ горою надъ рудою усыпанъ, естъ, а ω(т) того копца
 напра(с)тъ черезъ поле до великого ку(р)гана копыцовъ<,> три, а подъле
 самого куръгана копе(ц) ωдинъ: то всихъ копыцовъ<,> ω(т) руди до куръга-
 на пя(т) усыпать есмо велили. А ω(т) того куръгана и копца подълененого
 усыпаного, на въсходъ сонъца поверънувъши, просътымъ трибомъ межи
 малые куръганы ку долине, надъ которою долиною копецъ нарожны(и)
 ωстатъни(и) усыпанъ естъ.

А ω(т) того ко(п)ца долиною у ричку Ивъницу, а ω(т)туль ричкою<,>
 Ивъницею уверъхъ идучи панъ Немиричъ хотель вести границу ажъ до того
 местъца, ω(т)куль речъка Ивъница уставаеть, менечи бытъ сво(и) кгрунътъ
 Ивъницъки(и) по лево(и) стороны. Лечъ мы, маючи зупольную моць<,> лис-
 томъ записомъ ихъ милость, више(и) в семь листе вписанымъ, тую справу
 такъ правомъ, яко и въгодою межи ихъ милостю конъчити упатруючи, са-
 мую слышность зречи узнанъемъ нашимъ, такъ есмо границу межи ихъ
 милостю учинили, то естъ почавъши ω(т) тоє границы вышмененое, которую
 есмо увели в ричку Ивъницу<,> посередъ тоє речъки Ивъницы, идучи ею
 уверъхъ до дъву(х) березъ, по лево(и) стороны надъ речкою Ивъницею сто-

¹⁴ На полі напроти цього та двох наступних рядках напис: «Почина се граница».

¹⁵ Описка замість «стоячого» (?).

ячи(х),// а тамъ вже з речьки Ивъницы вышедъши на сухо, напродъ около березы с тыхъ двухъ коло оцное копецъ наро(ж)ны(и) усыпать есмо велили. А о(т) тыхъ березъ и копча наро(ж)ного просьтымъ трибомъ черезъ поля аж до долины копцо(в) шесть, а надъ самую долиною копецъ семы(и) наро(ж)ны(и) усыпано, то естъ всихъ копцовъ о(т) ричьки Ивъницы черезъ поля до тое долины осмъ. А тою долиною у руду, прозываемую Блюдовъку, зосътавуючи всъ кгрунты по лево(и) стороны пану Немиричу ку имению Ивъницькому, а по право(и) руцы князю Ружинскому ку дворяцу его<.> Красносилъце, а Рудую Блюдовъкою уверьхъ аж по границу, которую менишь панъ Немиричь и князь Ружи(н)ски(и) с паны Тишами о(т) имения ихъ Ходорькова.

И тые вси кгрунты за тою границою такъ пану Немиричови ку И(в)-ницы, яко ижъ на дьругую сторону его милости князю Ружиньскомъ ку Котельни, за правомъ листовнымъ и сведецьтвомъ свитьковъ<.> и при давнымъ дерьжа(н)ю ихъ милости, в дерьжанье ихъ милости вечные прису-жаемъ, которую ж то границу, черезъ насъ теперь поправную и новоучиненую, такъ его милость кня(з) Кирикъ Ружиньски(и), яко и его милость панъ Ма(т)фи(и) Немиричь и потомьки ихъ милости, вечными часы непорушьне дерьжечи, одинъ другому черезъ границу в кгрунты и пожитьки тыхъ кгру(н)товъ ихъ милость самых¹⁶ и подьданыхъ<.> ихъ ни въ чимъ уступоватися не мають подъ заруками,// в лисьте записе ихъ милости описаными. А што се дотычетъ шкодъ, грабежовъ, которые се кольвекъ на обе стороне аж по дату сего листу нашего дьяли, о што процессы позьвы урасътали, будь теж и дьругихъ занехивали, за то все на обе дьве стороне<.> оди(н) другому досыть учинили, а за тымъ досыть учине(н)емъ ихъ милостыими и(х) милости обудьву(х) и по(д)даныхъ и(х) милости што всихъ шкодъ, по дату сего листу менованихъ, вольнымъ чинимъ вечными часы.

47

И то все для памети до кьнигъ подькоморьскихъ земъли Киевское естъ записано.

№ 9. [...] ¹

Лѣта о(т) нароженья сына Бо(ж)его тисеча па(т)со(т) деве(т)десать о(с)мого м(с)ца ноабра че(т)ве(р)то(г)ло дня<.>.

Передо мною, Цаснымъ Ха(р)линскимъ, по(д)коморы(м) воеводьства Киевского, постановившисе очевисто на местьцу, которое зовуть селищом Старое Трояно(в)ки, за рекою Пя[т]ом ², паны Ганьна Юрьевна Воронянка, бы(в)ша пани Грегорова Сокурова, яко сторона поводава, а подьнесъла позовъ мо(и) подькоморьски(и) черезъ умоцованого<.> зята своего пна Гекъторо[!] Волобевьского о(т) мене такъ по пана Алексаньдра Воронича, яко и паню Овьдотью Олычаньку, ма(л)жоньку его мло(с)ти, на день дисе(и)ши мца ноябра четъверты(и) о розьделокъ маетьности такъ в декретѣ трибуна(л)скимъ, яко и въ позьве моемъ нйже(и) описаномъ,// поменены(и) выданы(и), которы(и) такъ се в себе маеть:

47 зв.

¹⁶ Склад «са-» повторений двічі.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² В назві річки літера «т» пропущена.

«Счасны(и) Ха(р)линьски(и), подкоморы(и) киевски(и), урожоному пану Алекъса(н)дру Грыгоръевичу Вороницу и малъжонъце в. мсти Ω(в)доти Ωлычанъце, прозьвищомъ Невидане.

Жаловали пере(д) урядомъ моимъ подъкоморскимъ урожоны(и) па(н) Грегоре(и) Сокоръ и Ганъна Ю(р)евна Вороня(н)ка на вашу милость ω томъ, што жъ, дѣ(и), ωны вѣли право з вами передъ судомъ земъскимъ Киевъски(м), на роко(х) миха(и)ловскихъ в замъку Ωвъруцкомъ судовъне ω(т)правованы(х) в року прошло(м) тисеча пя(т)сотъ деветьдеса(т) семомъ, ижъ вы зъ зошлимъ братомъ своимъ Иваномъ Григоревичо(м) Вороною, по (с)меръти ω(т)ца своего Грыгоръя Вороня маючи у себе в схованю вси права, привилѣя на добра деди(ч)ныѣ Трояно(в)ку, Мокрятичы, Ха(н)тулинъ, Денешы и Крошно, спо(л)не а нероздѣльне с тоєю то Ганъною Вороня(н)кою, сестрою твоею стрыечною рожоною, спольне вамъ належачею, такъже и тыѣ вси добра вышьпомененыѣ, в земъли Киевъско(и) лежачие, кгвальтотомъ все осягънувши, деръжыте и пожытковъ вшелякихъ уживаєте, а имъ, яко учасныкомъ и дедичомъ спольнымъ, тоѣ маетьности по половици, водълугъ права прирожономъ и листу запису своего, спо(л)не з небожъчыкомъ Ивано(м), братомъ твоимъ рожонимъ, подъ датою року // тисеча пятьсотъ ωсмъдѣсятаго ³, выделити ⁴ и поступити не хочете. В которо(и) то(и) справе преречоныѣ поводове на роко(х) земски(х) киевъскихъ поменены(х) з вами с позъву росправу маючи и дыляцью на показа(н)ѣ мунименътовъ певны(х), ижъ бы мя(л) быть межы ними розъделокъ з стороны таковоѣ маетьности, собою ωнътроверътовали ⁵, с которе то ωчевистое росправы судъ ωнъ земски(и) ωную дыляцью с певны(х) причинъ, в декрѣте поменены(х), на сторону ω(т)ня(в)ши, наказа(л), абы есте дале(и) поступовали, ω(т) чога вы до суду голо(в)ного трибунальскаго Любельскаго апелевали, яко шире(и) ω томъ декрѣтъ земъски(и) кие(в)ски(и) ωбмовляеть.

Кгды припа(л) рокъ за апеляцьею пере(д) судомъ головны(м) трибуна(л)ски(м) <. > з очеви(с)то(г) [о] ро(с)па(р)тъя вашого декре(т) зе(м)ски(и) киевски(и) су(д) трибуна(л)ски(и) стве(р)дивши, дале(и) поступова(ти) ва(м) наказа(л). А в да(л)шомъ поступку то(и) же су(д) голо(в)ны(и) трибуна(л)ски(и), припатрившиса старому дѣлу, межы про(д)ками вшими учинено(му), такъже и после(д)не(и)шому доброво(л)ному по(з)воле(н)ю ва(с) и ωбу(д)ву(х) сторонъ, которое записо(м) урядо(в)не стверъдили есте, наказа(л), абы вы в добра(х), в записе после(д)не(и)шомъ в року ω(с)мъдѣсато(мъ) <. > поменены(х), дѣ(л) ровны(и) межы собою учи(ни)ли(с)те // ведъле листо(в) давъны(х) дельчихъ, то естъ во всихъ пола(х) [!], нивахъ, в розъробъкахъ ты(х) имене(и) и добръ, которые суть в листѣ в року ω(с)мъдѣсатомъ менованыѣ <. > ро(з)дѣлку судъ ωнъ головны(и) трибунальски(и) васъ, ωбои(х) сторонъ, до уряду моего подъкоморъско(г) [о] ωтосъла(л) и подъ такъсою, в по(з)ве менованую, шести тисече(н) ко(п) триста и пятьдѣсать копъ гроше(н) литовскихъ дѣлъ поступити наказа(л), яко жъ в то(м) всимъ декре(т) суду головноно ⁶ трыбунальскаго ширѣ ωбъмовляеть(т).

³ Склад «ωсмъ-» написано замѣсть витертого тексту; літеру «о» — замѣсть витертого «ъ» (?).

⁴ Частину слова «выд-» виправлено з іншого складу.

⁵ Описка замѣсть «контъроверътовали».

⁶ Описка замѣсть «головного».

За которымъ ѡдєсьланьємъ на жалоу стороны поводовое, чинєчи я досыть повинности свое(и) урядо(и) подькоморско(и) а выконываючи то(т) декрету суду головнього трыбунальскаго, хочєчи межы вашьмостями в тыхъ звышь менованыхъ має(т)носта(х) дєль ровьны(и) учинити и копьцами ѡ(з)начити, приказую зверьхностю мое(и) уряду моего подькоморьскаго, абы естє ваша милость на дєнь четверьты(и) мѣа ноябра в року ⁷ теперч идучомъ тисєча пя(т)сотьнимъ ⁸ ѡчевисто, яко на року завитомъ, на кгрун)те Трояно(в)скомъ, на пяте урочища, прозываемого Бобрикъ, передо мьною, а в небытности мое(и) ино передь урядомъ моимъ, коморьникомъ<,> ⁹ воеводьства Киевьскаго Семєномъ Уруцькимъ, сами ѡчевисто стали на жало(бу) // стороны поводовое подь та(к)сою шести тисєче(и) 49 копъ триста и пятьдесятъ копъ гроше(и) литовьскихъ, ведьлугъ права усправедьливили, и дєль ро(в)ны(и) з вышьменованы(х) має(т)ности ¹⁰ поступись.

Писань у Києве перьшого дня сєньтебра року тисєча пя(т)со(т) девє(т)дєся(т) ѡ(с)мого». А подьпи(с) коморьника земљи Киевьское на томъ позьвє в тые слова написа(н) естє: «Семє(н) Уру(ц)ки(и), коморьникъ земљи Киевьское вла(с)ною рукою<,>».

А по по(д)несєню и про(д)чита(н)ю позьву моего подькоморьскаго, доведьши року и по(з)ву, просила пни Аньна Воронянъка, бывша пани Грегорова Сокурова, яко дєдичька тоє має(т)ности, яко сторона поводова, абымъ я, казавшы черезъ возьного прыволать пна Алексаньдра Воронича и малъжо(н)ки его милости, яко позьваныхъ, юрызьдыщю и владзу свою по(д)коморьскую на томъ старомъ сєлицу Трояновьцє, яко роздєлькову по(д)легаочую, фуньдоваль. За которымъ приволанємъ черезъ во(з)ного шляхєтнього ¹¹ Грегора Уляницькаго, ставши ѡчевисто, панъ Алексаньдєрь Вороничъ именємъ своимъ и за моцью єє милости // пни малъжоньки свое(и) 49 зв. чинєчи досыть декретови трыбунальскому, такъже и припозьву, листу того вєчного роздєльку маєтности(и), в декрєтє трыбунальскомъ в року тєра(з)нє(и)шимъ<,> девєтьдєсять ѡ(с)момъ мѣа июля пє(т)на(д)цато(г)ло] дня в Любьлине учинєномъ, в по(з)вє моемъ поменєны(х), не борониль и ѡ фуньдованє владзы моеє(и) по(д)коморьское просиль. Я, бачєчи ѡбєдвє стороне бытъ до того прыхильные и зьго(д)ные, юры(з)дыщю и владзу свою подькоморьскую фуньдоваль и ѡную черезъ возьного шляхєтнього Грыгорья Уляницькаго на то(м) мєстцу старомъ, сєлицу Трояновьцє, ѡ(б)волать розказаль.

По которомъ ѡбволаню и фуньдов[а]ню владзы моеє подькоморьское, иже-(м) того дня с позьву моего припадаючого, то є(ст) мѣа ноябра чє(т)верьтого для за(и)стє вєчєра того роздєльку межы сторонами звышь меноваными коньчи(т) и до головное<,> рєчи приступовать не могьль, прото томъ звышь поменєному во(з)ному Грыго(р)ю Гуляницькому тую всю справу подь тою жь моцью до дня завьтрьшєного // мѣа ноябра пятого ѡ(д)волать 50

⁷ Слова «в року» повторєні двічі.

⁸ Далі дата недописана.

⁹ Слово повторєне двічі.

¹⁰ Склад «має(т)» повтєрений двічі.

¹¹ Перед лїтерєю «я» викреслено одну лїтерєу.

росказаль. А кгда день завтрешни(и), то естъ мѣца ноебра пяты(и), пришлолъ, тамъ же я, подькоморы(и), тую справу водьлугъ листу кв(и)тацы(и) своее до skutьку приводечи, на тое жь мѣстце звышь помененое старое селище Трояновьку выяхалемъ, где обедъве сторѣне передо мьною очевисте стано(в)ши, тое справы на розьсудокъ мо(и) правьны(и)<, > не припущаючи, оную на померьковане угоды прыятельское тутъ же, на томъ мѣстцу, тое ж години, взели, которого взятъ на угоду и померьковане прыятельске я обу(д)вумъ сторонамъ не боронилъ и до години позьволилъ<, >. А ижь стороны обедъве по године тамъ же, на томъ мѣстцу, учинивши межы собою черезъ прыятель своихъ и люде(и) зацны(х) з стороны того ро(з)дельку померьковане прыятельское, пере(д) мене очевисто ставши, угоду и торгъ межы собою, тамъже з стороны тое маетности учиненые, приняли, тое справы, яко па[н]и Сокурова и сынъ еѣ милости панъ // Григоре(и) Григоревичъ Сокорь, будучи стороною поводовою, такъ тежъ панъ Александеръ Вороничъ и малъжонька его милости, яко по(з)ваны(х) правомъ, коньчить з ро(з)судьку моего подькомо(р)ского не хотели<, > и овшемъ ѡ тую маетно(с)[тъ] межы собою то(р)гъ учинили.

Прото я, Ща(с)ны(и) Харьлиньски(и), по(д)коморы(и) земли киевски(и), моцью зверьхъности и владзы своее подькоморьское, припатрвьшисе добровольному обудьвухъ сторонъ, передо мною очевисте стоячихъ, зезволеню и померькованю трыятелскому ¹² его мило(с)ти пана Александра Воронича и малъжоньку его мило(с)ти пною Овьдотью Олычаньку такъ ѡ(д) розьдельку маетности, яко тежъ и таксы, в декрете трибунальскомъ поменены(х), за добровольнымъ<, > и очевистымъ е(и) млсти пни Сокуровое, пне Ганьны Ю(р)евны Вороняньки, также и сына еѣ пна Грегора Сокура зезволене(м), вечьными часы вольными учинилемъ, яко (ж) и тымъ декретомъ моимъ теперешни(м) во(л)нымъ моцью владзы моее подькомо(р)ское чиню. //

51 Што для памѣти до книгъ справъ судовы(х) подькоморьскихъ воєво(д)ства Киевьского естъ записано.

№ 10. [...] ¹

На вьраде по(д)комо(р)ско(м) передо мною, Ща(с)ны(м) Ха(р)линьски(м), подькоморымъ земьли Киевьское, року теперь идучого тисеча пя(т)сстѣ деветьдѣсять ² ѡсьмого мѣца ноебра шосто(г)[о] дня, постановившисе обьличьне, врожоны(и) панъ Есифъ Малышька, земенинъ зе(м)ли Киевьское, в замочьку его милосѣти пна Александра Воронича Трояновьскомъ яко умоцованы(и) велъможногого его милости кнежати Януша Жасьлавьского, воєводы подьяльського, старосѣты жытоми(р)ского, при бытньности пне Ганьны Юрѣвое Вороняньки Сокуровое и сына еѣ пна Григорья Сокура, также при бы(т)ности пна Александра Воронича и малъжоньки его

¹² Описка замѣстъ «прыятелскому».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Другу літеру «д» виправлено з нерозбірливої.

пне(и) Овдотъ(и) Невиданъни Олычанъки Алексанъдры Вороничово(и) в справе ниже(и) меновано(и) оповедалъсе и светъчилъ именемъ его милости пна воеводы подь(л)яського и мещанъ его к(р).³ милости жытомирськихъ, ижъ, де(и), «дошла ведомость его милости пна воеводу подьяляського, якобы(с), де(и), в. м., милостивы(и) пне по(д)коморы(и), з декрету суду головъного трибуналу // Любелъского мелъ бытъ назъначонымъ до роздѣлькы яко(с) межы сторонами поменеными, пнею Ганъною Сокоровою и сыномъ еѣ пномъ Григоръемъ Сокоромъ, з одъное, а з другое стороны, пномъ Алекъсанъдромъ Вороничомъ и малъжо(н)кою его пнею Овдотъею Невиданью Вороничовою, добръ и(х) и кзрунтъовъ⁴ Трояновськихъ, добръ к(р). мл.⁵ милости старсътва⁶ Жытомирского, на день якобы прошлы(и) четъверты(и) мца вышъменованого в року теперешнемъ деветъдесять осъмомъ. Што жъ, де(и), естъли бы такъ было, тогды, де(и), я, яко умоцованы(и) кнежа(ц)ки(и) его милости пна воеводы подьяляського, напротивъко сторонамъ обеюмъ спольне светъчусе и оповедаю такъ о неведомости на се(и) часть того акту, яко тежъ и о то, ижъ⁷ егѣ милость панъ воевода подьяляськи(и), будучи державъцою добръ<,> его к(р).⁸ милости староства Жытомирского и суграничъникомъ з добры и зъ кгрунтъами сторонъ помененыхъ, до присълуханья того якогосъ мниманого делу, такъже тежъ и мещане(и) его к(р). м(л).⁹ милости жытомирские, до тоѣ справы належачие, одъ [и](х), сторонъ обеюхъ вышъменованыхъ, не суть припо(з)ваны. А такъ, де(и), естъли бы се што колъвекъ ку кри(в)де и уближенью добръ его к(р).¹⁰ милости старсътва Жытомирского теперъ стало // и на потомъ деяло, тогды, де(и), егѣ милость панъ воевода подьяляськи(и) з уряду своего, а мещане жытомирские, яко подъданые его к(р).¹¹ милости, з сторонами поменеными, во уближенъе добръ и кгрунтъовъ его к(р).¹² милости, естъли бы за часомъ оказало, у суду належъного часу своего се¹³ правне чинитъ не занехають». И просиль его милость панъ Есифъ Малышъка именемъ его милости пна воеводи подьяляського, такъже и именемъ мещанъ жытомирськихъ, абы тоѣ оповедане его з осветъченемъ до книгъ подькомо(р)скихъ принято и записано было.

Што для паметѣ записано естъ<,> и тоѣ оповеда(н)ѣ принатъ до кни(г) и записати казалъ<,>¹⁴.

³ Слово «к(р)» виправлено з «ихъ».

⁴ Описка замѣсть «кгрунтъовъ».

⁵ Написано замѣсть закресленого «княже(ц)». Склад цього ж слова «ки(и)» перенесений у наступний рядок незакресленим.

⁶ Описка замѣсть «старосътва».

⁷ Виправлено з слова «кнежа».

⁸ Слово дописане на полі. Після нього в наступному рядку закреслено «кнежа(ц)ки(и)»

⁹ Написано замѣсть закресленого «кнежацько(и)».

¹⁰ Написано замѣсть закресленого «кнежацьки(и)».

¹¹ Написано замѣсть закресленого «кнежати».

¹² Написано замѣсть закресленого «кнежа(ц)ки(и)».

¹³ Частка «се» дописана над рядком.

¹⁴ Від слів «и тоѣ...» речення дописане іншим чорнилом.

Року тисеча па(т)со(т) деведеса(т) деватого м(с)ца иуна двана(д)цато-го дня.

Передо (м)ною, Ща(с)нымъ Ха(р)линъскимъ, по(д)коморымъ земли Киевское постановывъшисе ѿчевысто шляхетны(и) па(н) Ку(з)ма Ласко, енераль возны(и) земли Киевское, на року припало(м) в року теперешнемъ

деветдѣся(т) девятого мца иуния ѿ(с)мого дня на врочищу По(д)лужьи<.> а давши стороноу по(з)вами моими подькомо(р)скими по(з)ваны(х) ку праву чере(з) во(з)ного привола(т), то е(ст) пана Миха(и)ла Ласка, по(д)судька земьского бра(с)лавского, а пана Якуба Медушовского и ма(л)жоньку его пани Дороту, прозываемую Ѡвѣдотю Левковну Гулевичовну Перека(л)скую,

и сыно(м)!!] еє А(н)дрѣя и Васи(л)я Федоровичо(в) Ласковъ, а пни Ма(р)ковую Пе(т)ровыча<.> Ма(р)ю Ивановъну Ла(с)ковъну, которые то стороны позваны были запозываны ѿ(т) помененого пана Кузьми Ла(с)ко, возного земъли Киевское, ѿ ровны(и) де(л) в кгру(н)тѣхъ и(х) спо(л)ныхъ име(н)я

52 зв.

Ласко(в).// И проси(л) па(н) Кузьма Ла(с)ко, абы я межы имы де(л) вечны(и) учини(л), водлу(г) по(з)ву и жалобы его. Та(м) же то(г)ды на ѿно(м) року, постановившисе ѿчевысто, умоцованы(и) ѿ(д) стороноу позваныхъ панъ Тимофе(и) Думи(н)ски(и), за мо(ц)ю зупо(л)ною, которы(и) то умоцованы(и) пода(л) листы ѿ(т)вороны мни, подькоморому, такъ же и (с)тороне пово-

дово(и), па(н)у Ку(з)ми Ла(с)ку, ѿ(т) пна Миха(и)ла Ла(с)ка, по(д)судька земьского бра(с)лавского, ѿ(з)на(и)муючие, и(ж) для сужѣ(н)я роко(в) земьскихъ бра(с)лавски(х) на то(т) часъ ку ѿному року для ро(з)дѣ(л)ку того кру(н)ту прибы(т) не мо(г), а другіе ли(с)ты пода(л) такъ же мне, по(д)коморому, и стороне па(н)у Ку(з)ме Ла(с)ку ѿтвороныѣ ѿ(т) пна Якуба Медушо(в)ско(г)ло] и ѿ(т) ма(л)жоньки его паны Дороты, прозываемое Ѡ(в)до(т)и Левковны Гулевичовны Перека(л)ское, закладаючисе болшою справою, в ы(н)шы(и) поветъ позваные, то е(ст) до суду зе(м)ского Лу(ц)кого<.>. И проси(л) умоцованы(и) ѿ(д) сторо(н) по(з)ваны(х), абы, во(д)лугъ права, ѿ(т) по(з)ву и року на то(т) ча(с) во(л)нымы были.

Где я, по(д)коморы(и), прихилияючисе до права по(с)политого, тые лысты принявшы, ѿ(т) року и по(з)ву во(л)ными учинилемъ. А паны!!] Ма(р)ковая сама, постановывшысе ѿ(ч)ѣвысто, поведила, же «я бѣ(з) уча(с)нико(в) свои(х) с пано(м) Ку(з)мою Ла(с)ко(м) росправатысе не могу», которую-(м) тежъ та(к)же ѿ(т) року и по(з)ву на то(т) ча(с) во(л)ную учини(л)<.>. Где пови(н)ны будутъ яко па(н) по(д)судо(к) на року, припало(м) за по(з)во(м) мой(м), указать суженъя роковъ земьски(х), а па(н) Медушо(в)ски(и) и пани Медушо(в)ская — заложѣ(н)е бо(л)шое справы. А што се дотыче(т) стороны пасе(р)бо(в) пна Якуба Медушо(в)ско(г)ло] а сыно(м)!!] пни Якубовое Медушо(в)ское пна А(н)дрѣя и пна Васи(л)я Федоровичо(в) Ла(с)ко(в), которые до тоє справы были припо(з)вани, то(г)ды и(ж) ѿ(т) ты(х) жа(д)ное ведомости мне, по(д)коморому, и стороне не было дано. ѿны(х) в речы в по(з)вѣ поменено(и) взда(т) е(с)ми допусти(л).

53 Што для памѣти до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) естъ записано.//

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

Я, Семя(н) Уру(ц)ки(и), комо(р)ни(к) земъли Киевское, ѿ(з)на(и)мую ты(м) мои(м) листо(м), и(ж) што за по(з)вы по(д)комо(р)скими зе(м)ли Киевское припа(л) бы(л) ро(к) за и(н)те(р)цызами и росписами, в кгроте Киевско(м) учинеными межи и(х) м(л)тью пно(м) Павло(м) Мо(н)видо(м) Дорогоста(и)ски(м) з о(д)ное а пны Федоро(м), Гапоно(м), Ждано(м) и Федоромъ моло(д)ши(м) Дедовичи Трипо(л)скими на де(н) четве(р)ты(и) мца июля, то есть у чотыри недѣли по свято(и) Тро(и)цы, ри(м)ско(м) святе, в року теперешнемъ деве(т)деся(т) девято(м), а то ку росправе ѿ кгру(н)ты и ро(з)ницы, межи и(х) м(л)тью дѣючися. А и(ж) его м(л). па(н) Ща(с)ны(и) Ха(р)линъски(и), по(д)коморы(и) земъли Киевское, за пи(л)ными потребами своими на то(м) року быты не могъ, тогда мене, комо(р)ника, на (с)вое ме(с)тце посла(т) рачи(л). То(л)ко и(ж) я прибыты не мо(г), а(ж) наза(в)тре в понеде-локъ, дна[!] пятого июля пополу(д)ню, и хотечи, если бы и(х) мл(с)ть ѿбе стороне зе(з)волили, юры(з)дыщю мою до тое справы, ведле роспису и(х) мл(с)ти, учинити обвѣстилом и(х) мл(с)ти пно(в) Трипо(л)скихъ чере(з) ли(ст) сво(и). А пото(м) и назавтрее дня шостого мца июля и(х) мл(с)ть ѿбе стороне, чере(з) мене з собою згодившися, и(ж) для пи(л)ны(х) спра(в) и потребъ свои(х) не могли тое справы своее ве(д)ле ѿного роспису ко(н)чити, и(н)ши(и) рокъ собѣ приня(т) рачили по(д) тыми (ж) ко(н)дыщыями и ѿбо-вя(з)ками, в росписе и(х) м(л). пе(р)шомъ ѿписаными, то е(ст) на де(н) све-того Ма(р)тина ри(м)ского свта, в року теперешнемъ тисеча пя(т)со(т) де-вѣ(т)деся(т) девятого припадаючого, до росправы skutочное в то(и) речи, ѿ кгру(н)ты ве(д)ле и(н)те(р)цызы и(х) мл(с)ти межи собою маючое, и жедали мене, абы(м) я мощю уряду моего то(т) рокъ преложны(и) и(х) м(л). ѿбею(х) сторо(н) чере(з) листи мо(и) упевни(л). Я то(г)ды за таковы(м) зе(з)воле(н)-емъ и (з)годою и(х) мл(с)ти то(т) рокъ преложны(и) на де(н) светого Ма(р)-тина ри(м)ского свята в року тепере(ш)немъ тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого, то есть дня ѿди(н)на(д)цатого мца ноябра припадаючи(и) упевнюю и перекладаю за тыми жъ по(з)вы, або похочетъ ли которая // сторона.< >

и(з)нову ку тому року припо(з)вати, во(л)но то и(х) мл(с)ти будетъ. И на то даломъ се(с) ли(ст) мо(и), з моею печат(ю) и с по(д)писомъ руки моее, и на свѣде(ц)ство тое справы, будучи при (м)не при то(и) справе, во(з)ные енералы зе(м)ли Киевское па(н) Марѣ(к) Барано(в)ски(и) а па(н) Ива(н) Хлусови(ч) печати сво(и) приложыли и руки свое по(д)писали.

53 зв.

Писанъ дня шостого мца июля року тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятото. У того ли(с)ту печатѣ(и) три а по(д)пи(си) рукъ тыми словы: «Семень Уру(ц)ки(и); комо(р)никъ зе(м)ли Киевское, вла(с)ною рукою, Марѣ(к) Барано(в)ски(и), енерал(л) рукою, Иванъ Хлусовичъ, енерал(л), рукою вла(с)-ною».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

Року тисеча па(т)со(т) девѣ(т)деса(т) девато(г) [о] м(с)ца ноя(б)ра пе(р)-
вогона(д)цать дня.

На року, припаломъ за по(з)вы по(д)комо(р)скими земли Киевское, постанови(в)шиса ѡчевисто, во(з)ны(и) енера(л) воево(д)ства Киевского Ива(н) Хлусовичъ<, > передо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), по(д)коморы(м) земъли Киевское, до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) вы(з)на(л) тыми словы, и(ж) року теперешнего ²<, > тисеча пя(т)сотъ девѣ(т)деся(т) дѣвятого мца июля шостого дня за посла(н)емъ мене ѡ(т) его м(л). пна Семѣна Уру(ц)-кого, комо(р)ника земъли Киевское, ѡ(т)носи(л) есми ли(ст) ѡ(т)вороны(и) пна комо(р)никовъ с печа(т)ю и с по(д)писо(м) руки его, также с печа(т)ми и с по(д)писы рукъ во(з)ны(х) енераловъ зе(м)ли Киевское Ма(р)ка Бара-
но(в)ского а мене, Ивана Хлусовича, а то со(з)на(н)я и(х) мл(с)ти пна Пав-
ла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского з о(д)н[ое]!, а пановъ Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Трипо(л)ски(х) з другое стороны приня(т)я року з
· 54 доброво(л)ного по(з)воле(н)я и(х) мл(с)ти на вые(з)дъ кгру(н)товъ межы
Ѡбуховомъ и Трипо(л)емъ на де(н) светого Ма(р)тина // рымъского свята, то е(ст) яко на де(н) сего(д)нешни(и) ѡди(н)на(д)цаты(и) ноября, которы(и) ли(ст) е(ст) написа(н) по(д) датою мца июля шостого дня ³ року теперешнего девѣ(т)деся(т) дѣвятого. И заста(в)ши пно(в) Трипо(л)ски(х) у замо(ч)ку и(х) мл(с)ти Трипо(л)скомъ, ѡ(т)да(л) есми и(м), которы(и) ли(ст) ѡни ѡ(т) мене приня(л)и и пну комо(р)никови за то даковали, же и(м) то(т) ли(ст) для упев-
не(н)я року посла(л).

Которое ѡчевистое со(з)на(н)е во(з)ного до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) е(ст) записано.

Року тисеча па(т)со(т) девѣ(т)деса(т) деватого м(с)ца ноабра пе(р)вого-
на(д)цать дня.

На року, припало(м) ниже(и) ѡписано(и) справѣ, постановшися передо (м)ною, Ща(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, во(з)нове енералы воево(д)ства Киевского Марекъ Барановски(и) а Ива(н) Хлусовичъ, до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) киевски(х) со(з)нали тыми словы, и(ж) «року теперешне(г) [о] тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деса(т) дѣвятого мца ѡктебра чоты(р)на(д)цатого дня, маючи при себе дво(х) шля(х)тичовъ сторо-
ною, ѡ(т)носили е(с)мо чотыри по(з)вы по(д)комо(р)скиѣ земъли Киевское ѡ(т) его мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворанина его к(р). мл(с)ти, ув о(д)но слово и ѡб о(д)ну рѣ(ч) писаныѣ, по пно(в) Федора,

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Літеру «ш» виправлено з нерозбірливої.

³ Літеру «я» виправлено з «а».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовычовъ Трипо(л)скихъ, и тые по(з)вы всѣ чотири уво(т)кнули есмо у ворота за(м)ку и(х) мл(с)ти Трипо(л)ского», которымы по(з)вы его мл(с)ти па(н) Дорогоста(и)ски(и) пно(в) Трипо(л)скихъ позываетъ до и(н)те(р)шызы и роспису, в кргодѣ Киевскомъ вы(з)наного, и ку року чере(з) и(х) мл(с)ти самы(х) же з обу сторо(н) чере(з) пна комо(р)ника земъли Киевское, за зе(з)воле(н)емъ и(х) мл(с)ти, // зложоного на де(н) сего(д)нешни(и) святого Ма(р)циана ри(м)ского свята припадаючи(и), а то ѿ кгру(н)ты и врочища певные, до села его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского Обухова належачие, ку ро(з)граниче(н)ю ѿ(т) име(н)я пно(в) Трипо(л)скихъ Триполя, яко на ты(х) по(з)вехъ шире(и) е(ст) ѿ то(м) ѿписано и доложено. В которыхъ по(з)вехъ рокъ ку ро(с)праве пно(м) Трипо(л)ски(м) ку праву стати пере(д) sudo(м) подъкомо(р)ски(м) достаточне ѿписанъ и (з)ложо(н) на де(н) сего(д)нешни(и) светого Мартина рымского свята дня ѿди(н)на(д)цатого м(с)ца ноябра, а тые по(з)вы в дате в речи и во всемъ с тымъ по(з)вомъ, которы(и) при его мл(с)ти пну Дорогоста(и)ско(м) зоста(л), во всемъ зго(д)ливые.

54 зв.

Которое ѿчевистое со(з)нанье во(з)ны(х) до кни(г) по(д)комо(р)скихъ е(ст) записано.

*№ 15. Справа его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ско(г)[о]
с паны Трипольскими*

Року тисеча па(т)со(т) деве(т)деса(т) деватого мца ноябра первогонадъчать дна.

Передо мною, Щасны(м) Ха(р)линскимъ, по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, маючи я при себе комо(р)ника моего земли Киевское, урожоного пна Семена Уру(ц)кого, а то на року, за по(з)вы моймы по(д)комо(р)скими земли Киевское выдаными, в жалобе ѿ(т) его мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского<, > дворенина его к[о]ролевское мл(с)ти, по шляхе(т)ны(х) пно(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовичо(в) Трипо(л)ски(х), за которымы по(з)вы ро(к) припалъ мца ноябра ѿди(н)надъцатого дня в де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского // свята. Тогда на ме(ст)цу ро(з)ни(ц), межи име(н)е(и) и(х) мл(с)ти, то е(ст) пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского Обухова, а пно(в) Трипо(л)ски(х) Триполя дъючи(х)ся, постанови(в)шися ѿчевисто, то е(ст) его мл(с)ть па(н) Паве(л) Мо(н)вид(д) Дорогоста(и)ски(и), яко пово(д), а пны Федо(р), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и) Трипо(л)ские, яко по(з)ваные, самы ѿ(т) себе и ѿ(т) брата своего пна Гапона Трипо(л)ского, которого меновали быти хоры(м) у Києве, прото кгда я, по(д)коморы(и), с комо(р)нико(м) мой(м), мо(ц)ю уряду моего, чере(з) во(з)ного енерала земъли Киевское шляхе(т)ного Ма(р)ка Барано(в)ского юры(з)дыщю вряду моего ѿвола(т) и сторона(м) приступи(т) каза(л), а сторона поводовая, его мл(с)ть

55

па(н) Дорогоста(и)ски(и), злѣци(л) мо(ц) ѿчєвисто, приятелєви своєму пну Сасину Русиновичу Бересте(ц)кому в то(и) справе на зыскъ и страту даную, которы(и) умоцованы(и), давши врьдовне чере(з) во(з)ного єнерала шляхє(т)ного Ма(р)ка Барановьского сторону по(з)ваную, пано(в) Трипо(л)ски(х), всѣхъ чотыро(х) приволати, пода(л) до суду позо(в) по(д)комо(р)ски(и) <, > которы(и) бы(л) чита(н) и так се в себе має(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) зє(м)ли Кие(в)ское, самъ.

Урожоны(м) пно(м) Федорови, Гапонови, Жданови и Федорови молод(д)шому Трипо(л)ски(м), зємяно(м) г(с)дрски(м) зє(м)ли Киевское.

Приказую, абы есте ѿ(т) выда(н)я ва(м) си(х) по(з)во(в) неде(л) за чотыри, то є(ст) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свята дня ѿди(н)на(д)цатого мѣца ноябра, в року нинєшнє(м) тисєча пя(т)со(т) девє(т)дєся(т) девятото(м) припадаючого, на кгрунтє, ку Ѡбухову належачи(х)!!], ѿ которые ся ро(з)ницы дѣють, ѿбличне передо мѣною а(л)бо комо(р)нико(м) мой(м) ку праву и завите стали, на жалобу урожоного єго мл(с)ти пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворянина єго корольское мл(с)ти, в речи ниже(и) ѿписано(и) усправедьливили, которы(и), стоєчи при ро(с)писє и при(х)иляючисє до ко(н)дѣщы(и), в не(м) ѿписаны(х); з вами учинєно(м) и на врьде кгру(д)скомъ в Києве вы(з)нано(м), ва(с) позыває(т) ѿ то, и(ж) вы // упо(р)не, кгва(л)товнє, не маючи жа(д)ное слушности права, до вла(с)ного дєди(ц)ства ѿ(т)чи(з)ны пна Павла Дорогоста(и)ского, до кгру(н)то(в), в рочищѣ, рєчокъ, меновите рєчки Кра(с)ное, и кгру(н)то(в), за ѿною рєчкою ажъ до вє(р)ху рєчки Бобрицы прилеглы(х), которые з давны(х) часо(в) в моцы владзы и дє(р)жа(н)я такъ за дєда, яко и за ѿ(т)ца єго мл(с)ти, яко те(ж) и за дє(р)жанья доча(с)ного княжати єго мл(с)ти пна воеводы киевского было, и на то(м) кгру(н)тє Ѡбухо(в)ско(м) мѣстєчко Кра(с)ное, сєло Перегоновъ<, >, Васи(л)ковъ, Деремє(з)ное ѿсаженые, тєды вы такъ кгру(н)ты, мѣстєчка, сєла поменєныє, на вла(с)ности єго мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского ѿсаженые по(д) часомъ доча(с)ного дє(р)жа(в)цы, то є(ст) пна воеводы киевского, которы(и) ужє ѿ то правнє бы(л) спа(р)ты(и), не ведати, яки(м) способо(м), свово(л)нє, кгва(л)тов(н)є хотєчи собє привлащи(т), ѿсєгаєтє ку велико(и) шкоде и кри(в)дє єго мл(с)ти и праву єго мл(с)ти дєдичному, которы(х) шко(д) в неуживанью ты(х) кгру(н)товъ и приса(д), водлє права єго мл(с)ти дєдичного належачи(х) вы(ш)поменєны(х), мєнитъ быти на дєсє(т) тисєчє(и) копъ грошє(и) лито(в)ски(х), што все єго мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) поступку пра(в)ного впро(д) учинити не занєха(л).

Нижли вы з обу сторо(н), не зычєчи собє зятяго(в) правныхъ и хотєчи до прудное ¹ ро(с)правы стороны ты(х) кгру(н)товъ и сє(л), на ни(х) ѿсаженых(х), при(и)ти, тєды по(д) ро(з)судокъ мо(и) по(д)комо(р)ски(и) в то(м) всє(м) єстє ся зобопо(л)нє по(д)далъ. Якожь па(н) Дорогоста(и)ски(и), заховуючися вє(д)лє менованого роспису, по(з)ва(л) ва(с) бы(л) по(з)вы моими

¹ Описка замѣсть «пруджоє».

по(д)комо(р)скими, за которыми по(з)вы, кгда рокъ дня четве(р)того мѣца
июля в року теперешне(м) тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого припа-
(л)<, > тогды-мѣ мене, по(д)коморого, на ономъ року не было, але комор-
ника моего, которы(и), ведле роспису вашого, такову(ж) моцъ мелъ, по-
сла(л) бы(л). Ни(ж)ли вѣша мл(с)ть о боя сторона, будучи иными справами ²
и потребами свои(ми) // забавлены, на и(н)ши(и) ро(к) собе есте зе(з)волив- 56
шися на то доброво(л)не, то е(ст) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свѣта
мѣца ноябра оди(н)на(д)цатого дня в року теперешне(м) тисеча пя(т)со(т) де-
вѣ(т)деся(т) девятого, по(д) тыми (ж) ко(н)дыщыями, о боя(з)ками, в ро(с)-
писе вашо(м) описаными, приняли и чере(з) комор(р)ника моего згодне, яко
о то(м) ли(с)ты комор(р)ника моего ³, на о бѣ стороне вамъ на то даные, шире(и)
све(т)ча(т). Прото па(н) Дорогоста(и)ски(и), хотечи з вами о то все (и) рос-
праву skutечную пра(в)ную принять, ку о(н)о(и) инте(р)щызе и роспису пе(р)-
шому и по(с)леднему и ко(н)дыщыямъ, в нихъ описаны(х), на оны(и) ро(к),
светого Ма(р)тина припадаючи(и), выше(и) поменены(и) позывае(т) и припо-
зывае(т) си(м) по(з)во(м) мои(м), яко то ва(м) на року припаломъ о то(м)
все(м) шире(и) о(з)на(и)мено и о бѣ(с)нено буде(т)<, > абысте, ве(д)ле запису
своего, не закладаючися жа(д)ными причинами правными и непра(в)ными,
стали и skutечне зъ его мл(с)тью розправили.

Писа(н) у Бышовѣ року тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого мѣца
октебра пе(р)вогона(д)ца(т) дня.

А по вычита(н)ю того по(з)ву умоцованы(и) стороны поводовое, дово-
дечи по(з)вовъ, по пно(в) Трипо(л)ски(х) выданы(х), та(к)же и року, за ни-
ми зложеного, поклада(л) у суду выпи(с) с кни(г) по(д)комо(р)ски(х) со(з)-
на(н)я во(з)ныхъ енерало(в), шляхетны(х) Ма(р)ка Барано(в)ского и Ивана
Хлусовича, которие со(з)наваю(т), яко(ж) и очевисто станувши передо(м)ною,
того со(з)на(н)я своего потве(р)дили и вы(з)нали, же року тепереш-
него тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого мѣца октебра чоты(р)на(д)цатого
дня, за чотыри недѣли пере(д) светы(м) Ма(р)цинд(м), чотыри по(з)вы по(д)-
комо(р)ские, ув о(д)но слово и о б о(д)ну ре(ч) писаные по пно(в) Трипо(л)-
скихъ, у замѣку и(х) мл(с)ти Трипо(л)скомъ увоткну(ли) у ворота за(м)ку
Трипо(л)ского и ро(к) о(з)на(и)мили, яко на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) м(с)ца
ноябра в року теперешне(м) девѣ(т)деся(т) девято(м), то е(ст) в де(н) светого
Ма(р)тина, ку праву стати. А о казиючи ⁴ умоцованы(и) стороны поводовое
пово(д)ство тоє справы, поклада(л) у суду моего выпи(с) с кни(г) кгро(д)-
скихъ киевски(х) по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) девѣ(т)деся(т) девятого
// мѣца ма(р)ца девѣтогона(д)цат дня з рочко(в) кгро(д)ски(х) киевски(х), с 56 зв.
которого то выпису о(ка)зова(л) и дове(л), же его мл(с)т) па(н) Дорогоста(и)-
ски(и) з о(д)ное, а пнѣ всѣ чотири Трипо(л)ские з другое стороны, запозва-

² Літеру «с» виправлено з «в».

³ Текст від слів «згодне, яко» до «моего» дописаний над рядком.

⁴ Описка замість «оказуючи».

лися били з obu сторо(н) ро(з)ными по(з)вы и ω ро(з)ные кри(в)ды, нае(з)ды, грабежъ и ω (з)беглые по(д)даные. Теды, не зычачы собѣ и(х) м(л). з obu сторо(н) тру(д)ности и зятяговъ правныхъ ω ро(з)ницы кгру(н)товые и границы, з obu сторо(н) в то(м) выписе помененые, та(к) застановили и пере(д) судомъ кгро(д)скимъ Киевски(м) вы(з)нали, же в року теперешне(м) тисеча пя(т)-сотъ деветьдеса(т) девято(м) мели и(х) мл(с)ть з obu сторо(н) выда(т) по себе по(з)вы мое по(д)комо(р)ские ω свято(и) Тро(и)цы ры(м)скомъ святе, складаючи ѿни по себе рокъ ω(т) пода(н)я тыхъ по(з)вовъ за чотыри недѣли, на которы(и) ро(к) я, по(д)коморы(и), присадивши до себе комо(р)ника земъли Киевское, зъехати ме(л) и на оно(м) року на ме(ст)цу ро(з)ницъ мели(и) и(х) мл(с)ть ѿбе стороне права, привилея, листы и всѣ тве(р)дости и слушности грани(ц), поки собе хто быти менуе, передо (м)ною показати и декрету суду моего по(д)комо(р)ского в то(м) слухати, ѿ(д)накъ з во(л)ною апелациею, где бы ся декре(т) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) которо(и) стороне виде(л) с кри(в)дою, на трибуналъ воево(д)ства Киевского, упе(в)нивши собѣ покоемъ з obu сторо(н), же до того часу, ни(м) скутокъ сво(и) тая справа ѿ(з)ме(т), тыхъ кгру(н)товъ уживати поза меру и копцы, чере(з) его мл(с)ти пна воеводу кие(в)ского посыпаны(х). А ѿни, ѿбедъве стороне, на ѿны(и) ча(с) и рокъ припалы(и), не закладаючисе жа(д)ными причинами пра(в)ными и неправными, хоробою, во(и)ною, послугою г(с)дрскою и Речи По(с)политое, бо(л)шею справою, завите становити, а такъ ω то все ро(с)праву мѣти мѣли, по(д) заруко(ю) пе(т)масты копъ гроше(и) литовскихъ, даючи во(л)но(ст) мнѣ, по(д)коморому, ты(м) вы(з)на(н)емъ и и(н)те(р)цызою своею, где бы которая ко(л)векъ з нихъ сторона за выеханъе(м) мои(м) по(д)комо(р)ски(м) не становила тогды, яко кгру(н)ты заведены будутъ ѿ(т) сторо(н)ы, в томъ досыть чинячое, чере(з) мене, по(д)коморого, копцами посыпаны и листо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ вечно стве(р)жоны быти маю(т). А если бы я, по(д)комори(и), за якими припалыми потребами моими на ѿны(и) ро(к) выехати не могъ, теды на свое ме(ст)це коморника // вы(с)латы(м) ме(л), а и(х) мл(с)ть ѿбе(д)ве стороне такъ, яко и передо (м)ною самы(м), пере(д) комо(р)никомъ мои(м) межи собою ро(с)праву ѿ то мети и оное слухати пови(н)ни были та(к) же з вольною апелациею ⁵ до суду голювного трибуна(л)ского на воево(д)ство Киевское: яко жире(и) ⁶ на то(и) и(н)те(р)цызе выписе с кни(г) кгро(д)скихъ киевскихъ ѿписано и доложено е(ст).

57

И поведи(л) умоцованы(и) стороны поводовое, же «во(д)ле того ро(с)пису и и(н)те(р)цызы стороны ѿбе(д)ве заховали, а в чотыри недѣли по (с)вято(и) Тро(и)цы рымьско(м) святе по(з)вы выдали и припо(з)вали, > которы(и) ро(к) кгда дня четве(р)того в недѣлю мѣа июля в року нинешне(м) деве(т)деса(т) девятого припа(л) бы(л), тогды вша мл(с)ть, пне по(д)коморы(и), за пи(л)ними справами своими прибы(т) не рачи(л), ѿ(д)накъ же комо(р)ника своего пна Семе́на Уру(ц)кого посла(т) би(л) з листомъ свои(м), до ѿбу сторо(н) писаны(м), рачиль, которы(и) то па(н) комо(р)никъ з листомъ своимъ,

⁵ Літеру «е» виправлено з «о».

⁶ Описка замість «шире(и)».

до ѡбу сторо(н) писаны(м) ⁷, ачь по томъ року назаяотрѣ в понедѣлокъ при-
 ехавъши, пно(в) Трипо(л)скихъ ѡбвести(л), же если бы и(х) мл(с)ть стороне
 ѡбе(д)ве згодитися з собою хотѣли ку росправе а(л)бо и(н)ши(и) рокъ собѣ
 приняти або з собою порозумевшися застановили, ѡ(з)на(и)мующи ѡ то(м),
 же е(ст) ѡ(т) пна по(д)коморого посла(н). Яко жь по то(м) назавтрее, у во(л)-
 торокъ, шостого дня июля, пнове Трипо(л)ские чере(з) пна комо(р)ника зъ
 его мл(с)тью пно(м) Дорогоста(и)ски(м) згодившися, а не могучи тыхъ ро(з)-
 ниць свои(х) для ины(х) припалихъ потребъ и справъ свои(х) на ѡны(и) ча(с)
 кончити, и(н)ши(и) рокъ собѣ доброво(л)не приняли и пна комо(р)ника же-
 дали, абы мо(ц)ю уряду свое(г)ло тотъ рокъ на де(н) светогоМа(р)тина ри(м)-
 ского свята, в року теперешне(м) припадаючи(м), по(д) тыми (ж) ко(н)дыщя-
 ми и ѡбовя(з)ками, в ро(с)писе и и(н)те(р)цызе пє(р)шо(и) ѡписаными, и(х)
 мл(с)ть ѡбу(д)ву сторо(н) листы своими упевни(л). Теды па(н) комо(р)никъ
 за таковы(м) доброво(л)нымъ зе(з)воленье(м) и(х) мл(с)ти чере(з) листы свое
 тотъ рокъ упевни(л) и (з)ложи(л)». И поклада(л) умоцованы(и) стороны по-
 водовое тотъ ли(ст) пна комо(р)никовъ на упевне(н)е преложе(н)я того року,
 с печат(т)ю и с по(д)писомъ руки пна комо(р)никовы, такъже з двема печатъми
 и с по(д)пи(с)ми рукъ во(з)ныхъ которые при пну комо(р)нику были на ѡ(н)
 ча(с), до которого то такового ѡ(т)ложоного року сторона поводова, его м(л).
 па(н) Дорогоста(и)ски(и), ты(х) пно(в) Трипо(л)скихъ припо(з)ва(л).

И проси(л) умоцованы(и) // стороны поводовее, пановъ Припо(л)скихъ ⁸, 57 зв.
 абы пнве Трипо(л)ские, указа(в)ши мо(ц) ѡ(т) четве(р)того брата своего, на
 позо(в) справовали, а и(х) мл(с)ть пнве Трипо(л)ские панъ Федо(р), па(н)
 Жда(н) и па(н) Федо(р) моло(д)ши(и), стали и чере(з) умоцованого своего пна
 Станислава Дубро(в)ского чинили ѡмову, а потомъ ⁹ на пи(с)ме а(ж) дня
 трина(д)цатого мца ноября, у вечо(р), чере(з) во(з)ного тую ѡмову свою
 ѡ(т)дали, которая ачь у велю речахъ се ѡ(т)менила и не свои(м) поря(д)комъ
 написана, то(л)ко абы не мѣли причины, тогды слово в слово в то(т) декрет
 уписана быти мусела, кгды ж ся з умоцованы(м) стороны поводовое умоцо-
 ваны(и) стороны по(з)ваное, не (з)годи(в)ши, при(с)лали, и так се в себе
 маеть</>:

«И(х) мл(с)ть панове Трипо(л)ские сами, ѡчевисто ставъши, чере(з)
 умоцованого своего пна Стани(с)лава Дубровьского учинили ѡмову тыми
 словы, иж:

«Мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и)! И(ж) на де(н) дише(и)шы(и) припо(з)-
 ваны е(ст) есми пере(д) уря(д) в. мл(с)ти по(з)вы в. мл(с)ти по(д)комо(р)скими
 ѡ(д) его мл(с)ти пана Дорогоста(и)ского ѡ ро(з)граниченье якоеь кгру(н)ту
 его мл(с)ти ѡ(д) Ѡбухова, то(г)ды в. мл(с)ти. моему мл(с)тивому пну такъ

⁷ Помилково повторений текст від слів «з листомъ» до «писаны» окреслено пунктиром.

⁸ Описка замість «Трипо(л)скихъ».

⁹ Слова «а потомъ», повторені двічі.

поведаемъ, заховуючи собе вси ѡбороны правныє, вцале ѡ то не вдаючисе в жа(д)ную ко(н)троверсьию правную ѡ то, што кольвекъ будетъ се мовить, тогда толко для ѡбмовы, жебысми не были розумени ѡ(д) в. мл(с)ти быти непослу(ш)ными праву посполитому и уряду в. мл(с)ти до того, же тотъ[!] жа(д)ного року ани те(р)мину на тотъ ча(с) ни мамы, ани его при(з)наваемъ, и жа(д)ного постанове(н)я з его мл(с)тью пно(м) Дорогоста(и)скимъ такъ словного, яко и листовъного на де(н) дише(и)шы(и) не мамы, ани ѡ нимъ ведаемъ. И в коньттариумъ акто(р) показовалъ реляцью возного, доводечи року и по(з)ву<, >. На то за(с), мл(с)тивы(и) пне по(д)коморы(и), такъ поведаю и показую, же тая ѡблигацья або постановенье, которое и(х) мл(с)ть

58 межы собою спо(л)не учинили, // давно проминуло, то естъ в року тепере(ш)немъ деветьдесять девятого мца июля третего дня, яко шире(и) и подо(с)татьку само в собе тоє постанове(н)є ѡбмовляеть. И на ѡномъ часе, яко на року завитомъ, стороне ѡбе(д)ве становилися, такъже и назавтрее четъве(р)того дня того (ж) мца июля пи(л)но(ст) чинили и готовы были показать ве(с) проце(с) права своего, яко и которымъ способомъ тримали есмо тые кгруньты, которые его мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) менуеть быти своими. А иже бы се то исто(т)не показало, указую реляцью во(з)ныхъ, которые на ѡ(н) часъ при насъ были и пи(л)ность свою ими ѡсве(т)чали. Ни(ж)ли се тоє не ско(н)чило про небы(т)ность в. мл(с)ти самого и комо(р)ника в. мл(с)ти, яко ѡ то(м) шире(и) реляция во(з)ны(х) в собе [ѡб]мовляе(т), а прошу, абы была читана, которая такъ се в собе маеть, то е(ст) выпи(с) с тоє реляцы(и) с книгъ кгро(д)скихъ воево(д)ства Киевъского</>:

«Лѣта Божого нароже(н)я тисеча пя(т)сотъ деветьдеся(т) девятого мца июля ѡ(с)мна(д)цатого дня.

На (в)раде его к(р). мл(с)ти кгро(д)скомъ Киевскомъ передо (м)ною, Кри(ш)тофомъ Сулимовскимъ, будучимъ на ме(ст)цу врядовы(м) ѡтъ его мл(с)ти пна Яна Ѡксака, по(д)воеводего киевского, ставши ѡчевисто, енералове во(з)ные, шляхе(т)ные Рома(н) Ѡвсяны(и) а Семе(н) Ивановичъ со(з)нали и того со(з)нанья своего кви(т), с печат(т)ми и (с) по(д)писами ру(к) свой(х), ку записа(н)ю до кни(г) кгро(д)ски(х) киевски(х) дали, писаны тыми словами:

«Я, Рома(н) Ѡвсяны(и), енера(л) во(з)ны(и) зе(м)ли Киевъское, и я, Семе(н) Ивановичъ, во(з)ны(и) енера(л) воево(д)ства Киевъского, со(з)наваемъ(м) ку записа(н)ю до кни(г) врядовы(х) кгро(д)ски(х) киевски(х), ѡ(т) року Божо(г)[o] тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого мца июля третего и четъве(р)того дня, кгда есмо были у Триполи на съправе и(х) мл(с)ти пновь

58 зв. Трипо(л)ски(х), пна Федора, пна Гапона, // пана Ждана и пна Федора, которую ѡни мели з его мл(с)тью пно(м) Павло(м) Дорогоста(и)ски(м) Монвидо(м), за (з)го(д)ны(м) з обу сторо(н) зе(з)воленьемъ и со(з)наньемъ своимъ ѡчеви(с)тимъ пере(д) судо(м) кгро(д)ски(м) Киевски(м), за по(з)вы по(д)комо(р)скими на року припаломъ, на кгру(н)те зе(м)леномъ ро(з)ниць, и границы, и ко(п)цы усыпаны, чере(з) ве(л)мо(ж)ного пна его мл(с)ти князя Ко-

сге(н)тина<, > Ωстро(з)ского, воеводу киевского, межы именьями и(х) мл(с)ти з стороны пановъ Трипо(л)ски(х) име(н)я и(х) мл(с)ти Стримяти(ц)кого и Трыпо(л)ского, а стороны его мл(с)ти пна Дорогоста(и)ского з села его мл(с)ти Ωбухова, яко то(т) рокъ и вся тая справа достато(ч)не в ро(з)писе ѿчевистого со(з)нанья и(х) мл(с)ти пере(д) судо(м) кгро(д)скимъ Киевскимъ и тежъ на по(з)ве(х) по(д)комо(р)скихъ шире(и) а меновите и подоста(т)ку естъ доложено. А такъ и(х) мл(с)ть пнове Трипо(л)ские, ве(р)ху менованье, маючи на(с), дву(х) во(з)ныхъ, пры себе и сторону люде(и) добрихъ, зо всею гото(в)ст)ю и доводами своими на томъ року, прыпаломъ по свето(и) Тро(и)цы рымскомъ святе в чотыры недели, в року тепе(р) идучомъ тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого, то е(ст) мца июля третего дня, в недилю, а потомъ за(с)назавтрее у понеделокъ на кгру(н)те у грани(ц) свои(х) се становили, чы-нечы досытъ ѿписови и застанове(н)ю своему во всемъ, его мл(с)ти пну Дорогоста(и)скому будучи ѿ то вьсе усправе(д)ливи(т) и ро(з)справу певную хотечи с ни(м) себе мети, а декрету и ро(з)судку его мл(с)ти пна по(д)коморо(г)lоl слухати. Ω(д)но (ж) его мл(с)ть панъ по(д)коморы(и) самъ прыбы(т) на то(т) рокъ не рачи(л) и пана комо(р)ника своего не высла(л), зачы(м) тая справа межы и(х) мл(с)тью паны Трипо(л)скими и пано(м) Дорогоста(и)скимъ скутечне не дошла, а панове Трипо(л)ские у понеделокъ июля че(т)верътого дня спора(н)ку ажъ до вечора на кгрунте у грани(ц) свои(х) стояли и пи(л)но(ст) чинили, и нами, во(з)ными, осветъчывшыся, ни щымъ // ѿ(т)то(л) про(ч) ѿ(т)еха(т) мусели. 59

А што се дотычетъ по(д)даны(х) збе(г)лы(х) пановъ Трипо(л)скихъ стрымяты(ц)ки(х) и триполскихъ, которы(х) панъ Дорогоста(и)ски(и) на томъ те(р)мине, пере(д) пано(м) по(д)коморымъ прыпало(м), выдати мель, теды и(х) не выдалъ, панове Трипо(л)ские ѿ тые збеги свои право за(с) во(л)ное у суду с!! кгро(д)ского Киевского заховали и пере(д) нами, во(з)ными, се протестовали.

А такъ мы, ве(р)ху мененные во(з)ные, што есмо видели и слышели, все правдиве выписавши, ку записа(н)ю до кни(г) кгро(д)скихъ киевски(х) сее со(з)нанье наше, по(д) нашими печат(т)ми и (з) по(д)писи рукъ наших(х) властны(х), паномъ Трипо(л)ски(м) есмо дали.

Писа(н) у Триполи року Божого тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) девятого мца июля пятого дня».

Которы(и) же то(т) квить ѿчевистого со(з)нанья енераловъ вышъпоме-ненны(х) до кни(г) кгро(д)ски(х) киевски(х) естъ уписа(н), с которы(х) и се(с) выпи(с) по(д) моею печатью пано(м) Трипо(л)ски(м) естъ выда(н).

Писа(н) у Киевѣ». У того выпису печат(т) и рука писа(р)ска.

А по прочита(н)ю тое реляцы(и) во(з)ны(х) доводи(л) акто(р) и показо-ва(л) ли(ст), которы(м) чиниль постановенье па(н) комо(р)никъ. Ωповедано, што за по(з)воле(н)емъ пановъ Трипольски(х), якобы пере(д) нимъ ѿчевисто стояли и рокъ прыняли<, >. Напротивъ того вм. моему мл(с)тивому пну такъ поведаю, жесмы мы с паномъ комо(р)никомъ жа(д)ное ко(м)позыщы(и) и станове(н)я року на де(н) дише(и)шы(и) не чинили, а мы-(с)мы жа(д)ны(х)

листовъ на то, с по(д)писомъ рукъ свои(х), не давали, ани пана комо(р)ника в очи сво(и) не видали, и при(з)наты того<, > не може(т) па(н) комо(р)никъ, штобы тутъ ме(л) бы(т) на часъ назначоны ¹⁰, и жебысми мели ме(т) якую ро(з)праву з е(г)[о] мл(с)тю пно(м) Дорогоста(и)ски(м) пре(д) урядомъ пана комо(р)никовы(м) або рокъ, на(з)начоны(и) в обликгацы(и), на и(н)ши(и) ча(с) перестановляти мели, то естъ яко на день нынешни(и) пе(р)вогона(д)ца(т) ноябра. Того на(м) его мл(с)ть па(н) комо(р)никъ показати не можетъ, и до того, будучи самъ су(д)ею не могъ жадного застанов[е]нья и року чинити, 59 зв. кгды(ж) ¹¹ зара(з) не могъ быти су(д)ею // и приятелемъ. И николи есмо того его мл(с)ти не злецали ани есмо се пере(д) нимъ становили и со(з)нанья жа(д)ного не чинили. И протестуемосе пере(д) вашею мл(с)тью на пана комо(р)ника, же то смель чыни(т) бе(з) ведомости нашею ку велико(и) кривде и обельже(н)ю нашо(м), и хочем о то(м) с паномъ комо(р)нико(м) правне поступовати. И просили, абы се намъ в томъ жа(д)ное бе(з)праве о(т) уряду ваше(и) мл(с)ти не дяло, але жебы(с) ваша мл(с)ть на(с) заховати рачи(л) во(д)лугъ права, а на(с) во(л)ными о(д) року и по(з)ву прону(н)цыова(л), кгды жъ та сама слушьность права оказуе(т) и до то(г)[о] же свято светого Ма(р)тина, день дисе(и)шы(и), закритило, в которо(и) уси юридака ¹² вставають, а на иншы(и) ча(с) о(т)ложоны бываю(т).

Прото проси(ли) вольности уря(д) делиберова(л) на декретъ до завтрее, наза(в)трее наказано процедуре, мы(с)мы апелевали, апеляцы(и) намъ допущено.

Стани(с)лавъ До(м)бро(в)ски(и), рукою вла(с)ною».

Чере(з) мене, во(з)ного Семена Ивановича, енерала, подана ко(н)трово(р)сия тая пану комо(р)нику дня трина(д)цатого у вечо(р) мца ноябра року деве(т)десять девятого. Рука вла(с)на</>».

На которое мове(н)е и обороны стороны по(з)ванное умоцованы(и) стороны поводовое повѣдилъ, же пнове Трипо(л)ские тымъ вымовлятися, ани пану комо(р)нику, чоловѣкови цнотливому и су(д)и присяглому, а до того полюбовному, задавати того не могу(т), и о(т) того року во(л)ни бы(т) не могутъ с певны(х) причи(н):

пе(р)шая — же-(м) того стато(ч)не дове(л), же тотъ рокъ е(ст) за спо(л)ною згодою и по(з)воленье(м) о(б)е(х) сторонъ чере(з) пна комо(р)ника о(т)ложонъ, которого вѣра пресвѣтчена быти не може тою мниманою реляцыею во(з)ны(х), которы(х) сторона // по(з)ваная ла(ц)но набыла, ани тые во(з)нове на о(н) часъ при то(и) справе не были;

60 другая — бы и того о(т)ложонного року не было, которы(и) невонтъпливе е(ст) о(т)ложонъ за спо(л)нымъ и (з)годны(м) зе(з)воленье(м) и(х) мл(с)ти. Пано(м) Трипо(л)скимъ таковы(и) же ли(ст) о(т)рочоны(и) о(т) пна комо(р)ника о(т)да(н) былъ и е(ст), чого со(з)на(н)емъ во(з)ного выписомъ с кни(г) по(д)комо(р)скихъ дове(л), теды о(т) того року и роспису, доброво(л)не учи-

¹⁰ Склад «наз» повторений двічі.

¹¹ На літері «ж» чорнильна пляма.

¹² Описка замість «юридики».

неного, во(л)ни быти до того часу не могут, поки ску(т)ку своего тая справа пере(д) его мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) не ω(з)ме(т) з во(л)ною апеляцыею на трибуналь, до которого роспису и запису и(х) доброво(л)ного сторона поводова позвы в ча(с), ведле права и запису доброво(л)ного, в чотыри недѣли пере(д) рокомъ светого Ма(р)тина припадаючи(м), выдали<, > которого да(н)я позвовъ и року достатечне доведено;

третья — же за кажды(м) по(з)воъмъ рокъ бы(т) муси(т), яко и ту(т) се в то(и) справе ωказуе(т), а где позо(в) выдано, там и рок за ни(м) и росправа на року быти муси(т), и(ж) теды пнве Трипо(л)ские яко ω ω(т)ложоно(м) року, такъ и ω по(з)вехъ ведаютъ, бо ся за ними на року становя(т). Ани тежъ того ωказа(ти) не могут, жебы тотъ запи(с) и и(н)те(р)цѣза скасова(н) бы(л), и ωве(и) в мощи свое(и) до ско(н)че(н)я тое справы пере(д) пано(м) по(д)коморы(м) застае, што и сами по(з)ваные при(з)навають, же тому запису хочуть досы(т) чинити, то(л)ко не на томъ року.

Прото тая справа вже до жа(д)ного суду иного и року ворочатися не може(т), то(л)ко коне(ц) сво(и) тепе(р) пере(д) судо(м) по(д)комо(р)скимъ, а пото(м) за апеляцыею на трибунале брати маеть, бо на што хто ра(з) по(з)во-литъ, други(и) ра(з) того чинити не може, а иже-(м) того всего дове(л), также и того, же пнве Трипольские пови(н)ни ся, не закладаючися жа(д)ными при-чинами правными, ани хоробою и иными дыляцями, завите ве(д)ле запису своего ста(т) и росправу мѣти<, > ωбвезали, што и закладо(м) утве(р)дили, заживати таковы(х) // дыляцы(и) и псовать року не могут.

С ты(х) тогды всѣхъ причинъ домовля(л)се умоцованы(и) стороны пово-двое, абы пано(м) Трипо(л)ски(м), за указа(н)емъ мощи слушное ω(т) брата и(х) четве(р)того, пна Гапона, наля(з)ши рокъ слушны(и), на позовъ дале(и) поступова(т) наказано было, и(н)шие доводы и выводы, до тое справы нале-жачое, вцале заховавши<,>.

А комо(р)никъ мо(и) па(н) Уру(ц)ки(и) све(т)чи(л)ся и протестова(л) противко пно(м) Трипо(л)скимъ, же «они неви(н)не и не уважне ты(м) ся вы-мовляють, якобы чере(з) мене становитися то не мѣло и якобы передо (м)ною то не было», што гото(в) буде(т) часу своего ωказати явне и (з)начне, же пнве Трипо(л)ские неви(н)не то мовя(т), кгда(ж) не иначе(и), то(л)ко вла(с)не такъ было</> и други(и) таковы(и) же ли(ст) пно(м) Трипо(л)скимъ чере(з) во(з)ного ω(т)да(н), которого ся пря(т) и не при(з)навають.

А такъ я, выслушавши ко(н)трове(р)сѣ(и) ωбу(д)вухъ сторо(н), а и(ж) в то(т) де(н) свято урочиште светого Ма(р)тина было, по(д) тою (ж) мо(ц)ю на декретъ ω(т)ложил(л) есми до дня завтрешнего, второгона(д)ца(т) дня ноябра. Яко (ж) назавтрее, мѣа ноябра второгона(д)ца(т), за выеха(н)емъ моимъ на ме(ст)це ро(з)ницъ с комо(р)нико(м) моимъ и за привола(н)емъ сто-ронъ до права, постановившиися ωчевисто передо (м)ною, его мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и), яко пово(д), а пнове Федо(р), Жда(н) и Федо(р) Три-по(л)ские сами, а ω(т) брата и(х), ω(т) пна Гапона Трипо(л)ского, пода(н) ли(ст) чере(з) во(з)ного воево(д)ства Киевского Семена Ивановича, даючи знати ω хоробе свое(и), до мене, по(д)коморого, ω(т)да(н) ли(ст), а до пна Дорогоста(и)ско(г)[о] други(и) листь, которые были читаны. А и(ж) сторо-

61 на // повода потребовала, абы были при то(и) справе уписаны, тогда слово ω (т) слова так се в себе маю(т):

«Мл(с)тиви(и) пне по(д)комори(и)!

Дошла ме ведомо(ст) тая, и(ж) его мл(с)ть па(н) Паве(л) Мо(н)видь Дорогоста(и)ски(и) якобы ме(л) по(з)вать мене и братью мою пере(д) су(д) вм. по(д)комо(р)ски(и), менуючи быти яки(с) рокъ а(л)бо те(р)минъ бли(з)ко припадаючи(и), то е(ст) на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) мца октебра в року тепе(р) идучомъ деве(т)деся(т) девятомъ, яко на выеха(н)е на кгрунтъ пере(д) су(д) в. м. по(д)комо(р)ски(и), што шире(и) на ω ны(х) по(з)ве(х) якобы мело бы(т) ω писано и доложено. А и(ж) я ω жа(д)но(м) таково(м) те(р)мене не ве(м) и на него николи-мъ не зе(з)воля(л) и ни с кимъ ниякого застанове(н)я ω то не чинилъ, кромъ пе(р)вшого застанове(н)я нашего с пано(м) Дорогоста(и)скимъ, которы(и) те(р)минъ за неприбыте(м) вм. давно вже промину(л), а тепе(р), не маючи ниякого ω тосла(н)я ω (т) суду належного ани ω (т) себе доброво(л)не те(р)мену по(з)воленого, водле права посполитого, за таковыми неправными по(з)вы не повине(н) есте(м) станови(т)се, ле(ч) чинечи послуше(н)ство вряду вм. по(д)комо(р)скому, ра(д) бы(м) поспо(л) с пны братею своею пере(д) вм. та(м) бы(л) и достаточную справу пере(д) вм. ω то(м) да(л), ни(ж)ли есте(м) ω (т) пана Бога на се(с) ча(с) хоробю ω бложною навежо(н) в Києве, лежу и, не маючи ниякого те(р)мину, вм. то ку ведомости доношу, и(ж) для таковое хоробы своее пере(д) вм. станови(т)се и его мл(с)ти пну Дорогоста(и)скому в обмове бы(т) са(м) не могу. Прото, вѣдаючи вм. ω хоробе мое(и), прошу сказовъ и декретовъ нияки(х) на мене и на пно(в) бра(т)ю мою выдава(т), вм. не рачъ, кгда(ж) жа(д)ного ω бликгу и те(р)мену с пно(м) Дорогоста(и)скимъ на се(с) ча(с) не маемъ я самъ, ани братья моя.

61 зв. С ты(м) себе и слу(ж)бы мое пово(л)не до мл(с)тивою ласки в(м). пи(л)не ω (т)даю, до которого // того листу моего печат(т) приложи(л)е(м) и руку свою по(д)писале(м). А для лепшого упевне(н)я, за жада(н)емъ мои(м), во(з)ны(и) воєво(д)ства Киевского панъ Ива(н) Зару(д)ски(и) печат(т) свою к сему листу моему приложи(л) и руку свою по(д)писа(л).

Писа(н) у Києве року тисеча пя(т)сотъ деветьдеся(т) девятого м(с)ца октебра ω (с)мого дня».

У того листу печат(т)е(и) двѣ а по(д)пи(с) рукъ тыми словы: «Вм. свое(му) мл(с)тивому пну пово(л)ны служебни(к) и зычливы(и) прияте(л) Гапонъ Трипо(л)ски(и), вла(с)на рука. Иванъ Зару(д)ски(и), во(з)ны(и) енера(л), рука вла(с)на<, >».

А други(и) ли(ст) так се в себе маеть:

«Мл(с)тивы(и) пне Павле Мо(н)виде Дорогоста(и)ски(и)!

Дошла ме водомо(ст)¹³ тая, и(ж) якобы вм. ме(л) по(з)ва(т) мене и бра(т)ю мою пере(д) су(д) по(д)комо(р)ски(и) Киевски(и), менуючи быти яки(с) рокъ а(л)бо те(р)ме(н) бли(з)ко припадаючи(и), то е(ст) на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) мца октебра в року тепе(р) идучомъ деве(т)деся(т) девятомъ,

¹³ Описка замість «ведомо(ст).

яко на выеха(н)е на кгру(нт) пере(д) судь по(д)комо(р)ски(и), што шире(и) на оны(х) по(з)ве(х) якобы мело бы(т) описано и доложено. А и(ж) я о жа(д)но(м) таково(м) те(р)мине не ве(м) и на него николи-(м) не зе(з)воля(л) и ни с ки(м) ниякого застанове(н)я о то не чини(л), кро(м) пе(р)вшого застанове(н)я нашего з вм., которы(и) те(р)ми(н), за неприбы(т)емь его мл(с)ти пна по(д)коморого, давно вже промину(л), а тепе(р), не маючи нияк-го отосла(н)я о(т) суду нале(ж)ного, ани о(т) себе доброво(л)не те(р)мину по(з)воленого, водле права посполитого, за таковыми непра(в)ными по(з)вы не повиненъ есте(м) станови(т)се, ле(ч) чинечи послуше(н)ство вряду по(д)-комо(р)скому, ра(д) бымъ поспо(л) с пны бра(т)ею своею // пере(д) его мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) бы(л) и достато(ч)ную справу пере(д) его мл(с)ти о томъ да(л), ни(ж)ли есте(м) о(т) пна Бога на се(с) ча(с) хоробою обло(ж)ною навежо(н) в Києве, лежу и, не маючи ниякого на се(с) ча(с) термину, вм. то ку ведомо(с)ти доношу, а для таковое хоробы свое пере(д) его мл(с)тью пно(м) по(д)коморы(м) станови(т)се и вм. в обмове бы(т) са(м) не могу. Прото, вѣдаючи вм. о хоробе мое(и), прошу сказовъ и декрето(в) ниякихъ на мене и на пно(в) бра(т)ю о(т)носи(т), вм., не рачъ, кгда(ж) жа(д)ного обликгу и те(р)мину з вм. на се(с) часъ не маемъ я са(м) ани бра(т)я моя.

62

С ты(м) себе и су(ж)бы¹⁴ мое пово(л)не до мл(с)тивоє ласки вм. пи(л)не о(т)даю, до которого того листу моего печат(т) приложи(л) и руку свою по(д)писале(м). А для летшого¹⁵ упевнения, за жеда(н)емъ мо(и)м, во(з)ны(и) воево(д)ства Киевского панъ Ива(н) Зарудски(и) печат(т) свою к сему листу моему приложи(л) и руку свою по(д)писа(л).

Писа(н) у Києве року тисеча пя(т)со(т) дѣве(т)деся(т) девятого мѣца октебра о(с)мого дня».

У того листу печате(и) две а по(д)пи(с) ру(к) тыми словы:

«Кг воли вм. служи(т) ра(д) Гапо(н) Трипольски(и), вла(с)на рука. Ива(н) Зарудски(и), во(з)ны(и) енера(л), рука вла(с)на».

А по вычита(н)ю тыхъ ли(с)товъ умоцованы(и) стороны поводовое па(н) Русинови(ч) поведи(л), же тоє диячцы(и) па(н) Гапо(н) Трипо(л)ски(и) заживати не може с пе(в)ныхъ причи(н):

пе(р)ша — же то(т) ли(ст) е(ст) пе(р)ве(и) написа(н), нижъли позвы по пна Гапона Трипо(л)ского выданы, бо по(з)вы дня<: > чоты(р)на(д)цатого октебра выданы су(т) на де(н) оди(н)на(д)цаты(и) ноябра, а дата // ты(х) листо(в) о(с)мого дня октебра, и рокъ якобы припадати ме(л) пе(р)вогона(д)ца(т) дня октебра, для чого, ве(д)ле права, не е(ст) слушны(и), бо се напере(д) тотъ листь уроди(л), ни(ж)ли позо(в) выда(н), и рокъ давно минуль;

62 зв.

другая — же, ве(д)ле права, моцы на о(т)да(н)е ты(х) мниманы(х) листо(в) то(т) во(з)ны(и) не ма а ни о(к)ауе;

третья причина — бы и таке неслушности в ты(х) мниманы(х) листе(х) не было, теды тоє дыляцы(и) хоробы заживать не може, кгда(ж) вшеляки(х)

¹⁴ Описка замість «слу(ж)бы».

¹⁵ Описка замість «лепшого».

дыляцы(и), а меновите и дыляцы(и) хоробы, записомь свои(м) ѿ(т)писа(л), што зара(з) листомъ записомъ оказа(л) и довелъ.

А и(ж) тоѣ дыляцы(и) на(д) запи(с) свои(и) не ве(д)ле права и ку зволоце заживае(т), домовял(с)е, абы яко неправная с тыхъ ве(р)ху помененыхъ прич(и) на сторону ѿ(т)ложона и ѿного пна Гапона Трипо(л)ского на упа(д) в речи в зыску<, > зда(т) допуцоно было; све(т)чилься затымъ и ѿ закла(д), и(ж) тоѣ дыляцы(и) зажива, а противко пно(м) тро(м) Трипо(л)скимъ, которыѣ ся становя(т)ся<, > учинивши тые (ж) ко(н)траве(р)сѣи и доводы оказавши, яко и дня вчорашнего, домовя(л)се, абы рокъ слушны(и) налезе(н) былъ и дале(и) на позовъ поступова(т) наказано было. А пнве Трипо(л)ские тые жъ ѿбороны, яко и дня вчорашнего, вносили, ѿныѣ повторали и ѿ вольность ѿ(т) по(з)во(в) и року просили</>.

Прото я, по(д)коморы(и), с комо(р)никомъ мои(м) припатрившися праву посполитому и споры ѿ(т)поры добре зрозумевши, и ѿныѣ уваживши, а бачачи то, ачъколкекъ я, по(д)коморы(и), для пи(л)ны(х) и ва(ж)ныхъ потребъ и спра(в) свои(х) на ѿно(м) року во(д)ле и(н)те(р)цызы, за по(з)вы припалыми, дня пе(р)шого в недѣлю, то е(ст) четве(р)того июля в року нинешнемъ 63 дѣве(т)дѣся(т) дѣвятого // прибыти не могъ, ѿ(д)нако (ж) комо(р)ника моего, которому такую (ж) мо(ц) тою и(н)те(р)цызою и(х) мл(с)ть дали, яко и мнѣ, послало(м) бы(л). А и(ж) ся то показало, же и(х) мл(с)ть ѿбе(д)ве стороне по препе(л)зло(м)¹⁶ року, чере(з) комо(р)ника моего добровольне згодившися з собою, не могучи тоѣ справы для иныхъ потребъ и спра(в) свои(х) ко(н)чити, и(н)ши(и) рокъ, то е(ст) на де(н) светого Ма(р)тина ри(м)ского свята, в року нинешне(м) дѣве(т)дѣся(т) дѣвятомъ припалы(и), по(д) тыми (ж) ко(н)дычьями и ѿбовя(з)ками, в росписѣ и(х) мл(с)ти описаными, собѣ преложили и ѿ упевне(н)ѣ того року того комо(р)ника моего жедали, яко се то слушне оказало, што и са(м) комо(р)никъ мо(и) ѿчевисто у суду пно(м) Трипо(л)ски(м) справи(л). А на(д) то, ижъ панъ Дорогоста(и)ски(и) пно(в) Трипо(л)скихъ ку тому року и пе(р)шо(и) и(н)теръцызе запису и(х), которы(и) не е(ст) скасованы(и), припозъвалъ и по(з)вы, ве(д)ле права и запису и(х) пе(р)шого, за чотыри недѣли выдалъ, чого его мл(с)ть выписомъ с книгъ по(д)комо(р)скихъ со(з)нанья во(з)ныхъ, также и ѿчевисты(м) со(з)наньемъ ты(х) же во(з)ныхъ у суду нинешнего, также и того же листо(м) свои(м) комо(р)никъ мо(и) ѿбу(х) сторонъ ѿ тотъ преложны(и) рокъ упевнилъ и довелъ<, > с тыхъ тогды всѣхъ причинъ на(и)дную бы(т) пно(м) Трипо(л)скимъ рокъ слушны(и) и наказую стороне по(з)вано(и), пно(м) Трипо(л)ски(м), дале(и) на позовъ поступовати<, >.

А панове Трипольские, не при(и)муючи того декрету, до суду головного трибуна(л)ского апелевали. А умоцованы(и) стороны поводовое тоѣ апеляцныи листомъ записомъ и(х) борони(л), же тоѣ апеляцныи зажива(т) не могутъ<, > ажъбы по скуточно(и) росправе, а до то(го) ѿ(т) збиянъя по(з)ву и року, 63 зв. которы(и) е(ст) слушны(и), право // посполитое апеляцныи боронитъ<, >.

¹⁶ Описка замість «препо(л)зло(м)».

Я, по(д)коморы(и), апеляцы(и) стороне позъвано(и), пно(м) Трипо(л)скимъ тро(м), до суду головного трибунальскаго допустил и рокъ завите ѿбее(м) сторонамъ пере(д) судо(м) головнымъ трибунальски(м) Любе(л)скимъ на воево(д)стве Киевъскомъ, которое напе(р)ве(и) по дате того декърету моего сужоного будеть, ку праву стати зложил(л). А умоцованы(и) стороны поводовое ѿ допущє(н)є таковоє апеляцы(и) све(т)чилься противко мне, по(д)коморому, ѿфєручыся ѿ то, иле справа при(и)де, правне чини(т). Я ѿ(с)ве(т)чє(н)є приня(л).

Све(т)чи(л)ся те(ж) и явне ся тротєстова(л) ¹⁷ умоцованы(и) стороны поводовое противко пну Федору, пну Ждану и пну Федору моло(д)шому Трипольски(м) ѿ заруки противко кождому з ни(х), в записє и(х) мл(с)ти ѿписаныє, также затымъ и ѿ шкоды походячие з ними в суде(х) нале(ж)ны(х) правне чинити, и(ж) они ты(х) неслушныхъ ѿборо(н), которы(х) всѣхъ не то(л)ко неправныхъ, але и правныхъ заживати ѿ(т)писали, а ѿни и(х) заживаю(т), и ку предлуже(н)ю справе(д)ливости на(д) запи(с) сво(и) тую апеляцыю на трибуналь выточили ку шкоде немало(и) стороны поводовое. Я тоє ѿ(с)ветъчє(н)є и протєстацыю противко пно(м) Трипольски(м) приня(л).

А што сє дотычетъ того пна Гапона Трипо(л)скаго, которы(и) чере(з) во(з)ного листы ѿ(з)на(и)муючи ѿ хоробе подалъ, и(ж) ся то ѿказало, же тыє // не є(ст) ве(д)ле права слушныє, а на дода(н)є тыхъ листовъ моцы тотъ во(з)ны(и) не указа(л) ве(д)ле права, а до того меновите тоє дыляцы(и) хоробы заживати записомъ своимъ ѿ(т)писалъ, с тыхъ причи(н) тоє дыляцы(и) зложє(н)я хоробы не при(и)мую и на сторону ѿ(т)кладаю, а противко по(з)ваному пну Гапону Трипо(л)скаму дальшого поступку допущаю. А умоцованы(и) стороны поводовое проси(л) ѿ прида(н)є во(з)ного на привола(н)є пна Гапона Трипо(л)скаго ¹⁸, на што бы(л) приданы(и) во(з)ны(и) єнера(л)ны(и) Маре(к) Барановски(и), которы(и) вы(з)налъ у суду, ставши передо(м)ною, же пна Гапона Трипо(л)скаго ра(з), други(и), трети(и) и че(т)верты(и) на(д) право ку праву приволявалъ, то(л)ко жъ ани са(м), ани чере(з) умоцованого своего не ѿто(з)валъ.

Прото я, за домовє(н)ємъ умоцованого стороны поводовое, а за нестє(н)ємъ по(з)ваного пана Гапона Трипо(л)скаго, яко права непослушного, на упа(д) в речи в зыску взда(т) допустил. А в да(л)шомъ поступку, и(ж) сторона по(з)ваная того взда(н)я не арєштовала, тогда я в способъ зыску вечне то(т) кгру(нт), ѿ которы(и) пря иде(т), иле на ча(ст) пна Гапона Трипо(л)скаго належи(т), ве(д)ле права єго мл(с)ти пна Дорогоста(и)скаго, єго мл(с)ти пну Павлу Дорогоста(и)скаму присужаю<, > и си(м) декретомъ присуди(л) єсми<, >. А што сє дотычє шко(д), в по(з)ве поменєныхъ, на часть пна Гапона стегаючи(х)ся, также и ѿ заруки, ѿ которые ся // сторона поводовая протєстєтовала, прихилиячуся до права посполитого, до суду належного ку сказа(н)ю и(х) ѿ(т)сылаю.

¹⁷ Описка замість «протєстова(л)».

¹⁸ Титло над виносною «л» розмазанє.

А потом пнѣ Трипольские, Федо(р), Жда(н) и Федо(р) моло(д)ши(и), ѡповедалися передо (м)ною, же на то(м) же року, при то(и) же росправе, «повине(н) е(ст) па(н) Дорогоста(и)ски(и) по(д)даны(х) нши(х) збеглы(х), ве(д)ле того жъ роспису и запису нашего спо(л)ного пере(д) вашею мл(с)тью, пнѣ по(д)коморы(и), намъ ѡ(т)дати», и домовялися, абы тые збегы выданы были. А его мл(с)ть па(н) Дорогоста(и)ски(и) поведиль, же «если бы якие збегы, по(д)даные пно(в) Трипольскихъ у мене были, которы(х) не признава(м), зна(и)ду(т) ли ся, выда(т) и(х) не (з)бороня(м), за присегою и(х). Также и пнѣ Трипольские учинити то (ж) мнѣ пови(н)ни будутъ, а мои(х) по(д)даныхъ мнѣ неха(и) выдадутъ».

А та(к) я, по(д)коморы(и), бачечи, и(ж) ѡ самую речъ большую апеляция зашла, зачи(м) и ѡ тые збегы росправа межи сторонами быть не може до того часу, и(ж) се за апеляциею в то(и) справе ѡ кгру(нт) росправятъ, на чомъ стороны ѡбе(д)ве перестали, ѡ то все до книгъ справъ по(д)комо(р)-скихъ земли Киевское записати есми казалъ.

№ 16. [...] ¹

65 Лета ѡ(т) нароже(н)я сына Бо(ж)его тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) девятого м(с)ца декабра ѡди(н)на(д)цатого дня.//

Передо (м)ною, Сча(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, а при (м)не на то(т) ча(с) бы(л) комо(р)никъ земљи Киевское па(н) Семе(н). Уру(ц)ки(и), кгда се приточила справа за по(з)во(м) пере(д) суд) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) ѡт земенина воево(д)ства Киевского пна Ку(з)-мы Ла(с)ка по зема(н) того ж воево(д)ства Киевского, по(д)су(д)ка ² брасла(в)-ского ³ [!] пна Миха(и)ла Олє(х)новича Ла(с)ка и по пна Якуба Медушо(в)-ского и ма(л)жо(н)ку его млсти, и пасе(р)бовъ его А(н)дрія и Васи(л)я Ласко(в), и по пани Ма(р)ковую Петровича ѡ ровны(и) ро(з)дило(к) име(н)я Ласковського, яко по(з)вы, по ны(х) выданы, шире(и) в себе ѡ(б)мовляють. И за привола(н)емъ трикро(т)нымъ на дню пе(р)шомъ, девято(м), десято(м) и на (д)ню теперешнемъ ѡди(н)на(д)цатомъ мца декабра, постановивъшися умоцованы ѡ(т) его м(л). пна Миха(и)ла Ла(с)ка, по(д)су(д)ка брасла(в)-ского, панъ Янъ Вороне(ц)ки(и) пода(л) листь ѡ(т)вороны(и) судови по(д)комо(р)скому и стороне, в которы(х) листе(х) ѡ(т)вореныхъ па(н) по(д)судо(к) брасла(в)ски(и) пише, же «самъ, будучи з навеже(н)я Божего неспособно(ст)ю здоровья навежены(и), са(м) стати не могу», а до того, же, де(и), его мл(с)ть тую мае(т)но(ст) Ла(с)ки сыно(м) своимъ Миха(и)лу, Богдану а Федору Ла(с)комъ поступи(л) // и ви(ч)не пусти(л), и абы па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко не с пно(м) по(д)су(д)комъ, але з сынами его, яко з де(р)жачими

65 зв.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Літера «о» виправлена з «а».

³ Описка замість «брасла(в)ского».

має(т)ности Ласко(в)ские, чини(л) и ѿны(х) позыва(л), ѿ во(л)ность ѿ(т) року и ѿ(т) по(з)ву проси(л). А па(н) Якубъ Медушовъски(и) и(з) ма(л)же(н)кою своею и с пасы(н)ками, такъ те(ж) и пани Ма(р)ковая Пе(т)ровича сами стали у то(и) справе, яко на ста(р)шого уча(с)ника пна по(д)су(д)ка, а лекговали. З стороны засе поводовое пна Ку(з)мы Ла(с)ка умоцованы(и) его, при само(м) при(н)цыпале стоечи, па(н) Григорє(и) Шумко, на то ѿ(т)по(р) чинечи, поведиль, и(ж), де(и), тая ѿ(б)мова пана по(д)су(д)ка брасла(в)ского вспомо(ч) не може(т), а то, де(и), с ты(х) причинь, же, де(и), и напе(р)ве(и) на суде земьскомъ, за по(з)вы ѿ то(и) же ро(з)дилокъ именья Ла(с)ковъского, ѿ(т) пна Ку(з)мы Ла(с)ка выдаными, вси уча(с)ници, ве(р)ху менованы, постанови(в)шися доброво(л)не, на су(д) по(д)комо(р)ски(и) ѿдозвали, не (в)носечи ѿ(т) пна по(д)су(д)ка жа(д)ное ѿбороны, абы тую має(т)ность Ла(с)ки его м(л). сыно(м) свои(м) поступити миль, та(к) те(ж) и на суде по(д)комо(р)скомъ, што ѿбема декретами та(к) суду зе(м)ского, яко и по(д)комо(р)ского показа(л). «Ѡто (ж), де(и), тепе(р), кгда при(н)цыпалови моему до ро(з)ди(л)ку пришьло, тепе(р) того вже в такъ затегнено(и) справе вносити // и ты(м) се боронити, на (з)волоку и (в)кри(в)же(н)е мое немалое, не може(т)».

А такъ я, по(д)коморы(и), зрозумєвши такъ з декрету зе(м)ского, яко те(ж) и по(д)комо(р)ского и прихилияючися до права посполитого, а до того, же на пе(р)шо(и) и(н)те(н)цы(и) в зе(м)стве па(н) по(д)судокъ ѿборо(н) жа(д)ны(х), абы то сыно(м) свои(м) поступи(т) ми(л), не вноси(л), та(к) те(ж) и на суде по(д)комо(р)скомъ ты(и) листы ѿ(т)воронье, которые на(д) право су(т) ѿ(т)даны, на сторону ѿ(т)ложи(в)ши, дале(и) сторонамъ по(з)ваны(м) поступовати наказа(л). А въ да(л)шо(м) посту(п)ку сторона поводовая, па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко<, > чере(з) умоцованого своего пна Григо(р)я Шумька до(м)о(в)ля(л)се, абы па(н) Я(н) Вороне(ц)ки(и), не ро(з)рываючи права ре(ч)ми непо(т)тре(б)ными!!], напе(р)ве(и) мо(щ) правную, ѿ(т) пна по(д)судька до тоє справы даную, ѿказа(л)<, > зачи(м) бы ѿ(н) пе(в)ни(и)ши(и) дохоже(н)я ро(з)ди(л)ку у має(т)ности свое(и) Ла(с)ко(в)ско(и) бы(т) ми(л). Ни(ж)ли па(н) Я(н) Вороне(ц)ки(и) моцы жа(д)ное ѿ(т) пна по(д)судька брасла(в)ского не ѿказа(л) и ѿ(в)ше(м) тыми листами ѿ(т)вороньми ѿ(т) того ро(з)ди(л)ку пра(в) бы(ти) хоти(л). А сторона засе поводовая, па(н) Ку(з)ма Ла(с)ко, видечи бы(т) пна по(д)судька несталого и (п)рава непослушного, проси(л), бы(м) оно(г)ло на упа(д) в речи вда(ти) допусти(л).

Яко (ж) за ко(л)ко- // кро(т)ны(м) упомина(н)ємъ<, > мои(м) умоцованы(и) пна по(д)судко(в) моцы до права не указа(л), зачи(м) пна по(д)судка, яко несталого и права непослу(ш)ного⁴, в зыску взда(т) допусти(л), ѿ(т) чого менованы(и) па(н) Янъ Вороне(ц)ки(и) на су(д) голо(в)ны(и) трыбуна(л)ски(и) апелева(л). Я-(м) апеляцы(и)⁵ не допусти(л) с ты(х) причи(н), же и не ѿ(т) голо(в)ное речи апелеваль, а до того же и моцы до права не указаль, то(л)ко якобы тоє на ро(з)рива(н)е чини(т), не допусти(в)ши на границы вив(ж)дчаты и ѿньс кгру(н)ты, выслуха(в)ши листо(в) давны(х)

⁴ Першу літеру «н» виправлено з іншої букви.

⁵ Літеру «я» виправлено з «є».

ди(л)чи(х) и (в)шеляки(х) доводи(в) пра(в)ны(х), вые(ж)дчати есми бы(л) готовъ, ни(ж)ли то(т) же умоцованы(и), а при не(м) сы(н) пна по(д)судковъ па(н) Бо(г)да(н) Ла(с)ко, ту(т) же стоечи, на то такъ поведи(л), же, де(и), «пне по(д)комори(и), упоминамы вм., абы(с) вм. на тые границы не е(з)ди(л)», хотечи то(г) [о] мо(ц)но ква(л)томъ [!] борони(т) и оного не постути(т) ⁶.

А другие zase уча(с)ники, то е(ст) па(н) Яку(б) Медушо(в)ски(и) и пани Ма(р)ковая Пе(т)ровича, ту(т) же стоечы, поведили, же, де(и), «мы ро(з)граниче(н)я с части своее не боронимы, е(д)на(к) же бе(з) ста(р)шого

67 уча(с)ника, пна по(д)судка, учинити того не можемъ».

А та(к) я, по(д)коморы(и), о(с)ве(т)чивъшися двоє(ма) во(з)ными воево(д)ства Кие(в)ского, Ивано(м) Змие(в)ски(м) а Яно(м) Вои(т)ко(в)ски(м), зрозуми(в)ши жалобы отпору а бачечи в то(и) мире ништо и(н)шого, о(д)но упо(р) пна по(д)судка брасла(в)ского, же ани са(м) ста(л), ани кого з мо(ц)ю зупо(л)ною до права не посла(л), а до того же и граниче(н)я упо(р)не чере(з) сына своего Бо(г)дана заборони(л), и оного за такове непослуше(н)ство и о(с)противе(н)е зви(р)хности пра(в)ное до выкона(н)я ви(н), в праве по(с)полито(м), описаны(х), на су(д) голо(в)ны(и) трибуна(л)ски(и) о(т)сыла(м), застанови(в)ши пну Кузме Ла(с)ку во(л)ное чине(н)е пра(в)а(м) ⁷ о шкоды у суду нале(ж)но(г) [о].

Што все для памяти до кни(г) мои(х) по(д)комо(р)ски(х) е(ст) записано.

*№ 17. Права ¹ его м(л)с)ти пна Дорогоста(и)ского
с паны Триполскими ² року 1600 м(ц)а июля
два(д)цать четве(р)того дня*

67 зв. Передо (м)ною, Ша(с)ны(м) Ха(р)ли(н)ски(м), по(д)коморы(м) зе(м)ли Киевское, где-(м) я ме(л) при себе комо(р)ника моего // зе(м)ли Киевское урожного пна Семена Уруцкого, а то на року, з декрету трибуналу Любе(л)ского на воево(д)стве Киевскомъ в року теперешнемъ тисеча шесо(т)номъ м(с)ца июня двана(д)цатого дня учиненого, межи сторонами ниже(и) описаными, также и за по(з)воъм моимъ по(д)коморьскимъ, до того (ж) декрету выданымъ в жалобе его м(л). пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р). м(л)., по шляхе(т)ныхъ пано(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Дедовичовъ Трипольски(х), за которымъ дв(к)ретомъ и припозьвоъм моимъ по(д)комо(р)ски(м) припалъ рокъ дня два(д)цать че(т)ве(р)того м(ц)а июля в року теперешнемъ же тисеча чесо(т)номъ ³ на месьцу ро(з)ницъ, где мене была сторона поводовая ис комо(р)никомъ моимъ выше(и) менованымъ поставила межи добрами своими, такъ

⁶ Описка замсть «поступи(т)».

⁷ Літеру «а» виправлено з іншої букви.

¹ Описка замсть «справа».

² Слова «с паны Триполскими» написані над рядком і частково перекреслені титлом над цифровим позначенням «~~з~~ АХ» (1600).

³ Описка замсть «шесо(т)номъ».

на(з)ваными Обуховомъ и Обуховщы(з)ною и и(н)шихъ имене(и) альбо кгру(н)товъ, почавши на(д) речками Стугною, Лукавицею, Кра(с)ною и Бобрицею а(ж) по Хороховицу, дедичныхъ его м(л). пана Павла Монвида Дорогоста(и)ского, повода, з о(д)ное, а местечка Триполя ниже(и) менованыхъ пно(в) Федора, Гапона, Ждана и Федора моло(д)шого Трипо(л)скихъ, яко в голове по(з)ваныхъ, з другое, а кгру(н)ту, Укопанымъ на(з)ванымъ, че(р)ницъ монастыра свтого Миха(и)ла Выдубыского киевского, яко сусе-довъ околичныхъ, с третее стороны.

На томъ теды мес(т)цу и року выше(и) менованомъ, поставивъшисе очевисто, панъ Паве(л) Дорогоста(и)ски(и) самъ чере(з) себе и умоцованого своего уро(ж)оного пна Лукаша Сте(м)пковского ⁴, давши ему очевисто моцъ в справе ниже(и) описано(и) на зыскъ и на страту, проси(л), яко поводъ, абы его м(л). па(н) по(д)коморы(и) юры(з)дыщю свою фундывалъ и оную обволати, фу(н)довавъши рокъ, // розказалъ. На то поводовая сторона по- 68
ведила, и(ж) яко конътрове(р)сые, такъ те(ж) и протестацые жа(д)ные чинены быти не могутъ пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ, кгда (ж) еще юрыздыщы(и) своее не фу(н)довалъ, а о(т) фу(н)дова(н)я юры(з)дыщы(и) яко пно(в) комисаровъ, такъ теж и его м(л). пна по(д)коморого мо(ц) и владза тепе(р) се зачинае(т), бо ачь то по(з)ваные называю(т) кгру(н)томъ своимъ Стримяти(ц)кимъ по обу(д)вухъ сторонахъ валу, теды то поводъ при(з)навае(т) бы(т) кгру(н)то(м) своимъ по право(и) руце, а по лево(и) че(р)не(ц)ки(м) монастыра киевского свтого Миха(и)ла Выдубыцкого, а тамъ дале(и), ниже(и) ку Днепру, кгру(н)т позваныхъ Трипо(л)скихъ от Трипо(л)я, «с которымъ ⁵ я тепе(р) границу вести хочю».

Яко (ж) тамъ же ставши, велебны(и) о(т)е(ц) Андрия(н), че(р)нецъ монастыра Пече(р)ского киевского, именовъ па(н)ны Устийми[!], яко ста(р)шое, и всихъ пане(н) че(р)ницъ монастыра того (ж) свтого Миха(и)ла Выдубыцкого, о(с)ве(т)ча(л)се, и(ж) то е(ст) кгру(н)т монастыра того (ж), которы(и) пнове Трипо(л)ские свои(м) называю(т), и оны(и) к(в)валътомъ посести хочутъ, а с тамътое(и) стороны по право(и) руце кгрунтъ Обуховски(и) стороны поводовое.

Просилъ теды пово(д), абы тую протестацую и ко(н)трове(р)сые на сторону о(д)ложи(в)ши, ту(т) на томъ ме(ст)цу юры(з)дыщю свою его м(л). па(н) по(д)коморы(и) фу(н)довалъ, кгда (ж) ве(д)ле права посполитого тамъ, на томъ месьцу, где пово(д) такъ комисаре, яко и по(д)коморого постави(т), юры(з)дыщя за(в)жды бываетъ фу(н)дова(н)а. А такъ я, по(д)коморы(и) киевски(и), маючи при себе комо(р)ника своего уржоного пна Семена Уру(ц)кого, припатрившисе добре праву посполитому, же фу(н)дованье юры(з)дыщы(и) жа(д)но(и) стороне зашкودити не можетъ, до того, и(ж) тамъ завжды фу(н)дована бываетъ, где сторона поводовая такъ комисаре, // яко те(ж) и по(д)коморого заведеть, юры(з)дыщю мою фу(н)дова(в)ши. оную-мъ чере(з) возного енерала земли Киевское шляхе(т)ного Ивана Хлусовича о(в)латъ розказалемъ.

68 зв.

⁴ Першу літеру «к» виправлено з іншої букви.

⁵ Літеру «к» виправлено з іншої букви.

По которомъ ѿвола(н)ю и сторонъ ѿбу(д)ву чере(з) того (ж) возного при-
вола(н)ю, постанови(в)шисе сторона поводовая, его м(л). па(н) Паве(л)
Мо(н)видь Дорогоста(и)ски(и) чере(з) умоцованого своего урожоного пна
Лукаша Сте(м)пъковського по(д)несла декре(т) трибуна(л)ски(и) любе(л)-
ски(и), на воево(д)стве Киевскомъ межи тымъ же поводомъ а пны Фѣдо(р),
Гапо(н), Жда(н) и Фѣдо(р) моло(д)ши(и) Дѣдовичи Трипо(л)скими дня два-
на(д)цатого мѣца июня в року тисеча шесо(т)номъ учинѣны(и), котрымъ
декретомъ су(д) головны(и) трибунальски(и) тую справу грани(ч)ную до
самого пна по(д)коморого, чере(з) которого и пе(р)ве(и) тая справа скутокъ
сво(и) ве(д)ле запису взя(т) мела, до ѿного (ж) суду по(д)комо(р)ского о(т)-
сылаеть, на(з)начаючи те(р)ми(н) пну по(д)коморому до ско(н)ченъя еѣ
ѿ(т) дати декрету того по вы(и)стью шести неде(л)⟨,⟩. По(д)несль та(к)же
и позовъ ѿ(т) его м(л). пна по(д)коморого кие(в)ского, по(д) тытуломъ и пе-
ча(т)ю его м(л). выданы(и), по ты(х) же пно(в) Трипо(л)скихъ, которы(и)
слово в слово та(к) се в [слобе маеть⟨,⟩]:

«Ща(с)ны(и). Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земли Киевское.

Вамъ, шляхетнымъ пно(м) Фѣдору, Гапону, Ждану и Фѣдору моло(д)-
шому Дѣдовичомъ Трипольскимъ, приказую зве(р)хности уряду моего по(д)-
комо(р)ского, абы есте передо мъною, урядомъ мои(м) по(д)комо(р)скимъ,
на де(н) и рокъ певны(и) и завиты(и), то е(ст) дня два(д)ца(т) четве(р)того
мѣца июля в року теперешнемъ тисеча шесотномъ, ку праву и скуте(ч)ному
усправе(д)ливе(н)ю стали на правъное попа(р)тьѣ и пово(д)ство урожоного
69 его м(л).// пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р).
м(л)., которы(и) вас мо(и)ю декрету суду головного трибуна(л)ского Любель-
ского, на воево(д)стве Киевскомъ в року тетерешнемъ ⁶ тисеча шесотномъ
межи его м(л)., яко поводо(м), а вами, яко по(з)ваными, выданого, ѿ то
припозывае(т), и(ж) суду головны(и) трибунальски(и) з очевисты(х) конъ-
трове(р)сы(и) ва(с), ѿбу(д)ву(х) сторонъ, за попа(р)тьемъ и пово(д)ствомъ пна
Дорогоста(и)ского за апеляцыею, чере(з) васъ пе(р)ве(и) сего ѿт декрету
моего по(д)коморьского на трибуналь воево(д)ства Киевского выточною,
ѿ забра(н)ѣ чере(з) ва(с) бе(з)правне и неслу(ш)не певны(х) дедичныхъ уро-
чищъ, кгру(н)то(в) того повода, ѿ(т) име(н)я его Ѡбухова до име(н)я на то(т)
ча(с) де(р)жавы вашеѣ Трипо(л)я, меновите врочищъ речокъ Лукавицы,
Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за оною речкою а(ж) до ве(р)хъ речки Бобрицы
по Хороховицу прилеглыхъ, на которыхъ кгру(н)техъ и урочищахъ суть
ѿсажоны чере(з) пе(р)вшого посесора имени Ѡбухова местечко Красное,
село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ⟨,⟩ и Деремезное, за певною и(н)те(р)-
цызою и записомъ вашимъ доброво(л)нымъ, на котрымъ записе тая справа
фу(н)довала и фу(н)дуе, декре(т) суду моего по(д)комо(р)ского утве(р)дивши
в да(л)шомъ поступку до пе(р)шого запису вашего до мене, по(д)коморого,
яко того, чере(з) которого и пе(р)ве(и) тая справа скутокъ сво(и) взяти мела,
до суду моего по(д)комо(р)ского ѿтосла(л), зложивши рокъ певны(и) и за-
виты(и), по выстью такового декрету, в шѣсть недель тую справу, выехав-

⁶ Описка замість «теперешнемъ».

ши ⁷ на кгрунтъ, межи вами ско(н)чити, яко декре(т) трибуна(л)ски(и) ω томъ всемъ шире(и) в себе ωбъмовляеть<,>.

69 зв. Прото преречоны(и) пово(д) ку тому и на то(т) рокъ выше(и) писаны(и) ва(с) припозываетъ, абысте // на ме(ст)цу ро(з)ницъ ты(х) кгру(н)товъ за ωзеромъ Ую(н)нымъ ку Днепру, ω(т)куль тые ро(з)ницы почато(к) сво(и) беру(т), передо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ завъте ставъши, пово(д)ству доводомъ и заводомъ того повода ѿ декрету моего по(д)комо(р)ского прислухавъши, скуте(ч)не по(д)шацу(н)комъ шко(д), в по(з)ве пе(р)шомъ по васъ выданомъ, десе(т)ма тисе(ч)ми копъ гроше(и) лито(в)скихъ и по(д) ωбовя(з)ками, в записе и и(н)те(р)цызе вашомъ ωписаными, успра- ве(д)ливили.

Писа(н) дня сегогона(д)цать мѣа июня року тисеча ше(ст)сотно(г)ло». Также давши, ве(д)ле права посполитого, приволать суседовъ ωколич- ны(х), напере(д) ω(т)ца игумена и панъны Устыимы[!], яко и вси(х) че(р)- ниць монастыра светого Миха(и)ла Выдубицькѣго ку прислуха(н)ю и выде- (н)ю стѣны своее кгру(н)ту и(х), на(з)ваного Выкопанѣмъ, если се якую мети розумеють з кгру(н)томъ стороны поводовое добръ села Ωбухова и Ωбуховъщи(з)ны, которы(и) то позовъ слово в слово такъ се в себе маеть:

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земъли Кие(в)ское. Ве- лебному ω(т)цу игумену монастыра це(р)кви светого Миха(и)ла Выдубис- кого в Києве и всимъ че(р)ницамъ того монастыра.

Приказуе(м) вамъ, абы есте передо мъною и урядомъ моимъ по(д)ко- мо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъны(и) и завъты(и), то е(ст) дня два(д)- цать четве(р)того мѣа июля в року теперешнемъ тисеча ше(ст)соѣномъ, ста-

ли, а попа(р)тью и пово(д)ству уроженого его м(л). пна Павла Мо(н)вида Дорогоста(и)ского, дворенина его к(р). м(л)., яко суседы и сугра(н)ники суме(ж)ные, прислухали в справе кгру(н)тово(и) около ро(з)граниче(н)я, за декретомъ суду голо(в)ного трибуна(л)ского, на воєво(д)стве Киевскомъ в року теперешнемъ тисеча ше(ст)соѣномъ межи его м(л)., яко поводомъ,

а межи пны Федоромъ, Гапономъ, Жданомъ и Федоромъ моло(д)шимъ Три- по(л)скими, яко по(з)ваны(ми), выданого, а то ω забра(н)е чере(з) ны(х) бѣ(з)правъне певъныхъ дедичныхъ врочыщъ и кгру(н)товъ того повода ω(т) 70 име(н)я // его Ωбухова до име(н)я на то(т) часъ де(р)жавы и(х) Триполя, ме- новите врочыщъ речокъ Лукавица, Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ωною реч- кою а(ж) до вѣр(х)у ре(ч)ки Бобрицы, по Гороховицу прилеглыхъ, на кото- рыхъ кгру(н)те(х) и урочищахъ суть ωсажоны чере(з) пе(р)шого посесора име(н)я Ωбухова мѣсте(ч)ко Кра(с)ное, село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ и Дереме(з)ное, яко декретъ трибуна(л)ски(и) и уве(с) поступокъ, в то(и) справе учинены(и), шире(и) в себе ωбъясняеть.

Прото ва(с), яко суседовъ ωколи(ч)ныхъ, позываетъ ку ωгледа(н)ю и бороне(н)ю стѣны вшое, если собе якую мети розумеете з добрами поводовое стороны села Ωбухова, Ωбуховъщи(з)ны и и(н)шихъ принале(ж)носте(и) его з о(д)ное, а кгру(н)томъ ваши(м), на(з)ванымъ Укопанымъ, до того (ж) ма- настыра<: > вашого належачымъ.

Писанъ дня сегогона(д)ца(т) мѣа июня року тисеча ше(ст)со(т)ного».

⁷ Літера «в» виправлена з іншої букви.

Также други(и) позовь противько ѿ(т)цу игумену монастыра светого Микола Пусты(н)ского ⁸ Есифу и противько всимъ еже ѿ Христе братии че(р)нцомъ того (ж) монастыра, яко дедичомъ селища Ивони(н)цовъ, также ку виде(н)ю и бороне(н)ю стѣны свое, если се якую мети розумеють ѿ(т) добръ своихъ селища Ивони(н)цов а добрами поводовое стороны села Обухова и Обухов(в)щизны, которы позовь такъ се в себе мае(т):

«Ща(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) земъли Киевское. Тобѣ, велебному ѿ(т)цу Есифу, игумену монастыра це(р)кви светого Микола Пусты(н)ского в Киеве, и все(и) еже ѿ Христе брати(и) че(р)нцомъ того монастыра.

Приказуемъ вамъ, абы есте передо мъною и урядомъ моимъ по(д)комо(р)-скимъ на де(н) и рокъ певны(и) и завьты(и), то е(ст) дня два(д)цать четве(р)-того мѣца июля в року теперешнемъ тисеча шесотъномъ стали, а попа(р)тгю и пово(д)ству урожного его мл(с)ти пна Па(в)ла Мо(н)вида Дорогоста(и)ско-

70 зв.

го, дворенина его к(р). мл(с)ти, яко суседы и сугра(н)ники суме(ж)ныѣ, прислухали в справе кгру(н)тово(и) ѿколо ро(з)границе(н)я, за декретомъ суду головъного трибунальскаго, на воево(д)стве Киевскомъ в року теперешнемъ// тисеча ше(ст)сотъномъ межи его м(л)., яко поводомъ, а межы пны Федоромъ, Гапономъ, Жданомъ и Федоромъ моло(д)шимъ Трипо(л)скими, яко по(з)ваными, выданомъ, а то ѿ забра(н)ѣ чере(з) нихъ бе(з)правъне певны(х) дедичныхъ врочищъ и кгру(н)товъ того повода ѿ(т) име(н)я его Обухова до име(н)я на то(т) часъ де(р)жавы и(х) Триполя, меновите врочищъ речокъ Лукавицы, Кра(с)ное и кгру(н)товъ, за ѿною речкою а(ж) до ве(р)хъ речки Бобрицы, по Гороховицу, прилеглыхъ, на которы[х] кгру(н)те(х) и урочищахъ суть ѿсажоны чере(з) пе(р)шого посесора име(н)я Обухова мѣстечко Кра(с)ное, село Перегоновъ, село Васи(л)ковъ и Дереме(з)ное, яко декре(т) трибунальски(и) и уне(с) поступокъ, в то(и) справе учинены(и), шире(и) в себе ѿбъя(с)-няеть.

Прото ва(с), яко суседо(в) ѿколичъны(х), позываетъ ку виде(н)ю и бороне(н)ю стѣны ваше, если собе якую мети розумеете з добрами поводовое стороны села Обухова, Обуховъщизны и и(н)шихъ приналежносте(и) его, з о(д)ное, а кгру(н)томъ вашимъ, на(з)ваннымъ Ивони(н)скимъ, до того (ж) монастыра вашего належачымъ.

Писанъ дня сегогона(д)цать мѣца июня року тисеча шесо(т)ного». А ⁹ прочыта(н)ю ты(х) по(з)вовъ и по доведе(н)ю року и(х), постановивъшисѣ ѿчевисто передо мъною, Ща(с)нымъ Ха(р)линьски(м), по(д)коморымъ, и пере(д) комо(р)никомъ моимъ, урожонымъ Семеномъ ¹⁰ Уру(ц)кимъ, велебны(и) ѿте(ц) Андреянь, чернецъ монастыра Пече(р)скаго, именемъ па(н)ны Устыимъ, яко ста(р)шое че(р)ницы, и вси(х) се(ст)ръ, че(р)ницъ того (ж) монастыра светого Миха(и)ла Выдубискаго, све(т)чилъсе противько урожоны(м) пно(м) Федорови, Гапонови, Жданови и Федорови моло(д)шому Дедовичомъ Трипо(л)скимъ ѿ забира(н)ѣ кгру(н)ту кква(л)товне чере(з) нихъ того монастыра вла(с)ного, Укопанымъ на(з)ваного, поведаючи его бытъ вла(с)нымъ

⁸ Текст від слів «ѿцу игумену...» до «Пусты(н)ского» підкреслено олівцем.

⁹ Далі пропущене слово «по».

¹⁰ Склад «Се-» повторений двічі.

71 того ма-// монастыра свѣтѣ Миха(и)ла Выдубиского по лево(и) руце валу, а по право(и) руце валу кгру(нт) вла(с)ны(и) его м(л). пна Павла Дорогоста(и)ского, до Обухова и Обуховъщы(з)ны приналежачы(и), при(з)наваючи и поведаючи, и(ж) стѣны ни с кимъ и(н)шимъ не маеть, то(л)ко зъ его м(л). пно(м) Дорогоста(и)скимъ. Прото ѿ таковое кгва(л)то(в)ное забра(н)е кгру(н)ту того монастыра свѣ(т)чилъся противъко пно(м) Трипо(л)скимъ, ѿфрующисѣ ¹¹ ѿ то чинити в суду нале(ж)но(м) з ними, кому справа буде належала. Которую протѣстацію я, по(д)коморы(и), приняломъ и до акъту того моего вписати росказалемъ<, >.

За тымъ просила сторона поводовая, абы его м(л). па(н) по(д)коморы(и), напере(д) з обу сторо(н) правъ переслухавъши, стороне поводово(и) дуктъ и зая(з)дъ в граница(х) еѣ наказаль. «Што се тыче того, же сторона по(з)ваная поведаеть, же ту(т) не пови(н)на правъ свои(х) указова(т), на томъ то(л)ко на тамътоме(ст)цу, где я тежъ ро(з)ницу свою укажу и ѿ(т)ку(л) я дуктъ свои(и) попроважу», теды ¹² на то такъ сторона поводовая поведиль, же-сѣ ту пови(н)на указать права свое, где юры(з)дыщыя естѣ фу(н)дована, кгда(ж) два разы ани на (д)вохъ ме(ст)цахъ юры(з)дыщыя фу(н)дована не быва. то(л)ко тамъ, где по(д)коморого а(л)бо уря(д) его поводовая сторона поставитъ, што се и в о(т)правова(н)ю комисы(и) вшеляки(х) заховуе. А што поведае(т), же его м(л). тнѣ ¹³ по(д)коморы(и) нѣ е(ст) тутъ уже яко уря(д)ник, але простая ѿсоба, яко полюбовъны(и) суд(я), теды то по(з)ваны(м) ничого вспомочи не можетъ, кгда(ж) и са(м) запись, з обу сторо(н) доброво(л)не поданы(и), не менуе(т) его бытъ су(д)ею полюбовънымъ, але яко уря(д)никомъ ѿбвезалися стороны пере(д) нимъ и пере(д) комор(н)ико(м) его за тытулемъ по(з)ву его м(л). пна по(д)коморого на ча(с) певъны(и) листы и зънаки

71 зв. граничъные показати и декрету его // в томъ слухати, чо(г)о су(д)я полюбовъны(и)не чини(т), абы по(з)вы ме(л) выдавати. До того и декре(т) самъ трибунальски(и) не яко су(д)и, але яко по(д)коморому вла(с)не належи тую справу ско(н)чити наказуе.

И(ж) теды ту(т) справа не яко пере(д) судъею полюбовънымъ, але вла(с)не пере(д) уря(д)никомъ его к(р). м(л). ѿтъправоватисѣ и ту(т) skutokъ сво(и) взяти маеть ве(д)ле декрету трибуна(л)ского, просила поводовая сторона, абы ѿ(т)гявъши на сторону ѿбороны стороны по(з)ванное, яко неправъные, ѿно(и) такъ же ту(т), на томъ ме(ст)цу, права свое ѿказать росказать рачиль, кгда(ж) поводовая сторона свое указать готова е(ст)⟨, >. А што сторона по(з)ваная припоминаеть, абы пе(р)ве(и) кгрывды [!] простые, которые межи собою стороны ѿбе(д)ве маю(т), яко ѿ(з)беги, грабежи, ѿ которые тутъ такъже зара(з) ѿ(д)на друго(и) сторона мели се усправе(д)ливля(т), на томъ же року его м(л). па(н) по(д)коморы(и) узънава(л), теды сторона поводовая на то такъ повѣдила, и(ж) се того немъне(и) не (з)браня, але просила е(д)накъ, абы его м(л) па(н) по(д)коморы(и) в томъ пе(р)ве(и), што е(ст) большо(г)о и ва(ж)не(и)шого, то е(ст) з стороны кгру(н)ту ро(з)судокъ учиниль, а потомъ до кривдъ простыхъ приступиль.

¹¹ Описка замѣстъ «ѿфрующисѣ».

¹² Слово повторене двѣчі.

¹³ Описка замѣстъ «пнѣ».

А такъ я, по(д)коморы(и) ис комо(р)никомъ своимъ, прихилиячючисе до декрету трибунальскаго, которы(и) мне тую справу не яко су(д)и полюбовьному, але вла(с)не яко по(д)коморому, ско(н)чить расказуе, наказа-лемъ[!], абы обе(д)ве стороне ту(т), на томъ ме(ст)цу, где юры(з)дыщя е(ст) фу(н)дована, такъ поводобая, яко тежъ и по(з)ваная, права, привилея и листы свое вшелякие, а-за ты(м) слу(ш)ность грани(ц), што кому належи(т), передо мною показали. А што се тыче кривдъ простыхъ межи сторонами, яко грабежовъ и (з)беговъ, теды оны по ско(н)че(н)ю тое справы кгру(н)товое у(з)навати буду.

Которому декретови сторона поводобая досыть чинечы, листы и приви- // и привилея свои на тые име(н)я, ѿ которы(х) забранье певны(х) 72 кгру(н)товъ чере(з) сторону по(з)ваную спо(р) иде, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ и комо(р)никомъ его м(л). показала. Напере(д) выдымусъ с книгъ ка(н)целяри(и) его к(р). м(л). Коро(н)ное листовъ двохъ светое памети короля Казымера, про(д)кови и(х) м(л). пано(в) Дорогоста(и)ски(х) Ивашку Ю(р)ши даныхъ, на села альбо имена, в повете Киевскомъ лежа- чые, на(д) ре(ч)ками Лукавицею, Стugnoю, Кра(с)ною и Бобрицею, зо всими кгру(н)ты по Хороховицу, выданы(и) за печатю его королевское м(л). въ Ва(р)шаве на се(и)ме вальномъ коро(н)номъ року тисеча ше(ст)сотного мца ма(р)ца два(д)цать пе(р)вого дня:

пе(р)ши(и) листь светое памети короля его м(л). Казымера, писаны(и) до князя Алекса(н)дра Володимеровича, которы(и) пише за пномъ Ивашкомъ Ю(р)шичемъ, абы ему села ѿ(т)чы(з)ные по(д) Киевомъ ве(р)нулъ, которые былъ бе(з)правне ѿ(т)нялъ, и все ¹⁴ тое, што к тымъ селамъ служало ¹⁵, по(д) датою в Горо(д)не мца мая девятогона(д)цать дня и(н)дикъта пе(р)- шого;

вторы(и) не яко ли(ст), але яко привиле(и) вла(с)ны(и) то в себе маеть, же тую ѿ(т)чы(з)ну, которую кнжа Алекса(н)де(р) Володимеровичъ тому Ивашку Ю(р)шичу села менованые, в повете Киевскомъ лежачие ¹⁶, на(д) ре(ч)кою Лукавицею, Стugnoю, Кра(с)ною и Бобрицею, ве(р)нулъ, ему ве(ч)ными часы уже утве(р)жаеть и тую ѿ(т)чы(з)ну его при немъ заставуеть вечными часы</>; дата привилею того — дня два(д)цать пе(р)вого мца се(н)тебра и(н)ди(к)та второго</>.

Тутъ теды с тыхъ привилеевъ се значи(т), же тые добра, ѿ которые те- пе(р) ко(н)трове(р)сия е(ст). ничы(и) и(н)шие не были, только были зла(в)на в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)скихъ, кгдажъ оны всъ ¹⁷ зъ Ю(р)шаньки пошли, которая была деди(ч)кою тыхъ добръ, а Ивашко — братъ ее, кото- рому то тые име(н)я король его м(л). светое памети Казыме(р) приворочаеть, и знать, же тые име(н)я пусты были, ижъ теперь // ѿседають<, >.

Показалъ потомъ: коли се уже тые добра zostали теперешнему пну Павлови Дорогоста(и)скому, теды и(ж) леть не мель теперешни(и).пово(д), ѿпека(л)се тыми добрами стры(и) его м(л). рожоны(и) панъ Петръ Николае-

¹⁴ Літеру «в» виправлено з нерозбірливої букви.

¹⁵ Описка замість «слушало».

¹⁶ Склад «ле-» дописаний над рядком.

¹⁷ Літеру «в» виправлено з іншої букви.

вичь Дорогоста(и)ски(и), и были тые добра часъ немалы(и) у него в опеце. Деспоноваль ими, яко (ж) се то значи(т) з листу ручного пна Ивана Сольтана и пна Федора Дедка, ω(д)ного с по(з)ваны(х), с печатьми и с подписами ру(к) и(х) вла(с)ными, и(ж) селищъ и урочищъ в Киевскомъ воево(д)стве, на(д) речками Стугною, Лукавицею, Красною и Бобрицею пусто лежачыхъ, которымъ вы(з)наваю(т), и(ж) нанели у него на урочищу речкою Малкоже(н)кою, за Красною речкою а(ж) до ве(р)ху Бобрицы, пасеки на бчолы, также паствиска на бы(д)ла и футоры мети, сѣно косити и бобры по Кра(с)но(и) речце лови(т), также и въ озеры Ую(н)немъ рыбы и уоны ловити, а нанели то(л)ко на чотыри годы. Дата того листу року тисеча пя(т)со(т) ω(с)мьдесять шостого мца октебра пятого дня.

«Тому се пригледѣти, же тые вси кгрунъты, которые в томъ листе опи-суе, и самъ ωди(н) с по(з)ваны(х) менова(л) и(х) быти вла(с)ными поводо-вое стороны, тепе(р) по(з)ваные ωты(и)муютъ и де(р)жать и(х) и тепе(р), але яко до ныхъ пришли — покажу и(м)». Напере(д) Петръ, кухмистръ его к(р). м(л)., праде(д) теперешнего повода, ме(л) за собою Ю(р)шанку, по которо(и) взя(л) име(н)я в Литъве, на Волыну и тут тые в Киевскомъ вое-во(д)стве и сплodi(л) сына Миколая. Микола(и), сы(н) Петровъ, былъ ме(ч)-ны(м) его к(р). м(л)., де(д) поводовъ, которы(и) сплodi(л) сыно(в) чотыро(х): Станислава, Миколая, Петра и Яна, ω(т)ца его м(л). пна Павлова, которыхъ деда и ω(т)ца и и(х) самыхъ прозывали по про(д)ку и(х) Петру Кухмистро-вичами<, > и мае(т)ности и(х) — Кухмистровскими. Которые кгды се поде-лили ровно мае(т)ността(ми) своими ω(т)чы(з)ными, зосталасе межи и(н)шими мае(т)ность тутошняя, у воево(д)стве Киевскомъ лежачая, Кухмистровская, на(з)ваная тепе(р) Обуховъ, зо (в)сими ее принале(ж)-
73 ностями, // которая была ω(н) ча(с) пуста. ω(т)цу теперешнего повода пну Янови, которое мае(т)ности па(н) Янъ, самъ мало будучи в деръжа(н)ю, уме(р), зоставивши сына ω(д)ного — теперешнего повода пна Па(в)ла До-рогоста(и)ского. Которы(и) и(ж) ле(т) не ме(л). его м(л). па(н) Пет(р) Доро-госта(и)ски(и), стри(и) его м(л)., и(м) се опекаль, яко брата(н)комъ свои(м), и мае(т)ностью его всю такъ в Ли(т)ве, на Волыню, яко тежъ и тою тепереш-нею, ω которую тепе(р) клопотъ<, >. Которая и(ж) пуста была — легше ее себе поважилъ, бо ω нее зна(т) не (д)ба(л), же ее не осажоваль, только па-секи на(и)моваль и сеножати. Не маючи за(с) до нее права жа(д)ного, про-да(л) е теперешнему его мл(с)ти княжати Косте(н)тину Ωст[р]о(з)кому, вое-воде киевскому, бе(з) ведомости дедича, бо дедичъ его м(л). па(н) Павель бы(л) у чужы(х) земляхъ. Приехавъши с чужых зе(м)ль, поча(л) се пытати ω свое(и) мае(т)ности, а меновите ω то(и) пусто(и), которую ωбачивши у кого иншого в рукахъ, пыта(л)се, яко бы прышла до него. Поведилъ, же-(м) ее купи(л) у стрія его м(л). пна Петра, а тепе(р), за де(р)жавы его м(л). пна воеводы, почали люди ωседати, яко Обуховъ, тая мае(т)ность, бо за ω(т)ца его м(л). не мешка(л) ту(т), то(л)ко ωди(н) мужи(к) Обух(х), ω(т) ко-торого за часо(м) на(з)вано тую мае(т)ность на(д) Лукавицею Обуховъ, и Обухо(в)щы(з)на. Ωсело за(с) новое мѣстечко на(д) речкою Кра(с)ною Кра(с)-ное, село Васи(л)ко(в), Перегоновъ и Дереме(з)ное.

Приехавши ту теды в тые кра(и), до воево(д)ства Киевського, просиль и(х) м(л). пно(в) обывателе(в) тутошны(х), яко того звыча(и) естъ, жебы ему дали и(х) м(л). ли(ст) сво(и) сведе(ц)ны(и), за по(д)писомъ ру(к) и печатьми своими, яко ѿ то(м) ведаю(т), и(ж) тые добра были завъжды в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)скихъ, и яко ѿтошли. На што дали ему и(х) м(л). ли(ст) сво(и) таки(и), же «то селища на (и)мѣ Глеваки, Лукавица, Форошня, Веприня, Ю(р)ши(н), над речкою Стугною, Лукавицею, Кра(с)ною и Бобрицею межи Трипо(л)емъ, Белою Це(р)ко(в)ю а Киево(м), в зе(м)ли Киевско(и) лежачие, вла(с)ныя ѿ(т)чы(з)ныя небо(ж)чыка пна Яна Дорогоста(и)ского Кухмистровича, ѿ(т)ца его м(л). пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского, повода, и за живота ѿ(т)ца его пна Яна Дорогоста(и)ского тые добра были пусты, то(л)ко ту(т) // ѿди(н) мужикъ мешкаль Ѡбухъ, а потомъ, по сме(р)ти ѿ(т)ца его, ѿпекальсе мае(т)ностью его м(л). па(н) Петръ<.> которую не ведаемъ яки(м) правомъ пустиль теперешнему его м(л). пну воеводе киевскому». Дата того листу в Овручомъ року тисеча пятьсо(т) деве(т)-десятого мца октебра сегого дня. У того листу печата(р)ми е(ст) и сами теперешние по(з)ваные три: Федо(р) ста(р)ши(и), Федо(р) моло(д)ши(и) и Жда(н) Трипо(л)ские. До которы(х) по(д)писовъ свои(х) ѿни се тепе(р) не зънали, бо се того не сподевали, абы и(х) мяно взруша(т)<.>.

73-зв.

По такомъ теды листе его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), не хотечи своего промо(л)чати, почал(л) позывати его м(л). пна воеводу киевского до земьства ѿ кква(л)товное посягне(н)е ты(х) добръ своихъ ѿ(т)чы(з)ныхъ, и трвало то такъ лѣтъ колькона(д)цать, кгда (ж) роки зе(м)ские не доходили. Пнове Трипо(л)ские промышляли ѿ томъ кгру(н)те, бо имъ приле(г) до Триполя. Выдечи, же то па(н) велики(и) де(р)жи(т), которы(и) не (д)балъ ѿ тое, уря(д)ни(к) такъже ну се в кру(н)тъ !! потросе вдирати, ну позывати его м(л). пна воеводу киевского ѿ выби(т)е с поко(и)ного де(р)жа(н)я з кгру(н)ту и(х) Трипо(л)ского по реч(ч)це Кра(с)но(и), з ве(р)ховъ тое речки, почавъши ѿ(т) кгру(н)товъ Белоцеръко(в)ски(х) ¹⁸, за погонѣ(н)е бобровъ, до чого права не мели. По(з)вали до земьства, зыскали на ¹⁹ не(м) тое выби(т)е и шкоды в зе(м)стве, трибула(л) ²⁰ то утве(р)ди(л), та(к)же и и(н)шие кри(в)ды ѿ грабежъ, ѿ (з)беги зыскали на не(м) до ки(л)куна(д)цать тисече(и) золоты(х), а все немаль в нестаномъ, але яко (ж) ко(л)ве(к) то(л)ко то стороне поводово(и) не шкодить. Его м(л). па(н) воевода не ведаючи, яко того збыти, своего жа(л) ему было вла(с)ного дати, але што учиниль, видечи, же се вже не ме(л) в то(и) маетьности ѿседати, кгда (ж) не его была вла(с)ная, бачи(л) то, же ѿ(н) зле купиль, и тотъ те(ж) ему зле бы(л) ²¹ продалъ, а вже в праве стоялъ // с теперешнимъ поводомъ, ну (ж) въ е(д)-на(н)е з ними, и чужымъ кгру(н)томъ, вла(с)нымъ пна Дорогоста(и)ского, нагородиль им шкоды, а(л)бове(м) уступиль имъ кгру(н)ту Ѡбухо(в)ского

74

¹⁸ У слові кілька літер виправлено.

¹⁹ Слово повторене двічі.

²⁰ Описка замість «трибунал».

²¹ Слово написане над рядком.

немало и(з) лю(д)ми ѡселыми, яко з мѣстечкомъ Кра(с)нымъ, селомъ Перегономъ, сѣло(м) Васи(л)ковомъ и Дереме(з)ною, и казалъ имъ заехати, поку(л) бы ѡ(д)но ѡни сами хотѣли, и копце усыпали. И такъ теж учинили, заехавши а(ж) по(д) самое сѣло Ѡбуховъ и Ѡбухо(в)щину, по(д) речку Лукавицу, нема(л) три мили ѡ(т) Триполя, и(х) мѣстечка, а тегнули вдолжь на чотыры мили а(ж) ку Бело(и) Це(р)кви. Копце собе усыпали самы (ж), бе(з) уряду по(д)комо(р)ского и земьско(г)о[1].

«То намъ теды мнѣ(и) на томъ належитъ припоминать тые поступки и(х) правные зъ его м(л). пно(м) воеводою киевскимъ, кгда жъ то не (з) дедичомъ была справа, але яко с посесоромъ, и если што стратилъ — моего стратилъ<, > такъ<, > же я ѡдыскати могу, бо посесоръ, не маючи жа(д)ного права, кгрунту тратити не може, яко и ѡпеку(н) если што стратить — деды(ч) ѡтыскати може<, >». То то(л)ко для и(н)фо(р)мацы(и) его мл(с)ти пну по(д)коморему припоминаеть, бо се ѡни тымъ ѡграниче(н)емъ набо(р)зе(и) щитять, мовечи: «А то-сь мы ѡ тые кгрунты позывали его м(л). пна воеводу, и уступи(л) и(х) намъ чере(з) право». Ѡ чомъ [...] ²² шире(и) дале(и) въ и(х) поступку погоди(в)шисе теды з ними, его м(л). па(н) воевода теперъ же пусти(л) тепере(ш)нему поводови тую мае(т)нос(т), не вдаючисе з ны(м) в дальшее право и тру(д)ности, а даль ему листь сво(и), за печат(ю) и по(д)писомъ рики ²³ свое и (л)юде(и) зацны(х), в котормъ вы(з)навае(т), и(ж) мае(т)ность тую дедичную его мл(с)ти пана Па(в)ла Дорогоста(и)скогò, повода тепере(ш)него, которую былъ у бра(та) его м(л). пна Петра Дорогоста(и)скогò купи(л), на (и)ме Глеваки, Форошню, Лукавицу и Веприню, названы(и) тепе(р) Малы(и) и Велики(и) Ѡбуховъ, не вдаючисе з нимъ в 74 зв. да(л)шие тру(д)ности // правные. Дата листу того дня четверьтого мца сѣнтября року тисеча пятьсо(т) девѣ(т)деся(т) ѡсмогò.

То те(ж) припомне(т) не вадить, же его м(л). панъ воевода кие(в)ски(и), давши поводови(и) стороне таковы(и) листь уступе(н)я мае(т)ности тое, не подалъ ее ѡ(д)накъ зара(з), а то для того, же по то(т) ча(с) е(д)на(л)се с пны Трипо(л)скими ѡ тые кри(в)ды, которые се выше(и) припомнели. Которые и(м) нагорожаючи, кгру(н)ту ча(ст) великую того Ѡбуховьского, которы(и) тепре(р) ²⁴ пово(д) ѡды(и)скуе ис тыми ѡсадами, яко з мѣстечкомъ Кра(с)нымъ, селомъ Перегономъ, Васильково(м) и Дереме(з)ною, поступилъ. Ведаючи ѡ таковомъ се усче(р)бе(н)ю маетности тое, его м(л). панъ Дорогоста(и)ски(и), кгда еще до того приступили, и кривды и(н)шие ѡ т) пновъ Трипо(л)скѣхъ, яко грабежи коне(и), воловъ, збо(ж)я и по(д)данныхъ с тое то мае(т)ности его м(л)., учинилъ протестацію ѡ томъ всемъ на ни(х) в горо(де) Киевскомъ в року тисеча пя(т)сотъ девѣ(т)деся(т) ѡсмомъ мца сѣ(н)тября шостого дня; взя(л) тепе(р) его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и) посесию врядовую по томъ ѡктября двадцьа(т) третегò дня року девѣ(т)деся(т) ѡ(с)мого.

²² Початок слова закреслений.

²³ Описка замість «руки».

²⁴ Описка замість «тепе(р)».

По такомъ тѣды тыгуле права своего указа(н)ю²⁵ просиль, абы те(ж) права свое сторона по(з)ваная, которые пови(н)на такъ зъ ѡпису, яко те(ж) и декрету его мл(с)ти пна по(д)коморого, в томъ учиненого, указа(т), показала. Ту по(з)ваные права свое указовали, противко которымъ правамъ сторона поводова тые ѡбороны вносили:

Наперѣ(д), што се тыче тыхъ листовъ, чере(з) сторону по(з)ваную показаныхъ, такъ сторона поводова на то повиди(ла), и(ж) жаде(н) чоловекъ на(д) набы(т)е права своего любо даро(в)ного, любо дедичного альбо якимъ и(н)шымъ спосо(б)омъ себе належачого, з него бо(л)ше(и) се тѣшити и на(д) него болше(и) себе привлащати не може(т), то(л)ко яко се ѡное право его в себе маєть.// «По(з)валя(м) я, же пнве Трипольские мають давное ѡ(т) его к(р). м(л). светое памяти короля Алекса(н)дра села Триполья, у воево(д)стве Киевскомъ лежачого, на(д) (Д)непрѣмъ²⁶ рекою, где они тепе(р) мѣстечко ѡсадили, але не в тако(и) широкости грани(ц) и волости, яко оны поведаютъ. Наперѣдъ, што указуютъ ли(ст) последни(и) светое памяти короля его м(л). Алекса(н)дра по(д) датою июня третегона(д)ца(т) дня индикта ѡ(с)мого, которы(и) мае(т) в себе млыны, стави, дубровы. А где жь надъ Днепрѣмъ рекою, чого они ужываю(т) всего, але жебы ажъ по ре(ч)ку Лукавицу, яко се они примыкають? И поведаетъ: того и в листехъ ихъ не машъ.

75

А пе(р)шого за(с) листу своего на тое жь село Трипо(л) ѡ(т) того (ж) свтое памяти короля Алекса(н)дра, предъкомъ и(х) даного, не вспоминаютъ: альбо его не мають, а(л)бо се за него встыдятъ. В которомъ есть ѡписана докла(д)не волость Трипо(л)ская: я(к) велика ѡсада и што за пожы(т)ки ее были».

Чого поводова сторона не голымы словы, але речью самую пробуючи, показала выдыму(с) привилею альбо листу его к(р). м(л). свтое памяти короля Алекса(н)дра, пномъ Трипо(л)скимъ даного с ка(н)целяры(и) его к(р). м(л). Великого кня(з)тва Литовского по(д) датою у Ва(р)шаве дня два(д)цать пятого мѣца ма(р)ца року тисеча ше(ст)сотного, за печат(ю) выданы(и) стороне подово(и). В которомъ то е(ст), и(ж):

«Былъ намъ чоло(м) земени(н) киевски(и) Данило Де(д)ковичъ и просиль у на(с) в повете Киевскомъ села Трипо(л)я, и поведиль пере(д) нами, и(ж) в томъ селе только семь чоловековъ служебни(х),// а не данъны(х). И те(ж) поведиль пере(д) нами. же в томъ селе чотыры ѡзера ку замьку нашому Киевскому и лука на (Д)непрѣ²⁷ рецѣ. Ино буде(т) такъ, якъ ѡ(н) намъ поведиль, тѣды мы то ему дали<, >».

75 зв.

А не пише, жебы вѣчне. Дата листу того: «В Горо(д)не дна ѡ(с)могана(д)цать ма(р)ца индикта третего».

То далеко пе(р)ши(и), ни(ж)ли то(т), которого они указавали²⁸. Того те(ж) светое памяти короля Алекса(н)дра, коро(г)о[о] они не показываютъ тутъ, ка(ж)ды(и) розо(з)нати може(т), если тамъ великая воло(ст) могла быти того села, где ѡ(д)но семь чоловеко(в) было, где ѡсобы(с)то все менуе: и ѡзера чотыры, и луку на Днепрѣ рецѣ<, >. А пнове Трипо(л)ские тепе(р)

²⁵ Очевидно, мало б бути «указа(н)я».

²⁶ Виносна «д» — спільна для слів «на(д)» і «(Д)непрѣмъ».

²⁷ Літера «н» виправлена з «д».

²⁸ До цього місця два попередніх речення вписані іншою рукою.

сегають вгору ω(т) Днепру ми(л) три, и ро(з)ехали на кгрунтъ вла(с)ны(и) стороны поводовое и вдовжь тягнуть на чотыри мили а(ж) по(д) Белую Це(р)ковъ, а мѣсто чотырохъ ωзе(р) де(р)жать тепе(р) ω(с)мъ<.>. То вже противко своему привилееви маю(т) с тамътоє стороны Днепру чотыры ωзера, то тамъ и(х), яко привиле(и) ωбвовляеть²⁹, на(д) Днепремъ, або што ту(т), з сеє стороны, вгору тягнуть и ωды(и)мують другие чотыри — вла(с)ныє дедичныє поводовое стороны<.>. Што се и (з) ужива(н)я стороны поводовое знач(и)т), же сами ты(х) ωзе(р), которые тепе(р) ωды(и)мують кгвальтомъ<.> на(и)мовали до лововъ у стрия его м(л). пна Петра Дорогоста(и)ско(г) [о] Кухмистровича, яко се то выше(и) показало<.>.

76 Не могутъ теды на(д) привиле(и) сво(и) бо(л)ше(и) собе привлщити, на што, бачу, ничего не (д)баю(т), бо не то(л)ко ты(х) споко(и)не де(р)жать, што в листе своемъ ωписаные маю(т), але и на(д) данину его к(р). м(л). упросивши, вели³⁰ за мало, кгру(н)товъ его к(р). м[л](с)ти, до староства Киевъского належачы(х), посели, ω чомъ и(х) и сторона поводовая на деляте и(н)стыкгаторови его к(р). мл(с)ти пода(т) не занехає(т), кгда (ж) то противко праву посполитому чиня(т), ω чомъ у а(р)тыкуле ше(ст)на(д)цатомъ в ро(з)деле пе(р)шомъ // шире є(ст) ωписано. И мало на томъ маючи, еще в добра ω(т)чи(з)ныє поводовое стороны, которыхъ границы певныє³¹ выра(з)не су(т) у приви(л)я(х) его мл(с)ти єсть ωписаны, яко ре(ч)ке и селища впираютьса, поведаячи, же и то, де(и), Триполя належи(т), поку(л) зає(ж)чають<.>. Леч то и(х) не (в)споможе, бо яко и(х) граница Триго(л)ская є(ст) ωписана на(д) рекою Днепро(м) а(ж) по ре(ч)ку Кра(с)ную, далеко еще бо(л)ше(и) и доста(т)не(и) добра ω(т)чи(з)ныє поводовое стороны в свое(и) границы су(т) ωписаны, беручи свои три(б) ω(т) речки<.> Сту(г)ны а(ж) до Лукавицы, ω(т) Лукавицы до Кра(с)ное, ω(т) Кра(с)ное до Б(о)брицы³², ω(т) Бобрицы а(ж) до (Го)роховицы³³, меже Трипо(л)є(м), Киево(м) и Белою Це(р)ковью лежащие. А пнве Трипо(л)ские подо(м)кнули а(ж) по Лукавицу речку по(д) дедичныє добра стороны поводовое, та(к) Малы(и) Ωбухове(ц), яко и Велики(и) Ωбухов(в), што и самы(м) подобе(н)ство(м), и (з)наки пе(в)ны(ми) пово(д) покаже, же кри(в)ду немалую ω(т) по(з)ваны(х) те(р)петь.

76 зв. Што се тыче(т) поступко(в) ты(х) пра(в)ны(х), чере(з) по(з)ваную сторону показаны(х), которые ωде(р)жала на его м(л). па(н)у воеводе кие(в)ско(м) теперешне(м), которы(и) бы(л) посесоро(м) тоє має(т)ности ω(т)чи(з)ное стороны поводовое дочасны(м), права жа(д)но(г) [о] на нее не маючи<.> и што поведая(т): «А то(с)мы ω ты(и) кгру(н)ты позывали его м(л). пна воеводу кие(в)ского<.> зыскали(с)мы то право(м), присужено то намъ<.> // и має(м) ωграничоную має(т)ность и не хоче(м) мети границы и (и)ноє[!] с пано(м) Дорогоста(и)ски(м)». Пра(в)да єсть, же панове Трипо(л)ские не хотели бы мети границы с поводовою стороною, бо досы(т) кгру(н)ту забрали его, аде ω(н) хоче. Будучи укривжоны(м), ωды(и)скує своеє, што до ва(с)

²⁹ Описка замість «ωбвовляеть».

³⁰ Очевидно, «взєли»?

³¹ Далі до кінця цього аркуша текст вписаний іншим почерком.

³² Виправлено з «Б(о)бровицы».

³³ Виправлено з «Хожовицы»?

бе(з)пра(в)не пришло, бо то(т) перево(д) права не (з) дедичо(м) бы(л) и шко- дити ³⁴ яко особе, такъ и добрамъ его не можетъ, и не могль се стегати на добра ѿ(т)чы(з)ные 'его м(л). пна Дорогоста(и)ского, хйба на вла(с)ные его м(л). пна воеводы киев'ского. И если то на немъ презыскали — неха(и) же его глядять зъ его вла(с)ное маетьности, вшакъ есть чого ³⁵. А яко тые и(х) презыски, которые на тыхъ добрахъ за де(р)жан'я пна воеводы киев'ского ѿде(р)жали, не е(ст) важны, такъ и по готовю границы тые, которые ѿ(н) имь по(з)волилъ сыпать, зоста(т)се не могутъ, кгда (ж) де(р)жавца, не маючы тытулу деди(ц)тва, добръ ѿбтяжа(т) и шкоды жа(д)ное в нихъ чинити не може(т) <, >.

Перевели на немъ право то ³⁶ выбы(т)е яко(с) тамъ з мае(т)ности Трипо(л)ское, ѿ грабежъ, ѿ (з)беги, и зыскали до ки(л)куна(д)ца(т) тисече(и) золоты(х) на немъ, а на добра(х) ѿ(т)чы(з)ныхъ поводовое стороны по(з)вы клали <, >. Пну великому же се присегати не хотело, дати те(ж) по готовю иле своего. Нам'не(и) е(д)наючысе з нимъ ³⁷, уступи(л) имь кгрун'ту вла(с)- ного поводовое стороны дедичного великую ча(ст) и(з) лю(д)ми ѿсельми, яко местечка Кра(с)ного, се(л) Васи(л)кова, Перегонова и Дереме(з)ное, и не дбалъ то(г)ло, же и(х) збы(л), хот(т) не своимъ. А ѿни розумели, же имь досы(т) стало и же се мели в томъ ѿседати, бо по томъ е(д)нанью в томъ же року па(н) воевода поводово(и) стороне пусти(л) тую маетьность, а ѿ(н) зара(з) почаль позывати.

Што поведаютъ по(з)- // по(з)ваные, же «мы не маемъ тепе(р) жа(д)- ное границы ѿ(т) Трипо(л)я, то(л)ко ѿ(д) кгру(н)ту нашего Стрым'ятицького з ма(е)тно(ст)ю поводовое стороны Ѡбуховомъ Великимъ и Ѡбухо(в)щы(з)- ною», то е(и) такъ поводовая сторона поведила, же з вы(н)шими и(х) добрами границы не мае(т), то(л)ко с Трипо(л)емъ, чого дове(л) пры(з)наньемъ самыхъ че(р)нцовъ такъ свтого Миха(и)ла Выдубицкого, яко тежъ и свтого Миколы Пусты(н)ского, которые, яко ниже(и) ѿ то(м) есть, ставши при фу(н)дова- нью юры(з)дыщы(и) его м(л). пна по(д)коморого, со(з)нали, и(ж) на томъ ме(ст)цу зышо(в)се кгру(нт) по лево(и) руце валу та(м), ниже(и) ѿ(т) Днеп- ра <, > пно(в) Трипо(л)скихъ ѿт Триполя, а тутъ, выше(и), где стали, ѿ(д) Днепру по то(и) же стороне валу, кгрунть монастыра свтого Мыха(и)ла Выдубицкого, а с там'тое стороны валу, по право(и) руце, кгру(нт) его м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)ски(и), по ре(ч)ку Лукавицу, и пере- ше(д)ши Лукавицу, ажъ ку друго(и) речце Стугне. До того и(з) листу и(х) м(л). пновъ ѿбывателе(и) воево(д)ства Киев'ского, стороне поводово(и) даного, значит'се, же добра его Ѡбухо(в)ские границы мають с Триполемъ, бо тамъ вы(з)навають межы Киевомъ, Трипо(л)емъ и Белою Це(р)ковью, а с тыми всеми дотыкаються границы его.

А што то ѿни называютъ кгру(н)томъ Стрым'яти(ц)кимъ, теды сторона поводовая по(з)воляе(т), же ѿни могутъ мети кгрунть Стрым'яти(ц)ки(и),

³⁴ До цього слова текст вписано тим же почерком, що і на попередньому аркуші.

³⁵ Тобто «с чого».

³⁶ Очевидно, помилково замість «ѿ».

³⁷ Очевидно, «з нимы».

але не тутъ, вгору, але тамъ, ниже(и), на(д) Днепрѣмъ, што се значить и(з) сознанья сусе(д) околиц(ч)ныхъ, же то не кгрунтъ Стримяти(ц)ки(и), але Трипо(л)ски(и). Штобы в томъ было сна(д)не ѡбачы(т), купили пнве Трипо(л)ские луку над Днепре [!] реце, такъ на(з)ваную Стримяти(ц)кою, у неякогось Миха(и)ла Миха(и)ловича Хале(ц)кого, которую луку коро(л) его м(л). светое памети Жыкгмонть дарова(л) былъ тому Хале(ц)кому, и то не пише, // абы часы ве(ч)ными. Дата листу того в Кракове року тисеча пя(т)со(т) два(д)ца(т) третего мца ма(р)ца девятогона(д)ца(т) дня и(н)дикта пе(р)вогона(д)цать. А ѡни ѡ(т) тое луки такую широкою воло(ст) хочуть мети, мало неяко ѡ(т) Триполя.

А што указуе(т) листы якие(с) про(д)ковъ свои(х) уживаня селища Стримяти(ц)кого на(д) Днепрѣмъ, то проти(в)ко себе указуе, бовемъ: ѡни ѡ(т) Днепру ки(л)ка ми(л) ѡ(т)ступують, чужые кгру(н)ты за(и)муючи, ѡто(ж) и тое слово «селище» ро(з)но розумети треба, кгда (ж) и в листе(х) стары(х) его м(л). пна Дорогоста(и)ского вспоминае(т) селище и другимъ именемъ вла(с)нымъ и(х) называе(т) «урочищами». А урочище не може бы(т) великое, яко и въ мае(т)ностяхъ всѣхъ пустыяхъ, иле в тыхъ краяхъ «селищами» урочища зовуть, которые подобны суть до ѡсады. И тамътое и(х) селище Стримяти(ц)кое не може бы(т) розумяно, то(л)ко за урочище, хо(т) бы добре и ѡпрочь тое луки Стримяти(ц)кое.

А што поведають, же-(с) «мы того ужывали завжды, и хо(т) бы то было твое — ты-(с) того недавно в посесыи, страти(л) еси тое, давностью не де(р)жалъ еси того», на то ему сторона поводовая такъ поведела: «Правъда е(ст), же-мъ я того в посесѣи тепе(р) недавно, в року дзве(т)деся(т) ѡ(с)момъ, бо-мъ то чере(з) право отыскаль, позываючысе ки(л)кана(д)цать го(д). Але пре(д)ки мо(и) были того в споко(и)номъ ужыва(н)ю, што-мъ уже досы(т) показалъ и листами светое памети короля Казымера доводиль, которыми называе(т) добра тые ѡ(т)чы(з)ные и вла(с)ные бы(т) пре(д)ковъ мои(х) пры(з)навае(т) <, >». То завираючи, показа(л) а(р)тику(л) три(д)ца(т) шосты(и) в ро(з)деле третемъ, в которомъ докла(д)не пише(т), и(ж) всѣ по(д)даные такъ духовъные, яко и све(т)цкие, которые бы име(н)я свои, яки(м) кольве(к) правомъ набытые, за славъное памети короля Казымера, короля Алекса(н)дра, короля Жыкгимо(н)та и Жыкгимо(н)та Авъгуста, [с]поко(и)не // де(р)жали, хотя бы и листовъ жа(д)ныхъ не мели; до того ко(н)ституцую року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) девятого, в Люблине при унѣи Великого кня(з)ства Литовъского с Коруюю По(л)скою уфаленую, которая то в себе мае(т), и(ж) тое воево(д)ство Кие(в)ское, Волян(н)ское и По(д)ляское при правахъ свои(х) мели бы(т) захованы, ѡ чомъ шире(и) привиле(и) и(х) ѡсобны(и) ѡ(т) светое памети короля Жыкгимо(н)та Авъгуста, ѡнымъ даны(и), све(т)чи(т) <, >.

По указу(а)н)ю теды правъ чере(з) ѡбе(д)ве стороне прсила поводовая сторона его м(л). па(н) Дорогоста(и)ски(и), абы его м(л). панъ по(д)коморы(и) до пригледа(н)я ее знаковъ грани(ч)ныхъ и дукту поводовое стороны, которы(и) готова показати, поступиль. Я теды, по(д)коморы(и), с комо(р)-никомъ моимъ, наказалемъ, абы пово(д), па(н) Паве(л) Дорогоста(и)ски(и), напере(д) дуктъ сво(и) и (з)наки грани(ч)ные ѡказалъ. А по ѡ(д)праве(н)ю того такъже по(з)ванное стороны заводу и знаковъ кгру(н)товыхъ слуша(т) и ѡгледа(т) буду.

Которому декретови повод(д) досы(т) (чи)нечы, дукть сво(и) и (з)наки грани(ч)ные так ѿ(т)правоваль(,):

Наперѣ(д) взя(л) дукть сво(и) по вале, которы(и) иде(т) ѿ(т) Днепра самого, до которого валу, по лево(и) руце, спереду, пришолъ кгрунтъ Трипо(л)ски(и), а по право(и) руце — кгрунтъ поводовое стороны до име(н)я его Обухова и Обухо(в)щи(з)ны вла(с)ны(и). Лечь ижъ для тру(д)ного перебы(т)я и месць неспособныхъ, храповинъ, болоть, густвины тамъ повод(д) до переду валу самого, ѿ(т)куль се починая(т) граница его кгру(н)товъ, его м(л). пна по(д)коморого провади(т) не мо(г). Теды взя(л) сво(и) дукть ѿт мѣстца фу(н)дова(н)я юры(з)дыцы(и) так же по томъ вале, где вже по лево(и) руцу³⁸ ту(т), выше(и) ѿ(т) Днепра, усталъ кгрунтъ и(х) Трипольски(и), и впаль кгру(нт) якобы в середину и(х) Трипо(л)скихъ кгру(н)товъ з о(д)ное, кгрунтъ че(р)нцо(в) // монастыра светого Миха(и)ла Выдубинского, также другихъ че(р)нцвъ [!] монастыра светого Микола Пусты(н)ского, ѿ(т) селища и(х) Ивони(н)цовъ, а кгрунтъ его м(л). пна Дорогоста(и)ского Обухо(в)ски(и) з другое стороны. Бо ачь сами пнѣ Трипо(л)ские поведали то быти своимъ кгрунтомъ Стримятицкимъ такъ с тоѣ стороны валу, яко и с та(м)тоѣ, а че(р)нци за(с) сами при(з)навали по лево(и) руце кгру(нт) сво(и) быти манасты(р)ски(и) манастыровъ выше(и) описаныхъ, а тамъ, ниже(и) ку Днепру, пно(в) Де(д)ковъ Трипо(л)скихъ Трипо(л)ски(и), а по право(и) руце валу — его м(л). пна Па(в)ла Дорогоста(и)ского кгру(нт) Обуховски(и).

78 зв.

И провадилъ ты(м) то валомъ просто а(ж) до рѣчки Кра(с)ное, где се вже ва(л) ско(н)чылъ. А переше(д)ши рѣчку Кра(с)ную, провадилъ за(с) просто на(д) рѣчкою альбо стру(ж)кою, которая выпадаѣ(т) з рѣчки Кра(с)ное, на(з)ванная Малюже(н)ка. На(д) которую идучи, сторона поводовая све(т)чыласе противко стороне позъвано(и), и(ж) на его кгру(н)те вла(с)номъ поставила футоровъ два. И ту(т), прише(д)ши до ве(р)ху тоѣ рѣчки Малюже(н)ки, сторона поводовая, бачечи то, и(ж) се вже было далеко ку вечорови схило и до ко(н)ца дукту еще оподаль было, станула.

Теды я, по(д)коморы(и), с комо(р)никомъ моимъ, бачечи то, и(ж) того дня тому се досы(т) учыни(т) не могло, кгда (ж) уже вече(р) надышол, то(т) актъ сего(д)нешни(и) до завѣтра по(д) тою жь мо(ц)ю и владзою ѿ(т)ложылемъ и оны(и) чере(з) во(з)ного енерала земъли Кие(в)ское шляхе(т)ного Ивана Хлусовича ѿ(т)вола(т) и сторонамъ ѿбема, абы се становили на томъ же мѣстцу передо мъною ѿ године че(т)ве(р)то(и) на день, поводовая — до да(л)шого конъче(н)я дукту // своего, а по(з)ванная — до пригледа(н)я се его, а затымъ тежъ и до показа(н)я своего, ѿповѣди(т) росказалемъ(,):

79

Назавѣтрѣе теды стороне ѿбе(д)ве, то е(ст) два(д)цать пятого дня июля, постановивъшися тамъ, на томъ же ме(ст)цу, у ве(р)ху рѣчки Малюже(н)ки, повод(д), ко(н)чечы дукть сво(и), взявъши его ѿ(т) ве(р)ху тоѣ рѣчки Малюже(н)ки, провадилъ просто ажъ до могилы, которую такъже называютъ Малюже(н)кою³⁹, ѿт тоѣ рѣчки, бо на(и)дале(и) на ста(и) добрыѣ ѿ(т) ве(р)ху

³⁸ Описка замість «руце».

³⁹ Слово підкреслене олівцем.

тоє речки е(ст) тая могила ⁴⁰. А ω(т) тоє могили просто провади(л) по(д)ле гаю березового, которы(и) зовут Кухмистровичовъски(и) ⁴¹, кгда (ж) и ω(т)ца его м(л). звано Кухмистровичомъ, а бове(м) то(т) уря(д) кухмистро(в)ство его к(р). м(л). давно в дому и(х) м(л). пно(в) Дорогоста(и)ских было, и де(д), и праде(д) кухмистрами были. А всюда в проваже(н)ю дукту кгру(нт) по право(и) руце его м(л). пна Дорогоста(и)ского, повода, а по лево(и) руце, с тамътоє стороны, спо(р) межи по(з)ваными а че(р)нцами монастыра Мико(л)ского бы(л): пнове Трипо(л)скиє поведали бы(т) своимъ, а че(р)нцы тежъ своимъ<, >.

А мынувши то(т) га(и) дале(и), просто провадилъ ажъ до речъки Бобрицы и стану(л) тамъ на(д) ве(р)хомъ Бобрицы, где вже пета пришла кгру(н)ту его Ωбухов(в)ского, по право(и) руце, а (з) левое руки пришли кгру(н)ты: ѡди(н) — пно(в) Трипо(л)ски(х), яко ѡни меновали, а други(и) — его м(л). пна по(д)коморого ω(т) маєтности его м(л). Вытачова<, >. На которо(м) кгру(н)те станувши, по(д)даные его м(л). з села Вытачова и самъ его м(л). па(н) по(д)коморы(и) приповеда(л)се, ижъ ту(т) до тоє петы пришлоъ кгру(н)ть его м(л). Вытачовъски(и) и зышо(в)се з кгру(н)то(м) его м(л). пна Дорогоста(и)ского Ωбухо(в)ски(м), што и сторона поводова сама ѡчевисто прызьнала<, >. Ту(т) теды, на томъ ме(ст)цу, ижъ уже дале(и) не было тракту грани(ч)ного кгру(н)ту пновъ Трипольских ω(т) Триполя, кгда (ж) уже и трети(и) кгру(нт) его м(л). пна по(д)коморого киевъского ω(т) має(т)ности его м(л). Витачова при(т)кну(л), стану(л) яко на вла(с)но(и) петъ<, >. Бо хо(т) тамъ дале(и) тягне(т) кгру(нт) поводовое стороны, по право(и) руце аж по Хороховицу, але же с кимъ и(н)шымъ уже стена и углы припадають,

79 зв. // то е(ст) зъ его м(л). пно(м) по(д)коморымъ з о(д)ное, а его м(л). пно(м) воеводою киевъскимъ з другое стороны<, >.

Прото тоє ничого не належи(т) до то(г)ло[о] вже дукту, кгда (ж) яко зачына(л) граници свою и дуктъ сво(и) с тро(х) угловъ з стоку трехъ деди(ч), такъ еє те(ж) ско(н)чиль тымъ же способомъ, ижъ теды и правне, и присто(и)не дуктъ сво(и) сторона поводова ω(т)правила, листы и привилы свои на тую маєтность показала, што належы(т) ве(д)ле права до указа(н)я и доведе(н)я грани(ц), подобенъства поважности знаковъ. И сведе(ц)тва просила, абы была, яко поводова сторона, ку доводу припущона, не ѡпущаючы собе жа(д)ное ѡбороны правное, которые в о(т)правова(н)ю дукту по(з)ваёного чинити буде<, >. А по ω(т)праве(н)ю того дукту чере(з) сторону поводовую я, Ща(с)ны(и) Ха(р)лински(и), по(д)коморы(и), ис комо(р)никомъ моимъ, бачечи того дня уже коро(т)ки(и) ча(с) бы(т) до зає(з)ду и ω(т)правова(н)ю дукту и ро(з)ни(ц) граничны(х) указава(н)я чере(з) позъваны(х)<, > тоє ω(т)правова(н)е дукту, которое сторона по(з)ваная має(т) указовати, до дня завтрешнего по(д) тою жъ мо(ц)ю чере(з) возъного енерала Ивана Хлусовича ω(т)волати и сторонамъ ѡбема се становити тамъ, на томъ ме(ст)цу, где-мъ юрызъдыщы(и)!! свою фу(н)дова(л), росказаль<, >.

⁴⁰ Слова «е(ст) тая могила» підкреслені олівцем.

⁴¹ Очевидно, мало б бути «Кухмистровичовъски(и)».

А дня два(д)ца(т) шостого того жъ мѣца июля, кгда сторона поводовая и(з) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ и комо(р)никомъ его м(л). на мѣстѣцу ро(з)ницѣ, где юры(з)дыщью [!] была фу(н)дована, постановиласѣ, хочечи се пригледѣтъ веда(н)ю дукту по(з)ваны(х), границо(м) и (з)накомъ и(х), такъ его м(л). па(н) по(д)коморы(и), яко и сторона поводовая, а и(ж) сторона про(ти)вѣная не (з) ме(ст)ца ро(з)ницѣ, где юры(з)дыщья была фу(н)дована, ѿ(т)ку(л) ин(д)у брала сво(и) дуктъ, альбовемъ на вла(с)номъ кгру(н)те его м(л). пна Дорогоста(и)ского, поводовое стороны, заве(д)ши такъ сторону поводовую, яко и его м(л). пана // по(д)коморого на горѣ высоко(и), на(д) рѣчкою Лукавицею, по(д) самы(м) село(м) его м(л). пна Дорогоста(и)ского, названымъ Стары(м) Ѡбуховомъ, на которо(м) ме(ст)цу ро(з)ницы быти поведала. И поведала кгрунтъ сво(и) уве(с) быти, минувши ме(ст)це фу(н)дова(н)я юрыздыщы(и) его м(л). пна по(д)коморого, переше(д)ши ва(л) по ѿбу(д)ву(х) сторона(х) а(ж) до тоѣ самое рѣчки Лукавицы и с та(м)тоѣ стороны рѣчки кгру(нт) его м(л). пна Дорогоста(и)ского Ѡбухо(в)ски(и), а та(м) ниже(и) горы кгру(нт) че(р)нецьки(и) ку Днепру монастыра Пече(р)ского<, >.

А сторона поводовая на таки(и) выво(д) дукту по(з)ваны(х) такъ поведила и ѿны(и) бы(т) сперѣду неслушны(и) показовала:

Напере(д) его м(л). па(н) Павѣ(л) Мо(н)ви(д) Дорогоста(и)ски(и), поводовая сторона, све(т)чы(л)ся противко пно(м) Дѣдовичомъ Триполѣскимъ, же зъ его кгрунту вла(с)ного дуктъ сво(и) беру(т) и на кгру(н)те вла(с)номъ его поставили его м(л). пана по(д)коморого, чинечи то все ку шкоде и ку кривде его. Боронѣчы тѣды и указуючи выво(д) и(х) граничны(и) неслушны(и) и неправны(и): пе(р)шая, давалъ тую причыну, и(ж) завжды ѿ(т) та(м)ту(л), ве(д)ле права, заводы граничныя бываю(т) показованы з ѿбу(д)ву сторонъ, где бывае(т) ме(ст)це ро(з)ни(ц) и где юры(з)дыщья быва фу(н)дована; вторая причына, же сторона по(з)ваная, хо(т) бы добре хоте(л)а то на(з)вати ме(ст)цемъ ро(з)ни(ц), яко удае, показати того не може, абы св ту(т) сходили три дѣди(з)ны, чо(г)о в кажъды(х) граница(х) потреба, кгда (ж) з о(д)нымъ только суседомъ ула ⁴² мети не може. Бо што указуе, же и(х) то по ѿбудву(х) сторона(х) валу, такъ по лѣво(и), яко и по право(и) руце, кгру(нт) Трипо(д)ски(и) ажъ по Лукавицу, а с та(м)тоѣ стороны кгру(нт) вла(с)ны(и) его м(л). пана Дорогоста(и)ского, а тамъ, ниже(и) горы, кгру(нт) че(р)нецьки(и), пытаю: «для чо(г)о се ни(х)то с третѣе стороны именемъ че(р)нищевъ до того кгру(н)ту не приповедае(т), чо(м)у не стоять на своемъ угле альбо свое(и) стѣны, яко учынили, где-м) я // сво(и) заво(д) грани(ч)ны(и) выводи(л), же се ѿдо(з)вали такъ светого Миха(и)ла Выдубиского, яко и светого Миколы Пусты(н)ского че(р)нищы, кажъды(и) на свое(м) кгру(н)те ѿ(т)зываютъсе и боронѣчы ѿно(г)ло, при(з)наваючы мне, же маю з ними стѣну и уго(л). Ту(т) иначе(и): все голые слова, никого ни ма(ш), бо кгру(нт) стороны поводовое до того<, >». Если то кгру(нт) и(х), яко поведая(т), по Лукавицу рѣчку, а пошто жъ перѣшли ис копцами на тамътую сторону рѣчки ажъ за самое село Стары(и) Ѡбухо(в) его м(л). пна Доро-

⁴² Описка замѣсть «угла».

госта(и)ского, которы(и) копѣ(ц) указовала сторона поводовая ткъ ⁴³ его м(л). пну по(д)коморому, яко и комо(р)никови его м(л).

Ω тожь если таки(и) трибъ грани(ц) має(т) быти, та(н)демь переше(д)-ши речку Лукавицу с тамътоє стороны, за(с) знову на тую сторону пере-скачыхи, што все не голыми словы, але самымъ веда(н)емь и(х) границы по ко(п)ца(х) свежосыпанныхъ кажъды ѡбачы(т) може подобе(н)ство. А(л)-бовемъ ту(т) за(с) з сєє стороны речки Лукавицы переше(д)ши, провадили его м(л), пна по(д)коморого валомъ, которы(и) ишо(л) вдо(л)жь ѡ(т) тоє речки Лукавицы, на которомъ было копцовъ ки(л)ка свежосыпаны(х). Ишли ажъ до валу попере(ч)ного крыжового, которы(и) ишо(л) ѡ(т) речки Днепра а(ж) до ко(н)ца другого села Ωбухова на(д) речкою Лукавицею, и впа-ли на него по право(и) руце, и вели и(м), и копцы сыпаныє указовали ажъ ку ко(н)цу села Ωбухова Великого. А бачечи, и(ж) то(т) ва(л) шо(л) просто и бли(з)ко села ба(р)зо дедичного его м(л). пна Дорогоста(и)ского, ве(р)-нулисе з оного валу и, ѡпусти(в)ши его в поли, на други(и) валь, которы(и) былъ по лево(и) руце, которы(и) знову в сторону пошоль ѡ(т) села его м(л). пана Дорогоста(и)ского и копцы по немъ свѣжо били<.> спали знову с того (ж) валу вправо на(д) речку Лукавицу. Ω(т) которого вже по(д)ла(л) 81 будучы, // копцы ѡпустивъши, шли знову на(д) речкою Лукавицею.

А кгды сторона поводовая, застановы(в)шися на(д) тою (ж) речкою Лу-кавицею, пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморы(м) пытала и(х), «што бы то бы(л) за дукть и(х) таки(и), и если таки(и) дуктъ бываетъ то с копцовъ, то на кощѣ, то до речки, то ѡ(т) речки<.>», повелили, же «то наша старая граница была, которая делила кгру(н)ты нши Трипо(л)ские а кгру(н)т) Ωбухо(в)ски(и), то(л)ко жъ за(с) мы то уступили для згоды его м(л). пну воеводе киевъскому кгру(н)ту своего такъ много<.>».

На то сторона ѡсве(т)че(н)є напере(д) учинила та(м) зара(з) пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморымъ ѡ и(х) нестатечно(м) проваже(н)ю границы, до того же и по вла(с)номъ кгру(н)те его, аbove(м), взя(в)шися за новосыпаныє копцы, знову до речки удалися, которую меную(т) старою границею бы(т). Ω(д)но теды с ты(х) мусить быти лепшее, а другое после(д)не(и)шее. бо если копцы добры(и) — которые суть знако(в) новое границы? А што сє до границы старое утекають, за(с) сє ве(р)нули такъ до валу и поведаю(т), же-с) «мы до ре(ч)ки по тоє е(з)дили, минаючы збо(ж)я его м(л). пна До-рогоста(и)ского», а збо(ж)я жа(д)ного не было, што и его м(л). самъ панъ по(д)коморы(и) бачы(л)<.>.

Та(м) же ѡ(т) валу провадили чере(з) болото чере(з) Дереме(з)ное а(ж) ку речке Хорошни и припровади(в)ши вже ра(з) на гору, где и кухню себе до ѡбеду збудовали, поведали, же вже пета дукту нашого<.>. А потомъ, наєвшисє, знову ѡ(т)менилися и повели дале(и) его м(л). пна по(д)коморо-го, поведаючы, же еще троха дале(и) пета, ѡ которую и(х) также недо-сконало(ст) его м(л). па(н) Дороста(и)ски(и)(!), также и ѡ тоє проваже(н)є 81 зв. дукту по его вла(с)номъ кгру(н)те, и ѡ тоє сыпа(н)є копцо(в) // не уря-довне, то(л)ко кгва(л)томъ, све(т)чы(л)ся пере(д) его м(л). пно(м) по(д)-

⁴³ Описка замість «такъ».

коморымъ<, >. А взявшисе ω(т) та(м)ту(л) за(с), знову провадили вже до тоє ωста(т)нєє, где меновали бы(т) пету<, >, вправо все, на(д) речкою Хорошною, и станули также на(д) нєю по(д) селомъ и на кгру(н)те его м(л). вла(с)номъ, где ихъ также пово(д) пыталъ, чы(и) бы то бы(л) кгру(нт). Поведили, же «по та(м)то(и) стороне Хорошни кгрунтъ Белоце(р)ковски(и): то его м(л). па(н) воевода киевски(и) се вступуетъ, ро(з)но то нашъ, где есмо станули, а тамъ дале(и), по лево(и) руце, кгрунтъ его м(л). пана Дорогоста(и)ского».

На што ему сторона поводовая ω(т)поведаючы, напере(д) ω(с)ве(д)чєньє пере(д) его м(л). пно(м) по(д)коморимъ и комо(р)никомъ его м(л). учинила, и то и(ж) яко з головы по(з)ваные з кгру(н)ту вла(с)ного поводового стороны дуктъ сво(и) и веда(н)є грани(ц) своихъ вели и зачали, такъ его те(ж) на кгру(н)те вла(с)номъ поводовое стороны скончили, што се и ω(т)туль я(с)нє значи(т), же яко в поча(т)ку, такъ и доко(н)чє(н)ю на ты(х) ро(з)ница(х), где ωни поведали, почавъши з головы ажъ до петы, не ωто(з)валъсе ниhto, ро(з)ницы и(м) альбо границы с собою пры(з)наваючи, што се в о(т)правова(н)ю стороны поводовое показало. С ты(х) тєды прич(н) просила сторона поводовая, абы при листє(х) и привилєя(х) свои(х) досы(т) я(с)ны(х), пры (з)нака(х) граничны(х) старожы(т)ны(х) и свєде(ц)ства людє(и) веры го(д)ны(х), и яко бли(з)ная!! до доводу была припущона.

Я тєды, по(д)коморы(и), бачечи то, и(ж) уже вєчо(р) зашолъ, до того, и(ж) речи є(ст) великиє и пова(ж)ныє, ωбавяючыся, абы се декретомъ моимъ, // прудко учинєнымъ, ублизе(н)є в чомъ которо(и) ко(л)вєкъ 82 стороне нє стало, тую справу дозавътрея по(д) тою (ж) мо(ц)ю владзою черє(з) во(з)ного єнерала воево(д)ства Киевского шляхетного Ивана Хлусовича ω(т)вола(т) єсми каза(т) и сторона(м) ωбєма на то(м) же мє(ст)цу, где юры(з)дыщыя фу(н)дована была, ω године второ(и) на дє(н) станови(т)сє росказалємъ, тамъ же ко(н)тровє(р)сы(и) свои(х) нєшто повторивши, декрету моего в то(и) справє скутєчнє учинєного, абы слухати были готовы ωповєдє(т).

А пото(м) дня два(д)ца(т) сємого мѣа июля, постанови(в)шися, вє(д)лє декрету его м(л). пна по(д)коморого, на томъ же мє(ст)цу, где юры(з)дыщыя была фу(н)дована, повтораючи нєшто ко(н)тровє(р)си(и) своеє выше(и) описаное, сторона поводовая поведила, и(ж) всего, што бы было потребного до указа(н)я ро(з)ницъ и грани(ц) вшєлякихъ указова(н)ю свои(х), не ωпустила, яко подобє(н)ства пова(ж)ности и(х) и (з)наковъ, кгда (ж) всюда не такъ, яко по(з)ваная, то сюда, то туда кружєчи, бє(з) знако(в) и подобє(н)ства вшєлякого, то(л)ко сє новосыпаными копцями щитєчи, дуктъ сво(и) ω(т)правовала, алє вало(м), рєчками, которые суть певными знаками грани(ц), шла, кгда (ж) в ты(х) края(х) жа(д)ныє и(н)шиє знаки граничныє не были, ωпрочъ рєчокъ, а валовъ, копцовъ не бывало, ωкромъ терєрєшни(х) ⁴⁴ часо(в) <, >. Подобє(н)сва!! и пова(ж)ности значны досы(т), кгда (ж), взявъши ро(з)ницу свою ω(т) валу на(д) рєчкою Лукавицєю, провади(л) а(ж) до Кра(с)ноє рєчки, а ω(т) Кра(с)ноє ажъ до Бобрицы, и тамъ стану(л), яко на пєти, где вжє усталъ кгри(нт) ⁴⁵ по(з)ваныхъ Трипо(л)скихъ <, >.

⁴⁴ Описка замѣсть «терєрєшни(х)».

⁴⁵ тобто «кгру(нт)».

Показа(л) до того привилея и листы достатечные, // доведечы тытулу вла(с)ного, же то была завжды ѡ(т)чи(з)на его, которы(х) споминае(т) и называе(т) не селище ѡ(д)но, але име(н)я, селища, урочища: зна(т) же, што-(с) было хотя пустого, але значного и широкого. А в листе пно(в), Трипо(л)ски(х) не пише, то(л)ко выра(з)не село ѡ(д)но Трипо(л) з сема чоловіками<, >, а пре(д) се такъ широкоую хотя(т) мети границу, яко ѡ томъ выше(и) шире(и)<, >.

Не хотечы се теды ни в чомъ праву посполитому противи(т), ставиль до того и све(т)ковъ ѡ(с)мна(д)ца(т), люде(и) в лѣте(х) подошлы(х), вѣры го(д)ныхъ, суседовъ ѡколичны(х), яко ѡ томъ учи(т) а(р)тику(л) трети(и) и че(т)ве(р)ты(и) в ро(з)деле девятомъ<, > беручи по собе право посполитое в ро(з)деле че(т)ве(р)томъ а(р)тикуль пе(т)деса(т) вторы(и), которы(и) научае(т), и(ж) доводы вшелякие на(и)кгру(н)товне(и)шие маю(т) быти чере(з) свѣтки а чере(з) письмо, до того и ѡ уряде по(д)комо(р)скомъ в томъ же ро(з)деле а(р)тику(л) се(м)десяты(и), где ѡписуе пови(н)но(ст) пна по(д)коморого, и(ж) ѡгледа(в)ши з обу(д)ву сторо(н) знаки, листы и привилея, све(т)ковъ прослуха(в)ши, которая бы сторона слушне(и)шие доводы показала, абы то(и) дово(д) наказаль<, >. А если бы з обу(д)ву сторо(н) во(нт)пливости были, теды ѡ(д)накъ поведовая бли(з)шая до доводу. Просила теды, абы его м(л). па(н) по(д)коморы(и), свсведе(ц)тва[!] све(т)ковъ выслухавъши, поведово(и) стороне, яко то(и), которая слушне(и)шие права и (з)наки граничны значне(и)шие досы(т) показала, и яко бли(з)ши(и) ве(д)леправа посполитого дово(д) наказать рачиль ⁴⁶<, >.

А то контроверси(и)<: > пано(в)<: > Трипо(ль)ски(х) противъ пна Дорогоста(и)ского ⁴⁷:

«И(ж) не за ѡтосланьемъ ѡт суду земьского, ѡ(д)но за зго(д)ною з обу(д)ву сторо(н) волею и доброво(л)нымъ по(з)воле(н)емъ за и(н)те(р)цызою, зобополне учиненою и на вряде со(з)наною, на су(д) полюбо(в)ны(и) на особы в. м(л). ѡбу(д)вухъ, мл(ст)ивы(и) пане Ща(с)ны(и) Ха(р)линъски(и), по(д)коморы(и) киевски(и), и пне Семене Уруцки(и), комо(р)нику, тая справа за ѡписомъ преложона е(ст). Ведле которого поступуючи, пе(р)ве(и) сего на местцы назначономъ, на року припаломъ, ку ро(с)праве становили(с) мы се, ѡ(д)но(ж) за неприбы(т)емъ. в. м(л). суде(и) и(н)ши(х) полюбовъны(х) тая справа на ѡномъ року справована не была, и вже по препо(л)зло(м) року третьего дня ѡди(н), вм(с). пне комо(р)нику, прибы(в)ши до пна Дорогоста(и)ского, ѡны(и) рокъ, кроме позволе(н)я нашего, на и(н)ши(и) ча(с) преложи(в)ши в неведомости нашо(и), ли(ст) ⁴⁸ сво(и) на то пну Дорогоста(и)скому даль. Зачи(м) ѡ(н) повторе ку ѡно(и) же пе(р)шо(и) и(н)те(р)цызе нашо(и), по(з)вы вм. по(д)комо(р)ски(и)ми[!] на(с) припо(з)вавши, справы свое попира(л). Ѡ(д)ножь и(ж) то(т) други(и) рокъ, кроме певного застанове(н)я и бе(з) ведомости ншое,

⁴⁶ Контроверсії підписані позивачем: «Paweł Monwyd Dorogostaysky, ręką swą własną».

⁴⁷ Початок речення до цього місця виділений крупнішим шрифтом.

⁴⁸ Слово повторене двічі.

ω(т) п̃на комо(р)ника урос(л) был̃ь, теды мы три, сами ωбли(ч)н̃е ставши, и ω(т) четве(р)того брата нашего п̃на Гапона Трипо(л)ского, яко ω(т) хоро-го, ω(б)мову чинили(с)ми, же есм(и) на то(т) дриги(и) ⁴⁹ рокъ не зезволяти и не становили. А прото року-смы не мели, ни(ж)ли за узна(н)ем̃ь в̃м., п̃не по(д)коморы(и), року слушного<, >, а за да(н)ем̃ь всеє речи на упа(д) того брата нашего п̃на Гапона.

За допуща(н)ем̃ь нам̃ь апеляцы(и) кгда се тая справа року тѣ(р)п иду-чого тисеча ше(ст)сотного пере(д) су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) выто-чила на тѣ(р)мине // воево(д)ства Киевъского, тамъ су(д) головны(и) три-буна(л)ски(и) ска(з) в. м(л)., п̃не по(д)коморы(и), и п̃на Гапона Трипольско-го, брата нашего, учинены(и), скасоваль. Пре(д) се (ж) рокъ слушны(и) быти узнавши, тую справу до того (ж) листу ко(м)промису албо и(н)тѣ(р)цы-зы наше за(с) на(с), ωбу(д)ву(х) сторо(н), ωтосла(л) во(д)ле ко(н)дыцы(и), в не(м) ωписаны(х), яко то то(т) декре(т) суду голо(в)ного шире(и) в себе ωбъмова. За которымъ тѣ(р)мень на се(с) ча(с) м(с̃)ца июля дня два(д)ца(т) четве(р)того припа(л). Которому то декрету трибуна(л)скому мы, стороны своеє чинечи досы(т), на ро(к) и день значне в декрете доложоны(и), по дате декрету в шесть недель ку ωному листу нашему ком̃промисному, албо и(н)тѣ(р)цызе учинено(и), вси чотыри сами ωбли(ч)не се на ме(ст)цу назна-ченомъ пере(д) вашею м(л)с̃тню становили и справовали, и справуем̃ь.

И за то в. м(л)., п̃не по(д)коморы(и) и п̃не комо(р)нику, яко суде(и) свои(х) полюбовны(х) и ком̃промисаровъ, тымъ листомъ нашимъ упевне-ны(х) и утве(р)жоны(х), просимъ, жебысте в. м(л). пи(л)не ωному то листу, запису нашему ко(м)проми(с)ному, припа(т)рити и прислухати, а во(д)ле н̃го насъ, стороною противною, не яко по(д)коморы(и), але яко су(д)и наши и ком̃промисары полюбовные, с п̃но(м) комо(р)никомъ посполу, тую нашу справу ро(з)судити во(д)ле декрету трибунальского и листу нашего рачили. Кгда жъ не ω(д)но(и) особе, але двема тымъ листомъ ком̃промисомъ, албо и(н)тѣ(р)цызою нашою мо(ц) судити, права, листы и слушности гра-ницъ узнавати есть дана, справуючисе в то(и) справе во(д)ле того нашего листу и во(д)ле декрету трибунальского, яко судья полюбовны(и) // и ко(м)-промиса(р). з обу(д)ву(х) сторо(н) доброво(л)не ωбраны(и), не самъ ωди(н), але с паномъ Семеномъ Уру(ц)кимъ, комо(р)ником(м), тоє, што есть в томъ ωписе нашомъ ваши(м) мл(с)тя(м) злецоно и повероно<, >, и в мо(ц) дано, тоє ро(з)судити и справовть ⁵⁰, листы, права, приви(л)я и хто чого старо-жи(т)не во вжива(н)ю е(ст), жебысте в̃м. декретомъ свои(м) узнавши, тую справу н̃шу во(д)ле декрету трибуна(л)ско(г)[о] ско(н)чити и во(д)ле листу, албо и(н)тѣ(р)цызы наше, рачили.

А мы, прихияючисе до того листу полюбовно(г)[о] и декрету трибуналь-ского и речи головное, напере(д) границу, чере(з) вечного де(р)жавцу Обу-хо(в)скую правную и листовную учиненую добре пе(р)ве(и), нижли панъ Дорогоста(и)ски(и) де(р)жавцою того Обухова зоста(л), показуемо. А на(д) то

⁴⁹ Описка зам̃сть «други(и)».

⁵⁰ Описка зам̃сть «справовать».

показуемы тежъ вашмостя(м), жесмы уступили ми, убожьшиє, пнѹ великому, покою себе зычечы, старое границы своеє, бо речка Лукавица граничила кгру(нт) нашъ Стримятицьки(и) з Обухомъ, которую па(н) Дорогоста(и)ски(и) скасовати, зопсовати хоче(т) чере(з) заруку, в листе про(д)ка своего, передъ нимъ Обухова ве(ч)ностью, а не доча(с)не де(р)жачого, описаную, ѿ которую с ни(м) во(л)ное мове(н)е в праве належъномъ собе, zostавуемъ, бо ту(т) не маемъ ни ѿ чомъ иномъ пере(д) вашими мл(ст)ями; только ѿ речи, в полюбовномъ ѿписе и в декрете ѿписаные. И не вдаючисе ни уво што на(д) листь и декретъ, границу и копцы усыпаные чере(з) его мл(с)ти пна воеводу киевского, декретами трибуна(л)скими наказаного яко дедича, а не доча(с)ногд, але вечного де(р)жавцы того Обухова, и яко того, которы(и) на(с) ква(л)товне!!|!| споко(и)ного де(р)жа(н)я с того кгрунта нашего Стримяти(ц)кого ѿ(т) старожи(т)ное // животоцкое границы, ѿ(т) речки Лукавицы выби(л), ваши(м) мл(с)тямъ указуемъ. Обшто былъ ѿ(т) насъ право(м) па(н) воевода спа(р)ты(и), такъ ижъ ему пре(з) право и декрета суду голо(в)ного наказано тотъ кгру(нт) нашъ вла(ст)ны(и) на(м) ве(р)нути и за(с) до рукъ нашихъ ѿ(т)дати<,>.

84 зв. Яко (ж) за ѿны(м) право(м) не по само(и) старове(ч)но(и) границы, але з немалы(м) уня(т)емъ кгру(н)ту ншого, по вла(с)номъ кгру(н)те ншом, тые границы ѿ(т) має(т)ности его м(л). кнжати воеводы киевского, ѿ(т) Облшаницы и ѿ(т) Обухова, тые копцы за наказа(н)емъ декрето(в) суду трибуна(л)ского и за доводо(м) наши(м) и присегаю, пере(д) судомъ трибуна(л)ски(м) выконаную, усыпаны суть. А тые села Перегоновъ, Васи(л)ковъ, Дереме(з)ное и местечко Кра(с)ное на вла(с)номъ кгру(н)те нашомъ Трипольскомъ<,> на(д) Кра(с)ною речкою за тою границою и копцами усыпаныи сядять<,> такъ яко те(ж) и самы(и) Триполь праве на(д) тою (ж) Кра(с)ною речкою, при самомъ у(ст)и речки Кра(с)ное и Стугны, при голо(в)но(и) рече Днепри седи(т). А Лукавица, названая Обухомъ, пна Дорогоста(и)ского, лежи(т) не при Кра(с)но(и), але при Луковицы границою з кгру(н)томъ име(н)я ншого другого, называемого Стримятицкого. Которы(и) то Обуховъ менуєтъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) то(л)ко голыми словы, же якобы его м(л). па(н) воевода киевски(и) ѿ(т) него право(м) ѿ то ме(л). быти спа(р)ты(и), а истотне того права своего пере(д) в. м(л). не показує, є(ст)ли пре(з) право и пре(з) декрета судовые тоє має(т)ности Лукавицкое, Обухомъ названое, у его м(л). пна воеводы дошоль. Кгды (ж) его м(л). па(н) воевода киевски(и), яко па(н) велики(и), сенато(р), многи(м) людемъ з ла(с)ки свое па(н)ское має(т)носте(и) дає(т), 85 и ѿ(н) може то не за правнымъ<,> // переводомъ, але з ласки кнжати его м(л). пна воеводы киевского<,> мети<,>. А хотя (ж) бы и показаль, же пре(з) право того дошоль, теды не нашего кгрунъту, которы(и) мы с про(д)ков свои(х) за приви(л)ями<,> про(д)ковъ наши(х), де(р)жимо, але своего, што про(д)кове его мевали. На то(м) и ѿ(н) переставати мусить. Але мы все значне, што мовимы, теды не голыми словы, але все на пи(с)ме проце(с) сво(и) вшеляки(и) правны(и) на тые кру(н)ты пере(д) в. м(л). показуемъ<,>».

И показовали напе(р)ве(и) листы три оповеда(н)я сусе(д)ского о(т) семи шля(х)тичовъ, люде(и) добры(х), сусе(д) околи(ч)ны(х), оповеда(н)я своего того жь часу, кгда на Красно(и) ре(ч)це, о(т) ве(р)ховъ тое речки, стелосе ⁵¹ намъ о(т) пна воеводы киевского з кгру(н)ту и(х) ктва(л)товное выбы(т)е споко(и)ного де(р)жа(н)я, и о погоне(н)е бобровъ по Кра(с)но(и) ре(ч)це ншо(и) вла(ст)но(и), по(д) печат(т)ми оны(х) шляхътич(о)в и с по(д)писью рукъ ихъ вла(ст)ны(х). Оди(н) по(д) чоты(р)ма печат(т)ми по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)десят пе(р)вого мца ге(н)вара сегогона(д)ца(т) дня, а други(и) по(д) двема печат(т)ми по(д) датою року тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т) первого мца ге(н)вара два(д)ца(т) третьего дня<, >, а трети(и) листъ по(д) о(д)ною печат(т)ю по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца ге(н)вара шостогона(д)ца(т) дня. В которы(х) листе(х) шляхе(т)скихъ е(ст) сведецтво доложого ⁵², же суть того добре ведоми, и(ж) того кгру(н)ту своего вла(с)но(г)ло Трипольского по Кра(с)но(и) ре(ч)це з давны(х) часовъ в де(р)жа(н)ю и споко(и)номъ ужива(н)ю пнове Трипо(л)ские суть ис пре(д)ко(в) своихъ.

Потомъ показовали выпи(с) врядовы(и) замьку его короле(в)ское мл(с)ти Овру(ц)кого по(д) датою року тисеча пятьсотъ деве(т)деся(т) пе(р)вого мца ге(н)вара<, >// два(д)ца(т) пятого дня: оповеда(н)е и о(б)во(д) во(з)ного ктва(л)товного выбы(т)я с того кгру(н)ту и о погоне(н)е бобро(в) по Кра(с)но(и) ре(ч)це и(х) вла(ст)ны(х).

85 зв.

Показали за(с) выпи(с) други(и) того жь замьку О(в)руцко(г)о оповеда(н)я своего на его м(л) пана воеводу киевского, и(ж) ки(л)ка халупъ стары(х) на ко(л)кодеся(т) возехъ приве(з)ши, на кгру(н)те и(х) на(д) Кра(с)ною речкою скиданыхъ<, > и новую слободу по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца июля пе(р)вогона(д)ца(т) дня ⁵³. Потомъ по(з)вы земьские киевские по(д) датою року деве(т)деся(т) пе(р)вого мца июля сегогона(д)ца(т) дня, которыми о тое ква(л)то(в)ное[!] выбы(т)е споко(и)ного де(р)жа(н)я с того кгру(н)ту, о(т) ве(р)ховъ Кра(с)ное ре(ч)ки и о о(т)ня(т)е люде(и) по(д)даныхъ, ихъ, меновите в тыхъ по(з)вехъ доложоны(х), сели(т)бами своими за ними тамъ по Кра(с)но(и) ре(ч)це мешкаючи(х), которыми его м(л) пна воеводу киевского позывалисмы на роки судовые земьские киевские Светомиха(л)ские, в за(м)ку его короле(в)ское м(л). О(в)руцко(м) судовне о(т)правованые.

Потомъ указали декретъ суду земьского по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мца октѣбра второго дня в то(и) же справе о квалътовное выбы(т)е, присуже(н)е имъ за(с) оного кгрнту ⁵⁴, и апелляция допущона в то(и) справе на судъ трибуна(л)ски(и).

Потомъ за(с) показали декретъ суду головнього трибуна(л)ского Любелски(и), по(д) датою року Божого тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) второго мца июня два(д)ца(т) шостого дня выданого, которы(м) то декретомъ су(д)

⁵¹ Очевидно, мало б бути «сталосе».

⁵² Описка замість «доложоно».

⁵³ Вірогідно, пропущене слово «осади(л)».

⁵⁴ Описка замість «кгрунту».

трибунальський, присуди(в)ши тотъ кгру(нт) и по(д)даны(х), по Кра(с)но(и) ре(ч)це мешкаючихъ, за пра(в)нымъ доводомъ и присегою и(х) м(л)., // за(с) в споко(и)ное де(р)жа(н)е впустить, а за шкoды ше(ст)со(т) ше(ст)деся(т) и осмь копь гроше(и) наказаль и на екзекуцию до суду земьского Киевьского отола(л) ⁵⁵. И до того ли(ст) ува(ж)чы(и) по(д) датою року деве(т)деся(т) пятого мѣа мая два(д)цатого дня.

Потомъ показали за(с) три листы другие шляхе(т)скихъ, оны(х) же шля(х)тичовъ со(з)нанье, яко и пе(р)вше, еусе(д) свои(х) околи(ч)ны(х): оди(н) по(д) чоты(р)ма, а други(и) по(д) двама печат(т)ми, а трети(и) по(д) одною печат(т)ю, по(д) датою вси три року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мѣа июля сегого дня, также оповеда(н)я ихъ сусе(д)ского кква(л)товного выбы(т)я споко(и)ного де(р)жа(н)я з кгру(нт)у маетьности и(х) име(н)я другого Стримятичъ, границою о(т) речки Луковицы на гору полемъ ку кгру(нт)у Трипо(л)скому и а(ж) ку ре(ч)це Кра(с)но(и), чере(з) того (ж) его м(л). пна воеводу киевьского, по(д) печат(т)ми и с по(д)пи(с)ю рукъ оны(х) же семи шля(х)тичовъ, где вси зго(д)не ув о(д)но слово со(з)навають, и(ж) того добре ведоми суть, што то(и) кгру(нт) Стримятичы пнове Трипо(л)ские з да(в)ны(х) часовъ по речку Лукавицу во вжива(н)ю своемъ мають.

Потомъ показали выпи(с) врядовы(и) того (ж) замьку его королевьское м(л). О(в)ру(ц)кого по(д) датою року Божого тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мѣа июля осмогона(д)ца(т) дня оповеда(н)я своего о то, и(ж) кква(л)товное выбы(т)е с того (ж) кгру(нт)у Стримятицкого о(т) речки Лукавицы о(т) менованого пна воеводы киевьского.

86 зв. Потомъ показовали пере(д) нами по(з)вы земьские по(д) датою року деве(т)деся(т) пе(р)вого августа два(д)цатого дня о тые кри(в)ды<, > которыми пна воеводу на оные жъ роки судовые зе(м)ские // киевьские Светомиха(л)ские до Овручого позывали. И за(с) указали декре(т) судовы(и) земьски(и) киевьски(и), по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пе(р)вого мѣа октебра второго дня выданы(и): также присуже(н)е того кгру(нт)у Стримятицкого и наказа(н)е впуще(н)е в споко(и)ное де(р)жа(н)е, и за тымъ допущен(н)е апеляцы(и) на судъ головны(и). С которого то суду головного указовали декре(т) трибунальски(и) по(д) датою з Люблина року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пятого мѣа мая второгона(д)ца(т) дня, которымъ де(к)ретомъ су(д) трибуна(л)ски(и)<, > то(т) кгру(нт) Стримятицки(и) и Трипо(л)ски(и) присуди(л), и за(с), яко выбыты(х), в де(р)жа(н)е впустить наказа(в)ши, до суду земьского на екзекуцию отосла(л). Су(д) земьски(и), фо(л)кгуючи пну великому проти(в) оубожны(х), чере(з) ко(л)ко го(д) зволюку чинечи, на тую пе(р)вую справу екзекуцы(и) не чинили, а(ж) о то са(м) су(д) земьски(и) чере(з) сторону поводоую до права притягне(н) бы(л).

Теды указовали справу и декрета трибуна(л)ские, и(ж) знову наказано по(д) таксою добрь суду земьского, за(с) указовали о(т) суду земьского листъ уважъчы(и) по(д) датою року деве(т)деся(т) второго мѣа мая два(д)-

⁵⁵ Описка замість «отосла(л)».

ца(т) пятого дня. Показали тежь выпи(с) замьку Ωвъруцкого со(з)нанъе во(з)ного, ижь увязанъя не поступлено, по(д) датою року деве(т)деся(т)

пятого мца иуля шостого дня. За которымъ таковымъ поступкомъ правнымъ, кгды су(д) земьски(и) езьди(л) на екзекуцы(и), теды за спротиве(н)емъ суду земьскому па(н) воевода отосла(н) бы(л) на баницю, и тое отосла(н)е, // 87

ω(т) суду земьского Киевьского имъ даное, пере(д) нами указовали по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) пятого мца декабра два(д)ца(т) пятого дня. За которымъ то одосла(н)емъ на баницю па(н) воевода киевьски(и), не входечи в да(л)шие затяги правные с паны Трипо(л)скими, за оными декретами трибуна(л)скими учини(в)ши пе(в)ное застанове(н)е таки(м) способо(м), и(ж) оные кгру(н)ты и(х) вла(ст)ные Трипо(л)ские по речьце Кра(с)но(и) и Стримятицки(и) за(с) до ру(к) и(х) м(л) и держа(н)я споко(и)ного пусти(л), и ча(ст) немалую кгру(н)ту себе ку Ωбухову, ω(т) речки Лукавицы и ку Ω(л)шаницы, ω(т) речки Кра(с)ное, привлащи(в)ши, ро(з)граниче(н)е учини(в)ши, листомъ свон(м) утве(р)дилъ и на вряде Луцкомъ пере(д) судомъ земьскимъ, копцы засыпавши, со(з)наль и за(с) до вжива(н)я их верну(л) и поступи(л), варовавши ω(т) себе самого и ω(т) пото(м)ковъ своихъ ⁵⁶ певными записы и заруками, в ни(х) описаными. Чого

доводечи, показовали пере(д) нами л(ст) его княжацкое м(л). пна воеводы киевьского по(д) печат(ю) и с по(д)писомъ руки его м(л). вла(с)ное и по(д) печат(и)ми людє(и) зацныхъ, вря(д)никовъ его королевское мл(с)ти, по(д) чоты(р)ма печат(и)ми и с по(д)писами рукъ и(х) м(л). по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ω(с)мого мца иуля два(д)ца(т) сємого дня, на утве(р)же(н)е вечное ты(х) грани(ц) и копцо(в) усыпанныхъ по певныхъ урочища(х), в ономъ листе описаныхъ.

До чого показали выпи(с) с кни(г) земьскихъ, по(д) печат(и)ми су(д)и земьского и по(д)судька и с по(д)писомъ писара, вря(д)никовъ судовы(х) земьски(х) старо(ст)ва Луцко(г)о, // 87 зв.

суже(н)я роковъ земьскихъ луцкихъ кнжати Костє(н)тина Ωсто(з)кого [!], воеводы кие(в)ского, и актыкова(н)я до кни(г) земьскихъ оного запису его м(л), на границы учиненого, по(д) датою року тисеча пя(т)сотъ деве(т)деся(т)

ω(с)мого мца октебра чоты(р)на(д)цатого дня. Потомъ за(с) указовали ви-пи(с) с книгъ трибунальскихъ любельски(х) по(д) датою року деве(т)деся(т) ω(с)мого иуля сємого на(д)ца(т) дня со(з)на(н)я и актыкова(н)я до книгъ трибуна(л)скихъ того жь ωпису кнжати воеводы киевьского на тыє границы, ве(ч)не учиненые, также и на по(д)даны(х), збеглы(х) ω(т) ни(х) зс[!] Триполя [!] и (з) Стримятичъ ло Ωбухова, а(ж) ты(х) збеговъ з Обухова выдаты ж ωбещано.

Показовали тежь справу и декрета трибуна(л)ские, которую мели у суду головного у Люблине с кня(ж)атемъ воеводою киевьскимъ, и(ж), за зда(н)емъ на вря(д) ⁵⁷ Киевьски(и) на деляте ω(т) побо(р)цы киевьскдо Матєя Езе(р)ского, панъ воевода киевьски(и), за неω(т)да(н)емъ побору его королевьское м(л)ти, в Трипо(л) и с Триполемъ в тыє вси кгру(н)ты мено-

⁵⁶ Описка замість «свои(х)».

⁵⁷ Літери «вря» написані під рядком.

ваные Трипольские, по ре(ч)це Кра(с)но(и), и в Стримяти(ц)ки(и) се бы(л) увезалъ и чере(з) три годы де(р)жалъ, а потомъ за(с) тыми жь всими кгру(н)ты, хочъ же Обуховъ у свои(х) рука(х) мель<, > але не привлащаючи ты(х) кгру(н)товъ по Кра(с)но(и) ре(ч)це к Обухову за(с) впале, Триполь ис тыми всими кгру(н)ты, с которыми бы(л) взялъ, до рукъ нашихъ врьядовне ве(р)нулъ и ѿ(т)да(л). Потомъ показывали выпи(с) врьядовы(и) замьку его к(р). м(л)ти Ѡ(в)руцко(г)о по(д) датою року тисеча пя(т)со(т) // ѿсмдеся(т) ⁵⁸ ѿсмо-

го мѣа се(н)тебра второгона(д)ца(т) дня со(з)на(н)я во(з)ного земли Киевъское Тереха Григо(р)евича Конъчаковъского, и(ж) за листы его м(л). кнжати воеводы киевского пано(м) Трипо(л)скимъ вла(ст)ность и(х) Триполь с тымы жь всими кгру(н)ты по Кра(с)но(и) ре(ч)це и с по(д)даными и(х), тамъ мешкающими, и кгру(н)т) Стримяти(ц)ки(и) впале пода(л) и в то и(х) увеза(л), и ре(и)стръ того жь во(з)ного, менованого Ко(н)чаковъского списа(н)я вси(х) подданы(х) тамошны(х), по(д) печатю и с по(д)писомъ руки его, в котормъ выписе и (в) рестре ⁵⁹ меновите подоста(т)ку доложого ⁶⁰ и ѿписано естъ.

А потомъ мовили:

«Яко мамы, де(и), свое право и ясную справе(д)ливость, тогды па(н) Дорогоста(и)ски(и) тру(д)но мае(т) чере(з) тую границу и кгру(н)т) име(н)я нашего Стримятицко(г)о до кгру(н)ту нашего вла(ст)ного Трипольского ку Кра(с)но(и) ре(ч)це и тамъ дале(и), за Кра(с)ною ку Бобрицы, посега(т), где кгру(н)ту ншму Трипо(л)скому граница естъ не спномъ Дорогоста(и)скимъ, але Ста(и)ками, мае(т)ностью его м(л). княжати воеводы киевского.

а за(с) с пны Со(л)таны Хале(п)скими и з Витечовомъ, вм. пне по(д)коморы(и). Але па(н) Дорогоста(и)ски(и) самъ, ани его пре(д)ки николи тамъ ничего не мевали. А ижъ показуе, яко е(ст) право на Кра(с)ну ре(ч)ку, ли(ст) его к(р). м(л)ти, выне(т)е з ма(т)рикъ его к(р). м(л). дво(х) листовъ, по(д) датою ѿди(н) дѣве(т)на(д)цатого дня мая и(н)дикта пе(р)вого, други(и) два(д)ца(т) пе(р)вого дня се(н)тебра и(н)дикта второ(г)о[о], на села на Стугне, на Лукавицы и Бобрицы, жебы // Ивашку Ю(р)ши поступлены были, але того не показуе, е(ст)ли тому Ю(р)ши поступлено албо бы увязано его в тое быти мѣло. Знаку жа(д)ного ѿ посесыи албо де(р)жа(н)я ты(х) сель неякого не показуе и меновите тыхъ сель, якобы названы быти мели, ани вечности не доложено. И тое право Ю(р)ши служить, а пна зову(т) Дорогоста(и)скимъ. Хотя жь може быти з дому Ю(р)ши на теды не самъ ѿди(н), але можетъ быть пови(н)ны(х) с того дому и(н)шихъ немало бра(т)и и сестръ, а мѣли лы бы ка(ж)ды(и) потомокъ пна Ю(р)ши(н) ѿ то тру(д)но(ст) намъ задава(т), теды бы тому ко(н)ца не было, и тое право, которе па(н) Дорогоста(и)ски(и), хо(ч) же не ве(ч)ное и не пану Дорогоста(и)скому, але Ю(р)ши даное, показуе, теды служи(т) не на нашу трипо(л)скую ре(ч)ку Бобрицу албо Кра(с)ную, которую мы с про(д)ко(в) свои(х) з старожи(т)ны(х) часо(в), праве в середине кгру(н)ту своего Трипо(л)ско(г)о[о] маючи, де(р)жимо и вживаемо. А его про(д)кове и ѿ(н) самъ нигде в чужо(и) земљи неприяте(л)ско(и) впо(и)ма(н) не были. Не ведаю, што бы того за причина была, же ѿ то здавна

⁵⁸ Помилково замѣсть «дѣве(т)деся(т)».

⁵⁹ Описка замѣсть «ре(и)стрѣ».

⁶⁰ Описка замѣсть «доложено».

мовчали про(д)комъ нашимъ и намъ самымъ, вже ω(т) ко(л)кодеся(т) го(д), а с про(д)ковъ нашихъ, больше(и) ω(т) ста ле(т) ты(х) кгру(н)товъ ниши(х) вла(ст)ныхъ де(р)жачимъ, николи се не упоминали, аж и до того часу в мо(в)ча(н)ю были. Не ω(д)ну давность земьскую, але и ко(л)ко(с) давносте(и) земьскихъ замовчали. А в праве посполитомъ пише(т): «Хотя бы хто листы и приви(л)я ме(л), а до десети летъ во вжива(н)ю не былъ, тогды вечно то де(р)жати мае(т)〈,〉».

Яко жъ и самъ па(н) Паве(л) // Дорогоста(и)ски(и) у судовъ ро(з)-ныхъ, такъ земьски(х), яко и кгру(д)ски(х), киевьски(х), и при декретахъ трибуна(л)скихъ при тыхъ справахъ наши(х), яко-смы ω тые кгру(н)ты свои правне чинили, бываль, а николи се не припоминаль. Зна(т) то добре, же якъ про(д)кове его, такъ и ω(н) самъ не мели се, чога упоминаеть〈,〉. Кгды жъ мы и про(д)кове ниши з веку давного вла(ст)ное своеε мае(т)ности уживали, а про(д)кове его ани ω(н) самъ николи ничего та(м) не мевали, такъ и тепе(р) не мае(т). Поневажъ тая речка Кра(с)ная, поча(в)ши з устья своего, ω(т) Стугни, ω(т) самого Триполя уве(р)хъ Красною речкою то(л)ко по Кривую ре(ч)ку праве серединою кгру(н)ту ншо(г)[о] Трипольского в положе(н)ю свое(м) есть, а тамъ дале(и), за Кривою, на(д) Кра(с)ною речкою, ку ве(р)-хомъ може(т) па(н) Дорогоста(и)ски(и) кгру(н)ты сво(и) мети, а мы для того своего вла(ст)ного, што с про(д)ко(в) свии(х)!!! де(р)жимо, не пови(н)ны трати(т), кгды (ж) мы кгру(н)ты и границы свои з кгру(н)томъ места его к(р). м(л)ти Белоце(р)ковьскимъ мемъ⁶¹. Теды не ведаемъ, якимъ обычаемъ па(н) Дорогоста(и)ски(и), маючи з нами тую Ωбуховщину с о(д)ного боку ω границу з нашими Стримятичи, а чερο(з) !!! колько границъ такъ широко себе менуючи, а на(с) з вла(ст)ности ншое ω(т)чи(з)ное и деди(з)ное тере(р)⁶² ново стискаючи, до кгру(н)ту ншого Трипо(л)ского досегнути бы ме(л), и праве скро(з) а(ж) на други(и) бокъ за(и)муючи уве(с) кгру(нт), села и местечка вла(ст)ности ншое и Стримятички(и) и Трипольски(и), которые ω(т) его мл(с)ти пна воеводы киевьского〈,〉 // и ω(т) че(р)нцовъ мико(л)-ски(х) чере(з) декрета его к(р). м(л)ти и трибунальские ве(ч)не ε(ст) успокоены. Што па(н) Дорогоста(и)ски(и) на(д) такое нше ясное право неви(н)не себе привлащаетъ и прягнетъ, а упо(р)ное побира(н)ε кгру(н)товъ нашихъ ω(т)чизны(х) и деди(з)ны(х) чиниты хочеть〈,〉 и чинять.

Яко (ж) то не голыми словы, але слушными и ясными доводы и старода(в)ны(м) де(р)жа(н)емъ и вжива(н)емъ такъ про(д)ковъ наши(х), яко и насъ самыхъ, во(д)ле звычайо статуту права посполитого, суседами ωколичными, све(т)ками, декретами судовыми такъ его к(р). м(л)ти за(д)во(р)ными, яко и земьскими, также выведа(н)емъ певнымъ чере(з) певные ωсобы люде(и) зацны(х), и(н)квизитаторо(в) з рамени его к(р): м(л)ти высланнымъ, яко тежъ и самими декретами суду голо(в)ного трибуна(л)ского в справе то(и), которую εмо мели ω тые кгру(н)ты такъ с кнежатемъ Косте(н)тиномъ Ωстро(з)-ки(м), воеводою киевьскимъ, яко и с че(р)нцами монастыра киевьского

⁶¹ Описка замѣсть «мемъ».

⁶² Описка замѣсть «тепер».

светого Миколы Пусты(н)ского, где собе оныя че(р)нцы тые жь границы, яко и па(н) Дорогоста(и)ски(и), Бобрицу и на Кра(с)но(и), бы(т) собе меновали и тые жь села нши вла(ст)ные и местечко Кра(с)ное собе о(т)водили, пре(д) ся жь де(р)жа(н)я ани ужива(н)я своего на тые менованые кгру(н)ты нши вла(ст)ные, ани тежь о(т) насъ кква(л)товного вы(б)ы(т)я бы(т) не показали. Теды су(д) головны(и) трибунальски(и) намъ дово(д) при лепшомъ праве и старожитномъ ужива(н)ю нашомъ учини(т) наказалъ, што не го-
90 лыми словы, але самы(м) декрето(м) // зна(ч)не и явне пере(д) вм(с). ука-
зуюмъ».

И показали декре(т) его королевское м(л)ти, по(д) датою у Ва(р)шаве року деве(т)деся(т) о(с)мо(г)л[о] миа февраля два(д)ца(т) пе(р)вого дня выда- ны(и), где его короле(в)ская м(л)ть на тые кгру(н)ты ихъ Трипольские, уз- навъши бы(т) право и(х) ясное и вечное, при зупольно(и) мощи его zosta- ви(в)ши, декретомъ своимъ королевскимъ в(т)ве(р)даиши, тую справу на и(н)квизицию отосла(т) рачиль. И показовали и(н)квизицию, где за онымъ декретомъ его королевское м(л)ти и(х) м(л)ть<, панове и(н)квизыта- рове[!], у ве ув оно(и) и(н)квизицы(и) меновите доложоные, на ча(с) пев- ны(и) и ме(ст)це назначоное на(д) Красною речкою, у местечка Кра(с)ного, зъеха(в)шисе, пере(д) которыми то и(н)квизитато(р)ми че(р)нцы микольские тые жь границы, яко и па(н) Дорогоста(и)ски(и), Кра(с)ную и Бобрицу, ажъ по Гороховицу собе бы(т) повелили, о што выведа(н)е достаточное и(н)квизициею чинивши, на судъ головны(и) трибунальски(и) отослали и рокъ обеюмъ сторонамъ ку росправе зложили на те(р)ми(н) воево(д)ства Киевского. А су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и), прочитавши все право, декре(т) его к(р). м(л). и и(н)квизициею, и сведе(ц)ства шляхе(т)ские, и о(т) ста(р)цовъ све(т)ковъ сведе(ц)ства, и у и(н)квизицы(и) описаное вырозумевъ- ши, а (з)розуме(в)ши право нше доброе и певное, старожитное ужива(н)е, дово(д) присегу намъ учинити наказалъ и намъ вечные за дово(д)ом на ни(м) присуди(л), яко то все в томъ декрете трибуна(л)ско(м) и в декрете его
90 зв. к(р). м(л)., также и (в) и(н)квизицы(и) шире(и) // и достаточне(и) доложено и меновите описано естъ.

И и(н)ши(х) листовъ свои(х) на дово(д) де(р)жа(н)я показовали и тыми сло- вы мовили, ижь хочечи все прово ⁶³ свое на тые вси кгру(н)ты Трипо(л)ские и Стримятицкие ясне и дово(д)не указать, напере(д) показали привиле(и), на па(р)кгамене писаны(и), с привѣсистою печат(ю) сла(в)ное и светое па- мети его м(л). короля Алекса(н)дра, в которомъ пише, и(ж) его короле(в)ская м(л)ть да(л) име(н)е на ве(ч)ность в повете Киевскомъ, село Трипо(л) на Днепре, земенину киевскому Данилу Дедовичу з лю(д)ми служебными, и(з) и(х) попла(т)ки, и(з) землями пашними и борътными, и(з) сеножа(т)ми, и(з) озе(р)ми, и(з) береги бобровими, и(з) ставы, и(з) ставищи, и(з) млыни, и(з) млынищи, и(з) речками, и(з) дубровами, и(з) гаи, и(з) форосты, и(з) селищи и зо всеми платы и вжи(т)ки и пожи(т)ки, и зо всимъ с тымъ, што здавна ку тому Триполлю слушало и на его к(р). м(л)ть де(р)жано. По(д) датою в Радомъли июня трина(д)цатого дня индикта о(с)мого.

⁶³ Описка замість «право».

Потомъ показаль листь други(и) пна воеводы киевського князя Дмитра Путятича причи(н)ны(и), до короля его м(л)ти Алекса(н)дра за Даниломъ Дедовичомъ писаны(и), просечы его к(р). м(л)ти, жебы тое име(н)е на ве(ч)ность по(т)ве(р)диль. Дата в Києве июля два(д)ца(т) второго ⁶⁴.

Потомъ за(с) указаль листь трети(и) // его м(л)сти короля Жикгимо(н)- 91
та, до ма(р)шалъка и (с)пра(в)ны воево(д)ства Киевського князя Анъдрея Миха(и)ловича Коше(р)ского писаны(и) в жалобе Васи(л)я Даниловича Дедовича, ижъ Триполь ѿ(т)няль и к замьку Киевському приве(р)нулъ. В которомъ коро(л) его м(л)ть писа(т) рачи, росказуючи пну воеводе, абы во(д)лугъ привилья и потве(р)же(н)я короля его м(л)ти. Алекса(н)дра име(н)е Триполь зо всіми кгру(н)ты ему ве(р)нулъ и чере(з) то ничимъ се не вступоваль. Дата у Вильни року тисеча пя(т)со(т) соро(к) второго мца апреля второго дня и(н)дикта пятогона(д)ца(т).

Потомъ указовали ли(ст) че(т)ве(р)ты(и) сла(в)ное и светое памяти его м(л). короля Жикгимо(н)та Августа с печат(ю) маестатовою и с по(д)писомъ его королевское м(л)., до воеводы киевського, ма(р)шалъка земли Болы(н)ское, старосты володиме(р)ского князя Косте(н)тина Остро(з)кого писаны(и), росказуючи, жебы Федора Васильевича Де(д)ка и его брата ⁶⁵ моло(д)шо(и) Триполь зо всімъ во(д)ле приви(л)я и данины ве(ч)ное славное и светое памяти его м(л). короля Алекса(н)дра зо всіми кгру(н)ты ве(р)нулъ и подаль и(м) яко ѿ(т)чи(з)ну и деди(з)ну и(х). По(д) латою у Горо(д)не року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) ѿсмого мца июня трина(д)цатого дня.

Потомъ указовали ли(ст) ѿ(т) пна воеводы киевського его м(л). княжия Косте(н)тина Остро(з)кого с печат(ю) с по(д)писю руки его м(л)., по(д) латою у Ва(р)шаве мца ноябра пе(р)вого дня року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) ѿ(с)мого // писаны(и) до наместьника киевського пна Васи(л)я 91 зв.
Рая, абы ѿ(т)чи(з)ну пна Федора Васильевича Де(д)ка и бра(т)и его рожоно(и) моло(д)шо(и) име(н)е Триполь верьнулъ и ѿ(т)далъ зо всіми кгру(н)ты во(д)лугъ листу и приви(л)я его м(л). к(р). Алекса(н)дра, такъ тежъ и листу короля Жикгимонъта Августа.

Потомъ указали ли(ст) наме(ст)ника киевського пна Васи(л)я Рая увя(ж)чи(и), и(ж) увезаль Федора Васильевича и бра(т)ю его моло(д)шую уво (и)мене Трипо(л) и во вси кгру(н)ты, пожи(т)ки име(н)я Трипо(л)ского во(д)лугъ листовъ и привилья короля Алекса(н)дра и листу короля Жикгимо(н)та Августа. Дата у Києве року тисеча пя(т)со(т) ше(ст)деся(т) ѿ(с)мого мца декабра чоты(р)на(д)цатого дня. За(с) указовали други(и) ли(ст) того жъ наместьника киевського пна Васи(л)я Рая, писаны(и) до по(д)данныхъ, мешкаючи(х) на кгру(н)те Трипольскомъ по ре(ч)це Красно(и), росказуючи и(м)⟨,⟩ абы послушни были пну Федору Васильевичу Де(д)ка!!,

⁶⁴ Рік не вказаний. За крайніми датами воеводства Дмитра Путятича між 1492 і 1505 рр.

⁶⁵ Описка замість «брати».

яко пна своего ѿ(т)чы(з)ного. По(д) датою у Кieve року тисеча пя(т)сотъ ше(ст)десять ѿмого мца декабра чоты(р)на(д)цатого дня.

А потомъ, доведечи стародавного де(р)жанья и вжива(н)я своего на име(н)е свое Стримятичи, пнове Трипольские напере(д) указали ли(ст) его м(л). короля Алекса(н)дра, до воево(д) киевскихъ писаны(и) в жалобе дворенина его к(р). м(л)ти Фу(р)са, в которомъ росказуе, абы в кгру(н)те 92 Стримятицкомъ белугъ зъ езу не брано на замокъ Киевьски(и). // Дата у Ви(л)ни июня двана(д)цатого дня и(н)дикта ѿ(с)мого.

Потомъ указовали ли(ст) короля Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевского пна Анѣдрея Немировича, абы поступилъ Стримятичи пну Миха(и)лу Халецкому, старосте ѿ(в)руцкому, по Фу(р)сово(и), которая Фу(р)совая, поведали панове Трипо(ль)ские, и(ж) была баба ихъ, ма(т)ка ѿ(т)ца ихъ Василья Де(д)овича. По(д) датою року тисеча пя(т)сотъ два(д)ца(т) третего в Кракове м(с)ца ма(р)ца девятюгона(д)ца(т) дня и(н)дикта ѿди(н)на(д)цатого. За(с) показовали ли(ст) его м(л). короля Жикгимо(н)та, до того жъ пна воеводы киевского писаны(и), абы Стримятички(и) кгру(н)т зо всимъ поступи(л) пну Халецкому во(д)лугъ данины и листу пе(р)вшого к(р). его м(л)сти. Дата в Кракове року тисеча пя(т)со(т) два(д)ца(т) четве(р)того мца мая семого дня и(н)дикта двана(д)цатого.

Потомъ указали ли(ст) уважьчы(и) пна Анѣдрея Немировича, воеводы киевского, и(ж) увезаль пна Халецкого у Стримятичы во(д)ле данины его к(р). м(л)ти. Дата в Кieve декабра пе(р)вого и(н)дикта двана(д)цатого.

Потомъ указали ли(ст) вы(з)наны(и) пна Халецкого, старосты ѿ(в)русского[!], и(ж) поступи(л) за живота своего половицу Стримятичъ сестренцови своему пну Васи(л)ю Де(д)ку, яко ѿ(т)чы(з)ну его, обещуючи ему и тую половицу Стримятичъ, сестренцьови своему пну Василью Де(д)ку: «Я ѿ(т)чы(з)ну, бли(з)ко е(ст) его, ему поступилъ по животе своемъ». Дата у Ви(л)ни року тисеча пя(т)сотъ два(д)цать семого мца июля чоты(р)на(д)цатого и(н)дикта пе(р)вого.

Потомъ указали ли(ст) его м(л). к(р). Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевского до пана Анѣдрея Якубовича Немировича, абы поступи(л) // Миха(и)лу Спраскому, по жоне его, половицу Стримяти(ч). Дата в Кракове року тисеча пятьсотъ три(д)цатого мца мая семого дня и(н)дикта ⁶⁶.

Потомъ указали ли(ст) причи(н)ны(и) ѿ(т) сенаторовъ Великого кня(з)ства Литовского, писаны(и) до пна воеводы киевского пна Анѣдрея Немировича, просечи, абы па(н)у Васи(л)ю Де(д)ку име(н)я ѿ(т)чи(з)ные ве(р)нулъ<.>, такъ те(ж) и па(н) Халецки(и) абы Стримятичъ и тую половицу ве(р)нулъ<.>. Дата у Ви(л)ни року тисеча пя(т)сотъ три(д)ца(т) пе(р)вого мца юля два(д)цатого дня и(н)ди(к)та четве(р)того.

⁶⁶ Цифра індикта не вказана.

Потомъ указовали ли(ст) теста́ме(нт) пна Халецкого, старосты ѿ(в)-руцкого, в которо(м) пише, розказуючи сыномъ своимъ Есифу а Остафью, абы и тую половицу Стримятичь ве(р)нули па(н)у Васи(л)ю Де(д)ковичу, сестре(н)цу его, ис тою справою, которую ѿ(н) ѿ(т) его к(р). м(л)ти на тые Стримятичы мель. Дата в Овручомъ року тисеча пя(т)со(т) три(д)ца(т) че(т)-ве(р)того мца окте́бра ѿди(н)на(д)цатого дня и(н)дикта ѿ(с)мого.

Потомъ указали ли(ст) пна воеводы киевского Аньдрея Немировича, же пна Василья Де(д)ка зъ зятемъ его Спраскимъ у Стримятичи увезаль и пода(л). Дата в Києве фе́враля два(д)ца(т) шостого дня и(н)дикта десятого. За(с) указали ли(ст) его м(л)ти короля Жикгимо(н)та, писаны(и) до воеводы киевско(г)ло князя Фри(д)риха Глебовича Про(н)ского и до и(н)шихъ воево(д), хто бы и на потомъ былъ, розказуючи, абы жа(д)ное переказы в пожи(т)кохъ того име(н)я пну Васи(л)ю Де(д)ку, яко дедичови того име(н)я, не чинили. Дата в Кракове року тисеча пя(т)со(т) // сорокъ девятого мца 93 се(н)тебра ѿ(с)мого дня и(н)ди(к)та ѿ(с)мого.

А по показанью ты(х) всихъ справъ и доводовъ свои(х) на старода(в)ное де(р)жа(н)е и вжива(н)е ты(х) кгру(н)товъ ѿбеюхъ имене(и) своихъ, такъ Трипо(л)скихъ, яко и Стримятицки(х), панове Трипо(л)ские показовали декре(т) суду кгро(д)ского Киевского по(д) латою року тисеча пя(т)со(т) дэве(т)деся(т) ѿ(с)мого мца декабра второго дня з ро(ч)ковъ кгро(д)ски(х), киевски(х), мца ноябра ѿ(с)могона(д)ца(т) дня судити зачаты(х), выданого ѿ (з)бегу по(д)даные пно(в) Трипольски(х) стримятицки(х) и трипо(л)скихъ ѿ колькодеся(т) чловека, ведле которого припоминалися, абы имъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) ве(д)ле облику и(н)те(р)щызы своее ве(р)нулъ.

А кгда вже по таковы(х) справахъ теды панъ Дорсгэста(и)ски(и) на то(м) же ме(ст)цу, по(д) лесомъ на валу стоечи, мови(л), и(ж), де(и), «то е(ст) пета мзого кгру(н)ту», а пнове Трипо(л)ские мовили, и(ж), де(и), «па(н) Дорогоста(и)ски(и) привель в. мл. на сее ме(ст)це, где стои(т) на вале, теды то кгру(нт) е(ст) нашъ вла(ст)ны(и) Стримятицки(и), бо селище Стримятицкое за ты(м) лесомъ праве по(д) лесомъ е(ст). И ѿ(т) того селища намъ ку Днепру, а на (Д)непру лука естъ наша того жъ селища Стримятицкого, а п Дорогоста(и)скому до Днепра ниякого уходу нетъ и (з) веку не бывало, нияки(х) лововъ рыбны(х) и тепе(р) не маєть, а тутъ кгру(нт), на которомъ стои(т). е(ст) нашъ вла(ст)ны(и) селища Стримятицкого и по се(и), и по то(и) стороне. И вже есмо мели ѿ то(и) кгру(нт) право с че(р)цами [!] киевскими свето(г)ло Миколы // Миколы Пусты(н)ского; и е(ст) намъ присуже(н) декретами его к(р). м(л)ти и трибуна(л)скими, доводъ на то(и) кгру(нт) естъ на(м) наказанъ. А панъ Дорогоста(и)ски(и) неви(н)не се в тое вступеть и непотребна на(м) с нимъ нияки(х) заводовъ а(л)бо грани(ц) чиниты, кгда (ж) стародавняя живото(ц)кая граница Лукавица ре(ч)ка насъ дели(т). А е(ст)ли хоче(т) в. м. водити а(л)бо границу якую указовати, теды по вла(с)но(м) нашомъ кгру(н)те ехати по то(м) кгру(н)те, ѿ которы(и) ще(р)нцами вже е(с)мо росправу правную мели, и присужоно на(м)».

93 зв.

А та(м) по таковы(х) ро(з)мова(х) <, > пнѣ Дорогоста(и)ски(и) по то(м) вале ⁶⁷ ω(т) леса полемъ на(с) повель, а пнове Трипо(л)ские, едуци за ни(м), све(т)чилисе пере(д) нами, и(ж), де(и), «по вла(с)номъ кгру(н)те ншомъ води(т)». А кгда пришло к валу попере(ч)ному, те(д)ы налево поле(м) ку ре(ч)це Красно(и) поеха(л) валомъ. Тамъ же зара(з) че(р)нцы микольские се приповедали, мовечи тыми словы, и(ж), де(и), «по нашомъ кгру(н)те веде(т), ω которы(и), де(и), мы с пнами Трипо(л)скими в праве стои(м), и хо(ч) же вказана присега паномъ Трипо(л)скимъ на томъ кгру(н)те, але еще ее для несуже(н)я роко(в) земьски(х) киевскихъ не выпо(л)нили». И све(т)чилисе че(р)нцы такъ противъ пна Дорогоста(и)ского, яко и противъ пно(в) Трипо(л)скихъ, и(ж), де(и), по вла(ст)номъ кгру(н)те манасти(р)скомъ едутъ.

А панове Трипольские све(т)чилисе, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и), и пне комо(р)нику, мы се све(т)чимъ, же не для того, абы(с) мы граничи(т) мели, за ни(м) едемъ, то(л)ко для того, и(ж) се пре(д) в. м. све(т)чыми, што ⁹⁴ панъ // Дорогоста(и)ски(и) по вла(с)номъ кгру(н)те нашомъ в. м. веде(т) не границами старожы(т)ными и нияки(х) знаковъ ани писма и ни сведе(ц)ства на то, куды воды(т), не показуе, и праве по(д) самое месте(ч)ко Триполь уси кгру(н)ты старода(в)ного ужива(н)я ншого за(и)муе, не зоставуючи намъ кгру(н)ту ничего. И вси ре(ч)ки с пожы(т)ками во(д)лугъ привилы нашего, чо(г)о есмо старожы(т)не во вжива(н)ю были и тепе(р) есте(с)мо, ω(т)-еждчае(т)».

И доеха(в)ши теты ⁶⁸ своее, на ровномъ поли ставши, поведилъ, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и), ту(т) кгру(н)ту моему пета с пны Трипо(л)скими». И долину виделисмы недалеко. Па(н) Дорогоста(и)ски(и) поведи(л), и(ж), де(и), «то ве(р)хъ Бобрицы», а пне Трипо(л)ские поведили, же, де(и), «Бобрица далеко. Може то бы(т) ве(р)хъ полеву кгру(нт) пно(в) Трипо(л)ски(х), а по праву мо(и), и тамъ, де(и), маю дале(и) у поле, але не с ними». А панове Трипо(л)ские пре(д) се тве(р)дили и повѣдили, и(ж), де(и), «мы ту(т) с тобою границы не маемъ, е(ст)ь то нашъ кгру(нт) властны(и), а не тво(и) кгру(нт). На(м), де(и), е(ст) дале(и) за Бобрицею, яко жъ, де(и), на Бобрицы и тепе(р) е(ст)ь футо(р) по(д)даны(х) наши(х) трипо(л)скихъ, а тамъ, де(и), за Бобрицею граница — кгру(нт) пришло(л) Со(л)тановъ Халепского, а за тымъ — кгру(нт) Витечо(в)ски(и) пна по(д)коморо(г) [ol], а с правое стороны кгрунтъ его м(л). кнжати воеводы киевского Стаецки(и) прилегъ». Якожъ и Федо(р) Халепски(и), тутъ же стоечи, поведи(л), и(ж), де(и), «ω(т) сель е(ст) мало не польмили Бобрица, и тамъ, де(и), за Бобрицею мо(и) кгру(нт) з кгру(н)томъ Трипо(л)скимъ границею е(ст)ь, а з друго(е) стороны за моимъ — кгру(нт) Витечо(в)ски(и) з кгру(н)то(м) // Стаецкимъ его м(л). пна воеводы киевского. Трипольски(и) кгру(нт) зды(и)-муе(т)ся и граница е(ст)ь старове(ч)ная с паны Трипольскими, а не с пно(м)

⁶⁷ Від слів «а(л)бо грани(ц) чиниты, кгда (ж)...» до цього місця текст вписаний іншим почерком.

⁶⁸ Описка замість «петы».

Дорогоста(и)скимъ<, > бо зо мьною, де(и), николи пань Дорогоста(и)ски(и) ани его пре(д)кове з веку границы не мели».

А панове Трипольские мовили:

«Ту(т) се, де(и), пане по(д)коморы(и), добре значи(т), ижъ па(н) Дорогоста(и)ски(и) не нашу Бобрицу, которая в кгру(н)те Трипо(л)скомъ е(ст), у своемъ приви(л)ю маєт, але и(н)шая где(с) у его кгру(н)те Бобрица быти може, кгда жь тамъ въ его приви(л)и села на Бобрицы воспоминаеть<, > а ѿ(н) тепе(р), яко в. м. привель, ниякого селисча своего на се(и) Бобрицы не показуе и не покаже, кгда (ж) и самое всеє Бобрицы ре(ч)ки хибьль, пускаючи ее в на(ш) кгру(н)т) яко властную ншу. И ту(т) ему на томъ ме(ст)цы ничего неть и про(д)комъ его не бывало. И я(к) взялъ с петы по нашомъ вла(ст)номъ кгру(н)те, та(к) и до сеє другое петы все по нашом(м) кгру(н)те едучи, на нашомъ же вла(ст)номъ<, > пету свою указуе(т). А пограни(ч)ники нши ему тутъ з собою границы не признавають, то(л)ко з нами границу быти поведаютъ. А што, пане по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, пань Дорогоста(и)ски(и) по ншомъ вла(ст)но(м) кгру(н)те по два дни е(з)дечи, указова(л) в. м. неякиеь границы з валу у валъ, з долины у долину и полеми, хибивши речки Бобрицы, на поли сталь, минувши Березовы(и) га(и), которы(и) па(н) Дорогоста(и)ски(и) называ(л) Ку(х)мистовьски(и) ⁶⁹ га(и), а люди его // з вко(в) ⁷⁰ называютъ Березовы(и). и в нашомъ приви(л)ю уси доложоны, а въ его привилю гаевъ неть. И то указуючи, ижъ то пета его кгру(н)ту быти мела, николи показатъ не може, бо я на се(с) ча(с) ваше(и) мл(с)ти не показа(л) ани грани(ц) слущны(х), ани пи(с)ма на границы, яко бы то та(м) границы чинены быти мели, и коли, и хто, ани де(р)жа(н)я, ани ужива(н)я про(д)ко(в) свои(х). Але то е(ст) вла(с)ны(и) кгру(н)т) ѿ(т)чи(з)на ⁷¹ нша и про(д)ко(в) нши(х)<, > которую есмо мели и має(м). И ѿ(т) ѿного ча(с)у, яко его к(р). м(л). про(д)ку ншому за слу(ж)бы его з ласки своеє короля(в)ское дати рачи(л), ве(ч)ны(м) и деди(ч)нымъ право(м) поко(и)не де(р)жали и вживали и тепе(р) де(р)жимо и вживаемо».

А и(ж) се было того (д)ня ѿ(в)торкового спознило, ѿ(т)вола(в)ши чере(з) во(з)но(г)л[о] тую справу дозавтрея ⁷², то е(ст) до середи мца июля два(д)ца(т) шостого дня, по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѿ(т)ложились, наказавъши стороне ѿ(т)по(р)но(и), пно(м) Трипо(л)ски(м), по свои(х) граница(х) знаки указывати. А кгда вже было наза(в)трее, у середу, тогда постановивъши се ѿбе(д)ве стороне, пнове Трипо(л)ские, вси чотыри бра(т)я, приве(д)ши на(с) на пету кгру(н)ту своего на(д) речку Лукавицу та(м), где тая ре(ч)ка по(д) село(м) Малы(м) Обуховомъ у Стугну упала, а его м(л). па(н) по(д)коморы(и) поведает(т), «же-мъ речки Сту(г)ны не виде(л), то(л)ко болото». А пнове Трипо(л)ские поведили, же та(м) // Лукавица у Стугну упала. У томъ лесе ставши на горе и на(д) лесомъ, к болоту, троха ниже(и)

95

95 зв.

⁶⁹ Пропущена літера: треба «Кухмистровьски(и)».

⁷⁰ Пропущена літера, очевидно, треба «з веко(в)».

⁷¹ В цьому слові літера «а» виправлена з «ы».

⁷² Текст від слів «бо и на се(с) ча(с) ваше(и) мл(с)ти не показа(л)...» і до цього місця вписаний іншим почерком.

Малого Обухова, поведили, и(ж), де(и), «ту(т) се починає(т) пета кгру(н)-ту нашого Стримятицкого, ω(т) озера Уюнънего и ω(т) устья Лукавицы, где^у Стугну упала, с тре(х) деди(н)<, >: оди(н) кгру(нт) за болотомъ прилегъ Бе(з)рядицки(и) монастыря киевского Пече(р)ски(и), а (з) другое стороны кгру(нт) Нещеровски(и) пна Су(л)ковського, а с третее стороны кгру(нт) Луковицки(и) по право(и) стороне, што Обухово(м) называю(т), а нашъ, де(и), по лево(и) стороне, которая ре(ч)ка граничи(т) Обуховъ з Стримятичи».

Где на ωномъ ме(ст)цы стоечи, ωбоя сторона мове(н)е межи собою чинили, то ε(ст) пнове Трипольские поведили<., >, и(ж), де(и), «яко дня ωногдашнего, в понеделокъ, на року припаломъ, на пе(р)вшомъ дню мца июля два(д)ца(т) четее(р)того, во(д)ле декрету трибуна(л)ского и во(д)лугъ инъте(р)цызы ншое, на ωбе стороне даное, пере(д) в. м(л). ωказовали(с)мы право, приви(л)я, листы, доводы, сведе(ц)ства на и(м)е(н)я и кгру(н)ты наши Трипо(л)ские по Кра(с)но(и) речъце и Стримятицкие ω(т) речки Луковицы, старове(ч)ное живото(ц)кое границы<, > стародавнее де(р)жанье и (с)поко(и)ное вжива(н)е та(к) про(д)ковъ нши(х), яко и на(с) самыхъ, и слушности грани(ц) старожи(т)ны(х), то ε(ст) ре(ч)ки Луковицы, ω(т) которое кгру(нт) нашъ его м(л). княжа ⁷³ воевода киевски(и) кгва(л)товне и бе(з)правне з поко(и)ного де(р)жа(н)я и вжива(н)я бы(л) ω(т)ня(л) и за(с) за правными переводы и за декретами трибуна(л)ски(ми) // ω(т)да(т) и ве(р)нуть мусель и границу, яко ве(ч)ны(и) па(н), учини(л), яко се то зна(ч)не и ясне пере(д) в(м). показало. А па(н) Дорогоста(и)ски(и) толко голыми словами поведає(т), ижъ якобы па(н) воевода ω тую має(т)ность Обуховъскую право(м) ωт него спа(р)ты(м) єсть, а права не указує(т)». И домовалисе пнове Трипо(л)ские, абы право свое на Обуховъ, за чи(м) ω(т) пна воеводы в де(р)жа(н)е Обухова вшо(л), показаль.

Теды панъ Дорогоста(и)ски(и) показаль листъ, даровы(з)ну пна воеводы киевского, не яко на вечность, але яко на доча(с)ное де(р)жа(н)е того име(н)я Обухова, в которомъ то листе своемъ па(н) воевода киевски(и) того докладаєть, и(ж) то(т) Обухо(в) не доча(с)ны(м), але ве(ч)нымъ правомъ купнымъ мель и па(н)у Дорогоста(и)скому его з ла(с)ки уступи(л). Проти(в) которого листа пна воеводына пнове Трипо(л)ские мовили, же, де(и), «с того листа добре значи, и(ж) па(н) воевода не доча(с)ны(м), але ве(ч)ны(м) пно(м) Обухова бы(л). Теды-(с)мы яко з ве(ч)ны(м) пно(м) справу мели и границу чинили, которую в(м). готовы ε(с)мо указати и указуємъ». А што указує два ли(с)ты, ωди(н) ω(т) пна Федора Трипо(л)ского и ω(т) пна Ивана Со(л)тана, якобы мели просити на пасеки ка ⁷⁴ Кра(с)но(и) ре(ч)це, теды па(н) Ива(н) Солъта(н), са(м) очевисто ту(т) же стоечи, и па(н) Федо(р) Трипо(л)ски(и) поведили «и не (з)нали се до того листу, ижъ его николи не давали, та(к)же и до то(г)ло¹ другого шляхе(т)ского, кокоры(и) ⁷⁵

⁷³ Слово виправлене з «кнжати», де склад «ти» закреслений.

⁷⁴ Описка замість «на».

⁷⁵ Описка замість «которы(и)».

И ω(т) тоє петы уза(в)ши, ω(т) пе(р)вшого копца ω(т) озера Ую(н)не-го<.> указуючи старожи(т)ную границу ре(ч)ку Лукавицу, едучи по пра-во(и) руце, де(р)жечи ре(ч)ку Луковицу<.> привели на(д) ле(с), ку валу Поперечному по(д) лесо(м). У ко(н)цы того вала Попере(ч)ного копе(ц) други(и). И ты(м) вало(м) Попере(ч)нымъ ку валу Долъгому, которы(и) иде(т) по(д)ле дороги Ходо(р)ковъское до Переворо(т)я, а ты(м) вало(м) До(л)гимъ чере(з) поле мимо ве(р)хи ре(ч)ку ⁷⁶ Вукавыцы ⁷⁷. По то(м) До(л)гомъ валу указовали копцо(в) немало усыпаны(х), де(р)же-чи старожи(т)ную границу, ре(ч)ку Луковицу по праве, а новую гра-ницу, чере(з) пна воеводу киевского учиненую, по леве, поведаячи причину, и(ж), де(и), «для покою своего, яко убожьшиє, пну великому ω(т) тоє старожи(т)ное границы Луковицы кгру(нт)у своего вла(ст)но-го уступили есмо немало». И ты(м) До(л)ги(м) вало(м) ведучи чере(з) по-ле мимо ве(р)хи ре(ч)ки Луковицы, проты(в) могилы Плоское ⁷⁸ тамъ же з валу налево, просто поле(м), чере(з) долину Дереме(з)ную переѣха(в)-ши, пнове Трипо(л)ские поведели, же, де(и), ту(т) граница старожи- (т)ная зышлася з новою, ω(т) пна воеводы учиненою<.>. Ω(т) тоє долины Дереме(з)ное на Ко(н)дратовъ Ку(р)га(н) ⁷⁹, ω(т) того гу(р)гана ⁸⁰ на две ябло(н)цы ку могиле Ωди(н)цу ⁸¹, а ω(т) тоє могилы Ωдинокое у Кривую ре(ч)ку, а Кривою // речкою у ре(ч)ку Кра(ѣ)ную, копе(ц) по копцу уси(х) сто копцо(в) указовали, по(д)ле ре(ч)ки Кривое де(р)жечи кгру(нт) Ω(л)-шаницки(и) и Обухов(в)ски(и) по право(и) руце, а по леву кгру(нт) Стрима-тички(и) а Трипо(л)ски(и). И Кривою ре(ч)кою привели до Кра(с)ное, где тая Кривая у Кра(с)ную упала, и на устьи ты(х) речо(к) показали копець и пету<.> поведаячи быты за Кривою по праве кгру(нт) Уω(л)шани(ц)-ки(и)!!], а (з) другое стороны уверху Кра(с)ное кгру(нт) Белоце(р)ковъски(и), а с третее стороны межы тыми ре(ч)ками по леву кгру(нт) сво(и) Трипо(л)-ски(и). И поведили, и(ж), де(и), «по лево(и) стороне чере(з) речку Кра(с)-ную нашъ кгру(нт) пришо(л) на ку(р)га(н) на(д) болотомъ ⁸², где, де(и), вже граница кгру(нт)у ншого з Белоу Це(р)ковью е(ст)».

И приве(д)ши до тоє петы, межы тыми ре(ч)ками Кра(с)ною и Кривою застановы(в)шися, панове Трипо(л)ские поведили:

«Кгды (ж) мы вашмостя(м), пне по(д)коморы(и) и пне комор(н)нику, яко су(д)ямъ своимъ, доброво(л)не и полюбовне обранымъ, на то(м) те(р)мине, за декретомъ трибуна(л)ски(м), во(д)ле и(н)те(р)цызы свое показали права, приви(л)я, листы, тверъдости, доводы, сведе(ц)ства, декрета его к(р). м(л)., трибуна(л)ские и земьские киевские и вси переводы пра(в)ные ω кква(л)товное выбы(т)е споко(и)ного де(р)жа(н)я, а до того старовечное

⁷⁶ Мабуть, помилково замість «ре(ч)ки».

⁷⁷ Описка замість «Лукавыцы».

⁷⁸ Слова «могили Плоское» підкреслені, на полі проти них знак NB.

⁷⁹ Слова «Ко(н)дратовъ Ку(р)га(н)» підкреслені.

⁸⁰ Описка замість «ку(р)гана».

⁸¹ Слова «ку могиле Ωди(н)цу» підкреслені.

⁸² Слова «на ку(р)га(н) на(д) болотомъ» підкреслені, на полі проти них знак NB.

де(р)жа(н)е и вжива(н)е про(д)ко(в) нши(х) и на(с) самы(х) бо(л)ше(и), ниж-
97 зв. ли ω(т) ста ле(т), на тые то кгру(н)ты // нши, ве(р)ху мененые, а па(н) До-
рогоста(и)ски(и), хотя (ж) указые неякое(с) доча(с)ное и недосконалое право
свое, за которымъ николи про(д)кове его и ω(н) самъ жа(д)ного де(р)жа-
(н)я ани вжива(н)я не мели, и не показуе и давно(ст) земъскую, промо(л)-
чали про(д)кове его и ω(н) са(м), ω тое николи правомъ ни с кимъ не чини-
ли и не позывали, а про(д)кове нши и мы сами того своего кгру(н)ту
ншого в де(р)жа(н)ю и в споко(и)номъ ужыва(н)ю были, есте-(х)мы ажъ и
до того часу».

А ω промо(в)ча(н)ю давности земъское подавали а(р)тыкулы, в праве
посполитомъ и статуте ωписаны: напе(р)ве(и) подали з ро(з)делу че(т)ве(р)-
того а(р)тыку(л) ше(ст)деся(т) шосты(и), а (з) розделу третего подали а(р)-
тыкуль три(д)ца(т) шосты(и), и три(д)ца(т) семы(и), и три(д)ца(т) ω(с)мы(и),
и на и(н)ши(х) ме(ст)ца(х) в статуте<.>.

А по доко(н)че(н)ю и по указа(н)ю грани(ц) з обу(д)ву сторо(н) того дня
два(д)ца(т) шостого июля, то е(ст) в середу<.>, и(ж) было спознило, мы теды,
не могучи ко(н)чити тое справы того дня, ω(т)ложили е(с)мо тую справу
на декре(т) до дня завтрешнего, то е(ст) до че(т)ве(р)га мца июля два(д)-
ца(т) семого, наказавши ωбею(м) сторонамъ до слуха(н)я декрету стати на
то(м) ме(ст)цу, где па(н) Дорогоста(и)ски(и), пету себе менечи, зачал(л).
А наза(в)трее, в че(т)ве(р)гъ, дня выше(и) менованого ωбе(д)ве стороне,
такъ поводовая, яко и ω(т)по(р)ная, пнове Трипо(л)ские ставши, ни(ж)ли
еще декре(т) вы(и)ти мелъ, повелили, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и) и
пне комо(р)нику, ачъ бы, де(и), на(м) то(г)ло было мало потреба, абы(с)мы
98 мели якие границы // пна Дорогоста(и)ского виде(т) албо тежъ и свое пока-
зыва(т) кг[!] воли пану Дорогоста(и)скому, и на то-(с)мы се све(т)чили и
протестовали, кгды (ж), де(и), мы маемъ сво(и) певные и ясные границы,
уживане и держане старода(в)ное в оных, которые, де(и), и ужыва(н)е наше
старове(ч)ное, правуючисе зъ его м(л). пно(м) воеводою киевъски(м) и ще(р)н-
цами [!] мико(л)скими чере(з) колькона(д)ца(т) ле(т) ω(т)⁸³ ω(т)ня(т)е
кгру(н)ту нашего Стримятицкого и Трипо(л)ского, такъже и ω границы,
декретами его к(р). м(л)., также те(ж) трибуна(л)скими и земъски(ми),
присужоно и, за доводи(м) и присегами нашими, стве(р)жоно е(ст), на(д)
которое стве(р)женъе и декрета звы(ш)менованые намъ вже жа(д)ны(х)
чине(н)я грани(ц) с пно(м) Дорогоста(и)скимъ не потреба. А што се до-
тыче(т) права нашего, то е(ст) привилъевъ, листовъ, ужыва(н)я и грани(ц),
то, де(и), все е(с)мо вже⁸⁴ пере(д) в. м(л). то казали и во все(м) инъте(р)-
цызе свое(и) досы(т) учинили. Указали е(с)мо тежъ и старую свою границу,
то е(ст) ре(ч)ку Лукавицу, и тую новую, которую есмо учинили зъ его
м(л). пно(м) воеводою киевъски(м) с певны(х) причи(н), упустивши вла(ст)-
ного своего кгру(н)ту его м(л)ти ку Ωбухову и Ω(л)шаницы для покою
своего немало, бо-смы то чинили зъ его мл(с)тью пно(м) воеводою киевъ-

⁸³ Мабуть, помилково замість «ω».

⁸⁴ Слово дописане над рядком.

скимъ не по старове(ч)но(и) границы, але по своємъ вла(ст)номъ кгру(н)тѣ, яко з дедичо(м) и ве(ч)нымъ, а не доча(с)ны(м) де(р)жавцою мае(т)ности Обухо(в)скоє. А па(н) Дорогоста(и)ски(и) з нами чини(т) и тру(д)ность задае ѿ кгру(нт) и ѿ границы не яко деди(ч), але яко доча(с)ны(и)⁸⁵, кгда(ж) то(т) Обухо(в) ѿ(т) его м(л). пна воеводы кие(в)ско҃го з ла(с)ки его м(л)ть мае(т) до часу, ве(ч)ного права // не мае(т) и не показуе(т), то(л)жо ли(ст) его м(л)ти пна воеводы киевѣско҃го непра(в)ны(и), которымъ его м(л). ве(ч)но(ст)ю свою з ла(с)ки свое пусти(л), а пре(д) се де(и) намъ право нше ламъ-ле(т) и границы псуе(т) чере(з) декрета его к(р). м(л)ти и трибунальские и земѣские кие(в)ские». На што се све(т)чили и просили еще при то(м) панове Трипо(л)ские, абы(х) и(х), пно(в) Трипо(л)скихъ, при то(м) праве и(х) досконало(м) заховавши, на(д) тоє право и(х) во(д)лугъ права посполитого ку доводу припушоно было, и бралисе ку доводу<, >.

98 зв.

А по вчине(н)ю декрету ншого судового пнове Трипо(л)ские повелиди, и(ж), де(и), «пне по(д)коморы(и) и пне комо(р)нику, дее(т)се на(м) на(д) право посполитое и наше, кгда ж е(с)мы досы(т) ясноє, досконалоє и доброе право свое маючи, на мае(т)ности свое(и) имене(и) нши(х) Стримятичи и Триполь показали, то е(ст) привилея, данины его к(р). м(л)ти, ве(ч)ности, листы, ко(н)фи(р)мацы(и), декрета его к(р). м(л)ти, декрета трибуна(л)ские и земѣские, доводы, свиде(ц)ства, на(д) то показовалисмы де(р)жаня и ужива(н)я нши старовечныи с про(д)ковъ наши(х) в ты(х) певны(х) граница(х), чого па(н) Дорогоста(и)ски(и) не показаль такъ досконалого права. Ваша, де(и), м(л)ть, покасова(в)ши и поламавши то все право нше, то е(ст) привилея, листы, тве(р)дости, до того декрета его к(р). м(л)ти, декрета трибунальские, зе(м)ские, присеги, доводы, свиде(ц)ства, де(р)жа(н)я и ужива(н)я наши старода(в)ныя с про(д)ковъ нашихъ и насъ самыхъ, при го(р)шо(м) праве пна Дорогоста(и)ско҃го, мимо лепшыое // и доскона(л)шыое право наше, 99 дово(д), то е(ст) присе҃гу, пну Дорогоста(и)ско҃му наказали».

Теды сторона ѿ(т)по(р)ная пнове Трипо(л)ские того декрету ншого не при(и)мующи и розумеючи себе з убличе(н)емъ права сво(г)ло, ѿ(т) того декрету ншого захва(в)ши себе вси посту(п)ки и ѿбороны свои правные вцале, апелевали до суду головного трибуна(л)ско҃го на те(р)ми(н) воево(д)ства Киевѣско҃го. Мы есмо имъ апеляцы(и) допустили.

А такъ я, по(д)коморы(и)<, > маючи при себе комо(р)ника моего земѣли Киев(в)скоє Семена Уру(ц)кого, припатрившия добре листомъ, привиле(м), знако(м), з обу(д)ву(х) сторо(н) у веде(н)ю грани(ц) показованы(м), свяде(ц)ствъ чере(з) све(т)ки, з обу(д)вухъ сторо(н) пере(д) нами поставлены(х), достатечне выслухавши, бачечи бы(т) слушне(и)шие права, свяде(ц)ства, подобне(и)шие знаки у веденю грани(ц) поводовое стороны<, > ни(ж)ли по(з)ваное, бо ачъколъве(к) по(з)ваная сторона копцы свѣжопосыпаные указовала, за которыми дуктъь сво(и) ѿ(т)правовала, мянующи ѿны быти

⁸⁵ Возможно, далі пропущене слово «де(р)жавца».

знаки свои(м) грани(ч)ны(м). Ле(ч) же тые копцы су(т) не урядовне не чере(з) уря(д) по(д)комо(р)ски(и), але чере(з) ни(х) самы(х), по(з)ваны(х), з о(д)ное, а чере(з) ясневе(л)можного его м(л)ти кнжати Косте(н)тина Остро(з)-ко(г)[о], воеводу киевского, яко де(р)жавцу на он ча(с) тоє мае(т)ности выше(и) менованое, ѿ которые ро(з)ницы спо(р) иде(т), з другое стороны, неподобне суть усыпаные<, > которые ничего кгрунтови дедичному пна Дорогоста(и)ского зашкодити не могут, кгда жь его м(л). па(н) воевода, тоє мае(т)ности не // не будучи дедиче(м), яко зыскивати кгру(н)ту, та(к) его те(ж) и тратити не мо(г)<, > кгда (ж) то то(л)ко самому дедичови належи(т). Прото я тые копцы за никче(м)ные и нева(ж)ные быти почита(л).

99 зв.

А прихилиючися до права посполитого и справе(д)ливости светое, наказуе, абы сторона поводовая, па(н) Паве(л) Дорогоста(и)ски(и), самосе(м) з ше(ст)ма све(т)ками присегу телесьную на томь ме(ст)цу, где мене, по(д)коморого, и комо(р)ника моего дня пе(р)шого постанови(л) и где-(м) я юры(з)-дыщю уряду моего по(д)комо(р)ского фу(н)дова(л), во(д)лугь статуу права посполитого выкона(л), яко справе(д)ливе и присто(и)не, не за(и)муючи кгру(н)ту чужого, границу вель. А кгда присягу учини(т), я до сыпа(н)я копцо(в) во(д)лугь заводу и показа(н)я грани(ц) стороны поводовое и права его, передо мьною показованого, приступлю.

А сторона по(з)ваная, не при(и)муючи того декрету, до суду голо(в)-но(г)[о] трибуна(л)ского апелевала. Я с комо(р)никомъ мои(м) апеляцы(и) допусти(л) и рокъ ѿбеемъ сторонамъ у суду головного трибуналу Любельского на то(т) ча(с), кгда sprawy воево(д)ства Киевского напе(р)ве(и) по 100 дате сего декрету припадуть и сужоны будутъ, ку праву стати зложиль.//

№ 18. [...] ¹

Лета Бо(ж)его нароженья тисеча ше(ст)сотного м(с)ца а(в)густа два(д)ца(то)го дня.

При бытности мене, Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого воево(д)ства Киевского, а при то(и) справе при мне былъ комо(р)никъ мо(и) киевски(и) пнь Семень Уруцки(и), за про(з)бою его м(л). пна Стефана Ло(з)-ки, ма(р)ша(л)ка его к(р). милости повету Мозы(р)ского, которы(и), умысливши и волю свою маючи именья свои, села, у воево(д)стве Киевском лежачие кгрунты, меновите Пуковъ а другое селище Батыевъ, третее Манастырище, четве(р)тое Миле(и)чичи, пятое Ще(н)ко(в)ку, и(ж) тые кгру(н)ты его м(л). пну Я(ц)ку Бутовичу, хоружому киевскому, и пото(м)ству его м(л). вечне продати умысли(л), и постановенья чере(з) листы записы свои з онымъ учини(л), и пере(д) нами поведи(л), же вже его м(л). пну хоружому и ли(ст) продажи своеє вечисты(и) дати на тые име(н)я кгру(н)ты выше(и) речоные мель, а хотечи ты(м) певне(и) тые селища, кгру(н)ты и врочисча проданые у пришлые часы яко себе самого ѿ(т) пна хоружого и ѿ(т) пото(м)ковъ его м(л). вечне и оноє пото(м)ство межи кгру(н)тами, именья-

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

ми своими Рожаева и Ракови(ч) упокои(т) и упевнить, проси(л) мене, по(д)-
коморого, абымъ по тыхъ граница(х) за его милостью едучи, и заведеныхъ,
копцы посыпаль и рубежи у деревью положи(л), за чимъ з обую сторонъ
абы ка(ж)ды(и) тыхъ кгрунтовъ сами, з особъ ихъ мл(с)ти в ты(х) добра(х)
споко(и)не деръжачи, ихъ уживаль и одинъ другому, чере(з) ты[и] грани-
цы переше(д)ши, шкодъ во вживанью не делалъ. В чомъ я бачечи р[е]чь
слушную а повинность, вряду моего по(д)комо(р)ского належачую, [т]ые коп-
цы комо(р)нику моему киевскому пну Семену Уруцкому по ты(х) урочис-
чахъ и знакохъ, ѿ(т) его мл(с)ти пна ма(р)шалка показаны(х), усыпати
казаль.

И так ся спочатьку ты(е) границы и копцы в себе мають:

Наперъве(и), едучи з места его мл(с)ти пна маръшалъкова Рожаева
до места его м(л). пна хоружого Брусилова чере(з) речку его м(л). пна
ма(р)шалъкову Ставискую [!], межи речкою другою пна хоружого Ще(н)-
ко(в)кою, посередине, почавши ѿ(т) лозокъ реки Зви(ж)деня два копцы
велики(х) нарожныхъ, а потомъ противъ того знову два копцы на полю и
дале(и), до ку(р)ганья, где тежъ копцы ажъ до дорогъ великихъ, которая
ѿ(д)на идет до Высокого, а другая до Раковщины; чере(з) тые дороги по
два копцы ажъ до дуба великого, которы(и) стои(т) при границы Кочурское.
Усихъ сумою копцовъ семъдеся(т) усыпано есть, межи которыми копцами
по деревью, дубью и бере(з)ю грани, рубежи чере(з) того комо(р)ника, при
бытности мое(и) тые рубежи положоны(и), пускаючи кгрунты по право(и)
руце его м(л). пну Лозце, маръша(л)ку, до име(н)я // его м(л). Рожева,
Высокого и Рако(в)счины зо всеми дубровами, лесеы, сеножатми, ставы и
100 зв.
потоки, речки и болоты, на ставы сыпанья го(д)ными, а(ж) до границы
Забелоцкое монастыря Пече(р)ского <.> зоставуючи тую границу с Кочу-
ромъ и Забело(ц)емъ во(д)ле старого уживанья вцале, также его мл(с)ти
пну Бутовичу, хоружому, пускаючи по леве(и) стороне тые кгрунты, ѿ(т)
его м(л). пна ма(р)ша(л)ка прода(н)е, ку имению его м(л). Брусилову,
которые преречоны зо всеми также пожитки, дубровами, лесеами, сено-
жатми, потоки, речки и болоты, на ставы сыпа(н)я го(д)ными, которы(х)
то кгру(н)товъ яко до Пукова, Батыева, Миле(и)чичъ, Манастирища и
Ще(н)ко(в)ки по ты(х) урочисчахъ и граница(х) з обую сторонъ и(х) м(л).
пнъ ма(р)шалокъ и пнъ хоружи(и) мають вечно уживати.

И просили мене з обую сторо(н) и(х) м(л). пнъ ма(р)шалокъ и пнъ хо-
ружи(и), абы(х) тую справу и границу, чере(з) мене и комо(р)ника учи-
неную, до кни(г) спра(в) мои(х) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) записати ка-
за(л). Которая справа есть записана и выпи(с) го(д)не на ѿбе(д)ве стороне
слово у слово и(х) мл(с)ть с книгъ моихъ по(д)коморъскихъ, подъ мою
печатю и с по(д)писо(м) руки моее и комо(р)ника моего киевского, есть
выдан.

Року Бо(ж)его тисеча ше(ст)сотного м(с)ца октебра два(д)цать четве(р)-того дня.

На року припало(м) зъ отосланья ω(т) суду зе(м)ского Киевского за по(э)вы по(д)комо(р)скими воево(д)ства Киевского, ω(т) пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморо(г){о} киевского, выдаными по и(х) м(л). пно(в) Федора, Гапона и Ждана Дедовичо(в) Трипо(л)ски(х) в жалобе брата и(х) 101 м(л). рожного моло(д)шого пна Федор[а] // Дедовича Трипо(л)ского ω розделокъ ро(в)ны(и) и вечны(и) во (и)ме(н)ью и(х) милости спо(л)но(м) в селе Кло(ч)кохъ такъ лю(д)ми по(д)даными, яко и кгру(н)то(м) тамо(ш)ни(ж), яко то шире(и) все меновите в ты(х) позве(х) по(д)комо(р)ски(х), в зе(м)ски(х) и в декретехъ суду зе(м)ского Киевского достаточне описано е(ст), на року теды теперешне(м) дня, выше(и) датою опи[са]ного ², передо мною, Семеном Уру(ц)ки(м), коморо(р)нико(м) зе(м)ли Киевское, за листом ω(т)вороны(м) на тую справу ω(т) его м(л)сти Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморого, высланы(м) и чере(з), ωны(и) ли(ст) пна по(д)коморого, с печат(ю) и з вла(с)ны(м) по(д)писомъ руки его м(л). умоцнены(м), ставши очеви(с)те<;> в селе менованомъ Кло(ч)ко(х) ωбоя сторона, поводовая пнъ Федо(р) моло(д)ши(и) Трипо(л)ски(и), повы(д)!! поне(с) позовъ по(д)комо(р)ски(и) ω ро(з)делокъ ро(в)ны(и) и ве(ч)ны(и) лю(д)ми и кгру(н)томъ села Кло(ч)ковского и по вычитанью то(г){о} позу довелъ року выписом(м) с кни(г) за(м)ку Ω(в)ру(ц)кого со(з)нанья во(з)ного киевского Ку(з)мы Ласка, и проси(л) ω (с)праве(д)ливость, хотечи метъ вечны(и) ровны(и) з братьею своею в то(и) меновано(и) маестности ро(з)делокъ.

А позваная сторона пнове Федо(р), Гапо(н) и Жда(н) Триполски(е), боронечи ро(з)делку, рокъ бурили тыми словы, и(ж), де(и). тому во(з)ному Кузме Ласку на теперешни(х) роко(х) зе(м)ски(х) киевски(х) Светом хальскихъ, недавно минулы(х), зада(н) есть фа(л)шъ ω(т) его м(л). пна старосты ωвруцкого, а прето, де(и), ωны(и) во(з)ны(и) урядо(м) свои(м) сгравсвать не може, тогда то(т) дово(д) не есть слушъны. И за ты(м) просили волности ω(т) по(э)ву и ω(т) року. И пово(д) мени(л). же рокъ слушны(и), бо по(э)вы даны чере(з) того во(з)но(г){о} за ки(л)ко неде(л) пере(д) заданье(м) того, яко они меня(т) яки(с) фа(л)шъ, и проси(л) ω розделокъ.

101 зв. Я, слухавши(и) ко(н)трове(р)сы(и) з обею(х) // сторо(н)я, наказа(л) стороне по(з)вано(и) ³ дале(и) поступова(т), а сторона позваная апелевала. Которое апеляцый поводовая сторона боронила и просила, жебы допуциона не была, кгды(ж) не(т) самое головное речи, але ω(т) зби(тя) и року апелюе, бо, де(и), «невинъне ми справу зволокають, хотечи ме ω бо(л)шую шкоду припавить» ⁴. И просиль пово(д) ω (с)праве(д)ливость, а позваные, стоечи при апеляцый, бралися на (з)волоку до трибуналу.

А такъ я, не допускаючи апеляцый, позваны(х) на се(с) ча(с) ω(т) року во(л)ными учинивши, наказа(л), и(ж) бы и(н)ши(м) во(з)ны(м) на

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Склад «са» пропущений.

³ Мабуть, описка замість «поводово(и)».

⁴ Описка замість «приправить».

и(н)ши(и) рокъ пнѣ Фѣдо(р) Трипо(л)ски(и) моло(д)ши(и) ѿ тую (ж) ре(ч) ку ро(з)делку ровному ве(ч)ному бра(т)ю свою припозва(л) пере(д) су(д) по(д)коморе(г)о. Поводовая сторона, пнѣ Фѣдо(р) Трипо(л)ски(и), декре(т) мо(и) принявши, на сторону по(з)ваную и шкоды свои протѣстовалъся, и ⁵ в то(м) ро(з)делку зволюку ему неви(н)не учинили.

Которую протѣстацію пна Федора моло(д)шого Трипо(л)ского принявши, тую справу про памѣть до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) киевски(х) уписати казаль.

№ 20. [...] ¹

Року Бо(ж)е(г)о тисеча ше(ст)со(т)ного м(с)ца октебра два(д)ца(т) пято(г)о дня.

На року, припало(м) зъ ѿтосла(н)я ѿ(т) суду зе(м)ского Киевского за по(з)вы по(д)комо(р)скими, передо (м)ною, Семеновъ Уруцкимъ, комор(н)ико(м) земли Кие(в)ское, за листо(м) ѿ(т)вороны(м), по(д) печат(ю) и (с) по(д)пи(с)ю руки его м(л). пна Ща(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморе(г)о земли Киевское, высланы(м), а в то(т) ча(с) со мною на то(и) справе были шляхта // ѿбыватели земли Киевское и(х) м(л). пнѣ Фѣдо(р) Шишка Ставецки(и), пнѣ Я(н) писа(р) ѿвру(ц)ки(и), и пнѣ Микола(и) Вороне(ц)киѣ, ставши(и) ѿчевистѣ ѿбоя сторона, то е(ст) пнѣ Фѣдо(р) Трипольски(и) з братомъ свои(м) ста(р)ши(м) пно(м) Федоро(м) Трипо(л)скимъ, на кгрунте ро(з)ниц села Кло(ч)ко(в)ского межи дво(р)цами своими, за рекою по(д)ле луга реки Норины на проробку ново(м) спо(л)ное дубровы и(х) м(л)., где собе пнѣ Фѣдо(р) Трипо(л)ски(и) ѿ(т) ста(р)шого брата своего пна Федора Трипо(л)ского кривду мени(л) быть, где (ж) сторона поводовая, пнѣ Федоръ Трипо(л)ски(и), по(д)не(с)ши позо(в), выданы(и) по ста(р)шо(г)о[о] пна Федора ѿ поробеньѣ че(р)тежо(в) стары(ш) ² части его и ѿ розобранье больше(и) кгрунту присады ѿ(т) реки у(з)лу(ч) Норины, проси(л) ѿ (с)праве(д)ливо(ст). А пнѣ Фѣдо(р) ста(р)ши(и), яко по(з)ваны(и), против того по(з)вумовиль, и(ж), де(и), «робило(м) свое вла(с)ное, и к тому, де(и), е(ст) еще братья уча(с)ники пнѣ Гапо(н), пнѣ Жданъ Трипо(л)ские, и(ж) и(х) не (с) припозва(н)я ему в отказе быть не хочу». А пнѣ Фѣдо(р), сторона поводовая, мови(л), и(ж), де(и), «не братья, але ты са(м) мене ѿ(т) присады ѿ(т) реки вытиснулъ и вла(ст)ныи мои че(р)тежи старыи еси ро(з)робиль чере(з) ли(ст) упомина(л)ны(и)». И показова(л) ли(ст) ѿ(т) суду зе(м)ского Киевского упомина(л)ны(и), в жалобе его до ста(р)шого пна Федора выданы(и), которы(м) его ѿбносиль, жебы ему та(м) в то(м) ме(ст)цу кри(в)ды не чини(л). И за тымъ проси(л) ѿ (с)праве(д)ливо(ст).

⁵ Очевидно «и (ж)».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

² Описка, треба «старых».

Где, ту(т) же стоячи, пнѣ Гапо(н) и пнѣ Жда(н) Трипо(л)ские ку тому кгру(н)ту уча(ст)[ни]ками ³ се приповедали, што и пнове Федоровѣ Трипо(л)ские ѡба(д)ва при(з)навали, для чого ста(р)ши(и) просиль, абы ѡ(т) року бы(л) воле(н).

102-зв. А такъ я, присмо(т)ревшися праву посполитому и статуту, пна Федора ста(р)шого Трипо(л)ского на се(с) ча(с) ѡ(т) року во(л)нымъ учинивши, наказую, абы пнѣ Федо(р) Трипо(л)ски(и) // моло(д)ши(и) знову ѡ тую (ж) рѣ(ч) по(з)вы по(д)комо(р)скими пна Федора ста(р)шого по(з)ва(л), также пна Гапона и пна Ждана Трипо(л)ски(х), яко бра(т)ю и уча(ст)нико(в) сво(и)х), ку прислуха(н)ю тоѣ sprawy припо(з)ва(л) роко(м) завиты(м).

Што для памяти до кни(г) спра(в) судовы(х) по(д)комо(р)ски(х) кие(в)-ски(х) е(ст) записано.

№ 21. [...] ¹

Лета Бо(ж)его нароже(н)я тисеча ше(ст)сотного м(с)ца ѡктября два(д)ца(т) пятого дня.

На року, за позвомъ по(д)коморьски(м) киевски(м) припаломъ, передо мною, Семено(м) Уруцкимъ, комо(р)нико(м) воево(д)ства Киевского, будучи мнѣ на (с)праве урожоны(х) пна Федора моло(д)шого Дедовича Трипо(л)ского, яко повода, а межи пны Федоромъ ста(р)шимъ, Гапо(но)мъ, Жданомъ Дедовичи Трипо(л)скими, яко по(з)ваными, бра(т)ею рожоною, ко(то)ры(х) позва(л) поменѣны(и) пнѣ Федоръ молодши(и) Трипо(л)ски(и) позвомъ по(д)комо(р)ски(м) з одо(с)ла(н)я ѡ(т) суду земского Кие(в)ского до суду подъкоморего на розделокъ вечисты(и) именья и(х) Кло(ч)ковъ, межи иньшими именьями и(х) лежачо(г) [о], и к тому тежъ на тотъ же теръминъ по(з)ва(л) ѡсобнымъ позвомъ то(т) же пнѣ Федо(р) молодши(и) Трипо(ль)ски(и) брата своего старъшо(г) [о] Трипольского ѡ забраньѣ ѡ(с)т-рова Бубо(н)ца, на року тогда помененомъ, теперешнемъ, дня и даты выше(и) писаное за ты(м) по(з)вомъ подкоморьскимъ ѡбоя сторона, пнове Трипольские на местцу, в позве на(з)начономъ, то естъ меновите за рекою 103 Норыною, // межи дворъцовъ пновъ Трипольскихъ Коцовщины и Мутовки, ку ро(с)праве становилисе.

Тамъ же, на то(м) местцу и на томъ теръмине, постановившисе ѡчевисте передо мною, коморьникомъ, пнѣ Жданъ Дедовичъ Трипольски(и) учинилъ приповеданье тыми словы, ижъ, де(и):

«Пнѣ коморьнику, по ѡбеюмъ сторонамъ тоѣ реки Норины, якъ у Черъниговца(х) с пано(м) Федоромъ Шишкою Ставецкимъ и братьею моею рожоною, также, де(и), и по друго(и) стороне реки Норины, где теперь ваша м(л). стоишь, я з братьею своею и з ыменьями ихъ, такъ уме(с)ными

³ Текст пошкоджений.

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

зо мною, яко тежь и ихъ ѿсобнымъ Коцовщиною, маю в судереви з ними, я маю свои вла(с)ные части, ѿпро(ч) умесны(х) имене(и) Ключко(в) и Бубеньца: пе(р)шую ча(ст) ѿсобную в ро(з)деле вечномъ ѿ(т) брать(и) моею маю землю Давы(д)ковскую и Черъниговскую, которую, де(и), есми выменя(л) и до(с)таль ѿ(т) пна Ивана Со(л)тана за (и)менье мое Книжичи, и по то(и) же, де(и), части Давы(д)ковско(и) маю по ѿбоюмъ сторона(м) реки Норины; до того, де(и), маю и (в) земли Полоча(н)ско(и); также, де(и), маю и в томъ Бубеньцы, о которы(и), де(и), бра(т) нашъ пнъ Федо(р) молодши(и) позываетъ пна Федора ста(р)шого, брата нашего. И в ты(х), де(и), поменены(х) частя(х) заровно з бра(т)ею маю во вси(х) пожитко(х) з ними в ты(х) именьяхъ, абы, де(и), на потомъ праву моему то ничего не шкодило».

И проси(л) пнъ Жданъ Трипо(л)ски(и), абы(м) я тое приповеданье его, до книгъ по(д)комо(р)ски(х) приня(в)ши, записати каза(л), што записано естъ.//

103 зв.

№ 22. [...] ¹

Лета Бо(ж)его нароженья тисеча ше(ст)сотно(г)ло м(с)ца октебра два(д)ца(т) шостого дня.

На року, за по(з)вомъ по(д)коморъскимъ, выдано(м) за жаданьемъ урожоного его м(л). пна Гарасима Сурина, по(д)су(д)ка земского киевского, и ѿ(т)ца Григоря Савича, священъника ѿ(в)ручко(г)о це(р)кви светы(х) праве(д)ны(х) Екима и А(н)ны, по вельможную ея м(л). кнегиню Алекса(н)дровую Вишневецкую князю Александру Капустянюку ку розграниченью кгрунтовъ у Кру(г)ло(г)ло лъса, за речкою Звонкою, на день сего(д)нешни(и) м(с)ца октебра два(д)ца(т) шостого дня припаломъ, передо мною, Семеномъ Уру(ц)ки(м), коморъникомъ земли Киевское, за листо(м) ѿ(т) его м(л). пна Ша(с)ного Ха(р)ли(н)ского, по(д)коморе(г)о зе(м)ли Кие(в)ское, до тое справы зосланымъ, и при мне на то(т) ча(с) будущими ихъ м(л). ѿбывательми земли Киевское его м(л). пно(м) Ивановъ Лозкою, писаромъ земски(м) киевски(м), пно(м) Ра(х)валомъ Витовски(м), ловчимъ зе(м)ли Киевское, пно(м) Федоро(м) Шишкою Ставецки(м), пно(м) Гапономъ и пно(м) Федоромъ Дѣдовичи Трипо(л)скими, пно(м) Матысо(м) Жуковски(м) и и(н)шими немало, при мне будущими, кгда ся зъ стороною поводовою, и(х) мл(с)тями речеными пны ѿбывательми на кгрунт) у Кру(г)лого леса, за речкою Зво(н)кою, и та(м) ставши, ю(р)здыщю!! вряду своего фу(н)довавъши и чере(з) возного енора(л)ного!! шля(хе)тного Де(м)яна Суету ѿвола(т) и до (с)правы // стороне поводово(и) противко по(з)вано(и) приступова(т) наказа(л). По ѿномъ ѿволанью, ставши ѿблично, его м(л). пнъ Гарасимъ Суринъ, по(д)судокъ зе(м)ски(и) кие(в)ски(и), са(м) ѿ(т) себе и, за мо(ц)ю листовною уча(ст)ника своего, реченого попа Григоря Савича, позо(в) по(д)комо(р)ски(и) жалобы своею по(д)не(с) и з оно(г)о, на по(з)ваную ея

104

¹ Заголовок акта в книзі відсутній.

мл(с)ть кнегиню Вишневе(ц)кую жалуючи, читати даль. И такъ ся в собе маеть:

«Сча(с)ны(и) Ха(р)ли(н)ски(и), по(д)коморы(и) киевски(и), ве(л)мож- но(и) ² кнегини Александрово(и) Вишневецко(и) кнжне Алекса(н)дре Анъд- реевне Капустянце, кашталяновне бра(с)ла(в)ско(и), старо(с)тя(н)це ѿ(в)- ружко(и).

Жалова(л) в суду моего по(д)комо(р)ского урожоны(и) пнь Гарасим Су- ринь, по(д)судокъ зе(м)ски(и) киевски(и), и священъникъ [ѿ]вруцки(и) ³ це(р)кви светы(х) праве(д)ны(х) Екѣма и Анъны ѿте(ц) [Г]ригоре(и) Сави(ч) на вашу м(л). ѿ том што (ж), де(и), року прошлого тисе[ч]а пя(т)сот деветь- деся(т) ѿ(с)мого м(с)ца августа ѿ(с)могона(д)ц[а]ть дня ваша, де(и), м(л)., на(с)ла(в)ши мощно к(г)ва(л)то(м) по(д)да[н]и[х] мещанъ своих алекса(н)дров- ски(х) и слобожан(г)о(р)ловски(х) [на] власны(и) к(г)ру(нт) и(х) зобопол- ны(и) во врочища ѿколо Кру(г)лого леса, за речкою Звонкою, сеножати ихъ покоси(т) и ѿ(т)ня(т) к(г)валтовне розказала. Которы(и) то пнь по(д)судокъ и(з) ты(м) священъникомъ ѿ(в)руцки(м) зара(з) вашу м(л). в ты(м) же року звы(ш)менованымъ тое бе(з)правное и к(г)а(л)товное!! ѿ(т)ня(т)е и поко- шеньє сеножате(и) свои(х) на роки зе(м)ские киевские, ѿ(с)вето(и) Тро(и)цы припадаючие, пере(д) ⁴ су(д) зе(м)ски(и) позывали. Яко (ж) су(д) зе(м)ски(и), прихилиючися праву посполитому, декретомъ своимъ ѿтосла(л) вшу м(л). ѿбью(х) сторонъ на ро(с)праву до суду моего по(д)комо(р)ского.

Ѡ(т) которого декрету земского ваша м(л)., кнегине Александрова Вишневецкая, до суду головного трибуна(л)ского апелевала. Су(д) зем- ски(и) апеляшы(и) вше(и) м(л). допусти(л). А к(г)ды, де(и), тя!! справа за апеляшыцею приточилася пере(д) су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и), су(д) теде ⁵ трибуна(л)ски(и), ни в чи(м) не нарушаючи декрету суду земского, знову // вашу м(л). до суду моего по(д)коморьского ѿтосла(л), што шире(и) а достаточне(и) на поступко(х) правны(х) и на декрета(х) земьски(м) и три- буна(л)скомъ ѿписано и доложено еть ⁶.

104 зв.

Яко жъ пнь Гарасим Сури(н), по(д)судокъ зе(м)ски(и) киевски(и), и(з) ты(м) священъником(м) праведницъкимъ, не вѣстаючи в праве своемъ, ѿ то вашу м(л). пере(д) су(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) си(м) по(з)во(м) мои(м) позовають, прото приказуе(м), абы вша м(л)., кнегине Алекса(н)дрова Вишневецкая, передо мьною, а в небы(т)ности мое(и) ино пере(д) комор(н)ико(м) мои(м), ѿ(т) поданья сего по(з)ву моего по(д)комо(р)ского за (д)ве недели та(м) выеха(в)ши, на к(г)ру(нт) ку ро(с)праве и ро(з)делку ѿчевисто стала и в то(м) се его м(л). пну Гарасиму Сури(н)у, по(д)су(д)ку зе(м)скому киевскому, и ѿ(т)цу Григо(р)ю Савичу, священънику праве(д)ни(ц)ко(м)у, яко на року завитомъ, ус(п)раве(д)ливила.

² Друга літера «о» виправлена з іншої букви.

³ Тут і далі 11 рядків тексту з лівого боку аркуша пошкоджені; реконструйовані літери взято в квадратні дужки.

⁴ Літера «п» виправлена з «з».

⁵ Мабуть, помилково замість «теды».

⁶ Описка замість «есть».

П[и]сань ув О(в)ручомь року Бо(ж)его нароженья тисе[ча] ше(ст)сот-ного м(с)ца октебра второгона(д)ца(т) д[н]я]. Семень Уруцки(и), комо(р)-никъ земли Киевск[ое], вла(ст)на рука».

А по вычита(н)ю того по(з)ву пово(д), дове(д)ши даня его по(з)вано(и) очевисто в руки реляцыею во(з)ного выписо(м) с кни(г) за(м)ку г(с)дрьского Овру(ц)кого, да(л) сторону по(з)ваную чере(з) во(з)ного енора(л)ного шляхетного Де(м)яна Суету до росправы приволати.

За которы(м) приволяньем во(з)ного и(з)завшися ⁷, очевисто ста(в)-ши, умоцованы(и) приятель еє м(л). кнегини Алекса(н)дровое Вишневецкое пнь Я(н) Воронезки(и), писа(р) замку О(в)ру(ц)кого, за мо(ц)ю листовною, ему до обмовы в то(и) справе на зыскъ и страту даною, не (в) способъ ко(нт)рове(р)сы(и), я ⁸ с поводовою стороною, вда(л)ся, то(л)ко в способъ обмовы поведи(л), же «позваная до росправы в то(и) справе с поводомъ пере(д) вшею мл(с)тью фору(м) слушного не має(т) // с ты(х) ме(р), же по(з)ваная о (з)лы(и) перево(д) права в ты(л) за якою(с) апеляцыи его о(т) суду зе(м)ского Киевского, о которо(и) ани по(з)ву, до нее выданомъ до суду зе(м)ского, не видала, у суду трибунальського зао(ч)не оде(р)жаны(и), до суду головного трибуна(л)ського ку по(д)несеню а скасованю его, повода, запо(з)вала». Чого доводечи, позовъ на трибуна(л), о то выданы(и), и реляцыю во(з)ного Ивана Вышетравки положенья его по по(з)ваного выписе(м) с кни(г) за(м)ку О(в)ру(ц)кого доводи(л), и поведи(л), же пово(д) противъ по(з)ваное на нинешни(м) року, яко неслушномъ року, уставать и тоє справы проти(в) по(з)ваное попираць ани того, яко о(н) менуеъ, кгрунту, не росправившися о то с по(з)ваною за ты(м) по(з)во(м) ку суду трибунальського, граничить не можетъ. [И] ⁹ проси(л), абымъ я тую справу суспи(н)-дова(л) до того ча(с)у, ни(м) се пово(д) [с] по(з)ваною за ты(м) по(з)вомъ росправитъ, и позваню на то(т) ча(с) [во(л)н]ою учини(л). Которы(и) то позо(в), по повода от по(з)ваное выда(н)ы(и) и передо мною читаны(и), так се в себе маєтъ<, >:

105

«Жикгимо(нт) [Тре]ти(и), Божою мл(с)тью коро(л) по(л)ски(и), велики(и) кнзь литовски(и), ру(с)[ки(и)], [п]ру(с)ки(и), мажове(ц)ки(и) [!], жомой(т)ски(и), ифля(нт)ски(и), шведе(д)ски(и), кго(д)ски(и), [ван]да(л)ски(и) деди(ч)ньи(и) коро(л).

Тобе, урожаноу Гарасиму Сури[ну], [п]ло(д)суджу зе(м)скому киевскому, приказуе(м), ажебы(с) пере(д) судо(м) [наши](м) головны(м) трибуна(л)ски(м) в Люблине в року пришломъ [тисеч]а ше(ст)со(т) пє(р)вомъ припадаючи(м) и сужоны(м) на то(т) ча(с), кгда [справ]ы воево(д)ства Киевского поря(д)комъ свои(м) во(д)лугъ ре[естру] по поданю того по(з)ву напє(р)ве(и) сужоны и о(т)правова[ны] будутъ, на жалобу и правное попиранье кнегини Але[кса(н)др]овое Вишневецкое кне(ж)ны Алекса(н)дры Капустяньки, [на] року, яко на завытомъ, са(м) очевисте ста(л). Которая тебе

⁷ Описка замість «о(з)завшися».

⁸ Очевидно, описка замість «як» чи «яко».

⁹ Звідси і далі 15 рядків тексту пошкоджені: з лівого боку аркуша текст зотлів, в кожному рядку бракує від однієї до 4—5 початкових літер. Тут і далі невідновлені місця позначені крапками, а реконструйовані взято в квадратні дужки.

позываєть ¹⁰ и ¹¹ то, и(ж) ты, змовившися сполечне з неяки(м) попомъ ѿвру(ц)ки(м) Григо(р)ємъ Савичо(м) и утвори(в)ши собе неєкоєс право на кгрунтъ и ѿ(с)тро(в) єє вла(с)ны(и) Дєвоши(н)ски(и), на(д) рєчкою Звонь-кою назвиско(м) лежачи(и), якобы собе належачи(и), привлащаючи собе немалую часть ѿного кгру(н)ту, пє(р)вє(и) ув урядє кгро(д)скомъ Киевскомъ задаваючи є(и) тру(д)ности ѿ неякиє(с) грабежи и кривды неякиє(с) не(с)лы-ханые, якобы тебе и по(д)даны(м) твоимъ ѿ(д) неє поделаные, а пото(м) тепєр ѿ то(ж) пєрє(д) судомъ наши(м) трибуна(л)ским, в року тепє(р) идучо(м) тисєча шєстьсо(т)но(м) [су]жонимъ, и на воеводствє Киевско(м) за апєляцыею неякою(с) якобы роковъ зємъски(х) киевски(х), в року тисєча пят(т)со(т) дєвєтьдєся(т) осомъ ѿ (с)вєто(и) Тро(и)цы сужоны(х), на кото-рыхъ // прєрєчоная кнєгиня с тобою жадное росправы не мєла ани сє в рє-єстрє показала, на трибуна(л) выточоною, декрєть пєрє(д) судомъ трибу-нальски(м) на вывєдєньє по(д)коморого на неєкоє(с) ро(з)граничєньє кгру(н)-ту идєржа(л) ¹² єси. Которая апєляцые и(ж) не вєдати, ского уро(с)ла, и кнєгини жа(д)ное сє ро(с)правы с тобою не (з)наєть, ани жа(д)ному умоцо-ваному того ѿ(т)правоватє не (з)лєцылє. Хотєчи вєдомости ѿ то(м) с книгъ зє(м)ски(х) киевски(х) досєгнути, тепєр на рокахъ прошлы(х) Миха(и)лов-ски(х) ѿ неположєньє книгъ зє(м)скихъ киевски(х) на тєбє, яко по(д)су(д)ка, и колєкги твоеє ѿ(с)вє(т)чєньє внє(с)ла] ¹³. А задаваючи тепєр злы(и) и нєслушны(и) поводъ ¹⁴, гд[є (ж)] твои тоє справы поменєное ку показа(н)ю такъ д[є]крєту тоє твое(и) апєляцые зє(м)ское, яко и роз[ъ]мовь неякихъ(с), которые припоминаєшь в[ъ] своємъ декрєтє трибунальскомъ, такжє за[...], ку скасованью и по(д)нєсєнью того твоего нєсл[у]шнє и неправнє ѿдє(р)жа-ного поступку пєрє[д] судомъ на року звышъмєновано(м) припозы[вє(т)]. Писа(н) у Києвє року тисєча шєстьсотного ѿктєбра пятогона(д)ца(т) дня. Ива(н) Ло(з)ка, пилсар]».

А по вычитанью того по(з)ву пово(д) єго мл(с)ть [пан] по(д)судокъ, указуючи пєрє(д) судомъ нинєшнєи(м) [право?] в то(и) справє слушноє, по-вєди(л), жє «по(з)ваная ты(м) [за]даньємъ помєтого ¹⁵ по(з)ву трибуна(л)-ского справу гамовати не можє(т), а то с ты(х) причи(н), жє кгды ѿ кривды и ро(з)делокъ то(т) з позваную справу у суду зє(м)ского киев-ского мє(л), єє м(л). зо (м)ною ѿ то ко(н)тровє(р)товала и сама чєрє(з) сєбє на су(д) трибуна(л)ски(и) апєлевала. И контровє(р)сыи на(с), ѿбєю(х) сторо(н), апєляцые чєрє(з) позваную для того, жє су(д) зє(м)ски(и), то(и) справє фору(м) у суду своєго не у(з)навши, до суду належного по(д)ко-моръского ѿтосла(л), до суду трибуна(л)ского выточона. И за тою апєля-цыею позваная зо мною у суду трибуна(л)ского чєрє(з) умоцованого своєго

106 пна // Ка(с)пєра Бразинъского контровєрътовали, а су(д) трибунальски(и) тую жь справу до суду по(д)комо(р)ского ѿтосла(л). Вєдлугъ которого дек-рєту трибуна(л)ского фору(м) то(и) справє пєрє(д) пном коморъникомъ

¹⁰ Склад «по» повторений двічі.

¹¹ Мабуть, помилково замість «ѿ».

¹² Описка замість «ѿдєржа(л)».

¹³ Звідси і далі 16 рядків тексту пошкоджені: з правого боку аркуша текст зотлів, в кожному рядку бракує від одної до 3—4 кінцевих літер.

¹⁴ Можливо, «переводъ»?

¹⁵ Пропущені літери: треба «поменутого».

єсть слушноє<, >». Якожь и де[к]рета ¹⁶ вышгьречоные автенътыце указавши, про[си]л(л), абы тые ѡбмовы позваное на сторону ѡ(т)ло[жи]лѣ, а до росправи в то(и) справе правное по(з)вано(и) при[по]лзвать наказа(л).

А речоны(и) умоцованы(и) кнегини [Вишне]вѣцкое домовялѣся, абы позвано(и) на то(т) позо(в) [до суду трибуна(л)ского росправи(т), кгда (ж) позваная то(т) уве(с) [...] поводо(в) ганить и то задаеть, же єсть неслу[шны(и)], правне в ты(л) и в неведомости позваное ѡде(р)жаны(и). [И протест]ова(л) на свое(м) пляцу за ты(м) по(з)во(м) свои(м) неслушно(ст) [...] сты его показати и его по(д)нести проси(л), абы по(з)[ваная н]а тотъ ча(с) ѡ(т) року волною учинена была.

Я тогды [Семен] Уру(ц)ки(и), коморъникъ, посполу зъ и(х) мл(с)ти пны [ѡбывате]льми, при мне на то(т) ча(с) будучими, ѡборо(н) сторо(н) ѡ [то вы]слушавши и тую справу добре зрозумевши, а ба[л]чечи, иж[е] то справа декретомъ трибуна(л)ски(м) з ро(с)правы [трибунал]ское ѡбеюхъ сторо(н) на су(д) пна по(д)коморего ѡто(с)лана, [...] ее з ро(с)правы ѡбеюхъ сторо(н) єсть ста(л), для того [до декрета] трибуна(л)ского ся прихиляючи ¹⁷, [все ѡ]бмовы по(з)ваное и то(т) позо(в) по поводу, ку скасова(н)ю...] процесу выданы(и), на сторону ѡ(т)ложивши, по(з)вано(и) [до рос]правы приступовать наказуєть ¹⁸.

А умоцованы(и) [кнеги]ни Вишневецкое, не при(и)муючи того декрету моего, [до суду] головного трибунальського апелеваль. Я и(м) апе[л]я[л]цы донусти(л). А его м(л). пнѣ по(д)судокъ передо мною [ѡ ш]коды своеє протестова(л), и(ж), де(и), єє м(л). кнегини Вишневе(ц)[кая] речми непотребными и неправными, ку зволоє справедливости и приводєчи до шко(д) мене, справу мою затлумаєть. Я (т)єды протестацью его м(л). приня(л). До того те(ж) єи ¹⁹ м(л). пнѣ по(д)судокъ на мене, коморъника, во(з)ными и шля(х)тою се светчилѣ, же я апеляццы вѣ ты(и) справе, не хотєчи справе(д)ливости вчинить, допусти(л), рокъ ѡбеюмъ сторонамъ, кгда справы воево(д)ства Киевского з реес[тру] припадуть и судитися почнуть, жа(т)[?] зложи(л).

Што все про память до книгъ по(д)комо(р)ски(х) записати єсми казалѣ.// 106 зв.

№ 23. [...] ¹

Лета по. нароже(н)ю Ису(с) Христа, сына Бо(ж)его, тисєча шєстьсотного м(с)ца ноябра сємого.

Передо (м)ною, Сча(с)ны(м) Ха(р)линъски(м), по(д)комори(м) киевски(м), а при (м)не на то(т) ча(с) на то(и) справе бы(л) комор(р)никъ воево(д)ст[ва] Киевского пнѣ Семє(н) Уру(ц)ки(и), по(д)судокъ воево(д)ства Киевского его

¹⁶ Звідси і далі 26 рядків тексту пошкоджені: з лівого боку аркуша текст вирваний, в кожному рядку бракує від 2—3 до 7—8 початкових літер.

¹⁷ Слово повторене двічі.

¹⁸ Мабуть, помилково замість «наказуємъ» або «наказа(л)».

¹⁹ Описка замість «єго».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній. Від самого акта зберігся лише його початковий аркуш (106 зв.), перекреслений чорнилом навхрест.

м(л). пнѣ Гараси(м) Сури(н), тиву(н) воево(д)ства [Киѣв]ского ² пнѣ Микола(и) Сте(ц)ки(и) и и(н)ши(х) зацны(х) люде(и) не[ма]ло, приточилася справа за позвомъ моимъ [по(д)ко]морьскимъ, ѿ(т) урожного пна Кузмы Ласка, [земе]нина воеводства Киѣвского, яко сторон[ы] пово[д]овое, выда-нымъ по учасниковъ и д[е]дичихъ маѣтности Ласко(в)ское, то естъ по [Ми]ха(и)ла Ласка, судью кгородского веницкого, [и по бра]т[ъ]ю его м(л). по пиа Богдана а Фѣдора [Миха(и)ло]вичовъ Ласковъ, по пна Якуба Мѣдушов[ско-го и] мальжонку его Ѡвдотью, прозываемую [Невиданую] Левковну Гулевичовну Перека(л)скую, и по с[ы]нов[ъ] ея А(н)дрея а Васил[ъ]я Фѣдоровичовъ Ласко[в, по пну] Марковую Петровича Ма(р)ю Ивановну Ласк[овну ѿ] выделокъ имения Ласковского половицы, [кото]рая на менованого повода правомъ приро[жоным] припадаеть.

На дню теды першомъ д[і...] ве(р)ху менованомъ я, подкомори(и), на уро[чисчу] певномъ, на пете границы названомъ, подлу[г] с тыми верху меноваными людми зацным[и] и с паномъ коморникомъ, где насъ пнѣ Кузма Ласко привель, постановившися и юры(з)дыщю уфундовавши, первое приволанье ѿ(т)правити, черезъ возного енерального поветового шляхетног[о] Ивана Зарудского преволати казавши, и за ѿдозваньемъ вси(х) учасниковъ до дня завтрешнего ноябра ѿ(с)мого ѿ(т)волати есми подъ тою жъ моцью розказаль.

107 На дню засе ѿ(с)момъ м[ѣ]с[я]ца //

№ 24. [...] ¹

[...] ме(ст)цо [...]же граница [...] тымъ [...], понѣва(ж) на ни(х) и право слушное быти меную(т), не уближаючи ѿ(в)шемъ вла(с)ности<, > и належ-ности кожного вцале, и въ зупельно(и) моци заховуюючи дале(и) за стороною по(з)ваною, до (с)тѣны и пѣты кгрунту, где ѿную показати усилуе(т), идемо<, >. А сторона поводовая све(д)чилася проти(в)ко на(с) ѿ кгравамень и ѿ шкоды свое и ѿ то, же дале(и) в чужи(и) кгрунтъ ехати не можемо<, >. А ѿ(д) пано(в) Стрыбиловъ све(д)чилисѣ<, > ѿ кгвалто(в)ны(и) якобы нае(з)дъ в кгрунтъ и(х), ѿ кгра(ва)ме(н) и ѿ шкоды<, >. А же-смы се те(ж) репро-те(с)товали, же не впо(р)не, але во(д)лу[г] права поступуемо<, > де[к]ре[т]ови трибуна(л)скому досы(т) чинѣчи, [плє]нипотє(н)тъ по(з)ваное сторо-ны поведи[л]ъ, же проводи(т) и провадити хочеть<:> не чужими, яко сторо-ны на змове тве(р)дя(т)<, > але своими вла(ст)ными кгру(н)тами и [ст]ары-ми дукътами, которы(х) а(в)т[ѣ]л[н]ты[цє] доведе<:> и провади(т) до само(г)л[о] [у(с)т]я[?] [в]ало(в)ки<, > где стѣны Ловковская, Котѣле(н)ска[я] и И(в)ни(ц)кая [се] сходя(т)<, > буде(т)<, >. По ко[т]ор[ы]х(х) то протє[ст]ац[ы]х(х) провадилъ на(с) [...] вы(х) плєни[потє]н[т]ъ [...] тоєю [ре(ч)кою?] Бу(и)-

² Звідси і далі 22 рядки тексту пошкоджені: з правого боку аркуша текст зотлів, у кожному рядку бракує від 2—3 до 7—8 кінцевих літер.

¹ Цей акт не має ні початку, ні кінця. Два збережених аркуша, виходячи з їх змісту, містились наприкінці акта. Обидва аркуша дефектні, зотлілі по краях. На першому з них (арк. 107) від трьох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на семи рядках знизу з лівого боку аркуша бракує від 2—3 до 7—8 початкових літер.

м[ѣром аж] до рѣ(ч)ки [Ивѣ(н)ки мимо рѣ(ч)ку // [...] ² ты(л)ко и(ж) [...по] 107 зв.
лево(и) стороңе кгру[н]тъ Ловько(в)ск[и(и)], [а по] право(и) тве(р)дилъ быти
Котеле(н)скимъ<, >. Кгды-смы приехали до смужалины а(л)бо рѣ(ч)ки, ко-
торая з левого боку припадл[а], теды и та(м) спо(р) бы(л)ъ<, > межи по(з)-
ванымъ, <а> паны Стрыбылми, бо пленипоте(н)тъ по(з)ваны(х) тве(р)ди(л),
же то рѣ(ч)ка Ивѣ(н)ка<, > а ѡ(д) пановъ Стрыбыло(в) вывожоно, и(ж) Да(н)-
ка рѣ(ч)ка в тую Ивѣ(н)ку, а не Бу(и)ме(р) впала<»>. А тою рѣ(ч)кою Ивѣ(н)-
кою идучи, пришлисмы до слободы нов[о]е, на(з)ваное Смоло(в)ки<, > добръ
ты(х) же и(х) м(л). пановъ Стрыбыло(в) Ловько(в)скихъ, где та(к)же зано-
шоные з обудву(х) сторо(н) были протѣ(с)тацие<, > ѡ(д) пановъ Стрыбылю(в),
же то добра и(х) Ло(в)ко(в)ски[е] <, > а ѡ(д) по(з)ваны(х), же то добра коте-
ле(н)ские<. >. Яко(ж) пленипотѣнътъ по(з)ваны(х) <, > протѣ(с)това(л)се, же
тая слобод(д)ка, на(з)ваная Смоло(в)ка, на (в)ла(с)номъ Котеле(н)скомъ
кгрунтьте<, > пре(з) и(х) м(л). пано(в) Стрыбыло(в) ново есть ѡсажо[н]а, ѡ
што и(х) м(л). пано(в) пр[и](н)ц[ы]пало(в) свои(х) <. > пр[а]вом[і] чини(т) ѡферо-
валь<. > А переехавъши ч[ѣ]рез[і] мѣсте(ч)ко и чере(з) рѣ(ч)ку [Вало(в)ку,
кото[рая] по(д) мѣсте(ч)к[ом]ъ т[ѣ]че... з[а]мо(ч)к[а...]] в Ывѣ(н)ку рѣ(ч)ку
впад[ает...], Ивѣ(н)к[о]ю [рѣ(ч)кою ви[...]] //

№ 25. [...] ¹

[Лета Бо]жого [нароже(н)я тисеча ше(ст)со(т)] три(д)це(т) ѡ(с)мого[л]
мца сень[т]ебра двад[ц]я(т) ѡ(с)мого [дня].

Дѣялося на кгрунтьте на ме(с)цу певномъ, на могиле, на которо(и)
копе(ц) е(ст) усыпаны(и), зве(р)х Руди ѡ(т) пяти кгрунтьто(в) урожоное ее
м(л). панее Баръбары Че(р)касовны Гумени(ц)ко(и), су(д)иное кгро(д)ское
Кие(в)ское, Выши(н)ских и Дмитро(в)ски(х), где ко(н)куренция кгрунтьто(в)
тро(х) деди(ц)твъ стегае(т), то е(ст), з одно(и) стороны, помененое ее м(л).
панее су(д)иное кгро(д)ское кие(в)ское и ма(л)жо(н)ка еи м(с)ти, яко ѡпе-
куна, его м(л). пна Тѣѡдора Гумени(ц)кого, су(д)и кгро(д)ского кие(в)-
ского, пѣта кгрунтьтовъ поменены(х) Выше(н)скихъ и Дмитро(в)скихъ, з
друго(и) стороны, его мл(с)ти пана Иѡана Нечая Грузевича, во(и)ского зе(м)-
ли Киевское, повода теперешного, пѣта кгрунтьту Бугаевского, с третее
стороны, пѣта кгрунтьту Гво(з)довского дубръ велебного в Бозе ѡ(т)ца
Исая Трохимовича, теперешне(г)ло[л] игумена монастыра стѣо Николы ²
Пу(с)ти(н)ного киевского и капитулы ³ Мику(л)ское Пустиное кие(в)ское,
позваны(х) теперешны(х).

² Аркуш дефектний, зотлілий по краях. Від трьох верхніх рядків та від чотирьох ниж-
ніх лишилися тільки фрагменти; на 22-му, 23-му і 24-му рядках з правого боку бракує по
2—3 кінцеві літери.

¹ Заголовок акта в книзі, очевидно, відсутній. Усі аркуші акта дефектні, зотлілі по
верхньому краю, де бракує по 2—3 початкових рядка; наступні рядки, в першу чергу третій
і четвертий, збережені фрагментарно. Втрачений текст реконструйований за облятою
цього ж акта в записі № 28 (арк. 117 зв.— 124).

² Літера «ы» виправлена з двох інших нерозбірливих букв.

³ Літера «ы» виправлена з двох інших нерозбірливих букв.

Где урожоны(и) его мл(с)ть панъ Иванъ Нечаи Грузеви(ч), во(и)ски(и) зє(м)ли Кие(в)ское, акто(р) справы тепере(ш)н|еє⁴, мене, Миколая Туче-ни(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ского, постано-вившы, декре(т) су(ду) голо(в)ного трибуналу коро(н)ного Лубе(л)ского [!] показа(л), которы(м) то декрето(м) су(д) т|рибуна(л)ски(и) // [наказа(л), абы велебны(и) отецъ Исая Трохимови(ч), тепере(ш)ни(и) игуме(н) помене-ного мана(с)тыра Мико(л)ского [Пу(с)тиньского кие(в)ского, яко новы(и) по(с)сесор добръ, того мана(с)тыра належачи(х), и(с) капитулою своего по-мененого мана(с)тыра Мико(л)ско(г)ло], по(з)ваные, помененому его м(л). [во(и)скому], поводи, [кг|рунъты, до] має(т)ности его Бу[гає(в)ки нал|ежа-чи, к|гва(л)то(в)не ѿ|т|нятые, ве(д)лє пе(р)шого ѿграниче(н)я антєцєро(в)⁵ свои(х) до де(р)жанъя и реа(л)ное посєсии ѿ(д) дати того декрету за не-дѣль осмь подали. До которого пода(н)я су(д) т|рибуна(л)ски(и), та(к)же до понове(н)я грани(ц) по(п)сованы(х) и посыпа(н)я копьцо(в) и припатрєня ся то(и) реи(н)дукции по(д)коморого альбо ура(д) его прида(л), ѿ чо(м) то(т) декре(т) т|рибуна(л)ски(и) шыре(и) в себе ѿ(б)мовляє(т). Которы(и) его мл(с)ть панъ воиски(и), поводъ, продукова(в)шы, проси(л) мене, абы(м) с пови(н)но(с)ти ураду моего на ме(ст)цу поменено(м) юри(з)дицию мою ура-довною уфо(н)довалъ. Ѡ(д) которо(и) фундации юри(з)дици|и| стороны ѿбе(д)ве межи собою ко(н)т|рове(р)товали, которы(х) ко(н)т|рове(р)сии и(х), то є(ст) повода самого ѿчеви(с)то, а ѿ(т) позваны(х) є(г)ло м(л). ѿ(т)ца мет-рополиты урожоны(и) панъ Тєѿдо(р) Сусло, а ѿ(д) велебно(г)ло ѿ(т)ца Исая Трохимовича, игумєна тепере(ш)него мику(л)ского пусты(н)ного кие(в)-ского и капитулы Мику(л)ского Пу(с)ти(н)ное кие(в)ское<.> ѿ(д)инъ з бра-т|ии, велебны(и) ѿтє(ц) Мєлє(н)ты(и) Кожухо(в)ски(и).

Я, комо(р)никъ, выслуха(в)ши и ѿныє зрозумєвшы, юри(з)дицию мою урадовую та(м), на то(м) ме(ст)цу, где мене сторона поводовая по(с)тано-вила, вла(с)но(с)ти кг|ру(н)ту на ѿбе(д)ве стороне ничого не убליжаючи, фундую и уфундовалємъ, и ѿную возьному шляхєтньому Миколаєви Ре-новському ѿбволати и публиковати розказалємъ. Которы(и) ѿвола(в)-ши // [...]|ции свое подаль ли(ст) ѿ(д)рочоны(и) а [...]позовъ подькомо(р)-ски(и) по ѿбєдвє стороне такъ сє в поведе, яко и по позъваны(и), в [...]ны(и), которы(и) такъ сє в себе ма(є)т:

[«Ф|илонъ [на Шумьску Во|роничъ, [по(д)коморы(и)] зем[ли] Киев-ск[ое].

[Урожо|ному его м(л). пану [И|ѿанови] Грузєвичови, во(и)скому земь-ли Киевское, яко поводи вы т|ое| справы, а я(с)невелебному в Бозє его м(л)ст|и| ѿ(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепископови, митрополитови киев-скому, гали(ц)кому и всєя Росии, а(р)химаньдритови печє(р)скому киев-скому, игумєнови бывшєму микольскому пусты(н)скому, также велебному ѿ(т)цу Исаяи Трохимовичови, теперешьнему игумєнови того жь помене-ного монастыра, новому посе(с)сорови добръ, до него належачихъ, и ка-питуле Мико(л)ско(и) Пустынсько(и) киевско(и), яко позвано(и) сторо-не<.>.

До ведомости в. мстя(м) ѿбудву(м) сторона(м) чере(з) то(т) ли(ст) мо(и) ѿ(д)рочоны(и) привожу, иж в то(и) справе, которую сторона поводовая с

⁴ На місці літери «н» порваний папір.

⁵ Пропущені літери: треба «антєцєсоро(в)».

по(з)ваными мела ѿ выбитъе з кгрунту свое(г)ло деди(ч)ного Бугаювского и приверженные его до добръ манастыра светого Микола Пустыньского села Гво(з)дова, в по(з)ве ориинальноты специifice выраженого<.>, су(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) декретомъ своимъ в року тепере(ш)не(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿсмомъ мсца июня два(д)цать пятого дня учиненымъ, наказа(л) реиндукцью тыхъ кгрунъто(в), абы и(х) по(з)ваные ве(д)ле пе(р)шого ѿграниче(н)я антцесоров своихъ до де(р)жания поведови подал[и] до реалное посе(с)сии ѿ(т) да(т)ы то(г)ло де(к)ре(т)лу // [за недель 109 зв. ѿ(с)мъ, до которого подаванъя мене, по(д)коморого, а(л)бо уря(д) мо(и) су(д) трибунальски(и) прыдалъ, росказавъши и злецивъши мнѣ, абымъ тые границы попсованые поновилъ и копыци а теръмино а кво а(д) те(р)минумъ а(д) квемъ починилъ, и ѿписавъши все подостатку, ѿгран[и]чилъ, [и ѿграничивъши] его, на ве(ч)ные [часы] то(т) кгрунтъ [уве(с)л] [поводови подалъ, [яко] шире(и) [и] меновите то(т) декретъ трибуна(л)с[к]и(и) в собе ѿбмовляеть<.>. А и(ж) по(д) то(т) ча(с) выеха(н)я и ограниченъя тыхъ добръ<.> поводовыхъ Бугаю(в)ски(х) з добрами це(р)ковъными Гво(з)до(в)скими, яко естъ те(р)минъ на(з)начоны(и) пре(з) декретъ трибунальски(и) выше(и) поменены(и)<.> вла(с)не в то(м) краю великие непокое и во(и)на з лю(д)ми

непо(с)лушъными его к(р). м(л). пана нашо(г)ло мство(г)ло<.> та(к)же и права посполитого во(и)ско(м) свово(л)нымъ коза(ц)ки(м) точи(т)се, и жа(д)нымъ способомъ я са(м) на тое ме(ст)це и на ча(с) два(д)цаты(и) день авъгуста, яко то(т) те(р)минъ припадаетъ, выехати пови(н)ности свое(и) декретови трибунальскому<.> досы(т) чинити не могу<.> Теды и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) два(д)ца(т) ѿ(с)мы(и) день сеньтебра в року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)момъ на(з)начая и чере(з) се(с) ли(ст) мо(и) ѿ(д)рочоны(и) ве(д)ле права посполитого складаю<.>.

На которы(и) то ча(с) и день выше(и) поменены(и), чере(з) мене ѿ(д)рочоны(и), зве(р)хностю е(г)ло к. м(л). а владзою уряду моего по(д)комо(р)ского ро(з)казую, абы(с)те з ѿбу(д)вухъ сторонъ з готово(с)тю своею, яко тая справа потребуе(т) и яко декретъ трибунальски(и) и(н)фо(р)муе(т); стали передо (м)ною самымъ албо урадо(м) мой(м) на ме(ст)цу пе(в)но(м), то е(ст) // [у нарощника и петы кгру(н)ту Бугаевского поводового, такъже петы кгру(н)ту Гвоздьовского позъваныхъ, такъже петы кгру(н)ту Дмитъровского и Више(н)ско(г)ло, дедицтва ег м(л). панее Гуменицькое Федоровое, су(д)иное кгру(д)ское киевское Баръбары Че(р)касовъны, где я а(л)бо уря(д) мо(и), ѿ(д) повода постановлены(и), буду и] декретови [трибуна(л)]скому во (в)сѣм до(с)ы(т) учиню. На которо(м) ме(ст)цу абы(с)те ѿбе(д)ве стороны стали и во всѣм ро(з)су[д]ку моего слухали. Бо хо(ч) станете, а(л)бо не станете, я тому, що с права посполито(г)ло належати будетъ, до(с)ы(т) чинити буду с пови(н)ности уряду своего, стороне поводово(и) во всѣмъ справе(д)ливо(ст) чинечи коне(ч)не<.>.

Писа(н) в Шумську дня пя(т)на(д)цато(г)ло июля року Божо(г)ло тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)ло».

А пото(м) подне(с) позовъ други(и) по(д)комо(р)ски(и) по меновано(г)ло я(с)невелебного е(г)ло м(л). Пе(т)ра Могилу, а(р)хиепи(с)копа, метрополита киевско(г)ло, гали(ц)кого и (в)сея Росии, а(р)хима(н)дрыта пече(р)ского, и капитулу метрополита(н)скую, яко дедичо(в) добръ пререченое метрополи Киевское манастыра це(р)кве светого Софии<.> то е(ст) села Ро(с)ло-

ви(ч), села Давыдовьки и села, на(з)ваного Малое Бугаю(в)ки, яко стен-
нико(в), ω(т) себе выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Фило(н) на Шумьску Ворони(ч), по(д)коморы(и) земьли Киевское<.>.

110 зв. Я(с)невелѣбному его м(л). ω(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиєпископови,
митрополитови кие(в)скому, гали(ц)кому и въсея Руси, а(р)хима(н)дри-
т(о)ви пече(р)скому, и ва(м), все(и) капитуле мет(ро)полита(н)ско(и), яко
дѣдичомъ добръ преречоное метрополии Киевское, мана(с)тыр[а] // [це(р)к-
ви светое Софеи з давньныхъ часовъ належачихъ, то есть села Ро(с)ловичъ,
села Давыдовьки и села, названого Малое Бугаевьки, яко стенъникомъ
прылегълкымъ, з добръ вашихъ вшелякихъ зве(р)хно(ст)ю ε(г)ло] ко(р).
мл(с)ти а владзою моею подъ]комо(р)[скою роськазую, ѡбвѣшчаю васъ,
абы(с)те] передо [мною сам]ымъ а(л)бо урядомъ моимъ] по(д)комо(р)[скимъ
дня два(д)ца[т] ω(с)мого сентѣб[ра] в року [нынѣш]немъ тисеча ше(ст)-
со(т) три(д)ца(т) ω(с)момъ [сами] ѡбличне и завите стали на ме(ст)цу пе(в)-
но(м) [у] рубежа старожи(т)но(г)ло] и границы своеє поменены(х) добръ
своихъ Рословьски(х), Давыдовьски(х) и Бугаевьскихъ в долине, на(з)ва-
но(и) Перемо(р)но(и) або Шутово(и), у речки албо ручая, которы(и) чере(з)
гостинець с Копачева до Києва идучи бежи(т), на самомъ то(м) гости(н)цу,
на которомъ се збегаю(т) петы кгрунтьовъ добръ вашихъ помененыхъ, такъ
же пета кгрунтьу доб(р) мана(с)тыра Микольского села Гвоздова и пета
кгрунтьу добръ деди(ч)ныхъ урожоно(г)ло] ε(г)ло] м(л). пана Йѡана Грузе-
вича Нечая, во(и)ско(г)ло] зе(м)лн Киевское, села Бугаю(в)ки Великое,
на жалобу и правьное попа(р)те преречоного пана во(и)ско(г)ло] киевско-
(г)ло], тоє то Бугаю(в)ки Великое дѣдича, которы(и) прихилиючи(с) во (в)семъ
до декрету суду головнього трибуналъского, ва(с), помененыхъ дѣдичовъ
и сте(н)никовъ свои(х) приле(г)лы(х), позываєть, ѡбвѣ(с)чає(т) и припозы-
ває(т) симъ по(з)вомъ до припатрєня се того, кгда ве(д)ле декрету трибу-
налъско(г)ло], в року нинѣшнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)мо(м)

мѣца июня два(д)ца(т) пято(г)ло] дня учиненого межи тымъ поводом(м)<.>
а велебностью тзоєю, ω(т)че митрополите, негда игумене мико(л)ски(и),
и теперешнимъ игуменомъ микольскимъ велебным(м) ω(т)цемъ Исаею
111 Трохимовичемъ, та(к)же // [капитулюю манастира помененого Микольского
Пустыньского киевского, дѣдичами добръ села Гвоздова, любо по теръ-
мине, тымъ декретомъ трибуналъскимъ зложонимъ, для небе(с)печеньства
люде(и) свовольны(х) п...] ему в де(р)жал(н)ε [...]чне альбо у[...] даваны(и)
и поправене стары(х) граи(ц)и и чы[не(н)ε] новы(х) копыцо(в) и знако(в)
границы(х) ѡзначоны и на ве(ч)ные часы ѡграничоны буде(т). Абы(с)те
теды на поменено(и) пете кгру(н)ту свое(г)ло] стали и ѡзъначє(н)я петы и
стєны кгру(н)ту своего с помененими приле(г)лыми сусєдами своєми пи(л)-
новали и (с)тере(г)ли конє(ч)не, ведаючи ω то(м), же любъ станете а(л)бо ни,
я ведле права посполито(г)ло] и ведле декрету трибуна(л)ского и повинно(с)-
ти моеє то учиню, що с права по(с)политого належати буде(т).

Писа(н) у Шу(м)ску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ω(с)мого мѣ(с)ца
[и]юля два(д)ца(т) четве(р)того дня».

А пото(м) по(д)не(с) трети(и) позо(в), ω(д) себе по урожоную єє мл(с)ть<.>
панюю Ба(р)бару Че(р)касо(в)ну Гумени(ц)кую, су(д)иную кгро(д)скую
киє(в)скую, и ма(л)жо(н)ка єє м(л)., яко ѡпекуна, урожоного ε(г)ло] м(л).
пна Теѡдора Гуменицького, судью кгро(д)ского кие(в)ско(г)ло], яко деди(ч)ку

добръ села Дмитрови(ч) и села Вишенекъ, яко сте(н)ни(ч)ку, до пи(л)нова(н)я петы ⁶ кгру(н)то(в) свои(х) выше(и) менованыхъ выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ Вороничъ на Шумьску, по(д)коморы(и) земли Киевское. Урожоно(и) // [...] дедиц[...] [опекуно]ви зви(р)хном[...] [урожоному 111 зв. Теодорови Гуменицькому, слуд(и) [кгру(д)ско]му киев[скому зви(р)хно(с)]тю е(г)ло] к. м. а владзою моею по(д)комо(р)скою<.> ро(с)казую, [аб]ы(е)те перело мною самымъ або урядо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ сами ѿбли(ч)не и завите стали на те(р)мине близко пришло(м), дня два(д)ця(т) ѿ(с)момъ се(т)бра в року нинешне(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)цять ѿ(с)момъ припадаючомъ, на кгру(н)те межы добрами село(м) Бугаювкою а село(м) Гво(з)довомъ монастыра Мико(л)ско(г)ло] Пусти(н)ско(г)ло], та(к)же добрами деди(ч)ными в. м., пни су(д)иная, село(м) Више(н)ками и село(м) Дмитровичами на пете ты(х) поменены(х) добрь у наро(ж)ника копца, пре(з) в. м. ѿ(д) деди(ч)тва в. м. добрь поменены(х) Дмитрови(ч) и Вишене(к) а ѿ(д) села Бугае(в)ки Великое, деди(ч)тва урожоного пна Иѡана Грузевича Нечая, во(и)ско(г)ло] зе(м)ли Кие(в)ское, усыпаного, на жалобу и пра(в)ное попа(р)те преречоного урожоно(г)ло] е(г)ло] м(л). пна во(и)ского кие(в)ского, которы(и) в. м., а звлаца в. м., пни су(д)иная, с прито(м)ностью ма(л)жо(н)ка и ѿпекуна в. м., зве(р)хного, прихилляючы(с) до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского межы нимъ, яко поводом(м), а велебны(м) е(г)ло] м(л). ѿ(т)це(м) Петро(м) Могилюю, а(р)хиепи(с)копо(м), метрополито(м) кие(в)ски(м), а(р)хима(н)дрито(м) // [печерьскимъ киевьскимъ, игуменомъ 112 бывшимъ пустыньскимъ микульскимъ, и ѿ(т)цемъ Исаею Трофимовичомъ, теперешнемъ игумено(м) того (ж) монастыра помененого, новы(м) позе(с)оромъ, и капитулою того мана(с)ты[ра Пу[стынь]ского [Микольско(г)ло] киевского учиненымъ в року тепе[решнемъ]. ше(ст)со(т) три(д)цять ѿ(с)момъ] м(с)ца июня два(д)ца(т) пятого дня в справ[е ѿ вы]би(т)е кква(л)товное повода пре(з) позваны(х) з кгру(н)ту его [Бу]гае(в)ского и приве(р)не(н)я до села манасты(р)ского Гво(з)дова. В которо(и) справе су(д) трибуна(л)ски(и) то(т) кгру(нт), с которого повод(л) бы(л) выбити(и), знову поводови, яко вла(с)ны(и), присудил и до держа(н)я е(г)ло] мне, по(д)коморому, а(л)бо урадови моему подати, границы зельсованые направити и копыци а те(р)мино а кво адъ те(р)минумъ а(д) квемъ почынити и на ве(ч)ные часы ѿграничити, припо(з)ва(в)шы и ѿбве(с)тившы сте(н)нико(в) пре(з) позовъ мо(и) подькомо(р)ски(и)<.>. Ижъ теды поводъ з вами пету границы своен копыцо(м) преречоны(м), пре(з) вм. усыпаны(м) надъ Рудою на ку(р)ганьку, где старожытныя стены грани(ч)ныя сходя(т)ся, мае(т), теды вм. ведле того декрету трибуна(л)ского тымъ позво(м) ѿбвешае(т) и припозывае(т), абы е(с)те на те(р)мине, вамъ вы(ш)означоны(м), стали, петы кгру(н)ту своего пи(л)новали и поводовой стороне во (в)семъ се усправедливили, ведаючы ѿ то(м), же любо стане(т) хто, любо не стане(т), // [я и урадь мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чини(ти) повиненъ буду, што декре(т) трыбуна(л)ски(и) и по- 112 зв. виньно(ст) моя урадовая учить.

⁶ Виправлено з «теды».

Писанъ в Шумьску року т[исе]сча [ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)момъ] м(с)ца [июля] два(д)цять [четве(р)того] дня».

А по вы[ч]ыта(н)ю ты(х) позвовъ стороны ѿбедве, передо мною ѿ доведе(н)ю року и слу(ш)ности те(р)мину межы собою росъправу пра(в)ную маючы, ко(н)трове(р)товали, которы(х) ко(н)трове(р)сы(и) и(х) я, комо(р)никъ, выслу(х)а(в)шы и ѿныє зрозуме(в)шы, понева(ж) пово(д) реляциєю возного а(в)тентичною вынесенья тыхъ вси(х) по(з)зовъ ведле и(н)фо(р)мации правной слушъне довелъ, те(д)ы я те(р)минъ слушны(и) и правны(и) узнавшы, сторонамъ ро(с)пиратися наказую.

А в ро(с)пира(н)ю, понева(ж) роки зе(м)ские кие(в)ские дня за(в)трешнего в Києве до суженя наступують<.>, на которы(х) ѿбедве стороны, великие и важныє sprawy свое маючы, афектовали згодне, абымъ тотъ те(р)минъ на и(н)шы(и) ча(с) способне(и)шы(и) проло(н)кгова(л) и преложы(л), те(д)ы я, афектаци и зго(д)ному зезволеню сторо(н) ѿбо(х) досы(т) чинечы, тую справу по(д) тою жъ мо(ц)ю зо(в)симъ еє ефекто(м) мо(ц)ю ураду моего до дня второго м(с)ца декабра в року теперешны(м) тисе(ч)а ше(ст)со(т) три(д)цят(т) // [...] и про [...], [на которы(и) день выше(и) менованы(и) и рокъ певны(и) и завиты(и)] сторо[намъ ѿбемъ на томъ же ме(ст)цу] выше(и) ме[нованомъ, на] кгрунът[е, где се] конькуненция кгрунтувъ пом(е)неныхъ стегаеть и где юрысдиция ураду моего естъ уфундована, кромъ вшелякого припову, складаю и заховую.

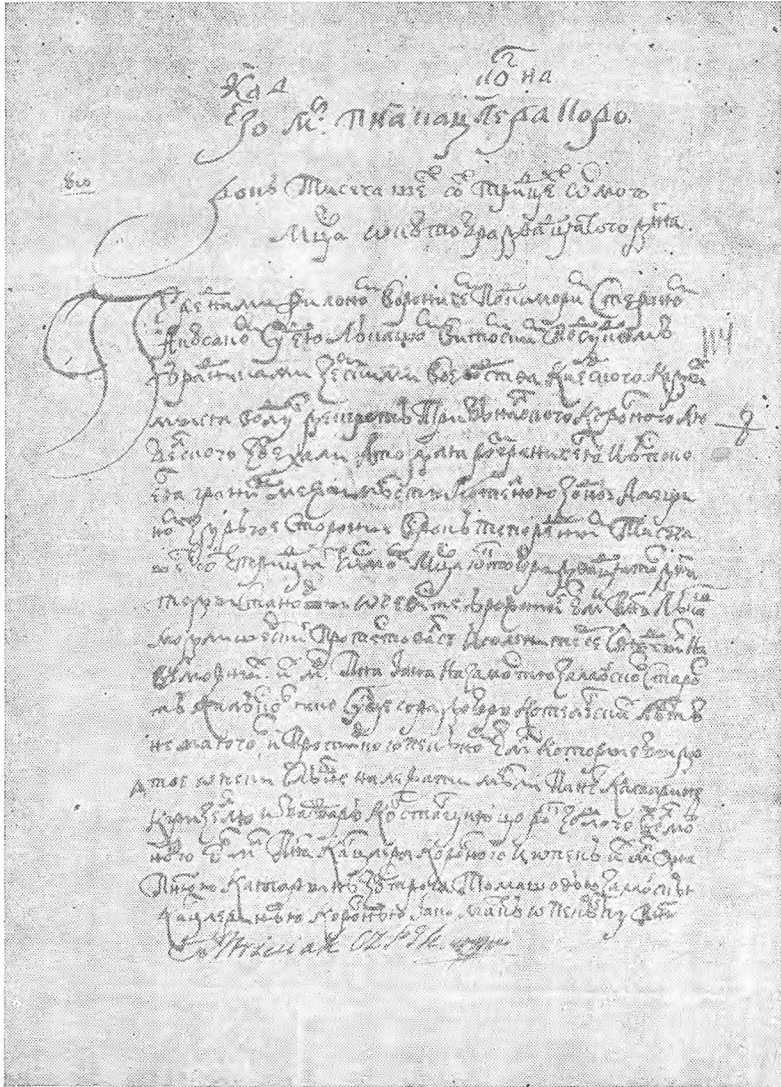
А што ся тычетъ помененыхъ ихъ мл(с)ти пановъ стенъниковъ, то естъ его мл(с)ти ѿ(т)ца митрополити и капитулы митрополитанъское манастира це(р)кви святое Софии, ѿ(д) которого тотъ же пленипотентъ панъ Теодо(р) Сусло ѿтозвалъся, та(к)же и другое стенъничьки менованое еє мл(с)ти панее судъиноє кгородъское киевское, ѿ(д) которое подданыє еє з села Вышенекъ на име Трохимъ; // [и Яцько Тру(ш), на пете кгрунту своего стоечи, одозвализе. Прото я, комо(р)ник, на(и)дую: понева(ж) справа при(н)ципальная чере(з) мене е(ст) децидована, [ѿвшемъ на] инъшыи [ча]сь, за про(з)бою и зезволеньемъ сторо(н), ѿ(т)ложена, безъ котороє з ихъ м(с)тями пны стенъниками кокгниция жадная быти не можетъ, те(д)ы я тую справу з ихъ мл(с)тями ѿбома до припадненя sprawy тоє при(н)ципальное до того жъ часу, яко те(р)минъ ѿнои сымъ декретомъ мой(м) е(с)ть префикгованы(и), суспендую, складаючы и заховуючы ихъ мл(с)тямъ сторонамъ ѿбомъ на томъ же те(р)мине на мѣстцу вышъменованомъ, где ся петы кгрунтовы ихъ мл(с)те(и) стегають, рокъ певны(и) и завиты(и) кромъ вшелякого припову.

114 Што все (д)ля памяти до книгъ подькомо(р)ски(х) // [е(ст) записано].

№ 26. [Проте(с)таця его м(л). пна Лукаш[а Модлише(в)с]ко(з)[о] на [су(к)цесоро(в)] его м(л). пна ка(н)цлера коро[(н)ного]¹

Року тисе(ч)а ше(ст)со(т) три(д)це(т) ѿ(с)мого м(с)ца ѿктябрьа два(д)цят(о)го дня.

¹ Заголовок акта пошкодження; реконструйований за аналогічним актом № 27.

Фотокопія. Аркуш 114.

Пѣре(д) нами, Филоно(м) Ворониче(м), по(д)комори(м), Стефано(м) Аксако(м), су(д)єю, Лукашо(м) Вито(в)ски(м), по(д)су(д)комь, ура(д)никами зє(м)скими воево(д)ства Кие(в)ского<.>, кгда (ж) мы ся во(д)лу(г) декрету трибуна(л)ского коро(н)ного любе(л)ского зъехали, а то для ро(з)граниче(н)я и у(с)покоє(н)я грани(ц) межы мѣсты Коте(л)ною, з о(д)ное, а Лещино(м), з другое стороны, в року тепере(ш)ны(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) ѿ(с)мо(м) м(с)ца ѿ(к)тобра два(д)цятю(т)[о] дня, теды стано(в)шы ѿчеви(с)тє урожоны(и) є(г)[о] м(л). пнь Лука(ш) Модлише(в)ски(и) протє(с)това(л)се а солените(р) се свя(д)чы(л) на ве(л)можны(х)<.> и(х) м(л). пна Яна на Замо(с)тю Замо(и)ско(г)[о], старо(с)ту калу(с)ко(г)[о], яко су(к)цесора добрь котеле(н)ски(х), лѣтъ не маочо(г)[о]<.>, и проти(в)ко ѿпекуно(м) є(г)[о] м(л)., которы бы до тоє ѿпеки слу(ш)не належати мѣли, пане(н) Катарине Кгрize(л)лю и Ба(р)бару Ко(н)ста(н)цию, цоро(к) зо(ш)лого ве(л)мо(ж)ного є(г)[о] м(л). пна ка(н)цлера коро(н)ного, и опеку и(х) м(л)., а на пнюю Катарыну з О(с)трога Томашовую Замо(и)ску[ю], ка(н)цлериную коро(н)ную, яко ма(т)ку, ѿпеку(н)ку, пню // [...] ² ка(н)ц[...] [...]жоними и[х] м[...] [Pa]л(х)вало(м) з Лещина [Лѣщи(н)ски(м)], [в]оево[д]ичо(м) бє(л)ски(м), и пнею [А(н)н]юю с Тули(н) Го(р)ностаю(в)ною Рафаловою Лещи(н)скою, воеводичовою бє(л)скою, ма(л)жо(н)ками, за приваже(н)ємь дукту прє(з) урожono(г)[о] пна Прокѡпа Сови(н)ско(г)[о], пленипote(н)та, записано(г)[о] ѿ(д) и(х) мл. пна старосты калу(с)ко(г)[о] и пнеє ка(н)цлериное коро(н)ное, ехали є(с)мо го(с)ти(н)це(м) Жытоми(р)ски(м), которы(и) иде(т) ѿ(д) Бѣлой Це(р)кви до Житомера, а(ж) до (с)тєны, которая се почиає(т) ѿ(д) ве(р)ху руды а ѿ(д) низу реки Гу(и)вы, которая то стєна зда(в)на границою є(ст) ѿ(д) добрь Котеле(н)ски(х) зь кгру(н)тами дєди(ч)неми протє(с)тующого Волосо(в)скими, и до дороги, которая з Волосова до Коростешева в кри(ж) чере(з) то(т) го(с)тинє(ц) Белоце(р)ко(в)ски(и) иде(т), у которой то границы за(с)тали є(с)мо пна Мо(д)лише(в)ского.

Теды, стано(в)шы на кгру(н)та(х) Волосо(в)ски(х) у границы, поведи(л) и ѿдо(з)вальє с ты(м), же то вла(с)ныє су(т) кгру(н)ты Волосо(в)ские та(к) по право(и) стороне, яко и по лево(и) з обудво(х) сторо(н) го(с)ти(н)ца Жытоми(р)ско(г)[о] ажь до границы Ива(н)ко(в)скои до руды и копца, антиквиту(с) до Волосова належачаго[!] и знаками грани(ч)неми ѿграничоны(и) и ѿце(р)клованы(и) з да(в)ны(х) часо(в), которы(х) пере(д) ты(м) а(н)тецєсорове є(г)[о] споко(и)не уживали, и тепє(р) тые кгру(н)ты в посєсыи ѿно(г)[о] су(т), и са(м) с по(д)данєми своими волосо(в)скими ты(х) кгру(н)то(в) и тепє(р) ужыває(т) и тримає(т) бє(з) жа(д)ное прєпєдици. [За]чы(м) борони(л), яко свои(х) вла(с)ны(х), абы пнь Сови(н)ски(и) жа(д)ного вструту // [...] ³ в ты(х) кгру(н)та(х) шко[д] не по[н]носи(л), а бор[он]єчи пере(д) нами,

² Аркуш дефектний, зотлілий по краях. Верхні чотири (?) рядки відсутні, від 5-го лишилися фрагменти, на 6-му і 7-му з лівого боку бракує по 2—4 початкових літери.

³ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від двох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на наступних чотирьох бракує по 6—8 кінцевих літер з правого боку.

ура(д)никами · воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло, [о(п)оведи(в)шисе] и по(в)торо се проте(с)това(л) и солените(р) се свя(д)чы(л).

[И просил, абы] та проте(с)тация до кни(г) по(д)комо(р)ски(х) была записана, што[оде(р)жа(л).

№ 27. Проте(с)тация того(ж) на и(х) м(л). воеводи(ч)о(в)
бе(л)ски(х) ма(л)жо(н)ковъ<.>

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) о(с)мо(м) м(с)ца о(к)тобра два(д)цят(о)г)ло дня<.>

Пере(д) на(ми), Филоно(м) Ворони(ч)о(м), по(д)комори(м), Стефано(м) Акъсако(м), су(д)ею, Лукашо(м) Вито(в)ски(м), по(д)су(д)ко(м), ура(д)никами зе(м)скими воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло, кгда(х)мы ся во(д)лу(г) декрету трибуна(л)ско(г)ло коро(н)но(г)ло любе(л)ско(г)ло зехали для ро(з)граниче(н)я и у(с)покое(н)я грани(ц) межы ме(с)ти Ле(ш)чыно(м), з о(д)ное, а Коте(л)нею, з другое стороны, в року те(п)ере(ш)не(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)це(т) о(с)мо(м) м(с)ца о(к)тобра два(д)цят(о)г)ло дня, те(д)ы стано(в)шы о(ч)еви(с)то, урожоны(и) е(г)ло м(л). пнь Лука(ш) Медлише(в)ски(и) проте(с)това(л) и солените(р) се свя(д)чы(л) на урожоны(х) и(х) м(л). пна Рафала з Ле(ш)на Лещи(н)ско(г)ло, воеводи(ч)а бе(л)ско(г)ло, и пнею А(н)ну с Тули(н) Го(р)ностаювну Рафаловую Ле(ш)чы(н)скую, воеводи(ч)овую бе(л)скую, ма(л)жо(н)ков, яко деди(ч)ку и су(к)цесо(р)ку ме(с)та Ле(ш)чына, в то(т) спосо(б), и(ж) кгда мы, ура(д)ники вы(ж)е(и) поменены, во(д)лу(г) декрету преречоного трибуна(л)ско(г)ло, в справе межы поменеными и(х) м(л). пно(м) воеводи(ч)о(м) бе(л)ски(м) и пнею ма(л)жо(н)кою е(г)ло м(л)., яко посесо(р)кою и су(к)цесо(р)кою добрь Старо(г)ло и Ново(г)ло ме(с)та Лещина, а ве(л)можнеми и(х) м(л). пно(м) Яно(м) на Замо(с)тю Замо(и)ски(м), старо(с)тою калу(с)ки(м), яко дедичо(м) и су(к)цесоро(м) ме(с)та Старо(г)ло и Ново(г)ло Коте(л)ни, па(н)нами Катарыною Кгрызе(л)лою и Барбарою Ко(н)ста(н)циею, цо(р)ками зошло(г)ло ве(л)мо(ж)ного пна ка(н)цлера коро(н)но(г)ло, а пнею Катариною з О(с)трога Томашовою Замо(и)скою, яко пнею доживо(т)ною // [...] ¹ тор[...] [кгр]у(н)тамь [...] и до доро(г)и, которая

115 зв.

з Волосо[ва] до Коро(с)тишова в кри(ж) [чере(з) то(т) гости]не(ц) Белоце(р)ковски(и) иде(т), у которо(и) грани(ц)ы за(с)тали пна Модлишо(в)ско(г)ло. Те(д)ы о(н), стано(в)шы на кгру(н)те [Волосо(в)ски(м)], поведи(л) и оде(з)ва(л)се с те(м), же то вла(с)ные су(т) кгру(н)т]и волосо(в)ские та(к) по право(м) боку, яко те(ж) и по лево(м) з обу(д)лву[л] сторо(н) го(с)ти(н)ца Жытоми(р)ско(г)ло, которы(и) серединою иде(т) ты(х) кгру(н)то(в), а(н)тиквити(с) до Волосо(в)а належачы(и) и знаками грани(ч)ными о(г)раничоны(и) и о(п)е(р)клованы(и) з да(в)ны(х) часо(в), которы(х) пере(д) ты(м) а(н)тецесорове е(г)ло споко(и)не ужывали, и до то(г)ло часу, поведи(л), же тые кгру(н)ты су(т) в посесьи о(н)о(г)ло, и самь тые кгру(н)ты, и по(д)даные волосо(в)ские и те(н)е(р) тримаю(т) и ужываю(т) бе(з) жадно(и) препедиции, о(н) которые

¹ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від двох верхніх рядків лишилися тільки фрагменти, на шести наступних бракує по 2—8 початкових літер з лівого боку.

то кгру(н)ты процесо(в) жа(д)ны(х) пра(в)ны(х) никгды не было и до то(г) [о] часу не ма(ш). Зачь(м) борони(л) яко свои(х) вла(с)ны(х), абы е(г) [о] м(л). пнь воеводи(ч) бе(л)ски(и) жа(д)ного² встре(н)ту в тые кгру(н)ты не чыни(л) и не уступова(л), та(к) тежъ ани ду(к)ту чере(з) кгру(н)ты волоео(в)ские не маючы, до ни(х) жа(д)но(г) [о] права не провади(л). Которы(и) ничо(г) [о] не дбаючы на контради(к)цию е(г) [о] м(л). пна Модлише(в)ско(г) [о], чере(з) кгру(н)ты волосо(в)ские го(с)ти(н)це(м) Жытоми(р)ски(м), сєрединою то(г) [о] кгру(н)ту идучи(м), ду(к)тъ сво(и) провади(л).

А та(к) е(г) [о] м(л). пнь Модлише(в)ски(и), постерегаючы то(г) [о], абы на пото(м) в ты(х) кгру(н)та(х) шко(д) не поне[с]ль, и боронечы цело(с)ти кгру(н)то(в) свои(х), пере(д) нами, ура(д)никами воево(ц)ства Кие(в)ского, ѿповеди(в)шыся, и по(в)торє сє протє(с)това(л) и солєните(р) сє све(д)чы(л).

И проси(л), абы тая протє(с)тация принята и до кни(г) по(д)комо(р)-скихъ была записана, што ѿде(р)жалъ.//

№ 28. [...] ¹

[Р]оку тисєча ше(ст)со(т) тр[и(д)ца(т) ѿ(с)мого] мѣа декабра втор[ого] дня].

Дѣялося на кгрунѣ на ме(ст)цу пев[ном, на могиле], на которо(и) копє(ц) е(ст) усыпаны(и) зве(р)ху ѿ(д) пєты кгрунѣтовъ урожоное єє м(л). панєє [Ба(р)балры Черѣкасовъны Гумени(ц)кое, судьиное к[гро(д)ское] киевское, Вишенскихъ и Дмитъров[скихъ], где конькурєнция кгрунѣтовъ тро(х) дєдицтвѣ стягаєтєся, то е(ст) з о(д)ное стороны поменєное єє м(л). панєє су(д)иное к[гро(д)ское] киевское и ма(л)жонька єє м(л)., яко ѿпекуна, єго м(л). пана Теѿдора Гумени(ц)кого, судьи к[гро(д)ского] киевского, пєта кгру(н)товъ поменєныхъ Вишенскихъ и Дмитъровскихъ, з другое стороны — єго м(л). пана Иѿвана Грузєвича Нєчая, во(и)ского земьли Киевское, поводѣ тепєрєшнього, пєта кгру(н)ту Бугаєвско(г) [о], з третєє стороны — добръ вєлєбьно(г) [о] в Богу ѿ(т)ца Исаии Трофимовича, тепєрєшнього игумена манастира светого Микола Пустынського киевского, и капитулы Мико(л)ское Пустынское киевское, позъваны(х) тепєрєшнихъ.

Где урожоны(и) єго м(л). панъ Иѿванъ Грузєвичъ, во(и)ски(и) земьли Киевское], аиторъ справы тепєрєшнєє, менє, Ми[колая] // [Тучєни(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ского, постановивши [...]є(т) [...]пре[...]] гдє[...]] ѿ(д) висоцєвєлєбьного єго м(л). [пна Пє(т)ра] Могилы, митрополиты киевского], а(р)химанѿдрита печєрського, бы(в)-[шего] игумена микольско(г) [о], вєлєбьны(и) ѿ(тєцъ) Костанъты(и) Нєгрєбєцьки(и) <, > и урожо[ны] (и) панъ Прокопъ Вєрєшчака, ѿ(д) ѿ(т)ца Исаии Трофимовича, тепєрєшнього игумена мико(л)ского пусты(н)ского, и капитулы Микульское — ѿдєнь з браты, вєлєбьны(и) ѿ(тєцъ) Семѿонъ Камъ-

² Описка замість «жа(д)ного».

¹ Заголовок акта в книзі відсутній. Усі аркуші акта, за винятком першого, дефектні, зотлілі по верхньому краю, де бракує по 2—3 початкових рядки, а наступні декілька рядків — третій, четвертий, п'ятий та ін. збережені фрагментарно. Текст частково відновлений за облятованим до цього запису актом № 25 (арк. 108—114).

ницъки(и), и шляхетъны(и) Теодро(р) Су(с)ло за моцами достаточъными<, > ѿдъ еѣ м(л). пане(и) су(д)иное и ма(л)жонъка еѣ м(л). — шляхетъны(и) Янъ Воротынъски(и) и подданые з Вишенекъ Трушь Ѡхрымовичъ, з Дьми(т)-ровичъ — Яцко Левъковичъ<, >.

Напродъ ѱ(д) еѣ м(л). пане(и) су(д)иной и ма(л)жонъка еѣ м(л). добровольне стену и пету кгр(н)ту Вишенъско(г)ло и Дмитъровъско(г)ло призьнали и намне(и) то(му), же ту(т) юри(с)диция мае(т) быты фунъдована, не конътрадыковали. Ѡ(д) велебъны(х) за(с) ѱ(д)ца [!] метрополита и капитулы Софе(и)ское преречоны(и) ѿтець Негребецъки(и), наме(ст)никъ софе(и)ски(и), за мо(щ)ю такъ ѱ(д) самого [ег]о м(л). ѱ(д)ца метрополита, яко и ѱ(д) капиту[лы] [...] ѱ(д)зываетсе и ѱ(т)о(м), же прылегло(ст) свою ѱ(д) добр[ъ] // [...] в том[ъ] [...] кгрунъту и(х) з кгру(н)томъ [...] Буглаевъскимъ и позъваныхъ гд[...] прыпадаетъ, але в инъшимъ [...], которымъ ѱхраняючи вла(с)ност[и...] своихъ, ѱферовальсе станути и цело[ст] кгру(н)ту своего ѱстеречи<.>

117

Я, коморъникъ, уваживъши тоѣ все, на(и)дую быть тоѣ мѣст]це слышное на уфунъдованъе юри(с)диции св[о]оѣе, и во(д)ле перъшого мого декрету тутъ на томъ ме(ст)цу юри(с)дицию мою уфу(н)довале(м), не уближаючи едъна² ничого кгру(н)тови и ѱборономъ правънымъ сторонъ<, >. И сторо(н) до права презъ возъного шляхетъного Миколая Ранавъского приволати ро(с)казаломъ, яко (ж) поменены(и) возъны(и) юри(с)дицию тую ѱбъволялъ и сторо(н) до права привола(л) и ѱ томъ передо мъною до(с)таточную реляцию свою учинилъ<, >.

За которы(м) приволаемъ возъного ѱ(д) позъванное стороны пленипотенътове заживали апелляции на трыбуналъ, указуючи неважно(ст) фу(н)дацыи юри(с)диции моеи<. > Я, комо(р)никъ, выведъши то, ижъ фунъдация юри(с)диции правна[я] ес(т), а тежъ я тутъ не естемъ судъего, то(л)ко ку т[...] // [...] се[...]емъ [...] вана [...] еръм[...].] копъ[...].] которого теръмину пово(д) [...], ижъ е(ст) правъны(и) и слышны(и), же[...] коморънич(и), року тисеча ше(ст)со(т) три(д)цато(м) ѱ(с)мо(м) м[...]ца сенътебра два(д)цать [ѱ(с)м]ого дня межи ними ту(т), на томъ ме(ст)цу, [в] то(и) же справе ферованы(и), по(д)не(с)лъ, которы(и) я пере(д) собою ро(с)казало(м) читати, и тые су(т) его слова:

117 зв.

«Выпи(с) с кни(г) по(д)комо(р)скихъ воєво(д)ства Киевъско(г)ло».

Лъта Божого нароже(н)я тисеча ше(ст)сот три(д)цать ѱ(с)мого мца сенътебра два(д)цать ѱ(с)мо(г)ло дня.

Дъялосе на кгру(н)те на мѣст]цу певномъ на могиле, на которо(и) копецъ е(ст) усыпаны(и), зве(р)хъ Руды, ѱ(д) пети кгру(н)товъ урожное еѣ м(л). панее Ба(р)бары Че(р)касо(в)ны Гуменицькое, су(д)иное кгородъское киевское, Вишенъскихъ и Дми(т)ровъскихъ, где конъкurenция кгрунътовъ трохъ дедицтвъ стягае[т]се<, >, то е(ст) з о(д)ное стороны помененое еѣ м(л). панее су(д)иное кгородъское киевское и малъжонъка еѣ м(л)., яко ѱпекуна, его м(л). пана Теодора Гуменицького, су(д)и кгро(д)ского киевского, пѣта кгру(н)товъ помененыхъ Вишенъскихъ и Дмитъровъскихъ, з дру[го]е стороны его м(л). пана Иоана Нечая Гру[зе]вича, во(и)ско-го земъли Киевское, повода // [теперешного, пѣта кгрунту Бугаевъского, 118

² Возможно, «едъна(к)?»

с третее стороны, пета кгру(н)ту Гво(з)довского дубръ велебного в Бозе о(т)ца Исае Трохимовича, теперешне(г)ло игумена монастыра светого Микола Пу(с)тыньского и капитулы Мико(л)ское Пу(с)ты(н)ск[ое], позваны(х) тепере(ш)ни(х) <.>

Где урожонъи его м(л.) панъ Иованъ Неча(и) Грузеви(ч), во(и)ски(и) зє(м)ли [Киевское], акто(р) справы тепере(ш)ное <.>, мене, Миколая [Туче]ни(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ск[ого], по(с)танови(в)шы, де(к)ре(т) суду головного трибуналу коро(н)ного Любе(л)ского показа(л), которы(м) то декрето(м) су(д) трибуна(л)ски(и) наказа(л), абы я(с)невелебны(и) є(г)ло м(л.) отець Пе(тр) Могила ³, а(р)хиепи(с)копъ, митрополи(т) кие(в)ски(и), гали(ц)ки(и) и всея Руси(и), а(р)хима(н)дри(т) печа(р)ски(и) [!] кие(в)ски(и), бы(в)шы(и) на ѡ(н) ча(с) игумене(н) мико(л)ски(и) кие(в)ски(и), и велебны(и) отець Исаея Трохимови(ч), тепере(ш)ны(и) игуме(н) помененого мана(с)тыра Мико(л)ского Пу(с)тиньского кие(в)ского, яко новы(и) по(с)сєсо(р) добръ, до того мана(с)тыра належачи(х), и(с) капитулою своею помененого мана(с)тыра Мико(л)ско(г)ло, по(з)ваные, помененому его м(л.)

118 зв.

пну во(и)скому, поводови, кгрунъты, до має(т)ности его Великое Бугає(в)ки належачые, кгва(л)товне ѡ(д)нятые, ве(д)ле пе(р)шого ѡграниче(н)я анытецесоро(в) свои(х) до де(р)жя(н)я и реальное по(с)сєсыи ѡ(д) даты того декрету за недель ѡ(с)мъ подали, до которого пода(н)я суд[ъ] // [трибуна(л)ски(и), та(к)же до понове(н)я грани(ц) по(п)сованы(х) и посыпа(н)я копыцо(в) и припатреня ся то(и) реи(н)дукции по(д)коморого альбо ура(д) его прида(л), ѡ чо(м) то(т) декр[е]т[у] трибуна(л)ски(и)] шыре[и] в себе ѡ(б)мовляє(т).

Которы(и) то декреть его [мл(с)тъ] панъ во(и)ски(и), поводъ, продукова(в)шы, [проси(л)] мене, абымъ с пови(н)ности ураду мое(г)ло [на] ме(ст)цу помененомъ юри(с)дицию мою урадовую уфуньдова(л) <.> Ѡ которы(и) фундацыи юри(с)диции сторы ⁴ обєдвє межы собою ко(н)тровє(р)товали, которы(х) ко(н)тровє(р)сыи и(х), то є(ст) повода самого очеви(с)то, а ѡ(д) позваны(х), его мл(с)ти ѡ(т)ца Исаии Трохимовича, игумена тепере(ш)ного Мико(л)ского Пу(с)ти(н)ского кие(в)ского и капитулы Мико(л)ское Пусти(н)ское кие(в)ское, ѡди(н) з бра(т)и че(р)но(в) мико(л)ски(х), велебны(и) отець Меленъти(и) Кожухо(в)ски(и) <.>

Я, комо(р)никъ, вы(с)луха(в)шы и ѡныє зрозуме(в)шы, юри(с)дицию мою урадовую та(м) на томъ ме(с)тцу, где мене сторона поводоває постановила, вла(с)но(с)ти кгру(н)то(в) на ѡбєдвє стороне ничего не публижачы, фуньдую и уфу(н)довале(м) и ѡную во(з)ному шляхе(т)ному Миколаєви Рєно(в)скому ѡбъволати и публиковати ро(с)казало(м). Которую // [...] инии свое подалъ ли(ст) ѡ(д)рочоны(и) а [...] позовъ подъкомо(р)ски(и) по ѡбєдвє [стороне, такъ по повода, яко и по позваны(х) в[ы]даны(и)], которы(и) такъ се в себе має(т) <.>

«Фил[онъ] на Шумьску Вороничъ, подъкоморы(и) земли Киевское. Урожоному є(г)ло м(л.) пану Иованови Грузевичови Нечаєви, во(и)скому земли Киевское, яко поводови тоє справы, а я(с)невелебному в Бозе его м(л.) ѡ(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепи(с)копови, митрополитови киевському, галицкому и всея Руси, а(р)химаньдритови печа(р)скому

³ Прізвище виправлене з іншого нерозбірливого слова.

⁴ Пропущені літери: треба «сторонь».

киевському, игуменови бивъшому мико(л)скому пустынському, такъже велебному оццу Исаии Трофимовичови, теперешньому игуменови того жъ помененого мана(с)тыра, новому посесорови добръ, до него належачихъ, и капитуле Микольско(и) Пусты(н)ско(и) киевско(и), яко позъвано(и) стороне.

До ведомости вѣстямъ обудьвумъ сторонамъ черезъ тотъ листъ мо(и) о(д)рочоны(и) прывожу, ижъ в то(и) справе, которую сторона поводова я з по(з)ваными мела о выби(т)е зъ кгру(н)ту своего дедичного Бугаевського и прыве(р)ненъ[e] его до добръ монастыра светого М[иколы] Пус[тынско-го] // [сѣла Гво(з)дова, в по(з)ве оринальному специфиче выраженого, су(д) 119-зв.

ти]сеча [ше(ст)со(т) тр[и(д)цать о[смомъ мѣца] июня [двадцать пятого дня учиненымъ, нака[залъ] реиндукцию тыхъ кгрунтьовъ, [а]бы и(х) позъванные во(д)ле першого ограниче(н)я анытесесоровъ свои(х) до держанья поводови подали до реалное посесии о(д) даты то(г)[о] декрету за недель о(с)мъ<.> до которого подаванья мене, по(д)коморого, а(л)бо уря(д) мо(и) су(д) трибунальски(и) прыдалъ, росказавъши и злѣдивъши мнѣ, абы-мъ тые граници попованые поновилъ и копыци а термино а кѣо а(д) те(р)миномъ [!] а(д) квемъ починилъ, и описавъши все подостатку, ограничилъ, и ограничивъши его, на вечные часы тотъ кгру(н)т уве(с) поводови подалъ, яко шире(и) и меновите тотъ декретъ трибунальски(и) в себе оъмовляетъ. А ижъ по(д) то(т) ча(с) выяханья и ограниченья тыхъ добръ поводовыхъ Бугаевски(х) з добрами церъковными Гвозьдо(в)скими, яко е(ст) теръми(н) назначоны(и) презъ декретъ трибунальски(и) выше(и) поменены(и), вла(с)не в томъ краю великие непокое и во(и)на з людъми непослушными е(г)[о] ко(р). м(л). пана нашего милостивого, такъже и права по(с)политого во(и)скомъ свовольнымъ козацьки(м) точитьсе, и жаднымъ способомъ я самъ [на] тое мѣ(ст)це и на ча(с) два(д)цаты(и) день авъгу(с)та, яко то(т) // 120 [те(р)минъ] припадаетъ, выехати пови(н)ности свое(и) декретови трибунальскому досы(т) чиниты не могу. Тѣды и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) два(д)ца(т) о(с)мы(и) день сенътебра в року [нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т)] о(с)момъ назъначаю и черезъ се(с) ли[ст] во(д)ле права по(с)политого складаю<.>.

Н[а] како[р]ы(и) то ча(с) и день выше(и) поменены(и), чере[з] [ме]не о(д)рочоны(и), зви(р)хно(ст)ю е(г)[о] ко(р). м(л). а владзою моего по(д)коморського уряду ро(с)казую, абы[с]те з обу(д)ву(х) сторонъ з готово(с)тю своею, яке тая справа потребуеъ и яко декре[т] трибунальски(и) и(н)формуетъ, стали передо [м]ною самымъ а(л)бо урядомъ мой(м) на мѣ(ст)цу певномъ, то е(ст) у нарощника и петы кгру(н)ту Бугаевського поводового<.> такъже петы кгру(н)ту Гвозьдовського позъванныхъ<.> такъже пети кгру(н)ту Дмитровско[го] и Више(н)ско[го] дедицтва еѣ м(л). панеѣ Гуменицькое Федоровое, су(д)иноѣ кгру(д)ское киевское, Баръбары Че(р)касовны, где я а(л)бо уря(д) мо(и), о(д) повода постановълены(и), буду и декретови трибунальскому во вѣсемъ досы(т) учиню. На которо(м) мѣ(ст)цу абы(с)те и вы, оведъве стороны, стали и во вѣсемъ розъсу(д)ку моего слухали. Бо хочъ станете альбо не станете, я тому, што с права посполитого належаты будетъ, досы(т) чинити буду с пови(н)ности уряду своего, стороне поводово(и) во вѣсемъ справе(д)ливо(ст) чинечы конечные.

120 зв. Писа(н) в Шу(м)ску дня пя(т)на(д)ц[а]того[]июля року Божого тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т)ь [ω(с)мого]». //

[А пото(м) подне(с) позовь други(и) по(д)комо(р)ски(и) по меновано(г)ло(я)с)невелебного ε(г)ло(л) м(л). ω(т)ца Пє(т)ра Могилу, а(р)хиепи(с)копа, метрополита киевско(г)ло(л), гали(ц)кого и (в)сея России, а(р)хима(н)дрита(л)л пече(р)ско(г)го, и капитулу ме[трополи]танскую, яко дедичовъ добръ [пререче]ноное митрополии Киевское манастыра[]це(р)кви светое Софеи, то є(ст) села Ро(с)ловичь, [с]ела Давыдовки и села, названного Малое Бугаевъки, яко сте(н)никовъ, ω(д) себе выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ на Шумску Вороничь, подкоморы(и) земъли Киевское.

121 Ясьневелебно(му) его м(л). ω(т)цу Петрови Могиле, а(р)хиепи(с)копови, митрополитови кие(в)скому, галицькому и всея Росии, а(р)хима(н)дритови пече(р)скому, и вамъ, все(и) капитуле метрополитанско(и), яко дедичомъ добръ пререченое митрополии Киевское, манастыра це(р)кви светое Софеи з давньныхъ часовъ належачихъ, то єсть села Ро(с)ловичь, села Давыдовки и села, названного Малое Бугаевъки, яко стеньникомъ прылегло(м)ъ, з добръ вашихъ вшелякихъ зве(р)хно(ст)ю ε(г)ло(л) ко(р)м(л)с)ти а владзою моею подкоморо(р)скою росъказую, обвешчаю вамъ, абы(с)те передо мньоу самьмъ а(л)бо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ дня двадца(т) ω(с)мого сеньтебра в року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)цать ω(с)мо(м) сами обьличне и завите стали на ме(ст)цу певномъ у рубежа старожитного и граници своеє [по]менены(х) добръ свои(х) Ро(с)ловски(х), Давыдовски(х) // [и Бугаевских в долине, на(з)вано(и) Перемо(р)но(и) або Шутово(и), у речки албо ручая, которы(и) чере(з) гостинець, с Копачева до Киева идучи, бежи(т), на самомъ то(м) гости(н)цу, на [которомъ се збгаю(т) петы кгрун]товъ добръ вашихъ поменены(х), так]же пета кгрун[т]у добръ манастыра [Мико]льского села Гвозьдова и пета кгрун[т]у добръ дедичныхъ урожного его м(л). пана Ивана Грузевича Нечая, во(и)ского земъли Киев[ь]ское, села Бугаевъки Великое, на жалобу и правное попаръте пререченого пана во(и)ского киевского, тоє то Бугаевъки Великое дедича, которы(и), прыхиляючисе во вьсемъ до декрету суду головного трыбунальско(г)ло(л), ва(с), поменены(х) дедичовъ и стеньниковъ свои(х) прылегло(м)ъ, позываетъ, обвешчаєть и прыпозываетъ симъ позовомъ до прыпатрєня се то(г)ло(л), кгды во(д)ле декрету трыбуна(л)ского, в року нинешнемъ тисеча ше(ст)сотъ тридцать ω(с)момъ⁵ м(с)ца июня двадцать пятого дня учиненого межи тымъ поводомъ и велебно(ст)ю твое [!], ω(т)че метрополите, некгды игумене микольски(и), и теперешнемъ игуменомъ микольскимъ велебнымъ ω(т)це(м) Исаею Трофимовичомъ, такъже капитулою монастира помененого Микольского Пустыньского киевского, дедичами добръ села Гвозьдова, либо по теръмине, тымъ декретомъ трыбунальскимъ зложонимъ, для небе(с)печенства люде(и) свовольны(х) п[...] // [ему в де(р)жал(н)є [...]чне албо у[...] даваны(и) и поправене стары(х) грани(ц) и чыне(н)є новы(х) копыцо(в) и знако(в) граничныхъ [ωзначоны и] на вещь[ные ча]сы ωграничоны(и) будетъ. Абы[те] теды на поменено(и) пете кгрун[т]у своего стали и ωзначєня пята и стєны кгрун[т]у своего с поменеными прылегло(м)ъ сусєдами своими пильновали и стєрегъли конєчєне, ведаючи ω томъ, же любь станете а(л)бо нъ, я во(д)ле

⁵ Літера «о» виправлена з «ъ».

права по(с)политого и во(д)ле декрету трибунальського с повинности моее то учиню, што зь права по(с)политого належаты будеть.

Писань у Шумску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо[!] мца июля два(д)ца(т) четвертого дня<.>».

А пото(м)ъ подьне(с)ль третй(и) позовъ, ѿ(д) себе по урожоную еє м(л). паню Ба(р)бару Че(р)касовьну Гуменицькую, су(д)иную кгр(д)скую киевскую, и малъжонька еє м(л)., яко опекуна, урожоно(г)ло[!] его м(л). паня Теодора Гуменицького, су(д)ю кгр(д)ского киевского, яко дедичьку добръ села Дми(т)ровичъ и села Вишенекъ, яко сте(н)ничьку, до пи(л)нованья пята кгру(н)товъ свой(х) выше(и) менованы(х) выданы(и), в тые слова писаны(и)<.>

«Филонъ Вороничъ на Шумску, // [по(д)коморы(и) земли Киевское. 122

Урожоно(и) [...]дедич[...]ви зви(р)хно[...] урожоному Теодорови Гуменицькому су(д)и кгр(д)скому киевскому, зви(р)хно(ст)ю его к(р). м(л). а владзою моею по(д)коморьскою ро(с)казую, абы(с)те передо мьною самымъ а(л)бо урядомъ моимъ подкомор(р)скимъ сами [ѿ]бличье и завите стали на те(р)мине бли(с)ко прышьломъ, дня два(д)цать ѿ(с)мого се(н)тебра в року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)цать ѿ(с)мо(м) прыпадаючомъ. на кгру(н)те межы добрами селомъ Бугаевькою а селомъ Гвозьдовомъ монастыра Мико(л)ского Пустыньского, такъже добрами дедичьны-

ми вм(с)ти, пани су(д)иная, селомъ Вишеньками и селомъ Дми(т)ровичами на пете тыхъ помененыхъ добръ у нарожника копыца, презъ вм. ѿ(д) дедицтва вм. добръ помененыхъ Дмитрьовичъ и Вишенекъ,<.> а ѿ(д) села Бугаевьки Великое, дедицтва урожоного пана Иѿана Грузевича Нечая, во(и)ского земли Киевское, усыпаного, на жалобу и правьное попа(р)те пререченого его м(л). пана во(и)ско(г)ло[!] киевско(г)ло[!], которы(и) вм., а зьвлашча вм., пани су(д)иная, з прыто(м)но(ст)ю малъжонька и опекуна

вм. звирхного], прыхиялючи(с) // [до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ского межы нимъ, яко поводом), а велебны(м) е(г)ло[!] м(л). ѿ(т)це(м) Петро(м) Могилю, а(р)хиепи(с)копо(м), метрополито(м) кив(в)ски(м)], а(р)хима(н){дрито]мъ печерьскимъ киевскимъ, игуменомъ бывшимъ пустыньски(м) микульскимъ, и ѿ(т)цемъ Исаею Трофимовичомъ, теперешнемъ игумено(м) того (ж) монастыра помененого, новы(м) посе(с)соромъ, и капитулою того мана(с)тыра Пустыньского Микольско(г)ло[!] киевского учиненымъ в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) ѿ(с)мо(м) мца июня два(д)цать пятого дня в справе ѿ выбите кгвалтовное повода презъ позваны(х) зь кгру(н)ту его Бугаевьского и прыверънене до села монасты(р)ского Гвозьдова. В которо(и) справе су(д) трибунальски(и) то(т) кгру(нт), с которого поводъ былъ выбиты(и), знову поводови, яко его вла(с)ны(и), присуди(л) и до де(р)жанья его мне, по(д)коморому, алъбо урадови моему подати, границы зопъсованые направити и копыце а терьмино а кво а(д) те(р)минумъ а(д) квемъ починити и на вечъные часы починити ⁶<.> припозывавъши и ѿбвествивъши стенъниковъ презъ позовъ мо(и) подькоморьски(и)<.>. И(ж) теды поводъ з вами пету границы своее копыцомъ

⁶ Описка замість «ѿграничити».

123 преречонимъ, презъ вѣ(с). усыпаны(м) на(д) Рудю на ку(р)ганъку, где старо-житные стѣны граничныя зъходятъсе, [ма]еть<,> тѣды вѣ(с) во(д)ле того декрету трыбунальско(г) [о] // [тымъ позво(м) обвѣщааетъ и припозывае(т), абы е(с)тѣ на те(р)минѣ, в. м. вы(ш)означоны(м), стали, пѣты кгру(н)ту своего пи(л)новали] и по(в)одово(и) стороне во (в)семъ се усправедли(в)или, ведаю(ч)ы ѿ то(м)], же любо(с)тане(т) хто, любо(л) не станеть, я и урадь мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чинити повиненъ буду<,> што декре(т) трыбуна(л)ски(и) и повинно(ст) моя урадовая учить.

[Пи]санъ в Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ц[ат] ѿ(с)мо(м) мца июля два(д)ца(т) четве(р)того дня».

А по вычита(н)ю ты(х) позъвовъ стороны [ѿ]бѣдѣве, перѣдо мнюю ѿ доведеню року и слушности теръмину межи собою ро(с)праву пра(в)ную маючи, конътрове(р)товали, которыхъ конъроверъсы(и) и(х) я, комо(р)никъ, вы(с)лухавъши и оныя зрозумѣвши, поневажъ поведъ реляцыею возного автентычною вынесенья тыхъ всехъ позъвовъ во(д)ле и(н)фо(р)мации правное слушне дове(л), тѣды я те(р)минъ слу(ш)ны(и) и правны(и) узнавши, сторонамъ распиратисе наказую<,>.

123 зв. А в ро(с)пираню, поневажъ роки земские киевские дня завтрешне(г) [о] в Києве до суженя наступують, на которыхъ обѣдѣве стороне великие и важные sprawy свое маючи, афектовали зго(д)не, абымъ то(т) теръминъ на инъши(и) ча(с) способне(и)ши(и) проло(н)кгова(л) и преложи(л). тѣды я, афектаци и зго(д)ному зезволеню сторонъ ѿбо(х) до-сытъ чинечи, т[ую] // [справу по(д) тою жъ мо(ц)ю зо (в)симъ еѣ ефекто(м) мо(ц)ю уряду моего до дня второго м(с)ца декабра в року теперешны(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ц[ат]...] и про[...], [на] которы(и) ден[ъ] выше(и) менова[ны] (и) и[л] рокъ певны(и) и завиты(и) сторо[на]мъ обимъ на томъ же ме(ст)цу выше(и) ме[н]ованомъ, на кгрун[т]е, где се конъкренъ[ц]ия кгрун[т]овъ поменены(х) стегаеть и где юри(с)диция ураду моего е(ст) уфундована, кромъ вшелякого прыпозъву, складаю и заховую.

124 А што се тычетъ поменены(х) и(х) м(л). пано(в) сте(н)никовъ, то е(ст) е(г) [о] м(л). ѿ(т)ца метрополиты и капитулы мепрополитанское монастыра це(р)кве светое Софии, ѿ(д) которыхъ то(т) же пленипоте(нт) панъ Теѿдо(р) Су(с)ло ѿдо(з)ва(л)се, такъже и другое стѣнничьки менованое еѣ м(л). пане(и) судиное кгро(д)ское киевское, ѿ(д) которое по(д)даные еѣ зъ села Вишенекъ на (и)ме Трохимъ и Яцько Тру(ш), на пете кгрун[т]у своего стоєчи, ѿдозъвалисе<,> прото я, комо(р)никъ ⁷, на(и)дую: поневажъ справа яри(н)ципальная черезъ мене не е(ст) децидована, ѿвѣшемъ на инъши(и) ча(с), за прозьбою и зезволеньемъ сторонъ, ѿ(д)ложона, которое не децидовавши зъ ихъ м(л). паны стѣнниками, кокгниция [жад]ьная быти не можетъ, тѣды я тую справу // [з ихъ мл(с)тями ѿбома до припадненя sprawy тоѣ при(н)ципальное до того жъ часу, яко те(р)минъ ѿной сымъ декретомъ мой(м) е(с)тъ префикгованы(и), суспендую, складаючи и] заховуючи [ихъ мл(с)тямъ] сторонамъ [ѿбома на томъ же] теръмине на ме(ст)цу выше(и) менова[номъ], где се пѣты кгрун[т]овъ и(х) м(л). стега[ють], рокъ певны(и) и завиты(и) кромъ вшел[я]кого прыпозъву.

Што все для памяти до книгъ по(д)коморскихъ воево(д)ства Киев-

⁷ Слова «прото я, комо(р)никъ» видѣлені крупнішим шрифтом.

ско(г)lo] ε(ст) записано. С которы(х) и се(с) выпи(с), по(д) печа(т)ю по(д)комо(р)скою воево(д)ства Киевського, ε(ст) выданъ.

Писанъ в Сокольчи».

У то(г)lo] декрету печать по(д)комо(р)ская ε(ст) прыты(с)неная, а по(д)пи(с) руки папа комо(р)ника в тые слова<,>: «Микола(и) Тучаницьки(и), комо(р)ни(к) граничъны(и) воево(д)ства Киевско(г)lo] <,>».

А по прочитанью того декрету моего я, коморъникъ граничъны(и) киевски(и), вырозумевъши коньтрове(р)сые сторонъ ѿбу(д)ву(х) а бачечи то, ижъ на пе(р)шомъ теръмине пово(д) стороне позъвано(и) достаточъне те(р)мину довелъ, а пото(м) его я декретомъ своимъ на день сегоднешъни(и) ѿ(д)ложилъ и декретомъ своимъ безъ прыпозъву коньсе(р)вовалъ, для то(г)lo] на то(т) ча(с) те(р)минъ слу(ш)ны(и) узънавал и сторонамъ в справе ро(с)пиратисе наказую.

Ω(д) чого позъванные, яко и выже(и), на трыбуналь апелова[...] // [...] ⁸ жъ [...] зуюко[...]не посту[...]. А пото(м) [позвана]я сторона указовала то, ижъ [его] м(л). отецъ метрополитъ намне(и) до тое справы южъ не належи(т) <,> але его м(л). отецъ игуменъ, яко посесоръ Гво(з)дова, справи(т), и зачимъ маеть быти слу(ш)не увольтнены(и) его м(л). ѿте(ц) метрополи(т) <,>. А пово(д) домовя(л)се и просиль, абы ѿба(д)ва такъ, яко трыбуналь казалъ, декретови трыбуна(л)скому досы(т) чинили.

124 зв.

Я, комо(р)никъ граничъны(и) киевски(и), бачечи то, ижъ декретомъ трыбунальскимъ наказано ѿбудъвумъ, такъ его м(л). ѿ(т)цу ми(т)рополитови, яко и ѿ(т)цу Трофимовичови, теперешънему игуменови микольскому, справоватисе, теды и я тежъ ѿбу(д)вумъ во(д)ле декрету трыбунальского справитисе и в то(и) справе поступовати наказую. Ω(д) чого позъванные на трыбуналь апеловали. Я имъ, яко перъве(и), ижъ речъ ѿсужона, апеляци не допустилъ. А они се, яко и перъве(и), проте(с)товали <,>.

А потомъ ѿ неналежъности акътора и акъции позъванные зъ пово(д)м коньтро-// [...] ⁹ в зе(м)стве [...]нале тое екс[...] заживали [...]кретами ѿ(д)тято. Прото и я, не буд[учи су(д)]ею, то(л)ко екъзекуторо(м) тое справы, ѿбор[оны] таковые на (с)торону ѿ(д)ложы(в)шы, ѿ(д)поведати наказую. Ω(д) чого они до трибуналу апеловали. Я и(м) тое апеляци, яко и пе(р)вее, не допу(с)ти(л). А они се ѿ попа(р)те, кграваме(н) и шкоды све(д)чыли.

125

А потом по(з)ваные просили су(с)пе(н)сы дото(л), поки акъция другая, которую пово(д) мае(т) ѿ выбите з лану дво(р)ного, з дубровы Давыдо(в)ки по доро(ж)ку, з Вишене(к) до ре(ч)ки Бугае(в)ки идучую. А пово(д) тое су(с)пе(н)сы борони(л), указуючы, же трыбуна(л) туую справу до ско(н)ченъя тепере(ш)нее акъции и ѿграниче(н)я достато(т)чного су(с)пе(н)дова(л), и не може(т) быти, абы декрета трыбуна(л)ские вспакъ были ѿборочаные <,>

Я, комо(р)никъ граничъны(и) кие(в)ски(и), коньтрове(р)сы(и) сторонъ вырозуме(в)шы, таковое су(с)пе(н)сы, яко не(с)лушное, позваны(м) не позволи(в)шы, ѿны(м) скуте(ч)не ѿ(д)поведати наказую. Ω(д) которого декрету по(з)ваные на трыбуна(л) апеловали. Я тое апеляцие ѿны(м) та(к), яко и

⁸ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхні три (?) рядки відсутні, від наступних двох лишилися тільки фрагменти, на 6-му з лівого боку бракує початкового слова.

⁹ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від першого та другого рядків лишилися тільки фрагменти, на 3, 4 і 5-му рядках з правого боку бракує по 2—7 кінцевих літер.

пе(р)ве(и), не допусти(л). А они се ѿ попа(р)те, кграваме(н) и шкоды све(д)-
чыли.

125 зв.

А пото(м), понєва(ж) позваны(х) ѿбудво(х) пленипотє(н)тове имене(м)
при(н)цыпало(в) своихъ и капитулы Мико(л)ское то(т) кгру(нт), ѿ которы
пово(д) правне чыни(т), декретови трибуна(л)скому досы(т) чынечы, пово-
дови в де(р)же(н)е *юдициалитер* // [...] ¹⁰ ода пре[...] его[... Г]рузевича,
во[иского] [...] кгру(нт) и(н)тро[...] [н]а ве(ч)ные часы ем[...] его урадо(в)не
по[...] [...] даю и до понове(н)я знако(в) ѿграниченъя вечи(с)того [...] добрь,
водле декрету трибуна(л)ского и водле да(в)н[о]го ѿписа(н)я старожытны(х)
границъ, при(с)тупую.

А ижъ се дня сего(д)нешнего спознило, тєды по(д) тою (ж) моцею пре(з)
того (ж) возного Миколая Рєно(в)ского тую справу до дня завтре(ш)него
ѿ(д)вола(т) и лимитова(т) ро(с)казало(м). А дня завтре(ш)него на тоє (ж)
ме(ст)це зєха(в)шы и сторо(н) привола(т) ро(з)каза(в)шы, до сыпа(н)я коп-
цо(в) при(с)тупило(м), напро(д) поча(в)шы ѿ(д) то(г)ло] копыца наро(ж)ни-
ка, где-(м) юри(с)дицию фу(н)дова(л). При то(м) старо(м) копыцу сыпало(м)
копыцо(в) новы(х) два, и ѿ(д) ты(х) тро(х) копыцо(в) єхало(м), будучы прова-
жены(и) ѿ(д) актєра якобы на по(л)ночь<;>, вперє(д) до дорожки, которая
з Вишенєк до рє(ч)ки Бугає(в)ки иде(т). А перєше(д)ши дорожку, маючы
кгру(нт) Гво(з)до(в)ски(и) мана(с)тира Мико(л)ско(г)ло] по право(и), а
кгру(нт) Бугає(в)ски(и), то є(ст) ла(н) дво(р)ны(и) є(г)ло] м(л). пна во(и)ско-
го кие(в)ско(г)о<.> и дуброву, на(з)ваную Давыдо(в)ку, ѿ которую пнь во(и)-
ски(и) з о(т)це(м) Трохимовичє(м), игумено(м), и капитулоу право(м) чы-
ни(л), по лево(и) стороне, мимо могилу, на(з)ваную Ро(з)гребєную, в кгру(н)-
те Гво(з)до(в)ско(м) будучєе, до го(с)ти(н)ца, з Києва до Копачова идучо-
(г)ло], где-(м) усыпало(л) ко(п)цо(в) девє(т)ня(т)ца(т). Ты(м) го(с)ти(н)цо(м)
за(с) идучы, усыпало(м) ко(п)цо(в) чотыры. А прише(д)ши до (в)звозу и до
долины, на(з)ваное Перємо(р)ное алиа(с) Шутовоє, старовє(ч)ного рубежа
зе(м)ли Бугає(в)ское, у го(с)ти(н)ца на пакго(р)ку усыпало(м) копе(ц). Ѡ(д)
то(г)ло] копыца, на пакго(р)ку усыпано(г)ло], троха влево се уда(в)шы, на(д)
самы(м) ручає(м), водою текучою при (с)тєне Ро(с)ло(в)ско(и), Давыдо(в)-
ско(и) и Бугає(в)ки Малое в то(и) долине Перємо(р)но(и) а(л)бо Шутово(и),
где то(т) же ѿте(ц) Нєгребє(ц)ки(и), наме(ст)ни(к) софе(и)ски(и), добрь
свои(х) прєрєчоны(х) стєну пра(в)дивую и ко(н)курє(н)цию кгру(н)то(в)
поводового Бугає(в)ско(г)ло], по(з)ваны(х) — Гво(з)до(в)ско(г)ло], а и(х)
добрь метрополита(н)ски(х) Ро(с)ло(в)ско(г)ло], Давыдо(в)ско(г)ло] и Буга-
є(в)ки Малое быти призна(л), где-(м) я, комо(р)ни(к), три копыци, ко(ж)до(и)
дєдинє належачєє, усыпало(л).

126

И далє(и) во(д)ле декрету трибуна(л)ско(г)ло], ѿ(з)начаючы и ѿграни-
чаючы кгру[н](т) // [...] ¹¹ рєгу кгру(н)ту поводового усыпало[...] граничныє
в деревє положить [...]. А прыше(д)ши до болота до сєножат[є(и)] будучихъ,
ѿзначаючы кгру(нт) по право(и) стор[о]не метрополите(н)ски(и) до Ро(с)-
ловиць, Давыдовки и Бугаєвъки Малое, а по лево(и) стороне — поводѡвъ

¹⁰ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Від чотирьох (?) верхніх рядків
лишилися тільки фрагменти, на 5-му та 6-му рядках з лівого боку бракує по 3—5 почат-
кових літер.

¹¹ Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхній рядок відсутній, на наступ-
них чотирьох рядках бракує 6 правого боку по 2—10 кінцевих літер.

до добръ его Бугаевъки Великоє, пале(и) ше(ст) дубовыхъ по томъ же ручаю, черезъ болото се тя(г)нучимъ, поби(т) ро(с)казало(м) ажъ до самого ставъку до млынъка и гребли Бугаевъки Малое чернъцовъ софе(и)ски(х)⟨,⟩, которая гребля ижъ е(ст) до кгру(н)ту поводового Бугаевъского прысыпаная⟨,⟩.

Теды пово(д) указыва(л) мне, и(ж) ѿ прысыпане тоє гребля и залане сеножате(и) правомъ чинить, и проце(с) передо мъною ѿк[азывалъ, которому я процесови ничого не дерокгуючи⟨,⟩ а поводовъ кгру(нт) ѿзъначаючи, усыпалемъ копъцовъ два: ѿденъ копецъ приходечи до ставъку того недалеко ѿста(т)него паля, в болоте побитого, а други(и) южъ остатъни(и) по(д) гороу високою противъко млынъка и гребля преречоное на(д) дорогою на реце Давыдовъце усыпалемъ.

На которомъ то копцу ѿстатънемъ противъко того млынъка и гребельки помененоє, на речъце Давыдовъце усыпаное, поменены(и) панъ во(и)ски(и), акъто(р), во(д)лу(г) декре[...] // [...] ¹² увес[...] ему поданы(и) и границами новыми ѿзъначоны(и) естъ его власътны(и), кгвальтовъне презъ позъванныхъ ѿдъняты(и), и ничого церъковъного кгрунъту до добръ его не занято. 126 зв.

По которомъ выконаню таковое прысеги я, коморъникъ, увесъ тотъ кгрунтъ такъ копъцами черезъ мене ѿсыпаны(и), яко и водами, и реками жывыми ѿбляны(и), в деръжане поводови подаломъ, а меновите: ѿдъ того ставъка, надъ которымъ поводъ прысегу выконалъ, речъкою помененою Давыдовъкою внизъ идучи, ажъ до речъки Бугаевъки, деръжачи берегъ, кгрунътъ и дуброву, ѿ которую поводъ правомъ чинилъ, назъваную Давыдовку, до добръ поводовыхъ // [...] ¹³ наючи [...] звиш[...] тоє речъки Бугаевки бегу [...] до того мєстьца, где кгрунъ [!] [ми]трополитанъски(и) Малое Бугаевъки конъчитъсе, то естъ до долины Рубежъковъ, надъ котороу по тамъто(и) стороне речъки Бугаевъки въ кгрунъте поводовомъ городиско старовечъное, тежъ Рубежъками назъванное, лежить. Которы(и) то кгрун(т) уве(с) поводови в деръжанье подавъши и зънаками таковыми вколо ѿточивъши и ѿписавъши, абы тыхъ зънако(в) не псовано и ихъ не переходжено, сторономъ ѿбудъвумъ владзою уряду моего приказалемъ. 127

Што для памєти до книгъ подъкоморъскихъ записати росъказаломъ и естъ записано.// 128

№ 29. [...] ¹

Року тисєча [ше(ст)со(т)] три[(д)ца(т) девятого] ² м̃(с)ца ѿ(к)тебра два(д)цато(г)[о] д[ня].

Пере(д) нами, Филоно(м) на Шумъску Вороничє(м), по(д)комори(м) зє(м)ли Кие(в)скоє, а Стефано(м) Акъсако(м), судъєю, о(с)тръски(м), бобро-

¹² Аркуш дефектний, зотлілий по верхньому краю. Верхні шість (?) рядків відсутні, від сьомого лишилися тільки фрагменти, на восьмому бракує 4—5 початкових літер.

¹³ Те саме. Верхні п'ять (?) рядків відсутні, від наступних двох лишилися тільки фрагменти, а ще на двох наступних з правого боку бракує по 2—5 літер у кінці рядка.

¹ Заголовок акта в книзі, очевидно, відсутній. Аркуші, на яких записана перша половина акта (а саме, від арк. 128 по арк. 141 зв.),— дефектні, зотлілі по верхньому краю. Вгорі бракує від 1 до 5 рядків, наступні рядки (від 1 до 6) збереглися фрагментарно. Оскільки текст пошкоджений по зовнішньому краю аркуша, то в декількох цілих рядках, що йдуть під фрагментами, бракує на лицевій стороні заключних, а на зворотній — початкових слів чи літер.

² Рік відновлений за змістом акта.

ви(ц)ким старостою<, > и Лукаше(м) Вито(в)ски(м), по(д)судькомъ<, > вря(д)-никами судовыми земьскими киевскими, до sprawy ниже(и) менованое декрето(м) трибунальски(м) придаными<, >.

Дѣялося на кгрунтѣ неподалеку горы Каме(н)ное и ри(ч)ки И(в)ниці, у копьцо(в) дво(х), межи добрами Лещиномъ<, > мае(т)ністю деди(ч)ною<, > вельмо(ж)ное еє м(л)<: >. панєє Анъны с Тули(н) Го(р)ностаю(в)ны Рафаловое Лещи(н)ское, воеводичсвє бельское<, > и ма(л)жо(н)ка еє м(л).<, > яко шпекуна, з ѡ(д)ное<, > а добрами урожоны(х) пано(в)<, > Абрама и Михала<, > Стрыбыло(в) мєсте(ч)ко(м) Ло(в)ково(м) з другоє стороны<, > усыпаны(х), добрами за(с) є(г)лоl м(л). пана Ма(р)тина Збор(в)ско(г)лоl<, > по та(м)то(и) стороне ре(ч)ки И(в)ниці лежачьми, мєсте(ч)комъ И(в)ницією<, > с третєє стороны. На которо(м) мє(ст)цу ма(л)жоно(к)<, > стороны поводовое, ве(л)мо(ж)ны(и) є(г)лоl м(л). па(н) Рафа(л)<, > Лещи(н)ски(и) з Ле(ш)на<, > воеводи(ч) бє(л)ски(и), имене(м) еє м(л). панєє ма(л)жо(н)ки своеє станувъши, яко шпекунъ малъже(н)ски(и)<, > мене, по(д)коморо(г)лоl, и на(с), судовы(х) земьскихъ кие(в)ски(х)<, > постанови(в)ши меноваль, и(ж) то(т) кгрунтъ кгвалтов(н)не по(с)полу з село(м) Вало(в)кою<, > албо Комаро(в)кою єсть ѡкупованы(и)<, > и до добрь Котельни, деди(ц)тва вельмо(ж)ны(х) и(х) м(л)<: >. пана Яна Замо(и)ского, старосты калу(з)ского, сына<, > Кгрызельли<, > Конъста(н)ци и А(н)ны Ба(р)бары, цорокъ, такъже и я(с)неве(л)мо(ж)ное еє м(л)<: >. панєє Катєрины з О(с)трога Замо(и)ское, канъцлириное коронъное<, > ма(л)жо(н)ки и пото(м)ковъ некгды зо(ш)лого // [...] справе [...] Інън[...]] [шє(ст)со(т) [три(д)ца(т) девятого м(с)lца июля два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)лоl дня фєро{ваному}, уфунъдовавъши на то(м) мєстъцу юри(с)ди(к)пцию свою, досы(т) чинили.

128 зв.

А ѡ(д) по(з)ваное стороны прєрєчноє еє м(л). панєє Катєрины з Ѡ(с)трога Замо(и)ское, канъцлириное коро(н)ное, и ѡ(д) потомъко(в) небожьчика его м(л)<: >. пана Томаша<, > Замо(и)ско(г)лоl<, > канъцлира велико(г)лоl коро(н)ного, єнерала краковъско(г)лоl, кныши(н)ско(г)лоl, сокальско(г)лоl, рапъшти(н)ского, новоста(в)ского, єт(с)³ старосты слуга и плєнипотънъть, урожоны(и) панъ Прокопъ Сови(н)ски(и) за мо(ц)ю достате(ч)ною, себе ѡ(д) стороны поменєное даною<, > напро(д) ѡбачивъши, и(ж) сторона поводоває не туды, куды па(к) две лєтє<, > то є(ст) в року тисяча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) шосто(м), пана по(д)коморо(г)лоl и су(д) земьски(и) Кие(в)ски(и)<, > але ю(ж) и(н)шими мє(ст)цами ку большо(и) школе по(з)ваны(х) провадила<, > то є(ст) поминувъши Ѡ(ст)ры(и) Камє(н)⁴ стєною и границєю<, > межи Бєлы(м) алия(с) Ѡ(с)трымъ Камєнемъ⁵<, > а Бу(и)мерє(м) для выведє(н)я и(н)квизици и ѡбъежа(н)я ду(к)товъ<, > декретомъ трибунальски(м) межи поменєными сторонами<, > в справе якобы ѡ кгва(л)то(в)ное пося(г)нє(н)є села Валувъки, на(з)ваное Комаровъки, фєрованое и наказаное на поменєномъ кгру(н)тє, стєнє и границѣ<, > межи Ѡ(ст)ры(м) алия(с) Бєлы(м) Камєнє(м)<, > а Бу(и)мерє(м), куды на то(т) ча(с) па(н) по(д)коморы(и) и судъ земьски(и)<, > з стороною поводовою єхали.

Перебєгши и ѡдозвавъшися з двома во(з)ны(ми), меновите Якубомъ Завадою и Даниломъ Кочєровичємъ, и (з) двома шля(х)тичами, меновите<, > паномъ Во(и)тєхомъ<, > Дубро(в)ски(м) а Стани(с)лавомъ Волъскимъ<, >

³ Тобто «et cetera» (тут і далі).

⁴ Слова «Ѡ(ст)ры(и) Камє(н)» підкрєслєні олівцєм.

⁵ Слова «Бєлы(м) алия(с) Ѡ(с)трымъ Камєнемъ» підкрєслєні олівцєм.

также з све(д)ками и (з) ста(р)цами, до тоє и(н)квизиции належачими, до то(г)ло з муниме(н)тами<, > и докуме(н)тами грани(ч)ными<, > встру(т) та(к)<, > пану по(д)коморому и судови зе(м)ському Кие(в)ському // [...]уфол[...] пан[...] [яко и судъ] зем[ски(и)] Кие(в)ски(и)<, > учинити [...] и ѿ(в)шемъ за дукътомъ<, > не(с)лушны(м) стороны [отпор]ное<, > в кгрунътъ<, > вла(с)ны(и)<, > стороны позваное Ко[те]ленъски(и)<, > кгвалъто(в)не вехали, ѿ що поменены(и) па(н) Прокопъ<, > Сови(н)ски(и)<, > за мо(п)ю до(с)тате(ч)ною<, > соб[е] ѿ(т) позваны(х) даною<, > проти(в)ко пану по(д)коморому<, > и судови земъському Кие(в)ському<, > те(к)же те(ж) проти(в)ко стороне поводо(и)<, > све(д)чиль и тыми во(з)ны(ми) проте(с)товалъсе, прихилиючися до пе(р)шихъ проте(с)таци(и)<, > свои(х)<, > в пе(р)шомъ актѣ и(н)квизиции ѿписаны(х) ѿ то, и(ж) помененыє панове судовые смели и важилисе<, > не уфу(н)дова(в)ши на то(м) местъцу у Бело(г)ло алиа(с) Ѡ(ст)рого Каменя юри(з)диции свое(и), кгва(л)то(в)не и бе(з)пра(в)не<, > не дбаючи ничѣго на докуме(н)та<, > ли(с)то(в)ные пра(в)ные старограни(ч)ные, пере(д) пано(м) по(д)коморимъ и пере(д) судомъ продукованые, не уважаючи пра(в), раци(и) и докуме(н)товъ пра(в)ны(х)<, > и ѿны(х) читати не допушаючи, и не слушаючи, за дукто(м) стороны поводовое не(с)лу(ш)нымъ и непра(в)нымъ идучи, в кгру(н)ты по(з)ваны(х) вла(с)ные котеле(н)ские, зда(в)на до Котельни належачие, въезджа(т) и зае(ж)джа(т)<, > и ю(ж) за ты(м) на (в)ла(с)ны(х) кгрунъта(х) Котеле(н)ски(х)<, > юри(з)дицию свою непра(в)не и ѿ(в)ше(м) кгвалъто(в)не<, > не уважаючи вла(с)ности кгру(н)товъ по(з)ваны(х)<, > до то(г)ло правъ докуме(н)то(в) продукованы(х)<, > та(к)же раци(и) пра(в)ны(х)<, > пере(д) пано(м) по(д)комори(м) и судомъ ѿ(т) позваны(х) вношоны(х)<, > дале(и) на кгру(н)тъ Котеле(н)ски(и)<, > зае(ж)джа(т) и далеко вежджа(т)<, > и на ме(ст)цу, где жа(д)ное прилеглости<, > кгру(н)то(в) Лещи(н)ски(х)<, > з кгру(н)тами Котеле(н)скими<, > не машъ<, > фунъдовать усилую(т) и въпо(р)не в кгрунътъ Котеле(н)ски(и)<, > послѣду з стороною<, > проти(в)ною<, > далеко зае(ж)джають<, > зачимъ стороне по(з)вано(и) в кгру(н)та(х) великое ублизе(н)е и утяже(н)е, а затымъ бе(з)правъе з великою // [...]ючи [...] будутъ<.>[...] [поводо]вая сторона [...] [п]ротес[таци]ю [...] [п]проти(в)ко по(з)вано(и) стороне<, > яко и пленипо[тенто]ви еє, которы(и) хотечи абы тая справа, [ко]торая ся ѿ(д) килькудеся(т) ю(ж) лѣ(т) у ро(з)ныхъ судовъ<, > по ро(з)ны(х) те(р)минахъ<, > а на(и)бо(л)ше(и) в трыбунале, яко и(н) супер[и]ори<, > е(т) маори субсе(л)лиѿ, по ки(л)какро(т), з великимъ<, > сумъпто(м) и шкодою еє, актуе(т) ⁶ и точи(т), еффе(к)ту свое(г)ло, не (в)зяла пруд)кого<, > и еще длу(ж)шую ремора(м) и проло(н)кгацию ⁷ мела<, >. И жебы то(т) те(р)ми(н)<, > вывоженъя и(н)квизиции и е(к)спедиѿва(н)я дукъту <, > пре(з) поводовую сторону<, > видячи такъ я(с)ную и (з)на(ч)ную<, > кри(в)ду еє <, > зычачи того, абы по(з)ваная<, > длуже(и) ты(х) кгрунъто(в) вла(с)ны(х)<, > и(с) ты(м) село(м) Валувъкою <, > або Комаро(в)кою лещи(н)ски(х)<, > сеу Тули(н)ски(х)<, > до Коте(л)ни<, > которая на ба(р)зо малы(м) шмате кгрунъту усе(д)ши, ѿ(д) Лещина або Тулинъ кгрунъты забрала<, > и ѿныє окуповала<, > и ѿ(д)няла, и до Котельни пе(р)ви(и) привлашила<, > заживала<, > не чекаючи вѿ(д)лугъ права и те(р)мины або стопъни правъные поминувъши <, > заехавъши по(д) самое место<, >

129 зв.

⁶ Слово виправлене з нерозбірливого іншого слова.

⁷ На літері «ю» — чорильна пляма.

Лещинъ в кгрунъты вла(с)ные деди(ч)ныѣ<,> Лещи(н)ские<,> абы юри(с)ди(к)ция <,> уфу(н)дована<,> во(д)лугъ права на кгрунъте<,> на котормъ бы и(н)квиция была з ду(к)тами<,> ѿ(д)пра(в)лена<,>. Але переня(в)ши на дорозе сторону поводовую<,> гости(н)цѣмъ едучую<,> ве(с)по(л)<,> з и(х) м(л)<:>. паны судовыми<,> не ведати кво юре етъ претекъсту<,> за разомъ<,> ледво не пе(р)вымъ<,> афъфекътовала<,> по(з)ваная сторона пре(з) пленипоте(н)та своего <,> абы и(х) м(л)<:>. панове судовые супе(р)седовали<,> на дорозе ѿ(д)проваже(н)я и(х)<,> до фу(нд)ации юри(с)ди(к)ции а(д) локумъ конътрове(р)сумъ и та(м), ѿ(т)ко(л) естъ сторона поводовая выбита<,> и кгру(н)тъ // [...] до ки(л)куд[еся(т)] [...] , межи котор[...] могилу<,> набли(з)шую места самого Лещина, [кото]рое на кгрунъте Тули(н)скимъ бо(л)ше(и) ста ле(т) есгъ ѿсажное, упатри(в)ши и оную Ѡ(с)тры(м) Каме-немъ нуда<,> етъ симъплици альлеггациѡне ѿ(х)рысти(в)ши, кгда (ж) да-ле(и), нижели на пулъ миле доброе и тепе(р) Лещинъ уживае(т) кгру(н)то(в) за тою могилою<,> що дедукуючи пробовала, же то еѣ вла(с)ные ланы до замъку и места<,> Лещина належа(т). И жа(д)ное ѿ то конътрове(р)сии не машъ, бо поводовая сторона позывае(т) и чини(т) правомъ ѿ то, що е(и) ѿ(д)нято пре(з) анътецесоро(в) кква(л)то(м)<,> тепере(ш)нее по(з)ваное сто-роны.

Зачимъ домавяласе, абы су(д), упатри(в)ши и въ самую еквитате(м) и слушно(ст), кгда (ж) се то явне показуе, же то кгрунътъ Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и), и пленипотенъгъ по(з)ваное того не некуе и ѿ(в)-ше(м) при(з)навае(т), же и тепе(р) того кгрунъту уживае(т) Лещи(н) не ты(л)ко коло тоѣ могилы и и(н)ши(х), але и дале(и)<,> зачи(м) домавяласе, абы су(д), ве(д)лугъ права посполито(г)ло, те(р)мино(в) и стопъневъ ѡного поступуючи и тую непра(в)ную якую(с) конътрове(р)сию, яко и(н)утиле(м) ремора(м) етъ проло(н)кгациѡне(м) пленипоте(н)та по(з)ваное стороны пре(ч) ѿ(д)кинувши, за стороною поводовою, дале(и) а(д) локумъ конътрове(р)-сумъ, ѿ которы(и) яко вла(с)ны(и)<,> Лещинъски(и)<,> сеу Тули(н)ски(и), за ѿ(д)няте(м) ѡного пре(з) по(з)ваны(х) анътецесоро(в), которые не маю(т) до то(г)ло жа(д)ного права и не мели<,> чини(т)<,> для фунъдации тоѣ юри(с)ди(к)ции ехаль, не дерекгуочи ничимъ ѡброно(м) пра(в)ны(м) <,> собе до тоѣ справы належачимъ<,>.

Я, по(д)комори(и), и су(д) зе(м)ски(и) Кие(в)ски(и) // [...] а пото(м) [...] сторона поводовая...] ме(ст)ца руши(в)ши], [п]ровадила ку тому ме(ст)-цу<,> где на(с) тепе(р) для фунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции поставила<,>.

Тѣды пленипоте(н)тъ позваны(х)<,> видечи далеки(и) зае(з)дъ в кгрунъ-ты по(з)ваны(х)<,> протѣ(с)тацию заносилъ, указуючи, же то увесъ кгрунътъ — Котеле(н)ски(и), которы(и) сторона провади(т) и ѡны(и) зае(ж)-джае(т), просечи на(с) ѿ то, абы(с)мы се ве(р)нули до Камея и ѿ(т)то(л) такового дукъту неслушного супе(р)седовали<,>.

А поводовая сторона, провадячи дале(и) мене, по(д)коморо(г)ло, и на(с), судовы(х), до ме(ст)ца то(г)ло], на которо(м) ю(ж) и пе(р)ве(и) юри(з)ди(к)ция пре(д) ты(м) уфунъдована была, яко ад локу(м) конътрове(р)сумъ, и тамъ, где кгрунътъ вла(с)ны(и) е(и) е(ст) ѿ(д)няты(и)<,> пере(д) ты(м) субъсек-ве(н)те(р) ну(л)ло юре виѡле(н)те(р), указовали и достате(ч)не выводили и права хотечи и ѡфяруючисе на то заразо(м) показати ⁸, же то кгрунътъ

⁸ На літері «и» розтерте чорнило.

и(х) є(ст) вла(с)ны(и) Тули(н)ски(и), до Лещина належачи(и), а(ж) до то(г) [о] ме(ст)ца, яко ся выше(и) поменило<, >, на которо(м) яко пере(д) ты(м), такъ и тепе(р) для юри(з)ди(к)ци(и) уфу(н)довангя мене, по(д)коморо(г) [о] [о] [о], и на(с), судовы(х), ведеть. Солените(р) се све(д)чили и протє(с)товали пере(д) нами прото(в)ко⁹ пленипоте(н)тови по(з)ваное стороны, же и(н) та(м) манифеста и(н)юриа суа и ведаючи добре, же то кгрунтьъ вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и) албо Тули(н)ски(и), удає(т) за кгрунтьъ по(з)ваны(х), чинечи то ку кривьде и шкоде поводовое стороны и, (с)на(т), хотечи еще якую(с) ремо(р)а(м) и (з)волоку в то(и) справе учинити.

Ω што се и по(в)торє такъ проти(в)ко пленипоте(н)тови, яко // [...] юри(з)ди(к)щ[...] стоячи [...] юри(з)ди(к) [...] [...] ды(ж) тоє [...] Котеле[...] [...] глості кгр[...] жа(д)ны(х) ю[...] кгрунтьа(х), а на [...] в ты(м) тутъ [...] з Лещино(м) Котель[...] погото(в)ю с Тулинами, которое село Тули[н]ы [...] две поза(д) за ме(с)то(м) Лещино(м) в бокъ Житомира лежить, не має(т)<, >. А те(ж) то не подобна, абы тоє село Тулины та(к) се мєло ро(с)тя(г)нути из кгру(н)то(м) своимъ, жебы место Лещи(н)<, > и Лука на ты(х) кгру(н)та(х) сельски(х) засажонє бы бы(т) мєли<, >. А тежъ сторона не ω кгрунтьъ Тули(н)ски(и)<, > с котеры(м) Котє(л)ня жа(д)ное приле(г)лости не має(т)<, > але ω кгрунтьъ Лещи(н)ски(и)<, > якобы кгвальтомъ окупованы(и)<, > акцію свою неви(н)не и(н)те(н)товала и тую справу непотребне и неналежне тепе(р) ту(т) на ты(м) ме(ст)цу до кгру(н)товъ Тулинъски(х)<, > намагає(т). А и(н)шиє су(т) добра — мєсте(ч)ко Лещи(н), котеры(и) ты(л)ко самую має(т) приле(г)ло(ст) по ω(д)но(и) стороне с Котельнею, а и(н)шее село Тулины, которое по та(м)то(и) стороне Лещина еще за (д)руги(м) сєломъ, на(з)ваны(м) Лукою пано(в) Ки(в)личо(в), вє дву(х) миля(х) лежи(т)<, >. И тоє село Тулины<, > не з Лещино(м) мєсте(ч)комъ<, > але з сєло(м) Лукою має(т) суа(м) котикгуитатєм. Зачимъ не ты(л)ко жебы мєли мє(т) Тулины ко(н)тикгуитатє(м) с Котє(л)нею, але з Лещино(м) не маю(т), бо и(х) сєло Лука перєсєла<, > и (з) сєломъ Лукою, а не (з) Лещино(м) Тулины маю(т) свое ко(н)тикгуитатє(м). Не с Тулинами тєды, яко сторона поводовая в по(з)вє признаває(т) и менує(т), же Котє(л)ня має(т) приле(г)ло(ст) кгру(н)то(в), але з Лещино(м), и не ω Тули(н)ские кгрунтьы менує(т) бы(т)<, > собе окупованє не(с)лу(ш)ные позываєт<, > але з Лещино(м). Яко сє вышъ ωписало, у урочища Бело(г) [о] [о] <, > алиа(с) Ω(ст)рого Камєня та(м)¹⁰ пята вла(с)ная Лещи(н)ская є(ст)<, > и тамъ дєдъ тепєре(ш)ни(х) поводовъ ставаль и та(м) на то(м) ме(ст)цу // [...] стами [...] Ло(в)ково(м) [...] трєте(и) [...] ницєю<, > [...] на Зборо(в) [...] тот(т) та(м) ча[...] [...] ювыми [прил]є(г)ло(ст) кгрунть[...] а на та(м) [то(и) сто]роне реки И(в)ниц[ы и] дучи в[вє]р[х]ъ тоє [то] реки по лєво(и) рuce кгрунтьъ Ло(в)ко(в)ски(и) <, > а по право(и) — Котє(л)ски(и)<, > ажъ до болота Валу(в)ки, на(д) которымъ болотомъ Вало(в)кою сєло Валу(в)ка алиа(с) Комаро(в)ка, ω которую рє(ч) є(ст) тая, лежи(т), гдє ся тьє всъ три стєны сходя(т), мєновитє Котє(л)ска<, > Ло(в)ко(в)ска<, > и И(в)ни(ц)кая вє(д)лє ωписаного акту комиса(р)ского. Але на то(м) ту(т) ме(ст)цу, гдє тепе(р) тую юри(с)ди(к)ци(ю) фу(н)довати па(н) по(д)комори(и) з судомъ земъскимъ усилиує, жа(д)ны(х) приле(г)лостє(и) ты(х) поменєны(х) добръ и дєди(н) не ма(ш) и бы(т) не можє, доводечи того границами Валицкого<, >

131

131 зв.

⁹ Описка замість «проти(в)ко».

¹⁰ Слово повторєне двічі.

по(д)старостего житоми(р)ского, та(к)же посе(с)сиями пана Ельцовыми, во(з)-ны(х) и и(н)шими докуме(н)тами комыса(р)скими авте(н)ты(ч)ными, с которы(х) се показуе, же то су(т) кгру(н)ты вла(с)ные Котеле(н)ские, и жа(д)-ное приле(г)лости з Лещиномъ а погото(в)ю с Тулинами ту(т) и ты(м) ме(ст)цу, на ты(х) мниманы(х) дво(х) копыцахъ, которы(х) се за копыцы<(:> не при(з)навае(т)>¹¹, кгда(ж) неподобные до копыцовъ, не маю(т) и ме(т) не могутъ. А ежели то суть кгрунъты котеленские<, > яко (ж) та(к) е(ст)<, > теды поготовю Валувъка<, > алиа(с) Комаро(в)ка до Котельни належит(т), и на кгру(н)та(х) Котеленскихъ пре(з) анътецесоро(в) позваны(х) посажона е(ст)<, > и та(к)<, > давньо въ вужива(н)ю чере(з) всѣ да(в)ности зе(м)ские Котеленскихъ дедичовъ з(о)ставае(т)<.>

132 А що се ткне ты(х) ту(т) таковы(х) мниманы(х)<, > копыцовъ двоухъ, на которы(х) юри(с)ди(к)цию фу(н)дованую сторона мети хоче(т)<, > теды тые копыци и на(м)не(и) неподобные до копыцовъ, и далеко о(д) стѣны Ло(в)ко(в)-ское лежат(т) // [...] по[...] протес(т) [...] и зан[...] ту(т) сте[...] а не ты(л)ко пр[...] заноса(т), але [...] [приле(г)лости кгрунът[...] ту(т) на томъ ме(ст)цу не при(з)наваю(т), ты(л)[ко] [...] у болота Валувъки не Лещинови<.> але Ловъковови, Котельни и И(в)ници. До того протес(т)ациями давньыми, о(д) дедичовъ и(в)ни(ц)ки(х) и о(д) мещанъ житоми(р)скихъ починеными, дъзди(т)се, же то пакгу(р)ки пре(з) пана Стрыбыля прива(т)не всыпаные су(т)<, > которые небо(ж)чикъ панъ Немири(ч), и(в)ни(ц)ки(и) деди(ч), пороскоповаль.

Що все пленипоте(н)тъ позваны(х) верификоваль авте(н)ты(ч)ными мунименьтами и докуме(н)тами, зачимъ проси(л)<. > пленипоте(н)тъ позваное стороны, абы па(н) по(д)комори(и) и судъ земъски(и) о(д) того ме(ст)ца, яко до фундации юри(с)ди(к)ции не нале(ж)но(г)ло, супе(р)седоваль, о(ф)ундуванья юри(з)ди(к)ции ту(т) на ты(м) ме(ст)цу занехалъ<.> albo тежъ до О(с)тро(г)ло Каменя<.> где вла(с)ные пять добръ Котеле(н)ски(х) и Лещи(н)ски(х) ся сходя(т). ве(р)нулъсе, и(н)ше о(б)ороны и доводы правньые в(ц)але себе захова(в)ши<.>

132 зв. А сторона поведовая, станувъши на пяте и стѣне кгру(н)ту своего Лещи(н)ского алиа(с) Тули(н)ского з кгру(н)томъ Ловъковъскимъ и(х) м(л)<:>. пано(в) Стрыбылю(в) у копыцо(в) зна(ч)ны(х), межи кгру(н)томъ, Лещинъски(м) алиа(с) Тули(н)ски(м)<, > а за(с) те(ж) кгрунътомъ Ловъковъски(м) посыпаны(х), где и(с)тѣну заразо(м) о(д) и(х) м(л)<:>. пано(в) Стрыбыльсвъ пленипоте(н)тъ и(х)<. > урожоны(и) па(н) Михаль Тучани(ц)ки(и) за достате(ч)ною себе пленипоте(н)циею або мо(ц)ю; до тое справы на тое самое о(с)обливе даную и служачую, имене(м) и(х) при(з)наль, иже жа(д)ное коньтикуитате(м) и приле(г)лости с Котельнею яко никгда не мель Ло(в)ко(в) и тепе(р) не мае(т), ты(л)ко завъше з Лищиномъ на кгрунъте Тули(н)скимъ // [...] т[...] де[...] и(и)<, > люб[...] ве межи [...] а по(з)ваным[и] ... тепе[р]ешнемъ [тисеча] ше(ст)со(т)' три(д)ца(т) о(с)мо[м] на ко(н)се(р)вата(х) [воево(д)ствва Брасла(в)ско(г)ло] стале(и)<, > яко и(н)шие пере(д) тымъ декрета такие (ж) трибуналские за(ш)лые. Ту(ж) зара(з) домаяласе, абы и(х) м(л)<:>. панове судовые юри(з)дикъцию в(п)ере(д)<, > нимъ придуть и приступать до припатрѣня се дукътомъ и слуха(н)я и(н)квизиции, на то(д) ту(т) ме(ст)цу и кгру(н)те, ути и(н) локо коньтрово(е)со, о(д) которы(и) поведове

¹¹ Ці ж слова повторені далі ще раз без дужок.

правомъ чиня(т) за квалъто(в)нымъ ѿ(д)ня(т)емъ ѿно(ѣ)ло| пре(з) аньтецесоровъ по(з)ваны(х), на которы(м) и село Валувкы сѣу новопро(з)ваную Комаро(в)ку ѿсажано, поневажъ ту(т) су(т) пре(з) сторону для уфу(н)дованья тое юри(з)дикъции ве(д)лугъ права посполитого постановеньекъ. > уфу(н)довали <, > которая слушьне не на и(н)шимъ ме(ст)цу, але тутъ на ты(м) ве(д)лугъ права и декрету трибуна(л)ско(г)ло| мае(т) быти уфунъдована <, >.

А ще стороны по(з)ваное пленипоте(н)тъ <, > альлегкуе, же ту(т) село Тулины в боку указуючи ѿ(д)леглые бы(т), иже не маю(т) тые Тулины конътикуитатемъ с Коте(л)нею, тылько з Лукою <, > село(м), которая Лука та(к) же, яко и Лещинъ, и Тулины з ы(н)шими мае(т)ностями су(т) деди(ч)ные поводовъ, бо ѿриналите(р) на кгру(н)те Тули(н)скимъ ѿ(д) светое памяти кроло(в) польски(х) про(д)комъ свои(м) <, > конъферованы(м) ¹² тые мае(т)ности су(т) ѿсажонные ѿ(д) ле(т) сту и дале(и), и завъше ты(х) кгру(н)товъ такъ Тулины, яко и Лещинъ з ы(н)шими мае(т)ностями, до него приналежащими, в споко(и)но(и) посесии и уживанью зоставали дото(л), поки не е(ст) и(м) пре(з) аньтецесоровъ <, > позваныхъ за ѿсаженъемъ недавныхъ часовъ места Котельни, которое на ба(р)зо малы(м) и шупълы(м) кгрунъте, яко то докуме(н)тами и ди(с)позициями доводили и дове(с)ти // [...] и тые, кото[...] и(х) м(л) <: >. [...] припрывадила, су(т) межи добрами [...] на кгрунъте Тулинъскимъ своимъ [...] ловъковъскими и(х) м(л) <: >. пано(в) Стрыбыло[в] [...]ные.

133

А Котельня яко пере(д) тымъ ту(т) ни[коли?] ничего не мела, такъ и тепе(р) не мае(т) <, > ты(л)ко [що?] виѿле(н)те(р) а гвалътовъне ѿ(д) добръ Лещи(н)ск[их] алиа(с) Тули(н)ски(х) <, > ѿ(д)нято, що, яко се выше(и) поменило <, > пленипоте(н)тъ и умоцованы(и) <, > и(х) м(л) <: >. пано(в) Стрыбыло(в) во(д)лу(г) пленипоте(н)ции, на тое сѣбе ѿсобливе и щегульне даное, урожоны(и) па(н) Михаль Тучани(ц)ки(и) <, > при(з)навае(т) <, > же с Коте(л)нею никды ничо(г)ло| <, > не мелъ Ло(в)ко(в) и не мае(т), але з Лещиномъ, на кгрунъте Тули(н)ски(м) ѿсажоны(м), е(к)съ аньтикви(с) темъпорибу(с) мае(т) свое конътикуитате(м) и границы, якожъ и копъцами тая граница естъ межи тыми добрами Ловъковъскими а Лещи(н)скими ѿ(з)начона. А Коте(л)ня и посе(с)сорове е(и), не маючи ту(т) жа(д)ного прете(к)сѣту, квалъто(м) потугою своєю вда(р)шисе в кгрунъты Лещи(н)ские алиа(с) Тули(н)ские, то ѿ(д)няла ѿкупвала. А до то(г)ло| же и при пе(р)шимъ ѿ(д)правованью того акъту пре(з) е(г)ло| м(л) <: >. пана подкоморо(г)ло| <, > ту(т) на ты(м) же ме(ст)цу юри(з)ди(к)ция фунъдована была, и ю(ж) за наступе(н)емъ по то(и) пе(р)шо(и) фу(н)дации юри(з)ди(к)ции декрету трыбунальско(г)ло| <, > Любелъского тра(н)ситъ и(н) ре(м) юдикатамъ, кгда(ж) и ве(д)лугъ права посполитого и(н) локо ко(н)трове(р)со. ѿ которое справа се точи(т) <, > мае(т) быти юри(з)ди(к)ция фунъдована <, >. А на ѿ(с)татокъ, же тутъ <, > и стѣну та(к) гереде(с) ловковци, яко и и(н)шиє при(з)наваю(т), а жа(д)на конътради(к)ция ѿ(д) суседа приле(г)лого не заходитъ.

Зачимъ поводове, реферуючисе до пе(р)шихъ свои(х) раци(и), на прешлымъ те(р)минѣ ту(т) на ты(м) ме(ст)цу вношоны(х), и ѿны(х) не ѿ(д)ступуючи, але и ту(т) и(х) про и(н)се(р)тисъ ме(т) хотечи, афъфектовали, абы и(х) м(л) <: >. панове судовые ту(т) на то(м) ме(ст)цу, где конътикуитате(с) кгрунъто(в) Лещи(н)ского // [...] дова(в)ши до припа[...]дуктомъ сторо(н),

133 зв.

¹² Возможно, «конъферованы(и)»?

а пото(м) субьсе(к)ве(н)[те(р) ...] слуханья и(н)квизиции приступили, [ѡборон]ы пра(в)ные вцале собе заховавъши.<.>

[Я, по]д(л)комори(и), и су(д) земьски(и) Кие(в)ски(и), коньтрове(р)си(и) [сто]ро(н) ѡбо(х), поводовое пре(з) ма(л)жо(н)ка еѣ поменено(г)[ѡ] [в]елъ-мо(ж)ного его м(л)<.>. пана Рафала Лещи(н)ского з Лешъна, воеводича белъского, за мо(ц)ю, в то(и) справе даною<.> а по(з)ванная сторона пре(з) пленипоте(н)та своего преречоного урожоного пана Прокопа Сови(н)ского за мо(ц)ю достате(ч)ною, вы(с)лухавъши и ѡныѣ вырозумевъши<.> ачько(л)-векъ по(з)вано(г)[ѡ] пленипотенътъ показуе(т) то докуме(н)тами правъны-ми<.> же добра Котельна зо (в)сими суседами чере(з) коми(с)сию су(т) ѡ(г)ра-ничоные, и не ту(т), але где и(н)де(и) тые границы в положе(н)ю своеѣмъ суть<.> ѡ(д)накъ и(ж) сторона поводовая проти(в)нымъ способомъ<.> права и докуме(н)та свое пра(в)не жоказуе(т) и чере(з) и(н)квизицию<.> же то(г) кгру(н)тъ ѣ(ст) вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и), кква(л)то(в)ны(м) способомъ ѡку-пованы(и), показати хоче(т)<.> Мы те(ж) ту(т), судовые, не ѣ(с)тесмо су(д)я-ми, але ѣ(к)зекуторами декрету трыбунальско(г)[ѡ]<.> во(д)лу(г) которо(г)[ѡ] грани(ц), з ѡбо(х) сторо(н) показаны(х), ѡ(г)ледавъши, и(н)квизици(и) достате(ч)не вы(с)луха(в)ши<.> мапы вымаловавъши<.> и на ѡны(х) зна-ки грани(ч)ные и урочи(с)ка, ѡ(д) ѡбудву(х) сторо(н) показаныѣ, достате(ч)-не выразити и тые ма(п)пы и(н) ляциѡри фо(р)ма руками своими по(д)писа(в)-ши, ко(ж)до(и) стороне ѡ(т)вористе выдати пови(н)нисмы<.>. Прото ѡ(с)те-ре(г)ши вла(с)ности кгру(н)то(в) ѡбо(х) сторо(н)<.> и ничего и(м) не дерок, гуючи<.> та(к)же и правомъ ѡбо(х) сторо(н), на тые кгру(н)ты служачи(м)-жа(д)ного детриме(н)тумъ не чинечи, юри(с)ди(к)цию нашу судовую на ты(м) же ме(ст)цу, где // пово(д) [...] трыбунальски(и) на кгру[нтъ], ѡ ко-то(р)ы(и)...[с]я ѣ(ст)<.> фу(н)дуемо и уфу(н)довалисмы [...], во(з)ному ене-ралови шляхе(т)ному Янови [...]кому ѡбъволати и публиковати ро(с)ка-зали[с]мо, яко (ж) и(н) презе(н)ция ностра ѡбъвол[а(в)ши] и публиковавъши, сторонъ ѡбудвухъ д[о] спра[в]ы приволалъ<.>.

134.

Которого декрету пленипоте[нт] по(з)ванное стороны за правъны(и) не при(и)мующи, ѡ(д) него до суду голо(в)ного трыбуналу Любе(л)ско(г)[ѡ] на власное воѣво(д)ство Киевъское апелова(л). А сторона поводовая боронила тоѣ апеляци(и), яко в речи ѡсужоно(и), которая морамъ но(н) патиту(р)<.> а до то(г)[ѡ] же ту(т) мы, судовые, не ѣ(ст)емы су(д)ями<.> то(л)ко ѣ(к)зеку-торами де(к)рету трыбунальско(г)[ѡ] и а(в)дигоре(с) и(н)квизициѡни(с), которы(х) и ѣ(к)сътраѡ(р)динарие мимо слу(ш)но(ст) такъ на воѣво(д)ство, яко и на ко(н)се(р)ваты, и за(с) зособъна ѡ(д) недопущѣ(н)я знову апеляци(и), чо(г)о и (в) звычайу ни ма(ш) ни(г)де, по(з)ваны(и) заживае(т)<.> И домавяльсе, абы ѣ(и) не была ути и(н) леви(с)симо а(к)цесориѡ етъ<.> ѣ(к)съ рациѡнибусъ супраноминати(с) допуциона<.>.

Мы, су(д)<.>апеляци тоѣ, яко в речи ѡсужоно(и), не допустилисмо<.>. А по(з)ванное стороны пленипоте(н)тъ све(д)чильсе ѡ попа(р)тъѣ тоѣ апеля-ци, ѡ краваме(н) и ѡ шкоды<.>. Мы-смы се те(ж) репротестовали, и(ж) в то(м) не (в)по(р)не<.> але ве(д)лугъ права поступуемо<.>. А пото(м) пле-нипоте(н)тъ по(з)ванное стороны ѡ(д) недопущоное апеляци знову апеле-валъ на (в)ла(с)ное воѣво(д)с(т)во Кие(в)ское<.> чо(г)о поводовая сторона бо-ронила<.>. Мы, су(д), тоѣ апеляци, яко и выже(и), не допустилисмо<.> а ѡ(н) ѡ попа(р)тъѣ, утяже(н)ѣ и ѡ (ш)коды све(д)чильсе<.>. Мы-(с)мы се те(ж), яко и выже(и), репротестовали<.>.

А по ты(м) // [...]лему [...]ция д[...] быти мае(т) або [...]контрове(р)-
сия коньтра и(н)комъ [...]циа(м) заходи(т) <, > та(м) реи при(н)ципали(с)
[некто]циумъ<, > и(н)фе(р)ту(р), и за екъсцепъциею нектоици [при(н)ципа-
лись во(л)но(ст) а ка(в)за секвиту(р), и(н) е(к)съ[це]пъциѡнибусъ теды
при(н)ципали(с) нектоици перименътибусъ<; > апеляция за(в)жды допущона
быти мае(т). Бо право то(л)ко абъ акъсориѡ те(р)минумъ дефере(н)те апе-
ляции борони(т)<, > а ту(т) еще и(н) прямо лимине<, > апеляция допущона
бы(т) мела<, >. И просиль, абы была допущона, и(н)шие ѡбороны и доброде-
(и)ства правъные вцале собе захова(в)ши<, >.

Мы, су(д), тое апеляции, яко в речи ѡсужоно(и)<, > не допустилисмо.
А ѡ(н) ѡ попар)тъе (еѡ) ѡ кгра(ва)ме(н) и ѡ шкоды све(д)чильсе<, >. Мы-(с)мы
се те(ж) репроте(с)товали, же та(к) во(д)ле права быти розумуемо !!<, >.

А потомъ то(т) же пленипоте(н)тъ по(з)ваное стороны ѡ(д) тое недопу-
щоное апеляции знову на ко(н)се(р)ваты апеловаль<, > которое апеляции,
яко в речи не(з)выча(и)но(и), мы ему не допустили<, >. А ѡ(н) се проти(в)ко
на(с), яко и пе(р)ве(и), протѣ(с)товаль. Мы-(с)мы се те(ж) репроте(с)товали,
яко и выже(и).

А по ты(м) пленипоте(н)тъ по(з)ваное стороны по(д) ѡбороною апеляци(и)
и протѣ(с)таци(и) свои(х) всѣхъ<, > такъ теперешъни(х), яко и (в) пе(р)шомъ
акъте пере(д) ты(м) починены(х) и (в)ношоны(х), стоечи<, > све(д)чильсе на
на(с), жебъ !! мы не (в) Бело(г)ло[л] ариа(с) Ѡ(с)трого Каменя фунъдовали
юри(с)дицию, але тутъ на то(м) мѣстъцу фу(н)дована е(ст), где жа(д)ное
приле(г)лости кгрунъто(в) Лещи(н)ски(х) и Ло(в)ко(в)ски(х) ни ма(ш), и
ѡ(в)шѣмъ то е(ст) кгру(н)тъ вла(с)ны(и) Котеле(н)ски(и). А ежели то(т)
кгру(н)тъ до Котельни належи(т), теды далеко болше(и) то(т) // [...] е(ст)
Кот[...] стене [...] на(д) самымъ болотомъ Валу(в)кою [...] не ѡ(д) Котельни
лежи(т), и ѡ(д) добръ [...] ѡ(д)граничены(и) е(ст), зачимъ е(ст) вла(с)ны(и)
Ко[теле(н)ски(и)]. До того еще све(д)чильсе то(т) же пленипоте[нтъ] на
сторону проти(в)ную и на су(д), же въве(с) ду(к)тъ кгрунътами вла(с)ны-
ми Котеле(н)скими ку велико(и) у(и)ме кгрунътовъ Котеле(н)ски(х) прова-
дила и провадити дале(и) усилиуе(т), зачи(м) ѡ нева(ж)но(ст) того все(г)ло[л]
акъту и дукъту све(д)чиль и протѣ(с)това(л)се.

135

А поведова(я) сторона репроте(с)товаласе, же су(д) ведеть кгру(н)то(м)
вла(с)ны(м) Лещи(н)скимъ ариа(с) Тули(н)скимъ, ѡ которы(и) справа ся<, >
точит(т), и правомъ ѡного, яко своего вла(с)но(г)ло[л], с которого естъ кгваль-
то(в)не пре(з) аньтецесоро(в) теперешни(х) посе(с)соро(в) котеленъски(х)
выти(с)нена, доходи(т), кгда (ж) ѡ тую могилу, которую сторона по(з)ваная
Ѡ(с)трымъ Камене(м) менуе(т) голыми словы, естъ кгрунътъ вла(с)ны(и)<, >
Лещи(н)ски(и)<, > ариа(с) Тули(н)ски(и)<, > и то(г)ло[л] кгрунъту споко(и)не
ѡ(д) ки(л)кусо(т) ле(т) з а(н)тецесорами своими и тепе(р) за тою могилу
бо(л)ше(и), нижъ на польмили заживае(т). А и тая могила подъ самы(м)
место(м) праве лежить Лещиномъ, и ѡ тое жа(д)ное коньтрове(р)сии не
ма(ш) и не заходи(т). Але мало маючи, же то(т) кгру(н)тъ кгвальто(в)не на
пулъторы миле и дале(и) ѡкуповавъши; еще, зна(т), бо(л)ше(и) ѡкуповати
хоче(т).

Где те(ж) ставъши очеви(с)то пляхе(т)ны(и) панъ Михаль Тучани(ц)-
ки(и), слуга и пленипоте(н)тъ и(х) м(л)к<: >. пано(в) Абрама и Михала Стры-
быловъ, имене(м) пано(в) свои(х) приповедалъсе и солените(р) све(д)чиль
и протѣ(с)товаль прекаве(н)до и(н)де(м)нитате(м) праву пановъ свои(х),

и абы за(с) то кгру(н)томъ лѡвѣ(в)скимъ за такими зае(з)дами сторонъ такъ поводовое, яко и по(з)ваное, которые межю собою якиѣ(с) ѡбъе(з)ды в кгру(н)та(х) мимо ведомо(ст) // [...] тоѣ [...]ещѣ кгр[...] и(х)] м(л)⟨:⟩. пано(в) Стрыбыл[овѣ Ловко(в)]ского а Лещиномъ алиа(с) Тулинами. [не маю(т) жа(д)ное ко(н)тикгуитате(м) и приле(г)[лост]и с Котельнею, которое за двема грани[ц]ами, Лещи(н)скою алиа(с) Тули(н)скою и И(в)ни(ц)кою, за милю с то(г)[о] и далѣ(и) граница лежи(т), але з да(в)на, давѣ(н) з Лещиномъ алиа(с) Тулинами, що докуме(н)тами и муниме(н)тами пра(в)ными або границиами довести, ѣ(с)ли бы су(д) того потребоваль, и за(с) поты(м) бы(л) и гото(в) естѣ⟨:⟩.

Тамъ же при то(м) акъте, зара(з) по учинѣ(н)ю таковы(х) протѣ(с)таци(и), то(т) же пленипоте(н)тъ по(з)ванное стороны проти(в)ко и(х) м(л)⟨:⟩. пано(м) Абрамови и Михалови Стрыбылю(м)⟨:⟩ све(д)чи(л) и протѣ(с)товальсе имене(м) по(з)ваны(х), иже они яко пере(д) ты(м), та(к) и тепе(р), не належачи до ты(х) ту(т) кгру(н)то(в) на ты(м) ме(ст)цу, але на (з)мове с поводовою стороною тепере(ш)нею стену якую(с) и копыцы, которы(х) ту(т) на то(м) ме(ст)цу не ма(ш), кгда(ж) ве(д)лугу(с) сторо(н) а(к)ту комыса(р)ско(г)[о] по та(м)то(и) сторо(нѣ) рѣ(ч)ки И(в)ници иду(т) и у Вало(в)ки болот[а] се коньча(т)⟨:⟩ смель и важильсе при(з)навати ку велико(и) шкоде и у(и)ме кгру(н)то(в) Котеле(н)ски(х). Ѡ што се и ѡ нева(ж)но(ст) то(г)[о] все(г)[о] при(з)на(н)я, чере(з) слугу учинѣно(г)[о], све(д)чилъ и протѣ(с)товаль.

Тамъ же зара(з), при то(м) фу(н)дова(н)ю юри(з)ди(к)ции, слуга пана его м(л). пана Ма(р)тина з Ри(т)вя(н) Зборо(в)ского шляхе(т)ны(и) па(и) Янь Ро(д)кеви(ч) ѡдо(з)ва(в)шисе све(д)чилъ и протѣ(с)товаль⟨:⟩ проти(в)ко поводово(и) стороне и поменены(м) и(х) м(л)⟨:⟩. паномъ Абрамови и Михалови Стрыбылю(м), же ту(т) на то(м) ме(ст)цу, гдѣ юри(з)ди(к)ция ѣ(ст) уфу(н)дована, Лещи(н) жа(д)ное котикгуитате(м) з Лѡвѣ(в)о(м) ани те(ж) зы [!] И(в)ницею, маѣ(т)ностю пана его, не маѣ(т)⟨:⟩.

А поводове, услыша(в)ши ѡ таково(и) протѣ(с)таци // с ко[...] солените(р) се проти[в]ко т[о]му та [...]ючѣму све(д)чили и репротѣ(с)товали, [и(ж)] ѡ(н), не маючи жа(д)ного злѣе(н)я не то(л)ко [...] те(н)ции ѡ(д) его м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ско(г)[о]⟨:⟩ кгда(ж) [...] завъше екъсѣ анътикви(с) темъпорибу(с)⟨:⟩ а наве(т) и при ѡ(т)правова(н)ю прошлаго акъту по(д)комо(р)ского⟨:⟩ ту(т) на то(м) ме(ст)цу завъше конътикгуитатемъ⟨:⟩ ѡ(д) И(в)ници Лещинови⟨:⟩ а не Котѣ(л)ни при(з)навано⟨:⟩. А тепе(р), сна(т), то(т) протѣ(с)туючи(и), будучи упрошоны(и) ѡ(д) стороны проти(в)ное, смель и важильсе⟨:⟩ не ведати кво юре и претексты протѣ(с)тацию яку(с) проти(в)ко праву и слушности и ку у(и)ме кгру(н)то(в) Лещи(н)скихъ⟨:⟩ Котельни що(с), чо(г)о никгда и(н) реру(м) натура не было, при(з)навати⟨:⟩. Зачи(м) и по(в)горе се ѡ нева(ж)но(ст) тоѣ протѣ(с)таци, тудѣ(ж) те(ж) и стороне проти(в)но(и)⟨:⟩ с которѡе пленипотѣнѣя упроше(н)я тая протѣ(с)тациа занѣсена ѣ(ст), све(д)чилъ и протѣ(с)товалсе.

Гдѣ те(ж) ту(т) же зара(з) выже(и) менованы(и) пленипоте(н)тъ преречоны(х) и(х) м(л)⟨:⟩. пано(в) Стрыбылю(в) имене(м) и(х) солените(р) се репротѣ(с)товаль, же ту(т) в то(м) ме(ст)цу и далѣ(и)⟨:⟩ во(д)лугъ дукъту пе(р)шого, не маѣ(т) ничо(г)[о] Котельня, ты(л)ко Лещи(н) з Ло(в)ково(м) а з И(в)ницею, хибѣ же кгвальтомъ в то(т) кгру(н)тъ посе(со)ровѣ котеле(н)ские вда(р)шися, ѡ(н) що ра(з) то бо(л)ше(и) ѡкупуютъ ѡ(д) Лещина⟨:⟩.

А пото(м) пленипоте(н)ть по(з)ваное стороны, по(д) обороною протє(с)-
таци(и) и апеляци(и) свои(х) стоячи, заню(с)ши [!] и тепє(р) протє(с)гацию
ω нева(ж)ности фу(н)дации юри(з)ди(к)ции и все(г)ло[о] акту и ду(к)ту, по-
ведиль, же яко на добромъ фу(н)даме(н)те кождая рє(ч) ненарушоне стои(т),
такъ за(с) на (з)лымъ все будова(н)є се обваляє(т). А и(ж) тая фу(н)дация
юри(з)ди(к)ции не є(ст) уфу(н)дована на ме(ст)цу пє(в)но(м) и кгру(н)то(в)-
ны(м), // [...].рил[...]. и дуктъ[...]. проважоны(и) <, > чере(з) сторону поводовую
[н]є є(ст) и не буде(т) <, > важны(и) <, > пє(в)ны(и) <, > пра(в)ны(и), [кг]ру(н)-
то(в)ны(и) <. >. И просиль пленипоте(н)ть стороны по(з)ваное, абы су(д)
ω(д) то(г)ло[о] ме(ст)ца, на которы(м) неправъне и неслушъне юри(с)ди(к)-
циями фу(н)довалъ, супє(р)седоваль, и ду(к)то(в) жа(д)ны(х) большє(и) кгрунъ-
тами Котеле(н)скими не ω(д)правоваль <, > и(н)шиє обороны и добродє(и)ства
правъные вцалє себе захова(в)ши.

136 зв.

А за(с) сторона поводовая просила и домовялєсе, абы суд во(д)лу(г)
дє(к)рету трыбунальско(г)ло[о], которы(и) итерати(с) виџибу(с) продукує,
ω(н) до (с)кутъку и є(к)зекуции приводечи, до припатрєня сє дукътови ¹³
є(г)ло[о], которы(и) слу(ш)ны(и) и пра(в)дивы(и) укаже(т)сє во(д)лугъ права,
що сє и(н)квизициєю я(с)не ликвидує(т) пє(р)вє(и) <, > а до то(г)ло[о] и до слу-
ха(н)я и(н)квизиции, которую чере(з) све(д)ки будетъ, людє добрыє, сусєды
околи(ч)ными и по(д)даны(х) и(х), яко того добре ведомы(х), вывести хочє(т),
приступили, и (з)нако(м) грани(ч)ны(м) и урочи(с)ко(м), котор[ы]є су(т)
я(с)ныє и (з)на(ч)ныє, припатрили, и вє(д)лу(г) то(г)ло[о] ду(к)ту и (з)нако(в)
грани(ч)ныхъ <, > яко пє(р)вє(и) єго м(л) <: >. панъ по(д)коморы(и) ωбъехалъ,
ω(г)ледалъ и понотоваль, щого ¹⁴ и мапъпу маловаль, що буде(т) з све(д)-
ко(в) и(н)квировано, а потомъ трыбуналови ω(з)на(и)мено <. >.

Мы, су(д), конътровє(р)си(и) сторонъ ωбохъ вы(с)лухавъши <, > бачечи
то, же а(ч)кольвєкъ позванє стороны пленипоте(н)тъ борони(т) того <, > абы
поводовая сторона на(с) ω(т) того тутъ ме(ст)ца фу(н)дации юри(з)дициии
дукътомъ грани(ц) свои(х) не вєла, знаковъ грани(ч)ныхъ, урочи(с)къ и
дифєре(н)ци(и), которыє намъ трыбуналь выдати, ω(з)начити <, > ωписати и
вымалєвати на мапъпа(х) казалъ, не показала // нам [...].мы до чинєня
д[џ]осы(т) декретов[и] [трыбуна(л)]скому <, > во (в)сє(м) при(с)тупуємо и (в)пє-
рє[д] [...] и ω(г)ледати дукътъ стороны поводовое [...]мо <, > а потомъ до дукъ-
ту по(з)ваное стороны, є(сли) буде(т) то(г)ло[о] потребовала, при(с)тупимо.

137

Которо(г)ло[о] декрету умоцованы(и) стороны по(з)ваное за правъны(и)
не при(и)мующи, ω(д) него до суду голо(в)ного трыбунальско(г)ло[о] апєлє-
ва(л), указующи, же тая апєляция допушона быти має(т), бо иде(т) ω дукътъ,
кото(г)ло[о] сторона за (с)лушъны(и) и пра(в)ны(и) быти не у(з)наває(т) <, >
и въже яко и(н) при(н)ципали а дефинитива сєнътє(н)ция юдици(с) с права
посполитого быти бы мєла <, > бо право ты(л)ко ω(д) тє(р)мину апєляци(и)
борони(т) <, >. А поводовая сторона поведєла, же апєляция по(з)ваную <,
сторону ути и(н) лєви а(к)цєсориє є(т) и(н) єкъзекуционє рєи юдикатє <, > в
кото(и) справє и(х) м(л) <: >. пановє судовыє не су(т) су(д)ями <, > алє ты(л)ко
до є(к)зекуции тую справу приводечи <, > слухачами <, > пє выведє(н)ю ду(к)ту
своего и(н)квизиции не має(т) потъкати. И домовялєсє, абы не была допу-
шона <, >.

¹³ Слово виправлене з іншого нерозбірливого.

¹⁴ Тобто «с чого».

Мы, су(д), тоє апеляции, и(ж) ту(т) не декретуемо<, > але ре(ч) осужо-
ную<, > е(к)зеквуемо, не допустилисмо. А по(з)ваного пленипоте(н)ть про-
те(с)товалсьє де прозекве(н)де кравамине е(т) дамъни(с). Мы-смы се тежъ
репротестовали, же та(к) во(д)ле права быти розумеемо<, >.

А по ты(м) по(з)ваны(х) пленипоте(н)ть по(д) обороною<, > апеляции
и протестации своеє стоячи, менечи се быти прити(с)ненымъ декретами,
оферова(л)се, же хочеть видети ду(к)тъ стороны поводовое и припатрити се
оному<, > менючи е(г)[о] быти неслушъны(м) и неправъны(м) и (з)нову ме-
нующисе // [...]ель апел[евала...], которое апеляции поводовая [стор]на
боронила<, >.

Мы, су(д), тоє апеля[ции], яко неслу(ш)но[и] <, > не допустили <, >. А о(н)
такъ, яко и выже(и), проти(в)ко намъ протестовалсьє<, >. Мы-смы се те(ж)
репротестовали<, >.

А по ты(х) протес(с)тация(х) кгда-смы о(т) ты(х) дво(х) копыцовъ за сто-
роною поводовою ехали<, > удавъшисе якобы межи всхо(д) а полу(д)не,
де(р)жачи кгрунъты, яко поводовая сторона менила, лещи(н)ские по пра-
во(и), а по лево(и) и(в)ни(ц)киє, до горы Каме(н)ное рекою И(в)ницею, о(д)
Каме(н)ное горы до села Грабо(в)ца, которое по та(м)то(и) стороне реки
лежи(т), о(д) того села Грабо(в)ца<, > тоєю (ж) рекою И(в)ницею, де(р)жачи
кгрунътъ И(в)ни(ц)ки(и) по лево(и) <, > а по право(и) Лещинъски(и) алиа(с)
Тули(н)ски(и) до у(ст)я Валовъки<, > где тая Валувъка в Ы(в)ницу упада-
е(т)<, >. Та(м) в то(м) ме(ст)цу у тоє Валу(в)ки у болота по(з)ваное стороны
пленипоте(н)ть протес(с)това(л)се, же по поруше(н)ю се судово(м) о(д) ме(ст)-
ца, где юри(з)ди(к)ция фу(н)довая была<, > сторона поводовая вла(с)ными
кгрунътами Котеленъскими и (г)раницами, межи Котельнею а И(в)ницею
зда(в)на учинеными и усыпаными, болотомъ Вало(в)кою су(д) провади(т)<, >
а су(д), упо(р)не не слушаючи правъ и докуме(н)то(в) про(в)ны(х), та(к)же
раци(и) по(з)ваныхъ<, > в кгрунътъ по(з)ваны(х) Котеле(н)ски(и) за поводо-
вою стороною зае(ж)джае(т)<, > просечи, абы су(д)<, > о(д) такового дукъту
не(с)лу(ш)но(г)[о], видечи вже границы, межи и(н)шими добрами усыпаные,
пре(з) которые сторона су(д) провади(т), супе(р)седова(л)<, >. Которы(и) ажъ
до // [...]зовет [...] [пр]отестоваласе, же провадитъ кгру(н)т[ом...] вла(с)-
нымъ<, > Лещи(н)скимъ<, > алиа(с) Тулинъск[им...] сво(и)<, > и врочищами
во(д)лугъ данины свое(и) кгрун(т)о(в) сво(и)х<, > стародавъны(х), которые
продуковати и оными пробовати<, > заразомъ, же то кгрунътъ еє е(ст) вла(с)-
ны(и), готова. И аньтецесорове еє а(ж) до того кгвалъто(в)но(г)[о] о(д)ня(т)я
окупованя пє(р)ве(и) о(н)о(г)[о] <, > пре(з) аньтецесоры по(з)ваного были и(н)
ко(н)тинуа е(т) пацифика посе(с)сио(н)е.

При ты(м) те(ж) сторона поводовая, прише(д)ши дукъто(м) свои(м)
старожи(т)нымъ ве(д)лугъ диспозиции пра(в) свои(х), себе на Лещи(н)
алиа(с) Тулины о(д) ки(л)касо(т) ле(т) служачи(х)<, > до устя урочища албо
болота тоє Валувъки, на которомъ село Комаровъка пре(з) аньтецесоровъ
позвано(г)[о] е(ст) осажона<, > где тая Вало(в)ка в Ы(в)ницу впадае(т), ука-
зала то, же по право(и) стороне Валувъки кгрунътъ еє вла(с)ны(и) Тулинъ-
ски(и) алиа(с) Лещи(н)ски(и) о(б)ърубъны(и)<, > а по лево(и) за(с) стороне
кгрунътъ судеревъны(и) з дедиче(м) и(в)ни(ц)кимъ<, > на(з)ваны(и)<, > Тома-
шо(в)щи(з)на, о що себе во(л)ное право(м) чиненъє з дедичемъ и посе(с)со-
ре(м) и(в)ни(ц)кимъ zostавуе(т), грани(ц) о(д)на(к) м[н]иманы(х) и копъ-
цовъ, которые бы се зна(и)довали, о(д)но в неведомости стороны поводовое

и а(н)теце(с)соровъ еѣ посыпаные, на кгрунъте вла(с)ны(м) Лещи(н)ски(м) алия(с) Тули(н)ски(м) не при(з)наваючи, кгда (ж)⟨,⟩ два на третє(г)⟨о|⟨,⟩ шкodu ничого¹⁵ чини(т) не могутъ. Ω що и по(в)торє протє(с)тацию, же то кгру(н)го(м) вла(с)нымъ своимъ Тулинъски(м) алия(с) Лещи(н)ски(м) провадила и (в)рочища, поча(в)ши ω(д) петы и граници Ловъко(в)ское, пра(в)дивє ве(д)лугъ пра(в) своихъ и привилею(в) показала, занєсла⟨,⟩.

А по(з)ваная сторона ѡфероваласє тоє пє(в)ными докуме(н)тами показати⟨,⟩ же копыцы и пале Вало(в)кою болото(м)⟨,⟩ пра(в)не и слушьне в способъ граници межи Котє(л)нею а И(в)ницею посыпаные, и не Лещинови такъ далеко служи(т), и ничо(г)⟨о| туть // [...] до села [...] ω которую справа [...] де сторона поводая менила свои(м) [вла(с)н]ымъ⟨,⟩ кгвалътовъне ѡкупованымъ [...] тоє село ѡсажонымъ кгрунътомъ, где те(ж) по(з)ваная сторона свои(м) кгру(н)томъ Котєлє(н)скимъ менила ⟨,⟩ ω(д) то(г)⟨о| ме(ст)ца до дороги, з Лещина до И(в)ници идучє(и), чере(з) которую дорогу и чере(з) болото Вало(в)ку переще(д)ши до копцо(в).

138 зв.

А и(ж) то(г)⟨о| дня ся спо(з)нило, тєды тую справу до дъня завътре(ш)не(г)⟨о| два(д)ца(т) пє(р)вого ω(к)тобра по(д) тою (ж) мо(ц)ю тому жъ во(з)ному ѡбъволати и лимитовати росказалысмы. А дъня помененого завътрешнего⟨,⟩ мы, судовые, на тоє жъ ме(ст)це до ты(х) же копыцовъ зєхавъши, сторонъ прє(з) того (ж) во(з)ного приволати⟨,⟩ казалисмо. За которы(м) привола(н)ємъ во(з)ного поменєны(и) слуга є(г)⟨о| м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ско(г)⟨о| панъ Янъ Ро(д)кеви(ч) таковымъ способомъ репротєстацию учиниль, и(ж)⟨,⟩ ω(н) протє(с)тации своеє чере(з) себє дъня вчора(и)шо(г)⟨о|, имєне(м) єго м(л)⟨:⟩. пана Зборовъско(г)⟨о|, пана свое(г)⟨о|, проти(в)ко повод[ово]⟨и) стороне и и(х) м(л)⟨:⟩. пано(м) Стрыбыло(м), же ѡни не маю(т) жа(д)ное ко(н)тикгунатємъ кгрунътовъ з собою на ме(ст)цу фундации юри(з)диции⟨,⟩ ω(д) добръ И(в)ници учинєное и занєсеное, ω(д)ступуетъ⟨,⟩ и ѡную за непотребъную и не(с)лу(ш)не учинєную⟨,⟩ якобы Лещинъ з Ловъково(м) не ме(л) мети жа(д)ное конътикгунатємъ⟨,⟩ быти де(к)лярує(т)⟨,⟩.

А поводая сторона солєните(р) се те(ж) проти(в)ко по(з)вано(и) стороне све(д)чила и протє(с)товала, же за упрошенъємъ, сна(т), чере(з) кого(с) ω(д) стороны по(з)ваное дъня вчора(ш)не(г)⟨о| ω(д) добръ И(в)ници ⟨,⟩ протє(с)тацию ⟨,⟩ проти(в)ко собе занєсєно было⟨,⟩ которое тепє(р), пє(р)соналите(р) стоечи⟨,⟩ поменєны(и) протє(с)та(н)сь урожоны(и) панъ Янъ Ро(д)кеви(ч) ω(д)ступиль⟨,⟩ поневажъ кгру(н)тъ // [...] иже та [...] нє ма[ш]ь...] с Котєлънею, то(л)ко з Лещино(м), хилба...] прє(з) кгвалътъ ѡкуповала Котєлн[я... кгрун]ту⟨,⟩ Лещи(н)ско(г)⟨о|⟨,⟩. Ω што се и по(в)торє проти[вко] по(з)ваны(м) све(д)чила и протє(с)товала⟨,⟩.

139

А плєнипотєнътъ по(з)ваное стороны проти(в)ко поменєному пану Ро(д)кевичови протє(с)това(л)сє, же ω(н) тоє протєстации, дъня вчора(и)шо(г)⟨о| при фундации юри(з)диции учинєное слу(ш)не и правъне⟨,⟩ же Лещинъ з Ло(в)ково(м) жа(д)ное ко(н)тикгунатємъ не має(т), але И(в)ница с Котєлънею⟨,⟩ бє(з) ѡчєвистое бы(т)ности самого єго м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ского⟨,⟩ зрєчиє и ω(д)ступити не може, кгда жъ то з стороною чинитъ на (з)мовє ку велико(и) шкoдє и у(и)мє кгру(н)то(в) и (в)ни(ц)кихъ пана Зборовъского, пана свое(г)о, которая протє(с)тация ве(д)лє права и (с)праве(д)ливости на кажъдомъ плячу ва(ж)на быти муси(т).

¹⁵ Далі слово повторене ще раз у писарських дужках: «ничо(г)⟨о|».

Потомъ ехалисмо за стороною поводовою полемъ и копыцами до болота Борщовъки, которую Бо(р)щовъку по(з)ванная меновала<,> Котеле(н)скою<,> тоєю долиною albo болотомъ<,> до дороги, зы [!] И(в)ници до Волици идуче(и), где то(т) кгрунътъ, яко его сторона поводовая меновала Томашо(в)-щи(з)ною и своєю суде(ре)вию, тамъ же и копыци устали, и где болото Бо(р)-щовъка в Ы(в)ницу впадае(т)<,> а ѿ(г)раничаеъ кгрунътъ<,> Ивъни(ц)ки(и) по лево(и)<,> а Лещи(н)ски(и)<,> яко сторона поводовая<,> менуе(т), по право(и). До которо(г)ло по(з)ванная приповедаласе, же не Лещи(н)ски(и), але Котеленъски(и)<,> и выводила, же тутъ Лещинъ ничо(г)ло не мелъ<,>. А поводове за(с) вказовали<,> же то вла(с)ны(и) кгрунътъ Лещи(н)ски(и), с которого аньтецесорве по(з)вано(г)ло<,> кгвальто(в)не и(х) выги(с)нулиц<,>.

139 зв.

Потомъ былисмь провожони<,> пре(з) сторону поводовую Ивъницею болото(м) // [...] по[...] стороне тримаючи [...]ала<,> пята<,> кгрунъту Воли(ц)кого [...]а<,> стороны по(з)ванное его м(л)<,>. пана канъцлира по(м)ко(в); с которого ме(ст)ца прикро ѿбе(р)нувъши(с) в правую сторону<,> ку заходови со(н)ца смужалиною, которая в тое болото И(в)ницу впадае(т), взявъшисе з ве(р)ху. Где стороны позванное пленипоте(н)тъ приповедалъсе, же то кгрунътъ в то(м) ме(ст)цу по ѿбудву(х) сторонахъ болота Ивъници и тое смужалины<,> не поводо(в) Лещи(н)ски(и)<,> але по(з)вано(г)ло, до добръ, ѿсобливому праву<,> по(д)легълы(х)<,> селу Волици алиа(с) Во(л)ы(н)ца<,> до Котельни належачихъ. Где ѿд ѿбудву(х) сторонъ проте(с)тацие заходили: ѿ(д) поводовое стороны, же то кгрунътъ вла(с)ны(и) в то(м) ме(ст)цу Лещинъски(и)<,> кгвальто(в)не ѿ(д)няты(и) <,> которо(г)ло тепе(р) шахо(в)ницами по(д)даные котеле(н)ские и воли(ц)кие заживаю(т)<,>; а ѿ(д) позванное вказуючи, же то кгрунът(т) Воли(ц)ки(и)<,> за двема границами<,> Котеле(н)скою, Ивъни(ц)кою <,> иже ту(т) дукътъ поводове стороны<,> не може(т) быти важны(и)<,> бо ю(ж) и Коте(л)ню минулъ<,>.

Ѳ(д) которое то Смужалины пришли(с)мы просто до урочи(с)ка Калиново(г)ло Куста, которое урочишко<,> ту(т) же в дороги Белоце(р)ко(в)ское лежить<,>. Тамъ же умоцованы(и) стороны позванное поведиль, же тое урочишко поводовая сторона неслушъне Калиновымъ Кустомъ назвала, кгда(ж) Калиновы(и) Кустъ по та(м)то(и) стороне Бело(г)ло Каменя ѿ(д) Лищина лежи(т)<,> а то не е(ст) Кустъ Калиновъ, и ни(х)то ту(т) того з сусе(д) стороне не при(з)наваеъ, або то тутъ былъ Кустъ Калино(в). А заты(м) абы тутъ мели бы(т) кгрунътъ лещинъские, яко сторона непотребъне удае, то е(ст) ре(ч) и до подобе(н)ства не подобъна<,> але то су(т) усе кгрунъты котеленъские, и границы, которыми сторона дукътъ сво(и) провадила, су(т) Ивъни(ц)кие и Котеленъские. А жебы тутъ на томъ ме(ст)цу стена Лещинъская притя(г)нути // [...] мела, не въкаже [...] и ни(х)то е(и) тутъ не при(з)навае(т) т[...] выводиль то пленипоте(н)тъ [...], же ся ту(т) на то(м) ме(ст)цу три сте[ны...]: Котеле(н)ская, И(в)никая¹⁶ и Воли(ц)кая алиа(с) Во(л)ыне(ц)кая<,>. А Коте(л)ня не то(л)ко[...] тутъ в томъ ме(ст)цу мела мети з к[грунтом] Лещи(н)скимъ конътикуитатемъ<,> але и [...] ю(ж)<,> в добро(и) мили изы И(в)ницею<,> на заде заехана е(ст), и ю(ж) противъко праву слушности, такъже проти(в)ко подобе(н)ству за четве(р)тою стеною<,> и границею<,> в ты(л)<,> Коте(л)ню поминувъши, мниманы(и) дукътъ сво(и) сторона противъная <,> ѿ(д)правуеъ и провади(т)<,>. На которомъ ме(ст)цу<,>

140

¹⁶ Пропущена літера: «И(в)ницкая».

абы тутъ стена<,> Лещи(н)ская бы(т) бы мела<,> ни(х)то ту(т) то(г)ло<,> стороне с прилегълы(х)<,> сусе(д)<,> не при(з)навае(т)<,>. А пре(д) се е(г)ло м(л)<:>. панъ по(д)комори(и)<,>. и су(д) зе(м)ски(и)<,> за ты(м) неслу(ш)нымъ дукътомъ поводовое стороны идучи. чужие кгрунъты споко(и)ные и да(в)но о(г)раничонные зае(ж)джаю(т)<,>. Зачимъ пленипоте(н)тъ по(з)ваное стороны<,> о нева(ж)но(ст) то(г)ло все(г)ло ду(к)ту и акъту<,> такъже о кграваме(н) и о шкоды све(д)чиль и протестовалъсе и(н)шие о бо(р)ны и доброде(и)ства правъные вцале себе заховавъши<,>.

А сторона поводовая ду(к)тъ сво(и) до урочища<,> помененого Калиново(г)ло Ку(с)та<,> приве(д)ши, осве(д)чала<,> и поведала<,> же то вла(с)ное урочище Калино(в) Кустъ<,> и та(к) е(г)ло зовутъ<,> а не тамъ, где стороны по(з)ваное пленипоте(н)тъ указуе(т). А услыша(в)ши о яко(ис) протестации о(т) пленипоте(н)та по(з)вано(г)ло, которы(и) мениль а вѣдалъ бы(т) Котеле(н)скимъ кгрунътомъ<,> мимо право я(с)ное и диспозицие и докуме(н)та поводовые, а бове(м) кгрунътъ то(и) з давъна даве(н) по Калиновъ Кустъ а дорогу Белоце(р)ко(в)скую // [...]и самое [...]уе дово[л]не, 140 зв. же то кгрунътъ вла(с)тны(и) [Лещи(н)ски(и)] алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> што тую граници [...] показуе(т). Репротестовалъсе, же то [кгрунътъ] е(ст) вла(с)тны(и) Лещи(н)ски(и)<,> алиа(с) Тули(н)ски(и)[.]. [...]же прише(д)ши до посе(с)сии села Воли[цы] о(т) небожъчика пана Адама<,> Олиза[р]а Волчъковича<,> посе(с)со(р) и де(р)жавъца котеле(н)ски(и)<,> а(н)тецесо(р) теперешнее стороны по(з)ваное, и то(т) кгрунътъ Лещи(н)ски(и)<,> алиа(с) Тулинъски(и)<,> кгвалъто(в)не его окупова(в)ши и забравъши, поделиль<,> межи по(д)даные свое. И такъ сторона поводовая выводила, я(ж) ту(т) пять кгрунъту<,> И(в)ни(ц)кого ни ма(ш), зостала<,> по тамъто(и) стороне болота И(в)ници, на ме(ст)цу томъ, где пята Воли(ц)кая припала<,>. А и(ж) удае(т) то пленипоте(н)тъ по(з)ваного<,> же тутъ три стены, теды и акъторове того не некую(т) и о(в)шемъ при(з)навають<,> же три стены: о(д)на бове(м) стена Лещинъская алиа(с) Тули(н)ская, другая Воли(ц)кая<,> алиа(с) Волине(ц)кая, а третя<,> Котеленъская з стамътое стороны дороги, то е(ст) з левого боку<,> припала<,>. А жебы тутъ мела быти стена И(в)ни(ц)кая<,> того по(з)ваная не покаже ани и(х) м(л). панове судовые на свое(и) делиенъци кла(с)ти ани маловати ее слушне могу(т)<,> бо ю(ж) далеко у болота преречено(г)ло И(в)ници зо(с)тала, що те(ж) и докуме(н)тами авътенъты(ч)ными правъне довести готова<,>.

А по таковы(х) протестация(х) о(д) то(г)ло ме(ст)ца и вѣрочиска Калинового Куста ехали е(с)мо дорогою тоєю Белоце(р)ковъскою до кгру(н)ту Волосовъско(г)ло<,> добръ пере(д) ты(м) его м(л)<:>. пана Людвика Олизара Во(л)чковича, а тепе(р) его м(л)<:>. пана Лукаша Модлишо(в)ского, 141 трымаючи кгру(н)тъ, яко поводовая сторона // сторона [...] по право(и), а Котеленъски(и) по лево[и...] Волосовъское<,> и до дороги, которая [дорога?] до Коростышова чере(з) то(т) гостине(ц) Белоце(р)ковъски(и) иде(т)<,>.

Тамъ е(г)ло м(л)<:>. па(н) Лукашъ Мо(д)лишевъски(и) самъ очевисте стану(в)ши<,> та(к) проти(в)ко стороне поводово(и)<,> яко и по(з)вано(и) протестовалъсе, же чере(з) его кгрунътъ деди(ч)ны(и) вла(с)ны(и) Волосовъски(и), з обудву(х) сторонъ гости(н)ца Белоце(р)ковъско(г)ло лежачи(и)<,> копъцами и (з)наками грани(ч)ными зда(в)на оце(р)клеваны(и), о которы(и) пере(д) ты(м) ни с кимъ жа(д)ная конътрове(р)сия не была<,> стороны

обѣ(д)вѣ еду(т) и ду(к)та свое провадя(т)<, > абы то кгру(н)тови ε(г) [о], которы(и) по(д) тые конѣтрове(р)сисѣ и(х) м(л)<: >. пра(в)ныѣ, яко не пѣ(н)ны(и), ничо(г) [о] не по(д)легаѣ(т)<, > и(м) ¹⁷ постѣру(м) ничого не шкодило. Дабиту(р) инъ копия.

А поводовая сторона, услышавъши ѿ яко(и)си [!] протестации, ѿ(д) его м(л)<: >. пана Мо(д)лише(в)ско(г) [о] <, > занесѣно<, > же при томъ дукъте, пре(з) себе проважоны(м), абы то ничого кгрунътови его Волосовъскому не шкодило<, > репротѣстоваласѣ, же ни[чого] кгру(н)ту Волосовъского<, > не за(и)муѣ(т)<, > ведлугъ права свое(г) [о] и уживанъя з Волосово(м), с которы(м) маѣ(т) кгрунътъ Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и)<, > суа(м) ко(н)тикгунатѣ(м), а не с Котельнею, яко по(з)ваное стороны пленипоте(н)тъ<, > а(л)лекгуѣ(т)<, >. Кгды (ж) ту(т) Коте(л)ня и посе(с)сорове ѣе никгды ничого в то(м) кгру(н)тѣ и ду(к)тѣ ве(д)лугъ дукъту<, > своего не мели, хйба што виоле(н)тѣ(р) окуповали<, > и ѿ(д)няли. Ѡ што тепѣ(р) правомъ доходѣчи<, > поводове тоѣ справы попираютъ<, >.

Зачимъ<, > и по(в)торѣ репротѣ(с)товаласѣ поводовая сторона, же ду(к)тъ то(т) ве(д)лугъ правъ свои(х) <, > указуючи, што и(м) ѣсть кгвалъто(в)не окуповано<, > пре(з) а(н)тѣцесоровъ котеле(н)ски(х)<, > яко(ж) и и(х) м(л)<: >. то пано(м) судовы(м) <, > достатѣ(ч)не правами и диспозициями // **141 зв.** [...]оя же вла(ст) [...] свои(м)<, > Лещи(н)скимъ алиа(с) Ту[ли(н)ски(м)], почавъши ѿ(д) копыцо(в) а(ж) дото(л) про[...] и ничо(г) [о] кгрунъту Волосовъского не за(и)муѣ(т), хйба же што Коте(л)ня виоле(н)тѣ(р) пре(з) посе(с)соровъ<, > свои(х) та(к) Лещинови, яко и Волосовови ѿ(д)няла<, > и окуповала<, >.

А пленипоте(н)тъ по(з)ваное стороны, указуючи не(с)лушъны(м) дукътъ поводовое стороны<, > пыта(л), куды тутъ то(т) мниманы(и) дукътъ сво(и) пово(д) попровади(т)<, > понева(ж) зашла стена и кгру(н)ты Волосовъские. Яко (ж) и ε(г) [о] м(л)<: >. па(н) Мо(д)лише(в)ски(и), деди(ч) волосовъски(и), при(з)наль то, же то су(т) его вла(ст)ныѣ кгрунъты Волосовъские, а по друго(и) сторонѣ — Котеленъские<, > и протѣ(с)тацию заносиль ѿ нева(ж)ности ду(к)ту стороны поводовое, кгды (ж) перескочити и птахомъ перелетѣти трудно было то(г) [о] кгру(н)ту Волосовъско(г) [о] <, > яко то и сами и(х) м(л)<: >. панове судовыѣ добре видели<, >. Све(д)чилъсѣ тѣды пленипотенътъ позваны(х)<, > ѿ нева(ж)ности чужи(м) кгру(н)томъ проваже(н)я ду(к)ту стороны поводовое, которого то кгру(н)ту<, > Волосовъско(г) [о] поводовая сторона поминути<, > не могучи, чере(з) тые кгрунъты Волосовъские впольну(л)ло юре и ѿ(в)шемъ упо(р)не су(д) перевести и дукътъ сво(и) мниманы(и) ко(н)чити кгвалътовъне усиловала<, > яко жъ упо(р)не впопере(к) переишла<, >. Яко жъ и поменены(и) панъ Мо(д)лишевъски(и)< >, постерегаючи цело(с)ти кгрунъту своего, протѣ(с)тацию заню(с) [!] <, > та(к) проти(в)ко поводови<, > яко и проти(в)ко по(з)вано(и) стороне. Ѡ(д) которы(х) то(т) же пленипоте(н)тъ по(з)ваны(х) ѿдо(з)вавъшисе, противько ε(г) [о] м(л)<: >. пану Мо(д)лишевъскому репротѣстовалъсѣ имене(м) по(з)ваны(х) при(н)ципаловъ свои(х), же ѿ(н) не (т)ы(л)ко абы мелъ чинити уши(р)бокъ **142** або у(и)му якую // кгрунъто(м) Волосо(в)ски(м), ѿ(в)ше(м) сѣ проти(в)ко стороне поводово(и) протѣ(с)товалъ<, > же пре(з) кгрунътъ Волосовъски(и) дукътъ сво(и) проводила<, >. Дабиту(р) инъ копия.

¹⁷ Описка замість «и(н)».

По которы(х) протѣ(с)тация(х) ехали есмо тоєю (ж) дорогою крыжовою до долины и (в)рочи(с)ка, названого Волы(н)ца <, > а тою долиною Волы(н)цею <, > кгрунѣтъ Волосо(в)ски(и) по лево(и) <, > а Лещи(н)ски(и) по право(и) стороне маючи, приехалисмы до копыца и петы кгру(н)ту третее деди(з)ны Ива(н)ковское <, > где есмо застали слугъ и(х) м(л) <: >. пановъ <, > Абрама <, > и Михала Стрыбылю(в) <, > урожоны(х) пановъ Михала Тучани(ц)кого <, > и Ве(р)ховьского <, > та(к)же и по(д)даны(х) иванъковъски(х), которые на(м) то(т) копець старожитъны(и) показали и при(з)нали, же се ту(т) зы(ш)ли тро(х) деди(з)нѣ пята <, > то е(ст) ѿ(д)на Тули(н)ская алиа(с) Лещи(н)ская <, > другая Волосовская <; >, пере(д) ты(м) е(г)ло м(л), пана Ѡлизара <, > а тепе(р) пана Мо(д)лише(в)ско(г)ло <, > а третяя — пановъ и(х) Ива(н)ковская <, >.

По которомъ при(з)на(н)ю ты(х) тро(х) деди(з)нѣ пята <, > пленипоте(н)тъ стороны позваное поведиль и дедуковаль то, и(ж) ту(т) жа(д)ны(м) способомъ Лещи(н) приле(г)лости <, > мети не може(т) <, >:

кгда (ж) то(т) пакгурокъ, которы(и) сторона поводовая за копець удает <, > межи кгрунѣтомъ Волосо(в)ски(м) а Ива(н)ковскимъ лежи(т) <, > до которого жа(д)но(г)ло <, > при(с)тупу <, > Лещи(н) не мае(т), бо бы мусе(л) <, > перескочити кгрунѣтъ Иванъковъски(и) <, > што то е(ст) ре(ч) въ воча(х) лю(д)ски(х) <, > неподобная;

другая — же волосо(в)ски(и) <, > деди(ч) <, > пѣ(р)соналите(р) стоячи <, > з жа(д)ное стороны ту(т) на то(м) ме(ст)цу <, > приле(г)лости кгру(н)то(в) Лещи(н)скихъ не при(з)навае(т), ты(л)ко з дво(х) сторо(н): з-з ѿное Волосовови <, > а з другое Ива(н)ковови, а с третее — Котѣ(л)ни <, > которы(и) Котѣле(н)ски(и) се тя(г)не(т) за гости(н)цею а(ж) до Бело(г)ло Каменя <, > а Лещи(н) тепе(р) за кгрунѣтами ива(н)ко(в)скими припадае(т) // припадае(т) и до петы до Бело(г)ло Каменя приходи(т) а та(м) тепе(р) с Котѣльнею <, > мае(т) суа(м) конътикгуитатемъ <, > 142 зв.

третяя — же то(т) пакгурокъ, которого се за копе(ц) не при(з)навае(т), ѿде(н) то(л)ко сторона показуе(т), а всюды водле права, где се сходя(т) и ко(н)ча(т) стѣны межи трема дединами, бываю(т) три копыци наро(ж)ные усыпаные, чого ту(т) не мае(ш), бо ты(л)ко ѿде(н) пакгурокъ албо могилку пока(з)уе(т) <, >;

чва(р)тая — же жадънымъ докуме(н)то(м) а(в)те(н)ты(ч)ны(м), абы тутъ мелъ быти реа(л)ны(и) копе(ц), не доводи(т), зачимъ се те(ж) е(г)ло за копе(ц) при(з)нати не може(т), кгда (ж) не е(ст) копыцемъ.

И ѿ(в)ше(м) доводиль то(г)ло плинипотвнѣтъ по(з)ваны(х) <, > же то е(ст) за гости(н)цею кгрунѣтъ Котѣле(н)ски(и) <, > и тя(г)не(т)се а(ж) до Каменя Ѡ(с)трого алиа(с) Белого <, > которо(г)ло ѿ(х)раняючи, с пи(л)нностью се протѣ(с)това(л).

А сторона поводовая репротѣ(с)товаласе, же ту(т) копе(ц) старожитъны(и) <, > межи Тулинами алиа(с) Лещиномъ а Волосово(м) и Ива(н)ково(м), и докуменътами правъными и диспозициями довести готова, што и посе(с)сорове такъ иванъковские, яко и волосо(в)ские при(з)наваю(т), же е(к)сь а(н)тикво мае(т) свое конътикгуитатемъ а приле(г)ло(ст) с Тулинами <, > алиа(с) Лещиномъ, а Котѣ(л)ня ничо(г)ло яко не мала пере(д) ты(м), та(к) и не мае(т), и ѿ(в)ше(м) пре(з) границу, чужую ну(л)ло юре тые кгру(н)ты Лещиновъ <, > алиа(с) Тулином ѿдо(и)муе(т) и ѿ(д)няла. З Тулинами тежъ

Волю(н)це або Волосовъ маеть ¹⁸ приржоную ω(д) ωбудву(х) ты(х) кгрунътов, Волосовъско(г)lo и Ива(н)ко(в)ско(г)lo, границу, для чоґо тро(х) копъцовъ не потреба<, >.

143 Где ту(т) ωдо(з)вавъшися, слуги и по(д)данные з села Ива(н)ко(в)ки и(х) м(л)с>: пано(в) Стрыбылю(в) и пленипотѣ(н)тъ, маючи на тоѣ суфъ-фициѣ(н)те(м) пленипотѣ(н)циа(м), ве(с)по(л) ис по(д)данными иванъко(в)-ски(ми) и(х) м(л)с>: пановъ Стрыбыло(в) деди(н)ными протѣ(с)товали(с) // протѣ(с)товалися, же ту(т) не маю(т) и(х) м(л). пнове Стрыбылове ω(д) до(б)ръ свои(х) села Ива(н)кова ни (с) ки(м) и(н)шим не маю(т) грани(ц), ти(л)ко з Лещино(м) алиа(с) Тулинами а село(м) Волосово(м), а Котѣ(л)ня ту(т) ничого не мае(т) и никгды не мела, и кґва(л)то(м) тые кгру(н)ты Лещи(н)ские алиа(с) Тули(н)ские до Котѣ(л)ни забрано и ω(д)нято, ω которые справа се точы(т). Яко (ж) за пыта(н)емъ на(с), судовы(х), тые (ж) слуги вы(ш)менованые и пленипотѣ(н)тъ и(х) м(л). пано(в) Стрыбыле(в), та(к)же и по(д)данные и(х) м(л). ива(н)ковские я(в)не юдициалите(р) признавали, же в того копъца з о(д)ное стороны кгру(нт) Лещи(н)ски(и), з другое стороны кгру(нт) Волосо(в)ски(и), которого пету е(г)lo м(л). панъ Модлише(в)ски(и), деди(ч) Волосова, ωчеви(ст)ѣ призна(л)с> з третее стороны — кгру(нт) Ива(н)ко(в)ски(и).

А по таковы(х) протѣ(с)тациа(х) и по (с)ко(н)ченю ду(к)ту поводовое стороны, и(ж) ся того дня спознило, теды мы, су(д), тую справу по(д) тою (ж) мо(ц)ю до дня за(в)тре(ш)него тому (ж) во(з)ному ω(д)волати и лимитова[ти] ро(с)казали(с)мы. А дня за(в)тре(ш)него, то е(ст) два(д)ця(т) второ(г)lo ω(к)тобра, кгды(с)мы на тоѣ (ж) ме(ст)це, где ду(к)тъ чере(з) поводовую сторону бы(л) ско(н)чоны(и), зъехали и тому же возному сторо(н)и приволати ро(с)казали, та(м) умоцованы(и) стороны по(з)ваное з то(г)lo ме(ст)ца провади(л) на(с), судовы(х), до О(с)трого алиа(с) Белого Камѣня, хотечи ду(к)тъ грани(ц) свои(х) указа(т).

143 зв. Где те(ж) заразо(м) поводовая сторона солените(р) се свя(д)чыла проти(в)ко пленипотѣ(н)тови позваное стороне ω то, и(ж) ω(н) нуло юре е(т) претѣ(к)сту умы(сл)не в кгру(нт) поводо(в) впровади(в)ши и(х) м(л). пновъ судовы(х), не беручы петы ω(д) сусѣда приле(г)ло(г)lo, ведаючи то добре, же кгру(нт) — вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и), на которы(м) тая могила по(д) самы(м) ме(с)то(м) праве Лещино(м), которую Белы(м) Камѣне(м) позваное стороны пленипотѣ(н)тъ менуе(т) умы(сл)не, абы // абы ти(л)ко мо(г)лѣ ω(д)ко(л) то(т) ду(к)тъ непра(в)ны(и) и не(с)лу(ш)ны(и) по(з)ваное стороны ¹⁹. Понева(ж) му ни(х)то стѣны и приле(г)ло(с)ти з сусѣдо(в) околи(ч)ны(х), яко в речы я(в)но(и) и ведаючи(г)lo добре, же то(т) кгру(нт) е(ст) кґва(л)то(в)не ω(д)няты(и) и ωкупованы(и) пре(з) анътеце(с)-соро(в) позваны(х), посесоро(в) копеле(н)ски(х) ²⁰, при(з)нати не може(т) и не хоче(т). Ω што се проти(в)ко по(з)вано(и) стороне све(д)чы(т) и протѣ(с)-туе(т).

А кгды е(с)мо я, по(д)коморы(и), и мы, су(д) зе(м)ски(и) Кие(в)ски(и), чынечы досы(т) декрето(ви) трибуна(л)скому и декларации своѣи, ехали до то(г)lo Камѣня за пленипотѣ(н)то(м) по(з)ваны(х), теды поводовая сторона

¹⁸ Літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁹ Очевидно, далі пропущене слово «провадити».

²⁰ Описка замість «котеле(н)ски(х)».

проти(в)ко на(м) ѿ кгравае(н) и ѿ шкоды све(д)чыласе. Мы-(с)мы се те(ж) репроте(с)товали, же то не упо(р)не чынимо, але досы(т) чынечы декретови трибуна(д)скому<.>

И кгда е(с)мо у тое могилы, у Ω(с)трого а(л)бо Белого Камења, станули, теды пленипоте(нт) по(з)ванное стороны поведи(л) то и выводи(л), и(ж) яко пере(д) ты(м), та(к) и тепе(р) ту(т) естѣ вла(с)ная старожи(т)ня пета Лещи(н)ская и Котеле(н)ская у то(г)ло Ω(с)тро(г)ло алиа(с) Бело(г)ло Камења, во(д)лу(г) стары(х) комисы(и), ѿ(д) которо(и) петы су(д) та(к), яко и пере(д) ты(м), старыми ду(к)тами и границами проважено, та(к) и тепе(р) ты(м) же ду(к)то(м) провадити буде(т), чо(г)о [т]а(к) старыми комисыами, яко и и(н)-шеми докуме(н)тами пра(в)неми а(в)те(н)ти(ч)неми пробовати ѿферова(л)се. И домо(в)я(л)се, абы(с)мы за ни(м) ехали и ме(ст)ца нотовали.

А поводова сторона заразо(м) при зача(т)ю дук(т)у по(з)ванное стороны, при права(х) свои(х) и ди(с)позициа(х) я(с)ны(х) и ужива(н)ю стоячы, пове(д)ила, же по(з)ванная жа(д)ною мерою ѿ(д) тое могилы, которая, яко живо, не ти(л)ко абы мела бы(т) Бель(м) Камене(м) на(з)вана, але жа(д)но(г)ло на(з)вы(с)ка не мела и не мае(т), кгда (ж) могила, ко(г)орую Бель(м) Камене(м) зову(т), в бо(к)ь Коте(л)ни лежи(т) миля и дале(и) ѿ(д) того ме(с)тца дук(т)у свое(г)ло, але ве(х)а(в)ши по(з)ванная в кгри(нт) ²¹ вла(с)ны(и) Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и) по(д) самое ме(с)то поводовое стороны Лещи(н), которы(и) кгру(нт) не мае(т) ни (с) кимъ жа(д)ное дифере(н)ци(и) и ро(з)ници, кгда (ж) и(н) пацифика посесе(в)нъ пово(д) ѿ(д) ки(л)кусо(т) ле(т) заставае(т), и жа(д)ная ѿ тое ко(н)трове(р)сыя не заходила. Што верификуючы<,> дедуковаль, же то вла(с)ные ланы // вла(ст)ные ланы ее 144 дво(р)ные и по(д)даны(х) ее лещи(н)ски(х), на которы(х) збожа свежо зобра(н)ые и(х) вла(ст)ное и по(д)даны(х) и(х) вла(ст)ны(х)<,>што и самы(м) и(х) м(л)<:>. паномъ судовы(м) показовали. И тое и(х) м(л)<:>. видели тую могилу, же в середине кгрун(т)у ее вла(с)тно(г)ло, Тулин(с)ко(г)ло алиа(с) Лещи(н)ского лежи(т), до которо(г)ло жа(д)но(г)ло<,> прие(з)ду подобе(н)ства<,> стены и приступу ани дороги не мае(ш)и<:>. Ты(л)ко упо(р)не по(з)ванная<,> ку велико(и) кри(в)дѣ и шкоде ее, мало на томъ маючи, же кгру(н)ту на (д)ве миле вши(р) и (в)здлужъ а бо(л)ше(и)<,> докола<,> пре(з) ан(т)е(с)сора своего ѿ(д)няла<,> але и(н) кон(т)е(н)тумъ еше и ѿстато(к) по(д) самы(м) местомъ<,> зна(т), и самое место Лещи(н)скы<,> хотечи ѿ(д)няти, на которы(х)<,> збожа и(х) вла(с)тныє свежо зобраныє. Кгда (ж) яко початоль ²² дук(т)у пре(з) збожа засеяныє ѿ(д) самого праве места<,> Лещина<,> на кгру(н)те Тулин(с)кимъ<,> ѿсажоно(г)ло<,> бере<,> та(к) те(ж) и дале(и)<,> по збожахъ вла(с)тны(х) стороны поводовоє кгрун(т)ами Лещи(н)скими алиа(с) Тули(н)скими<,> власными<,> межи фо(л)ва(р)ками<,> або пре(з) самое место<,> Лещинъ<,> котор[ое] на кгру(н)те вла(ст)ны(м) Тули(н)скимъ ѿсажоное е(ст), провадити усилуе(т), и ни(х)то ему ани пяты, ани стены не при(з)навае(т). А натура самая ко(ж)дого дук(т)у, и грани(ц) во(д)лу(г) права такая е(ст), же мае(т) позваны(и) показовати любо знаки якие якимъ(л)векъ прете(к)стомъ а при(з)нан(е)м) приле(г)лы(х) сусе(д)овъ, такъ же з ними мае(т) яковую кон(т)ик(у)итатемъ<,> стену и приле(г)ло(ст), што сторона поводовая учинила: дук(т)ъ<,> свои а кво а(д) кве(м) ѿ(д) суседа до

²¹ Описка замість «кгру(нт)».

²² Описка замість «початокъ».

суседа<, > правѣне и слущѣне вывела ²³<, >. А у позваное стороны того ту(т) не мае(ш)<, > ты(л)ко прива(т)не и упо(р)не то(т) дукътъ сво(и) мимс слу(ш)но(ст), подобе(н)ство и право я(с)ное поводовое стороны провади(т), // и не ѡ(д) петы а(л)бо стѣны третѣ(г)ло суседа, которого не мае(т) и мети не може(т). Зачимъ домавяласе, абы су(д) ѡ(д) то(г)ло дукъта, а звлаща в то(м) ту(т) ме(ст)цу недалеко то(го) места поводового Лещина, яко неправѣно(г)ло и в та(к) ясно(и) кри(в)де повод(в), супе(р)седоваль.

А по(з)ваное стороны пленипоте(н)тъ та(к), яко и выже(и), декляровалься, же тотъ ду(к)тъ, которы(м) су(д) поведе, естъ певъны(и) и правѣдивы(и), которого авѣте(н)ты(ч)ными докуме(н)тами верификовати буде и тепе(р) тутъ верификовати готовъ естъ<, >. А тые поля и кгрунъты, которые пово(д) твоими бытѣ не(с)лущѣне мени(т)<, > су(т) ѡ(д) Каменя до Бу(и)мера по лево(и) руце идучи лещи(н)ские, а по право(и) — котеленъские. И просиль, абы е(с)мо до Бу(и)мера за нимъ ехали<, >.

Та(м) же, кгда(с)мы за пленипоте(н)томъ по(з)ваное стороны ехали, почавши ѡ(д) того Ѡ(с)трого а(л)бо Бело(г)ло Каменя<, > якобы межи всходомъ и полуно(ч)ю чере(з) поля<, > и ужива(н)я по(д)даны(х) лещи(н)ски(х), с которы(х) свежо збожа ²⁴су(т) знятые<, > менуючи по право(и) стороне кгрунъты Котеленъски(и), а по лево(и) менуючи кгрунъ(т) Лещи(н)ски(и) до хворостовъ и до га(и)ка, где ре(ч)ка а(л)бо болото Бу(и)ме(р) вщалося<, > теды на(д) тою ре(ч)кою поводовая сторона протестоваласе, менуючи, же мы, судовые, в та(к) я(с)но(и) кри(в)де ее<, > не видечи жа(д)но(г)ло подобе(н)ства до ѡ(д)правова(н)я е(к)спедиѡванъя<, > того дукъту, ку шкоде велико(и) ее на (з)божа вла(с)тные, кгрунъты и ланы засеяные повод(в) въехавъши, приступили и ѡны(и) конъчители ѡферовалися. Ѡ кгравами(н) и шкоды, за тымъ походачие и наступуючие, проти(в)ко на(м), судови, и стороне // и стороне солените(р) све(д)чила и протестовала, и(ж) ѡ то правомъ чинити не занехае(т)<, >

145

По которо(и) протестации поводово(и) пленипоте(н)тъ позваное стороны, приве(д)ши на(с) до почат(т)ку то(г)ло Бу(и)мера ²⁵<, > указаль на(д) самую ре(ч)кою копѣ(ц) и доводиль того, же то(т) копѣ(ц) е(ст) реалите(р)<, > усыпаны(и)<, > а не гробовиско<, > яко сторона<, > поводовая тве(р)ди(т)<, >. Бо што сторона<, > аликуе, жебы то ту(т) тѣла вма(р)лы(х) поховати мено, которы(х) якобы татарове<, > в року тисеча ше(ст)со(т) пяти(м) позабия(т) бы ту(т) на то(м) ме(ст)цу<, > мели<, > теды то пру(ж)на мова, бо то и по самы(м) всыпанью копъца<, > ѡкруглостю<, > знакъ е(ст) вла(с)но(г)ло копъца<, >. А татарове в то(м) року, яко сторона поведеае(т)<, > и никгда по ты(м) ту(т) на ты(х) ме(ст)ца(х) не были<, >. А што се тѣкне друго(г)о ко(п)ца, которы(и) сторона менуе(т) его быти выворото(м)<, > теды то не е(ст) ре(ч) склонъная до подобенъства<, > бо где естъ выворот<, > дерева<, > та(м) и знакъ<, > ѡного вывороту<, > зостати муси(т), то е(ст) албо пе(н) с коренями своими, а(л)бо долина<, > якая<, >. А тутъ се иначе(и) показуе(т), а(л)бове(м) самъ пре(з) себе копѣ(ц) ѡколо<, > круго(м) венъца стои(т)<, > зачимъ поро(ж)ние то суть слова стороны проти(в)ное<, >. А любо бы ту(т) и ты(х) копцо(в) не было<, >. теды пре(д) се тая ре(ч)ка Бу(и)ми(р) грани-

²³ Перша літера «в» виправлена з іншої.

²⁴ Слово далі повторене в писарських дужках «(збожа<, >)».

²⁵ Літера «е» виправлена з «и».

чи(т), кгда жь ве(д)ле ду(к)то(в) стары(х) комыса(р)скихъ и пана Вали(ц)-ко(г)ло], по(д)старостего житом(р)ского, яко тыхъ грани(ц) староства Жи-томи(р)ского добре ведомого<,> то(т) теперешъни(и) дукть сво(и) сторона по(з)ваная провади(т)<,>.

Поводовая за(с) сторона<,> поведила<,> же то не е(ст) копецъ, але могила по(д)дано(г)ло] лещиньско(г)ло],<,> на (и)ме Цекота<,> которо(г)ло] татарове в року тисеча ше(ст)со(т) пято(м) ту(т), на то(м) ме(с)тъцу, заби-ли<,> и(з) жоною е(г)ло], и ту(т) в то(м) ме(ст)цу // ме(ст)ду поховано, чо(г)ло] не потреба иначе(и) пробова(т), ты(л)ко паме(т)ю лю(д)зскою: све-жо, же в то(м) року татарове шко(д)ливые были, причи(с)кими [?!] слы-ну(т) до того часу<,> Што же то могила е(ст), верификуючи, хотела тую могилу роскопати и костями ты(х) небо(ж)чиковъ забиты(х) дове(с)ти, которые в то(и) могиле су(т) похованные, яко (ж) заразомъ и лю(д)ми старыми доводила<,> то(г)ло], которые тые тела та(м) поховали<,> и могилу тую уро-били<,> были<,>. А за(с) што на друго(м) ме(ст)цу копе(ц) стороны по(з)-ваное пленипоте(н)тъ алекгуе(т) быти и то не е(ст) копе(ц), але вы(в)ро(т), кгда(ж) копе(ц) мае(т) быти окру(г)лы(и)<,> а ту(т) выра(з)не зна(т), же под-луговаты(и), яко дерево се вывалило<,> — та(к) тежь<,> по(д)луговата земля се усыпала<,>. И заразомъ пробовала и доводила<,> диспозиция(ми) и уживаньемъ самымъ<,> та(к) по(л) самы(х) засеяны(х)<,> дво(р)ныхъ, яко и ме(с)ки(и)<,> лещи(н)ски(х)<,> туде(ж) сеножате(и) и бо(р)ти<,> в дере-ва(х)<,> и футоры<,> побудованные лещи(н)ские на кгрунтье Тули(н)ско(м), иже та(к) тые поля, сеножати, б(р)ти и футоры, куды дукть сво(и) неправъ-не и неслушъне провади(т)<,> до Лещина на(д) ты(м) болото(м) Бу(и)ми-ремъ, належа(т) и су(т) ин пацифика<,> посе(с)сионе до Лещина<,>. Зачимъ заразомъ поводовая сторона све(д)чиласе такъ ѿ нева(ж)но(ст) то(г)ло] дук-ту, которы(и) и(н)<,> преюдициумъ и ку шкоде ее пленипотенътъ по(з)ва-ное пре(з) вла(с)ную ролю<,> и кгрунтьи пошраные и засеяные Лещинь-ские алиа(с) Тули(н)ские, та(к)же сеножати и футоры²⁶, на ѿ(с)татокъ которыхъ ажъ дото(л)<,> поводове и(н) ко(н)тинуѿ<,> узу споко(и)не заста-вали и застаю(т)<,> и ну(л)ла ѿ то ди(с)квизыщиѿ<,> и ко(н)трове(р)сия не заходила и не заходи(т)<,> ни с кимъ, яко и ѿхраняючи²⁷ кгрунтьу своего Лещи(н)ско(г)ло] алиа(с) Тули(н)ско(г)ло], которы(и) в то(м) ту(т) ме(ст)цу не мае(т) ни (с) кимъ ко(н)тикуитате(м) [!] // конътиккуитатемъ, але е(ст) в середине праве кгру(н)ту Лещи(н)ско(г)ло] <,> алиа(с) Тулинь-ско(г)ло].

Пото(м) по(з)ваны(х) пленипоте(н)тъ, идучи дале(и)с то(г)ло] ме(ст)ца, указоваль, же ту(т), в то(м) ме(ст)цу, з лево(г)ло] боку припаль кгрунть Ло(в)ковъски(и), по право(и) стороне е(д)накъ²⁸, тою ре(ч)кою Бу(и)меромъ вни(з) идучи, по право(и) стороне, яко се выже(и) поменило, кгрунть Котеле(н)ски(и), а по лево(и) Ло(в)ковъски(и). И въказоваль, же ты(м) боло-то(м) и ре(ч)кою Бу(и)мере(м) граничить Коте(л)ня з Ло(в)ковомъ ажъ до Ивеньки ре(ч)ки, а пото(м) Иве(н)кою ажъ до И(в)ниці<,> а И(в)ницею ре(ч)-кою, въве(р)хъ реки идучи, до болота Валовъки до пяты Ивницкое, чо(г)о докуме(н)тами а(в)те(н)ти(ч)ными доводити ѿферовальсе.

²⁶ Очевидно, пропущено слово «провади(т)».

²⁷ Літера «ѿ» виправлена з іншої.

²⁸ Літера «е» написана замість виправленої нерозбірливої.

А поводая сторона све(д)чиласе, же тутъ Ло(в)ковъ не мае(т) ничо-го<,> ани Коте(л)ня<,> але то вла(с)ны(и) кгрунть е(ст) Лещи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и) в то(м) ме(ст)цу<,>. И яко сразу пленипоте(н)ть по(з)ва-ное стороны почаль дукть свои(и) провадити кгрунтьомъ Тули(н)ски(м), до [Л]ещина належачимъ вла(с)не о(д) ки(л)кусо(т) ле(т), та(к) и тепе(р) ты(м) же кгрунтьомъ Лещиньскимъ алиа(с) Тули(н)скимъ провадитъ, иже то(т) Бу(и)ми(р) болото не в Иве(н)ку впадае(т), але в Полоне(н)ку и въ То-каровьку<,> а Токаро(в)ка в Сеножа(т)ную, а Сеножатная — в И(в)ницу.

146 зв.

А кгда есмо на(д) тымъ болотомъ и лугомъ широки(м) вы(сх)лымъ, которымъ з ро(з)ны(х) сторонъ ро(з)ные жро(д)ла припали и сходилисе, еха-ли²⁹, теды прише(д)ши до копыцовъ, которые чере(з) тые болота и луги при-пали<,> о(д)о(з)валися<,> о(д) урожоны(х) пановъ Абрама и Михала Стры-былю(в), дедичовъ ловько(в)ски(х), шляхе(т)ные панове Михаль Туча-ни(ц)ки(и) и Теодо(р) Ва(р)хо(в)ски(и) // Ве(р)ховьски(и), чинечи име-не(м) ты(х) дедичо(в) намъ, судовымъ, встренътъ, абы е(с)мо дале(и) не ехали за копыце, которые мають слушные и правные починеные и посы-паные о(д) доберь своихъ Ловьковьски(х) з добрами Лещиньски(ми) алиа(с) Тули(н)скими на(д) тою Сеножа(т)ною. А Коте(л)ня тутъ, яко никгда пере(д) тымъ, ничого не мела и не маеть. И не ведати, для якое причины в кгрунть и(х) м(л)<:>. пано(в) Стрыбылю(в) Ло(в)ко(в)ски(и) с такою купою о(д) Котельни за ми(л) три и дале(и) ве(ж)джаю(т), оферуючисе и(х) дале(и) не пустити<,>. Яко (ж) просили и домовялисе, абы е(с)мо о(д) того ве(ж)-джажня в кгрунть Ло(в)ковьски(и) и(х) м(л)<:>. пановъ Стрыбылю(в) вла(с)-ны(и) за копыцы и границы, которые мають з да(в)ныхъ часо(в) з Ле-щиномъ алиа(с) Тулинами пра(в)не и слушне учиненые, супе(р)седовали<,> кгда (ж) с Коте(л)нею никгда, яко живо, Ло(в)ковъ яко не мелъ, и не маеть жа(д)ное коньтикуитате(м) и приле(г)лости<,> але чере(з) две грани-цы чужие тутъ Коте(л)ня переше(д)ши, въежджаеть в кгрунть Ловь-ковьски(и).

А стороны по(з)ваное пленипотенътъ<,> поведилъ, же панове Стры-былове ту(т) встре(н)ту жа(д)ного чини(т) не могу(т), кгда (ж) они маю(т) пе(в)ное свое о(г)раниче(н)е с Коте(л)нею<,> и ре(ч)ка ту(т) Бу(и)ме(р) кгрунть Лещи(н)ские и Котеле(н)ские ро(з)граничае(т)<,> и по лево(и) руце Бу(и)мера, идучи тою ре(ч)кою вни(з), кгрунть е(ст) Ловьковьски(и)<,> а по право(и) стороне, на которо(и) тепе(р) панъ по(д)комори(и) и су(д) земь-ски(и)<,> стои(т), е(ст) Котеленьски(и)<,>. Зачимъ и(ж) тутъ сторона по(з)ва-ная пре(з) Бу(и)ми(р) ре(ч)ку не преходи(т) и пановъ судовы(х) не ведеть, але самую ре(ч)кою Бу(и)меремъ, теды тежъ панове Стрыбылове, не маючи с то(л)³⁰ жа(д)ное шкоды и кри(в)ды, встре(н)ту ту(т) жа(д)ного чини(ти) не могу(т) // не могу(т). А што се тъкне(т) яковы(х) си ты(х) грани(ц) и копыцовъ, которыми ту(т) сторона и панове Стрыбылове затрушаю(т), якобы мели ту(т) межи Ло(в)ковомъ а Лещино(м) всыпаные, теды ты(х) копыцовъ, яко прива(т)не посыпаны(х), ежели бы якие были<,> по(з)ваные за копыцы и границы не при(з)наваю(т)<,>. И любо бы якие были, чо(г)о се не при(з)на-вае(т)<,> теды зо(с)та(т)се на свое(м) пляцу ве(д)ле права не могу(т)<,> кгда (ж) бе(з) ведомости другихъ ко(л)лятерало(в) а бе(з) припо(з)ваня оны(х)

²⁹ Літера «и» виправлена з «ъ»?

³⁰ Возможно, треба «с то(го)»?

до зє(м)ства, а за ты(м) бє(з) ѡтрыманья реми(с)сы на поле до по(д)коморого не мо(г)ли быти<,> сыпаные. А хо(т) бы (и) были, чо(г)о ся не при(з)наває(т), усыпаные<,> тєды бє(з) ты(х)<,> выжє(и) ѡписаны(х)<,> ци(р)ку(м)ста(н)-ци(и) стати не могу(т), абовє(м) рє(с) и(н)гє(р) дуѡ(с) а(к)та тє(р)циу(м) нонь прєюдика(т). И ѡ(д)то(л) же занєсєные су(т) протєстациє ѡ(д) пана Нємирича, дєдича и(в)ни(ц)кого<,> та(к)жє ѡ(д) мєща(н) житоми(р)скихъ и ѡ(д) и(н)ши(х) кс(л)лятерало(в) про то, и(ж) не су(т) юдициалитє(р) усыпаные<,> тєды тє(ж) жа(д)ное ваги мети не могу(т)<,>. А заты(м) тєжъ пановє Стрыбыловє встрє(н)ту жа(д)но(г)о[о] тому тєперє(ш)нєму дукътови<,> маючи своє пєвъныє да(в)ныє с Котє(л)нєю граници<,> не могу(т)<,>. И проси(л) по(з)ваны(х) умовааны(и), абы та(к) панъ по(д)комори(и) <,> яко и су(д) зємъски(и), не ѡ(г)ледаючисє ничо(г)о на то(т) встрє(н)ть пановъ Стрыбыло(в), яко неслушъны(и)<,> и нєпра(в)ны(и), и ѡ(в)шє(м) на змовє з стороны поводовою учинєны(и)<,> далє(и) за плєнипотє(н)томъ пс(з)ваны(х)<,> и дукъто(м) єго єхали.

А поводовая сторона<,> протєстоваласє, жє то вла(ст)ныє су(т) копъци, слушънє и пра(в)нє посыпаные ѡ(д) Студєнъца, пєты ѡ(д)ное<,> на(д) Тєтєрєв, до другое пє(т)ы // пєты и копъцо(в) ѡ(с)та(т)ны(х) на(д) И(в)ницєю<,> рє(ч)кою в пєты кгрунъту И(в)ни(ц)кого<,> гдє фу(н)дация юри(з)ди(к)ции акъту то(г)о[о] тєперєшнєго<,> єсть пра(в)нє и слушєнє уфу(н)дована<,>. И пи(л)на³¹ тыхъ копъцовъ своихъ<,> з добрами Ло(в)ко(в)скими<,> и(х) м(л)<:>. пановъ Стрыбыло(в)<,> усыпаны(х)<,> кгы(ж) ту(т) Котє(л)ня яко никгды ничо(г)о[о]<,> не мєла и не має(т)<,> ты(л)ко то здавъна кгрунътъ Лєщи(н)ски(и) алиа(с) Тули(н)ски(и)<,> з Ло(в)ковомъ має(т) сѡа(м) конътикгруитатємъ<,> ѡ граници во(д)лугъ ты(х) копъцовъ. Зачимъ далє(и) в чужи(и) кгрунътъ єхати, которы(и) тому акътови не по(д)лєгає(т), алє тємєрє плєнипотє(н)тъ по(з)ваное стороны ѡ(т) та(м) манифєсти(с) рєбу(с), мало на то(м) маючи, жє поводовое стороны кгрунътъ вла(ст)ны(и) проти(в)ко праву и слушности заєха(л)<,> в чужи(и) кгрунътъ ввє(ж)джати и (в)диратисє не хочє(т)<,>. И гдєбысмь<,> судовые, тые копъци перєє(ж)джали, ѡ кривавє(н) и ѡ шкоды за тымъ перєєха(н)ємъ и въєха(н)ємъ в чужи(и) кгрунътъ<,> проти(в)о намъ свє(д)чиласє и протєстовала<,>.

Я<,> по(д)коморы(и), и мы, су(д) зємъски(и) Кие(в)ски(и) выслухавъши сторонъ и вырозумєвъши ѡбороны, перє(д) нами вношоныє<,> а(ч)ко(л)вє(к) пановъ Стрыбыло(в) плєнипотє(н)товє на ты(м) ту(т) мє(ст)цу ставаю(т) и (в)казують граници своє и копъци, мєнуючи, жє су(т) починєныє з дєдичємъ тули(н)скимъ алиа(с) лєщи(н)ски(м) ѡ(д) добрь Лєщи(н)ски(х)<,> а добрь дєди(ц)тва Ловъко(в)ского, и хотєчи встрє(н)ть на(м) учинити, абысмь далє(и) не єхали и дєкрєтови трибуналъскому досы(т) не чинили<,> є(д)на(к) жє мы на то(т) ча(с) не є(ст)єсмь су(д)ями, ты(л)ко є(к)зєкуторами дєкрєту трибуналъского, и никого кгрунъту ѡ(д)сужати // ти, никому тє(ж) присужати не можємо, ѡ(в)шємъ ти(л)ко тые граници, чєрє(з) по(з)ваного ѡказаныє, ѡбъєхати и ѡныє ѡписати, и(н)квизиции вы(с)лухати и ѡныє судовою трибуна(л)скому до ро(з)су(д)ку ѡдослати пови(н)ни(с)мы, для то(г)о[о] ничо(г)о[о] кгру(н)тови и(х) м(л). пновъ Стрыбыло(в), єсли бы до нє(г)о[о] в то(м) ту(т) мє(ст)цу належали, та(к)жє граница(м), копца(ми) ты(ми) ѡ(з)начє(н)ємъ, понєважъ на ни(х) и право слу(ш)ное быти мєною(т) [!], не убли-

147 зв.

148

³¹ Возможно, треба «пи(л)новала».

жаючы, ω(в)ше(м) вла(с)ности и налє(ж)ности ко(ж)дого вцалє и (в) зупє(л)-но(и) моцы заховуючи, далє(и) за стороною по(з)ваною до (с)тєны и пєты кгру(н)ту, гдє ѿную показати усилує(т), идємо<,>.

А (с)торона поводова я све(д)чиласє проти(в)ко на(с) ω кгравамє(н) и ѿ шкоды своеє, и ѿ то, жє далє(и) в чужи(и) кгру(нт) єхати не можемо. А ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в) све(д)чилисє ѿ кква(л)то(в)ны(и) якобы на(з)дь в кгру(нт) и(х), ѿ кгравамє(н) и ѿ шкоды. Мы-(с)мы тє(ж) рєпротє(с)товали, жє не впо(р)нїє, алє во(д)ллу(г) права поступуємо, дєкрєтєво трибуна(л)-скому досы(т) чынечи. А плєнипотє(нт) позваное стороны поведи(л), жє провади(т) и провадити хочє(т) не чужыми, яко стороны на (з)мовє твє(р)дя(т)<,> алє своими вла(с)неми кгру(н)тами и старыми ду(к)тами, которы(х) а(в)тє(н)-тицє доведє, и провади(т) до само(г)л(о) устя Валє(в)ки, гдє стєны Ло(в)ко(в)-ская, Котєлє(н)ская и И(в)ни(ц)кая сє сходя(т), будє(т)<,>

148 зв. По которы(х) то протє(с)тациа(х) провади(л) на(с), судовы(х), плєнипотє(нт) по(з)ваного тоєю рє(ч)кою Бу(и)мерє(м) до рє(ч)ки Ивє(н)ки мимо рє(ч)ку Сєножа(т)ку, гдє во (в)сюмъ !!! тра(к)ти єє плєнипотє(н)товє пано(в) Стрыбыловъ // све(д)чылисє, жє по ѿбу(д)вохъ сторона(х) того ду(д)-ку ³² власны(и) кгру(нт) єсть пано(в) и(х) Ло(в)ко(в)ски(и) ³³, на доводу чого на(м) ро(з)ное ужива(н)є свое<,> в поля(х), сєножате(х), в бо(р)тяхъ указовали. А позваное стороны плєнипотє(нт) ти(л)ко и(м) признавал(л) по лєво(и) сторонє кгру(нт) Ло(в)ковьски(и)<,>, а по право(и) твє(р)дилъ быти Котєлєнськи(м). А кгда-(с)мы приєхали до смужалины а(л)бо рє(ч)ки, которая з лєвого боку припала<,>, тєды и та(м) спо(р) бы(л) межы по(з)ваны(м) а пны Стрыбылями, бо плєнипотє(ст) ³⁴ по(з)ваны(х) твє(р)дилъ, жє то рє(ч)ка Ивє(н)ка, а ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в) вывожоно, и(ж) Да(н)ка рє(ч)ка в тую Ивє(н)ку, а не Бу(р)мерь впала. А тою рє(ч)кою Ивє(н)кою идучы, пришли(с)мо до слободы новє, названє Смоло(в)ки, добръ ты(х) жє и(х) м(л). пановъ Стрыбыло(в) Ло(в)ковьски(х). Гдє та(к)жє заношыныє з ободво(х) сторо(н) были протє(с)тациє: ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в), жє то добра и(х) Ло(в)ковьскиє, а ѿ(д) по(з)ваны(х), жє то добра Котєлє(н)скиє. Яко(ж) плєнипотє(нт) по(з)ваны(х) протє(с)това(л)сє, жє тая слободка, на(з)ваная Смоло(в)ка, на вла(с)но(м) Котєлє(н)ски(м) кгрунтє прє(з) и(х) м(л). пно(в) Стрыбыло(в) ново єсть ѿсажона, ѿ што и(х) м(л). пно(в) при(н)ципаловъ свои(х) правомъ чыни(т) ѿферова(л). А прєєхавшы чере(з) мєстє(ч)ко и чере(з) рє(ч)ку Смоло(в)ку, которая подь мєстє(ч)комъ ты(м) по(д) замо(ч)-ко(в) ³⁵ самы(м) в Ивє(н)ку рє(ч)ку впадаєт, знову тоєю жь Ивє(н)кою рє(ч)кою в Ивєницу рєчьку, гдє при у(с)тю // -тю рє(ч)ки в И(в)ницу<,> яко ѿ(д) пано(в) Стрыбыло(в) мєнили, кгрунтъ Ло(в)ко(в)ски(и) сє с та(м)тоє стороны рє(ч)ки И(в)ници ко(н)чи(т)<,> а Коростышє(в)ски(и) пана Ѡлизаровъ наступуєт<,>.

Гдє тєжъ по(з)ваное стороны плєнипотє(н)тъ<,> поведи(л), жє то зрєчєнъ кгрунт(о)в) Ло(в)ко(в)ски(х), якобы ты(л)ко до зєстя сє рєкъ Ивє(н)ки зъ И(в)ницею<,> кгрунтъ лє(в)ко(в)скиє быти бы мєли, важьное<,> бы(т) не може(т)<,> звлаца жє старыє дукты и комисие иначе(и) ѿ(т)пєваю(т),

³² Описка замєсть «ду(к)ту».

³³ На лїтерї «и» чорнильна пляма.

³⁴ Описка замєсть «плєнипотє(нт)».

³⁵ Описка замєсть «замо(ч)ко(м)».

ты(л)ко то ку шкоде<, > и затлумену дукъту по(з)ваны(х)<, > чиня(т)<, >. И для того же тутъ сами панове Стрыбылове не ставаю(т), бо бы ся и(м) то зрете(л)иє показало<, > комисиями<, > же а(ж) по Вало(в)ку болото кгрунъты пановъ Стрыбыло(в) Ло(в)ко(в)ские иду(т), хиба жебы е потымъ<, > попродавали<, >. А што се тъкне слобо(д)ки Грузовъки, которую меную(т)<, > якобы пре(з) пана Олизара посажона<, > быти бы мела<, > теды того ничимъ не доводя(т)<, > абы то мель бы(т) кгрунътъ пана Олизаро(в). А по(з)ваные того авъте(н)тице верификовати хочут, же пановъ Стрыбыловъ Ло(в)ко(в)ски(и) ажъ по самую Вало(в)ку болото<, >. А о(д) пановъ Стрыбылю(в) самую ре(ч)ю доводили того<, > же то кгрунътъ Коростышовъски(и)<, > пана [О]ли[за]ро(в), а не и(х), показуючи слобо(д)ку, на(з)ваную Грузовъку<, > которая на Коростышо(в)скомъ кгру(н)те<, > заразомъ при дукъте<, > по та(м)то(и) стороне ре(ч)ки И(в)ници посажоная е(ст)<, >.

А с того ме(ст)ца о(д) тоє слободы<, > помененое Грузувъки пана Олизаровоє при(ш)ли е(с)мо тоєю (ж) ре(ч)кою И(в)ницею до дороги, которая иде(т) чере(з) тую ре(ч)ку Ивницу<, > с Коро(с)тышова до Котельник<, >. Где о(д) по(з)ваны(х) указовано<, > же на то(м) ме(ст)цу и рече И(в)ници былъ старове(ч)ны(и) мость, которого вже мосту ни ма(ш)<, > ты(л)ко пале(и) стя(т)<, > а шостая выламаная лежить<, >.

С. того ме(ст)ца тою (ж) ре(ч)кою И(в)ницею, о(б)е(р)нувшись<, > якобы межи всхо(д) а полу(д)не<, > кгда(с)мы се зро(в)нали с копца(ми) // с копыцами тыми двома<, > на которы(х) юри(з)диция была фунъдована<, > теды о(д) поводовое стороны шляхе(т)ны(и) панъ Янъ Ве(р)би(ц)ки(и) протє(с)товалъсе, и(ж) то вла(ст)ны(и) кгру(н)тъ поводовое стороны Тули(н)ски(и) алиа(с) Лещи(н)ски(и)<, > припалъ<, > и ты(м) ме(ст)це(м), которы(м) поводовая сторона дукътъ сво(и) провадила, тепе(р) знову по(з)ваная сторона<, > то(т) кгрунътъ поводи(в), кгвальтовъне окупованы(и), неслушьне и непра(в)не о(д)е(ж)джає<, >. Протє(с)товалисе те(ж) и о(д) пано(в) Стрыбыловъ, и(ж) кгрунътъ и граница з Лещино(м) у ты(х) копыцовъ поменены(х) зо(с)таваєтъ, и ту(т) ни (с) кимъ и(н)ши(м) не мае(т) приле(г)лости, ты(л)ко з Лещиномъ, а не с Котельнею<, > А пленипотенътъ стороны по(з)ваное, яко и пе(р)ве(и), све(д)чилъсе и протє(с)товалъ<, > же ты(х) копыцовъ, у которы(х) юри(з)ди(к)ция мниманая непра(в)не<, > уфунъдована єсть, за правъные не при(и)муючи<, > о(п)оведаласє, же не по(з)ваная до ты(х) копыцовъ мниманы(х)<, > и(х) м(л):(. пано(в) судовы(х) привела<, > але сторона поводовая, што непотребъне учинила<, > кгда (ж) сторона по(з)ваная рекою И(в)ницею ду(к)тъ сво(и) провади(т), [...] ³⁶ стороне право(и) рекою И(в)ницею ввє(р)хъ идучи, во (в)сю(м) [!] тра(к)те по право(и) стороне кгрунътъ Котеле(н)ски(и), а по та(м)то(и) стороне лево(и) реки<, > — кгрунътъ Ло(в)ко(в)ски(и) о(д) по(з)ваны(х) показовано<, >. О слобода(х) жа(д)ны(х), яко по та(м)то(и) стороне реки И(в)ници о(с)ели, не ведає(т)<, > поневажъ на то(т) ча(с), кгда комыса(р)ски(и) актъ о(д)прововалъсе з Ловковомъ а Котельнею, ты(х) слободъ не было<, >. А тые копыци мниманыє ³⁷, которыми се сторона щити(т)<, > хотя (ж) не су(т) копыцами<, > теды на вла(с)нымъ кгрунъте Котеле(н)ски(м)<, > бо по право(и) руце, ввє(р)хъ рекою И(в)ницею идучи, лежать<, >.

149 зв.

³⁶ Текст пошкоджений приближно на десять літер.

³⁷ Описка замість «мниманыє»?

А с того тамъ ме(ст)ца, идучи тоєю жъ ре(ч)кою И(в)ницею чере(з) гору Каменъную, до ве(р)ху болота Вало(в)ки, // Вало(в)ки, вели на(с), судовы(х), И(в)ницею мимо село Грабове(ц)⟨,⟩ где вже припаль кгру(н)тъ пана Ма(р)тина Зборовско(г)ло⟨,⟩ с та(м)тоє стороны ре(ч)ки И(в)ници, где тоє село Грабове(ц) посажоное є(ст); мимо тоє село, до устя болота⟨,⟩ Валу(в)ки⟨,⟩ в И(в)ницу кгрунть по лево(и) стороне ре(ч)ки И(в)ници пана Зборовско(г)ло⟨,⟩ а по право(и), якъ по(з)ваные менують, Котеле(н)ски(м) маючи. А ѿ(д) то(г)ло ме(ст)ца пришли є(с)мо дото(л)⟨,⟩ где Вало(в)ка в И(в)ницу впадає(т)⟨,⟩ где по(з)ваны(х) пленипоте(н)тъ ко(н)чити дукътъ сво(и), приве(д)ши на(с), судовы(х), до то(г)ло ме(ст)ца⟨,⟩ где болото Валу(в)ка впадає(т) в И(в)ницу ре(ч)ку, указаль то, и(ж) ве(д)ле ѿписа(н)я комиса(р)ского акту ⟨,⟩ на ты(м) ту(т) ме(ст)цу три ся стєны сходя(т)⟨,⟩: Котеле(н)ская, Ловъко(в)ская и И(в)ни(ц)кая, чоґо пробовати комисиею старою и границами, межѣ Ло(в)ково(м), Котє(л)нею⟨,⟩ и И(в)ницею учинєными, ѿферовальсє⟨,⟩.

На которо(м) ме(ст)цѣ застали є(с)мо слугу є(г)ло м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ско(г)ло урожоно(г)ло Яна Ро(д)кевича и и(н)ши(х) слугъ и по(д)даны(х) ивньи(ц)ки(х), которые при(з)нали, же ту(т) стена кгрунть и(х) з ѿ(д)ное стороны И(в)ници ре(ч)ки⟨,⟩ з другоє стороны И(в)ници кгру(н)тъ є(ст) по(з)ваного Котеле(н)ски(и)⟨,⟩ с третєє стороны, на(д) Вало(в)кою, кгрунть те(ж) пана и(х) є(г)ло м(л)⟨:⟩. пана Зборо(в)ского лежи(т)⟨,⟩ а з Ло(в)ко(в)ски(м) кгрунть(о)м) приле(г)лости по та(м)то(и) стороне ре(ч)ки, где Грабове(ц) лежи(т)⟨,⟩ маю(т)⟨,⟩ и ѿ(в)шемъ с Коростышовомъ граничатъ⟨,⟩ не ту(т), але а(ж) за Грабо(в)це(м)⟨,⟩.

В которомъ ме(ст)цу дукътъ сво(и) сторона по(з)ваная ско(н)чила⟨,⟩ и копе(ц) намъ указовала на(д) самы(м) болотомъ Вало(в)кою⟨,⟩ где Вало(в)ка болото в И(в)ницу впадає, которо(г)ло комисиею и границами, же є(ст) вла(с)не Ло(в)ко(в)ски(и) наро(ж)никъ⟨,⟩ а не чи(и) и(н)ши(и)⟨,⟩ пробовати ѿферовальсє. При чомъ такову свою де(к)лярацию учинилъ, же по та(м)то(и) стороне И(в)ници ре(ч)ки кгрунть єсть Ло(в)ко(в)ски(и). и не ведати, // з якоє ѿказии меня(т) быти люде пана Зборовско(г)ло то(т) кгрунть пана своє(г)ло. Або(в)е(м) бы то бы(л) кгрунть И(в)ни(ц)ки(и), те(д)ы бы ту(т) комысарє ѿ(с)та(т)неє пяты не ѿ(з)начили⟨,⟩ але же на ѿ(н)ча(с) былъ Ло(в)ко(в)ски(и), для того єє в то(м) ме(ст)цу ско(н)чили копшами и пи(с)мо(м) ѿ(з)начили.

А сторона поведовая све(д)чиласє, и(ж) ту(т) сторона по(з)ваная дукътъ сво(и)⟨,⟩ неслущъне ско(н)чила⟨,⟩ або(в)е(м)⟨,⟩ третє(г)ло сусєда не³⁸ показує(т), бо то(т) стє(н)ни(к), которы(и) при(з)наває(т)⟨,⟩ стєну, не при(з)наває(т) ничо(г)ло Ло(в)кови и при(з)навати не може, к(д)ы (ж) село Грабовець пана и(х)⟨,⟩ по та(м)то(и) стороне⟨,⟩ ѿсажонъ⟨,⟩ зачи(м) тру(д)но при(з)навати⟨,⟩ має(т) третє(г)ло стє(н)ника, коли є(г)ло не має(т)⟨,⟩. А те(ж) є(ст) то кгру(н)тъ поведовое стороны по то(и) ту(т) стороне⟨,⟩ И(в)ници, што готовъ пробова(т) и(н)квизициєю и докуме(н)тами⟨,⟩. Све(д)чильсє и ѿ то ѿ(д) пана Стрыбыля, и(ж) и(х) граници и копъци, которые маю(т)⟨,⟩ з Лєшино(м), ю(ж) минули⟨,⟩ и ту(т) ани с тоє стороны, ани с там(м)тоє И(в)ници ничо(г)ло панове и(х) и добра Ло(в)ко(в)ские не маю(т)⟨,⟩. Протє(с)товалисє те(ж)

³⁸ Слово вписанє пізніше.

поводове, же судере(в) по та(м)то(и) стороне в кгру(н)те на(з)ва[номъ] Томашо(в)щи(з)ноу, маю(т) и охранияю(т) себе<, >.

А о(д) по(з)ваное те(ж) стороны протѣ(с)товалъсе, же ты(х) кгрунъто(в) Ло(в)ко(в)ски(х) зречатися пленипоте(н)тъ не може. А на коне(ц), сторона поведила и све(д)чиласе<, > же то(т) кгрунътъ, которы(и) идетъ о(д) устя болота Вало(в)ки в ре(ч)ку И(в)ницу и тя(г)не(т)се ты(м) же болото(м)<, > Вало(в)кою<, > въве(р)хъ идучи того болота<, > в посро(д)ку которо(г)ло<, > болота<, > и пале за вечи(с)тую границу<, > в посро(д)ку болота то(г)ло Вало(в)ки<, > з до(б)рами И(в)ницею о(з)начоные су(т), и половица того болота<, > до Ивъници по лево(и) стороне, а половица до Коте(л)ни<, > по право(и) стороне<, > ве(д)ле грани(ц), здавна учиненыхъ, належи(т)<, >. А Лещинъ, яко о(д) то(г)ло ме(ст)ца да(л)еко будучи(и)<, > жа(д)ное ту(т) приле(г)лости<, > не малъ и не мае(т), але в О(с)трого алия(с) Бело(г)ло Каменя.

А сконъчивъши уве(с) то(т) таковы(и) дукътъ свои // свои, по(з)ваная сторона у поменено(г)ло у(с)тя болота Вало(в)ки<, > у стѣны то(г)ло суседа поменено(г)ло<, > дедины добръ Ивъни(ц)ки(х)<, > указоваль то знову, и(ж) тутъ в томъ ме(ст)цу ни (с) кимъ и(н)шимъ Коте(л)ня не мае(т) границы, ты(л)ко зъ И(в)ницею<, > местѣ(ч)ко(м) пана Зборовско(г)ло<, >. Которая граница сто(г)ло ме(ст)ца иде(т)<, > тою Вало(в)кою копъцами и палями, битыми<, > в болотѣ<, > а(ж) до дороги, с Коте(л)ни до И(в)ници идучое, пре(з) которую дорогу и пре(з) Вало(в)ку, переше(д)ши, поле(м) и копцами и и(н)шими знаками<, > певъными и слышъными ажъ до петы кгрунъту<, > и стѣны третее, которая о(д) Волицы алия(с) Волине(ц)<, > негде добръ деди(ч)ныхъ<, > пана Олизара Во(л)чкевичъ<, > а на то(т) ча(с), за правомъ деди(ч)ны(м) по(з)ваны(х) до до(б)ръ котеле(н)ски(х) належачи(х)<, > а та(м) за(с) дале(и) з ы(н)шими суседами, яко коми(с)сия о(с)ве(д)чае(т).

А поводявая сторона све(д)чиласе проти(в)ко тому<, > всему дукътови, а оособливе тому о(с)та(т)нему<, > которы(и) Вало(в)кою<, > до граници Воли(ц)кое провади(т)<, > копцами, указуючи, же то кгрунътъ<, > вла(ст)ны(и) Тули(н)ски(и)<, > алия(с) Лещи(н)ски(и), кгвалъто(в)не окупованы(и)<, > и тые граници, которы(х) се не при(з)навае(т)<, > ми[...]³⁹ аньтецесора его учинено<, > [на] (з)мове ку шкоде и(х), яко третего суседа<, > которы(и) пра(в)диве<, > свое граници<, > старожит(н)ные<, > заводиль, яко⁴⁰ з вековъ давны(х) ему<, > и про(д)ка(м) его служи(т)<, > и оные пе(р)ве(и) указаль<, > и тепе(р) указуе(т) о(д) петы до петы такъ, яко старожит(н)но(ст) и(х) е(ст)<, > и яко право и(х) учи(т)<, > и яко выше(и) описано е(ст). А по(з)ваная сторона репротѣстоваласе<, > указуючи, же то кгрунътъ вла(с)ны(и) Котеле(н)ски(и)<, > а не Лещи(н)ски(и)<, > и не мае(т) ту(т) Коте(л)ня грани(ц) з Лещиномъ<, > ты(л)ко зъ И(в)ницею, а з Лещиномъ у Каменя Бело(г)ло<, > алия(с) О(с)трого<, >.

А по то(м), и(ж) се того дня спо(з)нило, теды тую справу до дня за(в)тре(ш)него о(д)волати и лимитовати тому (ж) во(з)ному ро(с)казалисмо<, >. А дня завътрешнего // два(д)ца(т) третѣ(г)ло о(к)тобра<, > мы, судовые, до села Вало(в)ки алия(с) Комаро(в)ки, которую поводявая сторона мени(т) быти на свое(м) вла(с)номъ кгрунъте Тули(н)скомъ кгва(л)то(м) посажую<, > а по(з)ваная за(с) менила быти своею<, > и на вла(с)ны(м) Котеле(н)-

151

151 зв.

³⁹ Текст пошкоджений приближно на 8—10 літер.

⁴⁰ Слово починається із закресленої нерозбірливої літери.

ски(м) кгрунѣте заселую<,> зехавъши, тому (ж) во(з)ному сторо(н) до справы приволати ро(с)казалисмо. Где стороны ѡбе(д)ве ѡдо(з)вавъшисе<,> при(с)тупуючи до скоче(н)я ⁴¹ то(г)ло| а(к)ту<,> и выправуючи з ѡбудуехъ сторонъ свое и(н)квизицие<,> ставили пере(д) нами све(д)ко(в), которы(х) мы тутъ в томъ селе Вало(в)це алиа(с) Комаро(в)це<,> на ме(ст)цу ро(з)ни(ц), в проце(с)се менованы(х), пе(р)ве(и) ѡны(х)<,> а звлаща люде(и) простое ко(н)дици<,> присеги телесное<,> яко пра(в)диве со(з)наваю(т), выслухавъши<,> поть(м) сведе(ц)тва и(х) поря(д)не списа(в)ши<,> в зава(р)тыхъ ро(т)ула(х), та(к)же и мапъпы<,> на ѡбе(д)ве стороне достато(ч)не и выра(з)не вымалова(в)ши<,> ѡбуду(м) сторона(м)<,> руками нашими по(д)писаные ѡ(д)дали е(с)мо<,>. С которо(г)ло| ѡ(д)данъя, ротуло(в) и ма(п)пъ менованы(х)<,> стороны ѡбе(д)ве и для| себе ѡ(д) взя(т)я нась, судовы(х), квитиють юдициалите(р) и квитовали<,>.

152 Што все для памяти до (к)нигъ по(д)коморьскихъ воево(д)ства Киевско(г)ло| естъ записано<:>://

№ 30. Ѡдъроче(н)е те(р)мину граничъного<,> межи е(г)ло| м(л)<:>.

пано(м) бе(л)ски(м)<,> акторо(м), а к(ж)ты и(х) м(л)<:>.

Коре(ц)кими, по(з)ваными<,>.

Року тысеца ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло| мца фе(в)раля два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)ло| днѣя.

Дѣялося на кгрунѣте на ры(ч)це Ѡ(л)шанице, где мене, Миколая<,> Тучани(ц)кого, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло|<,> сторона поводовая, ве(л)мо(ж)ны(и) е(г)ло| м(л). па(н) А(н)дри(и) з Дубровици Фигр(л)е(и), кашталя(н) бельски(и)<,> для ѡграниче(н)я добръ свои(х) деди(ч)ны(х)<,> ѡбуховъски(х)<,> с добра(ми) деди(ч)ными<,> ве(л)мо(ж)ны(х) княжать и(х) м(л)<:>. Самоеля, сына<,> и Ефъфрузыны, цо(р)ки, пото(м)ко(в) зошло(г)ло| княжати его м(л)<:>. Кароля Коре(ц)ко(г)ло|, кашталяна волы(н)ско(г)ло|<,> и кня(ж)ны [...] ¹ Ело(в)ны Коре(ц)кое, ма(л)жо(н)ки ве(л)мо(ж)но(г)ло| е(г)ло| м(л)<:>. пана Анъдрея<,> Лещи(н)ско(г)ло|, воеводича бельско(г)ло|<,> село(м) Ѡ(л)шанъкою поставиль<,>. Где постави(в)ши, сторона поводовая<,> противъко меновано(и) стороне<,> по(з)вано(и) яко в справе ниже(и) поменено(и)<,> при(н)ципально(и)<,> пропозицию свою чинила<,> а то прихилиячусе до декрету суду головоного трибуналу Любельско(г)ло| ѡдо(с)ланя акъту<,> грани(ч)но(г)ло|, по уфунъдова(н)ю <,> юри(з)ди(к)ции в року прошъло(м) тисеца ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шосто(м)<,> мца мая днѣя пятого феровано(г)ло|, с по(з)ву свое(г)ло| авъте(н)ти(ч)но(г)ло| по(д)комо(р)ско(г)ло| <,> в тые слова писано(г)ло|<,>:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

152 зв. Я(с)неѡ(с)вецоны(м) княжато(м)<,> и(х) м(л). Самоелеви, сынови, и Евфрузине, цо(р)це, пото(м)ко(м) зошло(г)ло| // княжати е(г)ло| м(л)<:>. Кароля Коре(ц)ко(г)ло|, кашталяна волы(н)ско(г)ло|<,> и кня(ж)не Анъне Самоеловъне Коре(ц)ко(г)ло| и ма(л)жо(н)кови ве(л)<:>. ² яко ѡпекунови,

⁴¹ Помилково замѣсть «ско(н)че(н)я».

¹ Текст пошкоджений приблизительно на 8—10 літер.

² Очевидно, далі пропушене слово «вашо».

ве(л)мо(ж)ному е(г)ло м(л)⟨:⟩. пану Ан̄дрееви Лещи(н)скому, воеводичови бе(л)скому, та(к)же опекуно(м) ве(л)⟨:⟩. ваше⟨,⟩ я(с)неω(с)вещоны(м) княжати е(г)ло м(л)⟨:⟩. Ω(л)бри(х)тови Станиславови на Ωльце и Не(с)вижу Радивилови, канц̄лерови Велико(г)ло⟨,⟩ кня(з)тва Литов̄ско(г)ло, е(г)ло м(л)⟨:⟩. пану Станиславови⟨,⟩ Пото(ц)кому, воеводе бра(с)ла(в)скому, и княжати е(г)ло м(л)⟨:⟩. Миколаеви Ча(р)тори(с)кому⟨,⟩ кашталянови вылы(н)скому³⟨,⟩ и и(н)ши(м) опекуно(м) ве(л)⟨:⟩. ваше, те[с]таме(н)то(м) записаны(м).

Которы(х) имена и про(з)ви(с)ка в то(м) по(з)ве пово(д) за выражоные мети хотечи, зве(р)хностю е(г)ло ко(р). м(л). а владзою моею по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполито(г)ло на мене вложено(г)ло⟨,⟩ ро(с)казую, абы(с)те передо (м)ною а(л)бо урядо(м) мои(м) по(д)комо(р)скимъ на де(н) и ро(к) певны(и)⟨,⟩ то е(ст) д̄ня два(д)ца(т)⟨,⟩ ω(с)мо(г)ло⟨,⟩ м̄сца фе(в)раля в року тепере(ш)не(м) тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м) на ме(ст)цу то(м), где пово(д)⟨,⟩ ве(д)ле права свое(г)ло⟨,⟩ прете(н)дуючого⟨,⟩ юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому⟨,⟩ фун̄дова(т) укаже(т), об̄бли(ч)не и завите ку праву и скуте(ч)ному се усправе(д)ливенью [...]⁴ на пра(в)ное попа(р)т̄е ве(л)мо(ж)но(г)ло его м(л)⟨:⟩. пана А(н)др̄я Фи(р)л̄ея з До(м)бровици, кашталяна бел̄ско(г)ло, которы(и) ве(л)⟨:⟩. вашу, княжа Самоелю и Евфрузино Коре(ц)кие, з бы(т)ностю⟨,⟩ опекунов̄ ваши(х)⟨,⟩ вы(ш)менованыхъ⟨,⟩ е(с)ли бы(с)те и(х) собе бы(т) потребовали⟨,⟩ а ве(л)⟨:⟩. твою, пани воеводичовая бе(л)ская, з бы(т)ностю⟨,⟩ пана ма(л)жо(н)ка твоє(г)ло⟨,⟩ вы(ш)меновано(г)ло по ω(д)мене(н)ю стану пане(н)ского⟨,⟩ в ма(л)же(н)ски(и), прихилиячисе до декрету суду голо(в)но(г)ло трибуналу Любельско(г)ло⟨,⟩ на ко(н)се(р)вата(х) воево(д)ства Во(л)ы(н)ско(г)ло⟨,⟩ в року тисеча ше(ст)цо(т) три(д)ца(т) шосто(м), м̄ца мая пято(г)ло д̄ня межи пово(д)ом а ве(л)⟨:⟩. вашими, яко стороною, и (м)ною, по(д)комори(м)⟨,⟩ яко судом, в справе ниже(и)меновано(и)⟨,⟩ учинено(г)ло⟨,⟩ а то в справе пре(з) повода мене, яко су(д)и, и ве(л)⟨:⟩. ваши(м), яко стороне, до заплачен̄ья пенам̄ кгравамини(с) възг̄лядо(м) допущ̄е(н)я пре(з) мене // пре(з) мене, по(д)коморо(г)ло, апел̄яции ω(д) уфу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Кие(в)ское⟨,⟩ при ро(з)граниче(н)ии добрь поводовы(х)⟨,⟩ Ωбухов̄скихъ⟨,⟩ и Ге(р)mano(в)ски(х), футоро(в), сел и принале(ж)носте(и), до ни(х) належачихъ, а половицею села Ω(л)шаницы албо Ω(л)ша(н)ки, добрь ве(р)⟨:⟩. ваши(х), княжата Коре(ц)кие, не ведати за якимъ право(м) де(р)жачи(х), и ω посаже(н)е на кгрун̄те пово(д)ово(м) сел̄ь Костюко(в), Я(ц)ко(в), Кашпоров̄ки и Мокнев̄ки по ве(р)ховина(м) ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине а(к)ту мое(г)ло по(д)комо(р)ско(г)ло, в року⁵ прошло(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ⟨,⟩ м̄ца ма(р)ца десято(г)ло д̄ня ω(д)правуючи(м)ся⟨,⟩ на вы(ш)менованные ко(н)се(р)ваты и(н)те(н)товано(и)⟨,⟩.

В котори(и) справе су(д)менованы(и) голо(в)ны(и) трибунальскы(и)⟨,⟩ по ко(н)трове(р)сия(х) сторо(н) ωбохъ тую апел̄яцию, чере(з) мене допущ̄оную⟨,⟩ скасова(в)ши възг̄лядомъ⟨,⟩ утяже(н)я за допущ̄е(н)е апел̄яции ω(д) уфун̄дова(н)я юри(з)ди(к)ции и и(н)шихъ причинъ⟨,⟩ яко и ω(т) веде(н)я

³ Во(л)ы(н)скому.

⁴ Текст пошкоджений приближно на 6—7 літер.

⁵ «В року» повторено двічі.

тоє справы<,> в те(р)ми(н) дальши(и), на (м)не, по(д)комори(м), вини кгра-
вамини(с) сто гриве(н) по(л)ски(х) такъ судови, яко и стороне въсказалъ и
присудиль, и тую справу до мене, по(д)коморо(г)ло, а(л)бо уряду мое(г)ло
на поле д[ля розгра]ниче(н)я⁶ добръ вы(ш)менованы(х)<,> поведовы(х) з
добрами ве(л)<:>. вашеє половици села Ω(л)ша(н)ки и ко(н)тинуова(н)я
ты(х) грани(ц)<,> о(д)с(л)алъ, и те(р)ми(н), кгда сторона сторону слушьне
припове(т)⁷<,> передо (м)ною, по(д)коморимъ, а(л)бо урядо(м) мой(м)<,>
о(б)о(м) сторона(м) на(з)начиль, о чо(м) тотъ декретъ<,> яко и уве(с) проце(с)
в то(и) справе правъны(и), шире(и) въ себе о(б)мовляе(т).

До которо(г)ло се пово(д) с ты(м) по(з)во(м) свои(м) и до права свое(г)ло
деди(ч)но(г)ло, на кгрунъты Ωбуховъские служачого, стосуючи и хотечи
се яко напру(д)ше(и)<,> въ ро(з)ница(х) кгрунътовы(х) з ве(л)<:>. вашою
успокоити<,> теды для лепшо(г)ло о(б)варова(н)я<,> и о(г)раниче(н)я<,>
то(г)ло кгрунъту свое(г)ло<,> до Ωбухова<,> и Ге(р)мановъки з да(в)ны(х)
часо(в) во(д)ле е(г)ло права<,> поки се протече(н)сия вши(р) и vzdлу(ж) оны(х)
ро(с)тегае(т), з мае(т)ностю и кгру(н)том ве(л)<:>. вашеє // вашеє, до поло-
вици села Ω(л)ша(н)ки пра(в)не ве(л)<:>. ваши(м) належачи(м)<,> ты(м)
по(з)во(м) на те(р)ми(н) и де(н) вы(ш)о(з)начоны(и) ве(л)<:>. вашу на поле
позывае(т) и приповыае(т)<,>. На которо(м), яко на завито(м), на ме(ст)цу
то(м)<,> где пре(з) повода су(д)<,> албо уряд ' на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<,>
для уфунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции постано(в)лены(и)<,> буде(т), такъже
и до прислуха(н)я се присуже(н)я акъторату, пре(з) поменено(г)ло<,> по-
вода пра(в)ны(ми) докуме(н)тами дедуковано(г)ло<,> которы(и) во(д)ле пра-
ва присужо(н) быти мае(т), и до припа(т)ре(н)я се проваженъя на(с) а(л)бо
ура(д) на(ш)<,> чине(н)я грани(ц), сыпа(н)я копыцовъ и и(н)ши(х) знако(в)
грани(ч)ны(х), та(к)же и до прислуха(н)я се припатре(н)я того, кгда ак-
то(р) з све(д)ками на справе(д)ливое веде(н)е и сыпанъя гранйць менова-
ныхъ<,> присегу выконати схочеть, абы(с)те ве(л)<:>. ваша <,> ставъши,
скуте(ч)не се усправе(д)ливили.

153 зв.

Писа(н) въ Шумъску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло
мца ге(н)вара пє(р)вогона(д)цать дъня<,>>

А пото(м) по(д)не(с) позо(в) други(и) по(д)комо(р)ски(и) авъте(н)ты(ч)-
ны(и) <,> по урожоно(г)ло е(г)ло м(л)<:>. пана Михала Кропи(в)ни(ц)ко(г)ло,
по(д)су(д)ка бра(с)лавско(г)ло<,> яко де(р)жачо(г)ло села Ω(л)ша(н)ки<,>
и и(н)ши(х) де(р)жачихъ селъ Костюковъ, Кашпоро(в)ки и Мокиевъки,
в тые⁸ слова писаны(и)<,>:

«Фило(н) Вороин(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) земъли Кие(в)ское.

Урожоному его м(л)<:>. пану Михалови Кропи(в)ни(ц)кому, по(д)су(д)-
кови бра(с)лавскому<,> яко де(р)жачому села Ω(л)шанъки<,> и и(н)шимъ
де(р)жачимъ селъ Костюко(в), Кашпоровъки и Мокиевъки не ведати, за
яки(м) право(м)<,>.

Если бы(с)те ве(р)<:>. ваша <,> до справы ниже(и) менованое належа-
ли, зве(р)хностю е(г)ло к(р). м(л)<:>. а владзою уряду моего⁹ по(д)комо(р)-
ско(г)ло, с права посполито(г)ло на мене въложеною, ро(с)казую, абы(с)те

⁶ В цьому місці текст пошкоджений.

⁷ Літера «е» виправлена з іншої; на виносній — чорнильна пляма.

⁸ У цьому місці текст пошкоджений.

⁹ Літери «его» виправлені з інших нерозбірливих букв.

ве(р)<:>. ваша<, > передо мною а(л)бо урядо(м) ¹⁰ мой(м) по(д)комо(р)-
ск мѣ<, > на де(н) и ро(к) певъны(и), то є(ст) дъня два(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)ло<, >
мца фе(в)раля<, > в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девя-
томъ на ме(ст)цу то(м)<, > где пово(д) во(д)ле права своє(г)ло юри(з)ди(к)цию
урядови<, > моему по(д)комо(р)скому фунъдова(т) укаже(т), ѿбъли(ч)не и
завите ку праву и (с)куте(ч)ному се усправе(д)ливе(н)ю // -ве(н)ю<, > стали<, >
на пра(в)ное попа(р)те ве(л)мо(ж)но(г)ло є(г)ло м(л)<: >. пана Анъдрѣя з До(м)-
бровици Фи(р)лея<, > кашталяна бе(л)ско(г)ло<, > которы(и) ве(р)н<: > ¹¹, яко
де(р)жачого села Ѡ(л)ша(н)ки<, > и и(н)ши(х) де(р)жачи(х) сель<, > выше(и)
поменены(х), которы(х) в то(м) по(з)ве пово(д) яко за выражоны(х) мети хо-
че(т)<, > є(с)ли бы(с)те до справы ниже(и) менованое<, > посполу з княжаты
и(х) м(л)<: >. Коре(ц)кими належали. А то въ справе пре(з) повода я(с)не-
ѿсвецены(м) княжато(м) и(х) м(л)<: >. Самоелеви, сынови, и Евфрузине, и
Евфрузине, цо(р)це, пото(м)ко(м) вла(с)ны(м)<, > княжати є(г)ло м(л)<: >. Кароля Коре(ц)-
кого, кашталяна во(л)ы(н)ско(г)ло<, > и кня(ж)не Анъне Самоело(в)не Ко-
ре(ц)ко(г)ло, ве(л)мо(ж)но(г)ло є(г)ло м(л)<: >. пана Анъдрѣя<, > Лещи(н)-
ско(г)ло<, > воеводича бе(л)ско(г)ло<, > ма(л)жо(н)це, которы(х) звлаща<, >
княжа(т)<, > и(х) м(л)<: >. Коре(ц)ки(х)<, > яко ле(т) не доро(с)лы(х)<, > с
прито(м)ностю княжа(т) и(х) м(л)<: >. Ѡ(л)брихта Стани(с)лава на Ѡльце
и Не(с)вижу Радивила, канъцлира Великого кня(з)тва Лито(в)ско(г)ло<, >
є(г)ло м(л)<: >. пана Станислава<, > Пото(ц)ко(г)ло, воеводы бра(с)ла(в)ско-
(г)ло, и княжати его м(л)<: >. Миколоая Ча(р)торы(и)ско(г)ло, кашталяна
во(л)ы(н)ско(г)ло<, > и и(н)ши(х) та(к) прирожоны(х), яко и те(с)таме(н)-
томъ<, > лекгованы(х) на(з)начоны(х) ѿпекуновъ<, > а єе м(л)<: >. засе панюю
воеводичовую<, > бе(л)скую с притомностю [...] (ж) ¹² вы(ш)менованого
є(г)ло м(л)<: >. пана ма(л)жо(н)ка єе м(л)<: >. панє(н)ско(г)ло<, > в ма(л)же(н)-
ски(и)<, > прихияючи(с) до декрету<, > суду голо(в)но(г)ло трибуналу Лю-
бе(л)ско(г)ло, на ко(н)се(р)вата(х) воево(д)ства Во(л)ы(н)ско(г)ло<, > в року
недавньо прошломъ<, > тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шо(с)томъ мца мая пя-
то(г)ло дъня<, > межи поводомъ выже(и) менованы(м)<, > а (к)няжаты и(х)
м(л)<: >. и (м)ною, по(д)комори(м), яко судо(м)<, > до заплаче(н)я выны<, >
утяже(н)я<, > а за ты(м) и шко(д) походячихъ<, > възглядом) допущє(н)я
пре(з) мене<, > по(д)коморо(г)ло<, > апеляции ѿ(д) уфу(н)дова(н)я юри(з)-
ди(к)циє(и) стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Кие(в)ское при ро(з)грани-
че(н)ю добръ поводовы(х) Ѡбухо(в)ски(х)<, > и Ге(р)мано(в)ски(х)<, > и при-
нале(ж)ностє(и) и(х)<, > з ѿ(д)ное, а половицею села Ѡ(л)ша(н)ки, а(л)бо
Ѡ(л)шаници, добръ княжа(т) и(х) м(л)<: >. Коре(ц)ки(х), не ведати за яки(м)
право(м) // де(р)жачи(х), з другоє стороны<, > ве(н)ць и посаже(н)є на
кгрунтьє то(м) же поводово(м) сель, на(з)ваны(х) Костюко(в)е<, > Яцекъ,
Кашъпоровъки и Мокиє(в)ки, по ве(р)ховино(м) ре(ч)ки Кра(с)ное, а то не-
да(в)но в року прошъло(м)<, > тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второ(м) мца
ма(р)ца<, > десято(г)ло дъня<, > ѿ(т)правуючисє и с те(р)мину акту моего
по(д)комо(р)ско(г)ло<, > на вышъменованые конъсе(р)ваты и(н)те(н)товано(и).

154 зв.

¹⁰ На літері «д» чорнильна пляма.

¹¹ Далі пропущене слово «вашу».

¹² Текст у цьому місці пошкоджений приблизно на 4—5 літер.

В которо(и) справе су(д) голо(в)ны(и) трибунальски(и) выточоную тую апе-
ляцію <, > пре(з) мене допущоную <, > скасова(в)ши възгляд(о)м утяже(н)я <, >
вины кгравами(с) сто гривень по(л)ски(х) на мьне, судови, и стороне
въсказавши, до мене, по(д)коморого, albo уряду мое(г)ло<, > для ро(з)-
граниче(н)я добръ менованы(х) поводовы(х)<, > з добрами княжа(т) и(х)
м(л)<: >. Корє(ц)ки(х), де(р)жавою на то(т) ча(с) ве(р). вашоє ¹³ половицею
села Ω(л)ша(н)ки, и ко(н)тинуѡва(н)я <, > ты(х) грани(ц) ѡдслалъ <, > ѡ чо(м)
то(т) декре(т)<, > яко и уве(с) са(м) проце(с) пра(в)ны(и)<, > и позо(в) ѡри-
инальны(и), по сторону выданы(и)<, > шире(и) в себе ѡбъмовляю(т)<, >.

До которо(г)ло се поводова сторона с ты(м) по(з)вомъ свои(м)<, > ве(н)цъ
и до права свое(г)ло деди(ч)но(г)ло, на кгрунъты Ѡбуховьские служачого,
во (в)се(м) реферуючи и стосуючи, а хотечи (се) я[ко] на[пру(д)ше(и)] ¹⁴ въ
ро(з)ница(х) кгру(н)товы(х) з княжаты и(х) м(л)<: >. Корє(ц)кими успокоити,
ве(р). вшу, е(с)ли бы(с)те до тоє справы и проце(с)су в не(и), на яко(м) ко(л)-
ве(к) пу(н)ктє <, > зави(с)ло(г)ло <, > належали, до готового поступьку, в то(и)
справе зачатого, и прислуха(н)я декретови суду а(л)бо уряду моего по(д)-
комо(р)ского <, > яки(и) на ѡ(н) ча(с) во(д)лу(г) права ферованы(и) будетъ <, >
на те(р)минъ и де(н) вы(ш)менованы(и)<, > позыває(т) и припозываєтъ. На ко-
торо(м), яко на завитомъ <, > на ме(ст)цу томъ, где пре(з) повода су(д) а(л)бо
уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<, > для ко(н)тинуѡванъя тоє справы постанов-
лены(и) буде(т), та(к)же и прислуха(н)я се припатре(н)я того, кгда а(к)то(р)
зъ све(д)ками на (с)праве(д)ливое веде(н)е и сыпа(н)е грани(ц) менова-
ны(х) ¹⁵ присєгу выконати хоче(т), ты(м) по(з)во(м) е(с)тєстє по(з)ваны, абы(с)-
те ве(р). ваша, ставъши. skutєчъне усправе(д)ливили.

Писа(н)<. > // в Шу(м)ску року тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого 155
м(с)ца ге(н)вара пе(р)вогона(д)ца(т) дъня <: >».

А по ты(м) сторона поводова по(д)несла трети(и) позовъ по(д)комо(р)-
ски(и) авъте(н)ты(ч)ны(и), ѡ(д) себе по велебно(г)ло в Бозє ѡ(т)ца Исаия Тро-
химовича, игумена монастыра свето(г)ло Николы Пусты(н)но(г)ло кие(в)-
ско(г)ло, и капитулу того (ж) монастыра <. > яко по сте(н)никовъ, ѡ(д) має(т)-
ности(и) и(х) села Тростє(н)ки <, > до пи(л)нова(н)я стєны <, > которую маютъ
з кгру(н)тами поводовыми, выданы(и), в тые слова писаны(и):

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)скоє.

Велебному в Бозє ѡ(т)цу Исаиеви Трохимовичови, игуменови монастыра
свето(г)ло Николы Пусты(н)ского кие(в)ско(г)ло <, > и всє(и) капитуле
того (ж) мона(с)тыра <, >.

Зве(р)хностю е(г)ло к(р). м(л)<: >. а вьладзою моею по(д)комо(р)скою <, >
с права посполито(г)ло, на мене вложеного <, > ро(с)казую, абы(с)те ве(л)<: >.
ваша <, > передо (м)ною або урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ <, > на де(н)
и ро(к) пе(в)ны(и)<, > то е(ст) дъня два(д)ца(т) ѡ(с)мо(г)ло м(с)ца фе(в)рала
в року тепере(ш)немъ тисєча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м)<, > на ме(ст)цу
то(м), где пово(д) во(д)ле права своего прете(н)дуючо(г)ло <, > юри(з)ди(к)цию
урядови моему по(д)комо(р)скому <, > фунъдова(т) укажєтъ, ѡбли(ч)не и
завите ку праву и (с)куте(ч)ному усправе(д)ливє(н)ю <, > стали <, > на правъ-

¹³ Над літерою «є» чорнильна пляма.

¹⁴ На цьому місці текст пошкоджений.

¹⁵ Описка замість «менованы(х)».

ное попа(р)тъе ве(л)мо(ж)но(г)ло<, > е(г)ло м(л)<:>. пана Анъдря з Дуброви[цы] Фи(р)лея<, > кашталяна бельского<, > которы(и) в[в]е(л). в[в]шу, [п]рихилиючисе до декрету суду голо(в)ного трибуна(л)ско(г)ло, на ко(н)се(р)ватахъ воево(д)ства Во(л)ы(н)ского в року тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шо(с)то(м)<, > м(с)ца мая пятого д[н]я<, > межи поводомъ а (м)ною, по(д)комори(м)<, > и я(с)неω(с)в[е]ц[о]ны(ми) кжты ¹⁶ и(х) м(л)<:>. Самуеле(м), сыно(м), и Евъфрузыною, цо(р)кою<, > пото(м)ками зо(ш)ло(г)ло к(ж)ти е(г)ло м(л)<:>. Коре(ц)кого, кашталяна во(л)ы(н)ско(г)ло, и кне(ж)ною Самуело(в)ною Коре(ц)кою<, > еще на то(т) ча(с) в стане пане(н)скомъ будучою, и опекунами к(ж)тъ и(х) м(л)<:>. Корецьки(х) я(с)неω(с)в[е]ц[о]ны(ми) к(ж)ты<, > и(х) м(л)<:>. Ω(л)бри(х)то(м) Стани(с)лавомъ Радивило(м), канъцлиро(м) Велико(г)ло кня(з)тва Лито(в)ского<, > е(г)ло м(л)<:>. пано(м) Стани(с)лаво(м) Пото(ц)ки(м), воеводою браславскимъ<, > к(ж). е(г)ло м(л)<:>. Миколае(м) Ча(р)торы(и)ски(м)<, > кашталяно(м) во(л)ы(н)ски(м)<, > и и(н)ши(ми) опекунами<, > и(х) м(л)<:>. А то в справе пре(з) повода мене, яко судови<, > менованы(м) по(з)ваны(м)<, > яко стороне, до заплече(н)я ¹⁷ пена(м) кграваминсь // взглядо(м) допущене(н)я пре(з) мене<, > по(д)коморо(г)ло<, > апелляции ω(д) уфуньдова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киевское при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовы(х) Ωбуховскихъ<, > футоро(в), сель и принадлежносте(и)<, > до ни(х) належачихъ<, > и половици села Ω(л)ша(н)ки, добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х) и ω посаже(н)е на поводовомъ кгрунъте сель Костюко(в), Яце(к), Кашпоровьки и Мокиевьки по(д) ве(р)ховиною ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акъту моего по(д)комо(р)ского, в року тисеча ше(ст)со(т)ъ три(д)ца(т) второ(м) м(с)ца ма(р)ца десятого д[н]я<, > ω(д)правуючи(м)се<, > на вы(ш)менованы ко(н)се(р)ваты<, > и(н)те(н)товано(и)<, >.

§55 зв.

В которо(и) справе судъ трибунальски(и)<, > тую апелляцию скасова(в)ши, на (м)не, ю(д)коморимъ<, > пенамъ кгравамини(с)<, > сто гриве(н) в[в]сказавъши, тую справу знову до мене, по(д)коморо(г)ло, а(л)бо уряду моего на поле д[л]я ро(з)граниче(н)я<, > добръ поводовы(х)<, > Ωбуховьски(х) и Ге(р)мановьски(х)<, > поки прете(н)сия ωны(х) вши(р) и въздлужъ<, > ро(с)тягае[т]ъ<, > з кгрунъта(ми) к(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х)<, > до половици села Ωльша(н)ки албо Ω(л)шаници<, > правъне належачимъ, и ко(н)тинуюва(н)я ты(х) грани(ц) ωдо(с)лалъ. Прото<, > пово(д), хотечи(с) яко на(и)пру(д)ше(и)<, > въ ро(з)ница(х) кгру(н)товы(х) з к(ж)ты и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кими успокоити<, > яко тежъ кне(ж)ну е[е] м(л)<:>. Самуелевну Коре(ц)кую<, > по ω(д)мене(н)ю стану е[е] м(л)<:>. пане(н)ско(го) в ста(н) ма(л)же(н)ски(и) з бы(т)ностю ма(л)жо(н)ка е[е] м(л)<:>. его м(л)<:>. пана А(н)дря Лещи(н)с[к]ого, во[е]водица ¹⁸ бе(л)ско(г)ло<, > велебно(ст) вашу, яко [к]ольлят[е]раловъ<, > до пильнова(н)я стени, которую мае[т] ω(д) села Тро(с)те(н)ки, мае(т)ности свое[е], з кгрунътами поводовыми, и ставе(н)я по(д)даны(х)<, > до выда(н)я пре(з) ни(х) сведе(ц)тва, в то(и) мере на те(р)минъ<, > и де(н)ъ<, > менованы(и)<, > позываетъ и припозываетъ.

¹⁶ Слово виправлене з іншого нерозбірливого слова.

¹⁷ Описка замість «заплече(н)я».

¹⁸ Текст у цьому місці пошкоджений.

Прото абы(с)те сами стали<,> и по(д)даны(х) свои(х) ставили<,> и въ томъ се<,> скуте(ч)не усправе(д)ливили<,>.

Писа(н) в Шу(м)ску року Па(н)ского тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) дѣ. вято(г)ло[л] м(с)ца ге(н)вара одина(д)цатого дѣмья<.>»

А по вынесе(н)ю и по прочита(н)ю ты(х) по(з)вовъ и по учине(н)ю таковое пропозыци [!] чѣре(з) сторону поводовую просила и домавяласе сторона поводова, абы(м)с<,> с пови(н)ности уряду мое(г)ло[л], прихилиючисе до декрету трибунальско(г)ло[л], в то(и) справе феровано(г)ло[л], и реасумова(в)ши юри(з)ди(к)цию, ю(ж) ра(з) в то(и) справе на то(м) же ме(ст)цу уфунъдованую, до ко(н)тинуова(н)я того актѹ грани(ч)но(г)ло[л]с<,> приступи(в)ши, далє(и) // далє(и) процедова(л)с<,> и стороне по(з)вано(и) справоватисе наказальс<,> вшєлякие докуме(н)та и пробацїє, до тоє справы належачїє, в да(л)шомъ тра(к)те себе заховавъши<,>.

156

Где ту(т) же<,> передо(м)ною, комо(р)нико(м), одо(з)вавъшисе пленипоте(н)тъ по(з)ваны(х) урожны(и) па(ц) Криштофъ Шенявъски(и)с<,> а не вѣдаючисе с поводомъ въ жа(д)ныє ко(н)трове(р)сїєс<,> подаль ли(ст) о(д)рочоны(и)с<,> о(д) его м(л)с<.> пана по(д)коморо(г)ло[л], до обудвухъ сторо(н) писа ны(и)с<,> а(в)те(н)ты(ч)ны(и)с<,> которы(и) поводова сторона просила, абы былъ до кни(г) и(н)серованы(и). Которо(г)ло[л] я, комо(р)никъ, за аффектацию стороны поводовое приня(в)ши, до кни(г) вписати казалємъ, и та(к) сѣ в себе маєтъс<;>:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Киевъское<,>.

Ве(л)мо(ж)ному его м(л)с<.>. пану Анъдрееви з Дубровици Фирлееви<,> каштелянови белъскому, яко стороне поводово(и), такъже я(с)нео(с)вєцєному к(ж)ти є(г)ло[л] м(л)с<.>. Самоелєви, сынови<,> и Евъфрузине, цо(р)цє, по(т)омъкомъ зошло(г)ло[л] ве(л)мо(ж)но(г)ло[л]с<,> княжати є(г)ло[л] м(л)с<.>. Кароля Корє(ц)кого, ка(ш)теляна во(л)ы(н)ского<,> и (к)ня(ж)нє А(н)нє Самоело(в)нє Корє(ц)ко(и) и ма(л)жо(н)кови в. м(л)., яко опекунови, ве(л)мо(ж)ному<,> его м(л)с<.>. пану Анъдрееви Лєщи(н)скому, воеводичови белъскому<,> такъже опекуномъ ве(л)с<.>. вшєє, княжата Корє(ц)киє, [яснє]о(с)вєцєоны(м) княжати его м(л)с<.>. О(л)бри(х)то[ви] Стани[сл]авови на Олыцє и Несвѣжу<,> Радивилови, ка(н)цлїрови Велико(г) кня(з)тва Лито(в)ско(г)ло[л]с<,> его м(л)с<.>. пану Станиславови Пото(ц)кому, воеводе бра(ц)ла(в)скому, и княжати є(г)ло[л] м(л)с<.>. Миколаєви<,> на Клеваню Ча(р)торискому<,> каштелянови во(л)ы(н)скому<,> и и(н)ши(м)с<,> опекуно(м) вмстє(и).

О(з)на(и)мую вмстє(м) ты(м) мои(м) о(д)рочонимъ листомъ<,> и(ж) на то(т) тє(р)ми(н), которы(и) припадає(т)с<,> дѣня два(д)ца(т) о(с)мого<,> февраля в року нїнєшнємъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)с<,> за по(з)вомъ, прє(з) комо(р)ника моего грани(ч)ного кїєвъско(г)ло[л]с<,> урожного пана Миколая Тучани(ц)ко(г)ло[л]с<,> выданы(м)с<,> до ро(з)граничє(н)я добрьс<,> дєди(ч)ны(х)с<,> в. м(л).с<,> м(л)с<.>. пане бє(л)ски(и)с<,> Обуховъски(х)с<,> и Ге(р)мановъски(х), футоровъ, сєль и приналє(ж)ностє(и)с<,> до ни(х) належачи(х)с<,> з о(д)ноє, а добрь в. м(л)с<.>, кжта Корє(ц)киє, дєди(ч)ны(х), сєла // О(л)ша(н)ки, а(л)бо О(л)шаници<,> яко по(з)ваное, з другоє стороны, пови(н)ности мое(г)ло[л] уряду досы(т) чїнєчи, ра(д) бымъ зѣехалъ и тую справу и ро(з)граничє(н)є прєрєчєны(х) добрь межї вмстєми и добра(ми)

156 зв.

в. м(л)., ве(д)ле права посполито(г)ло и ве(д)ле де(к)рету трибунальського, ско(н)чилъ<,>. Ле(ч) и(ж) не могучи на се(с) ча(с)<,> пови(н)ности свое(и) досы(т) чинити<,> такъ для тривоґъ устави(ч)ны(х), которые в ты(х) края(х)<,> ѿ(д) неде(л) ки(л)ку а(ж) до сего часу тръваю(т), и што ра(з) ѿ ни(х) ведомо(с)ти пе(в)ные и до(с)коналыє з Украины приходя(т), же во(и)скоѡ пога(н)ское<,> по двакрыть въ воево(д)ство наше недалеко ѿ(д) на(с) впадали и шкоды в побранью люде(и) в поло(н)<,> и почине(н)ю шко(д) пога(н)скою рукою<,> своею<,> починили, и еще во(и)ско немалое недалеко грани(ц)<,> па(н)ствъ е(г)ло к(р). м(л)<:>. для и(н)ку(р)сы в полю готовое е(ст), до того же в ты(х) самы(х) дъня(х)<,> реки, ре(ч)ки пустили, и въ поля(х), а поготовью въ ре(ч)ка(х) преправа ве(л)це тру(д)ная<,> такъ и(ж) жа(д)ны(м) способомъ тоє справы вмсте(и) спо(л)ное и ро(з)граниче(н)я добръ в. м(л)<,>. преречоны(х) ко(н)чити<,> яко то и сами в. м(л)<,>, видети можете<,> пови(н)ности свое(и) и праву посполитому досы(т) чинити не могу. И ѿ¹⁹ то(м) в. м(л)<,> ѿбуду(м) сторона(м) чере[з] се(с) ли(ст) [мо]и(и) ѿ(д)рочоны(и)<,> и чере(з) во(з)ного шляхе(т)но(г)ло Матяша Нови(ц)ко(г)ло<,> та(к)же пре(з) дво(х) шля(х)тичовъ<,> ведати даю.

А хотечи, абы тая справа до ску(т)ку свое(г)ло при(и)ти мо(г)ла<,> зґажаючисе в то(м) <,> с право(м)<,> посполитымъ<,> и (з) слушьностью, то(т) те(р)ми(н)<,> поменены(и)<,> дъня два(д)ца(т) ѿ(с)мого фе(в)раля, припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с), то е(ст) на де(н) ѿ(с)мъна(д)цаты(и) мсца мая<,> в року нинешънемъ<,> тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ перекладаю, ѿ(д)рочаю и на(з)начаю. На которы(и) поменены(и) ча(с) абы(с)те в. м(л)<,> ве(д)ле пе(р)шого по(з)ву на кгрунтѣ и на ме(ст)цу, где я а(л)бо вря(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и)<,> чере(з) повода постановены(и)<,> для уфу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции будѣ(м), зо възшелякою готовостю // -стю>> своєю становилисе, тую справу свою ко(н)чили, правъного ро(з)судьку<,> моего слухали и во вьсемъ себе правъне поступовали. А я коне(ч)не на тотъ<,> поменены(и) те(р)минъ<,> ѿ(с)мна(д)цаты(и)<,> мая<,> да(ст) Бо(г)<,> зъеду<,> и то, што право посполитое<,> и пови(н)но(ст) уряду моего каже, учиню<,>.

Дѣялоє во (Р)жищове року Божого нароженъя<,> тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло мца фе(в)раля два(д)ца(т) пе(р)шого дъня<,>

На которы(и) то таковы(и) ѿ(д)рочоны(и) ли(ст) сторона поводовая поведела, и(ж) то(т) те(р)ми(н) теперешъни(и)<,> пре(з) судъ а(л)бо уря(д) по(д)комо(р)ски(и) жа(д)нымъ способомъ ѿ(д)рочоны(и) быти не може(т)<,> з велю и ва(ж)ны(х) причи(н)<,>:

пе(р)шая — и(ж) право посполитое<,> такового ѿ(д)роче(н)я<,> привата авъторитате ²⁰<,> судови по(д)комо(р)скому<,> и урядови его<,> забороняе(т)<,> чоґо ся право(м) по(с)полити(м) ро(з)делу четве(р)того<,> артикулу семьдєсять пе(р)шого<,> доводи(т)<,>; дово(т)ди(т)се[!] други(м) право(м) ро(з)делу девято(г)ло<,> а(р)тикулу второ(г)ло<,> где<,> прецизе ²¹ право посполитое деклярує, и(ж) ты(л)ко вера и(н)фи(р)митате еть<,> геъкъ ко(м)проба(н)да и(н) тали протракциѡне ю(с)тициє е(к)ськузатуръ<,>; доводи(т)се и третимъ правомъ того (ж) статуту<,> же по(д)комори(и) а(л)бо уря[д] е(г)ло не може(т) привата авъторитате<,> тра(н)сьпонєре те(р)мину<,>

¹⁹ На цьому місці текст пошкоджений.

²⁰ Над останнім складом цього слова є перекреслена виносна «м».

²¹ Над словом перекреслена виносна «д» (?); літера «з» виправлена з «с».

грани(ч)ного ани ²² да(м)нумъ а(л)териу(с) сине коньсе(н)су па(р)циумъ<, > а ²³ ты(м) ба(р)зе(и) сине ко(н)сеньсу<, > па(р)ти(с) акторее ²⁴<, > и(н) ремъ е(т) афе(к)тациономъ па(р)ти(с) цитате, што бы з ублжине(н)емъ<, > и про-волокою справе(д)ливости акторее ²⁵ па(р)ти(с) быти мусело<, >;

другая причина — и(ж) самъ декре(г) суду головньо(г)о[о] <, > трибу-на(л)ско(г)о[о] знале(ж)ши в то(и) справе<, > а фундационе юри(з)ди(к)-циони(с) бы(ти) нонъ а(д)мисибилемъ<, > апелационе(м) <, > которое су(д) <, > по(д)комо(р)ски(и) <, > стороне по(з)вано(и) допустилъ<, > и оную скасова(в)-ши а пенамъ кгравамини(с) на по(д)комори(м) въсказавъши<, > тую справу на скуте(ч)ное коньтинуова(н)е<, > акъту грани(ч)но(г)о[о] <, > знову до суду по(д)комо(р)ского о(д)о(с)лалъ<, > и о(д) жа(д)но(г)о[о] де(к)рету // квоу(с)кве 157-зв. а се(н)те(н)ция дефинитива апелаци(и) допушта(т) <, > заборони(л), чоге се декрето(м) трибунальскимъ<, > на те(р)мине нинешнемъ доводи(т), зачимъ ю(ж) тое о(д)роче(н)е, яко прива(т)ное, суду по(д)комо(р)ского албо уряду его<, > по(з)воленое и выношоное быти не можетъ;

третья <, > — же тое о(д)роче(н)е, которо(г)о[о] сторона по(з)ванная афектъуе, не ты(л)ко же не пра(в)не, але и прива(т)не<, > е(ст) вынесеное неправне, бо ну(л)ло нексали и(м)педиме(н)то<, > и(н)те(р)цеде(н)те<, > кото-рое бы де леи(с) нексалит демо(н)страционе на томъ те(р)мине<, > всказаное бы(т) мело<, > а ни уря(д) по(д)комо(р)ски(и) <, > ани сторона афектуючая<, > того не доводи(т) <. >; неправне<, > бо не чте(р)ма тыкгодня-ми<, > пре(д) на(з)начене(н)емъ те(р)мину другого<, > але того жъ и о(д)ного (ж) дъня каде(н)ции теперешне(г)о[о] те(р)мину то(т) ли(ст) о(д)рочоны(и) <, > пре(з) сторону<, > по(з)ваную, того о(д)роченъя<, > афектуючую, и до уряду по(д)комо(р)ско(г)о[о] подаваны(и) естъ, а право посполитое я(с)не декла-руеть<, > и ро(с)казуе(т) <, > абы те(р)ми(н) грани(ч)ны(и) пре(з) позовъ<, > чты(р)ма неделями пере(д) каде(н)циею<, > его былъ<, > о(з)начоны(и) и вы-несены(и), [чого ся?] ²⁶ правомъ ²⁷ посполиты(м) ро(з)делу девято[го] дово-ди(т), погото(в)ю ли(ст) о(д)рочоны(и) <, > тое (ж) <, > што и позовъ въ себе орина(л)ны(и) <, > заверает<, > и еи(з)демъ сольлениационисъ маеть быти о(б)се(р)вованы(и) <, >; ве(н)цъ еще неправне<, > и приватне<, > албовемъ то(т) ли(ст) о(д)рочоны(и) <, > которы(и) сторона по(з)ванная на то(м) те(р)мине пере(д) урядомъ<, > по(д)комо(р)ски(м) покладае(т) <, > не е(ст) стороне пово-дово(и) не ты(л)ко пре(з) во(з)ного<, > во(д)лугъ трибу права посполито(г)о[о], але ани пре(з) и(н)шую особу<, > наураядовую ²⁸ поданы(и) <, > а ни о(з)на(и)-мены(и), о которо(м) сторона поводовая, ажъ до того часу дъня и те(р)мину сегодня(ш)него<, > жа(д)ное ведомости<, > не мела, чоге ани сторона по(з)ва-ная<, > хотечи теперешни(и) те(р)минъ<, > мети <. > о(д)рочоны(и), жа(д)ною реляциею во(з)ного<, > не до(во)ди(т) и овъшемъ приватне<, > пре(з) пле-нипоте(н)та свое(г)о[о] <, > а не урадо(в)не // урядовне пре(з) во(з)но(г)о[о] 158 себе бы(т) о(д) уряду по(д)комо(р)ского<, > даны(и) <, > покладае(т), кото-

²² Возможно, помилково замість «и(н)»?

²³ Літера виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

²⁴ Остання літера «е» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

²⁵ Літери «кто» виправлені з інших, нерозбірливих букв.

²⁶ На цьому місці текст пошкоджений.

²⁷ Літера «п» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

²⁸ Описка замість «неураядовую»; перед цим словом є одна закреслена літера.

ры(и) не иначе(и), є(д)но за прива(т)ны(и), а не за урядовъны(и) маєт быти<, > во(д)лугъ права почитаны(и)<, >.

Чого все(г)ло такъ довь(д)ши<, > и правомъ посполитимъ комъпробовавъши<, >, проси(т) сторона поведсвая<, > абы уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<, > тую афе(к)тацию стороне по(з)вано(и) ѿ(д)роче(н)я тепере(ш)не(г)ло те(р)мину, яко не(с)лушъную, нева(ж)ную<, > и праву. по(с)политому проти(в)ную<, > которое ни на (ш)то и(н)шо(г)ло, є(д)но и(н) протра(к)циѡнемъ<, > ю(с)тицие и(н) детриме(н)тумъ кавъзе я(к)тура(м) а(т)кве да(м)ну(м) па(р)ти(с) актѡриє ²⁹ заживає(т), на сторону ѿ(д)ложивъши<, > и ѡную, яко фриволе заживаную<, > бы(т) узнавъши, стороне по(з)вано(и) справова(т)се и дале(и) в справе поступова(т) наказаль, и(н)шыє вшьелякие доводы и докуме(н)та прав(н)ые, до тоє справы належачие, яко выше(и), вцале собе заховуючи<: >

Я, ком(о)р)никъ, не дерокуючи ничого правомъ и вьла(с)ности кгру(н)то(в) на ѡбе(д)ве стороне<, > такъже доводомъ и ѡбороно(м) ѡбо(х) сторонъ, юри(з)ди(к)цию мою урядовукъ<, > на томъ ме(ст)ѣ, где и пе(р)ве(и) была уфунъдована, на ры(ч)це Ѡ(л)ша(н)це<, > для само(г)о ѿ(д)роче(н)я то(л)ко того актѡу и префисии те(р)мину юдициалите(р) учине(н)я<. > фу(н)дную и уфунъдовале(м), и ѡную чере(з) во(з)ного Семєна Зелє(н)ско(г)ло ѡбъволати и публиковати ро(с)казалємъ<, > котѡры(и) и(ж) ѡбъвола(т) и публиковаль<, > реляцию свою передо (м)ною учиниль и со(з)наль<. >

Та(н)де(м) а(ч)ко(л)вєкъ сторона поведовая домавяє(т)се и афектъує(т) того, абымъ ѿ(д)тявъши таковое ѿ(д)роче(н)є того актѡу грани(ч)ного, чере(з) є(г)ло м(л)к<: >. пана по(д)коморо(г)ло слушъне и правъне выданоє<. > до ко(н)тинуѡванъя ѡного приступиль и стороне по(з)вано(и) справоватисє наказаль, є(д)на(к) же-(м) я не (з)єха(л) тутъ, на тоє ме(ст)є, для ѿ(д)правова(н)я то(г)ло актѡу грани(ч)ного, а звлаща по(д) ча(с) та(к) небе(з)печъны(и)к<, > але ты(л)ко для ѿ(д)роче(н)я юдициалите(р) ѡного и префисгована(н)я те(р)мину<, > на ча(с) способъне(и)ши(и)к<. > тєды я таковую // афектъацию стороны поведовоє на сторону ѿ(д)ложивъши<, > а уваживъши то, же тръвоги ѿ(д) неприятеля крыжа свето(г)ло, то є(ст) татарина < > ѿ(д) неделъки(л)ку ажъ до сєго часу тръваю(т), и ведомости пєвъные таковыє су(т)к<. > же во(и)ско пога(н)ское по (д)вакро(т) тутъ в тьє края ³⁰ неподалєку ѿ(д) на(с) вьпа(д)ши, вєлє шко(д) та(к) в людя(х), яко и вь добы(т)кахъ починили<, > и тепє(р) в поляхъ поготовью стоя(т)к<, > а до то(г)ло же в ты(х) вьла(с)не дьня(х)к<. > ре(ч)ки и рєки пустили и вьла(с)не самая ро(с)те(ч) наступила<, > где жа(д)ны(м)к<. > способомъ ѡбъєха(н)є ширикости !!! кгру(н)товъ и дукъту проваже(н)є для ро(з)лянъя во(д)к<. > и ро(с)пуще(н)я рикъ и ричокъ ѿ(д)правитисє способъне не можєтъ<, > тєды я тую справу зо вьсимъ єє ефектъомъ<, > вь жа(д)ную кокгницию єє не вьдаючисє, ѡвшьємъ вшьелякие такъ поведовоє стороны доводы<. > яко и по(з)ваноє стороны ѡбороны и добродє(и)ства правъные такъ во всемъ, яко и вь на(м)не(и)шо(и) части<, > на ѡбе(д)ве стороне вцале заховавъши<, > на де(н) ѿ(с)мъна(д)цаты(и) мца мая<, > в року тепєрешънемъ тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м) во(д)лугъ листу єго м(л)к<: >. пана по(д)коморого ѿ(д)рочоного, выше(и) и(н)сєровано(г)ло.

²⁹ Помилково замість «актѡриє».

³⁰ Літера «я» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

ω(д)кладаю и ω(д)рачаю [!]<, > [гд]е, и [рок]ъ³¹ сторонамъ ωбудъвумъ такъ за по(з)вомъ выше(и) и(н)серованы(м)<. > яко и за ω(д)роче(н)емъ, пре(з) его м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)ло| выданымъ<. > туде (ж) и тепере(ш)ни(м) декрето(м) мой(м)³², кромъ вшелякого припо(з)ву, складаю и заховаю<. >. А што се³³ тыче его м(л)<.>. пана по(д)судька браславьско(г)ло|, де(р)жачол!! добръ поменены(х) села Ω(л)ша(н)ки, и и(н)ши(х) де(р)жачихъ<. > та(к)же и его м(л)<.>. ω(т)на игумена микольско(г)ло| и капитулы Микольское Пусты(н)ное киевское<, > яко сте(н)никовъ<, > до тоѣ справы припо(з)ваныхъ, теды тую справу зо всьни и(х) м(л)<.>. до того жъ часу су(с)пе(н)дую<, > складаючи и(х) м(л)<.>. все(м) на то(т) де(н) и рокъ выше(и) менованы(и)<, > те(р)ми(н) завиты(и)<, > и пѣ(в)ны(и)<, > кромъ вшелякого(г)ло| припо(з)ву<, >.

Протестовалася сторона поводовая его м(л)<.>. панъ Фи(р)ле(и) ω краваме(н) и ω шкоды // ды, же ну(л)ло леггали и(м)педиме(н)то и(н)те(р)цеде(н)те ω(д)рочене то<, > учинить³⁴ якобы мель е(с)ми, такъ проти(в)ко его м(л)<.>. пану по(д)коморему, яко и мьне, урядови его, ω краваме(н) и ω шкоды. Дабиту(р) инъ копия<, >. Я-мъ се тежъ<. > такъ моимъ<, > яко и его м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)ло| имене(м) репротестоваль, же ничего<. > проти(в)ко праву и самое слушьности не выкročили(с)мо.

Што вьсе для памяти до (к)нигъ по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло| естъ записано<.>.

№ 31. Ω(д)роче(н)е те(р)мину грани(ч)ного межи его м(л)<.>. пано(м) бельскимъ<, > а паны Тышами

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло| м(с)ца ма(р)ца третє(г)ло| дьня.

Дѣялося на кгру(н)тє<, > на(д) рекою Стугъною при у(с)тю реки Ω(л)шаньки в тую то реку Стугъну<, > где мене, Миколая Тучани(ц)кого, коморника грани(ч)ного воево(д)ства Киевское, [сто]рона поводовая, ве(л)мо(ж)ны(и) е(г)ло| м(л)<.>. [па]нъ Ан[г]д[р]е(и)¹ з Дубровици Фи(р)ле(и)<, > каштелянъ бельски(и)<»>, для ωграниченъя добръ свои(х) деди(ч)ны(х) Ωбухо(в)ски(х) з добрами урожоны(х) пановъ Кгабриеля, Яна и Павъла Тышовъ Быковьски(х), пото(м)ковъ и вла(с)ны(х) сукьце(с)соровъ добръ негды зо(ш)ло(г)ло| урожоного пана Адама Тыши Быко(в)ского Копачовьски(ми) поставилъ<. >. Где постави(в)ши его м(л)<.>. противъко менованымъ по(з)ванымъ, яко в справе ниже(и) меновано(и) при(н)ципально(и), пропозицию свою чинилъ с по(з)ву свое(г)ло| а(в)те(н)ты(ч)ного по(д)комо(р)ского, в тые слова писаного:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Урожоны(м) и(х) м(л)<.>. паномъ Кгабриелеви, Янови и Павълови Тышо(м) Быковьски(м), пото(м)комъ и вьла(с)нымъ сукьце(с)соромъ добръ негды зошлого Адама Тыши Быко(в)ско(г)ло|, и урожоному // му е(г)ло| м(л)<.>. пану Еремияшови Тыши Быко(в)скому, яко стрыеви<, > а ωпеку-

³¹ На цьому місці текст пошкоджений.

³² Перша літера «м» виправлена з нерозбірливої букви.

³³ Літера «с» виправлена з «е».

³⁴ Закінчення «-тъ» виправлене з іншого, нерозбірливого.

¹ На цьому слові, а також на словах «сторона» і «панъ» текст пошкоджений.

нови менованы(х) пото(м)ковъ и и(н)ши(м) опекуномъ ве(р)⟨.⟩ вшое, те(с)-таме(н)то(м) записаны(м).

Которы(х) имена⟨,⟩ и про(з)ви(с)ка⟨,⟩ в то(м) по(з)ве за выраженные мети хотечи⟨,⟩ зве(р)хностью его к(р). м(л)⟨:⟩. а владзою моею⟨,⟩ по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполито(г)ло на мене⟨,⟩ вложною⟨,⟩ ро(с)казую⟨,⟩ абы(с)те в. м(л). передо (м)ною⟨,⟩ а(л)бо урядомъ моимъ по(д)комо(р)ски(м) на де(н) и рокъ⟨,⟩ певъны(и)⟨,⟩ то е(ст) дъня трете(г)о м(с)ца ма(р)ца в року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ⟨,⟩ на ме(ст)цу то(м), где поводъ во(д)ле права⟨,⟩ своего прете(н)дуючого⟨,⟩ юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)скому фундова(т) укажетъ, объли(ч)не и завите ку праву и (с)куте(ч)ному се управе(д)ливенью⟨,⟩ стали⟨,⟩ на правное попа(р)тге ве(л)мо(ж)ного е(г)ло м(л)⟨:⟩. пана Андрея Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна белъско(г)ло, которы(и) в. м(л). пото(м)кове з бытностью и прито(м)ностью опекуно(в) ве(р)⟨:⟩. ваши(х), о(д)ступуючи о(д) апелляции, пре(з) повода⟨,⟩ о(т) декрету зналезенъ не поря(д)ного⟨,⟩ по(з)ву⟨,⟩ на трибуналь в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ ²⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца о(с)мо(г)ло дъня⟨.⟩ выточное, перестаячи на и(н)ши(х) декрета(х)⟨,⟩ в то(и) справе⟨.⟩ о ро(з)граниче(н)е кгрунтьговъ⟨.⟩ Обуховски(х) з кгрунтьтомъ ве(р)⟨:⟩. вши(х), до замьку Копачо(в)ского правъ[н]е [н]алежачи(м)⟨,⟩ еще зошлому урожоному пану Адамови ³ Тыши Быковскому⟨,⟩ о(т)цези ве(р)⟨:⟩. ваши(х)⟨.⟩ о(д) подава[!] заданое такъ пре(з) судъ трибунальски(и), яко и уряд(д) нашъ⟨,⟩ по(д)комо(р)ски(и), ферованы(х), сталыхъ и учинены(х)⟨.⟩ ничого не ублжаючи⟨,⟩ пре(з) тое о(д)ступе(н)е вла(с)ности кгрунтьговъ⟨,⟩ поводовы(х) ани о(д) речи самое при(н)ципальное о(д)ступуючи⟨.⟩ але мелиофруючи и поря(д)не сво(и) позовъ справуючи, тепе(р) ве(р). ваши(х), яко потомъковъ, и опекуновъ⟨,⟩ ве(р). вши(х), яко тежъ и о(д)живляючи справу тую по сме(р)ти о(т)ца вашо(г)ло вышъменованого, понева(ж) з оны(м) прое(с) е(ст) зачаты(и)⟨,⟩ а знову прихилиючисе до декрету и реми(с)сы⟨,⟩ трибуна(л)ское, в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) пе(р)вомъ м(с)ца се(н)тебра пятого дъня межи поводом(м) а о(т)це(м) ве(р)⟨:⟩. вшое ⁴ учиненого⟨,⟩ которы(и) су(д) трибунальски(и) // до мене, по(д)коморо(г)ло, албо уряду мое(г)ло на поле одослалъ былъ. С которымъ пово(д) то(т) позо(в) сво(и) такъже и право(м) сво(и)м) деди(ч)ны(м), на кгру(н)ты Обуховские служачимъ⟨,⟩ стосуючи а хотечи се яко напру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунтьговы(х) з ве(р)⟨:⟩. ваши(ми) успокоити, теде для легъшо(г)ло обварованъя и ограниченъя⟨,⟩ того кгрунтьту свое(г)ло, до Обухова з давны(х) часовъ во(д)ле е(г)ло права, поки се прете(н)сия вши(р) и въздлужъ оны(х) ро(с)тегаеть, з мае(т)ностями а з кгру(н)томъ ве(р)⟨:⟩. вшое, до замьку Копачовского правне и слушне вм(ст)м належачимъ⟨,⟩ ⟨(⟩которы кгру(н)ты, иле по(д) право поводово по(д)падаю(т), ве(р)⟨:⟩. вшо(и) за належъные не при(з)наваеть⟨)⟩, ты(м) по(з)вомъ на те(р)минъ и де(н) вы(ш)о(з)начоны(и)⟨,⟩ ве(р). вшу⟨.⟩ на поле позывае(т) и припозывае(т), а то во(д)лугъ декрету и реми(с)сы трибуна(л)ское, яко се вышъ поменило⟨,⟩.

² На частині слова «-ро-» чорнильна пляма.

³ Літера «А» виправлена з іншої, нерозбірливої.

⁴ На літері «в» чорнильна пляма.

На которомъ, яко на завитомъ, абы(с)те ве(р). вѣша на то(м) ме(ст)цу, где пре(з) повода су(д) албо уря(д) на(ш) по(д)комо(р)ски(и)<.> постановълены(и) буде(т), станувъши, декретови нашому<.> кгда поводи во(д)лугъ правныхъ докуме(н)товъ<.> дедукованы(х) и права посполито(г)ло, актора(т) присудимо<.> при(с)луха(в)ши(с), проваже(н)ю на(с) албо уря(д) нашъ<.> [чине?] (н)ю ⁵ грани(ц) ѿ(д) замъку и кгрунтьовъ Ко[п]ачовски[х] <.> сыпа(н)ю копьцовъ и ж(н)ши(х) знаковъ<.> грани(ч)ны(х) припатрилисе. И кгда акто(р) зъ све(д)ками на справе(д)ливое веде(н)е и учине(н)е грани(ц) менованы(х) присегу выконати зхочеть, ѿно(и) припатрилисе, и на все поводи судовне ѿ(д)поведали<.> и декретови нашому во (в)семъ досы(т) учинили<.>.

Писанъ въ Шумьску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло м(ѣ)ца ге(н)вара пе(р)вогона(д)ца(т) днѣя<.>».

А по вынесе(н)ю и по прочита(н)ю того по(з)ву<.> и по учине(н)ю таковое чере(з) сторону поводовую пропозиции просила и домавяласе сторона поводовая, абы(м) с пови(н)ности уряду мое(г)ло до фу(н)дова(н)я юри(з)ди(к)ции на томъ ме(ст)цу, где ѿ(д) стороны поводовое есте(м) постановълены(и)<.> приступилъ, ѿную уфу(н)дова(л) // и во(з)ному фу(н)дацию е ^{160 зв.} ѿбъолати ро(с)казалъ, и по ѿбвола(н)ю ѿное сторонъ ѿбохъ в то(и) справе судовне до розпира(н)я приволати ро(с)казалъ, докуменъта и пробаце, до тое справы належачие, вцале себе захова(в)ши.

Которо(и) афектации поводовое сторо(ны) и урядо(ви) моему я, комор(р)никъ, досы(т) чинечи а не дерокгуючи ничего правомъ и вѣла(с)ности кгру(н)то(в) на ѿбе(д)ве стороне, такъже доводомъ и ѿборономъ ѿбо(х) сторо(н), юри(з)ди(к)ция мою урядовую на томъ ме(ст)цу, где и пе(р)ве(и) была уфу(н)дована, то е(ст) на(д) рекою Стугною, при устю реки Ѡ(л)ша(н)ки в тую то реку Сту(г)ну, для самого ѿ(д)роче(н)я то(л)ко того акъту и префи(к)сии те(р)мину юдициалите(р) учиненъя фунъдую и уфунъдовалемъ<.> и ѿную чере(з) во(з)ного Семена Зеле(н)ско(г)ло ѿбъолати и публиковати ро(с)казалемъ, которы(и) и(ж) ѿбвола(л) и публиковалъ, реляцию свою передо (м)ною учинилъ и со(з)налъ<.>.

По которомъ то таковомъ уфунъдованью тое юри(з)ди(к)ции, ту(т) же зара(з) передо мною ѿчеви(с)те станувъши, пленипотенгъ по(з)ваное стороны шляхе(т)ны(и) панъ Янъ [М]урави(ц)ки(и)<.> све(д)чилъ и солени(т)е(р) протѣстовалъсе ⁶, жа ⁷ тая юри(з)ди(к)ция на кгрунтье по(з)ваны(х) вла(с)номъ Копа(ч)овско(м) естъ уфунъдована<.> зачи(м) ѿ нева(ж)ности тое уфунъдованое юри(з)ди(к)ции све(д)чилъ и протѣстовалъсе<.>. Дабиту(р) инъ копия<.> А его м(л). панъ белъски(и), акто(р)<.> репротѣ(с)товалъсе, же то кгрунть вла(с)ны(и) Ѡбухо(в)ски(и), до маетьности его м(л)<.>. деди(ч)ное Ѡбухова з давныхъ часовъ належачи(и). Дабитуръ инъ копия<.>.

А потомъ то(т) же пленипоте(н)тъ по(з)ваны(х), не въдаваючисе с поводовою стороною въ жадные конътрове(р)сие<.> подаль ли(ст) ѿ(т)рочоны(и) ѿ(д) его м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)ло, до ѿбудухъ сторонъ писа-

⁵ На цьому місці текст пошкоджений,

⁶ Текст пошкоджений.

⁷ Описка замість «же».

ны(и)⟨,⟩ авѣте(н)ты(ч)ны(и)⟨,⟩ которы(м) є(г)ло(л)⟨:⟩. тую справу для трывогъ, ѿ(д) неприятеля крыжа светого⟨,⟩ татарина⟨,⟩ заходячихъ, и для // пуще(н)я реки и речокъ⟨,⟩ и самое в ты(х) дѣня(х) ростечи, видечи быти часы до грани(ц) ѿ(д)правова(н)я вельще неспособныє, на и(н)ши(и) ча(с) способнє(и)шы(и) ѿ(д)рочає(т) и ѿ(д)кладає(т)⟨,⟩. Которы(и) то ли(ст) абы былъ до кни(г) подъкомо(р)ски(х) и(н)серованы(и), сторона поводова прсила⟨,⟩. Которого я, комо(р)никъ, за афектацією стороны поводовое принавѣши, до кни(г) вписати казалемъ, и такъ се в собе маєтъ⟨,⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумъску, по(д)комори(и) зє(м)ли Киевъское.

Вє(л)можному его м(л)⟨:⟩. пану Анѣдрееви з Дубровици Фи(р)леєви, кашѣелянови бєльскому, яко стороне поводова(и), такъже урожоны(м) и(х) м(л)⟨,⟩ паномъ Кгабриєлеви, Янови и Па(в)лови Тышомъ Быковъскимъ, потомъкомъ⟨,⟩ и вѣча(с)ны(м) сукъцє(с)соромъ некгды зошлого Адама Тыши Быковъско(г)ло⟨,⟩ и урожоному є(г)ло(л) м(л). пану Еремияшови Тиши Быковъскому, яко стрыеви и ѿпекунови менованыхъ пото(м)ко(в), и и(н)шимъ ѿпекуномъ вмсте(и), тєстамє(н)то(м)⟨,⟩ записаны(м) ⁸.

О(з)на(и)мую встя(м) ты(м) мои(м) ѿ(д)рочонымъ листомъ, ижъ на то(т) тє(р)ми(н), которы(и) припадаєтъ дѣня третє(г)ло⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца в року теперешньє(м)⟨,⟩ тисєча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) дєвятюмъ⟨,⟩ за по(з)вомъ, прє(з) кол(л)р(н)ик(л) ⁹ моего грани(ч)ного⟨,⟩ киевско(г)ло⟨,⟩ урожоно(г)ло(л) пана Миколая Тучани(ц)кого выданымъ⟨,⟩ до ро(з)граничє(н)я добръ дєди(ч)ны(х) ¹⁰ м(л)ви(и)⟨,⟩ пане бє(л)ски(и), ѿбуховъски(х) з кгрунътомъ вмсте(и)⟨,⟩ панове Тышове, до замъку Копачовъско(г)ло(л) належачи(м), яко по(з)ваны(м)⟨,⟩ з другое стороны, пови(н)ности уряду моего досы(т) чинєчи, радъ бы(м) зѣха(л) и тую справу и ро(з)граничє(н)є прєрєчоныхъ добръ⟨,⟩ межи вм(л)стя(ми) и добрами вм(с)тє(и), во(д)ле права поснолито(г)ло(л) и вє(д)ле поступку зачотого⟨,⟩ ско(н)чиль⟨,⟩. Лє(ч) и(ж) не мугочи на сє(с) ча(с) пови(н)ности своє(и)⟨,⟩ досы(т) чинити⟨,⟩ такъ для триво(г) устави(ч)ны(х), которые в ты(х) края(х) ѿ(д) неде(л) ки(л)ку а(ж) до сє(г)ло(л) часу⟨,⟩ трѣваю(т), и штора(з)⟨,⟩ ѿны(х) ведомо(с)ти пєвъные и до(с)коналыє з Украйны приходять, же во(и)ско поганъское по два(к)ро(т) въ воево(д)ство наше // недалеко ѿ(д) на(с) впадали и шкоды в побраню людє(и) в полонъ⟨,⟩ и починє(н)є шко(д) пога(н)скою рукою⟨,⟩ своєю⟨,⟩ починили⟨,⟩ и еще во(и)ско немалое недалеко грани(ц) панъствъ его к(р). м(л)⟨:⟩. дѣля и(н)ку(р)сы в полю готовое є(ст), до то(г)ло(л) же в ты(х) самы(х) дѣня(х) реки, рє(ч)ки пустили, и (в) поля(х), а поготовью въ рє(ч)ка(х) ¹¹⟨,⟩ прєрєправа вє(л)цє тру(д)ная⟨,⟩ такъ и(ж) жа(д)ны(м) способомъ тоє справы вмсте(и) спо(л)ное и ро(з)граничє(н)я добръ вмсте(и) прєрєчоны(х)⟨,⟩ конъчити⟨,⟩ яко то и сами в. м. видєти⟨,⟩ можєтє, пови(н)ности своє(и) и праву посполитому досы(т) чинити не мугочи, и ѿ тр(м) вмстя(м) ѿбомъ сторона(м)⟨,⟩ черє(з) сє(с) ли(ст) мо(и), ѿ(д)рочоны(и)⟨,⟩ и черє(з) во(з)ного шляхе(т)но(г)ло(л) Матиаша Нови(ц)кого, такъже прє(з) дво(х) шля(х)тичо(в) вєдати даю⟨,⟩.

⁸ Виносна «м» виправлена замість іншої незрозумілої.

⁹ На цьому слові текст частково пошкоджений.

¹⁰ Виправлено з «грани(ч)ны(х)».

¹¹ Літера «а» виправлена замість іншої («о?»).

А хотєчи сє, абы тая справа до skutьку своего при(и)ти мо(г)ла, згажаючи сє в томъ с правомъ посполитымъ и (з) слу(ш)ношю, тотъ тє(р)минъ поменєны(и)⟨,⟩ дња третого ма(р)ца припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с), то є(ст) на де(н) два(д)ца(т) трети(и)⟨,⟩ м(с)ца мая в року нинєшньємъ тисєча ше(ст)соты три(д)ца(т) девятомъ⟨,⟩ перекладаю, ѿ(д)рочаю и на(з)начаю. На которы(и) поменєны(и) ча(с) абы(с)тє в. м. вє(д)лє [пє](р)шого¹² по(з)ву на кгруньє и на мє(ст)цу, гдє я а(л)бо вря(д) мо(и) по(д)комо(р)ски(и) чере(з) повода постановєны(и) для уфундова(н)я юри(з)ди(к)циє(и) будємъ, зо (в)шєлякою готовостю своєк⟨⟩ становилєсє, тую справу свою ко(н)чили⟨,⟩ правнього ро(з)судьку моє(г)ло слухали и во (в)сє(м) собє правнє поступовали⟨,⟩. А я конє(ч)нє на то(т) поменєны(и) тє(р)минъ⟨,⟩ два(д)ца(т) третє(г)ло м(с)ца мая, да(ст) Бо(г), зьєду и то, што право посполитое и пови(н)но(ст) уряду моє(г)ло кажє, учиню.

Дѣялосє во (Р)жищовє року Божо(г)ло нарожє(н)я тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло м(с)ца фє(в)рала два(д)ца(т) пє(р)вого дња⟨:⟩».

На¹³ которое то 'ѿ(д)рочєньє того листу поводова я сторона повєдила, ижъ то(т) тє(р)минъ тепєрєшњи(и) прє(з) судъ а(л)бо уря(д) по(д)комо(р)ски(и) жа(д)нымъ способомъ ѿ(д)рочоны(и) и на и(н)ши(и) ча(с) ѿ(д)клада ны(и) быти нє можє з вєлю причи(н) // причи(н):

перша — и(ж) право посполитое таково(г)ло ѿ(д)рочє(н)я привата авъторитатє судови по(д)комо(р)скому и урядови єго забороняєтъ, чоґ сє правомъ посполиты(м)⟨,⟩ ро(з)делу четвє(р)того арътикулу сємъдєсятъ пє(р)шого доводи(т)⟨,⟩; доводи(т)сє и другимъ правомъ ро(з)делу девятого арътикулу второ(г)ло, гдє прєцизє право посполитое декларує, и(ж) ты(л)кє⟨,⟩ вєра и(н)фи(р)митатє є(т) гє(к) ко(м)проба(н)да и(н) тали протра(к)циѿнє ю(с)тициє⟨,⟩ вшєляки(и) су(д)я⟨,⟩ єкськюзатуръ¹⁴⟨,⟩; доводи(т)сє и трети(м) правомъ того жъ статуту, жє по(д)комори(и) а(л)бо уря(д) єго нє можє привата авъторитатє тра(н)сьпонєрє⟨,⟩ тє(р)мину грани(ч)ного и(н) да(м)ну(м) а(л)териу(с) синє коньсє(н)су па(р)циумъ⟨,⟩ а ты(м) ба(р)зє(и) синє ко(н)сє(н)су па(р)ти(с) акторєє и(н) рє(м) є(т) аффєктациѿнємъ⟨,⟩ па(р)ти(с) цитатє, што бы з ублїжєньємъ и прєволокож⟨,⟩ справє(д)ливости а(к)торєє па(р)тисъ быти мусєлєс⟨,⟩;

друга — жє то ѿ(д)рочєньє, которо(г)ло сторона по(з)ваная⟨,⟩ аффєктує(т), є(ст) неправнє и приватнє вынєсєноє, бо ну(л)ло лєгкали и(м)пєдымє(н)тє⟨,⟩ и(н)тє(р)цєдє(н)тє⟨,⟩ которое¹⁵ бы дє лєи(с) нєцє(с)ситатє дємѿнєстративє указанє бы(т) мєло, а ни уря(д) по(д)комо(р)ски(и)⟨,⟩ ани самая сторона аф(ф)ктующая того ничимъ⟨,⟩ нє доводи(т)⟨,⟩;

третая — жє нє чѣтырѣма тыкгодњями прє(д) на(з)начє(н)ємъ тє(р)мину другоґо⟨,⟩ алє¹⁶ того (ж) и є(д)ного (ж) дња⟨,⟩ кадє(н)ци тепєрєшньєго тє(р)мину тотъ ли(ст) ѿ(д)рочоны(и), зьєхавъши самъ до Копачова⟨,⟩ и будучи са(м) прєзє(н)сь⟨,⟩ у по(з)ваны(х), прє(з) сторону по(з)ваную⟨,⟩ до уряду по(д)комо(р)ского поданы(и)⟨,⟩ є(ст)⟨,⟩ которы(и)⟨,⟩ ба(р)зє(и) сторонє проти(в)-

¹² Початок слова пошкоджений.

¹³ Літера «Н» написана в двох варіантах: латинському і кириличному, які накладаються одна на одну. Останній, вірогідно, кириличний.

¹⁴ Літера «т» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

¹⁵ Третя літера «о» виправлена з «ы».

¹⁶ Слово виправлене з іншого, нерозбірливого слова.

но(и) до поданъя дѣля ведомости<,> те(р)мину и(н)шо(г)ло¹⁷ зложоного нале-
жа(т) мель, анижемя урядови<,> а право посполитое я(с)не деклариуе и ро(с)-
казуе, абы те(р)минъ грани(ч)ны(и) пре(з) позовъ чѣты(р)ма неделями<,>
пре(д) каде(н)циею<,> его<,> былъ ѡ(з)начоны(и)<,> и вынесены(и), чоґо се
правомъ посполитымъ ро(з)дѣлу девятого доводи(т)<,> ве(н)ць и ко(н)ститу-
ция року тисеча пя(т)сотъ ѡ(с)мѣдѣся(т) девято(г)ло<,> погото(в)ю ли(ст)
ѡ(д)рочоны(и)<,> то (ж), што и са(м) позо(в) ѡриинальны(и) // в себе заве-
рае(т); ве(н)ць еще неправѣне и прива(т)не, албо ве(м)<,> то(т) ли(ст) ѡ(д)ро-
чоны(и)<,> которы(и) сторона по(з)ваная<,> на то(м) те(р)минѣ пре(д) уря-
до(м) по(д)комо(р)ски(м) покладае(т), не е(ст) стороне поводово(и) не ты(л)ко
пре(з) во(з)ного во(д)лугъ трыбу права посполито(г)ло, але а ни пре(з) и(н)-
шую особу любу неурядовую не е(ст) поданы(и)<,> ани ѡ(з)на(и)мены(и)<,>
ѡ которы(и) сторона поводовая<,> ажъ до того часу дѣня и те(р)мину сегод-
не(ш)него<,> жа(д)ное ведомости не мела, чоґо ани сторона по(з)ваная, хо-
течи теперешъни(и) те(р)минъ ме(т) ѡ(д)рочоны(и)<,> жа(д)ною реляциею
во(з)но(г)ло не до(во)лдитъ<,> и овѣще(м) приватѣне пре(з) пленипоте(н)-
та< > своего, шляхе(т)ного Яна Морави(ц)кого, а не урядовѣне пре(з) во(з)-
ного, себе бы(т) ѡ(д)рочоного<,> е(г)ло мти пана по(д)коморого даны(и)<,>
пре(д) теперешни(м) урядомъ его<,> по(д)комо(р)скимъ<,> то е(ст) пре(д)
пано(м) комор(н)ико(м)<,> покладае(т), которы(и) не иначе(и), е(д)но за
прива(т)ны(и)<,> а не за урядовы(и) мае(т) быти, во(д)луг(а) права, почита-
ны(и)<,>.

Чоґо вѣсе(г)ло довию(д)ши и право(м) посполитымъ ко(м)пробовавѣши,
проси(т) сторона поводовая, абы уря(д) по(д)комо(р)ски(и) тую афекта-
цию<,> стороны по(з)ваное ѡ(д)роченя тепере(ш)него те(р)мину<,> яко не-
(с)лушную, неважъную и праву посполитому<,> проти(в)ную, которое ни
на (ш)то и(н)шо(г)ло, е(д)но и(н) протра(к)циѡне(м) ю(с)тицие и(н) детрими(н)-
ту(м) ка(в)зе, е(н)с<,> а(т)кве де(м)нумъ¹⁸ па(р)ти(с) акторее¹⁹ зажива-
е(т)<,> на (с)торону ѡ(д)ложивѣши, и ѡную до ро(з)су(д)ку своего при-
пустивѣши<,> стороне по(з)вано(и) справоватѣсе наказалъ<,>.

Я, комор(н)икъ, алеггацие<,> стороны поводово(е)<,> передо мѣною
вношоные, добре у себе уважи(в)ши<,> а(ч)ко(л)векъ сторона поводово(а) дома-
вяе(т)се и афектуе(т) того, абымъ, ѡ(д)тявѣши таковое ѡ(д)роче(н)е того
а(к)ту грани(ч)но(г)ло, чере(з) его м(л)<:>. пана по(д)коморо(г)ло слушѣне
и правѣне выданое, до е(к)зеквова(н)я ѡного приступилъ<,> и е(к)съпери-
ме(н)тъ пра(в)ны(и) межѣ сторонами в то(и) справе учинилъ, е(д)накъ и(ж)
я не (з)ѣхале(м) для ѡ(д)правова(н)я того акту грани(ч)ного<,> а звлаща
по(д) ча(с) такъ небе(з)печны(и)<,> але ты(л)ко для ѡ(д)роче(н)я<,> юди-
циалите(р) ѡного и префикгова(н)я те(р)мину на ча(с) способѣне(и)ши(и)<,>
163 теде я, // таковую афектацию стороны поводово(е) на (с)торону ѡ(д)ложивѣши
а уваживѣши то, же трѣвоги ѡ(д) неприятѣля крыжа светого, то е(ст) тата-
рина, ѡ(д) недель ки(л)ку ажъ до сего часу трываю(т)<,> и ведомости пе(в)ныѣ
таковыѣ суть, же во(и)ско пога(н)ское<,> по (д)вакро(т) ту(т) в тые краѣ, не-
подалеку ѡ(д) на(с), впа(д)ши, веле шко(д) такъ въ людѣх)<,> яко и въ до-
бы(т)ка(х) починили и тепе(р) в поля(х) гото(в)це(м) стоя(т)<,> а до того же

¹⁷ Літера «и» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

¹⁸ Помилково замість «да(м)нумъ».

¹⁹ Друга літера «е» виправлена з іншої, нерозбірливої букви.

въ ты(х) вла(с)не дѣня(х) рѣ(ч)ки и реки пу(с)тили и самая ро(с)те(ч) на(с)ту-
пила(,) где жа(д)нымъ способомъ(,) ѡбѣханъ широко(с)ти кгру(н)то(в)
и дукыт(ь) проваже(н)е(,) для ро(з)ляня водѣ и ро(с)пуще(н)я рикѣ и ричокѣ
ѡ(д)правитисе способне(,) не може(т)(<,) теда[!] я тую справу зо всѣмъ еѣ
ефектомъ, въ жа(д)ную кокгницию е(и) не въдаючисе ѡвѣшемъ, вшелякие
такъ поводное стороны доводы, яко и по(з)ваное стороны ѡбороны и добро-
де(и)ства правные такъ во всѣмъ, яко и въ намѣне(и)шо(и) части на ѡбе(д)ве
стороне вцале заховавши(,) на де(н) два(д)ца(т) трети(и) м(с)ца мая в ро-
ку²⁰ теперешне(м) тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ, во(д)лугъ листу
его(,) м(л)(<,) пана по(д)коморо(г)ло, выже(и) и(н)серованого, ѡ(д)рочо-
но(г)ло(,) ѡ(д)кладаю и ѡ(д)рочаю, где и рокъ сторонамъ ѡбомъ, кромъ
вшеляко(г)ло припо(з)ву, певъны(и) и завиты(и) ськладаю такъ за по(з)вомъ
выше(и) и(н)серованы(м), яко и за ѡ(т)роченъемъ, пре(з) его м(л)(<):. пана
по(д)коморого выданы(м)²¹ (<,) тудежъ и теперешнимъ декретомъ мои(м)(<,) <,
складаю и заховую(<).

Которого декрету. поводная сторо́на за правны(и) не при(и)муючи,
ѡ(д) него до суду головнього трибуналу Любелъского апеловала(,) Я е(и)
тоѣ апелаци, и(ж) ве(д)лугъ права и самого пра(к)симъ во вшелякихъ спра-
вахъ на ко(ж)домъ стопню правномъ // акъторови завше бываетъ допу- 163 зв.
щона(,) допустивши, рокъ за нею сторонамъ ѡбомъ передъ судо(м) голов-
нымъ трибунальскимъ въ Любълине на тотъ часъ, кгда справы въласного
воеводства Киевского порядкомъ и(н)ши(х) воеводствъ коронныхъ(<,) <,
припадутъ и сужоны будутъ, и тая справа зъ рѣе(с)тру судово(г)ло поряд-
комъ своимъ приволана буде(т), зложилъ и декрето(м) нинешни(м), кромъ
вшеляко(г)ло припозъву, складаю и заховую(<).

Проте(с)товаласе поводная сторона та(к) противъко его м(л): пану по(д)-
комором[у](<,) яко и проти(в)ко мнѣ, урядови его(,) же якобы ну(л)ло лек-
гали и(м)педиме(н)то и(н)те(р)цеде(н)те ѡ(д)рочене се тоѣ стало, и ѡ шкоды.
Дабиту(р) и(н) копия(<). Та(к)же и проти(в)ко стороне по(з)вано(и) паномъ
Тышомъ де да(м)ни(с), и(ж) они тую справу вшелякими способами(<,) абы
ску(т)ку свое(г)ло не (в)зела, зъволючаю(т) и (в) не(и) децизии судовой мети
не хочу(т), ѡферуючисе зо (в)си(ми)(<,) та(к) зъ е(г)ло м(л)(<):. пано(и) по(д)-
комори(м)(<,) яко и (м)ною, урядо(м) его(,) та(к) те(ж) и (с)тороною противъ-
ною(<,) яко право посполитое дорогу укаже(т), право(м) чинити.

Я-(м) имене(м) его м(л)(<):. пана по(д)коморо(г)ло и мои(м) ропроте(с)то-
валѣ(м)се²², же ничого на(д) право и самую слу(ш)но(ст) е(г)ло не выкочи-
лемъ(<,) кгда(ж) и трывоги пе(в)ные су(т), и для ро(с)пуще(н)я ричекъ и
во(д) то(т) а(к)тъ ѡ(д)правитисе жа(д)ны(м) способомъ(м) не мо(г)(<).

Што все для памяти до книгъ естъ записано.//

№ 32. Ашеляцы межи его м(л)ю пно(м) бе(л)ски(м),
поводо(м)(<), а к(ж)ты и(х) м(л)ю Коре(ц)кими, позванными(<.)

Року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(г)ло м(с)ца мая ѡ(с)мъна(д)ца-
то(г)ло дѣня(<.)

²⁰ Літера «к» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

²¹ Літера «а» виправлена з іншої нерозбірливої букви.

²² Описка замість «репроте(с)товалѣ(м)се».

Дѣялося на кгрунтьє на ри(ч)це Ω(л)ша(н)це<, > где мене, Филона Вороница на Шумьску<, > по(д)коморого земъли Кие(в)ское, сторона поводовая, ве(л)мо(ж)ны(и) ε(г)lоl м(л)<: >. панъ Анъдре(и) з Дубровици Фи(р)ле(и). каштелянъ бельски(и)<, > для ѿграниченъя добръ свои(х) дѣди(ч)ныхъ<, > ѿбухо(в)ски(х) з добрами дѣди(ч)ными ѿсвєцєныхъ княжатъ и(х) м(л)<: >, Самоєля<, > сына, и Ефърузыны, цо(р)ки<, > пото(м)ко(в) зошлого ве(л)мо(ж)но(г)lоl княжати ε(г)lоl м(л)<, >. Кароля Корє(ц)ко(г)lоl, каштеляна вольнско(г)lоl<, > и кня(ж)ны Анъны Самоєловъны<, > Корє(ц)коє<, > малъжонъки ве(л)мо(ж)но(г)lоl ε(г)lоl м(л)<. > пана Анъдрея Лєщи(н)ского, воеводича бельско(г)lоl<, > сєломъ Ω(л)шанъкою<, > постановиль<, > и ѿ фунъдова(н)є юри(з)ди(к)ции правнє домавьлєсє<, >.

Гдє наперє(д) сторона поводовая<, > прє(з) умоцованыхъ свои(х)<, > проти(в)ко сторонє по(з)вано(и)<, > яко въ справє нижє(и) поменєно(и) при(н)ципально(и)<, > пропозицию свою чинила<, > а то прихиялючисє до декрету суду голо(в)ного трибуналу Любельского<, > ѿдосла(н)я акъту грани(ч)ного, по уфунъдованъю юри(з)ди(к)ции<, > в року прошломъ тисєча шє(ст)со(т) три(д)ца(т) шосто(м)<, > м(с)ца мая днѣя пятого фєрованого с по(з)ву своє(г)lоl авътє(н)ты(ч)ного по(д)комо(р)ского, в ѿ(д)рочє(н)ю<, > прє(з) пана комо(р)ника юдициалитє(р) учинєно(м)<, > и(н)сєровано(г)lоl<, > в тѣє слова писаного<, >.

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску<, > по(д)комори(и)<, > земъли Киевское.

Я(с)нєѿсвєцєнымъ княжатомъ и(х) м(л)<: >. Самоєлєви, сынови, и Ефъфрузынє, цо(р)цє, потомъкомъ зошлого<, > княжати єго м(л)<: >. Кароля Корє(ц)кого, каштеляна вольнско(г)lоl<, > и кня(ж)нє Анънє Самоєловнє<, > Корє(ц)кого<, > и малъжо(н)кови ве(л)<: >. твое(и), яко ѿпекунови, ве(л)мо(ж)ному ε(г)lоl м(л)<: >. пану Анъдрєєви Лєщи(н)скому, воеводичови бельскому<, > такъжє // ѿпекуно(м) ве(л)<: >. вашє<. > я(с)нєѿ(с)вєцєны(м) княжати ε(г)lоl м(л)<: >. Ω(л)бри(х)тови<. > Станиславови на Ωльцє<, > и Нєсвижу Радивилови, канъцлирови Велико(г)lоl кня(з)тва Лито(в)ского, ε(г)lоl м(л)<: >. пану Станиславови Пото(ц)кому, воеводе бра(с)лавъскому<, > и княжати ε(г)lоl м(л)<: >. Миколаєви Ча(р)торы(и)скому, каштелянови во(л)ы(н)скому<, > и и(н)шимъ ѿпекуномъ ве(л)<: >. вашє<, > тєстамє(н)томъ записанымъ.

Которы(х) имена и про(з)ви(с)ка в томъ по(з)вє пово(д)<. > за выражєныє мети хотєчи<. > звє(р)хностю ε(г)lоl к(р). м(л)<: >. а владзєю моює по(д)комо(р)скою<, > с права посполитого, на мене вложєно(г)lоl<, > ро(с)казую<, > абы(с)тє передо (м)ною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ<. > на дєнь

и рокъ пєвъны(и)<, > то є(ст) днѣя два(д)ца(т) ѿ(с)мо(г)lоl<. > м(с)ца фєврьля<, > в року тепєрєшнємъ тисєча шє(ст)сєть три(д)ца(т) дєвятомъ<, > на мє(ст)цу то(м), гдє поводє во(д)лє права своєго прєтє(н)дуючєго<. > юри(з)ди(к)цию урядови моює по(д)комо(р)скому<, > фунъдова(т) укажє(т), ѿб(л)и(ч)нє и завитє<. > ку праву и скутє(ч)ному сє усправє(д)ливє(н)ю стали<, > на правнєє попа(р)тѣє ве(л)мо(ж)но(г)lоl ε(г)lоl м(л)<: >. пана Анъдрєя Фи(р)лєя з Дубровици, каштеляна бельского<, > которы(и) ве(л)<: >. вашу, княжа Самоєлю и Ефъфрузыно Корєцъкиє, з бытънєстю ѿпекуновъ вашихъ<. > вышъменованы(х), є(сли) бы(с)тє и(х) собє бы(т) потребовали<, > а ве(л)<: >. твою, пани воеводичовая бельская, з бы(т)ностю<, > пана ма(л)жо(н)ка твоего

вышъменованого<,> по ѿ(д)мѣненъю стану пане(н)ско(г)ло[о] въ мальже(н)-ски(и)<,> прихильючисе до декрету суду головъного<,> трибуналу Любельского<,> на ко(н)сѣ(р)вата(х) воєво(д)ства Волинъско(г)ло[о]<,> в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) шостомъ<,> м(с)ца мая пято(г)ло[о] днѣя<,> межи поводо(м) а ве(л)<:>. вашими<,> яко стороною<,> и мною, по(д)комори(м), яко судомъ<,> въ справѣ ниже(и) меновано(и)<,> учинѣно(г)ло[о]. а то въ справѣ<,> пре(з) повода<,> мне, яко су(д)и, а ве(л)<:>. вашимъ<,> яко стороне<,> до заплаче(н)я пенамъ кгравамини(с)<,> възглядомъ допущенъя пре(з) мене, по(д)коморого, апеляции<,> ѿ(д) уфундованъя юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воєво(д)ство Киевское<,>. при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовы(х)<,> Обуховскихъ и Ге(р)мановскихъ(х)<,> футоровъ, сель<,> и принале(ж)носте(и), до ни(х) належачихъ<,> а половицею села О(л)шаници albo О(л)шаньки, добръ ве(р)<:>. ваши(х), княжата Коре(ц)кие, не ведати // не ведати, за якимъ правомъ де(р)жачихъ<,> и ѿ посаженъ на кгрунтѣ<,> поводомъ сель Костюко(в)<,> Я(ц)ко(в), Кашъперовки и Мокіевъки<,> по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акту моего по(д)комо(р)ского<,> в року прошломъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> м(с)ца ма(р)ца десято(г)ло[о] днѣя ѿ(д)правуючимъся<,> на вышъменованые конъсерваты<,> и(н)те(н)товано(и)<,>.

165

В которо(и) справѣ<,> су(д) менованы(и) головъны(и)<,> трибунальски(и) по ко(н)трове(р)сиахъ сторонъ обохъ<,> тую апеляцію, чере(з) мене допущоною, скасовавъши<,> възглядомъ утяженъя<,> за допуще(н)е апеляции<,> ѿ(д) уфундова(н)я юри(з)ди(к)ции<,> и и(н)шихъ причинъ<,> яко и ѿ(т) веде(н)я тоє справы<,> въ те(р)минъ дальши(и), на мѣне, по(д)комори(м) вины кгравамини(с)<,> сто гривень польски(х)<,> такъ судови, яко и стороне въсказалъ<,> и присудилъ<,> и тую справу¹ до мене, по(д)коморого<,> albo уряду моего на поле<,> для ро(з)граниченъя добръ вышъменованы(х)<,> поводовы(х) з добрами ве(л)<:>. вашеє половици села О(л)шаньки<,> и ко(н)тинуѿванъя ты(х) границъ ѿдослалъ<,> и те(р)минъ, кгда сторона сторону слуш[не] припозоветь², передо мною, по(д)коморимъ, albo урядомъ моимъ<,> обомъ сторонамъ на(з)начилъ<,> ѿ чомъ то(т) декрет<,> яко и уве(с) прозе(с) в то(и) справѣ правъны(и), шире(и) въ себе объмовляе(т).

До которого сѣ-пово(д) с тымъ по(з)вомъ свои(м)<,> и до права своего деди(ч)ного, на кгрунтъты<,> Обухо(в)ские служачого, стосуючи и хотечи сѣ<,> яко напру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунтътовыхъ з ве(л)<:>. вашою успокоити, теде для лепшого объварова(н)я и ѿграниче(н)я того кгрунтъту свое(г)ло[о]<,> до Обухова и Ге(р)мановки з давньныхъ часовъ во(д)ле его права<,> поки се прете(н)сия выши(р) и въздлужъ оны(х) ро(с)тегае(т)<,> з мае(т)ностю и кгрунтътомъ ве(л)<:>. вашеє, до половици села О(л)ша(н)ки правъне ве(л)<:>. ваши(м) належачимъ, тымъ по(з)вомъ на те(р)минъ и де(н) вышъѿ(з)начоны(и) ве(л)<:>. вашу<,> на поле позываетъ<,> и припозываетъ<,>. На которомъ, яко на завитомъ, на ме(ст)цу томъ<,> где пре(з) повода судъ а(л)бо уря(д) нашъ по(д)комо(р)ски(и)<,> дѣля уфундованъя юри(з)ди(к)ции поставовълены(и) буде(т)<,> та(к)же и до прислуха(н)я се

¹ Частина слова «пра-» виправлена з нерозбірливого напису.

² Частина слова «ветъ» написана на місці нерозбірливого тексту.

присуже(н)я акъторату, пре(з) поменено(г)lo // менено(г)lo<, повода<, правъными докуме(н)тами дедуковано(г)lo, которы(и) ве(д)ле права присужонъ быти мае(т), и до припатренъя се проваженъя на(с)<, албо уря(д) нашъ, чине(н)я границъ<, сыпанъя копьцовъ<, и и(н)ши(х) знаковъ грани(ч)ны(х), такъже и до прислуханъя се припатренъя тего, кгда акто(р) з све(д)ками<, на справе(д)ливое веде(н)е и сыпа(н)я границъ менованыхъ присегу виконаты схоче(т)<, абы(с)те ве(л)<: . ваша, ставъши, скуте(ч)не се усправе(д)ливили<.

Писанъ въ Шумъску<, року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого м(с)ца генъвара пе(р)вогона(д)ца(т) днѣя<: >».

А по учиненю таковое пропозиции<, такъ с по(з)ву выше(и) и(н)серованого, яко и (з) декрету ѿ(д)роче(н)я<, пре(з) урожного пана Миколая Тучани(ц)кого<, комо(р)ника грани(ч)ного воево(д)ства Киевского<, юдициалите(р) учинено(г)lo<, дове(д)ши те(р)мину такъ ѿ(д)роченьемъ, чере(з) мене, по(д)коморо(г)lo, выданы(м)³, которымъ я те(р)минъ тоє справы, днѣя два(д)ца(т) ѿмого м(с)ца февѣрѣя<, в року теперешнемъ<, припадаючи(и), на и(н)ши(и) ча(с)<, то є(ст) на де(н) теперешни(и), на дате выше(и) менованы(и), преложилемъ<, и ѿ(д)рочилемъ, яко и декретомъ<, поменено(г)lo пана комо(р)ника, которымъ во(д)лугъ ѿ(д)роченья мое(г)lo<, на то(т) же те(р)минъ<, вышеменованы(и)<, рокъ то(т) ѿ(д)ложивъши, сторонамъ ѿбомъ бе(з) припо(з)ву <(те(р)минъ)> зложилъ и заховалъ<, просила сторона поводова я пре(з) пленипоте(н)товъ свои(х)<, абы(м) я, по(д)комори(и)<, до фунъдованя юри(з)ди(к)ции свое(и)<, на ме(ст)цу то(м), на которомъ тепе(р)е[!] є(стемъ ѿ(д) стороны поводовое постановельнымъ<, приступилъ<, оную во(д)лугъ права фунъдовалъ<» и во(з)ному фунъдацію оное ѿбъволати<, ро(с)казалъ<, въ дальшомъ тра(к)те тоє справы<, вшыелякие пробациє⁴ правъные<, въцале себе заховавши<.

А умоцованы(и) стороны по(з)ваное поведилъ, и(ж) ту(т) на томъ ме(ст)цу, у Ѡльшанъки, где поводова я сторона пана по(д)коморого до ре(ч)ки Ѡ(л)шан(н)ки привела<, жа(д)ною мерою панъ по(д)комори(и)<, и въря(д) є(г)lo<, юри(с)ди(к)ции фунъдова(т) не може<, з вє(л)ю причинъ<:

пе(р)шая — же декретъ самъ трибунальски(и)<, ѿпеває(т), и(ж) во(д)лугъ правъ ясныхъ<, ѿбое(и) стороны<, тыє граници тепере(ш)ниє⁵ прозеквова(т) наказує<;

170[!] другая — право посполитое конъституция року тисеча пя(т)сотъ ѿс്മъдесять ѿмого по(д) титуломъ ѿ⁶ комисиахъ // ѿ комисиа(х) ѿписало<, выра(з)не<, же граници вшыелякие мають быти децидованые во(д)лугъ тро(х) доводовъ<: пе(р)шая — во(д)лугъ доводовъ листовныхъ(х)<, другая — во(д)лугъ приржонныхъ знаковъ<, третья — во(д)лугъ све(д)ковъ; зачимъ є(сли) котора я сторона<, листо(в)ны(ми) докуменътами<, границъ свои(х) доводи(т)<, ю(ж) та(м)<, ани знаковъ приржонныхъ<, ани сведєцтвъ не потреба.

³ Літера «а» виправлена з іншої букви.

⁴ Літера «п» виправлена з іншої («а?»).

⁵ На закінченні слова дірка.

⁶ Літера виправлена з іншої, незрозумілої букви.

Кгды (ж) и въ по(з)ве ѿриинально⁷ не ѿ(д)то(л) ѿ(д) ре(ч)ки ѿ(л)-
шаньки дукътъ сво(и) зача(т) мель, але ѿ(д) ве(р)ховинъ речокъ Кра(с)ное
и Кривое<, > теды тамъ и юри(з)ди(к)ция уряду по(д)комо(р)ского мела бы(т)
зачата, а не тутъ конътинуѡвана<, > аже поводова сторона жа(д)ныхъ до-
куме(н)товъ на доведе(н)е<, > абы мела<, > зъ Ѳбуховомъ а⁸ (з) Ѳльшанъкою
мети якие пробацие, не доводи(т)ъ<, > ани показуе. И ѡвъшемъ сторона по(з)ва-
ная княжа е(г)ло[л] м(л). Коре(ц)ки(и) <ъ> диспозициами и привилеями я(с)-
ными<, > е(с)че пере(д) униєю ѿ(д) светое памяти короля Алексанъдра до-
води(т) того, же добра Ѳльшанъка аньтецесорови кн(ж)ъ<: >. е(г)ло[л] м(л)ъ<: >.
Корецъкого<, > суть конъферованые Га(н)ку Миха(и)ловичу, которы(и) пре(з)
ча(с) немалы(и) тые добра Ѳ(л)ша(н)ские споко(и)не трималъ<ъ> и ѡными
диспоновалъ<, > а пото(м) и(н)троми(с)сиами авътенътычъными посе(с)сии
ты(х) же добръ доводилъ<, > венъць и привилеями короля Жикгимонъта<, >
которыми выра(з)не тые добра Ѳльшанъку⁹ аньтецесорови княжати е(г)ло[л]ъ<, >
м(л)ъ<: >. Коре(ц)ко(г)ло[л] стве(р)жаю(т)се, и листами приватъными<, > до вое-
водовъ киевскихъ писаными, пробовалъ<, > же менованые добра Ѳльша(н)-
ка<, > въ споко(и)номъ де(р)жанью пере(д) униєю<, > при аньтецесоре по(з)ва-
ное стороны споко(и)не зоставали<ъ> и абы жа(д)ное воеводове кие(в)ские
препедиции не чинили<, > пре(з) королевъ и(х) м(л)ъ<: >. сериѡ напоминачными
были< >

Которые привилея<, > диспозицие авътенътычъные на добра Ѳльшанъку
показавъши<, > доводилъ того<, > имене(м) по(з)ваное стороны<, >:

же¹⁰ тые добра Ѳ(л)ша(н)ка¹¹ ѿ(д)то(л) е(ст) на(з)вана Ѳльшанъкою,
же на(д) ре(ч)кою Ѳ(л)шанъкою су(т) ѡсажоные<, >

другая — же такъ давъно пере(д) униєю посе(с)сии¹² тыхъ добръ<, > спо-
ко(и)но(и) аньтецесорове кня(ж)ти е(г)ло[л] м(л)ъ<: >. Коре(ц)кого<, > и при
кгрунътахъ, до преречоны(х) добръ<, > Ѳ(л)шанъки належачи(х), завъше
зоставали< >, а право посполитое, та(к) статутъ // Во(л)ы(н)ски(и), яко и ко(н) 170 зв.
ституция, выра(з)не ѡпеваютъ, же хтоколвекъ добръ яки(х)ъ<, > въ споко(и)-
но(м) де(р)жа(н)ю пере(д) униєю зоставалъ<, > то(т) мае(т) бе(з) вшелякого
нарушенъя зоставати<, >:

третья — показалъ лист[ы] грани(ч)ные кн(ж)ъ<: >. Ѳстро(з)ского, по-
се(с)сора и дедича добръ Ѳбуховъски(х)ъ<, > и Ѳльшанъски(х)ъ<, > которымъ
з добрами сусе(д)скими з сте(н)нико(м) ѿ(д) добръ Копачова, и(х) м(л)ъ<: >.
пановъ Тышовъ<, > на то(т) ча(с) деди(ч)ны(х), а на онъ ча(с) е(г)ло[л] м(л)ъ<: >.
панов(м) Сульковскимъ, де(р)жавъцею добръ Копачовскихъ<, > выра(з)-
не граници ѡбуховъские<, > ѿ(д) которыхъ на тотъ ча(с) поводова сторона<, >
границу собъ прете(н)дуе<, > та(к)же ѿ(д) добръ Ѳльшанъскихъ<, > по(з)ва-
ное стороны деди(ч)ныхъ<, > и ѿ(д) добръ копачовскихъ<, > у валу Проби-
того, пре(з) которы(и) дорога посполитая до Трыполя иде(т)ъ<, > и пяты стень
тре(х) — Ѳбухо(в)ское, Ѳльша(н)ское и Копачовъское — ѡписуе(т)ъ<, >.

⁷ Далі це ж слово повторене в писарських дужках: «(ѡриинально(м))».

⁸ Літера «а» виправлена з літери «з».

⁹ Літера «у» виправлена з іншої, нерозбірливої, далі закреслена ще одна нерозбірли-
ва літера.

¹⁰ Як видно з дальшого змісту акта, тут пропущене слово «пе(р)шая».

¹¹ Друга літера «а» виправлена з іншої («у?»).

¹² Можливо, «в посе(с)сии»?

Которы(х) грани(ц) докуме(нт) авътенъты(ч)ны(и)⟨,⟩ и выра(з)ны(и) продуковавъши⟨,⟩ понева(ж) се то с привилеѡвъ⟨,⟩ диспозици(и) авъте(н)-ты(ч)ныхъ⟨,⟩ показуе⟨,⟩ же тые добра Ω(л)шанъка з давны(х) часовъ⟨,⟩ е(с)че пере(д) униюю въ споко(и)номъ де(р)жанью анътецесора по(з)ваное стороны⟨,⟩ завъше zostавали, поневажъ тыхъ кгрунътовъ, до Ω(л)шанъки належачихъ⟨,⟩ бѣ(з) вшелякое препедичии⟨,⟩ анътецесорове по(з)ваное стороны⟨,⟩ а(ж) до ты(х) ча(с) заживали, поневажъ тые добра «Ω(л)шанъка»⟨,⟩ для то(г)ло[с] суть на(з)ваные, же на(д) ре(ч)кою Ω(л)шанъкою лежа(т)⟨,⟩ понева(ж) граници ѡ(д) ки(л)кудеся(т) леть⟨,⟩ зъ Ωбуховомъ⟨,⟩ и с Копачовомъ⟨,⟩ и з Ω(л)шанъкою выра(з)не су(т) ѡбъясненые⟨,⟩ и давностью леть стве(р)жоные⟨,⟩ теды по(д)лугъ таковыхъ я(с)ныхъ⟨,⟩ диспозици(и)⟨:⟩, пробации и докуменътовъ просилъ умоцованы(и) по(з)вано(и)е стороны⟨»⟩ абы не тутъ, где сторона поводовая припроводила⟨,⟩ жа(д)ны(х) докуме(н)товъ на то(т) кгрунътъ не маючи⟨,⟩ але тамъ, на томъ ме(ст)цу, где суть я(с)ные доводы⟨,⟩ тро(х) кгрунътовъ пяты⟨;⟩ у валу Пробитого⟨,⟩ у дороги посполитое⟨,⟩ у прирожены(х) знаковъ, докуменътами авъте(н)тычъными стве(р)жоныхъ⟨,⟩ фунъдована была⟨,⟩ юри(з)ди(к)ция.

А сторона поводовая слушне и правъне юри(з)дикцию ¹³ фунъдованую **71** бы(т) поведила на то(м) ме(ст)цу⟨.⟩, где // где тепе(р) есть па(н) по(д)комори(и)⟨,⟩ пре(з) сторону поводовую припроважены(и)⟨,⟩ постановълены(и), с причинъ певныхъ(х):

и(ж) ¹⁴ абовемъ любо то сторона по(з)ваная, княжа е(г)ло[с] м(л)⟨:⟩. Коре(ц)ки(и)⟨,⟩ оное имъпукгнуе неякимъ е(к)сътра(к)томъ с кни(г) кгро(д)-ски(х) киевъски(х)⟨,⟩ якобы ро(з)граниче(н)я добръ Ωльшанице теперешнего по(з)вано(г)ло[с]⟨,⟩ а на ѡ(н) ча(с) княжати е(г)ло[с] м(л)⟨:⟩. Конъста(н)того Ω(с)тро(з)ско(г)о, во[ево]ды ¹⁵ киевъского⟨,⟩ з мае(т)ности месте(ч)ком Копачовомъ межи тымъ же зошлымъ кне(ж)⟨:⟩. е(г)ло[с] м(л)⟨:⟩. Ω(с)тро(з)скимъ, воеводою киевъскимъ⟨,⟩ з ѡ(д)ное⟨,⟩ а паномъ Яномъ Сулъковскимъ и малъжонкою его, з другое стороны, е(д)накъ же граници не были правъне чиненые, кгда (ж) то(т) ли(ст) грани(ч)ны(и) ¹⁶⟨,⟩ пре(з) сторону по(з)ваную ¹⁷ на то(т) ча(с) продукованы(и)⟨,⟩ е(ст) приватъны(и)⟨,⟩ кгда жъ⟨,⟩ ани по(д)пису вла(с)ное руки⟨,⟩ кня(ж)⟨:⟩. е(г)ло[с] м(л)⟨:⟩. Конъстанъто(г)ло[с] Ω(с)тро(з)ско(г)ло[с], воеводы киевъского⟨,⟩ ани печати власное кня(ж)⟨:⟩. е(г)ло[с] м(л)⟨:⟩. въ собѣ не выражае(т)⟨,⟩ але ¹⁸ только по(д)пи(с) рукъ слугъ вла(с)ныхъ рукода(и)ны(х)⟨,⟩ кня(ж)⟨:⟩. е(г)ло[с] м(л)⟨:⟩. Ω(с)тро(з)ско(г)ло[с], которымъ тую Ω(л)шаницу, яко на ѡ(н) ча(с) добра де(р)жавы свое(и), тежъ з слугою ¹⁹ свои(м)⟨,⟩ та(к)же рукода(и)нымъ Сулъковскимъ, хотячи его тымъ въ заслугахъ е(г)ло[с] уконъте(н)товати⟨,⟩ з де(р)жавою его Копачовомъ, яко добрами до Ωльшанице, на онъ ча(с) мае(т)ности свое(и)⟨,⟩ ба(р)зо прилегълыми, ро(з)граничи(ти) поручилъ и ро(с)казаль⟨,⟩;

другая — же то(т) ли(ст) грани(ч)ны(и) не е(ст) пре(з) кня(ж)⟨:⟩. его м(л)⟨:⟩. Ωстро(з)ско(г)ло[с], воеводу киевъско(г)ло[с], зѡ(з)на(н)е(м) у кни(г)

¹³ Літера «ю» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁴ Як видно зі змісту акта, тут пропущене слово «пе(р)шая».

¹⁵ На частині слова «ево» чорнильна пляма.

¹⁶ Літера «г» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁷ Склад «-ну» виправлений з «-но-».

¹⁸ Літера «л» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁹ Літера «о» виправлена з нерозбірливої букви.

жа(д)ны(х) авѣте(н)ты(ч)ныхъ<,> стве(р)жоны(и)<,> а на оста(т)о(к) ани пре(з) жа(д)ную ошобу до (к)ни(г) авѣте(н)ты(ч)ны(х)<,> пе(р) объятамы²⁰ поданы(и)<,> ани вънесены(и)<,> ѿ(д)ко(л) я(в)не то видети<,> и по(з)нати<,> же е(ст) прива(т)ны(и), и ѿ(д)то(л) жа(д)ного валору²¹ мети не може(т)<,>;

третья<,> — и(ж) граници вшелякие и сыпа(н)е копыцовъ и(н) фуньдо коньтрове(р)со, яко се то на ѿ(н) ча(с) дъяло<,> где (ж)²² бе(з) юри(з)ди(к)ции самого по(д)коморого албо уряду его фуньдованое, ве(н)щъ и бе(з) самыхъ стеньниковъ припо(з)ванья, ва(ж)ные бы(т) не могутъ<,> кгда (ж) то право посполитое урядово по(д)комо(р)скому въ руки подало<,>;

четве(р)тая рация и не после(д)не(и)шая — и(ж) тые слуги кня(ж)<:>. е(г)ло| м(л)<:>. пана воеводы кие(в)ско(г)ло|<,> на граници²³ высланы, не и(н) фуньдо ко(н)трове(р)со<,> але ки(л)кадесять ми(л)<,> ѿ(д) того ме(ст)ца на пущи<,> на(з)ваны(м) Стрыбеже(м),// назполе<,> албо, сна(т), подобно з ме(д)ведями граничили<,> а граници вшелякие<,> и(н) фуньдо ко(н)трове(р)со е(к)съ ре ѿкули(с) субъе(к)та уна(з)ванные и ѿ(д)правованы быти маю(т), яко се то зъ и(х) докуме(н)ту указуе(т);

171 зв.

пятая — и(ж) декретомъ трибунальски(м) сурове судови по(д)комо(р)скому албо урядуви е(г)ло|, ро(с)казано е(ст), абы тые граници<,> бе(з) жа(д)ное и и(н)те(р)мис(с)ии ко(н)чиль²⁴, чого се декретомъ трибунальски(м) авѣте(н)ты(ч)нымъ въ теперешнемъ суде<,> по(д)комо(р)скомъ доводи(т)<,>.

А жа(д)ные²⁵ граници бе(з) (по)пережающее юри(з)ди(к)ции на своемъ пляцу станути<,> не могутъ, зачимъ тая юри(з)ди(к)ция, за которою тые граници яко правные почато(к) сво(и) брати²⁶ маю(т), ве(д)ле права посполитого фуньдована быти мае(т)<»>. Для чого сторона поведовая проси(т), абы судовъне пре(з) пана по(д)коморо(г)ло| фуньдована была<,> вшелякие доводы правные в то(и) справе въцале себе заховавши.

Я, по(д)комори(и), ко(н)трове(р)си(и) сторонъ обохъ<,> поведовое само(г)ло| ѿчевисто и пре(з) умоцованого ее урожоно(г)ло| пана Кръштофа Мишту(р)та<,> а по(з)ваное — пре(з) умоцованы(х) ее урожоны(х) пановъ²⁷<,> Юзефа Сени(ц)кого<,> коморника грани(ч)ного повету Луцького<,> и Кръштофа Шаня(в)ско(г)ло|, до суду мое(г)ло| вношоны(х), выслухавши, и ѿные добре у себе уваживши<,> ачъколвекъ сторона позъваная²⁸ и(м)пукгнуе<,> фуньдации юри(з)ди(к)ции<,> абы не была тутъ на то(м) ме(ст)цу фуньдована<,> указуючи екстрактъ с кни(г) крор(д)ски(х) киевськи(х) ро(з)граниче(н)я добръ Ѡ(л)шанице з мае(т)ностью Копачовомъ<,> межи зѿшлымъ кж<:> е(г)ло| м(л)<:>. Ко(с)та(н)ти(м) Ѡ(с)тро(з)скимъ, воеводою киевськимъ<,> а паномъ Яномъ Сульковськимъ и мальжо(н)кою е(г)ло| учинены(и)<,> которы(и) то ли(ст) грани(ч)ны(и) и(ж) е(ст) прива(т)ны(и) не при(з)наны(и), а до²⁹ того и рукою кн(ж)<:>. е(г)ло| м(л)<:>

²⁰ Літера «я» виправлена з нерозбірливої букви.

²¹ Літера «в» виправлена з «ф».

²² «где (ж)» написано на місці нерозбірливого слова.

²³ Літера «ы» виправлена з «у».

²⁴ Буква «н» виправлена з нерозбірливої літери.

²⁵ Закінчення «ые» виправлене з нерозбірливого.

²⁶ Частина слова «-ра-» виправлена з нерозбірливого тексту.

²⁷ Літера «п» виправлена з «а».

²⁸ Частина слова «-зъва-» виправлена з нерозбірливого тексту.

²⁹ Літера «д» виправлена з іншої («ж»?).

небо(ж)чика пана воеводы киевського не по(д)писаны(и)⟨,⟩. Теды прихилляючися до декрету трибунальско(г)ло], которымъ наказано мьнѣ, по(д)коморому⟨,⟩ тые границы коньчити⟨,⟩ фуньдацию юри(з)ди(к)шии ³⁰ уряду моє(г)ло]⟨,⟩ по(д)комо(р)ско(г)ло] на то(м) ме(ст)цу, где ω(д) стороны поводовое // поводовое ε(с)темъ постановълены(и) и где вже по (д)вакро(т) фуньдована юри(з)ди(к)шия была, правомъ и вѣла(с)ности кгрунѣто(в) на ѡбедве стороне ничего не дерокгуючи, ѡвѣшемъ заховуючи вѣцале⟨,⟩ ѡбоє(и) стороны права, ѡбороны правѣныє и дукѣта⟨,⟩ фуньдую и уфуньдовале(м), и ѡную во(з)ному єнералови шляхе(т)ному Семенови Зелє(н)скому ѡбъволати и публиковати ро(с)казалемъ, которы(и) и(ж) ѡбъволатъ и публиковалъ⟨,⟩ реляцию свою передо мьною учинилъ и со(з)наль⟨,⟩.

Которого декрету умоцованые стороны по(з)ваное за пра(в)ны(и) не при(и)муючи⟨,⟩ ω(д) не(г)ло] до суду голо(в)ного трибуналу Любелъского апеловали⟨,⟩ поведаючи⟨,⟩ и(ж) слушьне має(т) быти допущона с тыхъ причинь:

пе(р)шая — же тая юри(з)ди(к)шия противко ³¹ докуме(н)томъ я(с)нымъ выра(з)нымъ⟨,⟩ не ³² на кгрунѣте нале(ж)номъ у валу Пробитого⟨,⟩ где ся три стѣны схожаю(т)⟨,⟩ ε(ст) уфуньдована⟨,⟩:

другая — же то(т) декре(т) проти(в)ко праву посполитому ε(ст) ферованы(и)⟨,⟩;

третья⟨,⟩ — же в то(м) де(к)ре(т)е су(т) двое коньтради(к)тория: пе(р)вшая ³³, же вцале захове права и диспозициє сторо(н) ѡбохъ⟨,⟩ а ты(м) же декретомъ докуменѣтъ грани(ч)ны(и) зноси(т)⟨,⟩ зачи(м) ε(с)ли зноси(т)⟨,⟩ — ю(ж) вцале заховати не може⟨,⟩: с которы(х) ко(н)тради(к)тори(и) я(с)не се показує⟨,⟩ же де(к)реть неправѣне⟨,⟩ и неслушьне ε(ст) ферованы(и)⟨,⟩ а затымъ має(т) быти ко(н)цесибил(с)апелация⟨,⟩.

А поводовая сторона поведила, и(ж) тая апелация стороне по(з)вано(и)⟨,⟩ допущона быти не може(т) с пе(в)ны(х) раци(и)⟨,⟩:

пе(р)вшая — и(ж) коньституция року тисеча пя(т)со(т) ω(с)мѣдеся(т) ω(с)мого⟨,⟩ таковое апелации, и(н) акце(с)сорифо заживаное, борони(т)⟨,⟩ допушта(т) не по(з)валяеть⟨,⟩;

другая — же статуть Во(л)ы(н)ски(и)⟨,⟩ в ро(з)дѣли четве(р)томъ, ѡ апелация(х) выражоны(м)⟨,⟩ таковое апелации ω(д) такового декрету, которы(и) за собою жа(д)ного зы(с)ку⟨,⟩ ани шкоды не потягаєть, допушати забороняєть⟨,⟩;

третья — же декреть трибунальски(и)⟨,⟩ бє(з) вше(л)яки(х) апелаци(и) тые границы ко(н)чи(ти) ро(с)казує, которы(и) ся пере(д) судомъ нинешнимъ продукує⟨,⟩;

четве(р)тая, — же ю(ж) панъ по(д)комори(и)⟨,⟩ ω ³⁴ допуше(н)є таковое апелации пена кгравамини(с) ε(ст) въ суде трибунальскимъ скараны(и).

Зачимъ сторона поводовая проси(т). // абы тую апелацию, яко и(н) лєви(с)симо а(к)це(с)сорифо афектованую, су(д) по(д)комо(р)ски(и) ω(д)тя(в)ши, до прозеквова(н)я и ко(н)ченъя ты(х) грани(ц) приступиль.

³⁰ Друга літера «и» в закінченні виправлена з «ю».

³¹ Літера «п» виправлена з «а».

³² Літера «є» виправлена з «а».

³³ Слово виправлене.

³⁴ Виносна «д» над «ω» перекреслена.

Я, по(д)комори(и), и(ж) фуньдація юри(з)ди(к)ции жа(д)но(и) стороне кгруньтовъ<, > ани по(з)ваному у(и)мує(т) ³⁵, ани поводиови придає(т), а до того же декре(т) трибунальски(и)<, > апелѣяции абъ акцесориѡ допу(с)чати борони(т)<, > теды таковое апелѣяции не допущаю<»>.

А ³⁶ умоцованые стороны по(з)ваное стоечи мо(ц)но<, > при вьшеляки(х) ѡборонахъ выше(и) менованы(х)<, > и апелѣяции и(н)те(р)поновано(и) ничо(г)ло| не дерокгуючи<, > протє(с)товалисе имене(м) по(з)ваны(х) солени(т)е(р)<, > де прозекве(н)да кграваминє еть да(м)ни(с). Я-(м) се те(ж) репротє(с)товаль, же-мъ та(к) ве(д)ле права и декрету трибунальско(г)о<, > и слушности самое<, > быти розумель<, >.

По которомъ де(к)рете фуньдова(н)я юри(з)ди(к)ции урожоны(и) его м(л)<: >. Геремияшъ Тыша Быковьски(и), урожоны(х) пановъ<, > Кгабриеля, Павъла и Яна<, > урожоно(г)ло| некгды<, > є(г)ло| м(л)<: >. пана Адама Тыши Быковьско(г)ло| потомьковъ позосталы(х), ле(т) не маючи(х), ѡпекунъ прирожоны(и)<, > чинячи ретрузию с правом(м) своимъ, ѡповедальсе и афектоваль<, > то(г)ло|, абы є(г)ло| м(л)<: >. па(н) по(д)комори(и)<, > на томъ ме(ст)цу<, > у Ѡльшаньки противько праву<, > посполитому<, > и диспозиция(м) ³⁷ я(с)нымъ<, > на кгруньте вла(с)номъ Копачовьскимъ деди(ч)номъ стеньниковъ<, > не фуньдоваль юри(з)диции, поведаючи, же жа(д)ною ³⁸ мерою<, > не може бы(ти) фуньдована юри(з)дикция<, > чиненья границъ на кгруньте Копачовьскомъ с ты(х) причинъ:

пе(р)шая — же декретъ трыбунальски(и)<, > не (с) паны Тышами<. > є(г)ло| м(л)<: >. пану<, > бельскому, але з кня(ж)цъ<: >. є(г)ло| м(л)<: >. Корє(ц)кимъ, позъваннымъ<, > а є(г)ло| м(л)<: >. паномъ бе(л)ски(м), поводомъ<, > стануль<, > зачимъ по(д)лугъ то(г)ло| де(к)рету ани є(г)ло| м(л)<: >. па(н) по(д)комори(и)<, > киевьски(и)<, > ани є(г)ло| м(л)<: >. па(н) комо(р)никъ<, > яко чужомо кгруньту зає(ж)джа(т), такъ на чужомъ кгруньте фуньдова(т), з уближенемъ кгруньту чужого<, > юри(з)ди(к)ции не може;

другая — же и(х) м(л)<: >. панове Тышъсве<, > стє(н)ники, ю(ж) давньо мають границу з добрами Ѡбуховьскими а своими деди(ч)ными Копачовьскими<, > которые авьтенъты(ч)ные пере(д) судомъ теперешни(м) по(д)комо(р)скимъ показали<, >;

третья — и(ж) стє(н)ни(к) кожды(и) // ко(ж)ды(и) стєны свое(и) повинє(н) пильнова(ти)<, > а суд(д) по(д)комо(р)ски(и) и уря(д) его не повинєнь бе(з)правя<, > стєньникови чинити и пре(з) стєну его дукъта ѡ(д)правова(ти) виѡле(н)те(р), альбсвємъ справа, межи двѡма<, > точачаясе, третєму не може ничего уближати. 173

Зачимъ и(ж) є(г)ло| м(л)<: >. панъ по(д)комори(и)<, > кие(в)ски(и) зъ урядомъ своимъ<: > не патрячи на декре(т) трибунальски(и)<, > и(ж) не з и(х) м(л)<: >. паны Тышами<, > є(ст) ферованы(и)<, > не погледаючи ани на ³⁹ документе(н)та я(с)ные грани(ч)ные и(х) м(л)<: >. пановъ Тышѡв<, > не ре(с)пектуючи<, > ани на ретрузию кольятєраловъ<, > виѡле(н)те(р) на кгруньтє вла(с)ны(и) и довод(н)ны(и) стє(н)никовъ<, > є(г)ло| м(л)<: >. панъ по(д)комори(и) киевьски(и)<, > с комо(р)н[и]комъ своимъ<, > зъехалъ на уближенє

³⁵ Буква «є» виправлена з нерозбірливої літери.

³⁶ Виправлено з нерозбірливої літери.

³⁷ Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

³⁸ Літера «ж» виправлена з нерозбірливої букви.

³⁹ Літера «н» виправлена з нерозбірливої букви.

правъ диспозици(и) ⁴⁰<, > не будучи, нецесъситованы(и) ⁴¹<, > декрето(м) трибунальскимъ<, > привата авъгритатъ<, > ку уближенью кгрунтьовъ стѣ(н)-никовъ<, > и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ<, > на кгрунтьѣ, судови своему не по(д)ле(г)лымъ юри(з)ди(к)цию фунъдоваль<, >. Ω которые всѣ преюдиция<, > у(и)мы ⁴² кгрунтьовъ<, > на(д)вереже(н)я правъ и диспозици(и) и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ<, > ѿ утяже(н)е ра(з)<, > и повторы(и) именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ недоро(с)лы(х) противъко ε(г)lo м(л)<: >. пану по(д)коморему киевскому<, > и урядови его и противъко его м(л)<: >. пану белъскому<, > све(д)чильсе и ѿповедалъ<, > ѿферуячисе правне таковое кри(в)ды доходити<, >.

Противъко которо(и) протѣ(с)тации я, по(д)комори(и), репротѣ(с)товалемъсе, же-(м) я ничего виоленъте(р)<, > не починалъ и жа(д)ного бе(з)правья никому не чинилъ<, > але с пови(н)ности уряду мое(г)lo за стороною<, > поводовою на ме(ст)це тое<, > приеха(в)ши, тутъ. на томъ ме(ст)цу, где мене сторона поводовая постановила и где ю(ж) двакро(т) юри(з)ди(к)ция фунъдована<, > была<, > уфунъдовалемъ<, > которую фундацією ѿстерегълемъ целости правъ<, > ѿбоє(и) стороны<, >. Зачимъ противъко тоє не(с)лушно протестации, абымъ мелъ виоле(н)те(р) што починити ⁴³ албо докуме(н)та якие я(с)ные грани(ч)ные<, > ѿ которы(х) панъ Тыша зме(н)ку чинить, въ кгрунтьѣ ѿного въежджати<, > и повъторе репротѣ(с)туюсе, кгда жъ ѿны(х) не показовано<, > передс мъною<, > то(л)ко // поменены(и) ε(к)стра(к)тъ<, > где граничи(т) княже ε(г)lo м(л). Ω(с)тро(з)ски(и)<, > воевода киевски(и), с паномъ Сульковскимъ, которы(и) и(ж) не ε(ст) во(д)лугъ права<, > справлены(и), ани рукою кня(ж)<: >. ε(г)lo м(л)<: >. по(д)писаны(и)<, > ани ѿчевисте при(з)наны(и) приватны(и)<, > чере(з) слугъ кня(ж)<: >. ε(г)lo м(л)<: >. за два(д)ца(т) ми(л) албо и лешъ<, > ѿ(т) то(г)lo тутъ ме(ст)ца, то ε(ст) въ Сtryбежу учинены(и)<, > которые, тамъ седечи, тутъ граничили. Теды ѿбачивъши ѿного быти неправнымъ и неважнымъ<, > таковую юри(з)ди(к)цию мою пра(в)не и слушне уфунъдовалемъ<, >.

Противъко которы(м) и ε(г)lo м(л)<: >. па(н) белъски(и), пе(р)соналите(р) при суде будучи, яко акъто(р) ты(х) границъ, репротѣстовалъсе противъ пану Еремияшови Тыши<, > яко те(ж) и потомкомъ небожъчика пана Адама Тыши Быковского<, > и(ж) ѿнъ, кгрунтьу пановъ Тышовъ ничего не уще(р)бляючи<, > ани собе привълащаючи, на въла(с)номъ своемъ кгрунтьѣ ε(г)lo м(л)<: >. пана по(д)коморого постановилъ<, > и яко пере(д) тымъ в то(м) же те(р)мине грани(ч)номъ<, > заставаючи, на то(м) ме(ст)цу по двакро(т) уря(д) по(д)комо(р)ски(и)<, > становилъ<, > такъ и тепѣ(р) на томъ же кгрунтьѣ своемъ, ничего не причиняючи<, > стои(т) и граници свое прозе(к)-вує(т).

А и(ж) ся' того дъня ку вечорови склонило<, > теды-м тую справу до дъня завътрешнего<, > по(д) тою (ж) мо(ц)ю во(з)ному выше(и) менованому<, > ѿ(д)волати<, > ро(с)казалемъ. При которомъ ѿ(д)воланью<, > то(т) же ε(г)lo м(л)<: >. панъ Тыша Быковски(и)<, > именемъ своимъ и именемъ урожоны(х) пановъ<, > Кгабриеля<, > Павъла<, > и Яна, урожано(г)lo негда<, >

⁴⁰ Склад «-по-» написаний на місці нерозбірливого.

⁴¹ Частина слова «нецесъси» написана іншим чорнилом на витертому місці.

⁴² Частина слова «у(и)-» написана на нерозбірливому тексті.

⁴³ Описка замість «починати».

ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. пана Адама Тыши Быковського⟨,⟩ потомъковъ позосталы(х),
 леть не маючихъ, протє(с)товальсє⟨,⟩ противько ве(л)можьному εlгоl⁴⁴
 м(л)⟨:⟩. пану⟨,⟩ каштеляновъ бе(л)скому, поводиови, и(ж) преречоны(и)
 ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. па(н) бе(л)ски(и) противько праву(м)⟨,⟩ ди(с)позициω(м)⁴⁵,
 на кгрунътъ ихъ м(л)⟨:⟩ пановъ Тышовъ вла(с)ны(и) Кэпачовъски(и) ε(г)lоl
 м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lоl киевсько(г)lоl и уря(д) его для фунъдова(н)я
 юри(з)ди(к)ции⟨,⟩ прозеквова[н]я грани(ц) за декретомъ трибунальскимъ
 короннымъ любельскимъ, межи ε(г)lоl м(л)⟨ > пано(м) бе(л)скимъ // бе(л)-
 скимъ, поводомъ, а кня(ж)⟨:⟩. и(х) м(л)⟨:⟩. Корє(ц)кими, по(з)ванымп, фе-
 рованымъ⟨,⟩ ку бе(з)правью и уближенью кгрунътовъ и(х) м(л)⟨ > пановъ
 Тышовъ запровадилъ и до фу(н)дованья юри(з)ди(к)ции на чужомъ кгрунъте
 его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lоl киевського и уря(д) его нецеситовалъ⟨,⟩.
 Ω которєе таковое бе(з)правье, укривъженье⟨,⟩ и у(и)му кгрунътовъ⟨,⟩
 такъ противько ε(г)lоl м(л)⟨ > пану⟨,⟩ бе(л)скому, яко стороне, яко и про-
 тивько ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. пану по(д)коморому кие(в)скому и урядови его, яко
 судовымъ, такъже и ω нива(ж)но(ст) фунъдова(н)я юри(з)ди(к)ции и въсєго
 а(к)ту того грани(ч)ного, яко неправъного, ра(з) и по(в)торе све(д)чильсє
 и ωповедалъ⟨,⟩ ωфєрующисє⁴⁶ такового укривъже(н)я, утяже(н)я⟨,⟩ и бе(з)-
 правья правъе доходити⟨,⟩.

174

А его м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и) та(м) же зара(з) репротє(с)товальсє⟨,⟩
 противько тымъ же паномъ Тышомъ⟨,⟩ яко и выже(и)⟨,⟩ и(ж) на вла(с)номъ
 своемъ кгру(н)те Ωбуховъски(м), здавъна до Ωбухова належачимъ⟨ > на
 ры(ч)це Ω(л)шанъце⟨,⟩ его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lоl постави(л), ве-
 ньць и то⟨,⟩ же панъ Еремияшь Тыша⟨,⟩ порозумєвъшисє и змовивъши⟨,⟩
 с приятели и пленипотєнътами⟨,⟩ стороны по(з)ваное кня(жт) и(х) м(л)⟨:⟩.
 хотєчи ω(д) того кгрунъту въла(с)ности ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. пана бельско(г)lоl
 ω(д)стры(х)нути⟨,⟩ а тымъ възглядомъ, абы ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. панъ бельски(и)
 не мель мє(ст)ца способного⟨,⟩ до проваженья дукъту своего, тотъ конь-
 ди(к)таменъ учинилъ⟨,⟩.

А кгда днья завътрешнего, то ε(ст) девє(т)на(д)цатого мая я, по(д)комо-
 ри(и), на тоє (ж) мє(ст)це уфунъдованья юри(з)ди(к)ции зъеха(в)ши, поме-
 неному во(з)ному сторонъ до справы приволати ро(с)казалємъ⟨,⟩ тєды умо-
 цованы(и) стороны по(з)ваное, стоечи мо(ц)но при ωборонахъ выже(и) и(н)-
 те(р)понованыхъ⟨,⟩ апелация(м) и протєстация(м)⁴⁷⟨,⟩ ничого не уближаю-
 чи, поведилъ⟨,⟩ и(ж) по(з)ваная сторона тє(р)мину мети не може зъ велю ра-
 ци(и):

пе(р)шая — же кгда актъ тепєрешнихъ границь⟨,⟩ такъ за декретомъ
 трибунальскимъ⟨,⟩ яко и за и(н)нотє(с)цєнъциєю⁴⁸ ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. пана по(д)-
 коморо(г)lоl⟨,⟩ киωвського⟨,⟩ въ року тепєрешнемъ тисєча шє(ст)со(т)
 три(д)ца(т) девято(м) м(с)ца фєвръяля два(д)ца(т) ω(с)мо(г)lоl днья⟨,⟩ при-
 пада(л),// прє(з) ε(г)lоl м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)lоl киевсько(г)lоl для
 небе(з)печєнъства⟨,⟩ сурового, ω(д) татар, наступуючого, тє(р)мє(н) то(т)

174 зв.

⁴⁴ Після букви «є» чорнильна пляма.

⁴⁵ Літера «ω» виправлена з нерозбірливої букви.

⁴⁶ Літера «ω» виправлена з нерозбірливої букви.

⁴⁷ В словах «апелация(м) и протєстация(м)» літера «я» виправлена з нерозбірливої букви.

⁴⁸ Перша літера «ц» виправлена з «т».

быль ѡ(д)рочоны(и)⟨,⟩ его м(л)⟨:⟩. пань комо(р)никъ грани(ч)ны(и)⟨,⟩ мимо ведомо(ст) и волю его м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморого⟨,⟩ киевського⟨,⟩ такъ же и мимо листы ѡ(д)рочоные для ѡ(д)правованья и суже(н)я тое sprawy грани(ч)ное на кгрунть два(д)ца(т) ѡ(с)мо(го) ⁴⁹ дьян⟨,⟩ феврала зъехалъ⟨,⟩ былъ⟨,⟩ и тую справу судилъ и декрета фероваль⟨,⟩;

другая — занесеная е(ст) протѣ(с)тация⟨,⟩ ѡ(д) ⁵⁰ теперешнее стороны по(з)ваное⟨,⟩ и(ж) ю(ж) е(ст) запо(з)ваны(и) пань комо(р)никъ⟨.⟩ до (з)несенья неслушного⟨,⟩ и непра(в)ного того декрету своего уфунъдованья юри(з)дикции на ме(ст)цу ненале(ж)но(м)⟨,⟩ и любо ты(м) декретомъ пань комо(р)никъ те(р)минъ ко(н)се(р)воваль, еднакъ⟨,⟩ доложилъ и того⟨,⟩ и(ж) за по(з)вомъ по(д)комо(р)скимъ⟨,⟩ которо(г)ло те(р)мину, с по(з)ву по(д)комо(р)ского припадаючого, конѣ(ч)не, по(д)лугъ⟨,⟩ права по(с)политого⟨,⟩ въче(с)ного выда(н)я по(з)ву⟨,⟩ авъте(н)тыце реляцією во(з)ногъ⟨,⟩ довести ⁵¹⟨,⟩ чога⟨,⟩ же⟨,⟩ не доводи(т), а на томъ⟨,⟩ ко(н)се(р)вова(н)ю акъту⟨⟩ уфунъдованья юри(з)ди(к)ции сади(т)⟨,⟩ которы(и) акътъ на своемъ пляцу⟨,⟩ зостати не може(т)⟨,⟩ и пре(з) декре(т) суду головоно(г)ло трибунальско(г)ло⟨.⟩ може быти⟨,⟩ касованы(и)⟨.⟩: теды жа(д)нымъ способомъ⟨,⟩ те(р)минъ теперешни(и) слу(ш)ны(и) и правъны(и)⟨,⟩ зналезены(и) ⁵² быти не може, доневажъ за запо(з)ваньемъ⟨,⟩ пана комо(р)ника⟨,⟩ суды оного су(т) и(н) дубиумъ вокованые⟨.⟩;

третья⟨:⟩ — по(з)ваная сторона за листомъ ѡ(д)рочонымъ⟨,⟩ на де(н) два(д)ца(т) ѡ(с)мы(и) феврала припадаючи(и), те(р)мину мети не може⟨,⟩ бо тые листы ѡ(д)рочоные пре(з) суд комо(р)никовъ суть на(д)во(нт)лоные⟨,⟩ а што бо(л)ша⟨,⟩ — же сторона по(з)ваная⟨,⟩ и(л)лекгалитатемъ ты(х) декрето(в) въ суде голо(в)но(м) трибунальскомъ⟨,⟩ Любельскомъ прозеквуеть.

С ты(х) теды причинъ выше(и) менованы(х) и (з) и(н)ши(х) велю раци(и)⟨,⟩ и(н)те(р)понованы(х)⟨.⟩ просилъ умоцованы(и) стороны по(з)ваное ѡ(д) те(р)мину во(л)ности, и(н)шиє обороны правъныє вьцале заховуючи.

175 А сторона поводовая, е(г)ло м(л)⟨:⟩. пань бельски(и), пре(з) // пре(з) пленипоте(н)та свое(г)ло слушны(и) и правъны(и) те(р)минъ до роспира(н)я се правного стороне по(з)вано(и) бы(т) поведила, албовемъ⟨,⟩ то(т) те(р)минъ зъ ѡ(д)роче(н)я ли(с)то(в)ного пре(з) е(г)ло м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморого⟨,⟩ на афе(к)тацию стороны по(з)ваное ⁵³, которое ⁵⁴ то ѡ(д)роченье на онъ ча(с) пленипоте(н)тъ стороны по(з)ваное пере(д) паномъ комо(р)никомъ⟨,⟩ продуковаль⟨.⟩ и за тымъ ѡ(д)роче(н)емъ усильне афектоваль, абы пань комо(р)никъ, прихилиячисе до листу ѡ(д)рочно(г)ло е(г)ло м(л)⟨:⟩. пана по(д)коморо(г)ло⟨.⟩ тую справу грани(ч)ную⟨,⟩ на и(н)ши(и) ча(с) ѡ(д)ложилъ и ѡ(д) суже(н)я супе(р)седоваль⟨,⟩ уро(с)лъ и выникнулъ⟨,⟩. Што се з ли(с)ту ѡ(д)рочного я(с)не указуе(т)⟨,⟩ въ чомъ и(ж) се афе(к)тации стороны по(з)ваное досы(т) стало⟨,⟩. Теды⟨,⟩ еє на тотъ ча(с) конътрадиковати ⁵⁵ не може:

⁴⁹ Слово написане на місці нерозбірливого.

⁵⁰ Перед цим словом закреслена якась нерозбірлива літера.

⁵¹ Можливо, далі пропущене слово «потреба»?

⁵² Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

⁵³ Слово далі повторене в писарських дужках: «(по)званое». При повторі частина слова «ван» написана на місці іншого, нерозбірливого тексту.

⁵⁴ Літера «о» виправлена з «ы».

⁵⁵ Друга літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

кгды (ж) и(н) юре нихиль<,> фрустра е(т) кво(д) семе(л) плякуи(т) куи(с) амплиусъ дисплицере<,> некви(т)<,>;

другая — и(ж) пленипоте(н)ть стороны по(з)ваное ко(н)се(р)вацию⁵⁶ те(р)мину, ѿбомъ сторонамъ<,> бе(з) припо(з)ву на онъ ча(с) зложогого<,> не репукгнувалъ<,> и ѿвѣшемъ добровольне на(н) по(з)волилъ<,> албовемъ ѿ(д) ѿного те(р)мину, противъко которому тепе(р)<,> пукгнуе, жа(д)ное апелляции ѿ(д) того декрету<,> не и(н)те(р)поновалъ ани провоковалъ<,> ани жа(д)ное протестации не учинилъ<,> зачимъ ю(ж)<,> на томъ те(р)мине веспре(ц)<,> ту(т) того не може, але справитисе е(ст) повинень.

Для чого сторона поводовая<,> проси(т)<,> абы су(д) по(д)комо(р)ски(и), ѿ(д)тявѣши тые неправные ѿборны стороны по(з)ваное<,> ѿно(и) в то(и) справе у(з)навѣши те(р)минъ слушны(и), справитисе наказалъ<,> дальшие пробацие<,> правные<,> до тое справы належачие, въцале собе заховавѣши<,>.

Я<,> по(д)комори(и), конътрове(р)си(и) сторонъ ѿбохъ выслуhavѣши и ѿные добре у себе уваживѣши, поневажъ ли(ст) ѿ(д)рочоны(и), ѿ(д) мене⁵⁷ в то(и) справе выданы(и), на те(р)мине чере(з) пана комо(р)ника ѿ(д) правуючимъ пре(з) пленипотенъта по(з)ваное стороны пана Шаня(в)ско(г)а[о] юдициалите(р) е(ст) до суду ѿно(г)а[о]⁵⁸ поданы(и)<,> при которомъ поданью то(т) же панъ Шаня(в)ски(и) // афектовалъ то(г)а[о], абы то(т) те(р)минъ во(д)лугъ ѿ(д)роченъя моего на ча(с) вышъменованы(и) бы(л) ѿ(д)ложоны(и)<,>

175 зв.

то е(ст) на де(н) ѿ(с)мъна(д)цаты(и) мѣ(с)ца мая, в чомъ и(ж) се афектации е(г)а[о] досы(т) стало, же панъ комо(р)никъ, тую справу ѿ(д)рочивши, те(р)минъ сторонамъ ѿбудвумъ зложилъ и кромъ вшелякого припо(з)ву заховалъ<,> противъко которому ѿ(д)роче(н)ю и а(к)тови тому<,> ѿ(д) пленипотенъта по(з)ваное стороны<,> на онъ ча(с) жа(д)ная протестация<,> ани ѿ(д) декрету его апелляция не зашла, теды я, те(р)минъ слу(ш)ны(и) в то(и) справе у(з)на(в)ши, сторонамъ ро(с)пиратисе наказую<,>⁵⁹.

- А умоцованы(и) стороны по(з)ваное, захова(в)ши собе вшелякие ѿборны правные вцале<,> апеловалъ ѿ(д) такового декрету<,> неправного и не(т)ту(ш)ного с тое причины<,> же противъко документомъ я(с)нымъ и слушности само(и) е(ст) ферованы(и)<,>. А сторона поводовая поведила<,> и(ж) тая апелляция сторону по(з)ваную по(т)кати не може<,> с пе(в)ны(х) рации<,>:

пе(р)шая — и(ж) ю(ж) декре(т) трибунальски(и)<,> низи а сенъте(н)циа<,> дефинитива <,> апелляции допустити по(з)воляе(т), ѿ(д)ко(л) зна(т), же тые граници ко(н)чити ро(с)казуе;

другая — же ее сторона по(з)ваная а леви(с)симо а(к)це(с)сориѿ проти(в)ко я(с)ному праву<,> афектуе<,> для чого сторона поводовая просить<,> абы по(з)ваному тая апелляция по(з)волена не была<,>.

Я, по(д)комори(и), тое апелляции по(з)вано(и) стороне не допустилемъ<,>. А пленипоте(н)тове<,> по(з)ваное стороны, де прозекве(н)да кравамине етъ да(м)ни(с) протестовалисе<,>. Я-(м) се те(ж) репротестовалъ<,> и(ж) такъ во(д)ле права и декрету трыбунальско(г)а[о] быти розумелемъ<,>.

⁵⁶ Літера «ц» виправлена з «т», літера «ю» — з іншої, нерозбірливої букви.

⁵⁷ Літера «м» виправлена з «н».

⁵⁸ Далі в писарських дужках повторене слово «е(ст)».

⁵⁹ Літера «ю» виправлена з нерозбірливої букви.

А въ роспира(н)ю то(т) же умоцованы(и)⟨,⟩ стороны по(з)ваное⟨,⟩ захова(в)ши собѣ вшелякие ѡбороны правъные въдале, апеляциѡ(м) и протестациѡ(м) ⁶⁰ и(н)те(р)понованымъ ничого не дерокуючи, поведиль⟨,⟩ и(ж) ѳ(г)ло] м(л)⟨:⟩. панъ белъски(и) прозеквоватъ тоє справы грани(ч)ное не можеть⟨,⟩ с ки(л)ку причинь⟨,⟩:

176

пе(р)шая⟨,⟩ — же в по(з)ве своемъ // своемъ ѡриинально(м) ду(к)ту, ѡ(д)ко(л)⟨,⟩ тепе(р) те(р)мину(м) ⁶¹ бере а кво, не выразиль и не меноваль⟨,⟩;

другая — же на Олъшаньку, ѡ(д) которое пяты бере, жа(д)но(г)ло] права и жа(д)ное диспозиции не показує; ѳ(ст) другая⟨,⟩ Олъшанька, местечко кня(ж)⟨:⟩. ѳ(г)ло] м(л)⟨:⟩. Доминика ⟨,⟩ Остро(з)ско(г)ло]⟨,⟩: ѳ(с)ли до тамътоє якую претенъсию⟨,⟩ собе быти розумее(т)⟨,⟩ до которое та(к)же маєть приле(г)ло(ст) кгрунътовъ своихъ Обухо(в)ски(х)⟨,⟩ которыми усилюєть на ки(л)кана(д)ца(т) ми(л)⟨,⟩ кгрун(т)овъ и має(т)носте(и) чужи(х) забрати⟨,⟩ бо ту(т) ре(ч)ками⟨,⟩ Кра(с)ною⟨,⟩ Стугъною⟨,⟩ О(л)шанькою⟨,⟩ и иными ѡ(д) ве(р)хови(н), до которое жа(д)ное претенъсии не має(т)⟨,⟩ ажъ вни(з)⟨,⟩ где которая з ни(х)⟨,⟩ яко се давъго ⁶² ро(с)тегає(т) на ки(л)ка ми(л)⟨,⟩ въ Днепръ въпадаю(т)⟨,⟩ усе забра(т) усилюєть⟨,⟩;

третья — же сторона по(з)ваная и(н) ко(н)ттариумъ ди(с)позицие я(с)ные⟨,⟩ и дово(д)ные на добра Олъшаньку⟨,⟩ и принале(ж)ности ѳе продукує⟨,⟩ зачимъ бо(л)шая має(т) быти пробация при то(и) стороне⟨,⟩ которая докуме(н)та⟨,⟩ на добра указує(т)⟨,⟩ и титуль права дедукує⟨,⟩.

А ижъ поведовая сторона жа(д)ного титулу⟨,⟩ жа(д)ное пробации на тые добра⟨,⟩ которые собе чере(з) граници ви(н)диковати усилює(т) ⁶³⟨,⟩ теды с тыхъ причинъ выже(и) менованыхъ⟨,⟩ и (з) и(н)ши(х) и(н)ферованы(х) именемъ по(з)ваное стороны⟨,⟩ просиль ⁶⁴ ѡ(д) ненале(ж)но(г)ло] а(к)тора во(л)ности⟨,⟩ и(н)шие ѡбороны правные въдале заховуючи⟨,⟩.

А сторона поведовая нале(ж)ны(м) себе до чине(н)я⟨,⟩ в то(и) справе грани(ц) быти поведила, абовемъ право посполитое⟨,⟩ дохоже(н)я кгрунъту и вѣла(с)ности свое(и)⟨,⟩ ты(м) способомъ грани(ц)⟨,⟩ яко на(и)певъне(и)шимъ целемъ⟨,⟩ а не ина(к)шимъ доходити по(з)валяєть и ро(с)казує(т), чо(г)ло] и(ж) сторона поведовая яко вла(с)ности свое(и)є доходи(т)⟨,⟩ а до того же прада я(с)ные⟨,⟩ привилея и диспозицие⟨,⟩ я(в)ные⟨,⟩ и до (к)ни(г) при(з)наныє⟨,⟩ продукує⟨,⟩ теды тежъ нале(ж)нымъ поводом(м) до чиненъя⟨,⟩. Для чо(г) сторона поведовая проси(т), абы судъ, нале(ж)ное пово(д)ство ѡного у(з)навъши, стороне по(з)вано(и) в то(и) справе⟨,⟩ дале(и) справова(т)се и поступовати наказаль, дальшиє⟨,⟩ яко выже(и), пробациє // пробациє ⁶⁵ в то(и) справе собе заховавъши.

176 зв.

Я, по(д)комори(м), ко(н)трове(р)си(и) сторонъ ѡбохъ выслуhavъши и ѡные у себе уваживъши⟨,⟩ прихилиючисє до декрету трибунальскаго⟨,⟩ в то(и) справе ферованого⟨,⟩ которымъ судъ трибунальски(х)!!] по вѣси(х) и(н)ста(н)ция(х)⟨,⟩ наказаль, абы(м) тые граници конъчилъ⟨,⟩ теды я, ѡ(д)тявъши ѡбороны по(з)ваного⟨,⟩ в то(и) справе вношонные, нале(ж)-

⁶⁰ В словах «апеляциѡ(м) и протестациѡ(м)» літера «ѡ» виправлена з іншої («а?»).

⁶¹ Закінчення «у(м)» виправлене з нерозбірливого.

⁶² Описка замість «довъго».

⁶³ Можливо, далі пропущено «не показує»?

⁶⁴ Закінчення «-ль» виправлене з нерозбірливого.

⁶⁵ Літера «п» виправлена з «а».

но(г)[о] актора у(з)навѣши<,> стороне по(з)вано(и) поступовати наказую<,>. Которого декрету умоцоване стороны по(з)ваное за правны(и) не при(и)-муючи, ω(д) него до суду головнього<,> трибуналу Любелсько(г)[о] апелювали. Я-(м) и(м) тоє апелюци, и(ж) декре(т) трибунальски(и) боронить, не допустилемъ<,>. А оны ω попа(р)тѣє єє, кравемень⁶⁶ и ω шжоды протє(с)-товалисе<,>. Я-(м) се тежъ репротє(с)товаль, и(ж) такъ ве(д)ле права быти розумелемъ<,>.

А въ поступованью<,> то(т) же умоцованы(и) стороны по(з)ваное, захававши себе въшелякие ωбороны<,> правныє въцале<,> апелюциω(м)<,> и протє(с)тациωмъ<,> и(н)те(р)понованымъ ничего не дерокуючи, поведилъ<,> и(ж) позовъ, прє(з) поводовую сторону<,> по(д)несены(и)<,> є(ст) непорядны(и)<,> албовемъ<,> того по(з)ву на то(т) те(р)минъ<,> выдано(г)[о] не стосоваль<,> и не (з)годиль<,> с по(з)вомъ ωриинальнымъ, до границъ выданнымъ, и больше(и) урочи(с)къ въ по(з)ве пе(р)шомъ<,> анижели въ теперешнемъ<,> спецификоваль<,> а што большая — и(ж) въ позве ωриинальномъ, въ апелюцию ω(д) суду земьского на трыбуналь выточную<,> въписа(н)ны(м) початокъ дукъту<,> ω(д) ве(р)ховинъ речокъ<,> Кра(с)ное<,> Кривое, до котеры(х) жа(д)ного претє(к)стыту<,> никгды не мелъ<,> хочечи взяти написаль<,> а въ другомъ по(д)комо(р)скомъ<,> ти сєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ ма(р)ца<,> десятого днѣя — пофънувъшисє ω(д) ри(ч)ки Ωльшанъки<,> и тутъ у ри(ч)ки Ωльша(н)ки его м(л)<,> пана по(д)коморого постановилъ<,> чого чинити не могль<,> ω што зара(з) в⁶⁷ онъ ча(с) проти(в)ко его м(л)<,> пану по(д)коморєму<,> яко и противько теперешнему акторови<,> протє(с)тациа за(и)шла, и такая вариациа по(з)ву была задавана<,> ты(л)ко же аб акце(с)сориω ω(д) уфунъдованъѣ юри(з)-ди(к)ции [а]пелюциа<,> была допуцона<,> А тепє[р]є(ш)не(г)[о] // а тепєре(ш)-не(г)[о] позву<,> ани с пе(р)шимъ ωриинальнымъ, ани с другимъ по(д)комо(р)скимъ<,> ти сєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ не (з)водиль, великую и (з)на(ч)ную вариацию учиниль<,>. Зачимъ и(ж) въ праве посполито(м)<,> вариациа жа(д)ная ме(ст)ца мети не може<,> теды и за таковы(м) поварованы(м)⁶⁸ по(з)вомъ тая справа<,> прозєккована быти не може, и то(т) позовъ порядны(и) не є(ст)<,>. З ты(х) теды причинъ<,> просила сторона по(з)ваная ω(д) непорядного по(з)ву вольности<,> и(н)шиє ωбороны правныє въцале заховуючи<,>.

А сторона поводовая поведила, и(ж) ильлекгалитатє(м) в то(и) справе задавати не може сторона по(з)ваная<,> звлаща с тоє (ж) рации<,> же сторона поводовая больше(и) положити бы мела<,> в пе(р)шомъ по(з)ве своемъ урочищъ<,> анижели въ теперешнемъ<,>. Албове(м) ежели ква(н)титатємъ сумы якоє въ позовъ вѣложное и ю(ж)-декретомъ комъпробациωни(с) в ораторие ликъвиданътемъ<,> ка(ж)дому ω(д)ступити, а меньшую суму якоє кванътитатємъте(м)⁶⁹ (<) любо ωрииналитє(р)<,> въ позовъ большая вложна бы была<,> <)> єсть во(л)но, поготовью и бо(л)ше(и) ча(с)тє(и) к(г)руньту<,> на меньшо(и) перєставаючи<,> уступити може<,>. И право посполитое того никому не боронить<,> ани того сторона по(з)ваная правомъ указати

⁶⁶ Помилково замѣсть «кравемень» літера «а» виправлена з нерозбѣрливої («ж»?).

⁶⁷ Виправлено з нерозбѣрливого тексту.

⁶⁸ Помилково замѣсть «повариованы(м)».

⁶⁹ Описка замѣсть «кванътитатємъ».

и довести може, кгдажь то е(ст) инь опеќщионе^{69а}⟨,⟩ актори(с) и вьсеє кри(в)ды уступити⁷⁰⟨,⟩ не то(л)ко⁷¹⟨,⟩ бы се ме(н)шоу нагородоу и(н)юрие и(л)ляте коньтенътовати). А ни то и(л)лекгалитати ку(и)ви(с)⁷²⟨,⟩ яко сторона по(з)ваная мети хочеть⟨,⟩ а ни вищю у(л)ло⟨,⟩ аликво дефе(к)ту цитациони(с), але раче(и) неведомстю кгрунътовъ⟨,⟩ абьсенъти(с) па(р)ти(с) акторее и(н) га(к) ди(с)та(н)циа лоци⟨,⟩ резиде(н)ти(с)⟨,⟩ которая се конь-е(к)щионе реи окули(с) субие(к)те а(д)⟨,⟩ ко(н)тикгуйтатемъ фуньди рефере(н)ти(с) уважити и направити може(т)⟨,⟩. Импутари дебе(т). Зачимъ тые е(к)сьцепъцие стороны по(з)ваное жа(д)ное ваги не мають, ани рем па(р)ти(с) а(д)ве(р)се⟨,⟩ стабилире могут. Для чоґ просить сторона поводовая⟨,⟩ абы судъ // абы судъ по(д)комо(р)ски(и), оные за неправьные и нева(ж)ные быти у(з)навъши, стороне по(з)вано(и) въ справе о(д)поведа(т) наказаль⟨,⟩.

177 зв.

Я, по(д)комори(и), коньтрове(р)си(и) сторонъ обохъ выслуhavъши и оные у себе уваживъши, ачъколвекъ сторона по(з)ваная⟨,⟩ и(л)лекгалитатемъ по(з)вови задаетъ⟨,⟩ же бо(л)ше(и) положоно урочискъ въ пе(р)шомъ по(з)ве по(д)комо(р)скомъ, на де(н)десяты(и) м(с)ца ма(р)ца въ року прошломъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)цать второ(м) выданымъ⟨,⟩ анижели въ теперешнемъ, е(д)накъ и(ж) во(д)лугъ самое слушности во(л)но акторови⟨,⟩ с ко(н)сцие(н)циею своею пораховавъшисе, прете(н)сии своеє умне(и)шити⟨,⟩ теды я⟨,⟩ уваживъши⟨,⟩ и(ж) то и(н) оьщионе акторове(и)⁷³ завъше заставае(т)⟨,⟩ не видечи жа(д)ного дефекту в томъ по(з)ве пра(в)ного⁷⁴, о(д)тявъши е(к)сьцепъцие по(з)ваное стороны, пере(д) судомъ моимъ вношоные⟨,⟩ за пра(в)ны(и) оно(го)⁷⁵ у(з)наваю⟨,⟩ и по(з)вано(и) стороне о(д)поведати наказую⟨,⟩. Которо(г)lo декрету⟨,⟩ умоцованые стороны по(з)ваное за правьны(и) не при(и)муючи, о(д) него до суду головьного трыбуналу Любелъского апеловали⟨,⟩ Я-мъ имъ тоє апеляции⟨;⟩ не допустилъ⟨,⟩. А они о попа(р)тѣ еє, кгравамень и о шкоды⟨,⟩ све(д)чилисе⟨,⟩. Я-мъ се тежь репроте(с)товаль⟨,⟩ и(ж) такъ во(д)ле права быти розуме(м).

А в о(д)поведаню то(т) же умоцованы(и) стороны по(з)ваное, заховавъши себе вшелякие обороны правьные въцале⟨,⟩ апеляциомъ и проте(с)тациомъ и(н)те(р)понованымъ ничоґ не дерокгуючи⟨,⟩ сусьпе(н)сии афектоваль, ажъ се за запо(з)ва(н)е(м) пана комо(р)ника⟨,⟩ до по(д)несе(н)я⟨,⟩ и скасованъя уфунъдованъя пре(з) оно(г)lo мимо ли(ст) о(д)рочоны(и) юри(з)ди(к)ции ку шкоде по(з)ваного въ суде головьномъ трыбунальскомъ пре(з) ро(з)судокъ суду трыбунальско(г)lo ко(н)чи(т)⟨,⟩ которое запо(з)ванъе зара(з) передо мьне, по(д)коморимъ, продуковаль⟨,⟩ и ажъ бы декрета теперешние⟨,⟩ в то(и) справе неправьне ферованые, были пре(з) судъ головьны(и) трыбуна(л)ски(и) Любелъски(и) дицидованые⟨,⟩.

178

А сторона // поводовая поведила⟨,⟩ и(ж) сторону по(з)ваную тая су(с)пенъса, а(д) децизионемъ кавъзе⟨,⟩ прозеквенъдарумъ моционумъ еть апеляционумъ и(н)те(р)позитару(м) пре(з) тепе(ре)шнюю сторону по(з)ваную

^{69а} Описка замість «опозиционе».

⁷⁰ Частина слова «ус-» виправлена з нерозбірливого тексту.

⁷¹ Літера «к» виправлена з нерозбірливої букви.

⁷² В цьому слові між складами «ку» та «ви(с)» є ще дві закреслені нерозбірливі літери.

⁷³ Літера «а» виправлена з нерозбірливої букви.

⁷⁴ Частина слова «прав-» написана на місці нерозбірливого тексту.

⁷⁵ Обидві літери «о» виправлені з нерозбірливих букв.

афе(к)тованая, потькати не може, кгдажь справа ка(ж)дая<, > свои(м) торемъ и поря(д)комъ иде(т), и справа справы не гамуе<, > але зостае вьдале' прозеквущи о<, > апелляционни(с) и кгравами(с) стороне по(з)вано(и)<, > и(н) ква(н)ту(м) де юре ко(м)пещиерить<, > ежели прозеквovati буде(т) хотьла<, > бе(з) вшелякое реморы<, > а(к)ции тепере(ш)нее грани(ч)ное стороны поводовое<, >. Прото просить сторона поводовая<, > абы су(д) по(д)комо(р)ски(и)<, > тую су(с)пе(н)сию, яко неправьную стороны по(з)ванное о(д)тявьши, оно(и) skutечьне о(д)поведати наказаль, доводы правьные вьдале себе захова(в)ши.

Я, по(д)коморы(и), коньтрове(р)си(и) сторонъ обохъ выслухавьши и оныя у себе уваживьши<, > су(с)пе(н)су, чере(з) по(з)ваную сторону афектованую, на сторону о(д)ложивьши skutеч(н)не о(д)поведати наказую<, >, которо(г)ло] декрету умоцованые стороны по(з)ванное за пра(в)ны(и) не при(и)муючи<, > о(д) не(г)ло] до суду головьного трыбуналу Любельско(г)ло] апеловали<, >. Я-(м) и(м) тое апелляции не допустилъ<, >. А они о попа(р)твье ее, кграваме(н) и о шкоды све(д)чилисе<, >. Я-(м) се те(ж) репроте(с)товаль, же-мъ такъ во(д)ле права быти розумель<, >.

А ижь се того дьня ку вечорови склонило<, > теды-мъ тую справу во(з)ному выше(и) менованому до дьня завьтreshнего по(д) тою (ж) мо(щ)ю о(д)волати] ро(с)казалемъ<, >. А кгда дьня завьтreshнего два(д)цато(г)ло] мая<, > на тое (ж) ме(ст)це презеньтовалемъсе<, > и сторонъ до справы тому жь во(з)ному приволати ро(с)казалемъ<: >, та(м) е(г)ло] м(л)<: >. панъ Геремияшь Тыша Быковьски(и) именовемъ своимъ<, > и именовемъ урожоны(х) и(х) м(л)<: >. пано(в) Кгабриеля, Павьла<, > и Яна<, > урожоно(г)ло] некгды е(г)ло] м(л)<: >. пана Адама Тыши Быковьско(г)ло] пото(м)ко(в) позосталы(х), летъ не маючихъ, жало(с)не и обытя(ж)ливе протес(с)товальсе<, > противько ве(л)мо(ж)ному // е(г)ло] м(л)<: >. пану каштелянову бельскому, поводови, и е(г)ло] м(л)<: >. пану пе(д)коморему киевському<, > и пану комор(н)икови грани(ч)ному, яко судовымъ, и(ж) и(х) м(л)<: >., межи двома сторонами граници о(д)правуючи<, > трете(и) стороне, сте(н)нико(м), противько правомъ<, > и диспозициомъ я(с)нымъ<, > кгрунть и(х) вла(с)ны(и) о(д)о(и)мую(т)<, > и великие ⁷⁶ оны(м) преюдиция<, > в праве и(х) и диспозиция(х), также ублуженъ ⁷⁷ и у(и)му кгрунтьовъ<, > и(х) вла(с)ны(х) деди(ч)ны(х)<, > Копачовьски(х) чиния(т)<, > оферуючисе правьне о то чинити<, >.

178 зв

Я, по(д)комори(и), репроте(с)товалемъсе<, > и(ж) никому кгрунтьу<, > кгвальтомъ не о(д)о(и)мую и преюдициумъ никому жа(д)ного не чиню<, > але ве(д)лугъ права<, > слушности самое и декрету трыбунальско(г)ло] поступую<, >.

Тамъ же заразомъ сторона поводовая е(г)ло] м(л)<: >. па(н) бе(л)ски(и)<, > проти(в)ко тому жь е(г)ло] м(л)<: >. пану Геремияшови Тыши репротестовальсе<, > и(ж) на вла(с)номъ кгрунтье своемъ, ничиего кгрунтьу себе не привьлащаючи, стануль; и ту жь заразомъ протестовальсе<, > такъ противько е(г)ло] м(л)<: >. пану Геремияшови Тыши Быковьскому<, > вьпере(д)и, и(ж) оны, не будучи яко стеньникъ<, > до справы приволаны(и)<, > вьзявьши ко(н)диктаменъ с прияте(л)ми<, > з слугами и (з) пленипотенгьтами<, > я(с)нео(с)вещоно(г)ло] кня(ж)<: >. е(г)ло] м(л)<: >. Коре(ц)кого<, > о што се те(ж) спольне и проти(в)ко приятелемъ<, > слугамъ и пленипоте(н)томъ правьнымъ,

⁷⁶ Закінчення «-ие» наведено іншим чорнилом на місці нерозбірливого напису.

⁷⁷ Літера «е» виправлена з «и».

на ты(х) границахъ будучимъ, солените(р) све(д)чиль<,> которые спольне, инъ супъпре(с)сиономъ юри(с) а(т)кве ⁷⁸ да(м)нумъ етъ я(к)турамъ<,> ε(г)[о]м(л)⟨:⟩. пана белъско(г)[о]⟨,> яко границъ тыхъ повода<,> хотечи его ко(н)спирационъ ⁷⁹ суа з кгрунъту его ω(д)далити и ω(д)стры(х)нути, ме(ст)це провоженъя дукту<,> загорожаю(т)⟨,>.

179 Репротε(с)товальсе умоцованы(и) стороны по(з)ваное, и(ж) с кольлятералами зъ и(х) м(л)⟨:⟩. паны Тышами жа(д)но(г)[о] ко(н)ди(к)таменъ ⁸⁰ не чиня(т)⟨,> але ко(ж)дому во(л)но правомъ упомина(т)се свое(и)е речи<,> и жаденъ не може права никому заборонити<,>. А въ skutε(ч)номъ ω(д)поведанью<,> то(т) же умоцованы(и) стороны по(з)ва[н]о[е] // по(з)ваное домовляльсе, абы сторона поводовая указала припо(з)вы и реляция вынесе(н)я припо(з)вовъ по стеньниковъ, показуючи то и(с) права посполитого, и (з)слушности самое<,> и(ж) жа(д)ные граници не могутъ быти ω(д)правованые<,> а(ж) бы были всъ кольлятерале(с) вицини<,> припо(з)вани<,> которые бы за таковымъ припо(з)вомъ<,> и стены своеε пильновали<,> и дукътъ такъ поводовое стороны<,> яко и по(з)ваное правъдивъши(и) вы(с)ве(д)чили<,>. Зачимъ поки таковыхъ припо(з)вовъ<,> кольля(к)тералиумъ [!] поводовая сторона<,> леитимε не выведе, петы дукъту ω(д)правова(т) не може. С ты(х) теды причинъ просиль, абы была пре(з) декретъ по(д)комо(р)ски(и)⟨,> поводовая сторона<,> неце(с)ситована до выведенъя припо(з)во(в) стеньниковъ, и(н)шиε ωбороны правъные вьцале заховуючи.

А сторона поводовая поведила, и(ж) сторона по(з)ваная<,> ω ко(н)куре(н)ции, по(з)ванью<,> и те(р)минε стороны стеньниковъ ди(с)цепътации ⁸¹ жа(д)ное чинити, поготовью<,> ани именемъ жа(д)ны(х) ко(н)тровε(р)си(и) вносити и ωны(х) боронити<,> не може<,>:

кгды жъ сте(н)ники тылко до указанъя стень своихъ<,> кгру(н)товы(х), ежели до бли(з)кости добръ и кгрунъту<,> при(н)ципально<,> пово(д)ства грани(ц) належа(т)⟨,> албо нъ<,> по(з)вани бываю(т)⟨,>;

другая — и(ж) кольлятераловъ, до пильнова(н)я стень своихъ за по(з)ваны(м)⟨,> ωсобные ⁸² ωбороны<,> <:(> мимо при(н)ципаловъ самы(х) заставаю(т)⟨:⟩, и ωнымъ самымъ<,> а не при(н)ципаломъ<,> границъ ω припо(з)вахъ и те(р)минε пытагисε належи(т)⟨,>;

третья — и(ж) с по(з)ваннымъ теперешнимъ<,> яко при(н)ципаломъ границъ<,> не ε(ст) финалитε(р)⟨,> децидована, але то(л)ко на: декре(т)ε дире(к)те ре(с)по(н)сио(н)и(с) зави(с)ла, которы(и) про се(н)тенъция<,> дефинитива розумены(и) быти не може(т)⟨;> а где ⁸³ дукътъ кумъ па(р)те при(н)ципали<,> звлща актореа грани(ц) не на(с)тупити, тамъ вьструть кольлятералиумъ па(р)циумъ на(с)тупова(т) не може(т), зачимъ те(ж)⟨,> и ω те(р)мина(х) правъныхъ дисквизициω узнавана быти не може(т).

179 зв. Для чого сторона поводовая проси(т), абы судъ по(д)комо(р)ски(и)⟨,> ω(д)тявъши тые непра(в)ные альлеггациε стороны по(з)ваное, до ωбъеханъя // дукъту и тракъту грани(ц) кгрунътовъ поводовыхъ приступилъ и

⁷⁸ Частина слова «-кв-» виправлена з нерозбірливого тексту.

⁷⁹ Літера «р» виправлена з іншої («ж»?).

⁸⁰ Літера «ε» виправлена з «и».

⁸¹ Літера «ц» виправлена з нерозбірливої букви.

⁸² Літера «ъ» виправлена з нерозбірливої букви.

⁸³ «а где» написано на місці нерозбірливого тексту.

граници тымъ тракътомъ, котрымъ ѿ(д) стороны поводовое проважоны(и) будеть ⁸⁴, пре(з) декретъ сво(и) скончыль.

Я, по(д)комори(и), коньтрове(р)си(и) сторонъ обохъ выслужавъши и оныя добре у себе уваживъши, поневажъз самы(ми) по(з)ваными тая справа еще не е(ст) ско(н)чона, але и(н) декрето дирекъте ре(с)по(н)сиѿни(с) зави(с)-ла<, > теды я, ѿ(д)тявъши тые алеггацие по(з)ваны(х) пленипоте(н)та<, > ѿ припо(з)ванью стеньника<, > пре(з) которого бы се лепъшо(ст) дукту вы(с)-ве(д)чила, вьношоньек<, > кгда жъ тая оборона стеньникови служи(т) самому ѿ(д) себе коньтрове(р)товати<, > и правъне ся боронити, не дерокгуючи ничего оборonomъ правънымъ и доброде(и)ствомъ<, > сте(н)никовъ, которые бы до тое sprawy были припо(з)вани<, > кгда оны(х) приволаю(т)к<, > а хочечи припатритисе дукъто(м) обое(и) стороны<, > и оныя, чи(и) бы былъ з ни(х) слушьне(и)ши(и) и правъне(и)ши(и), пилъне уважити, ду(к)та обое(и) стороне<, > то е(ст) пе(р)ве(и) акторови<, > а поти(м) по(з)ванымъ<, > провадити<, > и оныя докуме(н)та(ми) правъными<, > такъже и све(д)ками провадати наказую.

Которо(г)ло декрету<, > умоцованые стороны по(з)ваное за правъны(и) не при(и)муючи, ѿ(т) него до суду головъного трибуналу Любельско(г)ло апеловали<, >. Я и(н) тое апелацие не допустилемъ. А оны ѿ попа(р)тъе ее, ѿ крваменъ и ѿ шкоды све(д)чилисе<, >. Я-мъ се тежъ репроте(с)товаль<, > жемъ такъ ве(д)ле права быти розумель<, >.

А по то(м) пленипоте(н)тове по(з)ваное стороны именемъ при(н)ципаловъ своихъ солените(р) све(д)чилисе и протес(с)товали противъко е(г)ло м(л)к<.:>. пану по(д)коморему киевъскому, и(ж) е(г)ло м(л)к<.:>. панъ по(д)комори(и) кие(в)ски(и), наказавъши декретомъ своимъ<, > ду(к)та обое(и) стороне ѿ(д)правовати<, > а потомъ, не е(к)зеквовавъши того декрету<, >и дукъту не допустивъши, обое(и) стороне ѿ(д)правити ⁸⁵<, > мунимента<, > мимо право и слушно(ст) и декре(т) сво(и) // сво(и) ю(ж) ферованы(и), по(з)вано(и) стороне права свое указовати наказаль<.:>, которы(х) ачъко(л)векъ сторона по(з)ваная показати не (з)бороняе(т)ся, е(д)накъ и(ж) таки(и) вска(ж) е(г)ло м(л)к<.:> пана по(д)коморого кие(в)ского е(ст) проти(в)ны(и) декретови ферованому, теды ѿ таковое бе(з)пра(в)е проти(в)ко е(г)ло м(л). пану по(д)коморому имене(м) по(з)ваное стороны ра(з) и по(в)торе све(д)чилисе и протес(с)товали, ѿферуючысе пра(в)не ѿ тое чинити. Я, по(д)комори(и), репротес(с)товале(м)се, же мимо право и (с)лушно(ст) ничего не поступаю, але ту(т) на ме(ст)цу хотече видети мунимента и оны(м) се припатрити, чые бы были пра(в)не(и)шыя, не по хворо(с)тахъ, по гора(х), по яруга(х), по болота(х) е(з)дечы, оныя, на коню седечы, чытати и уважати. А и(ж) тое указа(н)е ничего не шкоди(т) позвано(и) стороне, ѿ(в)шемъ бы мело помо(г)чы, е(с)ли су(т) важные и пра(в)ные, теды бы се з ними пленипоте(н)тове крити не мели<.:> За чы(м) се репротес(с)това(л), же ничего проти(в)ко праву и (с)лушно(с)ти не выкročы(л).

А и(ж) дня того ку вечерови се склонило, теды тую справу до дня завтешнего тому жъ во(з)ному по(д) тою (ж) мо(ц)ю ѿ(д)волати ро(с)казале(м). А кгда наза(в)трее дня теперешнего, то е(ст) два(д)ця(т) пе(р)вого мая, я, по(д)комори(и), на тое (ж) ме(ст)це презе(н)това(в)шысе, сторо(н) до sprawy

⁸⁴ Частина слова «-деть-» написана іншим чорнилом на місці нерозбірливого тексту.

⁸⁵ Літера «п» виправлена з іншої («з?»).

приволати ро(с)казале(м), та(м) ε(г)[о] м(л). пань Еремиа(ш) Тыша Быко(в)-ски(и) имене(м) свои(м) и имене(м) урожоны(х) и(х) м(л). пно(в) Кгабриеля, Павла и Яна, урожного зошлого ε(г)[о] м(л). пна Адама Тишы Быко(в)ского пото(м)ко(в) позосталы(х), ле(т) не маючы(х), солените(р) све(д)чыльсе и протε(с)това(л) проти(в)ко ве(л)можному ε(г)[о] м(л). пну каштелянови бе(л)скому, поведови, и ε(г)[о] м(л). пну по(д)коморому кие(в)скому и урадови его, яко су(д)я(м), же юри(с)дицию не на то(м) ме(ст)цу, на которо(м) в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) второ(м) <.>, и ω(в)шомь [!] на ки(л)-коро з луку стреле(н)ε по(д)ле гребε(л)ки ро(з)копаное на (в)ласно(м) кгру(н)-те деди(ч)нѣмь и(х) м(л). пновь Тышо(в) Копачо(в)скы(м) уфуньдовали<.> ωфериучысе такового укри(в)же(н)я // правьне доходити<.> А ε(г)[о] м(л). пань бе(л)ски(и), пе(р)соналите(р) при то(м) же суде по(д)комо(р)скомь стоечы, проти(в)ко тому жь репротε(с)товалъсе, ижъ тепере(ш)няя юри(с)-диция за по(с)танове(н)емь ε(г)[о] м(л). пна по(д)коморого пре(з) сторону поведовую не на и(н)шомь ме(ст)цу выше(и) а(л)бо ниже(и) ре(ч)ки Ω(л)ша(н)ки, але на томъ же вла(с)не ме(ст)цу, где и в року недавно прошло(м) тисеча ше(ст)со(т) три(д)ця(т) второ(м) ε(ст) уфуньдована<.>, для чого де и(л)леггалитате ε(т) нулитате протε(с)тациѡни(с) па(р)ти(с) а(д)ве(р)се ε(г)[о] м(л). пань бе(л)ски(и) итеру(м) све(д)чы(л)се и ωповеда(л).

А по тако(м) занесе(н)ю протε(с)тациѡны(с) сторона поведовая просила, абы я, по(д)коморы(и), све(д)ковъ, чере(з) поведовую сторону в те(и) справе ставлены(х), и(н)ста(р) и(н)квизициѡни(с) выслуха(л). Которы(х) то све(д)-ко(х) [!] я кожного з ни(х) зособна порадне выслуха(в)шы, свяде(ц)тва и(х) списа(в)шы, рукою моею по(д)писале(м) и печат(т)ю по(д)комо(р)скою запечатова(в)шы, поведово(и) стороне в зава(р)те(м) ротуле ω(д)дале(м). С которого ω(д)да(н)я поведовая сторона мене квитовала.

А по то(м) домо(в)лялася, абы стенъники до ты(х) грани(ц) приповзани, меновите впро(д) ε(г)[о] м(л). пнь Геремеиа(ш) Тыша Быко(в)ски(и) и пото(м)-кове небо(ж)чыча ⁸⁶ пна Адама Тышы приволани были. Которы(х) кгда възны до права привола(л), звы(ш)менованы(и) ε(г)[о] м(л). пань бе(л)ски(и), пово(д), пропонова(л) проти(в)ко ωны(м) з по(з)ву свое(г)[о], ω(д) пана по(д)-коморо(г)[о] выдано(г)[о], тымы словы писано(г)[о]:

«Фило(н) Ворони(ч) на Шу(м)ску, по(д)коморы(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Урожоны(м) и(х) м(л). пно(м) Кгабриелеви, Янови и Па(в)лови Тышо(м) Быко(в)ски(м), пото(м)ко(м) и вла(с)ны(м) суки(с)есоро(м) [!] добрь некгды зошло(г)[о] Адама Тышы Быко(в)ского, и урожному ε(г)[о] м(л). пну Геремиашови Тишы Быко(в)скому, яко стрывеви и ωпекунови менованы(х) потомъ-ковъ, и инъши(м) ωпекуномъ ве(р). вашое, тесьтаменътомъ записанымъ, 181 которыхъ имена и про(з)виска в то(м) же // в то(м) же по(з)ве за выражонные мети хотечи<.> и ε(с)ли и(х) собе за потребъны(х) быти розумее(т)ε.

Зве(р)хностю его к(р). м(л)<.> а владзю моею по(д)комо(р)скою<.> с права посполито(г)[о] на мене вложеною, ро(с)казую, абы(с)те в м(с) передо мъною<.> албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъ-

⁸⁶ Описка замість «небо(ж)чыча».

ны(и), то є(ст) д̄ня ѡ(с)м̄на(д)цатого м̄(с̄)ца мая в року теперешнемъ ти-
сеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ на ме(ст)цу томъ, где поводъ на ры(ч)-
це Ѡ(л)шанъце<,> во(д)ле права своего<,> прете(н)дуючого юри(з)ди(к)цію
урядови моему по(д)комо(р)скому фун̄дова(т)<,> укаже(т), ѡб̄ли(ч)не и
завите<,> ку праву и скутечному се усправе(д)ливенью<,> стали на правъ-
ное попа(р)т̄е ве(л)мо(ж)но(г)л̄ ѡ(г)л̄ м̄(л)<:>. пана Ан̄дрей<,> з Дубро-
вици Фи(р)лея<,>, каштеляна белъского, которы(и) в м̄(с)<,> яко пету⁸⁷
с тамътоє стороны ре(ч)ки Ѡ(л)шанъки<,> з̄ь петюю Ѡльшанъскою<,> а з
стеною Ѡбуховъскою<,> з̄ь сеи стороны Ѡльшанъки ѡ(д) Ѡбухова маючое<,>.
И є(с)ли бы(с)те до тоє справы, межи поводомъ а я(с)не ѡ(с)вещонымъ
кня(ж)<,> и(х) м̄(л)<:>. Самоелемъ, сыномъ, и Ев̄фрузыною, цо(р)кою<,>
потомъками зошлого<,> княжати его м̄(л)<:>. Корє(ц)кого, каштеляна во-
лынъского, и кне(ж)ною Самоеловъною Корєцкою<,> и малъжо(н)комъ
ее<,> м̄(л)<:>. є(г)л̄ ѡ(м)л̄(с)<:>. паномъ Ан̄дреемъ<,> з Леш̄на, вєводиче(м)<,>
белъскимъ<,> яко ѡпекуномъ ее, и и(н)шими, въ правє ѡринально(м)<,>
меноваными<,> по(з)ваными, въ справе до ро(з)граниченъя<,> добр̄ь Ѡбу-
ховъскихъ и Ге(р)мановъскихъ з селами, футорами, кгрунътами и прина-
ле(ж)но(с)тя(ми) и(х)<,> ѡ(д) повода по(з)ваны(м) и(н)те(н)товано(и), нале-
жали<,> теды и вм̄(с). тымъ по(з)вомъ до признанъя с тамътоє стороны
ры(ч)ки Ѡ(л)ша(н)ки // петы своеє з̄ь и(х) м̄(л)<:>. кня(ж)ты Корє(ц)кими,

181 зв.

а з сеє стороны възьв̄вши ѡ(д) ре(ч)ки Стугны<,> идучи ре(ч)кою Ѡ(л)шанъ-
кою<,> мимо свою пету, стєну и кгрунътъ Ѡбуховъски(и) при(з)нали, на
де(н) и рокъ, декретомъ уряду по(д)комо(р)ского префикгованы(и), пово(д)
тымъ по(з)вомъ позываєтъ<,> и припозыває(т), гды абы(с)те стали, на то
в̄се судовъне ѡ(д)поведали и усправе(д)ливилисе<,>.

Писанъ въ Шумьску року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого м̄ца
априля<,> п̄(р)вого д̄ня<,>. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ гра-
ни(ч)ны(и) воево(д)ства Киевского<,>».

А по прочитан̄ю то(г)л̄ позъву, дове(д)ши року пре(з) реляцию во(з)-
но(г)л̄ слушного<,> просила сторона поводава пре(з) пленипотенъта свое-
го<,> абы⁸⁸ стороне по(з)вано(и) на пропозицию поводовую справова(т)се
наказано было<,>. По которо(и) пропозиции пленипотенътъ стороны по(з)-
ваное княжати є(г)л̄ ѡ(м)л̄(с)<:>. Корє(ц)кого солєните(р) прете(с)товальсе<,>
проти(в)ко є(г)л̄ ѡ(м)л̄(с)<:>. пану по(д)коморому киевському<,> и урядови его
ѡ то<,> и(ж) є(г)л̄ ѡ(м)л̄(с)<:>. панъ по(д)коморы(и) кие(в)ски(и) з̄ь урядомъ
своимъ не на (с)лушнымъ ме(ст)цу, где ся пята стєнъниковъ сходя(т)<,>
суть стєнъники приволаны<,> албовемъ стє(н)ники мають быти завъше<,>
на п̄ятє<,> схожачо(и)ся кгрунътово(и) до показанъя<,> и еви(н)кова(н)я
стєны привольваны. А до того позовъ листо(в)ны(и) пре(з) реляцыю<,> во(з)-
ного має(т)<,> быти проти(в)ко стєнъникомъ<,> дедукованы(и)<,> которого
прокгре(с)су и(ж) ани сторона поводовая<,> не заховала<,> ани є(г)л̄ ѡ(м)л̄(с)<:>.
панъ по(д)комори(и) киевски(и) з̄ь урядомъ своимъ не, ко(н)сидє-
ровалъ<,>. Ѡ таковы(и) бє(з)правны(и) и(х) м̄(л)<:>. поступокъ ра(з) и по(в)-
торе све(д)чилисе и ѡповедалъ, ѡфєруючи по(з)ваную сторону<,> правъне
ѡ тоє чинити. А его м̄(л)<:>. панъ белъски(и) п̄(р)соналитє(р) будучи,

⁸⁷ Літери «п» і «є» виправлені писарем.

⁸⁸ Літера «б» виправлена з іншої букви.

182 проти(в)ко // [...] ⁸⁹ва(н)є є(г)[о] м(л)⟨.⟩ пна по(д)коморого чинити не є(ст) пови(н)на ани може, кгда (ж) будучи по(з)ваны(м) яко сте(н)ни(к), а не до жа(д)но(г)[о] выдава(н)я сведе(ц)тва в тако(м) те(р)минє и(н)квизиции ставати не може, але раче(и) ти(л)ко стєны своеє и сыно(в)цо(в) свои(х) боронити є(ст) повинє(н). Прото сторона поводова проси(т), абы ѿ(д) таково(и) и(н)квизиции яко па(р)сь ⁹⁰а(д)ве(р)са ⁹¹, кгда (ж) бы то то(л)ко пє(р)моду(м) протє(с)тациѡни(с), а не таки(м) способо(м) учинити ме(л) и бы(л) повинє(н), абы тєды бы(л) репу(л)су(с) а до (с)правова(н)я пра(в)ного декрето(м) бы(л) прити(с)нєны(и).

Я, по(д)коморы(и), туу справу з и(х) м(л)⟨.⟩ пны Тышами, сте(н)никами, до децзии справы при(н)ципа(л)нои, з княжати и(х) м(л). Корє(ц)кими зачатое, су(с)пє(н)дую, складаючи рокъ сторона(м) ѿбо(м), кгда сторона сторону припозове, таки(и), яки(и) с права по(с)полито(г)[о] належати будє(т). Которо(г)[о] декрету є(г)[о] м(л)⟨.⟩ пнь Тыша за пра(в)ны(и) не при(и)муючи, ѿ(д) него до суду голо(в)ного трибуналу // [...] ижъ ⁹² спо(л)ную з собою прє(з) пленипотє(н)ты княжа(т) и(х) м(л). Корє(ц)ких ко(н)спирациєю на затруднє(н)є тоє справы и ку шкоде акторовє(и) пяты зс!! та(м)-тоє стороны ре(ч)ки Ѡ(л)шы(н)ки !! не при(з)навают). Рєпротє(с)това(л)се па(н) Тыша Быко(в)ски(и) имєнє(м) свои(м) и имєнє(м) урожоны(х) пновъ Кгабриеля, Павла и Яна, урожоно(г)[о] зошлого пна Ядама !! Тыши ⁹³ Быко(в)ско(г)[о] пото(м)ко(в) позосталы(х), ле(т) не маючи(х), проти(в)ко поводово(и) стороне и протєстации єго, же жадного коньдикътамину з стороною позваною не чынить, але подлугъ правъ и [с]вои(х) ди(с)позиции я(с)ны(х) целости кгру(н)товъ копачо(в)ски(х) постерегаєтъ. Рєпротє(с)това(л)се умоцованы(и) стороны позъваное, же жа(д)ного з и(х) м(л)ти паны Тишами коньдиктамину не чини(т) // не чини(т), але яко кгрунтьовъ чужихъ у(и)мова(т)и не може(т)⟨,⟩ такъ и ѿбороны поступьковъ пра(в)ны(х) никому заборняти⟨,⟩.

183 А потомъ сторона поводова просила и домавлялє, абымъ я, по(д)комори(и), другихъ кольятераловъ⟨,⟩ то є(ст) ѿ(т)цовъ микольски(х)⟨,⟩ до права приволати ро(с)казаль. Которые кгда были чере(з) того (ж) во(з)но(г)[о] приволани⟨,⟩ тєды пленипотєнть стороны поводовое пропонавалъ противько ѡнымъ с по(з)ву по(д)комо(р)ского, в тые слова писаного⟨.⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) земьли Кие(в)ское. Велебьному въ Бозє ѿ(т)цу Исаиеви Трохимовичови, игуменови мона(с)тыра светого Николы Пустыньского киевьско(г)[о]⟨,⟩ и вьсє(и) капитуле того жь мона(с)тыра.

Звє(р)хностю єго к(р). м(л)⟨:⟩. а владзєю моею по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполитого на мене вложною⟨,⟩ ро(с)казую, абы(с)тє вє(л)⟨.⟩ ваша⟨,⟩ передо мьною⟨,⟩ або урядо(м) моимъ по(д)комо(р)скимъ на де(н)

⁸⁹ Цей аркуш дефектний, обрізаний згори; текст починається від 16-го рядка.

⁹⁰ Літера «ъ» виправлена з «ь».

⁹¹ Літера «в» виправлена з іншої букви.

⁹² Цей аркуш, як зворотний до попереднього, теж дефектний: текст починається з фрагментарно збереженого 15-го рядка.

⁹³ Літера «ы» виправлена з «ш».

и ро(к) певъны(и), то е(ст) дъня два(д)ца(т) ѿ(с)мого м(с)ца фе(в)раля въ року теперешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятомъ<, > на ме(ст)цу томъ, где пово(д) во(д)ле права своего<, > претгъндуючого юри(з)ди(к)цию урядови моему<, > по(д)комо(р)скому<, > фунъдова(т) укажетъ, ѿбъли(ч)не и завите ку праву и (с)кутечному усправе(д)ливеню стали на пра(в)ное попа(р)тъе вельможного е(г)ло(л)м(л)с<: >. пана Андрѣя з Дубровици Фи(р)лея, каштеляна бѣльскаго, которы(и) ве(л)с<: >. вашу, прихилиючисе до де(к)ре(т)у суду головъного трибунальско(г)ло(л)с<, > на ко(н)се(р)ва(т)а(х) воево(д)ства Волыньскаго въ року тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) шостомъ м(с)ца мая пято(г)ло(л) дъня межи поводомъ а мною, по(д)комори(м), и я(с)не ѿ(с)вечоны(ми) княжата(ми)⁹⁴ и(х) м(л)с<: >. Самоелемъ, сыномъ<, > и Евъфрузыною, цо(р)кою<, > пото(м)ка(ми) зошлого кня(ж)с<: >. е(г)ло(л) м(л)с<: >. Корѣ(ц)кого, каштеляна во(л)ы(н)ско(г)ло(л) // во(л)ы(н)ско(г)ло(л)с<, > кня(ж)ною Самоеловъною Корѣ(ц)кою, е(с)че на тотъ ча(с) въ стане пане(н)скомъ будучою, и ѿпекунами кн(ж)тъ и(х) м(л)с<: >. Корѣ(ц)ки(х)с<, > я(с)не ѿ(с)вечоными кня(ж)с<: >. и(х) м(л)с<: >. Ѡ(л)бри(х)томъ<, > Стани(с)лавомъ Радивиломъ<, > канъцлиромъ Велико(г)ло(л) кня(з)тва Лито(в)ско(г)ло(л)с<, > е(г)ло(л)с<, > м(л)с<: >. паномъ Стани(с)лаво(м) Пото(ц)кимъ, воеводою бра(с)лавъскимъ, кня(ж)с<: > е(г)ло(л) м(л)с<: >. Миколаемъ Ча(р)торы(с)кимъ<, > каштеляномъ волыньскимъ, и и(н)шими ѿпекунами и(х) м(л)с<: >.. въ справе пре(з) повода мене, яко су(д)и, менованымъ по(з)ванымъ, яко стороне, до заплаче(н)я пена(м) кгравамини(с) възглядомъ допущѣ(н)я пре(з) мене, по(д)коморого, апеляций ѿ(д) уфунъдованъя юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киевское<, > при ро(з)граниче(н)ю добръ поводовыхъ Ѡбуховъскихъ<, > футоровъ, селъ и приналежностѣ(и), до ни(х) належачихъ<, > и половици села Ѡльшанъки, добръ к(ж)с<: >. и(х) м(л)с<: >. Корѣ(ц)ки(х), и ѿ посаженъе на поводовомъ кгрунтье<, > селъ Кстюковъ, Я(ц)ковъ<, > Кашпоровъки<, > и Мокиевъки по(д) ве(р)ховиною ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акту мое(г)ло(л) по(д)комо(р)ско(г)ло(л), въ року прошломъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ м(с)ца ма(р)ца десятого дъня<, > ѿ(д)правуючимъсе, на вышъменоване конъсе(р)ваты и(н)те(н)товано(и)с<, >. Въ которо(и) справе су(д) трибунальски(и)с<, > тую апеляцию скасова(в)ши, на мене, по(д)коморомъ, пена(м) кграваминисъ сто гривень въсказавъши, тую справу знову до мене, по(д)коморого, albo уряду моего на поле для ро(з)граниченъя добръ поводовыхъ<, > Ѡбуховъски(х) и Ге(р)мановъскихъ, поки се прете(н)сия ѿны(х) въши(р) и въздлужъ ро(с)тегаеть<, > з кгрунътами к(ж)с<: >. и(х)с<. > м(л)с<: >. Корѣ(ц)ки(х), до половици села Ѡльшанъки albo Ѡльшаници правъне належачимъ, и ко(н)тинюва(н)я ты(х) грани(ц) ѿдо(с)лалъ.

Прото поведъ, хочечи // течи яко на(и)пру(д)ше(и) въ ро(з)ница(х) кгрунътовы(х) з кня(ж)с<: >. и(х) м(л)с<: >. Корѣ(ц)кими<, > успокоити, яко те(ж) кне(ж)ну ее м(л)с<: >. Самоеловъну Корѣ(ц)кую<, > по ѿ(д)мене(н)ю стану ее м(л). панѣнскомъ въ станъ ма(л)же(н)ски(и) з бы(т)ностю малъжонъка ее м(л)с<: >. е(г)ло(л) м(л)с<: >. пана Андрѣя Ле(с)чиньско(г)ло(л), воеводича бѣльскаго, ве(л)с<: >. вашу, яко кольятераловъ<, > до пильнованъя стѣны<, > которую маєте ѿ(д) села Тро(с)тенъкис< > має(т)ности своее, з кгрунътами

183зв.

184

⁹⁴ Друга літера «а» виправлена з іншої букви.

поводовыми<,> и ставенъя по(д)даны(х) до выданъя пре(з) нихъ свѣде(ц)т-ва<,> в то(и) мере<,> на те(р)минъ и де(н)⟨,⟩ менованы(и) позываетъ⟨,⟩ и припозываетъ. Прото абы(с)те сами стали и по(д)даны(х) своихъ ставили⟨,⟩ и въ томъ се скутечънѣ усправе(д)ливили⟨,⟩.

Писанъ въ Шу(м)ску року Паньского тисеча ше(ст)со(т) три(д)цать де-вятого м(с)ца генъвара ѿдина(д)цатого днѣя⟨,⟩. Миколз(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевьского⟨,⟩»

А по прочита(н)ю того по(з)ву и по⁹⁵ учиненью пропозиции своеѣ, дове(д)ши сторона по(з)ваная⁹⁶ реляцією во(з)но(г)л[о] вынесенъя по(з)ву того те(р)мину⁹⁷ слушного, просила сторона поводовая⟨,⟩ абы по(з)ваны(м) на позовъ справова(т)се наказано было.

Ω(д) которыхъ то ω(т)цовъ микольски(х)⟨,⟩ то ε(ст) ω(д) велебного в Бо-зе ω(т)ца Исая Трохимовича⟨,⟩ игумена монастыра святого Николы Пусты-ни(н)о(г)л[о] кие(в)ско(г)л[о]⟨,⟩ и въсѣе капитулы того жъ монастыра⟨,⟩ ѿде(н) с поменены(х) зако(н)никовъ велебны(и) ѿте(ц) Семейнъ Камени(ц)ки(и) ѿдо-з)завъшисѣ⁹⁸⟨,⟩ имене(м) ω(т)ца игумена⟨,⟩ и капитулы въсѣе поведиль и с тымъ се де(к)ляровалъ⟨,⟩ же хочеть стены своеѣ ω(д) маѣ(т)ности своеѣ Тро(с)тяньки пильновати⟨,⟩. Теды я, по(д)комори(и), наказую, абы во(д)-лугъ де(к)лярации своеѣ тоѣ стены своеѣ пильновалъ⟨,⟩.

184 зв.

Потомъ поводовая сторона⟨;⟩ просила и домовяласѣ⟨,⟩ абы трети(и) // сте(н)никъ ε(г)л[о] м(л)⟨:⟩. панъ староста белоце(р)ковьски(и) и мещане белоце(р)ковьские были приволаны. Которые кгды были приволани⟨,⟩ теды поводовая сторона чинила противько ѿнымъ пропозицию⁹⁹ с по(з)ву свое(г)л[о] по(д)комо(р)ского, въ тые слова писано(г)л[о]⟨,⟩:

«Филонъ Ворони(ч) на Шумьску, по(д)комори(и) земъли Киевьское.

Ве(л)мо(ж)ному ε(г)л[о] м(л)⟨:⟩. пану Ко(с)та(н)тому Любоми(р)скому⟨,⟩ воеводичови краковьскому, старостѣ белоце(р)ковьскому⟨,⟩ и вамъ, сла-ве(т)нымъ Макъсимови Воробъѣви, во(и)тови, такъже бу(р)ми(с)тро(м), лавъникомъ⟨,⟩ и въсѣму про(с)польству места его к(р). м(л)⟨:⟩. Белое Це(р)к-ви⟨,⟩ которы(х) имена и про(з)ви(с)ка пово(д) за выражонные мети хочечи⟨,⟩.

Зве(р)хно(ст)ю ε(г)л[о] к(р). м(л)⟨:⟩. а мою владжю по(д)комо(р)скою⟨,⟩ с права посполитого на мене вложеною⟨,⟩ ро(с)казую⟨,⟩ абы(с)те вм(с)⟨,⟩ передо мъною албо урядомъ мои(м) по(д)комо(р)скимъ на де(н) и рокъ певъ-Ны(и)⟨,⟩ то ε(ст) днѣя ω(с)могона(д)цать м(с)ца мая в року теперешнемъ ти-сеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)⟨,⟩ на ме(ст)цу томъ, где пово(д) во(д)ле права своего прете(н)дуючого юри(з)ди(к)цию урядови моему по(д)комо(р)ско-му⟨,⟩ фундова(т) укаже(т), ѿбъли(ч)не и завите⟨,⟩ ку праву и скуте(ч)-ному се усправе(д)ливенью⟨,⟩ стали⟨,⟩ на правное попа(р)тѣ ве(л)мо(ж)-но(г)л[о] его м(л)⟨:⟩. пана Анъдрея Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна бель-ско(г)л[о]⟨,⟩ которы(и) вм(с), прихиялючисѣ до декрету суду головьно(г)л[о] трибунальського, на коньсе(р)ватахъ воево(д)ства Волы(н)ско(г)л[о]⟨,⟩ в ро-ку тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) ше(с)томъ м(с)ца мая пято(г)л[о] днѣя⟨:⟩ межѣ поводомъ а мъною, по(д)коморимъ⟨,⟩ и я(с)неω(с)вѣцонными княжаты

⁹⁵ Літера «п» виправлена з «у».

⁹⁶ Літера «в» виправлена з іншої букви.

⁹⁷ Літера «и» виправлена з «я».

⁹⁸ Літера «с» виправлена з іншої букви.

⁹⁹ Літера «з» виправлена з іншої («н»?).

и(х) м(л)<:>. Самоелемъ, сыномъ, и Евфрузыною, цо(р)кою<,> потомъками зошло(г)ло| княжа(т)и е(г)ло| м(л)<:>. Коре(ц)ко(г)ло|<,> каштеляна волынъско(г)ло|<,> и кне(ж)ною Самоеловъною Коре(ц)кою<,> е(с)че на то(т) ча(с) въ стане паненьскомъ будучою<,> и опекунами // -нами кня(жт)<:>

185

и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х)<,> я(с)нео(с)вещеными кня(ж)ты и(х) м(л)<:>. О(л)бри(х)томъ<,> Стани(с)лавомъ Радивиломъ<,> канцлиромъ Великого кня(з)тва Литовъского<,> его м(л)<:>. пано(м) Стани(с)лаво(м) Пото(ц)кимъ, воеводою бра(с)лавъскимъ, кня(ж)те(м) е(г)ло| м(л)<:>. Миколаемъ Ча(р)тори(с)кимъ, каштеляно(м) волынъскимъ, и и(н)шими опекунами и(х) м(л)<:>. А то въ справе пре(з) повода<,> мне, яко судови<,> а менованымъ по(з)ванымъ, яко стороне, до заплаченъя пенамъ кграваминись възглядомъ допущенъя пре(з) мене, по(д)коморого<,> апелации о(д) уфундова(н)я юри(с)ди(к)ции стороне по(з)вано(и) на воево(д)ство Киев(в)ское при ро(з)граниченъю добръ поводовых(х) Обуховъскихъ<,> футоровъ, сель и принале(ж)носте(и)<,> до нихъ належачихъ<,> а половицею села О(л)ша(н)ки, добръ княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х)<,> и о посаже(н)е на кгрунъте поводовомъ сель<,> Ко(с)тюковъ, Яцекъ, Кашпоровъки<,> и Мокиевъки по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)мине акъту моего по(д)комо(р)ского<,> въ року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) второмъ<,> м(с)ца ма(р)ца десятого днѣя<,> о(д)правуючимъсе<,> на вышъменованые конъсе(р)ваты<,> и(н)те(н)товано(и)<,>. В которо(и) справе судъ головны(и) трибунальски(и)<,> тую апелацию скасовавъши, на мъне, по(д)коморомъ, пенамъ кграваминись сто гриве(н) въсказа(в)ши, тую справу знову до мене, по(д)коморого, або уряду моего на поле для ро(з)граниченъя добръ поводовых(х) Обуховъскихъ и Ге(р)мановъскихъ<,> поки се прете(н)сия оны(х) въши(р) и въздлужъ<,> ро(с)тегае(т), з кгрунъта(ми) княжа(т) и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кихъ, до половици села О(л)шанъки albo О(л)шаницы<,> правъне належачимъ<,> и континуованъя ты(х) границъ одо(с)лалъ.

Прото теды<,> поводъ, хотечи се яко напру(д)ше(и)<,> в ро(з)ница(х) кгрунътовыхъ з кня(ж)<:>. и(х) м(л)<:>. Коре(ц)кими<,> успокоити<,> яко те(ж) // те(ж)<,> кне(ж)ну ее м(л)<:>. Самоеловъну Коре(ц)кую по о(д)мевенъню стану ее м(л)<:>. пане(н)ского въ станъ мальженъски(и) з бы(т)ностю ма(л)жо(н)ка ее м(л)<:>. е(г)ло| м(л)<:>. пана Анъдрея Лещинско(г)ло|, воеводича белъско(г)ло|<,> вм(с), яко колълятераловъ, до пильнованъя стѣны<,> которую вм(с) маєте<,> о(т) ме(с)та е(г)ло| к(р). м(л)<.> Белое Це(р)кви<,> з кгрунътами поводовыми, и (с)таве(н)я сусѣдовъ своихъ, границъ ведомыхъ, до выданъя пре(з) ни(х) сведе(ц)тва<,> в то(и) мере<,> на те(р)минъ и де(н)менованы(и) позывае(т) и припозывае(т)<,>. Прото абы(с)те стали и тому се въсему при(с)лухали и на коне(ц) усправе(д)ливили.

185 зв.

Писанъ въ Шумъску в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девято(м)<,> м(с)ца априля<,> пе(р)вого днѣя<,>. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киев(в)ского<.>>

А по учиненъю таковое пропозиции умоованы(и) стороны поводовое, дове(д)ши стороне по(з)вано(и) раляциею¹⁰⁰ во(з)ного вынесе(н)я по(з)вута(г)ло| те(р)мину слушно(г)ло|, просила и домовяласе, абы стороне по(з)вано(и) на позовъ справова(т)се наказано было.

¹⁰⁰ Описка, замість «реляцією».

Тамъ же ѿ(д) е(г)л[о] м(л)<:>. пана старо(с)ты и мещанъ белоце(р)ковъски(х) ѿдо(з)вавьшисе<, > славе(т)ны(и) Ма(к)симъ Воробле(в)ски(и), во(и)тъ белоце(р)ко(в)ски(и), декляровалъсе и поведиль, же хоче(т) стѣны своеѣ ѿ(д) места Белое Це(р)кви пильновати<, >. Я, по(д)комори(и), наказую<, > абы во(д)лугъ де(к)лярации своеѣ тоѣ стѣны своеѣ пильноваль<, >.

При которомъ то декрете<, > помененые кольятерале(с) поведили перѣдо мѣною явъне, же то кгрунть не е(г)л[о] м(л)<:>. пана белъско(г)л[о], а(к)тора теперешне(г)л[о]к<, > але пановъ Тышовъ<, > на которомъ юри(з)ди(к)ция тая е(ст) уфундована<, > и тотъ актъ се ѿ(д)правуе(т)к<, > такъ по то(и) туть стороне ры(ч)ки Олѣшаньки<, > яко и по тамто(и)к<, >.

186

При которомъ то выданъ такѡво(г)л[о] свѣде(ц)тва сторона // сторона поводова е(г)л[о] м(л)<:~>. панъ белъски(и), при суде пе(р)соналите(р) будучи, солените(р) све(д)чиласе ¹⁰¹ и ѿповедала<, > на противько звышьпоменены(м) мещаномъ белоце(р)ковъскимъ ѿ то, и(ж) ѿны, не будучи<, > ѿ(д) звышьменованого пана Геремияша Тыши Быковъско(г)л[о] до выдаванья жа(д)но(г)л[о] свѣде(ц)тва<, > запо(з)вани<, > але ты(л)ко ѿ(д) звышьменованого [!] его м(л)<:~>. пана белъского, яко повода и при(н)ципа а рани(и), до пильнованья<, > стѣны и(с) при(з)нанья<, > кольятералитатемъ<, > коньтигуитати(с)к<, > фунъди з е(г)л[о] м(л)<:~>. пано(м) белъскимъ <(:)ежели бы до то(г)л[о]к<, > належали<:~>) суть по(з)вани<, > смели и важилисе мимо справе(д)ливо(ст)к<, > слушно(ст) и право самое<, > ве(н)цьк<, > и противько по(з)вови, ѿ(д) поводовое стороны на себе выданому<, > которы(и) в себе и(н)шую речъ ¹⁰² завераетъ<, > ани жа(д)ного выдаванья прива(т)ного свѣде(ц)тва<, > учинивъши змову, ко(н)спирацию и порозуменье певъное з звы(ш)помененымъ ¹⁰³ е(г)л[о] м(л)<:~>. паномъ Еремияшемъ Тышою Быковъскимъ<, > кгрунть по ѡбои стороне ры(ч)ки Олѣшаньки<, > звышьменованому его м(л)<:~>. пану Тыши яко за е(г)л[о] вѣла(с)ны(и) деди(ч)ны(и)к<, > при(з)на(т)к<, > якожь и(н) фаворемъ етъ ре(м) ипсиусъ при(з)нали<, > з великимъ утяженьем(м), кривъдою и у(и)мою кгрунть е(г)л[о] м(л)<:~>. пана белъско(г)л[о], яко повода границъ<, > немъне(и) те(ж) и проти(в)ко его м(л)<:~>. пану по(д)коморому, яко су(д)и, которы(и) се важиль<, > такую прива(т)ную и(н)квизицию<, > ѿ(д)правова(т) и свѣде(ц)тва в то(и) прива(т)но(м) и(н)квизиции ѿ(д)бирати и(н) преюдициумъ е(г)л[о] м(л)<:~>. пана белъско(г)л[о]к<, > повода, ѿферуючисе з нимъ ѿ то правомъ чинити<, >.

Я, по(д)комори(и), рѣпротѣстовалемъсе, же ничего противько праву не чиню<, > и жа(д)ное и(н)квизиции не ѿ(д)правую<, > кгда жъ помененые // ^{186 зв.} кольятералове сами добровольне бе(з) и(н)квированья моего<, > тоѣ, яко се выже(и) поменило, поведили<, >. Рѣпротѣстовалисе и кольятерале(с), же жа(д)ного коньдиктамину не чинять<. >

А по таковых коньтрове(р)сияхъ сторонъ ѡбохъ<, > поводова сторона<, > просила и домавясасе<, > абы-мъ с пови(н)ности уряду мое(г)л[о] во(д)лугъ де(к)рѣту моего, выже(и) и(н)серованого, дуктъ поводовое стороны ѿ(д)правоваль.

А кгда-мъ се рушилъ з ме(ст)ца уфунъдованое юри(з)ди(к)ции<, > и до долины, на(д) ри(ч)кою Олѣшанькою будучое<, > уеха(в)ши, якобы на ки(л)-

¹⁰¹ Літера «а» виправлена з «ы».

¹⁰² Частина фрази «которы(и) в себе и(н)шую речъ» написана на місці витертого тексту іншим чорнилом; останнє слово повторене ще раз у писарських дужках: («ре(ч)»).

¹⁰³ Літера «з» виправлена з іншої букви.

коро стреленъе з луку приехали, тамъ его м(л)<:). панъ Тыша<,> именемъ своимъ и именемъ урожонихъ пановъ Кгабриеля, Павъла<,> и Яна<,> урожно(г)ло и некгды пана Адама Тыши потомковъ позосталы(х), летъ не маючихъ<,> показавъши<,> вперед) граници авътенъты(ч)ныи<,> з добрами Обуховъскими и Ольшанъскими<,> а з добрами Копачо(в)ски(ми) и(х) м(л)<:). пановъ Тышо(в) деди(ч)ными, о(д) ки(л)кудеса(т) летъ¹⁰⁴ учиненые, и (з)наки грани(ч)ныи починеные и до ты(х) ча(с) знакомите выражоные, оповеда(л)се и протѣ(с)товалъ, и(ж) у ты(х) знаковъ ци(р)ка лимитемъ натурал:мъ флювиумъ<,> Ольшанъка дикъта<,> кгрунъть се Копачовски(и) ко(н)чи(т) з стеною Ольшанъскою<,> готовъ будучи при таковы(х) докуменътахъ я(с)ны(х)<,> пра(в)ны(х) ко(м)пробовати<,> яко такъ е(ст), а не иначе(и)<,>. Та(м) же и пленипотенътове стороны позваное кня(жт) и(х) м(л)<:). Корѣ(ц)ки(х) протѣ(с)товалисе и оповедали, и(ж) у ты(х) знаковъ грани(ч)ны(х), чере(з) его м(л)<:). пана Тышу, яко стенъника, показаны(х)¹⁰⁵<,> стена Копачовская<,> зъ стеною Ольша(н)скою зъходи(т)се<,> и о(д)то(л) кгрунъть Ольша(н)ски(и) починае(т)се<,>

Потомъ ехали е(с)мо на(д) ри(ч)кою Ольша(н)кою¹⁰⁶ селомъ самымъ, на(з)ванымъ О(л)шанъ(кою) // О(л)шанъкою. Тамъ акторъ оповедалъ презъ пленипотенъта своего<,> же тутъ по се(и) стороне кгрунъть его Обуховски(и)<,> и бере(г) ре(ч)ки О(л)ша(н)ки, а по тамъто(и) стороне берегъ ри(ч)ки тое (ж) Ольшанъки кня(жт)<,> и(х) м(л)<:). Корѣ(ц)ки(х), по(з)ваны(х)<,>.

187

И кгды переяхавъши [!] чере(з) село Ольшанъку до валу, которы(и) идетъ чере(з) дорогу и чере(з) ри(ч)ку Ольшанъку въгору на въсход) сонъца<,> до го(с)ти(н)ца, с Триполя до Фастова идучого<,> тамъ у того валу поменены(и) отецъ Камени(ц)ки(и), законъникъ мана(с)тыра светого Николы Пустынъного киевъского, станувъши поведи(л), же тутъ жа(д)ное конътикгуитатемъ е(г)ло] м(л)<:). панъ белъски(и) кгрунътовъ своихъ не маеть, але то наши кгрунъты це(р)ковъные, з обудвухъ сторонъ ри(ч)ки Ольшанъки<,> ажъ до гостинъца Фастовско(г)ло] те(г)нучиисе<,> просечи, абымъ дале(и) не ехалъ въ кгрунъть и(х) це(р)ковъны(и)<,>. Где тамъ же поменены(и) во(и)тъ белоце(р)ковъски(и) о(д)о(з)вавъшисе протестовалъ, же то кгрунъты Белоце(р)ковъские вла(с)ныи<,> а не о(т)цовъ микольскихъ. Дабитуръ и(н) копия<,>.

Теды я<,> не убближаючи ничего ничиему кгрунътови<,> овъшемъ цело-сти и(х) о(с)тере(г)ши, поневажъ не ты(л)ко о(т)цове микольские<,> але и мешане белоце(р)ковские до того кгрунъту приповедаю(т)се<,> а я-мъ повиненъ тамъ ехати, где сторона мене провади(т)<,> теды за стороною по-водовою ехалемъ<,>.

Протѣ(с)товалъсе его м(л)<:). панъ белъски(и), акторъ, о конъдикта-менъ<,> противъко о(т)цомъ<,> и белоце(р)квяномъ<,> и княжатомъ и(х) м(л)<:). по(з)ваны(м). А о(д) кня(жт) и(х) м(л)<:). Корѣ(ц)кихъ, по(з)ваны(х)<,> проти(в)ко протѣ(с)тации<,> пре(з) его м(л)<:). пана белъско(г)ло] учиненое, пленипотенътове соленитеръ репротѣ(с)товалисе<,> и(ж)<,> ани<,> з белоце(р)квяны, ани зъ че(р)нцами микольскими жа(д)ного конъди(к)тами-

¹⁰⁴ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

¹⁰⁵ Літера «к» виправлена з іншої букви.

¹⁰⁶ Літера «к» правлена писарем.

ну не чиня(т)<, > але яко кгру(н)ту // -ту<, > никому привлащати, такъ оборонъ правныхъ забороняти не може(т)<, >. Проте(с)товалисе при томъ<, > и противько мне, по(д)коморому<, > и урядови моему<, > же якобы-мъ<, > не патречи на ди(с)позицие<, > ани докуменъта по(з)ваное стороны<, > за и(н)ста(н)циею<, > якобы не(с)лушною<, > поводовое стороны<, > кгрунъты ¹⁰⁷ вла(с)ные Ольшанские чере(з) кгвальтъ зае(ж)джаю и оды(и)мую<, >. Я-мъ се репроте(с)товаль<, > и(ж) кгвальтомъ кгрунътовъ ничиихъ не зае(ж)джаю<, > але видечи конькуреньтовъ ки(л)ку<, > и спо(р) межи ними самыми о тые кгрунъты<, > теды-(м) с пови(н)ности моее за стороною поводовою ехаль<, >.

Проте(с)товалисе при томъ<, > тые жь пленипотеньтове княжа(т) и(х) м(л)<: >. по(з)ваны(х) и на ме(с)чанъ белоце(р)ковьски(х)<, > и(ж) на (з)мове зъ е(г)[о] м(л)<: >. паномъ каштеляномъ белъски(м)<, > кгру(н)ты Ольшанские и(н) дубиумъ вокують и себе привла(с)чаютъ<, >. Тамъ же поменены(и) во(и)тъ белоце(р)ковьски(и) проте(с)товальсе противько мне, по(д)коморому, и его м(л)<: >. пѣну белъскому, акъторови<, > же якобы(с)мы кква(л)томъ въ кгрунъты Белоце(р)ковьские въехали<, >. Дабитуръ инъ копия<, >. Я-(м) се репроте(с)товаль, же никому-(м) кгвальту не учинилъ<, > але видечи межи конькуреньтами о тотъ кгрунъ(т) споръ, за стороною<, > поводовою ехалемъ.

Тамъ же и о(т) о(т)цовъ микольски(х)<, > тотъ же отець Камени(ц)-ки(и) репроте(с)товальсе, же жа(д)ного коньдиктамину не чинить, але то(л)ко целости кгрунътовъ своихъ це(р)ковныхъ<, > стережетъ<, >. Дабитуръ инъ копия<. > Репроте(с)товальсе тамъ же умоцованы(и) по(з)ваное стороны, же жа(д)ного коньди(к)тамину ни (с) кимъ не чини(т), але межи кольлятералами и конькуреньтами до кгру(н)товъ вла(с)ны(х) // вла(с)ны(х) О(л)шаньски(х), конькуруючи, цело(с)ти кгрунътовъ по(з)ваное стороны перестерегае(т). Репроте(с)товальсе отець Каменицьки(и), же тутъ жа(д)ное конькуре(н)ции ни машъ, але то въла(с)ны(и) кгрунътъ естъ це(р)ковны(и), которого целости стереже(т)<, >.

Потым-е(м) с то(г)[о] ме(ст)ца ехаль тоєю ри(ч)кою Ольша(н)кою, где-мъ на(д)ехаль ставокъ на ри(ч)це Ольша(н)це заняты(и). Тамъ же на(д)ехалемъ Ру(д)ку з левого боку<, > припадающую<, > о которо(и) по(з)ваная сторона поведила<, > же то тамъ с тое Ру(д)ки взялася ри(ч)ка Ольшанька<, >. А акъторъ поведилъ, же то Рудавина<, > которая въ Волшаньку въпадае(т)<, > а то, которую провадитъ<, > естъ ри(ч)ка Ольшанька. Тамъ же межи сторонами обема споръ былъ: акъторъ меноваль, же Ольшанькою провадитъ<, > а по(з)ваные меновали быти ина(к)щимъ про(з)ви(с)комъ<, >.

А потомъ с тамъто(л) едучи тоєю (ж) долиною ри(ч)кою Ольшанькою<, > яко поводъ меноваль<, > указалъ и други(и) ставокъ, присыпаны(и) до кгрунъту<. > яко акъторъ меноваль, Обуховьского<, >. А с тамъто(л)<, > идучи ку горъ тоєю жь долиною и ри(ч)кою<, > ажъ до початьку ее<, > указуючи по лево(и) стороне<, > и менуючи кгрунътомъ своимъ Обуховьскимъ<, > а по право(и) — Ольшаньскимъ. А с тамъто(л)<, > идучи долиною и полемъ<, > на озери(с)ка сухие, zostавуючи две могиле великие<, > а третью малую<, > въ кгрунъте Обуховьскимъ опода(л)<, > и прише(д)ши до гостиньца Фастовьского<, > которы(и)<, > идетъ до Ге(р)мановьки и Обухова, переѣхавъши онъ

¹⁰⁷ Літера «к» виправлена з «в» і «ъ».

въпоперекъ<,> зара(з) въ долъ, а доломъ идучи<,> въ котормъ възяласе ве(р)ховина<,> ру(д)ки<,> с того долу выше(д)ши ишли(с)мо полемъ трохи<,> а потомъ знову въ долъ<,> и въ ве(р)ховину<,> прозываючо(и)е Кривое ричъки<,>. На которо(и) ве(р)ховине указаль ставъки заняты, ѿ которыхъ поведиль<,> пово(д), же на его кгру(н)те // кгрунъте Обуховскомъ суть заняты и села посаженые<,>, меновите Яцъки, Ко(с)тюки, Кашпоровъку<,>.

Потомъ с тамъто(л) идучи дале(и), ѿпу(с)чаючи ѿдѣнь долъ въправѣ<,> а другимъ доломъ идучи<,> и ве(р)ховин[ою]¹⁰⁸ выбрали(с)мося¹⁰⁹ в поле<,>. Потомъ полемъ ажъ до могилы, на которо(и) есть на тотъ ча(с) крыжь<,> указуючи, же то здавна вечистая граница<,> Обуховская. А по(з)ваная сторона поведила, же то нашъ кгрунътъ Ольшански(и)<,>. А ѿ(д) тое могилы дале(и) идучи<,> полемъ пустымъ на ѿзери(с)ка на тотъ ча(с) сухие<,> приехавъши до ве(р)ховины ри(ч)ки Кра(с)ное<,> идучи ри(ч)кою Кра(с)ною ку горъ<,> гдѣ ся ѿна възяла¹¹⁰<,> доломъ<,> и выше(д)ши с того долу<,> стануль акъто(р) на(д) тою ве(р)ховиною<,> Кра(с)ною<,> гдѣ ѿна въла(с)не възяласе. Тамъ же конъчачи дукътъ сво(и)<,> показаль мае(т)ности свое<,> пре(з)небо(ж)чика кня(ж)<:>. Ѳ(с)тро(з)ко(г)ло[л], воеводу киевского, уступлены и декре(т)о(м) присужоные<,> то е(ст) Ге(р)мановъку<,> Пе(р)гоновъку¹¹¹ и Дереме(з)ную<,> недалеко которы(х) Мокиев(в)ка посажона<,> на то(и) же ри(ч)це Кра(с)но(и)<,>. Яко жъ и декрета читаль<,> тамъ же и пяты кгру(н)ту своего Обуховского<,> и Ге(р)мановско(г)ло[л]<,> и пяту Ольшанскую<,> а стену Белоце(р)ковскую<,> идучую ѿ(д) Перепета<,> валу до Узиня и дале(и)<,> меноваль, же певъными урочи(с)чами и ве(р)ховинами иде(т). Тамъ же декляровавъшисе пово(д), же дукътъ сво(и) сконъчилъ, домавлялъсе, абы стѣнникъ его м(л)<:> панъ староста белоце(р)ковски(и) и мещане белоце(р)ковские<,> были до пильнованья стѣны приволаны<,>.

Которые кгды были приволаны<,> теды ѿ(д) нихъ ѿдо(з)вавъшисе то(г) же во(и)тъ белоце(р)ковски(и)<,> межи собою конътрове(р)товали<,>, а меновите: умоцованы(и) стороны поводовое домавлялъсе<,> абы менованы(и) во(и)тъ белоце(р)ковски(и)<,> такъ ѿ(д) его м(л)<:>. пана старосты белоце(р)ковско(г)ло[л]<,> яко и ѿ(д) ма(и)страту // -страту етъ тоциу(с)¹¹² ко(м)мунитати(с) ме(с)та¹¹³ Белое Це(р)кви пленипоте(н)цию, которого¹¹⁴ бы тутъ ставати мо(г)ли пере(д) судо(м) нине(ш)нымъ по(д)комо(р)ски(м)<,>, не хотѣчы и(х) иначе(и) до бороене(н)я тое справы припу(с)тити, указа(л)<,> На шъто поменѣны(и) во(и)тъ поведи(л), же тое пленипоте(н)цию не повинень ему указовати<,>, аbove(м) дня нине(ш)не(г)ло пере(д) пно(м) по(д)коморы(м)¹¹⁴ ѿ(д) е(г)ло[л] м(л). пна старо(с)ты белоце(р)ко(в)ского<,> и меща(н) ставале(м) и декре(т) таковы(и) ѿтрымале(м), абы(м) стѣны своее пи(л)новаль<,>. Я, по(д)коморы(и), ко(н)трове(р)сы(и) сторо(н) ѿбо(х) вы(с)луха(в)шы, ачько(л)ве(к) сторона поводовая домавляе(т)се, жебы во(и)тъ указ(л) пленипоте(н)цию, ѿ(д) е(г)ло[л] м(л). пна старосты и меща(н) собе до тое

¹⁰⁸ Закінчення «-ою» густо перекреслено.

¹⁰⁹ Літера «в» виправлена з «б».

¹¹⁰ Слово написане на місці витертого.

¹¹¹ Пропущена літера: «Пе(р)гоновъку». При цьому літера «г» виправлена з «х».

¹¹² Літера «м» виправлена з іншої «б»?.

¹¹³ Помилково замість «котоною»?

¹¹⁴ Частина тексту «пере(д) пно(м) по(д)-» написана поверх іншого.

справы даную<, > е(д)накъ ижъ дня сегодне(ш)него то(т) же во(и)тъ в то(и) справе става(л)<, > и декретъ на собе таковы(и)<., > абы стѣны своеѣ пи(л)-новаль, ѱ(д)ню(с)на<, > тѣды я, по(д)коморы(и), не потребъну(ю) ¹¹⁵ быти пленипоте(н)щию узна(в)шы, сторона(м) ро(с)пира(н)ю наказую<.

189 зв. А в ро(с)пира(н)ю тотъ же во(и)тъ, юдициалите(р) чере(з) мене пытаны(и), ес(с)ли [!] стѣну кгрунъто(в) свои(х) зъ е(г)ло м(л). пано(м) бе(л)ски(м) мають, которы(и) дире(к)те ся справуючы поведи(л), же зъ е(г)ло мило(ст)ю пано(м) бе(л)ски(м) жадное стѣны кгру(н)товъ своихъ не мають, кгдажъ то естъ власны(и) кгрунътъ нашъ Белоце(р)ковски(и). А поводявая сторона презъ умоцованого своего домавялася, же голые слова у права жа(д)ной ваги мети не могутъ; абы поменены(и) во(и)тъ не голыми словами, але докуме(н)тами пра(в)неми а(л)бо знаками грани(ч)ными я(с)-ными вструту ду(к)тови сторы ¹¹⁶ поводово(и) доводи(л). А ижъ не доводи(т), тѣды абы ѱ(д) кгрунъту того, на которо(м) вструтъ ду(к)тови сторы ¹¹⁷ поводовое чынить, декрето(м) суду по(д)комо(р)ского // ѱ(д)стри(х)-нены(и) и ѱ(д)сужоны(и) бы(л), а тотъ кгрунътъ абы яко вла(с)ны(и) сторы поводовое бы(л) декрето(м) судовы(м) поводови присужоны(и)<.> нонъ ѱбъста(н)те ретрузиѱне ¹¹⁸ па(р)ти(с) адъве(р)се колятерали(с).

А поменены(и) во(и)тъ, въ да(л)шие ко(н)трове(р)сые не (в)даючысе, протѣ(с)тацию то(л)ко таковую<, > проти(в)ко е(г)ло м(л). пну ¹¹⁹ бе(л)сқому, акторови, занку(с)<, > же ду(к)тъ свои(и) в кгру(н)те Белоце(р)ковскомъ ско(н)чыль. А сторона засе поводовая, на то(м) же кгру(н)тѣ ско(н)ченъя ду(к)ту своего стѣны, солените(р) проти(в)ко е(г)ло м(л). пну старости белоце(р)ко(в)скому и мѣщано(м) е(г)ло м(л)<.> белоце(р)ко(в)скимъ, яко стѣ(н)нико(м), све(т)чылъсе, ижъ то(т) кгрунътъ, на которо(м) стоячы ду(к)т свои(и) ско(н)чыла, не ти(л)ко абы не ме(л) быти его ¹²⁰ вла(с)ны(и) деди(ч)-ны(и), але и далѣ(и) ся тра(к)томъ свои(м) ро(з)тягаеть, што для успокоѣ(н)я самого сторона поводовая доброво(л)не упущаеть и ѱно(г)ло ѱ(т)ступуѣ(т). И то, што ко(л)ве(к) стѣ(н)ники выже(и) поменены на то(м) скончоно(м) ду(к)тѣ чыня(т), то все инъ супресиѱне(м) юри(с), преюдициу(м) етъ макъсиму(м) да(м)нумъ сторыны поводовое чынять, змови(в)шысе усъ стѣ(н)ники на шкѱду выже(и) поменѣного повода.

Аже выже(и) поменены колятерале(с) по(ст) пе(р)акта(с) ко(н)трове(р)-сиа(с) суа(с) то(л)ко медианътибу(с) протѣ(с)тациѱнибу(с) суи(с) инъте(р)-позити(с) пе(р)тинаците(р) ѱ(д) суду нине(ш)него по(д)комо(р)ского ѱдошли, да(л)ши(м) декрето(м) ѱного пога(р)жаючы, тѣды сторона выже(и) помене-ная поводовая пре(з) пленипоте(н)та своего выжеи поменѣного пана Крышь-тофа Мишьтуръта просила и правъне домовяласѣ, абы судъ подъкомо(р)-ски(и) на стѣ(н)ныхъ выже(и) поменѣныхъ<, > а то е(ст) на е(г)ло м(л). 190 пану старо(с)те и ме(с)чанахъ // и ме(с)чанахъ белоце(р)ковъски(х) даль-шо(г)ло поступку правъного ѱтримати и во(з)ному сторону противъную до дальшого поступку ѱтриманя приволати ро(с)казаль<.>

¹¹⁵ Літера «у» виправлена з «о».

¹¹⁶ Описка замість «стороны».

¹¹⁷ Частина слова «-он-» виправлена з «ы».

¹¹⁸ Літера «у» виправлена з «е».

¹¹⁹ Літера «у» виправлена з «а».

¹²⁰ Перед цим словом викреслена літера «и».

Я, по(д)комори(и), за домовенъемъсе и правными поступками умо-
цованого стороны поводово(е), до да(л)шого(е), поступку по(з)ваныхъ
правного во(з)ному менованому ра(з)х(е), други(и) и трети(и)х(е), во(д)ле
права(е), приволати ро(с)казале(м). Ω(д) которы(х) поменены(и) во(и)тъх(е),
и(ж) се не ω(т)то(з)ва(л)!(и) и ничого правного пере(д) судомъ моимъ не
въносилъ(е), теды ωны(х), яко праву посполи(т)ому спротивныхъ, по-
водово(и) стороне взда(т) с ко(н)трове(р)си(и) въ зы(с)ку присуженъя
акъторату и да(л)шо(г)о[о] прокгре(с)су суду моего по(д)комо(р)ского в
учиненю и дете(р)минованю¹²¹(е), границъ во(д)лугъ права(е), сыпе(н)я
копъцовъ и чиненъя знаковъ грани(ч)ны(х)х(е), и ωны(х) ве(ч)ны(ми) часы абы
трывали наказанъя(е), с присуженъемъ въла(с)ности кгрунъту(е), о которы(и)
ре(ч) есть(е), бе(ч) въшелякое препедиции въ чиненю грани(ц) и сыпаню
копъцовъ, и постанове(н)ю и(н)ши(х) знаковъ грани(ч)ныхъ пре(з) мена-
ны(х) кольятраловъ, которы(е) будутъ с при(н)ципалите(р) то(е) справы
по(з)ваными правне чинены и по(с)тановлены, допустилемъ на позовъ
по(д)комо(р)ски(и)х(е), ω(д) повода по по(з)ваны(х) вынесены(и), въ тые сло-
ва писаны(и):

«Филонъ Вороничъ на Шумъску, по(д)комори(и) зе(м)ли Кие(в)ское.

Ве(л)мо(ж)ному ε(г)ло[о] м(л)х(е): пану Ко(с)та(н)тому Любоми(р)скому,
воеводичови краковскому, старосте белоце(р)ковъскому(е), и вамъ, сла-
ве(т)нымъ Ма(к)симови Воробеви, во(и)товик(е), также бу(р)мистромъ, лав-
никомъ(е), и въсему посполъству места ε(г)ло[о] к(р). м(л)х(е): Белое Це(р)к-
ви(е), которы(х) имена и про(з)ви(с)ка поводъ за выражоные мети хотечи.

Зве(р)хностю ε(г)ло[о] к(р). м(л)х(е): а мою владзою по(д)комо(р)-
скою¹²², с права посполитого на мене въложоною, ро(с)казую, абы(с)те
вм(с)х(е), передо мною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на рокъ

и де(н) певны(и)х(е), то ε(ст) днъя ω(с)мо(г)ло[о]на(д)ца(т) м(с)ца мая // м(с)ца 190 зв.
мая въ року теперешнемъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девято(м)х(е), на
ме(ст)цу томъ, где поводъ во(д)ле права своего претендуючо(г)ло[о] юри(с)-
ди(к)цию урядови моему(е), по(д)комо(р)скому фунъдова(т) укаже(т)х(е),
ωбли(ч)не и завите ку праву(е), и скуте(ч)ному се успе(р)е(д)ливеню ста-
ли(е), на правное попа(р)тъе ве(л)мо(ж)ного его м(л)х(е): пана Анъдрия
Фи(р)лея з Дубровици, каштеляна белъского, которы(и) в(м)с(е), прихляю-
чисе до декрету суду головного трибунальского, на коньсе(р)ватахъ,
воево(д)ства Во(л)ны(н)ского(е), в року тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) шо(с)то(м)
м(с)ца мая(е), пятого днъя(е), межи поводомъ а мною, по(д)комори(м)х(е) и
я(с)неωсвецоными кн(ж)ты и(х) м(л)х(е): Самоелемъ, сыномъ, и Евфрузы-
ною, цо(р)кою, потомъками зошлого кня(ж)ти ε(г)ло[о] м(л)х(е): Коре(ц)кого,
каштеляна во(л)ны(н)ского(е), и кне(ж)ною Самоеле(в)ною Коре(ц)кою(е),
ε(с)че на тотъ ча(с) въ стане пане(н)ско(м) будучою(е), и опекунами кня-
жа(т) и(х) м(л)х(е): Коре(ц)ки(х) я(с)неω(с)вецоными кня(ж)ты и(х) м(л)х(е):
Ω(л)бри(х)томъ Станиславомъ(е), Радивиломъ(е), канъцлыромъ Велико-
го кня(з)ства Литовского(г)ло[о]х(е), его м(л)х(е): пано(м) Стани(с)лавомъ Пото(ц)-
ким, воеводою бра(с)ла(в)ски(м), княжате(м) ε(г)ло[о] м(л)х(е): <()паном()>

¹²¹ Частина слова «-ми-» виправлена з інших літер.

¹²² Слово написане на місці витертого

Миколає(м) ¹²³ Чарьторыскимъ ¹²⁴<, > каштеляномъ волынскимъ, и и(н)-цими<, > опекунами и(х) м(л)<: >. А то въ справе, пре(з) повода мене, яко судови, а менованымъ по(з)ванымъ, яко стороне, до заплаченъя пена(м) кгравамини(с) възглядомъ допу(с)ченъя пре(з) мене<, > по(д)коморого<, > апелляции ѿ(д) уфундова(н)я юри(з)ди(к)ции стороне по(з)вано(и)<, > на воево(д)ство Киевское при ро(з)граниченъю добръ поводовы(х) Обуховскихъ<, > футоровъ, сель<, > и принадлежносте(и), до ни(х) належачихъ<, > а половицею села Ольшаньки<, > добръ княжа(т) и(х) м(л)<: >. Корє(ц)ки(х), и ѿ посаженъе на кгрунъте поводовомъ сель Костюковъ, Яцекъ, Кашпоровъ<, > и Мокиє(в)ки по ве(р)ховинамъ ре(ч)ки Кра(с)ное, на те(р)минє ак(т)у ¹²⁵ моего по(д)комо(р)ского, в року тисєча ше(ст)сотє три(д)ца(т) //

три(д)ца(т) второ(м) м(с)ѿца ма(р)ця десятого дня ѿ(т)правуючи(м)ся, на вы(ш)менованье ко(н)се(р)вати и(н)те(н)товано(и). В которо(и) справе суд(д) головны(и) трибуна(л)ски(и) тую апелляцию ¹²⁶ скасова(в)шы, на мене, по(д)коморо(м), пена(м) кгравамини(с) сто гривє(н) всказа(в)шы, тую справу знову до мене, по(д)коморого, а(л)бо уряду моего на поле для ро(з)граниче(н)я добръ поводовы(х) Обуховски(х) и Ге(р)мановски(х), поки се прете(н)сыя ѿны(х) вшы(р) и vzdлу(ж) ро(з)тягає(т), з кгру(н)тами и(х) м(л). княжа(т) Корє(ц)ки(х), до половици села О(л)ша(н)ки а(л)бо О(л)шаници правнє належачы(м), и ко(н)тинуѿва(н)я ты(х) грани(ц) ѿдосла(л).

Прото тєды пово(д), хотєчы(с) яко напру(д)ше(и) в розница(х) кгру(н)товы(х) з княжати и(х) м(л). Корє(ц)кими у(с)покоити, яко те(ж) кня(ж)ну єє м(л). Самуєловну Корє(ц)кую по ѿ(д)менєню стану єє м(л). панє(н)ско(г)ло в ста(н) ма(л)же(н)ски(и) з бытно(с)тю ма(л)жо(н)ка єє м(л).<, > є(г)ло м(л). пна Аньдрєя Лєщи(н)ского, воеводича бє(л)ского, вм(с)<: > яко колятерало(в) до пи(л)нованя стєны, которую в. м(л). маєте ѿ(т) места є(г)ло кр. м(л). Белой Цє(р)кви з кгру(н)тами поводовими, и (с)таве(н)я сусєдо(в) свои(х), грани(ц) ведомы(х), до выда(н)я пре(з) ни(х) свєдо(ц)тва в той мєрє, на те(р)ми(н) и де(н) менованы(и) позыває(т) и припозыває(т). Прото абы(с)те стали и тому се всему прислухали, и на конє(ц) усправєдливили.

Писа(н) в Шу(м)ску року тисєча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятого м(с)ѿца априля пє(р)вого дня. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)ни(к) грани(ч)ны(и) воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло».

А по вычитаню того по(з)ву сторона поводовая да(л)шо(г)ло по(с)тупку пра(в)ного на по(з)ваны(х) сказа(н)я домьявля(с)!! Прото я, по(д)коморы(и), за попа(р)те(м) и правнєми поступками стороны поводовое в да(л)шо(м) тоє справы по(с)ту(п)ку в способє зы(с)ку акторатум ¹²⁷ поводово(и) стороне присужаю. И кгда с пови(н)ности уряду моє(г)ло // до чыненя и детє(р)минованя грани(ц) во(д)лу(г) и(н)фо(р)мации пра(в)ное, сыпа(н)я коцпо(в) и чыне(н)я и(н)шы(х) знаковъ грани(ч)ны(х)<: > з княжати и(х) м(л). Корє(ц)ки(ми), справы при(н)ципа(л)ное грани(ч)ное позваными, при(с)туплю, абы жа(д)ная препєдиция в чыненю грани(ц) и сыпа(н)ю коп-

¹²³ Слово написане на місці витєртого.

¹²⁴ Початок слова «Ча» виправлений з іншого.

¹²⁵ Початок слова «ак» виправлений з інших літє,

¹²⁶ Літера «п» виправлена з «пп».

¹²⁷ Описка замість «акторатъ».

цо(в) и и(н)шы(х) знако(в) грани(ч)ны(х) пре(з) поменены(х) колятерало(в) не была чинена, ѿ(в)шємъ тые границы абы ве(ч)неми часы за пра(в)ныє, слу(ш)ныє и важныє были триманы, на(и)дую<, >.

А по ѿтрима(н)ю чере(з) сторону по(з)воводую такового зы(с)ку умоцованы(и) стороны по(з)ваное княжаты и(х) м(л). Корє(ц)ки(х) солєните(р) протєстова(л)ся ѿ нева(ж)ности такъ дук(к)ту акторового, яко и акту всего, пре(з) є(г)л[о] м(л). пна по(д)коморого кие(в)ского и ура(д) его по(с)тановленого, аbove(м) яко по(з)воводая сторона, проти(в)ко право(м) и ди(с)позиция(м) ¹²⁸ я(с)ны(м) по(з)вованое стороны продукованы(м), дукть сво(и) неправне ѿ(д)правовала, такъ его млть панъ по(д)коморы кие(в)ски(и) з ¹²⁹ урадо(м) ¹³⁰ сво(и)м) неправне тотъ дукть ѿбеждаль [!] з ублизе(н)ємъ великимъ и ущи(р)бко(м) немалымъ кгрунтьтовъ дедичныхъ Ѡльшаньскихъ княжа(т) и(х) милости Корєцькихъ<.>

Я, подькоморы(и), репротє(с)товале(м)се, же-(м) ничого противко праву не выкрочы(л), але за стороною по(з)воводую, яко и куды дукть сво(и) провадила и подобєнъству местць ѿказовала, ехалємъ. Репротєствовальсе и є(г)л[о] м(л). пнь бє(л)ски(и), же не (с) княжате(м) є(г)л[о] мл(с)ть справу має(т), але стє(н)никами. Дабиту(р) и(н) копия. Репротє(с)това(л)се такъ же ¹³¹ при то(м) плєнипотє(нт) // плєнипотє(н)ть стороны по(з)ваное кня(ж)и<.> и(х) м(л). Корє(ц)кихъ<, > и(ж) княжата и(х) м(л)<.> не мають жа(д)ного ни (с) кимъ коньдиктамину, але целости кгрунтьтовъ своихъ вла(с)ныхъ деди(ч)ныхъ Ѡльшаньскихъ перєстерєгаю(т).

192

А ижъ ся то(г)л[о] днья спо(з)нило, тєды тую справу по(д) тою жъ мо(ц)ю помененому по(з)ному до дня понеделькового<, > то є(ст) два(д)ца(т) третєго мая, ѿ(т)волати и лимитовати ро(с)казалємъ<, >. А кгды днья два(д)ца(т) третєго мая я, по(д)комори(и), во(д)лугъ декрету моего выже(и) и(н)серованого<, > по ѿ(д)правєнью дук(к)ту по(з)вованое стороны дукть по(з)ваное стороны ѿ(т)правовати хотєчи выехалємъ, и на мє(ст)цу, чере(з) по(з)ваную сторону указаномъ, вполъ Рудавины по(д) городи(с)чємъ, на(з)ваны(м) Мурулемъ<, > гдє три пяты кгрунтьтовъ, то є(ст) кгрунтьту Ѡльшани(ц)кого<, > кгрунтьту Белоцє(р)ковьско(г)л[о]<, > и кгрунтьту Ѡбуховьского, яко по(з)ваная сторона быти мєновала коньтикуитатємъ суамъ маю(т), станулє(м).

Тамъ по(з)воводая сторона его м(л)<.> панъ бельски(и) солєните(р) протє(с)товальсе ѿ то, и(ж) сторона по(з)ваная княжа(т)а и(х) м(л)<.> Корє(ц)киє, пре(з) плєнипотє(н)товъ своихъ<, > хотєчи провадити дукть сво(и), на вьла(с)номъ кгрунтьтє по(з)вованомъ Ѡбуховьскомъ станула<, > и ѿ(д)то(л) пята свою брати хоче(т) ку ублизе(н)ю вла(с)ности кгрунтьту акторового Ѡбухо(в)ского и Гє(р)мановьско(г)л[о]<, >. Противко которо(и) протє(с)таци и умоцованє стороны по(з)ваное репротє(с)товалисе, и(ж) жа(д)но(г)л[о] ублизєнъямъ кгрунтьтовъ по(з)вованымъ не чиню(т), але по(д)лугъ правъ сво(и)хъ дукть и(с)то(т)ны(и) и рєгєльны(и) провадя(т) и целости кгрунтьту Ѡльшаньского перєстерєгаю(т)<.>

А потомъ ѿ(д) стороны по(з)ваное княжа(т) и(х) м(л)<.>. Корє(ц)ки(х) плєнипотє(н)тове<, > домавялисе и просили, // абы по(д)лугъ по(з)во(в) выда-

192 зв.

¹²⁸ Літера «я» виправлена з «є».

¹²⁹ Сполучник «з» виправлений з іншої літери.

¹³⁰ Літера «у» виправлена з іншої букви.

¹³¹ Слово вписане над рядком.

ны(х) и реляци(и) описаны(х) колълятерале(с)<,> то є(ст) є(г) [о] м(л)<:>. панъ староста белоцеко(в)ски(и)<,> [!] и мешане белоце(р)ковские были до прозектованья sprawy приволаны<,> указуючи то, и(ж) любо днья оно(г)-да(ш)него коньдёмьната на є(г) [о] м(л)<:>. пану старосте и ме(с)чанахъ белоце(р)ковскихъ станула, о(д)накъ ижъ на то(т) ча(с) поводова сторона дукътъ сво(и) о(д)правовала<,> а тепе(р) по(з)ваная сторона дукътъ сво(и) о(д)правуе; ве(н)ць и(ж) с права посполито(г) [о] <,> акция акции<,> не гамуе(т), для того (ж) до пильнованья стены колълятерале(с) слушьне мають быти припущены<,>. А кгда менованые колълятерале(с) были до права приволаны, теды пленипоте(н)тове кня(жт) и(х) м(л)<:> Коре(ц)кихъ пропововали противько оны(м) с по(з)ву своего по(д)комо(р)ского, по ни(х) выдано(г) [о]!, въ тые слова писаного<,>:

«Филонъ Вороничъ, по(д)комо(р)и(и) воево(д)ства Киевско(г) [о] <,>.

Я(с)невельмо(ж)ному его м(л)<:> пану Ко(с)танътему Любоми(р)скому<,> старосте белоце(р)ковскому, зо вьси(х) добръ вм(с)<,> лежачихъ и рухомы(х).

Зве(р)хно(с)тю є(г) [о] к(р). м(л)<:>. а вьладзою уряду моего по(д)комо(р)ского приказую, абы(с) вм(с) передо (м)ною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на те(р)минѣ грани(ч)номъ, где те(р)минъ грани(ч)ны(и)<,> днья о(с)мьна(д)цатого м(с)ца мая въ року нинешнемъ тисеча ше(ст)со(т) три(д)ца(т) девятюмъ въ справе, чере(з) ве(л)мо(ж)но(г) [о] его м(л)<:>. пана Анъдрея з Дубровици Фи(р)лея, каштеляна бельского<,> я(с)нео(с)вещаному княжа(т)и его м(л)<:>. Самоелеви Коре(ц)кому, дедичови добръ села Олъшаньки<,> и его принале(ж)но(с)ти, до ро(з)граниченья кгрунъту его Обуховско(г) [о] з добрами и кгрунътами олъшани(ц)кими задано(и), о(т)правоватисѣ будеть ¹³², на ме(ст)цу томъ // томъ, где пята кгрунъту старо(с)тва вм(с). места Белое Цѣ(р)кви зъ пятою кгрунъту Олъшани(ц)кого, и кгрунъту Обуховского зъходитсѣ<,> о(б)ъли(ч)не и завите самъ сталь на и(н)ста(н)цию того жъ поменено(г) [о] княжа(т)и его м(л)<:>, которы(и) с притомъностю ошекуновъ своихъ<,> вм(с)., яко колъля(т)ерало(в) ¹³³<,> до ставенья во(и)та и ме(с)чанъ белоце(р)ковскихъ для пильнованья и при(з)нанья стены и пяты кгрунъту староства вм(с)<:> Белоце(р)ковского зъ кгрунътомъ повода теперешнего<,> Олъшаницкимъ и се(л), до Олъшаньки належачихъ, з кгрунътомъ Обуховски(м), пре(з) во(и)та и ме(с)чанъ белоце(р)ковски(х) староства своего абы(с) вм(с). сталь<,> стену и пе(т)у зъ кгрунътомъ повода теперешнего Олъшани(ц)кимъ и селами, до Олъшаньки належачими, зъ кгрунътомъ староства в.м(ст) Белоце(р)ковского [о] а кгрунътомъ Обуховски(м) пре(з) во(и)та и мешанъ белоце(р)ковски(х) при(з)наль, пре(з) ты(х) же и сведе(ц)тво в то(и) справе выдалъ, яко то вм(с). шире(и) на те(р)минѣ часу права </> шире(и) </> декляровано будѣ(т)<,>.

Писанъ в Ы(р)жищове м(с)ца ма(р)ца пятого днья<,>. Микола(и) Гучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевского<,>.

По которо(и) то таково(и) пропозиции его м(л)<:>. панъ бельски(и), о(д)о(з)вавьшисѣ пре(з) пленипотенъта своего<,> яко акъторъ ка(в)зе кгра-

¹³² Літера «е» виправлена з «у».

¹³³ Можливо, далі пропущене слово «позыває(т)»?

нищерумъ, поведилъ<,> и(ж) мещане<,> белоце(р)ковские про колълятералибусъ<,> розумены, а затымъ ¹³⁴ и до sprawy его и(н) па(с)су припу(ш)-чены быти не могутъ<,> а звлща ¹³⁵ и(н) ремъ етъ па(р)те(м) теперешнее стороны по(з)ваное<,> кня(ж)к<,> е(г)lоl м(л)к<:>. Корє(ц)кого<,>: Албовемъ будучи танъквямъ колълятерале(с) ѿ(д) его м(л)к<:> пана белъского, яко повода грани(ц), а(д) аспицие(н)думъ париетемъ ¹³⁶ припо(з)ваны, е(к)съ конътрове(р)си(с) серии(с)//супо(р)не ѿ(д)ше(д)ши, ѿ(д) суду люкру(м) ка(в)зе суумъ абъюдикациѳне фунди по(з)волили дати ¹³⁷ на собе ѿтримати<,> за которымъ ѿтрыма(н)емъ зы(с)ку такового а(д)юдикациѳ проприетати(с) фунди конътрове(р)си про па(р)те стороны поводовое, а то е(ст) е(г)lоl м(л)к<:>. пана белъско(г)lоl, станула<,>. Зачимъ сторона по(з)ваная кня(ж) е(г)lоl м(л)к<:>. Корє(ц)ки(и) тоє стороны<,> яко е(г)lоl м(л)к<:>. пана старосты белоце(р)ковско(г)lоl<,> такъ и мещанъ белоце(р)ковскихъ про колълятералибусъ и(н) субъсиднумъ кавъзе суе адъ презенъсь брати не може(т), кгдажь ѿбстанъте<,> абъюдикациѳне проприетати(с) фунди конътикгуитате<,> адиаценътись ю(ж) и(н) статусу колълятералитати(с) е(с)се дезинуцътъ и про колълятералибусъ габери нонъ по(с)сунътъ. Для чого сторона поводовая<,> проси(т), абы ѿ(д)кинены были<,> а сторона поводовая<,> абы ¹³⁸ в утве(р)женью<,> дукъту своего, южь выведеного, ну(л)ля<,> ретрузиѳне етъ имъпетициѳне ѿбстанъте цале зоставала<.>

Я; по(д)коморы(и), конътрове(р)си(и) сторонъ ѿбудвухъ, поводовое пре(з) урожны(х) пановъ Юзефа Сени(ц)кого<,> комо(р)ника грани(ч)ного повету Луцъко(г)lоl<,> и Крыштофа Шеня(в)ского, а по(з)ваная е(г)lоl м(л)к<:>. панъ староста белоце(р)ко(в)ски(и) и мещане белоце(р)ковские<,>— пре(з) того жъ во(и)та белоце(р)ковско(г)lоl славе(т)но(г)lоl Ма(к)сима Воробле(в)ского<,> а его м(л)к<:>. панъ белъски(и) — пре(з) умоцовано(г)lоl своего<,> шляхе(т)но(г)lоl пана Крыштофа Миш(т)у(р)та<,> до суду моего въношонныхъ выслухавъши<,> и ѿны д(о)бре у себе уваживъши<,> ачъко(л)-векъ<,> ка(в)зы<,> при(н)ципальное сторона поводовая его м(л)к<:>. панъ белъски(и) задає(т) тоє менованымъ колълятераломъ его м(л)к<:>. пану старос(г)е и мещаномъ белоце(р)ковски(м), же ю(ж) дъня ѿно(г)да(ш)не(г)lоl// ѿно(г)дашне(г)lоl при (с)конъченъю дукъту поводовое стороны его м(л)к<:> пана белъско(г)lоl су(т) възданы, за которымъ възданъемъ не мели бы юже ничего дукътови<,> будучи юре викти<,> ко(н)традиковати<,> е(д)накъ и(ж) тоє възда(н)е не ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л)к<:>. Корє(ц)ки(х)к<,> которые ду(к)тъ сво(и) ѿ(т)правова(т) почали<,> але ѿ(д) самого<,> ка(в)зе при(н)ципали(с) акътора его м(л)к<:>. пана бе(л)ско(г)lоl сталосє при ѿ(д)правова(н)ю дукъту его м(л)к<:>., тєды я, не вѣдаючисє ничего въ кокгнициѳю того зы(с)ку, поневажъ справа sprawy не гамуетъ, по(з)ваны(х) е(г)lоl м(л)к<:>. пана старосты белоце(р)ковского и мещанъ до sprawy припущаю<,> и ѿнымъ ро(с)-пира(т)сє наказує.> Которого декрету е(г)lоl м(л)к<:>. панъ белъски(и) за правъны(и) не при(и)мующи, ѿ(д) него до суду голо(в)но(г)lоl трибуналу Любелъского аполоваль[!]. Я-(м) ему тоє апелляциѳ не допустилъ<,>. А е(г)lоl м(л)к<:>. пленипотенътъ де прозекве(н)да кгравамине етъ дамъ-

¹³⁴ Літера «з» виправлена з іншої букви.

¹³⁵ Описка замість «звлща»?

¹³⁶ Над словом між літерами «р» та «и» закреслена виносна «н».

¹³⁷ Далі пропущений сполучник «и»?

¹³⁸ Літера «а» виправлена з іншої букви.

ни(с) протє(с)товальсє<, >. Я-мъ сє тє(ж) репротє(с)товаль, же-мъ такъ ве(д)лє права быти розумель<.>

Та(м)¹³⁹ же во(и)тъ белоце(р)ко(в)ски(и) именємъ є(г)л[о] м(л)<:>. пана старосты и мещанъ белоце(р)ковъски(х) протє(с)товальсє де нулитате люк-ри<, > дня ѿно(г)дашнего учиненого<, >. А при таково(и) и(н)тє(р)понова-но(и)<(:) любо не допушоно(и) < > апеляций сторона поводовая<, > є(г)л[о] м(л)<:>. панъ белъски(и) соленитє(р) протє(с)товальсє<:> такъ напротивъко кня(ж)<:>. є(г)л[о]<:> м(л)<:>. Корє(ц)кому, по(з)ваному при(н)ципалови гра-ницъ<, > яко тежъ и противъ є(г)л[о] м(л)<.> пану старостє белоце(р)ковъско-му и мещаномъ его белоце(р)ковъскимъ, яко стєньникомъ, ѿ то, и(ж) и(х) м(л)<:>. ѿбєдвє стороны, възя(в)ши пре(з) себе конъдиктамє(н) и ко(н)спи-рацию спольную<, > на вьла(с)номъ кгрунъте акъторовомъ Ѡбуховскомъ
194 зв. пятау себе при(з)наваю(т), // звла(с)ча плєнипотє(н)товє кня(ж)<:>. є(г)л[о] м(л)<:>. Корє(ц)кого инъ ремъ атъквє фаворємъ мещанъ белоце(р)ковъски(х), з которыми¹⁴⁰ є(г)л[о] м(л)<:>. панъ белъски(и), акъторъ границъ тепереш-нихъ<, > коми(с)сиєю<, > екъсь суѿ акъторату, будучи ѿ(д) нихъ въ кгрунъ-тажъ свои(х) ути(с)нены(и), ѿ(д)правова(т) въ ты(х) же часєхъ коро(т)ки(х) и(н)тє(н)дитъ<, >. А умоцованыє кня(жт) и(х) м(л)<:>. Корєцкихъ<, > такъже є(г)л[о] м(л)<:>. пана старосты белоце(р)ковъского и мещанъ белоце(р)ко(в)-ски(х) противъко протє(с)тации є(г)л[о] м(л)<:>. пана бе(л)ского протє(с)това-лисє и ѿповєдали и репротєствовалисє<, > и(ж) жа(д)но(г)л[о] ко(н)диктамину не чиня(т)<, > але целостти<, > и вьла(с)нос(т)и кгрунътовъ своихъ перестере-гаю(т)<, >.

А въ ро(с)пиранью во(и)тъ белоце(р)ковъски(и)<, > славетъны(и) Макъ-симъ Вороблевъски(и)<, > зъ бурьми(с)трами мє(с)та Белѿє Цє(р)кви<, > Стефаномъ¹⁴¹ Добролежею и Ѡлєшъкомъ Доли(н)никомъ<, > такъже и дру-ги(ми) мещаны<, > Лукьяномъ Доли(н)никомъ зъ Ру(т)ка и Ва(с)комъ Пинь-чукомъ<, > с Пи(н)чукѿвъ<, > будучи пре(з) мене юдициалитє(р) пытаны<, > чии(х) бы тутъ кгрунътовъ конъкуре(н)циа тутъ на то(м) мє(ст)цу была<, > которые повєдили<, > же тутъ три стєны схожаю(т)сє ѿколо тоє Ру(д)ки: ѿ(д)на Белоце(р)ковъская<, > другая є(г)л[о] м(л)<:>. пана белъско(г)л[о] Ѡбу-ховъская<, > гдє городище стои(т), а третая Ѡльшанъская<, > кня(жт)<:> и(х) м(л)<.>. Корє(ц)ки(х). И то де(к)ляровали<, > же тутъ по то(и) сторонє Ру(д)ки зъ кня(ж)ты и(х) м(л)<.>. Корє(ц)кими жа(д)ное конътикгуитатємъ кгрунътовъ не мають<, > ты(л)ко далє(и)<, > гдє пово(д) дукътъ сво(и) сконъ-чиль.

А по то(м) плєнипотєнътовє¹⁴² кня(жт)<:>. и(х) м(л)<:>. Корєцкихъ провадили дукътъ ѿ(д) того мє(ст)ца Рудавиною мимо Крыницу Кипячую
195 на вьсхо(д) со(н)ца, мєнучи быти тоє Рудавины по право(и) сторонє // сторонє берє(г) є(г)л[о] м(л)<:>. пана бе(л)ско(г)л[о] <, > а по лево(и) кня(жт) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ<, >.

При которомъ ѿбє(ж)дже(н)ю дукъту, пре(з) плєнипотєнътовъ кня(жт)<:> и(х) м(л)<:>. Корє(ц)кихъ<, > его м(л)<:>. пану по(д)коморому показовано(го), итерумъ а(т)квє итерумъ<, > є(г)л[о] м(л)<:>. панъ белъски(и)<, >

¹³⁹ Виносна «м» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁰ Літера «и» виправлена з «ъ».

¹⁴¹ Літера «ф» виправлена з «п».

¹⁴² Літера «п» виправлена з іншої; за нею закрєслєна щє одна нерозбїрлива виносна літера.

протывко звышпомененымъ особомъ све(д)чить и шведеае(т), и(ж) за таковою коньянве(н)щиєю<, > albo раче(и) коньспирациую и не(с)лушнымъ при(з)наваньемъ мещанъ белоце(р)ковскихъ кня(ж)к(и)<: > е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. Корє(ц)ки(и)к(и)<, > дукътъ сво(и) провадитъ и зає(ж)джаєтъ вьла(с)нымъ кгрунъ- томъ Обуховскимъ и Ге(р)мановскимъ его м(л)к(и)<: >. пана белъского<, > его м(л)к(и)<: >. пана по(д)коморого шнымъ провадя(т)к(и)<, > а на(д)то еще, же самую ри(ч)ку, на(з)ваную Кра(с)ною¹⁴³<, > не рьчкою, але ве(р)ховиною ее, и урочи(с)ко иньшимъ про(з)ви(с)комъ<, > а не тымъ, яко е(ст) здавна на(з)ваное, быти менуютъ и пере(д) его м(л)к(и)<: >. пано(м) по(д)коморимъ показую(т) инь преюдициумъ етъ дамьнымъ акьтори(с) и а(д) фаворемъ цита(те) па(р)ти(с)¹⁴⁴, а то е(ст) кня(ж)к(и)<: > е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. то чинячи<, >. Яко се то въ томъ трактѣ дукъту стороны позваное я(с)не указує, же и дале(и) то(т) дукътъ провадечи<, > не только самые кгрунъты стороны поводовое<, > але и села его вла(с)ные, яко Дереме(з)ная и Пе(р)гоновъка¹⁴⁵<, > албове(н)ць кгрунъты вьсь ты(х) сель<(:) > бе(з) которыхъ шбы(и)тися<, > тые села не могутъ<, > ани селами на(з)ваные бе(з) кгрунътовъ бы(т) не¹⁴⁶ могутъ<: >> ажъ по(д) самые плоты и халупы ты(х) сель зає(ж)джаютъ. Ш(т)о и въ томъ трактѣ поведь е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. панъ белъски(и)к(и)<, > прекавендо и(н)де(м)ни(т)а(т)и сую яко сольленьнемъ протестационемъ самъ чинить<, > такъ и протывко и(х) протє(с)тациоумъ¹⁴⁷ нева(ж)нымъ репротє(с)тациою свою заноси(т), и(ж) ш(т)о ко(л)векъ въ томъ трактѣ дукъту<, > ш(д) кня(ж)к(и)<: > е(г)л(о) м(л)к(и)<: > яко по(з)вано(г)л(о) албове(н)ць//ве(н)ць ш(д) пленипотє(н)товъ е(г)л(о) дєє(т)се, то вьсе и(н) коньдиктаминє<, > з вьшъ- меноваными стє(н)никами и(н) преюдициумъ етъ дамьнымъ его м(л)к(и)<: >. пана белъского, акьтора кавъзе кгранициорумъ¹⁴⁸, дєє(т)се. И ш(т)о тое вьсе, видечи бы(ти) неслушнє и неправнє, коньтра шмєне юсь етъ еквумъ<, > ажъ до (с)коньногого пре(з) по(з)вано(г)л(о) кня(ж)к(и)<: > е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. Корєцького дукъту и не(с)лушного зає(ж)джанья во вьсомъ трактѣ кгрунъ- товъ вьла(с)ныхъ его м(л)к(и)<: >. пана белъского, акьтора, со(л)ленъните(р) такъ протывко кня(ж) е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. самому албовеньць пленипотєнтьтомъ его<, > яко протывко вьсимъ стєнъникомъ, ш(д) кня(ж) е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. по(з)ванымъ звышъменованымъ<, > его м(л)к(и)<: >. па(н) белъски(и), акьторъ, кавъзе гую(с) прекаве(н)до сую и(н)демънитати<, > а видечи таковыє наступованья<, > коньдиктамини(с) етъ коньспирациони(с) на кгрунъты свое вьла(с)ные, солєните(р) етъ кумъ<, > кграви квере(л)ля<, > а при то(м) етъ де нультитате етъ и(н)валититате¹⁴⁹ дук(т)у вьсєго све(д)чильсе и шведе- даль<, > готовъ будучи тое вьсе на ши(р)шомъ пьяцу указа(ти) и ретельнє докуменътами я(с)ными верификовати<, >.

195 зв.

А ш(д) по(з)ваны(х) княжа(т) и(х) м(л)к(и)<: >. Корє(ц)ки(х) пленипотєнть- товє протывко протєстации е(г)л(о) м(л)к(и)<: >. пана белъского таково(и) солє- нитє(р) репротє(с)товалисе, и(ж) вла(с)нымъ¹⁵⁰ кгрунътами шльша(н)скими, на(з)ванымъ Стєрежовомъ<, > которєе урочи(с)ко<, > въ диспозицияхъ авъ-

¹⁴³ Слово написано на місці витертого.

¹⁴⁴ Літера «т» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁵ Помилково пропущена літера «е»: Пе(р)егоновъка.

¹⁴⁶ Літера «н» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁷ Літера «ш» виправлена з іншої («а»?).

¹⁴⁸ Літера «ш» виправлена з іншої букви.

¹⁴⁹ Літера «в» виправлена з «д».

¹⁵⁰ Закінчення «ми» виправлено з інших літер.

тєньтыце перє(д) судомь по(д)комо(р)скимъ<, > показоваль, готовь будучи реалитатємъ ¹⁵¹<, > и ди(с)позициє авьтєньтычьныє свое<, > и дукьтъ то(т) комьпробовати<, > иже вьла(с)нымь кгрунътомь по(з)ваное стороны Олъшаньскимь, ничого чужо(г)ло не за(и)муючи, провади(т)к<, >.

196

И приехавъши тоєю Рудавиною до ве(р)ховины ре(ч)ки Кра(с)ное, яко ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л)к<.:>. мєновали<, > вьпоперекъ ве(р)ховины // ве(р)ховины тоє ри(ч)ки переехавъши<, > вьехали на гору, которую на(з)вали пленипотє(н)товє кня(жт)к<, > и(х) м(л)к<.:>. Стерєжовомь<, >. Тамь же у могило(к) станувъши, указали привилє(и), вь котормь мєнує(т) то(т) Стерєжовь<, >. А єго м(л)к<.:>. пань белъски(и) протє(с)товальсє, же то самая ри(ч)ка Кра(с)ная, а не ве(р)ховина<, > и не тоє урочи(с)ко, которое мєнуютъ<, > овъшемь кгрунътами вьла(с)ными Перегоновьскими<, > по(д) селомь Перегоно(в)кою лежачими<, > и в уживанью здавъна и до того часу будучими, дукьтъ то(т) провадятъ. А ѿ(д) кня(жт) и(х) м(л)к<.:>. репротє(с)товано сє<, > же свои(м) вьла(с)нымь кгрунътомь провадя(т)к<, >. Дабитур(р) и(н) копия<, >.

Потомь полємь просто ро(в)ниною до могильки на(д) дорогою<, > которая с Перегоновьки до Дерємє(з)ное иде<, > будучое ¹⁵²<, > ѿпустивъши вьлево дорогу<, > которая иде(т) до Кашпоровьки<, >; потомь дорогою, пуцаючи могили двє вьлєвє<, > до долины и рудки, на которо(и) суть ставьки<, > дерємєзєньскиє, мєнуючє Кипячюк<, > а сторона поводова мєновала быти Мо(ст)ковою<, > которая вь Дерємє(з)ную вьпадаєтъ<, >. Гдє зара(з) пово(д) є(г)ло м(л)к<.:>. пань белъски(и)к<, > указаль село<, > ту(ж) неподалєку вьправє<, > на(з)ваное Дерємє(з)ною<, > дє(к)рєтами трибунальскими и по(д)комо(р)скими присужоное<, >. А пленипотєньтовє княжа(т) и(х) м(л)к<.:>. повєдили<, > же до Дерємє(з)ное ничого не мають.

Тамь же переехавъши черє(з) ¹⁵³ потокъ<, > вьправо дорогу до села Дерємє(з)ное покинувъши, ехали полємь<, > черє(з) збожа<, > доро(ж)кою старою, и тою доро(ж)кою<, > приехавъши полями до гороху<, > гдє доро(ж)ки ужє не (с)тало<, >. Тамь же протєстовалисє пленипотєньтовє княжа(т) и(х) м(л)к<.:>. Корє(ц)ки(х), по(з)ваны(х), же доро(ж)ку грани(ч)ную поѿрано и (з)гублено<, >. А єго м(л). пань белъски(и), акъторь, репротє(с)товальсє, же жа(д)ное доро(ж)ки // не было, и лань поля збожємь ярымь прє(з) по(д)даныхь акъторовы(х) позасєвано. Дабитурь инь копия<, >.

196 зв.

А потомь прє(з) поля и прє(з) збожа ярє, до Дерємє(з)ное належачиє, пуцаючи вьправє село Дерємє(з)ною<, > до долины, на которо(и) долине указоваль акъторь фо(л)ва(р)къ и сажавъки свое<, >. Потомь, ѿбьєжджаючи тую долину<, > приехали до гостиньца, которы(и) идєтъ зь Гє(р)мановьки до Фастова<, > а прє(з) то(т) гостинєць<, > перееха(в)ши до долины. Тамь сє акъторь протє(с)товаль, же вьла(с)ными кгрунътами и (з)божємь<, > дерємєзєньскимь єдутъ. Дабитурь инь копия. Рєпротє(с)товалисє ѿ(д) княжа(т) и(х) м(л)к<.:>., же просто дукьтъ-сво(и) вєдутъ<, > и для того, жебы вє(з)божу шко(д) не чинили ¹⁵⁴, ѿбьє(ж)джають коломъ<, >. Дабитурь и(н) копия.

¹⁵¹ Літера «є» в складі «ре» виправлена з іншої букви.

¹⁵² Слово далі повторене у писарських дужках: «(будучое)».

¹⁵³ Початок слова «че» виправлений з інших літер.

¹⁵⁴ Літера «л» виправлена з «т».

А потомъ приехали до долины<, > которую,¹⁵⁵ долину<, > пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. поведили<, > же ее зовуть<, > Сава(р)скою<, > на которо(и) хлопъ Салогубъ<, > з Дереме(з)ное, села акъторового<, > засыпаль былъ ставокъ<, > которы(и) ѡ(л)шанъци ро(з)сыпали<, >. А ѡ(д) повода<, > поведили, же то ве(р)ховина Дереме(з)ной ри(ч)ки, за село(м) Дереме(з)ною въпадающая<, >.

Потомъ с того ме(ст)ца тою (ж) ре(ч)кою идучи<, > пово(д) указалъ копе(ц) ¹⁵⁶ ро(з)гребены(и)<, >. А пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. поведили, же то не копечь<, > але мурови(с)ко ¹⁵⁷. Потомъ тою (ж) ре(ч)кою Дереме(з)ною<, > идучи, пришлисмь до ставьку<, > на то(и) ри(ч)це Дереме(з)но(и) засыпаного<, >. Тамъ у того ставьку ѡ(д) по(з)ваны(х) княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х) пленипоте(н)тове поведили, же то южь кгрунътъ Обуховъски(и) поводовъ его м(л)<:>. пана белъского ¹⁵⁸<, > по ѡбудуухъ сторона(х) ри(ч)ки Дереме(з)ное<, >.

Потомъ стамъто(л) полемъ, ѡпусти(в)ши [то]тъ ставокъ вправо, шли // 197
шли е(с)мо до Ѡ(с)тры(х) Могилокъ полемъ<, > а ѡ(д) Ѡ(с)тры(х) Могилокъ<, > такъже полемъ до Пробитого валу<, > где пленипотенътове княжать и(х) м(л)<:>. по(з)ваны(х), коньчачи дукътъ сво(и), поведили, же у того Пробитого валу<, > три пе(т)ы кгрунътовъ збегълисе<, >: княжа(т) и(х) м(л)<:>. Корє(ц)ки(х), по(з)ваны(х), ѡльшани(ц)ки(х) пета кгру(н)то(в); другая пета кгрунътовъ ѡбуховъскихъ его м(л)<:> пана белъско(г)ло, повода<, >; а третя пета кгрунътовъ Копачовская<, > пановъ Тышовъ<, >. Тамъ же пленипотенътове стороны по(з)ваное княжа(т) и(х) м(л)<:>., дукътъ при(н)ципаловъ свои(х) ско(н)чивъши, просили, абымъ и(х) м(л)<:>. нановъ Тышов(в)<, > кольхатераловъ, ѡ(д) княжа(т) и(х) м(л)<:>. до пильнованъги стѣны своея запо(з)ваны(х), приволати ро(с)казалъ<, >. Которые кгда были чере(з) во(з)ного<, > юдициалитеръ приволани<, > теды пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. чинили пропозицію с по(з)ву своего по(д)комо(р)ско-го, въ тые слова писано(г)ло:

«Филонъ Вороничъ, по(д)комори(и) воево(д)ства Кие(в)ско(г)ло.

Урожноымъ паномъ Кгабриелеви, Павълови<, > и Янови Тышомъ Быковъскимъ, дедичомъ добръ мѣсте(ч)ка Копачова и Нещерова, летъ не маючимъ<, > и урожному его м(л)<:>. пану Еремияшови Тыши Быковъскому, яко стрыеви и ѡпекуново<, > помененыхъ потомъковъ.

Зве(р)хнос(т)ю его к(р). м(л)<:>. а въладзою уряду моего по(д)комо(р)ско-го приказую, аби(с)те вм(с). передо мною албо урядомъ моимъ по(д)комо(р)скимъ на те(р)мине грани(ч)номъ на ме(ст)цу, где ся те(р)минъ грани(ч)ны(и) дъня ѡ(с)мъна(д)цатого м(с)ца мая въ року нынешнемъ тисеча ше(ст)сотъ три(д)ца(т) девятомъ въ справе, пре(з) ве(л)мо(ж)ного его м(л)<:>. пана Анъдрея Фи(р)лея<, > з Дубровици, ка(ш)теляна белъского<, > я(с)неѡ(с)ведоному княжа(т)и его м(л)<:>. Самоелеви Корє(ц)кому<, > с притомънстю ѡпекуновъ кня(ж) е(г)ло м(л)<:>., дедичови добръ Ѡльшанъки с принале[ж]ностями, до ѡграниче(н)я // ченъя<, > кгрунъту е(г)ло Обуховъ-

197 зв.

¹⁵⁵ Літера «у» виправлена з «о».

¹⁵⁶ Літера «п» виправлена з «н».

¹⁵⁷ Літера «у» виправлена з «ъ»; перша літера «о» виправлена з іншої.

¹⁵⁸ На цьому місці текст вицвів. Пляма спускається через три рядки вниз; пошкоджено по одному слову в кожному рядку.

ско(г)lo] з добрами ¹⁵⁹ и кгрунътами ольшани(ц)кими задано(и), о(т)правоватисѣ ¹⁶⁰ буде(т), на ме(ст)цу то(м), где пята кгрунъту вм(с)⟨.⟩ Копачовъского зъ пятаю кгрунъту Ольшани(ц)кого и кгрунъту Обуховъского зходи(т)сѣ, оьбли(ч)не и зави(т)е сами стали на и(н)станцію того (ж) помененого княжа(т)и е(г)lo] м(л)⟨.⟩, которы(и) с притомъностью опекуновъ своихъ вм(с)⟨.⟩ с притомъностью пана стрья и опекуна вм(с)⟨.⟩ и ины(х), яко колъятераловъ, до пильнованья ¹⁶¹⟨,⟩ и при(з)нанья такъ пре(з) вм(с). сами(х)⟨,⟩ яко и по(д)даны(х) вм(с)⟨.⟩ копачовъскихъ и нещеровъскихъ⟨,⟩ стены и пята кгрунъту вм(с)⟨.⟩ Копачовъско(г)lo]⟨,⟩ з кгрунътомъ повода теперешного⟨,⟩ Ольшани(ц)ки(м) з кгрунътомъ Обуховъскимъ⟨,⟩ абы(с)те вм(с). стали⟨,⟩ стену и пету з кгрунътомъ поводов(м) Ольшаницкимъ⟨,⟩ а кгрунътомъ Обухов(в)скимъ при(з)нали⟨,⟩ и (с)веде(ц)тво чере(з) по(д)данныхъ свои(х) выдали⟨,⟩ и на все, ш(т)о е(с)че часу права шире(и) о(д) поводовое стороны декъляровано будетъ, прислухали⟨,⟩.

Писанъ в Ё(р)жищове року тисеча ше(ст)сотъ три(д)цать девятого⟨,⟩ м(с)ца ма(р)ца пятого дъня⟨,⟩. Микола(и) Тучани(ц)ки(и), комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)ства Киевъского».

По которомъ то учиненью таковое пропозиции⟨,⟩ пре(з) пленипотенътовъ княжа(т) и(х) м(л)⟨.⟩ Корѣ(ц)кихъ⟨,⟩ и доведенью⟨,⟩ реляцією во(з)ного року, слушьне припалого⟨;⟩ у того Пробитого валу, чере(з) которы(и) дорога посполитая идетъ до Триполья⟨,⟩ урожоны(и) е(г)lo] м(л)⟨.⟩ панъ Еремия(ш) Тыша Быковски(и) свои(м) и урожоны(х) и(х) м(л)⟨.⟩ пановъ Кгабриля [!|⟨,⟩ Павъла⟨.⟩ и Яна⟨.⟩, урожono(г)lo] некгды е(г)lo] м(л)⟨.⟩ пана Адама Тыши потомъковъ позосталы(х), летъ не маючихъ, имене(м) очевисте станувъши ⟨(⟩поведиль⟨.⟩), будучи чере(з) мене, по(д)коморо(г)lo], юдициалите(р) инъквированы(и), поведиль, и(ж) тутъ е(ст) пета тро(х) кгру(н)то(в) // кгрунътовъ схожаючи(х)ся у то(г)lo] валу Пробитого: Копачовъская⟨,⟩ Обуховъская⟨,⟩ и Ольша(н)ская. Которое петы доводечи, продуковаль ли(ст) грани(ч)ны(и), межи добрами Обуховомъ⟨,⟩ О(л)ша(н)кою и Копачовомъ учинены(и)⟨,⟩ до акътъ кгро(д)ски(х) кие(в)скихъ⟨,⟩ о(д) ки(л)кудесять ¹⁶² летъ поданы(и), во(д)лугъ которого⟨;⟩ тыѣ всеъ стеньники⟨,⟩ споко(и)не кгру(н)товъ своихъ заживали⟨,⟩ и заживаю(т)⟨/⟩; дедуковаль и то, же противъко тымъ границомъ старожи(т)нымъ, до акътъ поданы(м), жа(д)ное проте(с)тации не учинено⟨,⟩; показаль и то, же въ ко(ж)ды(х) границахъ прирожоные знаки⟨,⟩ границу⟨,⟩ вы(с)ве(д)чаютъ⟨,⟩. То⟨,⟩ теды дедуковавъши⟨,⟩ при тыхъ докуменътахъ листовъны(х)⟨,⟩ знакахъ прирожоны(х)⟨,⟩ и въживанью старожитънымъ непере(р)вано(м), бралъсе до въшелякое пробации, же тотъ валь Пробиты(и), чере(з) которы(и) дорога по(с)политая⟨,⟩ до Трипо(л)я идетъ, естъ вла(с)ною, и(с)то(т)ною⟨,⟩ а правдивую пятаю⟨,⟩ трохъ кгрунътовъ: Обуховъского, Ольша(н)ско(г)lo] и Копачовъского⟨,⟩. С ты(х) теды причинъ просиль⟨,⟩ абы до пробации до стены своеѣ былъ припущоны(и), и стена и(х) м(л)⟨.⟩ паномъ ¹⁶³ Тышомъ ¹⁶⁴ у того Пробито(г)lo] валу⟨,⟩ до Копачова была присужона⟨.⟩.

¹⁵⁹ Далі повторено в писарських дужках: «(з добрами)».

¹⁶⁰ Літера «о» виправлена з іншої букви.

¹⁶¹ Літера «а» виправлена з «ъ».

¹⁶² Фрагмент тексту на початку рядка, а саме «-скихъ⟨,⟩ о(д) ки(л)ку», підкреслено.

¹⁶³ Літера «м» виправлена з «в».

¹⁶⁴ Те саме.

Я, по(д)комори(и)<, > в то(и) справе делиберовалемъ<, > на учине(н)е сень-те(н)ции моеє до дня завѣтрешнего, зачимъ и тую справу ѿ(д)волати ро(с)-казалемъ<, >. А кгды дѣня завѣтрешнего дла(д)ца(т) четве(р)того мая на тоє жъ мѣ(ст)це, то є(ст) до Пробитого валу презеньтовавшисє<, > сторонь до (с)правы во(з)ному приволати ро(с)казалемъ<, >. Тамъ екьспедиюучи делиберацию мою<, > поневажъ тая справа не з акторату его м(л)<: >. пана бельско(г)lo, справы при(н)ципальное акѣтора<, > але кня(жт) и(х) м(л)<: >. Корє(ц)кихъ за по(з)вомъ моимъ ¹⁶⁵ по(д)комо(р)скимъ, ѿ(д) и(х) м(л)<: >. яко акторовъ<, > по и(х) м(л)<: > пановъ Тышовъ<, > до пильнованья стєны своеє выданымъ, єсть приволана<, > и актує(т)сє<, > за котрымъ привола-нємъ//ѿ(д) и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ, яко миноренибу(с)<, > є(г)lo 198 зв. м(л)<: >. панъ Еремияшъ Тыша<, > стры(и) и ѿпекунъ ихъ прирожоны(и)<, > станувъши<, > будучи прє(з) мѣне юдициалитє(р)<, > пытаны(и), при(з)наль то<, > же тутъ у то(г)lo валу Пробитого пята тро(х) дєдинъ<, > конькурєнцьию свою мають<, > то єсть пєта кгру(н)ту Ѡбуховьско(г)lo<, > другая пєта кгрунтьту Копачовьско(г)lo<, > третяя<, > пята кгрунтьту Ѡльшани(ц)кого<, > при которомъ указанью пять пришло до продукованья передо мѣною<, > пра(в) мєжи и(х) м(л)<: >. паны Тышами<, > а єго м(л)<: >. паномъ бельскимъ<, > акѣторомъ<, > кавъзє ¹⁶⁶ при(н)ципались, зачимъ<, > и дє вали-дитатє<, > границъ диспутация за(и)шла<, >. Тєды я, не вдаючисє въ кокгни-цию<, > жа(д)ную<, > правъ менованы(х)<, > з ѿбудву сторо(н) передо мѣною продукованы(х), ничого ѿнымъ не дерокгуючи<, > ѿвѣшемъ ѿныє, то є(ст) такъ поводовое стороны<, > єго м(л)<: > пана бельско(г)lo<, > яко и<, > по(з)-ваное<, > кня(ж)<: > и(х) м(л)<: >. Корє(ц)кихъ, тудє(ж) тежъ и(х) м(л)<: >. пановъ Тышовъ, кольятєраловъ, и(н) сѹ ѿ(с)сє<, > зоставивъши, тую справу тепєрєшньную зо вѣсьмъ ¹⁶⁷ єє єфектѹмъ а(д) дєцизиѹнємъ ка(в)зє при(н)ципали(с) сѹспє(н)дую<, >. А хотєчи справу принципальную<, > коньтинувати и въ нє(и) дєцизию правѣную<, > учинити<, > плєнипотє-(н)тови княжа(т) и(х) м(л)<: >. по вывєдєнью<, > и выправєнью дукъту свє(д)ковъ ставити во(д)лугъ дєкълярации єго наказую ¹⁶⁸<, > и наказа-лємъ<, >.

Гдє при то(м) жє дєкрєтє єго м(л)<: >. панъ белъски(и), поводъ, протє-стовалъсє такъ на кня(ж) є(г)lo м(л)<: >. албовє(н)ць плєнипотєнтьтовъ єго<, > яко по(з)ваного<, > єго тежъ противько вѣсьмъ кольятєраломъ єго, жє и(н) коньдиктаминъ вѣсє чинять<, > ѿдинъ другому и(н) мєлиусъ є(с)сє а инъ дєтримєнтьтумъ<, > стороны поводовое, стєны собѣ <(:>гдє ани подобє(н)ства ко(н)тингuitати(с), ани подобєнъства такового мє(ст)ца, гдє бы а квѹ<, > а(д) квє(м)<, > дукътъ мо(г) быти проважоны(и)<: >) при(з)на-ваю(т), в чѹмъ єго м(л)<: > // є(г)lo м(л)<: >. панъ белъски(и) и ѿ нєва(ж)-но(ст) то(г)lo дукъту<, > солєнитє(р) свє(д)чилсє<, >. А умѹцованы(и) стороны по(з)ваное кня(ж)<: > є(г)lo м(л)<: >. Корє(ц)ко(г)lo противько протєстации єго м(л)<: >. пана белъско(г)ло поводово(и) рєпротєстовалъсє, жє жа(д)ного коньдиктамину ни с кимъ не чинитъ, алє по(д)лугъ правъ и ди(с)позици(и) я(с)ны(х)<, > дукътъ сво(и) а тє(р)мино а квѹ а(д) квємъ<, > лєитимє припро-

199

¹⁶⁵ Літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁶⁶ Літера «є» виправлена з іншої букви.

¹⁶⁷ Літера «ѣ» виправлена з «и».

¹⁶⁸ Літера «у» виправлена з «а».

вадилъ<, > которы(и) ду(к)тъ его слушъны(и) стеньники въсь при(з)нали и<, > палямъ пере(д) судомъ теперешни(м) по(д)комо(р)скимъ стве(р)дили<.>.

Репротѣ(с)товалъсе при томъ е(г)л[о] м(л)<.>. панъ Тыша именовемъ своимъ и именовъ и(х) м(л)<.>. пановъ Тышовъ, недоро(с)лы(х) дедичовъ копачовскихъ, и(ж) жа(д)но(г)л[о] ни (с) кимъ коньдиктамину не чинять<, > але стену свою Копачовскую я(с)ными и въра(з)ными листо(в)ны(ми) докуменътами еви(н)куютъ<, >. Которо(г)л[о] декрету его м(л)<.>. панъ Тыша за правъны(и) не при(и)муючи, ѿ(т) него до суду головъного трыбуналу Любельско(г)л[о] на воево(д)ство Киевское з дв(о)хъ ¹⁶⁹ раци(и): пе(р)шая — же супе(р) коньтрово(р)сия(с) ¹⁷⁰ ѿблята(с)<, > етъ пробациѳне(с) инъдукта(с) я, по(д)комори(и), финалите(р) не децидовалемъ<, >; другая<, > — же кумъ ка(в)за при(н)ципали цитате па(р)ти(с)<, > не дете(р)миновалъ часу, жебы мель децидовати ациале(м) скопулямъ ¹⁷¹ вицини<, > — апеловалъ<, >. Я-мъ ему тое апеляции и(н) тото допустилъ<, > и рокъ за нею<, > пере(д) судомъ головънымъ трыбунальски(м) в Люблине на тотъ ча(с), кгда sprawy воево(д)ства Кие(в)ско(г)л[о] поря(д)комъ и(н)шихъ воево(д)ствъ коро(н)ныхъ припадуть и сужоны будутъ<, > ку ро(с)праве пра(в)но(и), кромъ вшелякого припо(з)ву, зложилъ ѿ на(з)начилемъ<, >.

Протѣ(с)товалъсе е(г)л[о] м(л)<.>. панъ Тыша противько его м(л)<.>. пану по(д)коморому де кравамине етъ дамъни(с)<, > же злучилъ би па(р)титамъ сенътенъциамъ пе(р) апеляциѳнемъ. Я-мъ се репротѣ(с)товалъ, же такъ ве(д)ле права // быти розумелемъ.

199 зв.

А е(г)л[о] м(л)<.>. панъ белъски(и), акъто(р) ка(в)зе при(н)ципали(с)<, > протѣ(с)товалъсе, же я, по(д)комори(и)<, > све(д)ковъ на вьла(с)номъ кгрунъте, яко сторона меновала, Ѡбуховскомъ, хочу слухати<, > а не и(н) локо фунъдате юри(з)ди(к)циѳнишь. В то(т) способъ по которомъ декрете, пре(з) е(г)л[о] м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)л[о] ферованымъ<, > протѣ(с)товалъсе е(г)л[о] м(л)<.> панъ белъски(и), акъторъ, противько е(г)л[о] м(л)<.>. пану по(д)коморому ѿ то, и(ж) е(г)л[о] м(л)<.>. панъ по(д)комори(и)<, > не уважаючи раци(и)<, > пре(з) его м(л)<.>. пана белъского въ занесены(х) пере(д) тымъ протѣ(с)тациахъ его ѿ заеханъе кгрунъто(в) и(н) преюдициумъ ¹⁷² етъ дамънумъ его м(л)<.> пана белъско(г)л[о], акътора<, > учинены(х), же на вьла(с)номъ кгрунъте<, > Ѡбуховски(м), здавъна заживанымъ<, > а не и(н) локо фунъдате юри(з)ди(к)циѳни(с)<, > где коньтрово(р)сия ѿ кгрунъты межи сторонами<, > заходи(т)<.> любо то на вьла(с)номъ кгрунъте<, > е(г)л[о] м(л)<.>. пана бе(л)ско(г)л[о] юри(з)ди(к)ция е(ст) уфунъдована<.>), сведе(ц)त्वъ стороны по(з)ваное, выдаванъя<, > сведе(ц)त्वъ и(х) слухати хоче(т) и де(к)ляруе(т)се<. > Я-мъ се репротѣ(с)товалъ<, > же такъ ве(д)ле права быти розумель<, >.

А потомъ пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<.>. Коре(ц)ки(х), по(з)ваныхъ, ставили све(д)ковъ<, > тамъ же у того (ж) Г'робито(г)л[о] валу, где дуктъ сво(и) сконъчили, хотечи сведецтвы ¹⁷³ и(х) слышно(ст) дукъту своего пробовати. Которы(х) то све(д)ковъ я, по(д)комори(и) и(н)ста(р) и(н)квизициѳни(с) ко(ж)до(г)л[о] з ни(х) зособна е(к)заминовавъши, све-

¹⁶⁹ Літера «в» виправлена з іншої букви.

¹⁷⁰ Літера «к» виправлена з іншої букви.

¹⁷¹ Літера «я» виправлена з іншої букви.

¹⁷² Літера «у» виправлена з іншої букви.

¹⁷³ Літера «ы» виправлена з «ь».

де(ц)тва и(х) поря(д)не списавъши, рукою своею оныѣ по(д)писавъши, въ зава(р)томъ ротуле стороне по(з)вано(и), печатью моею по(д)комо(р)скою запечатовано(м), о(д)далемъ. С которо(г)ло[о] о(т)да(н)я помененого роту-
лу<,> пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. мене квитовали.

А по выведенью сведе(ц)твъ стороны по(з)ваное то(т) же актторъ е(г)ло[о] м(л)<:>. панъ белъски(и) просилъ и правъне домавльсе, абы(м) по вы(с)лу-
ханью сведе(ц)твъ сторо(н)и обо(х) про дефини- // про дефинитива етъ¹⁷⁴ 200
у(л)тимарие сеньте(н)ция<,> суа а(д) локумъ фунъдате юри(з)ди(к)щио(н)и(с)
рекгре(с) учинилъ<,> и (з)ехалъ<,> абовемъ¹⁷⁵ ко(ж)дая справа, презе(р)-
тимъ грани(ч)ная<,> яко ме(ст)це<,> любо екъсь а(р)битрио юдщи(с)<,> любо
е(к)съ юридика демо(н)страционе па(р)т[и]и(с) кую(с)кве а(д)ве(р)се<,> до
ро(з)судьку пра(в)но(г)ло[о] о(п)о(р)тунумъ о(б)тъине(т), на то(м) же те(ж)
ме(ст)цу<,> абы децизио(н)емъ юдици(с) финалемъ<,> о(б)тъинеа(т) неце(с)се
е(с)тъ<,>. Што и(ж) такъ е(ст)<,> — право посполитое о томъ све(д)чить,
же локу(с) а(д) дефе(н)де(н)дамъ ка(в)замъ еле(к)ту(с) еа но(н) спита<,>
приватумъ локумъ ултимарие се(н)те(н)щие фере(н)де пати некви(т)<,> для
чого и(ж) е(г)ло[о] м(л)<:>. панъ по(д)комори(и) дукъты о(б)двухъ сторонъ
о(д)правивъши, знову<,> а(д) локумъ фунъдатумъ юдици(с)и суи реди(т)<,>.
Теды и(н) е(о) а(р)кгуи но(н) потестъ<,> але на томъ ме(ст)цу дефинитивамъ
сеньте(н)ция(м) суамъ<,> про е(к)зиенъция гуо(с) ка(в)зе<,> профе(р)ре
тенету(р)<,> А умцованые кня(ж)т<:> и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х) поведили,
и(ж) на то(м) ме(ст)цу, где ся три петы сходятъ к(р)унътовъ<,> и где сторона
по(з)ваная<,> дукътъ сво(и) лентиме¹⁷⁶ о(д)правила<,> и где пре(з) судъ
по(д)комо(р)ски(и) и(н)квизиция е(ст) выслухана<,> мае(т) быти дефини-
тива сеньте(н)ция<,> тое справы грани(ч)ное<,> пре(з) судъ по(д)комо(р)-
ски(и) ферована<,>. Я, по(д)комори(и), конъ(т)рове(р)си(и) сторонъ о(б)охъ
выслухавъши<,> и оныѣ у себе уваживъши<,> декъляруюсе<,> тамъ ехати,
где е(ст) уфунъдована юри(з)ди(к)ция<,> и туоу справу грани(ч)ную тамъ
конъчити<,> где початокъ сво(и) узляла.

Проте(с)товалсе е(г)ло[о] м(л)<:>. панъ белъски(и), актторъ, о конъ-
дикътами(н)<,> же еденъ юри(с)та е(г)ло[о] м(л)<:>. панъ Негребе(ц)ки(и)
о(д) о(б)дву(х) и(х) м(л)<:>. такъ кня(ж)т<:> и(х) м(л)<:>. Коре(ц)ки(х), яко
и пановъ Тышовъ о(д)правуе<,>. Дабитуръ и(н) копия<,>. А пленипоте(н)-
тове княжа(т) и(х) м(л)<:>. по(з)ваны(х) поведили, же жаде(н) таковымъ
способомъ и(н) конъди(к)тамине ко(н)ви(н)кованы(и) быти не може(т)<,>
к(д)ы еде(н) юри(с)та // о(д) двухъ сторонъ, то е(ст) о(д) по(з)ваного и о(д)
сте(н)ника, о(д)правуе<,>. Абовемъ не е(ст) то и(н)ко(м)патибиле, абы
юри(с)та о(д)ень не толькы о(д) по(з)ваного и о(д) о(д)но(г)ло[о] сте(н)ника,
але о(д) ки(л)кудесе(т) сте(н)нико(в) и о(д) по(з)ваного не мо(г)лъ о(д)-
правовати. 200 зв.

Проте(с)товалисе¹⁷⁷ при томъ тыѣ жъ пленипотенътове кня(ж)т) и(х)<,>
м(л)<:> противъко е(г)ло[о] м(л)<:>. пану по(д)коморому киевъскому и въря-
дови его о(д) та<,> же и(н) локо дефинитиво дукъту, пре(з) по(з)ваную сто-
рону а те(р)мино а кво<,> а(д) те(р)минумъ а(д) кве(м)<,> о(д)пра(в)лено(г)ло[о],

¹⁷⁴ Літера «е» виправлена з іншої букви.

¹⁷⁵ Літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁷⁶ Перша літера «е» виправлена з нерозбірливої букви.

¹⁷⁷ Літера «и» виправлена з «ъ».

сенъте(н)ции своє(и) ѿ(с)тато(ч)ноє<,> а звлаща по¹⁷⁸ и(н)квизиции ѿбу-
двухъ сторонѣ, выведеное¹⁷⁹ на пятє<,> грохъ кгрунътовѣ, докуменътами
авъте(н)тычъными<,> пробованое<,> є(г)л[о] м(л)<:>. па(н) по(д)комори(и) зъ
урядомъ своимъ не хотєлъ феровати<,>. Протє(с)товалъсє є(г)л[о] м(л)<:>.
панъ Тыша именємъ своимъ и именємъ и(х) м(л)<:>. пано(в) Тышовѣ недо-
ро(с)лыхъ противъко є(г)л[о] м(л)<:>. пану по(д)коморому киевъскому и уря-
дови его<,> такъже и его м(л)<.> пану белъскому, же мимо стєну Копач-
човъскую и(х) вла(с)ную, докуменътами авътенъты(ч)ныи!! апъпробова-
ную, и мимо апелѣцию¹⁸⁰, ѿ(д) декрету своєго допушоную<,> по(д) ча(с)
которое апелѣции жа(д)ные конътровє(р)сисє не маюгъ быти<.> възна-
вѣнєє, поки¹⁸¹ децизии своє(и)<,> апелѣции не во(з)мє(т)<,> а его м(л)<:>.
па(н) по(д)комори(и) киевъски(и)<,> зъ урядомъ своимъ пє(н)дє(н)те апє-
лѣциѣнє є(г)л[о] м(л)<:>. пану белъскому кгрунътъ Копачовъски(и)<,> стєнъ-
никовѣ зає(ж)д(ж)ати допу(с)чає(т) и самъ мимо рєтрузию пановѣ Ты-
шовѣ к(г)валътовънє¹⁸² зає(ж)джає(т)<,> такъже ѿ нева(ж)ности то(г)л[о]
зає(з)ду и вьсєго акъту грани(ч)ного<,> ѿферуючисє правѣнє такового ук-
ри(в)женъя<,> зна(ч)ного ви(н)диковати<,>.

201 А сторона поводовая є(г)л[о] м(л)<:>. панъ белъски(и), яко акъторъ
гуо(с) кавѣзе кграниєриумъ, не хотєчи в ни вь чомъ дерокгова(т)и, всѣмъ
и(н) єнерє¹⁸³ кво(д)кво(д)<,> и(л)лярумъ<,> си(н)тъ попережающимъ протє-
тє(с)тациѣмъ и рєпротєстациѣ(м) свои(м) // своимъ, якимъ способомъ и
противъко кому з особъ выше(и) поменєны(х) такъ при(н)ципалитєрь и(н)
га(к)ъ кавъза кграниєриумъ¹⁸⁴<,> по(з)ваны(х), яко тє(ж) кольлятерали-
тати(с) пє(р)сона(с) рєпрєзє(н)туючи(м)¹⁸⁵, в то(и) справє занєсенымъ, и
на томъ пляцу рекгре(с)сусъ лоци юдициали(с) солєнѣнємъ протє(с)тациѣ-
нємъ суамъ<,> чини(т)<,> а противъко выже(и) поменєнымъ ѿсобомъ рє-
протє(с)тациую заноситъ, и(ж) ничиєму кгрунътови ничого не уближаючи
ани дєтримєнътумъ¹⁸⁶ якого и шкоды чинєчи, вьла(с)нымъ кгрунътомъ
своимъ провадитъ, и на томъ вла(с)номъ мє(ст)цу, а то є(ст) на ри(ч)цє
Ѡльшанъцє, гдє пє(р)вє(и) ѿ(д) лє(т) ки(л)ку юри(з)ди(к)ция фунъдована
была, поставити хотєтъ; тудє(ж) тєжъ и противъко кн(ж)я(м)<:> и(х) м(л)<:>.
Корє(ц)ки(м), яко вь тыхъ границахъ по(з)ванымъ<,> такъже и противъко
пану Тыши Быковъскому<,> яко вь то(и) справє кольлятералови, именємъ
сыновъцовѣ своихъ припо(з)ваномъ<,> рѣциѣнє<,> конъди(к)тамини(с) єтъ
ко(н)сп(и)рѣциѣнє(с)<,> и(н) сурокациѣнє(м) юриумъ, прєюдициумъ є(т)
ла(м)ну(м) ма(к)симумъ є(г)л[о] м(л)<:>. пана белъского, акътора<,>.

Тудє(ж) тє(ж) и я, по(д)комори(н)<,> противъко протє(с)тациѣмъ вы-
жє(и)<.> менованымъ всѣмъ<,> такъ, чєрє(з) кня(ж)тѣ<:> и(х) м(л)<:>. Ко-
рє(ц)кихъ<,> яко и чєрє(з) пано(в) Тышо(в)<,> проти(в)ко мнє и урядови
моєму починєны(м)¹⁸⁷<,> рєпротє(с)туюсє, же я бє(з)правъя жа(д)ного ни-

¹⁷⁸ Слово вставлене над рядком.

¹⁷⁹ Перша літера «в» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁰ Літера «ю» виправлена з іншої букви.

¹⁸¹ Закінчення «-ки» написано поверх інших букв.

¹⁸² Перша літера «в» виправлена з іншої букви.

¹⁸³ Помилково замість «и(н) онєрє»?

¹⁸⁴ Пропущені літери: має бути «кграниєриумъ».

¹⁸⁵ Перша літера «р» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁶ Літера «и» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁷ Виносна «м» виправлена з іншої букви.

кому не чиню, але маючи и(н)фо(р)мацію чере(з) декре(т) трибунальски(и), во(д)лугъ которого декрету, права посполитого и слушности самое<, в томъ суде мой(м) поступаю<.>

По которы(х) протє(с)тациахъ кгда-(м) я, по(д)комори(и), на ме(ст)це уфунъдованое юри(з)ди(к)ции с того тамъ ме(ст)ца ω(д) Пробиного валу приехавъши, во(з)ному менованому сторонъ привола(т) до справы ро(с)казалемъ, тамъ на томъ ме(ст)цу уфунъдованое¹⁸⁸ юри(з)ди(к)ции ε(г)lоl м(л)<:). панъ // Еремияшъ Тыша Быковъски(и), ωчеви(с)те стану(в)ши, именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)<:). пано(в) Тышовъ недоро(с)лыхъ, въ вопеще свое(и) маючи(х), солените(р) све(д)чилъсе и ωповедалъ<, противъко ε(г)lоl м(л)<:). пану по(д)коморому киевському и урядову его<, та(к)же и противъко его м(л)<:). пану белъскому, и(ж) его м(л)<:). панъ по(д)комори(и) бе(з) вшеляки(х) докуме(н)товъ и доводовъ правъны(х) на кгрунъте вла(с)номъ Копачовъскомъ у ри(ч)ки Ωльшанъки<, проти(в)ко про(р)ваное гребельки, яко неналежъне, въ справе зъ его м(л)<:). паномъ белъскимъ, поводомъ, а княжа(т)ы и(х) м(л)<:). Корє(ц)кими, по(з)ваны(ми), за декре(т)о(м) трибунальскимъ грани(ч)ную¹⁸⁹ юри(з)ди(к)цию фунъдовалъ<, такъ и(н) прєюдициумъ те(р)циє па(р)ти(с) и(х) м(л). пановъ Тышовъ, стєньниковъ, которы(х) декре(т) трибунальски(и) до тоє справы не нецеситовалъ<, дефинитивамъ сєньте(н)циа(м) чинити усилие(т)<,. А и(ж) тотъ акътъ грани(ц)<, яко не на томъ ме(ст)цу, где пере(д) тымъ о(д) лєтъ ки(л)ку зачиналъсе<, уфунъдованъ ε(ст), и ко(н)чоны(и) маєтъ быти противъко правомъ и ди(с)позициомъ и(х) м(л)<:). пано(в) Тышовъ я(с)нымъ<, тєды его м(л)<:). панъ Тыша<, такъ ω нева(ж)но(ст) то(г)lоl все(г)lоl акъту<, яко и ω бе(з)правъе и у(и)му кгрунъто(в) Копачовъскихъ<, ωфєрующєе то(г)lоl все(г)lоl укри(в)же(н)я такъ зъ его м(л)<:). паномъ по(д)коморимъ кие(в)ски(м) и урядомъ его<, яко з ε(г)lоl м(л)<:). паномъ белъски(м) правъне ви(н)диковати<.

201 зв.

А его м(л). панъ бе(л)ски(и), акъто(р) ка(в)зе кгранициорумъ¹⁹⁰, тутъ же заразо(м) пере(д) судомъ стоячи, де валидитатє гую(с) лоци фунъдате юри(з)ди(к)циџни(с) ε(т) тоциусъ акътусъ юдициарии<, кгранициєрумъ репротєстатуръ, и(ж)<, яко на ме(ст)цу давъно уфунъдованомъ<, на то(т) ча(с) правъне зачатые, такъ и правъне и слушне пре(з) его м(л)<:). пана по(д)коморо(г)lоl //-моро(г)lоl до (с)кутку и (с)ко(н)чєнья своего приходя(т). Тудє(ж)<, то(т) же ε(г)lоl м(л)<:). панъ белъски(и) протє(с)това(л)се противъко сторонамъ ωбудвумъ<, такъ княжатомъ и(х) м(л)<:). Корє(ц)кимъ<, яко и паномъ Тышомъ<, рациџне конъдиктамини(с). Дабиту(р) инъ копия<,. Репротє(с)товалисе умоцованые по(з)ваное¹⁹¹ стороны<, такъж(є) и ε(г)lоl м(л)<:). панъ Тыша, и(ж) жа(д)ного конъдикътамину в то(и) справе не чинять<, але вла(с)ности и целости своихъ кгрунътовъ перєстерєгають.

202

А и(ж) сє того дъня спо(з)нило<, тєды я тую справу до дъня завътрєшнего два(д)ца(т) пя(т)о(г)lоl мая<, по(д) тою (ж) мо(ц)ю<, тому жъ во(з)ному ω(д)волати ро(с)казалемъ<,. А кгда дъня два(д)ца(т) пятого<, тџ ε(ст) назавътрєє<, на тоє (ж) ме(ст)це уфунъдованъя юри(з)ди(к)циџи

¹⁸⁸ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

¹⁸⁹ Літера «г» виправлена з іншої букви.

¹⁹⁰ Помилково замість «кгранициєрумъ».

¹⁹¹ Літера «п» виправлена з іншої букви.

презентовавшисе и сторонъ до справы чере(з) того (ж) во(з)но(г)lo при-
волати ро(с)казалемъ<.>, теды е(г)lo м(л)<.> па(н) Еремияшъ Тыша Быковъ-
ски(и)<.> именемъ своимъ и именемъ ихъ м(л)<.>. пановъ Тышовъ недоро(с)-
лыхъ, в опеци свое(и) маючихъ, солениге(р) све(д)чилъсе и протѣ(с)то-
валь<.> противъко е(г)lo м(л)<.>. пану по(д)коморому киевскому<.> и
урядови его, такъже и противъко е(г)lo м(л)<.> пану белъскому ѿ не-
ва(ж)ности того всего акъту грани(ч)ного с ты(х) причинъ<.> и(ж) то(т) акътъ
на чужо(м) кгрунъте стенъниковъ е(ст) уфунъдованы¹⁹², и(ж) противъко
правови и диспозициѿ(м)<.> я(с)ны(м) и(х) м(л)<.>. пановъ Тышовъ пре(з)
его м(л)<.>. пана белъского проважоны(и) и (с)ко(н)чоны(и)<.>; и(ж) е(г)lo
м(л)<.>. панъ по(д)комори(и) зъ урядомъ своимъ не на томъ ме(ст)цу, где
пере(д) тымъ тая справа початокъ сво(и) брала, уфунъдовалъ юри(з)ди(к)-
цию то(г)lo акъту грани(ч)ного и ко(н)чיתי.хоче(т) зъ уще(р)бкомъ кгрунъ-
ту стенъниковъ<.> пановъ Тышовъ<.> ѿферуючисе такового бе(з)правья<.>
правъне<.> екъсперири.// А е(г)lo м(л)<.>. па(н) белъски(и), акъто(р)
ка(в)зе презентисъ, репротѣ(с)товальсе ѿ ва(ж)ности то(г)lo всего акъту
грани(ч)ного<.> и декретовъ е(г)lo м(л)<.>. пана по(д)коморо(г)lo. Дабитуръ
и(н) копия<.>.

А пото(м) умоцованые княжа(т) и(х) м(л)<.>. Коре(ц)ки(х), захова(в)-
ши собе въшелякие ѿбороны правъные въцале, поведили<.> же поводовая
сторона яко въпере(д) дукътъ сво(и) ѿ(д)правовала<.> такъ мае(т) пробова-
ти<.> докуме(н)тами по(д)лугъ права посполитого<.> авътенъты(ч)ными,
е(с)ли же добре сво(и) дукътъ провадила<.> албо не(т)<.> а въпередъ мае(т)
пробовати, ѿ(д)ко(л) взяла дукътъ сво(и) ѿ(д) Ольшанъки, е(с)ли же
мае(т) якие диспозицие на Ольшанъку албо не(т)<.>; другая — мае(т)<.>
пробовати и(н)те(р)медиумъ¹⁹³ дукъту своего, е(с)ли е(г)lo добре дедуко-
валь<.>; третая — мае(т) пробовати, е(с)ли его слушьне привелдъ а(д)
те(р)минумъ а(д) квемъ<.> и е(с)ли мо(г)лъ то(т) дукътъ провадити пре(з)
валь Пробиты(и)<.> где се три стены сходятъ<.> и которые стены акътъ гра-
ни(ч)ны(и)<.> ю(ж) апыробоваль и еви(н)коваль. И поки сторона поводовая
ду(к)тумъ кве(м)<.> а(с)се(р)ри(т)¹⁹⁴, ѿно(г)lo пробаби(т) авътенътыци(с)
докуменъти(с)<.> поты и сторона по(з)ваная не пови(н)на<.> реплики своее
давати<.> а поготовью дукъту своего еви(н)ковати и пробовати<.>.

А е(г)lo м(л)<.> панъ белъски(и), яко сторона поводовая, поведиль,
и(ж) вперѣ(д) до продукованья муниментовъ, докуменътовъ, привилеѿ(в),
записовъ и и(н)ши(х) диспозици(и) въшеляки(х)<.> анижели сторона по(з)ва-
ная<.> мае(т) быти припушона зъ певъны(х) причинъ<.>:

перъшая — и(ж) а(к)то(р) ка(ж)ды(и) суе кавъзе примумъ локумъ про-
ба(н)ди ѿбъгинеть¹⁹⁵ етъ нонъ и(м)мерито<.> албовемъ по(з)ваны(и) е(и)ѿ
ильлинусь пробациѿнибусъ дѣду(к)ти(с) а(д) рефутациѿнемъ и(л)лярумъ акъ-
цедитъ<.>:

другая — и(ж) сторону поводовую<.> пе(р)шую быти до проваженъя<.>
203 дукъту своего, анижели сторону по(з)ваную // по(з)ваную<.> дѣ(к)ретомъ
по(д)комо(р)скимъ<.> е(ст) выналезено; секвитуръ за те(м), и(ж) пе(р)шую
и пере(д)не(и)шую проваженъя дукъту е(ст) сенътенъциѿвана<.> такъ

¹⁹² Літера «ы» виправлена з «у».

¹⁹³ Перша літера «м» виправлена з іншої букви.

¹⁹⁴ Рядкова «р» виправлена з «в».

¹⁹⁵ Над закінченням «-еть» викреслено виносну («н?»).

тежь поциоремъ<,> па(р)темъ ею(с) продуце(н)дарумъ юриумъ<,> е(т) диспозиционумъ<,> и въпере(д), анижели сторону по(з)ваную<,> декретомъ тымъ же по(д)комо(р)скимъ<,> сеньте(н)цифовано бы(ти) муси(т)<,>;

третяя — и(ж) тестимония<,> и ди(с)позицие<,>¹⁹⁶ и суседовъ околицы(ч)ны(х)<,> ты(х) кгрунътовъ ведомы(х), въпере(д) стороны поводовое<,> анижели по(з)ваное<,> пре(з) пана по(д)коморого выслуханые и одобраные суть<,> а то не е(ст) въ подобенствѣ<,> абы те(с)тимониа<,> утрарумъ па(р)циумъ мели быти зъ собою<,> згожающисе<,> и до ѿ(д)ного цело змерати, ѿ(д)ко(л) бы ко(н)фузиѿ¹⁹⁷<,> урости мусела<,> кгды бы те(с)тимониа стороны поводовое<,> одобраные и попережоные</> докуме(н)та и диспозицие стороны по(з)ваное мимо сторону поводовую¹⁹⁸ попережали<,> ш(т)ю яко бы рѣчь слу(ш)ная<,> была, сна(д)не ка(ж)ды(и) уважити може(т), кгды(ж) то суть коръре(л)лятива, которые габенътъ се адъ¹⁹⁹ инъвицемъ, же тестимониа до диспозиции, диспозицие²⁰⁰ засе до сведе(ц)твъ стегатисе маю(т)<,>.

То теды сторона поводовая указа(в)ши<,> и декляровавъши<,> проси(т), абы пре(з) декретъ по(д)комо(р)ски(и)<,> въпере(д) ѿ(д) стороны по(з)ваное до указанья правъ и диспозици(и) своихъ припущона была<,> дальшия пробацие въ²⁰¹ то(и) справе<(:> яко право<,> послполитое при ро(з)судьку судовомъ мети²⁰² буде(т) хотело<,>) въцале собе заховавъши<,>.

Я, по(д)комори(и), конътрове(р)си(и) сторонъ ѿбохъ выслухавъши<,> ѿныя у себе уваживъши, у(з)наваю и наказую, абы пе(р)ве(и) акъто(р), а пото(м) сторона по(з)ваная права, привилея<,> и листы, записы, ди(с)позицие<,> собе на тые добра служачие, ко(ж)ды(и) з ни(х) зособъна<,> передо мъною продуковали. Которо(г)ло декрету умоцованые // стороны по(з)ваное за правны(и) не при(и)мучи, ѿ(д) не(г)ло до суду головьного трибуналу Любельского на воево(д)ство Киевское апеловали<,>. Я-мъ и(м) то е апеляции не допустилъ<,>. А они се де прозекве(н)да кграваминѣ е(т) дамъни(с) протѣ(с)товали<,>. Я-мъ се тежь репротѣ(с)товаль, же-мъ такъ²⁰³ ве(д)ле права быти розумель<.>

203 зв.

Танъде(м) сторона поводовая, прихилиючисе до де(к)рету суду по(д)комо(р)ского, приступуючи до продукованья правъ всихъ и диспозици(и) своихъ на мае(т)но(ст) свою деди(ч)ную<,> Ѡбуховъскую<,> то е(ст) Ѡбухо(в) и Ѡбуховъщи(з)ну<,> служачихъ<,> указаль напередъ:

привиле(и) ѿ(д) короля Казимара !!!<,> въ которомъ пише(т)<,> до князя Володимировича, абы ѿ(т)чи(з)ну<,> села въсь пану<,> Ивашку Ю(р)шичу по(д) Киевомъ лежачихъ зо въсимъ приве(р)нулъ<,>; де дата въ Горо(д)не мая девѣ(т)на(д)цато(г)ло<,> и(н)ди(к)та пе(р)вого<,>;

други(и) привиле(и) ѿ(д) тогъ жъ короля Казимара<,> до того жъ князя Володимировича с ты(м) же, абы тому жъ Ю(р)шичу тые (ж) выше(и)

¹⁹⁶ Закінчення «-цие» виправлено з інших букв.

¹⁹⁷ Літера «ѿ» виправлена з іншої букви.

¹⁹⁸ Літера «в» виправлена писарем.

¹⁹⁹ Літера «д» виправлена з «ж».

²⁰⁰ Перша та остання літера «и» виправлені з інших букв.

²⁰¹ Літера «ъ» недописана.

²⁰² Літери «м» та «и» виправлені з інших букв.

²⁰³ Літера «к» виправлена з «м».

менованых добра въсѣ приве(р)нулъ<,>; де дата въ Вильне<,> сеньтебра дня два(д)ца(т) второго индикѣта второго<,>;

итемъ ²⁰⁴ указаль апырбацію албо конѣфи(р)мацію<,> ты(х) привилеѡвъ короля е(г)лол м(л)с<:>. Жикгимонѣта третего року тисеча ше(ст)-со(т)но(г)лол мая дѣня два(д)ца(т) пє(р)вого на се(и)ме<,>;

итемъ ²⁰⁵ указаль ли(ст) ѡ(д) короля Казимера до пана Ивана Хо(д)-кевича<,> воеводы киевѣского, въ жалобе Ивана Ю(р)ши на а(р)хима(н)дры-та пече(р)ского ѡ ро(з)ныѣ кривѣды, въ ты(х) мае(т)ностяхъ выше(и) помене-ныхъ починеныѣ; де дата въ Троце(х) ²⁰⁶ сеньтебра дня два(д)ца(т) се-мого и(н)ди(к)та пє(т)на(д)цато(г)лол;

ите(м) указаль<,> ли(ст) короля Жикгимо(н)та<,> Пє(р)шого<,> до пана Немеровича<,> воеводы киевѣско(г)лол, писаны(и), абы у того Ю(р)ши по(д)-даны(х) всѣхъ в мае(т)ностяхъ выше(и) поменены(х) дани(и) и доходѡвъ жа(д)ны(х) не браль, и што възьяль — поворочаль; писаны(и) // писа-ны(и)<,> де дата въ Кракове року тисеча пя(т)сотъ два(д)ца(т) четве(р)того сеньтебра дѣня ѡ(с)мо(г)лол и(н)дикѣта двана(д)цатого<,>;

итемъ указаль засе ²⁰⁷ ли(ст) ѡ(д) того (ж) короля Жикгимо(н)та Ста-ро(г)лол до князя Анѣдрєя<,> Миха(и)ловича Коши(р)ско(г)лол, ма(р)шалъ-ка<,> и справѣци воево(д)ства Киевѣско(г)лол, въ жалобе Миколая ²⁰⁸<,> Ку(х)мистровича ²⁰⁹ Олє(х)новича<,> Дорогоста(и)ского<,> анѣтецєсора и вѣла(с)ного дєдича добрѣ ѡбуховѣски(х) кие(в)ски(х) Лукавичи<,> Зорош-ничи, Вєприни<,> и Глєвачи ѡсужоны(х), данины ²¹⁰ панѡвъ Дорогоста(и)-скихъ, дєди(ч)нымъ правомъ служачихъ<,>, абы кри(в)ды въ ни(х) не чинє-но и (з) посе(с)си [!] и(х) не ѡдє(и)мовано ²¹¹; де дата<,> року тисеча пя(т)-со(т) чтыридєся(т) пє(р)шого<,> гєнѣвора [!] два(д)ца(т) пєрвого<,> и(н)ди-к(т)а чоты(р)на(д)цатого<,>;

итемъ указаль дєль панѡвъ Дорогоста(и)ски(х), которы(м) сє панѡвє Дорогоста(и)скиє<,> дєля(т)сѣ, добрамаи має(т)ностями, въ Киевѣскомъ воево(д)ствє<,> лєжачими, гдє сє з дєлу того ѡ(д)ному з ни(х)сѣ, пану Янови Дорогоста(и)скому<,> добра албѡвє(н)цѣ ²¹² сєли(с)ка пустыє на(д) рє(ч)ками Стугѣною<,> Лукавицєю<,> Кра(с)ною<,> и Бобрѣцєю, на кото-ры(х)сѣ, сєла, ро(з)нымъ про(з)ви(с)комъ<,> на(з)ваныє, сѣть<,> ѡсажоны; де дата того дєлу<,> року тисеча пя(т)со(т) пя(т)дєсятого юнѣ<,> днѣ чоты(р)-на(д)цато(г)лол и(н)дикѣта ѡ(с)мого<,>;

указаль при томъ<,> гдє панъ Пєтръ<,> Дорогоста(и)ски(и) — стры(и) рѡжоны(и) пана Павѣла Дорогоста(и)ско(г)лол <(:> которо(г)лол поводѣ тє-перєшьни(и)сѣ, єго м(л)с<:>. панъ бєльски(и) цѡ(р)ку мєль за собою<,> дє-ди(ч)ку<,> с которою възьяль тѣѣ має(т)ности<,> выше(и) поменены<,> в то(м) воево(д)ствє Киевѣскомъ лєжачиє<:>; кгды ²¹³ тотъ тєды панъ Павєль Дорогоста(и)ски(и)сѣ, былѣ въ чужо(и) зємѣли<,> то(т) жє панъ Пѣтръ[!]

²⁰⁴ Літери «и» та «є» виправлені з інших букв.

²⁰⁵ Аналогічне виправлення.

²⁰⁶ Літера «ц» виправлена писарем.

²⁰⁷ Літера «с» виправлена з «є».

²⁰⁸ Склад «-ко-» виправлено з інших літер.

²⁰⁹ Початок слова «Ку-» виправлений з інших літер.

²¹⁰ Склад «-ни-» виправлений з інших літер.

²¹¹ Літера «м» виправлена писарем.

²¹² Літера «а» виправлена з іншої букви.

²¹³ Літери «к» та «ь» виправлені з інших букв.

Дорогоста(и)ски(и)⟨,⟩ стры(и) пана Павѣла рожоны(и)⟨,⟩ маючи того сыновъца свое(г)ло в опеце свое(и)⟨,⟩ а переведавши ѿ томъ⟨,⟩ якобы тотъ панъ Павелъ // Дорогоста(и)ски(и), сынове(ц) в(г)ло, мелъ бы быти въ чужо(и) земель умѣ(р)ти, маѣ(т)но(ст) его ѿ(т)чи(с)тую⟨,⟩ меновите⟨:⟩ села⟨,⟩ Тѣ(р)нъки⟨,⟩ Лукавицу⟨,⟩ Ѡбуховъ⟨,⟩ Нещеровъ⟨,⟩ Форощово⟨,⟩ и Ѡльшаницу, не ты(л)ко яко нела(с)кавы(и) и незы(ч)ливы(и)⟨,⟩ ѿпекунъ⟨,⟩ але южъ яко сукъце(с)соръ⟨,⟩ по немъ наступуючи(и)⟨,⟩ будучи южъ певень⟨,⟩ сме(р)ти ѣ(г)ло, продалъ зошлому княжати⟨.⟩²¹⁴ Костанътему Ѡ(с)тро(з)скому, воеводе киевському⟨,⟩ за головъную суму триста копъ гроше(и) литовськихъ⟨,⟩ которы(х) маѣ(т)носте(и) и ты(х) селищъ пустыхъ княжъ⟨.⟩ небо(ж)чикъ⟨,⟩ будучи южъ инъ посе(с)сиѿне⟨,⟩ на то(т) ча(с) Ѡбуховъ Новы(и), месте(ч)ко теперешъне⟨,⟩ и Гѣ(р)мановъку⟨,⟩ и(з) и(х) присельками⟨,⟩ ѿсадилъ⟨,⟩ которы(и), пре(з) до(в)ги(и) ча(с) ну(л)ло юре трымаль⟨,⟩; што указалъ де да(т)а²¹⁴⟨,⟩ тисеча пя(т)со(т) ѿ(с)мъдесято(г)ло⟨,⟩ дъня ше(ст)на(д)цато(г)ло децембра⟨,⟩;

итѣмъ указалъ при томъ ате(с)тацию⟨,⟩ ѿбывателовъ воево(д)ства Киевського⟨,⟩ пану²¹⁵ Павѣлови Дорогоста(и)скому⟨,⟩ служаачую⟨,⟩ кгда зъ чужее земель выше(д)лъ⟨,⟩ же тые села всѣ⟨,⟩ и месте(ч)ка⟨,⟩ выше(и) помененые⟨,⟩ на рѣчкахъ Лукавици⟨,⟩ Кра(с)но(и)⟨,⟩ и Криво(и)⟨,⟩ и ве(р)ховины тоѣ²¹⁶ рѣчкы⟨,⟩ Кра(с)ное звышъменованому пану Павѣлови Дорогоста(и)скому правомъ належа(т); де дата²¹⁷⟨,⟩ тисеча пя(т)со(т) деве(т)десятого ѿкѣтбра⟨,⟩ дъня сегого⟨,⟩;

итѣмъ показ[аль]²¹⁸ и то⟨,⟩ же кгда звышъменованы(и) панъ Павел[ъ] Дорогоста(и)ски(и) зошлого кня(ж)⟨:⟩ Коста(н)то(г)ло Ѡ(с)тро(з)ского, воеводу киевско(г)ло, ѿ тые доб[ра] выше(и) помененые⟨,⟩ ѿ(т)чи(с)тые²¹⁹⟨,⟩ свое по(з)зы[валъ] !!⟨,⟩ которые кня(ж)⟨:⟩ небо(ж)чикъ⟨,⟩ не могучи се при ни(х) зостати⟨,⟩ ты(х)⟨,⟩ и Ѡбухова самого места⟨,⟩ възъязвши свою суму⟨,⟩ три(с)та²²⁰ коп[ъ] литовськихъ, добровольне уступилъ и въ посе(с)ию добра выше(и) помененые и Ѡбухо[въ] ме(с)то // ме(с)то⟨,⟩²⁰⁵ подаль⟨,⟩ а то де анъно тисеча пя(т)со(т) деве(т)десять ѿ(с)мого⟨,⟩ дъня четве(р)того сеньтебра⟨,⟩ а посе(с)сию⟨,⟩ — тисеча пя(т)со(т) деве(т)деся(т) ѿ(с)мого ѿкѣтбра дъня два(д)цать третего⟨,⟩ при(з)наль засе анъно⟨,⟩ тисеча ше(ст)сотъ четве(р)того;

указалъ при томъ и декретъ трибунальски(и)⟨,⟩ де анъно тисеча ше(ст)со(т)ного второго⟨,⟩ юля дня петъна(д)цатого поприсяженъя кгрунътовъ выше(и) помененыхъ пре(з) пана Павѣла Дорогоста(и)ского⟨,⟩ ѿ(т)да зошлое малъжонъки теперешнего его м(л)⟨:⟩. пана белъского, яко деди(ч)ки²²¹ по ѿ(т)цу своемъ позосталое⟨:⟩ ѿ(д) которое сукъце(с)су темъпори(с) акъто(р) теперешни(и), малъжонокъ ѣе⟨,⟩ ты(х) добръ набыль⟨:⟩, которымъ декретомъ до суду по(д)комо(р)ского на поле для выконанъя присеги⟨,⟩

²¹⁴ Далі пропущено «року».

²¹⁵ Літера «у» виправлена з «ъ».

²¹⁶ Літера «о» виправлена з іншої букви.

²¹⁷ Далі пропущено «року».

²¹⁸ Від цього слова і нижче вповодж 9-ти рядків правий край аркушта обрізаний; бракує по 1—3 прикінцеві літери в рядку.

²¹⁹ Перед цим словом закреслена одна літера («з»?).

²²⁰ Літера «а» виправлена з іншої букви.

²²¹ Друга літера «и» виправлена з іншої («у»?) букви.

наказаное на тые кгрунъты<,> възглядомъ которого то декрету<,> трибунальскаго по выконано(и) присязе<,> выше(и) менованые маетьности<,> и кгрунъты, поча(в)ши ѿ(д) Стугъны ре(ч)ки за ѿзеромъ Уюньнымъ<,> ажъ до рѣчки Бобрици<,> пяты Витачовское<,> которые кгрунъты и копѣцами, судовъне<,> пре(з) пана по(д)коморо(г)ло] усыпаными ²²², суть ѿграничоные и ѿце(р)клованые; ш(т)о указаль ²²³<,> де анъно тисеча ше(ст)сотъно(г)ло] четве(р)того<,>

и(ж) кгда тые выше(и) помененые маетьности за (по)присяже(н)емъ зошлого пана Павъла<,> Дорогоста(и)скаго ѿному до де(р)жанъя реалите(р) пуцоны были, з межы которы(х) добръ кня(ж)к<,> небо(ж)чикъ Янушь Ѡс(т)ро(з)ски(и)к<,> каштелянъ краковски(и), наступивши на старство Белоце(р)ко(в)ское, добра Ге(р)мановъские и(з) присельками ихъ, на рѣчце Кра(с)но(и) лежачими<(:) удаваючи, то за добра кролевъские, до места Бело(е) Це(р)кве належачие ²²⁴<,>, звышъменованому пану Павълови Дорогоста(и)скому<,> знову ѿ(д)ня(л) былъ<,> и (с) ты(х) добръ ѿного выти(с)нулъ; // [и] тамъ знову за и(н)те(н)това(н)емъ акъции е(к)спульсиѿни(с) кня(ж)к<(:) пану краковъскому ѿ тые добра знову тому жъ пану Павълови Дорогоста(и)скому само ѿ(д)ному ²²⁵<,> присе(г)ну(т)и декретомъ трибунальскимъ<,> наказано, за которымъ выконаньемъ присеги добръ уступити казано<,>; ш(т)о верификоваль де(к)ретомъ трибунальскимъ<,> анъно<,> тысеча ше(ст)со(т)ного пятого дъня деве(т)на(д)цатого юля<,>.

205 зв.

С которы(х) теды то такъ я(с)ныхъ докуменътовъ<,> пре(з) сторону теперешнюю поводовую<,> продукованыхъ<,(:) где тые вѣсь рѣчки выше(и) помененые суть въ тра(к)те кгрунъту<,> звышъменованое стороны поводовое<(:)>, я(с)не то видети, яко суть правъные<,> ретельные, достате(ч)ныи<,> и видомые<,> ди(с)позицие на добра и кгрунъты звышъпомененое ²²⁶<,> стороны поводовое, и ничимъ ѿ(д) стороны по(з)ваное зпошоные быти не могутъ<,>. А што zase ²²⁷ сторона по(з)ваная<,> тымъ докуменътсмъ, пре(з) сторону поводовую<,> продукованымъ<,> и(н)валидитаемъ<,> якую(с) задае(т)к<,> беручи ее ча(ст)ю<,> зъ записовъ кня(ж)к<(:) Костя(н)ъму Ѡ(т)ро(з)скому, воеводе киевскому<,> ѿ(д) небо(ж)чика пана Петра Дорогоста(и)скаго, стрыя рожоно(г)ло] и ѿпекуна прироженого небожъчика пана Павъла Дорогоста(и)скаго, на добра выше(и) помененые<,> служачихъ<,> ча(ст)ю зъ якихъси [!] привилеювъ ѿ(д) некоторы(х) княжа(т) литовскихъ и королевъ польски(х), на добра выш[е]и помененые ²²⁸ конферованыхъ<,> ча(ст)ю з да(в)н[ого] и долъгого ²²⁹ уживанъя<,> добръ выше(и) поменены[хъ]к<,> теды тые импедыменъта<,> про юрид[и]ци(с)к<,> етъ леитьтими(с) и(м)педименътисъ аде(унъ)дору(м) ²³⁰ бонорумъ<,> гередита[р]иѿрумъ ²³¹ ценъсери нонъ по(с)сунътъ<,> ани докуме(н)товъ, привилеювъ и диспози-

²²² Літера «а» виправлена з «ле».

²²³ Літера «у» виправлена із складу «рос».

²²⁴ Літера «е» виправлена з «м».

²²⁵ Літера «ѿ» виправлена з «са».

²²⁶ Літера «о» виправлена з «ы».

²²⁷ Літера «с» виправлена з «е».

²²⁸ Від цього слова і нижче вповодж 5-ти рядків правий край аркуша обрізаний; бракує по 1—3 прикінцеві літери в рядку.

²²⁹ Літера «л» виправлена з «у».

²³⁰ Літера «а» виправлена з «у».

²³¹ Перша літера «и» виправлена з «а»; на літері «р» чорнильна пляма.

ца(и) юри(с) гередитарии(с) добръ вышъупомененыхъ ²³², яко въпере(д) // 206
въпере(д) анытесорумъ теперешъне(и) стороне поводово(и)⟨,⟩ такъ и те-
перешънему поводовъ правомъ певънымъ служащихъ, зносити могутъ⟨,⟩.

Напереду ш(т)о се тъкне запись кня(ж) е(г)л(л) м(л)⟨:⟩. Коньстанъ-
тому, воводе киевъскому, служащихъ: тые жа(д)ное ваги мети не могу(т),
абовимъ ѿ(д) тое ѿсобы, которая жа(д)ного права до тыхъ добръ не мала,
звълаща ѿ(д) стрыя рожного⟨,⟩ и ѿпекуна прирожного въ молодости
леть сыновъца его⟨,⟩ проти(в)ко которому⟨(:) маючи его въ свое(и) ѿпе-
це⟨:⟩⟩ маля фиде еитъ⟨,⟩ етъ проце(с)сить⟨,⟩ су(т) даные, а любо⟨(:) чого
ся некуе⟨.⟩⟩ были бы и зо(з)наные⟨,⟩. А право посполитое я(с)не и вы-
ра(з)не ѿ томъ све(д)чить⟨,⟩ же ѿпекунъ дѣтемъ леть ²³³ не доро(с)лымъ
ничого стратити не може(т) ани мае(т)но(ст) и(х) продавати може(т), чого
се доводитъ статутомъ Велико(г)л(л) кня(з)ства Литовъского ро(з)делу шос-
того ѿ ѿпекунахъ а(р)тикулами⟨,⟩ того жъ ро(з)делу⟨,⟩ пятого, шо(с)-
то(г)л(л), десятого⟨,⟩ ѿдина(д)цатого⟨,⟩ а особливе — десяти(и) и ѿдина(д)-
цаты(и)⟨⟩.

Што се тъкне яки(х) привилеѿвъ ѿ(д) якихъ кня(жт)⟨.⟩ албо кро-
ло(в), а(д) мале на(р)рата упрошоны(х)⟨,⟩ и тые ²³⁴ ю(с) гередитаріумъ
зносити не могутъ⟨,⟩:

пе(р)шая — же поминувъши права⟨,⟩ земъские и деди(ч)ные добра,
на тыхъ правахъ фундуючисе, же привилеѿ на привилеѿ⟨,⟩ добръ, до сто-
лу королевъского належачихъ, даваные быти не мають⟨,⟩ и даные важъные
быти не могу(т), ѿ чомъ статута, такъ статутъ Велико(г)л(л) ²³⁵ кня(з)ства
Литовъско(г)л(л)⟨,⟩ яко и Коронъны(и), такъже и коньституциѿ коронъ-
ные я(с)не выражаютъ⟨(:) до которы(х) по унии юже Великое кня(з)ство
Литовъское⟨,⟩ при(с)тупило⟨:⟩⟩, и тые привилеѿ после(д)не(и)шые⟨,⟩ кото-
рые бы на пе(р)шие привилеѿ коньферованые были, ю(ж) е(к)съ нунькъ
тыми (ж) коньституциями // касуе; далеко ²³⁶ теды больше(и) и тымъ ба(р)-
зе(и)⟨,⟩ на добра земъские дѣди(ч)ные, а(д) мале на(р)рата коньферованые, 206 зв.
ва(ж)ны быти не могу(т). Зачимъ и тые, на тотъ ча(с) у суду по(д)комо(р)ско-
го пре(з) сторону по(з)ваную продукованы, а еще звълаща⟨,⟩ по(с)ле(д)-
не(и)шые⟨,⟩ и сами пре(з) себе неправъные⟨,⟩ и противъко праву коньфе-
рованы, жа(д)ное ваги мети не могутъ⟨,⟩.

Што се за(с) тъкне довьгого уживанъя ²³⁷⟨,⟩ добръ выше(и) помена-
ныхъ⟨,⟩ за которымъ хотелъ прете(н)дере⟨,⟩ пре(с)крипъциѿнемъ етъ е(к)-
зиньде⟨,⟩ абузумъ юри(с) гередитарии добръ выше(и) поменены(х) етъ ѿбъти-
нере узумъ капъциѿни(с) ²³⁸, и то его въспе(р)ти не може:

кгда жъ явъны(и) мале фиде(и) процедуръ ѿпекуна⟨,⟩ того, ѿ(д) кото-
рого добра выше(и) поменены⟨,⟩ зъ рукъ вы(и)шли⟨,⟩ с тыхъ мунимень-
товъ, пре(з) сторону по(з)ваную продукованыхъ⟨,⟩ показується, а коньтра
мале фидии [!] посе(с)соремъ ²³⁹ ну(л)ля кури(т) ²⁴⁰ пре(с)крипъциѿ;

²³² Слова «добръ вышъ-» написані іншим чорнилом по витертому.

²³³ Літера «е» виправлена з недописаної літери «я» (?).

²³⁴ Літера «ы» виправлена з іншої букви.

²³⁵ Частина слова «-елико-» написана поверх інших букв.

²³⁶ Літера «а» виправлена з іншої букви.

²³⁷ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

²³⁸ Літери «а» виправлена з «у», «п» — з іншої; «ѿ» — з «у»; «-ни-» — з «-мъ-».

²³⁹ Частина слова «-соре-» виправлена з інших літер.

²⁴⁰ Слово написане поверх іншого.

другая — же любо бы прескрипция мела мети яко ме(ст)це гокъ инъ па(с)су, теды се в то(и) мере показати не можетъ, албовемъ яко небо(ж)чикъ панъ Павелъ Дорогоста(и)ски(и) адеть, анъно(с) дискрециони(с) заразомъ зачалъ ѿ тые добра чинити и сине и(н)те(р)ми(с)сионъ<,> конътинуѡвалъ акъту(с) юдициари(с) ѿ ²⁴¹ ажъ до зестя своего с того све(т)а, чога ся пере(д) судомъ теперешнимъ по(д)комо(р)скимъ веломъ докуменътовъ и проце(с)со(в), зъ ро(з)ными ѡсобами<,> ѿ тые добра зачатыхъ и конътинуѡваныхъ, и ажъ ²⁴² до само(г)ло скутку приведеныхъ, и присегами тоцие(с) утве(р)жоныхъ<,> пробуе.

207 Ѡ(д)ко(л) се я(с)не указуе инъвалидита(с) етъ про(р)сусъ<,> нульлитася правъ и мунименьтовъ<,> пре(з) сторону по(з)ваную продукованы(х)<,>. Пробацие zase стороны // роны поводовое, продукованые такъ привилеѡвъ ѡ(д) ро(з)ныхъ княжа(т) и кроловъ польскихъ<,> ро(з)нымъ ѡсобомъ<,> анътеце(с)соромъ теперешнее стороны поводовое конъферованыхъ<,> венъць записовъ, посе(с)си(и), ди(с)позици(и)<,> и ро(з)ныхъ инъшихъ докуме(н)товъ, такъ се я(с)не етъ пробабилесь показую(т), и(ж) ничего въ собъ такового не маю(т), чога бы и(м) а(д) пробанъдумъ<,> инъ конътинуа(н)ди(с) кгранициебусъ етъ лимитибусъ недоставати мало<,>. Ѡ(д)ко(л) люце кляриусъ фидере лицеть, яко ретельне сторона поводовая сине а(д)минукуло фунъди<,> алтериу(с) тымъ тракътюмъ, которымъ пана по(д)коморо(г)ло провадила<,> дукътъ сво(и) ѡ(д)правуючи<,> ско(н)чила<,>.

Зачимъ до присяженъя дукъту своего и границъ сыпанъемъ копъцовъ<,> утве(р)же(н)я и(н) скопуло ациали бли(з)шою се во(д)лугъ права посполитого<,> быти зна(и)дуе и манифе(с)те показуе и просить, абы судъ по(д)комо(р)ски(и) ѡные, яко юрибусъ<,> привилей(с), посе(с)сионибусъ, диспозиционибусъ<,> е(к)съ предеце(с)сорибусъ ²⁴³<,> суи(с) анътиквитусъ квавде(н)тибусъ<,> етъ ѡмънибусъ алии(с) докуме(н)тисъ реалибусъ ²⁴⁴ тумъ етъ сикгни(с) диве(р)сисъ [и]н ²⁴⁵ фунъдо конътروه(р)со<,> демонъстрати(с), не(к)но(н) етъ тестимонии(с) секумъ и(н)дукъ[т]и(с) поциѡремъ етъ пропиѡремъ, декрето(м) [с]воимъ<,> дукътъ стороне поводово(и) слу[ш]ъне(и)ши(и)<,> и правъне(и)ши(и) быти узна(в)ши, [ѡ]ному, яко па(р)ти май(с) а(к) май(с) литера [ю]рис е<,> поприсе(г)нути декретомъ своимъ<,> [н]аказалъ<,>.

207 зв. А пленипотенътове княжа(т) и(х) м(л)<:>. [К]оре(ц)кихъ, по(з)ваны(х), продуковавъши привилея, докуменъта, диспозицие авътенъты(ч)ные, ѡ(д) святое памети короля Але(к)са(н)дра, // такъже и ѡ(д) святое памети короля Жикгмо(н)та пе(р)шого и и(н)ши(х) субъсеквенъте(р)<,> кроловъ по(л)ски(х), еще пере(д) униєю анътецесоромъ кня(ж)<.> и(х) м(л)<.> Коре(ц)ки(м) на добра ѡлшанътские служачие<,> за которыми привилеями, ди(с)позициами<,> такъ анътецесорове кня(ж)<.>. е(г)ло м(л)<:>. Коре(ц)кого<,> по(з)ванное стороны<,> яко кня(ж)<.> е(г)ло м(л)<:>. Коре(ц)ки(и)<,>

²⁴¹ Помилково замiсть «и» (?).

²⁴² Лiтера «а» виправлена з «ю».

²⁴³ Посерединi слова мiж «предеце(с)со-» та «-рибусъ» викреслено три перозбiрливи лiтери.

²⁴⁴ Лiтера «р» виправлена з «ж».

²⁴⁵ Вiд цього слова й нижче вповдовж 9-ти рядкiв лiвий край аркуша обрiзаний; бракуе по 1—2 початковi лiтери в рядку.

ажъ доты(х)ча(с) преречоны(х) добръ Ωльшаньки и кгрунътовъ, зьдавъ-на<,> належачихъ, споко(и)не и ненарушоне пре(з) всѣ давности земьска<,> заживали<,> а преречоная поводова сторона<,> ε(г)loI м(л)<:>. панъ белъски(и)<,> жа(д)ны(х) ди(с)позици(и)<,> ани на рѣчку Ωльшаньку<,> ани на добра Ωльшаньские не показалъ<,>; ани докуменътами авѣте(н)ты(ч)ны(ми) дукъту своего а те(р)мино а кво а(д) кве(м)<,> не пробовалъ и не εвинъковалъ<,> ω(д)ко(л) εвиде(н)те(р) указуе(т)се<,> же по(з)-ваная сторона кня(ж)<.> ε(г)loI м(л)<:>. лепъшие, выра(з)не(и)шие<,> и слушьне(и)шие<,> права такъ на добра Ω(л)шаньку<,> яко и на дукътъ сво(и) показалъ и верификовалъ<,>. Зачимъ при таковыхъ докуменътахъ<,> пробациа(х)<.>, выводахъ<,> уживанью старожи(т)номъ<,> при да(в)ности земьско(и) добръ менованы(х) ωльша(н)ски(х) бралъсе а(д) ω(м)нимодамъ пробационѣ(м)<,> же то(т) дукътъ а те(р)мино а кво<,> а(д) кве(м) ретельне, ничо(г)loI чужого<,> кгрунъту<,> не за(и)муючи<,> пре(з) по(з)ваную сторону<,> естъ проважоны(и)<,>. Зачимъ просилъ умоцованы(и) по(з)ваное стороны<,> абы былъ до таковое пробации припушоны(и)<,> и добра преречоные<,> по(д)лугъ дукъту, пре(з) по(з)ваную сторону<,> ω(д)правленого, стороне по(з)вано(и) был[и] присужоные, и(н)шие ωбороны правъные въдале заховуючи<,> и ничего преречонымъ протѣ(с)тациω(м)<,> апелѣцииω(м) инъте(р)понованы(м) не дерокуючи<,>.

Я, по(д)комори(и), права<,> привилее и ди(с)позицие, передо мною продукованые, добре уваживъши, дукътомъ ωбудвухъ сторо(н) // сторонъ 208 припатривъшисе<,> за ты(м) споро(в) и сведе(ц)твѣ<,> люде(и) стары(х), з ωбудвухъ сторонъ передо мною ставленыхъ, пильне выслухавъши и тозъ всѣе у себе уваживъши, слушьне(и)ши(и)<,> и пра(в)не(и)ши(и) дукътъ стороны поводовое у(з)налемъ, и теперешнимъ декретомъ моимъ у(з)навамъ. Зачимъ актератумъ поводови присужаю, и абы во(д)лугъ теперешнего заводу своего для посыпанья копыцовъ<,> и чиненья знако(в) грани(ч)ны(х)<,> мене, по(д)коморого, тымъ ду(к)томъ своимъ провадилъ<,> а на ω(с)татънемъ копыцу телесъную присегу<,> самосемъ з ше(с)тю све(д)ко(в), лю(д)ми шляхе(ц)кое конъдиции, выконалъ в тую роту<,> яко онъ справе(д)ливѣ ду(к)тѣ сво(и) провадилъ<,> и ничиего кгрунъту<,> ани именья чужого не ²⁴⁶ ω(д)нялъ, и не привлащилъ.

Которо(г)loI де(к)рету умоцованы(и) стороны по(з)ваное за правъны(и) не при(и)муючи<,> ω(д) него до суду головъного трибуналу Любелъско(г)loI аполовали !!<,>. Я-мъ и(м) тое апелѣции допустивъши, рокъ за нею сторонамъ ωбомъ у менованого суду трибунальског<,> въ Люблине на тотъ ча(с), кгда sprawy воево(д)ства Киевъско(г)loI поря(д)ко(м) и(н)ши(х) воево(д)ствъ коронныхъ<,> припадуть и сужоны будутъ<,> и тая справа з рѣе(с)тру судового поря(д)комъ своимъ приволана буде(т), ку ро(с)праве правъно(и)<,> кромѣ вшеляко(г)loI припозъву, зложилъ и на(з)начилемъ<,> и декретомъ нинешнимъ складаю и заховую<,>.

Апеловалъ ²⁴⁷ повод(д) его м(л)<:>. панъ белъски(и)<,> же ε(г)loI м(л)<:>. зъ ше(ст)ю [с]ве(д)ковъ лю(д)ми шляхе(ц)кое конъдициик<,> а не [с]ъ ше(ст)ма старъцовъ<,> плебее конъдициѣ(и) [п]ресе(г)нути наказано<,>. Я-мъ тое апелѣции допустивъши<,> рокъ за нею сторонамъ ωбо(м) тамъ же на

²⁴⁶ Літера «н» виправлена з іншої букви.

²⁴⁷ Літера «п» виправлена з іншої букви.

воево(д)стве Киевському<,> яко се помінило ²⁴⁸, в Люблине<,> кгда поря(д)комъ и(н)ши(х) // и(н)ши(х) воево(д)ствъ коро(н)ны(х) припаде(т) и сужоно будетъ<,> ку ро(с)праве правно(и), кро(м) вшелякого припо(з)ву<,> зложилъ и на(з)начилемъ и декретомъ нинешнимъ складаю и заховую.

По которомъ допущеню апелляци<,> станувъши очеви(с)то<,> урожоны(и) его м(л)<:). панъ Еремиашъ Тыша Быковъски(и)<,> именемъ своимъ и именемъ ²⁴⁹<,> урожонныхъ<,> и(х) м(л). пановъ Кгабриеля<,> Павъла и Яна<,> урожон(г)ло! некгды е(г)ло! м(л)<:). пана Адама Тыши Быко(в)ско(г)ло! потомковъ позосталыхъ, леть не маючихъ, солените(р) све(д)чильсе и протє(с)товаль<,> противко е(г)ло! м(л)<:). пану по(д)коморому киевському и урядови егє<:). яко и противко его м(л)<:). пану бельскому, поводови<,> и(ж) его м(л)<:). панъ по(д)комори(и) кие(в)ски(и) зъ урядомъ своимъ<,> за неправною и(н)ста(н)циєю его м(л)<:). пана бельско(г)ло!<,> на кгрунтьте вла(с)номъ и(х) м(л)<:). пановъ Тышовъ Копачовському па(р)те колълятерали<,> репукгнантьте<,> еть дефе(н)денъте<,> правє пре(з)квалтъ, бе(з) жа(д)ны(х) документовъ и доводовъ<,> авътенъты(ч)ны(х) поводовое стороны на(д) ръчькою Ольшанькою<,> противко гребельки урваное<,> яко юри(з)ди(к)цию фунъдоваль<,> такъ ку у(и)ме и уближеню кгру(н)то(в) копачовски(х) на томъ же ме(ст)цу на вьла(с)номъ кгрунтьте и(х) м(л)<:). пановъ Тышовъ деди(ч)нымъ ²⁵⁰ Копачовскимъ ²⁵¹<,> о(с)тато(ч)ны(и) сво(и) декретъ поводово(и) стороне<,> присуженъа актѳорату его м(л)<:). пану бельскому фероваль<,>. Прото жъ о таковыє бе(з)правья<,> кгравамень и о шкоды, перестерегаючи вла(с)ности кгрунтьту деди(ч)ного Копачовского<,> ра(з) и по(в)торє<,> све(д)чильс[е] и оповедалъ, оферуючисє зъ и(х) м(л)<:). о тые вьсѳ кривъды правнє чинити<,>.

Я, по(д)комори(и), репротє(с)товалемъсе и репротє(с)тую, же-мъ тутъ на тоє ме(ст)це не пре(з)квалтъ вьехалъ<,> але юридице ²⁵² за поводовою стороною // -роною, и поступовалемъ себе во вьсемъ правнє, яко ми пови(н)но(ст) уряду моего, право посполитое<,> слушно(ст) самая и декретъ трибунальски(и) ди(к)табантъ<,>.

Тамъ же е(г)ло! м(л)<:). панъ бельски(и) репротє(с)товальсе<,> противко тымъ же де ²⁵³ валидитатє того вьсєго акты грани(ч)ного такъ вь зача(т)ю<,> яко и вь доко(н)ченю<,> у(с)квє а(д) сєнъте(н)циамъ дефинитивамъ, и(ж) правнє вь немъ себе поступилъ, до декрету трибунальского ся прихилиючи и ни вь чомъ о(д) него не о(д)даляючи<,>. Тудє(ж) е(г)ло! м(л)<:). панъ бельски(и) протє(с)товальсе<,> же княжата и(х) м(л)<:). с паны Тышами и (з) и(н)шими колълятералами змовивъшисє, таковыми дефєнъями ²⁵⁴ своими неправными<,> и протє(с)тациами не(с)лушны(ми) тую справу грани(ч)ную<,> привилєями<,> докумєнтами<,> диспозициами я(с)ны(ми) елюцидованую, тру(д)ня(т) ²⁵⁵<,>. А е(г)ло! м(л)<:). панъ

²⁴⁸ Літера «и» виправлена з іншої букви.

²⁴⁹ Літера «и» виправлена з «м».

²⁵⁰ Літера «м» виправлена з «х».

²⁵¹ Аналогічне виправлення.

²⁵² Частина слова «-ице» дописана на місці нерозбірливих літер.

²⁵³ Літера «є» виправлена з іншої букви.

²⁵⁴ Описка замість «дефєнъзами»?

²⁵⁵ Із двох останніх слів перше написане на місці витертого, а наступне — на полі.

Тыша Быковъски(и), именемъ своимъ и именемъ и(х) м(л)⟨:⟩. пановъ Тышовъ недоро(с)лы(х), в опеце свое(и) маючихъ, противько протє(с)тации его м(л)⟨:⟩. пана белъского репротє(с)товальсе, и(ж) жа(д)ного коньдикътами ну ни (с) кимъ не чинить, але целости кгрунътовъ деди(ч)ныхъ Копачовскихъ пупилорумъ⟨,⟩ Перестерегає(т).

Та(н)демъ умоцованые по(з)ваное стороны кня(жт)⟨.⟩ и(х) м(л)⟨:⟩. Коре(ц)кихъ⟨,⟩ пере(д) судомъ нинє(ш)нимъ юдициалитє(р) реквизиовали⟨,⟩ абы панъ комо(р)никъ дукътъ поводовое стороны, которы(и) чере(з) то(т) уве(с) а(к)тъ [г]рани(ч)ны(и) писалъ⟨,⟩ палямъ прочиталь. Которо(г)ло[и(ж) панъ комо(р)никъ читати не хотель и (з)браняльсе⟨,⟩ тєды преречоные умоцованые стороны по(з)ваное противько преречоную пану комо(р)никови // кови грани(ч)ному ра(з)⟨,⟩ и по(в)торе све(д)чилисе и оповедали, 209 зв. оферуючисе таковое кривъды правомъ доходити. А урожоны(и) є(г)ло[м(л)⟨.⟩ панъ Микола(и) Тучани(ц)ки(и)⟨,⟩ комо(р)никъ грани(ч)ны(и) воево(д)с(т)ва Киевъского⟨,⟩ противько таковое протє(с)тации соленитє(р) репротє(с)товальсе, и(ж) не темере то учиниль: же то(г)ло[а(к)ту и дукъту помененого⟨,⟩ читати не мо(г)ль, кгда(ж) ю(ж) ку вечорови ся скланяло, зачимъ акътъ то(т) та(к) велики(и)⟨,⟩ и ду(к)тъ для спо(з)не(н)я читаны(и) быти не мо(г)ль, але се с тымъ передо мъною, по(д)комори(м), декляроваль оного на пи(с)ме выдати, приехавъши до господы до Обухова, и абы посланъца за нимъ по(з)ваная сторона зара(з) слала⟨,⟩ домавяльсе. Зачи(м) се и повъторе репротє(с)товаль, и(ж) проти(в)ко праву, слушности⟨,⟩ и урядови своему комо(р)ничому ничого не выкрочиль⟨,⟩.

Што все для памяти до (к)нигъ по(д)комо(р)ски(х) воево(д)ства Киевъского є(ст) записано.

Tu się jurisdicția urzędu tego śmiercią je[go] młci pana podkomorzego skonczyła.

Mikołaj Tuczaniński, komornik graniczny
województwa Kiiowskiego m[anu] p[ropria] // 211[1]

№ 33. Декретъ межи его (м)л. пано(м) воеводиномъ бе(л)зъкимъ а его [!] м(л). пано(м) старо(с)тою калуски(м)

Року тисєча ше(ст)со(т) чоты(р)деся(т) че(т)вє(р)то(г)ло[мца фєвръяля два(д)цато(г)ло[дня.

Дєялосє на кгрунъте ро(з)ни(ц) на(д) рєчъкою Боя(р)кою при го(с)ти(н)цу, которы(и) иде(т) с Котє(л)ни до Ко(д)ни, у мо(ст)ка та(м), гдє сторона поводовая ве(л)⟨:⟩. его м(л)⟨.⟩ пнь Рафа(л) з Лєшъна Лєшъчи(н)ски(и), воеводи(ч) бе(л)зъки(и), яко опекунъ прижоно(и) єє м(л)⟨.⟩ пнєє Тєофили зъ Лє(ш)на Лєшъчи(н)ское, того (ж) є(г)ло[м(л)⟨.⟩ пна воеводица бе(л)зъко(г)ло[зъ урожною некгда є(и) м(л)стю панєю Анъною Го(р)но(с)таєвъною, воеводицовою бе(л)зъкою, спложоное ¹ цо(р)ки своє(и), судъ зє(м)ски(и) Киевъски(и), урожоныхъ и(х) м(л). пна Лукаша Витовъско(г)ло[, подъсудька, Фєдора Сусча(н)ско(г)ло[Про(с)куру, писара, уря(д)никовъ зє(м)ски(х) киевъски(х), и менє, Анъдрєя Кговарєвъско(г)ло[, комо(р)ника кграни(ч)но(г)ло[воево(д)ства Киевъско(г)ло[, декрето(м) суду головъно(г)ло[трыбуналу коронъно(г)ло[Любє(л)ско(г)ло[назъначони(х), с по(з)ва-

¹ Літера «є» виправлена з «ю».

211 зв. ни(м) вел<.> ε(г)lo| м(л). пно(м) // Яномъ зъ Замо(ст)я: Замо(и)ски(м), старо(с)тою калуски(м), сыно(м) зошъло(г)lo| негды ве(л)<.> пна Томаша на Замо(ст)ю Замо(и)ско(г)lo|, канцлера коронъно(г)lo|, по(с)тановила и ω уфунъдованъе юри(с)диции просила, ω которы(м) фунъдованъю юри(с)диции стороны ωбѣ(д)ве конътрове(р)товали.

Въпередъ умѣщаны(и) стороны по(з)ваное на кгрунъте Котеле(н)-скомъ на(д) Рудю Черетянькою ² з двома во(з)ны(ми) и (ш)ля(х)тою, та(к)-же и (с)ве(д)ками(ми) [!], до и(н)квизиции ³ належачи(ми), кгру(н)товъ ты(х) добре ведомы(ми), стоячи, по(с)тере(г)ши то(г)lo|, же сторона поводовая зъ судо(м) зе(м)ски(м) Киевъски(м) и (с) пано(м) комо(р)нико(м) руду ⁴ Черетя(н)ку, которая кгрунъты Котеленъские зъ кгрунъта(ми) Лесчи(н)скими, Ива(н)ковъски(ми) и Волосовъски(ми) ⁵ ро(з)граничае(т), преехати ⁶ усилюють, теды по(с)полу зъ ε(г)lo| м(л). пно(м) Крышътофо(м) Ты(ш)кевиче(м), воеводиче(м) бри(с)ки(м) ⁷, ме(с)течка ⁸ Ко(д)ни дедиче(м), та(к)же и (з) двома во(з)ны(ми) Якубо(м) Завадою и при ни(х) будучою шля(х)тою, зъ кгрунъто(в) Котеленъски(х) на та(м)тую сторону Черетя(н)ки боронячи переѣ(з)ду, переше(д)ши, въстрен(т)ъ ⁹ чини(л) и въ ты(м) ме(ст)цу, где пнъ комо(р)никъ и су(д) зе(м)ски(и) Киевъски(и) зъ стороною пре(з) тую Черетяньку переѣхати усиловали, вла(с)но(с)ти кгрунътовъ Ле(с)чинови не при(з)нава(л), чо(г)lo| ему и ε(г)lo| м(л). пнъ воеводи(ч) бре(с)ки(и), коде(н)-ски(и) деди(ч) по(т)ве(р)жалъ и овъше(м) ε быти Котеле(н)скими // Котеле(н)ски(ми) менова(л) и указава(л), и абы пре(з) Черетя(н)ку не переѣ(ж)д-жали — пновъ судовыхъ зе(м)ски(х) и пна комо(р)ника, та(к)же стороны проси(л).

212

Где су(д) зе(м)ски(и) и по(д)комо(р)ски(и), не дбаючи ничо(г)lo| на доводы и обороны пленипоте(н)та по(з)вано(г)lo|, впо(р)не и кква(л)товъне пре(з) тую Черетя(н)ку на вьла(с)ны(и) ¹⁰ кгрунътъ Котеле(н)ски(и) переѣха(л) берего(м) на(д) самою Черетя(н)кою, вни(з) тое Руды Черетя(н)ки кгрунътами котеле(н)ски(ми), поминаючи вьси кгрунъты и дедины двохъ сель чужи(х): ива(н)ковъские и волосовъские, оные ¹¹ по лево(и) руце пускаючи, кгрунъто(м) Котеле(н)ски(м) лепе(и), ни(ж) на по(л)миле, ле(д)ве не по(д) самую Коте(л)ню ¹², до другое руды Боя(р)ки на вьсхо(д) сло(н)ца, ку велико(и) у(и)ме кгрунътовъ котеленъскихъ, приехавши, знову на полу(д)не тоєю рудю Боя(р)кою пове(р)нувьши а(ж) до го(с)ти(н)ца, с Коте(л)ни до Ко(д)ни идучо(г)lo|, и до мо(ст)ка, на то(и) руде и гости(н)цу будучо(г)lo|, вла(с)ны(м) кгрунъто(м) Котеле(н)ски(м) приехали и (с)танули; та(м) же юри(з)дицию свою фунъдовали. Ω (с)чо все поменены(и) пленипо-

² Літера «я» виправлена з іншої букви.

³ Частина слова «-и(н)квизи-» написана по витертому замість іншого тексту.

⁴ Друга літера «у» виправлена з іншої букви.

⁵ Склад «-сов-» виправлений з нерозбірливих літер.

⁶ Перша літера «е» виправлена з «и».

⁷ Тобто, «брестським».

⁸ Частина слова «ме(с)те-» написана поверх іншого тексту.

⁹ Літера «е» виправлена з іншої («у?»).

¹⁰ Літера «в» виправлена з іншої («v?»).

¹¹ Літера «н» виправлена з «п».

¹² Літера «н» виправлена з іншої букви.

тєньтъ по(з)вано(г)ло та(к) ѿ нева(ж)но(ст) то(г)ло дукъту и а(к)ту вьсе(г)ло, та(к)же ѿ утяже(н)е и шькоды противько судови вьсєму и (с)тороне передь поменєны(м) во(з)ны(м) и шьяля(х)тою и передь ты(м) же самы(м) судо(м) све(д)чилъ и протє(с)това(л)се.

А пото(м) по(д) ѿбороною тоє свое(и) ¹³ протє(с)тации стоячи, то(г) же пленипотє(нт) поведилъ, же ту(т) на то(м) мє(ст)цу то(г)ло мо(ст)ка и го(с)-ти(н)ца юри(з)диция фу(н)дована // бы(т) не може, кгда(ж) то є(ст) вла(с)-ны(и) кгрунть Котєлє(н)ски(и), и жаде(н) стє(н)никъ ту(т) на то(м) мє(ст)цу кольлятералитатє(м) сторонє поводово(и) не при(з)наває(т) и, кромь дєдича котєлє(н)ско(г)ло, жа(д)но(г)ло ту(т) не машь: ведаю(т) бовємь, же то кгрунть вла(с)ны(и) Котєлєнски(и). Зачимь тежъ тутъ, гдє жа(д)ное прилєглости кгру(н)товъ Лєсчи(н)ски(х) не машь зь кгрунтьта(ми) Котєлє(н)-ски(ми), фуньдована юри(с)диция быти не може(т), алє у могилы Ро(с)топъче вьвє(р)хъ Черєтя(н)ки та(м) фуньдована быти має(т), гдє сє три стєны сходятъ, яко Кодє(н)ская, Котєлє(н)ская и Лєсчи(н)ская. Алє и(ж) ту(т) не машь прилєглости кгрунтьтовъ не то(л)ко жа(д)но(г)ло кольлятераловъ, алє и Лєсчи(н)ски(х), и ѿвьшє(м) вє (с)ро(д)ку кгрунтьтовъ Котєлєнски(х) тоє ¹⁴ ту(т) мє(ст)цє у то(г)ло мо(ст)ку є(ст), тєды (и) ту(т), яко сє ¹⁵ выжє(и) помєнило ¹⁶, тая ¹⁷ фуньдациѿ юри(з)дициѿни(с) быти не може(т). И про-си(л), абы су(д) зє(м)ски(и) и пнъ комо(р)никъ, занєхавъши, ту(т) на то(м) мє(ст)цу фуньдованья юри(с)дициѿи занєха(л), алє та(м) до тоє могилы Ро(с)-топъчє еха(л) и та(м) ѿную уфуньдова(л), и(н)шиє ѿбороны и доводы правъ-ныє вцалє собє захова(в)ши.

212 зв.

А пленипотє(нт) поводовоє стороны урожоны(и) пнъ Кгабриє(л) Соко-ло(в)ски(и) ¹⁸, продуковавъши передь на(ми) декрє(т) суду голо(в)но(г)ло трибуналу коро(н)но(г)ло Любє(л)ско(г)ло авьтє(н)тычьны(и), // [...] ¹⁹

213

№ 34. [...] ¹

[...] звича(и)ную написаную вє(н)цъ и по(д)пи(с) руки пна по(д)старо(с)-тє(г)ло тамє(ч)нє(г)ло инъ абъсєнъция суа. На(д) то и печат(т) кгро(д)скую тамєчьную прити(с)нєно — при(з)наває(т), и по(д)писа(т) єє деклярує сє, тєды то сторону до умькнєнъя тє(р)мину нинє(и)шо(г)ло вьспє(р)ти не може(т)ъ, >. А счє тє(ж) вноси(т), же не выходи(т) нєдє(л) спо(л)на шє(ст) ѿ(д) положе(н)я инънотє(с)пє(н)циє ², и продукує право ѿ кладє(н)ю по(з)вовъ, же заѿ(ч)нє нєдє(л) шєсть, а ѿчєви(с)тє нєдє(л) чотыри маю(т) быти передь тє(р)мино(м) кладєны, на то поведи(л), же то право не ѿ и(н)нотє(с)тєнъ-циѿ(х), алє ѿ по(з)ва(х), а ту(т) не за по(з)во(м) тє(р)минъъ, > а и(н)нотє(с)-

¹³ Літера «с» виправлена з іншої букви.

¹⁴ Початок слова написаний поверх іншого («то?»).

¹⁵ Далі нерозбірлива літера, поверх якої чорнильна пляма.

¹⁶ Літера «п» виправлена з латинського «р».

¹⁷ Літера «т» виправлена з «б».

¹⁸ Літера «С» виправлена з іншої («S?»).

¹⁹ Продовження та кінець акта не збереглися.

¹ На цьому аркуші міститься фрагмент наступного акта без дати і без імен дійових осіб.

² Описка замість «инънотє(с)тє(н)циє».

те(н)щие въшелякие ³ маю(т) кладѣ(н)ѣ(м) свои(м) сторона(м) неде(л) две уперезать, а не дале(и). А ту(т) неде(л) бо(л)ше(и), ни(ж)ли пять выноси(т), яко суть положонье.

Вноси(т) те(ж) и тоє пленипоте(нт) позъвано(г)ло, же в и(н)ноте(с)те(н)ции колълятерало(в) не положоно<, > и не припо(з)вано оны(х), яко декретом(м) наказано. На то поведи(л), и(ж) и(н)ноте(с)те(н)щие до (с)торонъ то(л)ко а(к)торовое и по(з)ваное, межи которы(ми) справа се точи(т), належа(т), а по ко(л)лятераловъ по(з)вы особные, которые и(ж) по ко(ж)до(г)ло выданные суть вче(с)не. ⁴ Реляциею тоєю (ж) доведълъ, и(ж) до ко(ж)до(г)ло зособна во(з)ны(и) по(з)вы о(д)неслъ, за которыми ту(т) вси ставаю(т) и ничо(г)ло противъ те(р)минови не мовя(т), бо и(х) вче(с)не положе(н)е по(з)вовъ **213 зв.** // зашгло, зачи(м) те(р)минъ при(и)мую(т) и (с)тены свре(и) пи(л)нова(т) кажъды(и) з ни(х) офяруе(с)е<.> Счо дедуковавъши, проси(л) и домовя(л)се, абы тые ексыцепщие по(з)вано(г)ло непотребные о(д)тя(в)ши, декретови трыбуна(л)скому досы(т) чинили(х)мо, которому ⁴ и онь, готовъ будучи досы(т) чинити зъ све(д)ка(ми) свои(ми), номине при(н)ципали(с) суи декляровальсе.

Мы теды ⁵, вы(с)лухавъши конътрове(р)сии сторо(н) и оные у себе уваживъши, те(р)минъ слушъны(и) узънавъши, наказали(с)мы, абы стороны обедве, а (з)вла(ш)ча по(з)ваная, декретови трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинили. О(д) которо(г)ло декрету по(з)ваны(и) ⁶ до суду головъно(г)ло трыбуналу коро(н)но(г)ло Любе(л)ско(г)ло апелева(л). Мы-(с)мы оному тоє апелляции, и(ж) е(ст) ре(ч) о(с)уженая и на ⁷ екъзекуции зави(с)ла, не допустили. А по(з)ваны(и) о попа(р)те ее, к(р)аваме(н) и (ш)коды све(д)чи(л)се. Мы-(с)мы те(ж) репроте(с)товали, же-(с)мы та(к) ве(д)лугъ права бы(т) розумели.

Проте(с)това(л)се по(з)ваны(и) де ну(л)литате тоциу(с) а(к)ту(с) е(т) ду(к)ту(с), яко и выже(и). Репроте(с)това(л)се те(ж) и пленипоте(нт) поводовое стороны противъко по(з)ваному, же яко не(с)лушъне и непотребъне на (з)волоку sprawy поводовое апелеваль, не хотечи досы(т) чинити декретови головъному трыбуна(л)скому, та(к) те(ж) не(с)лушъне и проте(с)туе се, а са(м) // [...] а са(м), будучи готовъ имене(м) при(н)ципала свое(г)ло помененому декретови головъно(му) трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинити, проси(л) и домовя(л)се, абы(х)мы до (с)луханъя инъквизиции све(д)ковъ поводовое стороны приступили.

А поты(м) умопованы(и) по(з)вано(г)ло по(д) о(б)ороною апелляции и проте(с)тации свои(х) стоячи, поведи(л), же е(ст) пово(д) неналежъны(и), к(д)ы (ж) не на то(м) мествцу и к(р)унъте стануль, о которы(и) позывае(т), але пре(з) та(к) далеки(и) заездъ в к(р)унъты Котеле(н)ские хоче те(н) ту(т) к(р)унътъ ⁸, на которымъ тая фунъдована юри(с)диция и где стану(л), и уря(д) не(с)лушъне заведълъ, пре(з) теперешънее фунъдова(н)е юри(с)диция потягаючи декретъ трыбуна(л)ски(и) ексытра ме(н)те(м), его выгравати та(к) велики(и) к(р)унътъ, которо(г)ло въши(р) и възъдлу(ж) е(ст) ледво не

³ Літера «в» виправлена з «о».

⁴ Третя літера «о» виправлена з «ы»; «у» — з «ъ»?

⁵ Слово написане крупнішим шрифтом.

⁶ Виносна буква написана замість закресленої літери («е»?).

⁷ Слово вписане над рядком.

⁸ Літера «ъ» виправлена з іншої букви.

на миле ⁹, хочу(т). А и(ж) екстра менъте(м) е(т) конътенъта декрету трыбуна(л)ско(г)ло мнѣманы(и) пово(д) собе по(с)тупи(л) и по(с)тупуе, теды ¹⁰ ту(т) тепе(р) за тою инъквизициею, кгда(ж) не ѿ то(и) кгрунътъ позывае(т), на которо(м) стои(т), але ѿ и(н)ши(и), на то(м) ту(т) ме(ст)цу и те(р)мине належъны(м) поводо(м) бы(т) не може. И проси(л) во(л)ности, и(н)шые ѿбороны и доброде(и)ства правъные вцале собе захова(в)ши.

А пленипоте(нт) // поводовое стороны поведи(л), же ту(т) по(з)ваная сторона инъкомъпетенъте(р) ексьцепцие вноси(т) ци(р)ка инъкомъпетенъциа(м) акътори(с), бо не е(ст) ту(т) те(р)минъ ѿколо то(г)ло, але досы(т) чиненъя то(л)ко декретови, яко се южъ досы(т) стороне поведило, и сама зъ декрету види(т) то, же не есте(с)те ту(т) вм. судъями, але е(к)зеквуратора(ми) [!] декрету. Але то(л)ко то чини(т) на непотребную забаву ту(т) въ полю на(с), а до досы(т) чиненъя декретови при(с)тупити беневоле не хотечи, такие непотребные<,> ексьцепцие вноси(т), которые абы му были не приняты ¹¹, проси(л) и домовя(л)се, яко и выже(и) хотечи досы(т) чинити декретови зъ стороны своее.

Мы теды, вы(с)лухавъши конътрове(р)си(и) сторо(н) и ѿны(м) се припа(т)ривъши, уважаючи то, ижъ мы не е(с)те(с)мы су(д)ями, але то(л)ко е(к)зеквураторами декрету трыбуна(л)ско(г)ло, у(з)наваемо, и(ж) а(к)торове су(т) слушьные, и наказуемы, абы стороны ѿбе(д)ве декретови трыбуна(л)ско(му) досы(т) чинили и инъквизицие свое выводили. Ѡ(д) которо(г)ло декрету умоцованы(и) ¹² по(з)вано(г)ло до суду голо(в)но(г)ло трибуналу коро(н)но(г)ло Любе(л)ско(г)ло апелева(л). Мы(с)мы ѿному тое апеляции яко в речи ѿсужоно(и), не допустили. А ѿнъ ѿ попа(р)те ее, кграваме(н) и шъкоды све(д)чи(л)се. Мы се те(ж) репроте(с)товали, же(с)мы та(к) во(д)лу(г) права бы(т) розумели ¹³.

А пленипотенъ(т) по(з)вано(г)ло по(д) ѿбороною апеляцие(и) ¹⁴ свои(х) стоячи[...] ¹⁵ //

214 зв.

⁹ Літера «е» виправлена з «и».

¹⁰ Літера «ь» виправлена з «с».

¹¹ Літера «ы» виправлена з іншої букви.

¹² Літера «у» виправлена з іншої букви.

¹³ Літера «ѣ» виправлена з іншої («у»?).

¹⁴ Слово написане поверх нерозбірливого.

¹⁵ Продовження цього акта в книзі відсутнє, що зафіксовано і в примітці, доданий у другій половині XVIII ст. (арк. 215): «Dalsa kontynuacya tego dekretu zginela; u poty tylko w aktach] z nayduie sie».

ПЕРЕЛІК АКТІВ

- № 1. 1584 р., травня 8. Над стр. Гнилою Рудою.— Підкоморський граничний лист на затвердження полюбовного розмежування між маєтками Рудники Андрія Сингура та Пряжів Семена Прежовського у Житомирському повіті 5—7 зв.
- № 2. 1585 р., липня 24. В урочищі pobl. с. Глумова.— Коморницька справа за декретом Люблінського трибуналу з обмеженням Глумівського судеревного ґрунту від маєтків Глумів Мелеха Барана та Ключки і Коцовщина братів Дідовичів-Трипольських в Овруцькому повіті 8—15
Містить три граничних заводи.

В к л ю ч а є:

Виклад змісту пред'явлених актів і документів:
продажні листи (1532, 1544); випис із ревізії Київського воеводства (1559); судовий лист овруцького старости (1560); судові виписи із овруцьких замкових книг (1561, 1583, 1595); потвердний привілей Сигізмунда Августа (1565); свідоцький лист окочної шляхти (1595).

- № 3. 1595 р., серпня 25. В урочищі Калиновому Кусті.— Підкоморська суперарбітражна справа з незавершеним розмежуванням між маєтками Івниця Матвія Немирича та Котельня ки. Кирика Ружинського у Київському і Житомирському повітах, зірвана Немиричем всупереч еднальному листу 15—28
Містить чотири граничних заводи.

В к л ю ч а є:

I. Виклад змісту пред'явленого акта:
дарчий лист (1582)

- II. Повні тексти пред'явлених актів і документів:
— 1456 р., вересня 2. Київ.— Привілей київського кн. Семена Олельковича Лазарю Браевичу на двір Норинськ та с. Івницю у Київському і Житомирському повітах 21
— 1467 р., травня 27. Вільно.— Потвердний привілей Казимира IV Лазарю Браевичу на ці ж маєтки 21—21 зв.
— 1481 р., липня 12. Черкаси.— Судовий лист київського воеводи Івана Ходкевича на присудження Михайлові Лазаровичу спадкового маєтку Івниці, спірного з Дашуком Тумашовичем (Томашовичем) 22—22 зв.
— 1540 р., липня 21. Вільно.— Причинний лист Сигізмунда I до житомирського старости кн. Богуша Корецького із заборонаю порушувати право власності Федора Киселя на селище Івницю, привертаючи його до Житомирського замку. 21 зв.— 22
— 1558 р., березня 27. Вільно.— Причинний лист Сигізмунда Августа до київського воеводи Григорія Ходкевича із заборонаю порушувати право власності Богуша Дешковського і Богдани Федорівни Киселівни на селище Івницю, привертаючи його до Київського замку 22 зв.— 23 зв.

- 1584 р., липня 8. Над болотом Валівкою.— Підкоморський граничний лист про розмежування Івниці і Котельні 19—26 зв.
- 1592 р., липня 4. Люблін.— Єднальний лист Матвія Немирича і кн. Кирика Ружинського зі згодою на повторне розмежування Івниці і Котельні під зарукою 5 тис. коп грошів 17—18 зв.
- № 4. 1595 р., серпня 25. В урочищі Қалиновому Кусті.— Приповідання Адама Олізара-Волчковича до межового спору між Матвієм Немиричем та кн. Кириком Ружинським з протестом проти включення до граничного заводу Немирича належного Олізарам Волинецького ґрунту 28 зв.— 30 зв.

В к л ю ч а є:

Повні тексти пред'явлених документів:

- 1591 р., вересня 6. Київ.— Позов посесору Волинецького ґрунту кн. Кирика Ружинському до Київського земського суду за скаргою Матвія Немирича про порушення меж маєтків Волинець та Івниці 29 і зв.
- 1591 р., вересня 6. Київ.— Позов дідичу Волинецького ґрунту Адаму Олізару-Волчковичу у цій же справі 29 зв.— 30 зв.
- № 5. 1597 р., грудня 23. Пobl. могили Білий Камінь.— Комісарський одрочений лист («справа») на відкладення ув'язання маєтку Котельні у Житомирському повіті за кн. Кириком Ружинським у зв'язку з хворобою одного з сугранників Котеленського маєтку Героніма Горностаєв 31—36 зв.
- Містить перелік восьми сугранників маєтку Котельня
- № 6. 1597 р., грудня 23. Б. м.— Фрагмент комісарського граничного листа («справа») у межовому спорі між власником маєтку Котельня кн. Кириком Ружинським та одним із сугранників, власником Ловківського маєтку Богданом Стрибилем 37—37 зв.
- № 7. 1598 р., серпня 17. Над стр. Сліпещькою Рудкою.— Коморницька справа з незавершеним обмежуванням Корчівського ґрунту у Житомирському повіті, уступленого Корчевськими-Кевличами-Бражинськими Григорію Басарабу через протест сугранника Богдана Стрибиля, а також із ув'язанням за Бражинськими і Басарабом третини Селецької і Єпанчинської судеревних земель 37 зв.— 40 зв.
- Містить рисунки трьох власницьких знамен.
- № 8. 1598 р., жовтня 27. Пobl. гирла стр. Валівки.— Підкоморська справа з остаточним розмежуванням між маєтками Матвія Немирича та Котельня кн. Кирика Ружинського у Київському і Житомирському повітах 40 зв.— 47 зв.
- Містить два граничних заводи.

В к л ю ч а є:

I. Вклад змісту пред'явлених актів і документів:

привілей київського кн. Семена Олельковича (1456); потвердний привілей Казимира IV (1467); судовий лист київського воеводи Івана Ходкевича (1481); причинний лист Сигізмунда I до житомирського старости (1540); причинний лист Сигізмунда Августа до київського воеводи (1558); підкоморський граничний декрет (1584)

II. Повний текст пред'явленого акта:

- 1592 р., липня 4. Люблін.— Єднальний лист Матвія Немирича і кн. Кирика Ружинського зі згодою на повторне розмежування Івниці і Котельні під зарукою 5 тис. коп грошів (див. док. № 2). 41 зв.— 43 зв.
- № 9. 1598 р., листопада 4. В урочищі Бобрику.— Підкоморський декрет про ануляцію судового дільчого спору Олександра Воронича і Овдоті Оличанки Невиданої з Григорієм Сокором і Ганною Воронянкою за спадкові маєтки Троянівка, Мократичі, Хантулин, Денеші і Крошня у Житомирському повіті у зв'язку з полюбовною угодою сторін 47—51
- № 10. 1598 р., листопада 6. У Троянівському замку.— Приповідання («оповідання») житомирського старости кн. Януша Заславського до дільчого спору Олександра Воронича та ін. з протестом проти непризову його як сугранника до граничного заводу у маєтку Троянівці, суміжному з Житомирським староством 51—52
- № 11. 1599 р., червня 12. В урочищі Підлужжі.— Підкоморська ділячка дільчого терміну Кузьми Ласка з Михайлом Ласком, Овдотею Гулевичівною Перекальською та ін. учасниками маєтку Ласки у Овруцькому повіті у зв'язку з початком земських судових сесій у Луцьку і Брацлаві 52—53

- № 12. 1599 р., липня 6. (Над оз. Уюнним?).— Коморницький одрочений лист на перенесення полюбовного розмежування між маетками Обухів Павла Монвида-Дорогостайського і Трипілля братів Дідовичів-Трипольських у Київському повіті на домовлений граничний термін 53—53 зв.
- № 13. 1599 р., листопада 11. (Над оз. Уюнним?).— Зізнання («сознане») возного про вручення братам Дідовичам-Трипольським коморницького одроченого листа від 6 липня 1599 р. на перенесення полюбовного розмежування з Павлом Монвидом-Дорогостайським на домовлений граничний термін 53 зв.— 54
- № 14. 1599 р., листопада 11. (Над оз. Уюнним?).— Зізнання («сознане») возних про вручення підкоморських позовів братам Дідовичам-Трипольським на полюбовне розмежування з Павлом Монвидом-Дорогостайським на домовлений граничний термін 54—54 зв.
- № 15. 1599 р., листопада 11. (Над оз. Уюнним?).— Підкоморська суперарбітражна справа з незавершеним полюбовним розмежуванням між маетками Обухів Павла Монвида-Дорогостайського і Трипілля братів Дідовичів-Трипольських у зв'язку з апеляцією останніх до Люблінського трибуналу на неправоздатність дозволеного граничного терміну 54 зв.— 64 зв.

В к л ю ч а є:

Повний текст пред'явленого документа:

— 1599 р., липня 5. Київ.— Зізнання («сознане») возних перед Київським гродським урядом про неявку підкоморія на граничний термін між Дорогостайським і Трипольськими (випис із київських гродських книг від 18 липня 1599 р.) 58—59

№ 16. 1599 р., грудня 11. [Урочищі Підлужжі].— Підкоморський зиск у дільчому спорі Кузьми Ласка з Михайлом Ласком та ін. учасниками Ласківського маетку у зв'язку з неявкою останнього на дільчий термін 64 зв.— 67

№ 17. 1600 р., липня 24. Над оз. Уюнним.— Підкоморська справа за декретом Люблінського трибуналу з розмежуванням між маетками Обухів Павла Монвида-Дорогостайського і Трипілля братів Дідовичів-Трипольських і з повторною апеляцією останніх до трибуналу на рішення підкоморія 67—99 зв.
Містить два подвійних граничних заводи.

В к л ю ч а є:

I. Виклад змісту пред'явлених актів і докумен-.

причинний лист Казимира IV до київського кн. Омелька Володимировича (1453); потвердні привілей Казимира IV, Сигізмунда I, Сигізмунда III (1453, 1505, 1600 — два акти); привілей Сигізмунда I (1523); причинний лист київського воеводи до короля (1505?); причинні королівські листи до київських воевод (1505, 1523 — два док., 1530, 1542, 1549, 1568); причинний лист Панів-Ради до київського воеводи (1531); тестамент (1534); ув'язчі листи (1524, 1536, 1568, 1592, 1595); ув'язчий лист з інвентарем (1598); лист київського воеводи до намісника (1568); лист київського намісника до трипольських підданих (1568); визнані листи (1527, 1598); свідоцькі листи околничої шляхти (1590, 1591 — шість док.); граничний лист київського воеводи (1598; оригінал та випис із луцьких земських книг); королівський комісійний лист (1598); комісарський лист (1598); судові виписи: з люблінських трибунальських книг (1592, 1596, 1598 — два док.); з київських земських книг (1591 — чотири док., 1595), з київських гродських книг (1598), з овруцьких замкових книг (1591 — три док., 1595)

II. Повний текст пред'явленого акта:

— 1500 р., березня 18. Городно.— Привілей великого кн. литовського Олександра Даниловича Дідовичу на с. Трипілля 75—75 зв.

№ 18. 1600 р., серпня 12. Рожів.— Підкоморський ув'язчий лист на маетки Пуків, Батнів, Монастирище, Милейчичі, Щенківка у Житомирському повіті, продані Стефаном Лозкою Яцкові Буговичу 100—100 зв.

Містить граничний завод.

№ 19. 1600 р., жовтня 24. Ключки.— Коморницька діляція дільчого терміну між учасниками маетку Ключки в Овруцькому повіті братами Дідовичами-Трипольськими у зв'язку з висловленням недовіри до особи возного 100 зв.— 101 зв.

№ 20. 1600 р., жовтня 25. У діброві pobl. р. Норина.— Коморницька діляція граничного терміну Федора-молодшого з Федором-старшим Дідовичами-Трипольськими на розмежування спірних розробок («чертежей» і «присади») у Ключківській судевній діброві з неприповом решти учасників маетку Ключки . . . 101 зв.—102 зв.

В к л ю ч а є:

Виклад змісту пред'явленого документа:

упоминальний лист Київського земського суду (б. д.)

- № 21. 1600 р., жовтня 25. У діброві pobl. р. Норина.— Приповідання Ждана Трипольського до дільного спору його братів, учасників маетку Ключки, із заявою про належність йому у Ключківських судевних землях виділених одноосібних ґрунтів Давидківського, Чернігівського і Полочанського 102 зв.— 103
- № 22. 1600 р., жовтня 26. У Круглому лісі pobl. р. Дзвінкої.— Коморницька справа з незавершеним розмежуванням спірних сіножатей на Дівошинському ґрунті в Овруцькому повіті, належних Гарасиму Сурину і кн. Олександрі Капустянці Вишневецькій, у зв'язку з апеляцією останньої до Люблінського трибуналу на неправоздатність граничного терміну 103 зв.— 106
- № 23. 1600 р., листопада 7. (В урочищі Підлужжі?) — Фрагмент підкоморської справи між учасниками Ласківського маетку (див. док. № № 11, 16) 106 зв.
- № 24. (1636) *. Б. м.— Фрагмент граничного заводу Стрибилів під час розмежування маєтків Ловків і Котельня у Житомирському повіті 107—107 зв.
- № 25. (1638 р., вересня 28) **. Сокільча.— Коморницька діляція граничного терміну на поновлення давніх границь між маєтками Бугаївка Івана Нечая-Грузевича та Гвоздів Київського Пустинно-Микільського монастиря у Київському повіті у зв'язку з початком земських судових сесій у Києві 108—114 зв.
- № 26. 1638 р., жовтня 20. На перехресті Білоцерківської і Коростишівської доріг.— Приповідання («протестація») Лукаша Модлішовського до граничного заводу Замойських під час розмежування маєтків Котельня Замойських та Ліщин Лещинських у Житомирському повіті із заявою про належність йому суміжного Волосівського ґрунту 114—115
- № 27. 1638 р., жовтня 20. На перехресті Білоцерківської і Коростишівської доріг.— Приповідання («протестація») Лукаша Модлішовського до граничного заводу Лещинських під час розмежування маєтків Котельня Замойських та Ліщин Лещинських із заявою про належність йому суміжного Волосівського ґрунту 115—115 зв.
- № 28. 1638 р., грудня 2. На могилі pobl. р. Бугаївки.— Коморницька справа за декретом Люблінського трибуналу з поновленням давніх границь між маєтками Бугаївка Івана Нечая-Грузевича та Гвоздів Київського Пустинно-Микільського монастиря у Київському повіті 116—127 зв.

В к л ю ч а є:

Повний текст пред'явленого документа:

— 1638 р., вересня 28. Сокільча.— Коморницька діляція у цій же справі (див. док. № 25) 117 зв.— 124

№ 29. 1639 р., жовтня 20. Pobl. могили Білий Камінь.— Підкоморська справа за декретом Люблінського трибуналу з оглядом та нанесенням на карту («вимальоване мапп») спірних границь між маєтками Ліщин Лещинських та Котельня Замойських у Житомирському повіті 128 —151 зв.

Містить два граничних заводи, виконані у присутності київських земських урядників.

№ 30. 1639 р., лютого 28. Pobl. с. Вільшанки.— Коморницька діляція («одрочення») повторного граничного терміну на розмежування між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Вільшанка спадкоємців кн. Кароля Корецького у Київському повіті на підставі підкоморського одрочення листа, даного у зв'язку з небезпекою татарського нападу і повинню 152—159

* Датовано за згадкою у справі від 20 жовтня 1639 р. (док. № 29, арк. 128 зв.).

** Датовано за текстом обляти цієї ж діляції, пред'явленої у справі від 2 грудня 1638 р. (док. № 28, арк. 117 зв.— 124).

- № 31. 1639 р., березня 3. Пobl. гирла р. Вільшанки.— Коморницька деляція («одрочення») повторного граничного терміну на розмежування між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Копачів братів Тиш-Биковських на підставі одроченого підкоморського листа, даного у зв'язку з небезпекою татарського нападу і повинню 159—163 зв.
- № 32. 1639 р., травня 18. Пobl. с. Вільшанки.— Підкоморська справа («апеляція») за декретом Люблінського трибуналу з розмежуванням між маєтками Обухів Андрія Фірлея та Вільшанка спадкоємців кн. Кароля Корецького і з повторною апеляцією останніх до трибуналу на рішення підкоморія 164—209 зв.
Містить два граничних заводи.

В к л ю ч а є :

Виклад змісту пред'явлених актів і документів:
причинні листи Казимира IV до київського кн. Олелька Володимировича (1453, 1454); королівські причинні листи до київських воевод (1482, 1524, 1541); дільчий лист (1550); продажний лист (1580); свідочий лист околичної шляхти (1590); уступний лист (1598); ув'язчий лист (1598); потвердний привілей Сигізмунда III (1600); визнаний лист (1604); підкоморський граничний декрет (1604); судові виписи з люблінських трибунальських книг (1602, 1605).

- № 33. 1644 р., лютого 20. Над р. Бояркою.— Фрагмент коморницького декрету у межовому спорі Лещинських і Замойських про розмежування маєтків Ліщин і Котельня у Житомирському повіті 211—213
- № 34. Б. д. Б. м.— Фрагмент незбереженого граничного акта без вказання об'єкта межкування та імен дійових осіб 213—214 зв.

ПОКАЖЧИКІ І СЛОВНИКИ

Іменний та географічний покажчики охоплюють усі власні назви, засвідчені в пам'ятці.

Кожне реєстрове слово подається в початковій формі за сучасним алфавітним порядком. Якщо початкова форма не зафіксована в тексті, вона відновлюється за зразком початкових форм інших назв і позначається зірочкою, а після реєстрового слова наводиться форма, вжита у пам'ятці. У тих випадках, коли правильність реконструйованих форм не викликає сумнівів, при них не подаються форми непрямих відмінків.

Реєстром вважається той фонетичний варіант, що зустрічається у тексті вперше; інші даються поруч із реєстром словом після коми.

Цифра після пояснювальної частини вказує на аркуш оригіналу.

При фіксації топонімів:

1. Топоніми, що входять до складу шляхетських іменувань типу *Андре(и) з Дубровици Фирле(и)* відмічені двома зірочками: ***Дубровица*.

2. Коли в тексті є апелятивна назва поселення, то прикметникова форма на означення маєтків, границь та інших географічних об'єктів, ідентичних з цим поселенням, в окрему реєстрову позицію не виноситься, а фіксується при апелятивній назві після крапки з комою; якщо апелятив відсутній, за реєстрове поняття вважалася прикметникова форма, вжита у тексті вперше.

3. У пояснювальній частині кожної позиції подається вказівка на статус поселення чи категорію топоніма (гідроніма). У тих випадках, коли статус поселення у тексті не розкритий (*имєне, добра*), в покажчику вживається узагальнююче поняття «маєток». Топоніми локалізовані за тодішньою адміністративно-територіальною належністю і прив'язані до сучасних населених пунктів. Знаком ° відмічаються нелокалізовані або умовно локалізовані поселення. Наприклад: °Костюки село у Київському пов. у верхів'ях р. *Красна* між маєтками: *Кашпоровька, Мокиєвька, Я(ц)ки*. Гідроніми ідентифікуються за їх розміщенням у місцевій системі вод.

4. Топонімічні назви, у написанні яких є незначні фонетичні різночитання, що не впливають на ідентифікацію топоніма, в окрему реєстрову позицію не виносяться.

5. Шляхи сполучень, згадані у книзі, до покажчика не увійшли; їх напрямки зафіксовані в окремому переліку.

При фіксації антропонімів:

1. Жіночі особові назви подаються у такому порядку: прізвище та ім'я чоловіка, дівоче ім'я та (при наявності) назва по батькові. При цьому скорочені варіанти іменування вносяться в реєстр з відсиланням до повного імені.

2. Ідентифікація родинних зв'язків носіїв антропонімів подається лише за вказівками в тексті.

3. Патронімічні іменування, щодо яких не ясно, це прізвище чи іменування по батькові, реєструються у формі, вжитій у тексті.

4. Родові прізвиська (наприклад, *Кевлич*), згадувані в тексті при особових назвах окремих представників роду-носія прізвиська, у покажчику екстраполюються на всіх інших членів цього роду і подаються у квадратних дужках.

* * *

У покажчиках і словниках при транслітерації усі нарядкові літери внесені в рядок без застереження, крім тих, які могли позначати м'які приголосні (н, ст, л) та и; у словнику застарілих слів і юридичних термінів також опущені літери ъ в середині і в кінці слів.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Август** див. **Жикгимонт Август**
Адам Богуфал див. **Павша Богуфал**
Аксак Ян, Оксак Ян київський підвоевода — 16 зв., 27 зв., 58
Аксак Стефан київський земський суддя — 114, 115, 128
Александр великий князь литовський (1492—1506), польський король (1501—1506) — 75, 75 зв., 77 зв., 90 зв., 91, 91 зв., 207
Александр Володимирович, Володимирович київський князь (1443—1455) — 72, 203 зв.
Александр Андреевич див. [**Кисе(л)**] **Александр Андреевич**
Александрович Микита шляхтич-свідок — 22 зв.
Андрія чернець Києво-Печерського м-ря — 68, 70 зв.
Анна Барбара див. [**Замо(и)ская**] **Барбара Констанція**
Аньдре(и) з **Лешґна** див. **Лещи(н)ски(и)** **Аньдре(и)**
Аньна **Воронянька** див. **Сокорова Грегорова Воронянька Ганґна Юрьевна**
Баран Мелех Василевич, Баранович Мелешко київський зем'янин — 8, 8 зв., 9, 9 зв., 10, 10 зв., 11, 11 зв., 12, 12 зв., 13, 13 зв., 14, 14 зв.
Баранович Мелешко див. **Баран Мелех Василевич**
Барановски(и) Марек київський возний — 28, 53 зв., 54, 55, 56, 64
Басараб Григори(и) київський зем'янин 37 зв., 38 зв., 39, 39 зв., 40, 40 зв.
Береже(ц)ки(и) Ваврине(ц) київський ловчий — 31
Бзи(ц)ки(и) Ян уповноважений кн. **Кирика Ружинського** — 34 зв.
Блинструп Ери(и) київський зем'янин — 33
Богдан син київського зем'янина **Федька Борисовича** та його дружини **Любки** — 11 зв.
Богданович Иван див. **Иван Богданович Богдан** сын **Петров Ласковича** див. **Ласко Богдан Петрович**
Борисович Фе(д)ко київський зем'янин, чоловік **Любки**, батько **Богдана** — 11 зв.
Бражи(н)ские див. **Кивлич**
Бражи(н)ски(и) Иван див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Иван**
Бражи(н)ски(и) Ми(с)ко див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Федор** див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Федор**
Бражи(н)ски(и) Яков див. [**Кевлич**] **Бражи(н)ски(и) Яков**
Бразиньски(и) Каспер уповноважений кн. **Олександри Вишневецької** — 106
Браевич Лазар див. **Бриевич Лазар**
Бриевич Лазар, Браевич Лазар київський зем'янин, батько **Михайла Лазаровича** — 21, 21 зв., 22, 22 зв., 23, 23 зв., 44, 44 зв.
Буда(и) підданий київського зем'янина **Павші** з с. **Ласків** — 13
Буда(и) Онофре(и) Мартинович підданий київського зем'янина **Павші** з с. **Ласків** — 13
Бутович Семен київський війський — 15 зв., 16 зв., 18 зв., 31, 34 зв., 37, 40 зв.
Бутович Я(ц)ко київський хорунжий — 100, 100 зв.
Вали(ц)ки(и) житомирський підстароста — 131 зв.
Верби(ц)ки(и) Янь уповноважений **Рафала і Анни Лешинських** — 149 зв.
Верещака Прокоп уповноважений **Київського Пустинно-Микільського м-ря** — 116 зв.
Верховски(и) Теодор уповноважений **Абрама і Михайла Стрибилів** — 142, 146, 146 зв.
Витовски(и) Лукаш, Витовський(и) Лукаш київський земський підсудок — 114, 115, 128, 211

Витовски(и) Рафал, Витовські(и) Рахвал овруцький підстароста, київський ловчий — 12 зв., 103 зв.

Витовські(и) Лукаш див. Витовски(и) Лукаш

Витовські(и) Рахвал див. Витовски(и) Рафал

Вишневе(ц)кая Александровая Андреевая Капустянка Александра княгиня, брацлавська каштелянова — 103 зв., 104, 104 зв., 105, 105 зв., 106

Во(и)тковски(и) Ян київський возний — 8 зв., 13 зв., 41, 67

Волобєвські(и) Гектор київський зем'янин, зять Ганни Воронянки Сокорової — 47

Володымерович див. Александер Володымерович

Вольски(и) Станиславъ шляхтич-свідок — 128 зв.

Воробе(и) Макъсим, Вороблевски(и) Макъсим вїт м. Білої Церкви — 184 зв., 185 зв., 190, 193 зв., 194 зв.

Вороблевски(и) Макъсим див. Воробе(и) Макъсим

Ворона Григоре(и) київський зем'янин, батько Олександра і Івана Вороничів, дядько Ганни Воронянки Сокорової — 47 зв.

Ворона Иван Григоревич київський зем'янин, син Григорія Ворони, брат Олександра Воронича — 47 зв.

Вороне(ц)ки(и) Микола(и) київський зем'янин — 102

Вороне(ц)ки(и) Ян овруцький замковий писар, уповноважений кн. Олександри Капустянки Вишневецької — 65, 66, 66 зв., 102, 104 зв., 106

Воронич з Ловкова київські зем'яни — 24

Воронич на Шумську Филон київський підкоморій — 109, 109 зв., 110, 111, 114, 115, 118 зв., 120 зв., 121 зв., 128, 152, 153 зв., 155, 156, 159, 164, 180 зв., 183, 184 зв., 190, 192 зв., 197

Вороничова Александровая Олычанка Овдотья прозвиськомъ Невидана, Овдотья Олычанка, Овдотья Невидана Вороничова київська зем'янка, дружина Олександра Воронича — 47, 47 зв., 50 зв., 51, 51 зв.

Вороничъ Александръ Грыгорьевич київський зем'янин, син Григорія Ворони, брат Івана Ворони, чоловік Овдоті Оличанки — 47, 47 зв., 49, 49 зв., 50 зв., 51

Воротынські(и) Янъ уповноважений Теодора і Барбари Гуменицьких — 116 зв.

Воскобо(и)никович Степан підданий київського зем'янина Дмитра Ёльця з с. Народичів — 13

Вышетравка Иван київський возний — 105

Ганъна Сокоровая див. Сокоровая Грегорова Воронянка Ганъна Юрьевна

Ганъна Юрьева Воронянка, Ганъна Юрьевна Воронянка див. Сокоровая Грегорова Воронянка Ганъна Юрьевна

Горностаевная Анъна див. Лещи(н)ская Рафалова Горностаевна с Тулин Анна

Горноста(и) Ероним, Горноста(и) Яроним, Hognostaj Heponum берестейський воєводич, чоловік Беати Лясотянки — 32 зв., 33, 33 зв., 34 зв., 35, 35 зв., 36

Горноста(и) Яроним див. Горноста(и) Ероним

Грузевич Иоан див. Неча(и) Грузевич Иоан Грузевич Неча(и) Иоан див. Неча(и) Грузевич Иоан

Гулевич Микола(и) київський ключник і городничий — 40 зв.

Гуляницьки(и) Григоре(и), Уляницьки(и) Грегор, Уляницьки(и) Григоре(и) київський возний — 41, 49, 49 зв.

Гумени(ц)кая Федорова Черкасовъна Барбара київська гродська суддева, дружина Теодора Гуменицького — 108, 110, 111, 111 зв., 113, 116, 117 зв., 120, 121 зв.

Гумени(ц)ки(и) Теодор київський гродський суддя, чоловік Барбари Гуменицької — 108, 111, 111 зв., 116, 117 зв., 121 зв.

Дашук див. Дашук Тумашович

Дашук Томашевич див. Дашук Тумашович Дашук Тумашович, Дашук, Дашук Томашевич, Томаш, Тумашевич київський боярин — 22, 22 зв., 44 зв.

Дедко Васи(л) див. Дедович Васи(л) Данилович

Дедкович Васи(л) див. Дедович Васи(л) Данилович

Дедко Федор Василевич див. Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старши(и)

Дедковичъ Данило київський зем'янин, батько Василя Дідовича, дід Гапона, Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідівни, чоловік Фурсової [Халецької] — 75, 90 зв.

Дедович Васи(л) Данилович, Дедко Васи(л), Дедкович Васи(л) київський зем'янин, син Данила Дідовича, батько Гапона, Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідівни, син Фурсової [Халецької] — 91, 92, 92 зв.

Дедович Трипо(л)ские, Дъдовичи, Трипо(л)ские, Трипольские київські зем'яни — 8 зв., 9 зв., 10, 10 зв., 11, 12, 13, 13 зв., 14, 14 зв., 53, 54, 54 зв., 55, 56, 56 зв., 57, 57 зв., 58 зв., 59, 59 зв., 60, 60 зв., 62 зв., 63, 64 зв., 67, 71, 73 зв., 74 зв., 75, 75 зв., 76 зв., 77, 78 зв., 79, 80, 82 зв., 83, 85, 86, 87, 88, 91 зв., 92, 93, 93 зв., 94, 94 зв., 95, 95 зв., 96, 96 зв., 97, 97 зв., 98, 99, 103

- Дедович Федор старъши(и) див. Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старъши(и)**
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Гапон** київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 58, 60 зв., 61 зв., 62 зв., 63 зв., 64, 64 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 83, 83 зв., 100 зв., 101, 102, 102 зв., 103, 103 зв.
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Ждан** київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Гапона і Федорів Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 57 зв., 58 зв., 60 зв., 63 зв., 64 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 73 зв., 100 зв., 101, 102, 102 зв., 103
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор молодши(и)** київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Гапона, Ждана і Федора-старшого Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 57 зв., 58 зв., 60 зв., 63 зв., 64 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 73 зв., 100 зв., 101, 101 зв., 102, 102 зв., 103
- Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старъши(и), Дедко Федор Василевич, Дедович Федор старъши(и) Дидович Трипо(л)ски(и) Федор** — київський зем'янин, син Василя Дідовича, брат Гапона, Ждана і Федора-молодшого Дідовичів-Трипольських та Богдани Дідовни — 8, 9, 14 зв., 18 зв., 43 зв., 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 57 зв., 58, 60 зв., 63 зв., 64 зв., 72 зв., 73 зв., 91 зв., 96, 102, 102 зв., 103, 103 зв.
- Дедовна Богдана Василева Мощени(ц)кая див. Мощени(ц)кая Василева Дедовна Богдана**
- Дешковская Богушова Киселевна Богдана, Киселевна Богдана** брацлавська хорунжина, дочка Федора Киселя, дружина Богуша Дешковського, мати Богдана Дешковського — 23, 24
- Дешковски(и) Богдан Богушевич** брацлавський хорунжич, син Богуша Дешковського і Богдани Киселівни — 7, 17 зв., 19, 19 зв., 20, 20 зв., 24, 26 зв., 27 зв., 42 зв., 43 зв.
- Дешковски(и) Богуш Василевич** брацлавський хорунжич, чоловік Богдани Киселівни, батько Богдана Дешковського — 23, 23 зв., 24, 24 зв., 25, 25 зв., 26, 26 зв., 28, 44, 44 зв., 45, 45 зв.
- Дидкова** київська зем'янка — 12, 12 зв.
- Дидович Трипо(л)ски(и) Федор див. Дедовичъ Трипо(л)ски(и) Федор старъши(и)**
- Добрولة Стефан** бурмистр м. Білої Церкви — 194 зв.
- Долинник з Рутки Лукъян** міщанин м. Білої Церкви — 194 зв.
- Долинник Олешько** бурмистр м. Білої Церкви — 194 зв.
- Домбровски(и) Станислав див. Дубровски(и) Станислав**
- Дорогоста(и)ски(и)е** волинські й київські зем'яни — 72, 79, 204
- Дорогоста(и)ски(и) Монвид Павел див. Монвид Дорогоста(и)ски(и) Павел**
- Дорогоста(и)ски(и) Павел див. Монвид Дорогоста(и)ски(и) Павел**
- Дорогоста(и)ски(и) Петр див. Кухмистровичъ Дорогоста(и)ски(и) Петр**
- Дорогоста(и)ски(и) Петръ Миколаевич** королівський кухмистр, чоловік Юршанки, батько Миколая Олехновича Кухмистровича-Дорогостайського, від Миколая, Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських, прадід Павла Монвида Дорогостайського — 72 зв.
- Дорогоста(и)ски(и) Янь див. Кухмистровичъ Дорогоста(и)ски(и) Янь**
- Дру(ц)ки(и) Пропок** підданий київського зем'янина Павші з с. Дорогиня — 13
- Дубрович Фе(л)ко** овруцький виж — 12 зв.
- Дубровски(и) Во(и)гехъ** шляхтич-свідок — 128 зв.
- Дубровски(и) Станислав, Домбровски(и) Станиславъ** уповноважений Дідовичів-Трипольських — 57 зв., 59 зв.
- Думи(н)ски(и) Тимофе(и)** уповноважений Мелеха Барана — 10, 52 зв.
- Дѣдовичи див. Дедовичи Трипо(л)ские**
- Езерски(и) Мате(и)** київський поборця — 87 зв.
- Еле(ц) київський зем'янин** — 9 зв., 131 зв.
- Еле(ц) Дмитро** київський земський писар — 13 зв., 26 зв., 28, 29, 29 зв., 30 зв., 31, 34 зв., 37
- Еле(ц) Филип** київський підстолій — 28
- Ермолич Сачко див. Сачко Ермолич**
- Есиф** ігумен Київського Пустинно-Микільського монастиря — 70
- Есликовски(и) див. Ясликовски(и) Станислав**
- Жасълавъски(и) Януш див. Жеславски(и) Януш**
- Жеславски(и) Януш, Жасълавъски(и) Януш** князь, підляський воевода, житомирський староста — 32, 51
- Жикгимонт див. Жикгимонт Перши(и) Жикгимонт Август, Августъ, Жыкгимонт Августъ** польський король (1530—1572), великий кн. литовський (1548—1572) — 11, 22 зв., 23 зв., 44 зв., 77 зв., 78, 91, 91 зв., 92 зв.
- Жикгимонт Перши(и), Жикгимонт, Жикгимонъ Стары(и), Жыкгимонъ** польський король і великий кн. литовський (1506—

1548) — 21 зв., 23, 23 зв., 24, 77, 77 зв., 91, 92, 170, 203 зв., 204, 207 зв.

Жикгимонт Трети(и) король Речі Посполитої (1587—1632) — 29, 29 зв., 31, 105, 203 зв.

Жижгимонът Стары(и) див. **Жикгимонт Перши(и)**

Жили(н)ски(и) Павел, *Zimiński Paweł* шляхтич-свідок — 36

Жолковски(и) Станислав львівський каштелян, любачівський і калуський староста — 31 зв.

Жукович Антон підданий київського земського нисаря Дмитра Ђльця з с. Народичів — 13

Жуковски(и), **Матыс** шляхтич-свідок — 103 зв.

Жыкгимонъ Авъгусът див. **Жикгимонт Август**

Жыкгимонть див. **Жикгимонт Перши(и)**

Завада Якуб київський возний — 128 зв., 211 зв.

[Замо(и)ская] **Барбара Констанция, Анна Барбара, Конъстанция** київська зем'янка, дочка Томаша і Катерини з Острога Замоїських, сестра Яна і Катарини-Гризелли Замоїської — 114, 115, 128

[Замо(и)ская] **Катарина-Кгризе(л)ля, Кгрызелья** київська зем'янка, дочка Томаша і Катерини з Острога Замоїських, сестра Яна і Барбари Констанції Замоїських — 114, 115, 128.

Замо(и)ская Томашовая Катерина з Острога княгиня, дружина Томаша Замоїського, мати Яна, Барбари-Констанції і Катарини-Гризелли Замоїських — 114, 115, 128, 128 зв.

Замо(и)ски(и) на Замостю Томаш див. **Замо(и)ски(и) Томаш**

Замо(и)ски(и) на Замостю Ян каліський староста, син Томаша і Катерини з Острога Замоїських, брат Барбари-Констанції і Катарини-Гризелли Замоїських — 114, 115, 128, 211 зв.

Замо(и)ски(и) Томаш, Замо(и)ски(и) на Замостю Томаш коронний канцлер, чоловік Катерини з Острога Замоїської, батько Яна, Барбари-Констанції і Катарини-Гризелли Замоїських — 128 зв., 211 зв.

Зарудски(и) **Иван** київський возний — 61 зв., 62, 106 зв.

Зборовски(и) з Ри(т)вян Ма(р)тын київський зем'янин — 128, 135 зв., 136, 138 зв., 139, 150, 150 зв., 151

Зеле(н)ски(и) Семен київський возний — 158, 171 зв.

Зенкевич Иван див. **Иван Зенкевич**

Змиєвски(и) Иван київський возний — 67

Иван Богданович підданий Павші з с. Ласків — 13

Иван Зе(н)кевич підданий київського зем'янина Івана Солтана з с. Давидковичів — 13

Ивановичъ Семен київський возний — 58, 59 зв., 60 зв.

Иев див. **Иев Петрович**

Иев Петрович, Иев підданий київського зем'янина Івана Солтана з с. Давидковичів — 13, 13 зв.

Исая Трохимович див. **Трохимович Исая**

Казимар див. **Казимер**

Казимер, Казимар великий князь литовський (1440—1492), польський король (1447—1492) — 21, 21 зв., 23, 23 зв., 44, 72, 77 зв., 203 зв.

Камени(ц)ки(и) Семионъ див. **Камѣницъки(и) Семионъ**

Каме(н)ски(и) Микола(и) житомирський підстароста — 7, 19

Камѣницъки(и) Семионъ, Камени(ц)ки(и) Семионъ чернець Київського Пустинно-Микільського м-ря — 116 зв., 184, 186 зв., 187, 188

Капуста Андре(и) Тимофеевич князь, оверуцький староста — 12, 12 зв.

Кговаревъски(и) Анъдре(и) київський коморник — 211

Кгрызелья див. **[Замо(и)ская] Катарина-Кгризе(л)ля**

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Иван київський зем'янин, син Федора, брат Миська і Якова Кевличів-Бражинських — 40

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Ми(с)ко київський зем'янин, син Федора, брат Івана і Якова Кевличів-Бражинських — 40

Кевлич Бражи(н)ски(и) Миха(и)л київський зем'янин, брат Устимана і Федора Кевличів-Бражинських — 37 зв., 40

Кевлич Бражи(н)ски(и) Устиман київський зем'янин, брат Михайла і Федора Кевличів-Бражинських — 37 зв., 40

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Федор київський зем'янин, брат Михайла і Устимана Кевличів-Бражинських, батько Миська, Івана і Якова Кевличів-Бражинських — 40

[Кевлич] Бражи(н)ски(и) Яков київський зем'янин, син Федора, брат Івана і Миська Кевличів-Бражинських — 40

Кивличи, Бражи(н)ские київські зем'яни — 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40, 131

[Кисе(л)] Александр Андреевич київський зем'янин, брат Богдани Киселівни, шурина Богуша Дешковського — 23

Киселевна Богдана див. **Дешковская Богушовая Киселевна Богдана**

[Кисе(л)] Федор Андреевич королівський дворянин, батько Богдани Киселівни Дешковської — 21 зв., 23, 23 зв.

- Кмита Криштоф** оvrуцький державця — 11 зв.
- Кмита Филон** чорнобильський державця — 10 зв.
- Кожуховски(и) Меле(н)ты(и)** чернець Київського Пустинно-Микільського монастиря, уловноважений ігумена Ісаї Трохимовича — 108 зв., 118 зв.
- Конєвич Пилип** підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13, 13 зв.
- Кончаковски(и), Коньчаковськи(и) Терех Григорєвич** київський возний — 19 зв., 88
- Коньстанция** див. [Замо(и)ская] **Барбара Констанция**
- Коньчаковски(и) Терех Григорєвич** див. **Кончаковски(и)**
- Коре(ц)кая Анна Самоеловна** див. [Лещи(н)ская] **Анъна Самоеловна Коре(ц)кого**
- Коре(ц)кая Ефъфрузына** княгиня, дочка кн. Кароля Корецького, сестра кн. Самуєля Корецького — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 164, 181, 183, 184 зв., 190 зв.
- Коре(ц)кие, Корецькие** князі — 152, 154, 154 зв., 155, 155 зв., 164, 174, 181 зв., 182 зв., 183 зв., 184, 185, 186 зв., 187, 190 зв., 191, 191 зв., 192, 192 зв., 194, 195, 195 зв., 196, 196 зв., 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв., 200, 201 зв., 202, 202 зв., 207, 207 зв., 209
- Коре(ц)ки(и) див. Коре(ц)ки(и) Самое(л) Коре(ц)ки(и) Богуш Федорович** князь, житомирський староста — 21 зв., 23, 23 зв., 44 зв.
- Коре(ц)ки(и) волы(н)ски(и) каштєлян див. Коре(ц)ки(и) Каро(л)**
- Коре(ц)ки(и) Каро(л), Коре(ц)ки(и) волы(н)ски(и) каштєлян** князь, волинський каштєлян, батько кн. Самуєля і Євфрузини Корецьких — 152, 152 зв., 154, 156, 164, 181, 183, 184 зв., 185, 190 зв.
- Коре(ц)ки(и) Самое(л), Коре(ц)ки(и), Корецьки(и)** князь, син кн. Кароля Корецького, брат кн. Євфрузини Корецької, батько кн. Анни Корецької — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 164, 170, 171, 172 зв., 178 зв., 181, 183, 184 зв., 190 зв., 192 зв., 193, 193 зв., 194, 194 зв., 195, 195 зв., 197, 199, 207 зв.
- Корецькие** див. **Коре(ц)кие**
- Корецьки(и)** див. **Коре(ц)ки(и) Самое(л)**
- Корчевски(є)** київські зем'яни — 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40, 40 зв.
- Корчевски(и) Никола(и)** київський зем'янин, брат Яна Корчевського — 37 зв., 39
- Корчевски(и) Ян** київський зем'янин, брат Миколая Корчевського — 37 зв.
- Кочорович Данило** київський возний — 128 зв.
- Кошєрски(и) Анъдре(и) Миха(и)лович** князь, справця Київського воеводства — 91
- Кропивни(ц)ки(и) Михал** брацлавський земський підсудок — 153 зв.
- Куже(л) Гришко** підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13, 13 зв.
- Кухмистровичи** волинські і київські зем'яни — 72 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Никола(и), Кухмистрович Никола(и)** волинський зем'янин, син Миколая Олєхновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських — 72 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Никола(и) Олєхнович, Никола(и) сын Петров** королівський мечник, син Петра Дорогостайського і Юршанки, батько Миколая, Петра, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських — 72 зв., 204
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Петр, Дорогоста(и)ски(и) Петр, Кухмистрович Петр** волинський і київський зем'янин, син Миколая Олєхновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Миколая, Станіслава і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських, стрий Павла Монвида-Дорогостайського — 72 зв., 73, 73 зв., 74, 75 зв., 204, 205 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Станислав, Кухмистрович Станислав** волинський зем'янин, син Миколая Олєхновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Миколая, Петра і Яна Кухмистровичів-Дорогостайських — 72 зв.
- Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Янь, Дорогоста(и)ски(и) Янь, Кухмистрович Янь** волинський і київський зем'янин, син Миколая Олєхновича Кухмистровича-Дорогостайського, брат Миколая, Петра і Станіслава Кухмистровичів-Дорогостайських, батько Павла Монвида-Дорогостайського — 72 зв., 73, 79, 204
- Кухмистрович Никола(и) див. Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Никола(и)**
- Кухмистрович Петр** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Петр**
- Кухмистрович Станислав** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Станислав**
- Кухмистрович Янь** див. **Кухмистрович Дорогоста(и)ски(и) Янь**
- Кучи(н)ски(и) Стефан** київський возний — 34 зв., 35
- Лазарович Миха(и)ло** див. **Миха(и)ло Лазарович**
- Ласки** київські зем'яни — 9 зв.
- Ласко Андре(и) Федорович** київський зем'янин, син Овдоті Якубової Медушовської,

- брат Василя Федоровича Ласка, пасерб Якуба Медушовського — 52, 52 зв., 65, 106 зв.
- Ласко Богдан** київський зем'янин, син Михайла Олехновича Ласка, брат Михайла і Федора Ласків — 65, 66 зв., 67, 106 зв.
- Ласко Богдан Петрович, Богдан сын Петров Ласковича** київський, зем'янин, чоловік Овдоті — 11 зв.
- Ласко Васи(л) Федорович** київський зем'янин, син Овдоті Якубової Медушовської, брат Андрія Федоровича Ласка, пасерб Якуба Медушовського — 52, 52 зв., 65, 106 зв.
- Ласко Иван** київський граничний-коморник — 5, 5 зв., 19, 20, 26
- Ласко Ку(з)ма** київський возний — 8 зв., 10, 52, 52 зв., 65, 65 зв., 66, 66 зв., 67, 101, 106 зв.
- Ласко Миха(ило)** вінницький гродський суддя, син Михайла Олехновича Ласка, брат Богдана і Федора Ласків — 65, 106 зв.
- Ласко Миха(ило) Олехнович** брацлавський земський підсудок, батько Богдана, Михайла і Федора Ласків — 52, 52 зв., 65
- Ласко Федор** київський зем'янин, син Михайла Олехновича Ласка, брат Богдана і Михайла Ласків — 65, 106 зв.
- Левковна Гулевичовна Перека(л)ская Дорота, прозывается Овьдо(т)я** див. Медушовская Якубовая
- Левко Опанасович** підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13
- Левькович Яцько** див. Яцько Левькович
- Ленькевич Ипогорски(и) Ян** полюбовний суддя — 40 зв.
- Лещиньски(и) Аньдре(и)** див. Лещи(н)ски(и) Аньдре(и)
- Лешьчи(н)ски(и) з Лешьна Рафал** див. Лещи(н)ски(и) з Лешна Рахвал
- Лешьчи(н)ская зь Лешна Теофила** київська зем'янка, дочка Рафала Лещинського і Анни Горностаївни — 211
- [Лещи(н)ская] Аньна Самоеловна Корє(ц)кого, Корє(ц)кая Анна Самоеловна, Самоеловая Корє(ц)кая, Самоеловьна Корєцькая** княгиня, дочка кн. Самуєля Корєцького, дружина Андрія Лещинського — 152, 152 зв., 154, 155, 155 зв., 156, 164, 181, 183 зв., 184, 184 зв. 185 зв., 190 зв., 191
- Лещи(н)ская Рафаловая Горностаївна** с Тулин Анна, Горностаївная Аньна київська зем'янка, дружина Рафала Лещинського, мати Теофіли Лещинської — 114 зв., 115, 128, 211
- Лещи(н)ски(и) Аньдре(и), Аньдре(и) з Лешьна, Лещиньски(и) Аньдре(и)** белзький воеводич, чоловік кн. Анни Корєцької — 152, 152 зв., 154, 155 зв., 156, 164, 181, 184, 185 зв., 191
- Лещи(н)ски(и) з Лешна Рахвал, Лешь-**
- чи(н)ски(и) з Лешьна Рафал** белзький воеводич, чоловік Анни Горностаївни, батько Теофіли Лещинської — 114 зв., 115, 128, 133 зв., 211
- Лозка Иван** київський земський писар — 103 зв.
- Лозка Стефан** мозирський маршалок — 31, 31 зв., 34 зв., 37, 100, 100 зв.
- Лучич Кирик** київський зем'янин — 8 зв.
- Любка** дружина київського зем'янина Федька Борисовича, мати Богдана — 11 зв.
- Любомирски(и) Костанти(н)** краківський воевода, білоцерківський староста — 184 зв., 190, 192 зв.
- Лясотянка Беата** дружина берестейського воеводица Героніма Горностаїя — 32 зв., 33, 33 зв.
- Малышка Есиф** уповноважений кн. Януша Жєславського — 51, 52
- Марковая див. Петровича Марковая Ласьковна** Ма(р)я Ивановьна
- Марковая Петровича див. Петровича Маркова Ласьковна** Ма(р)я Ивановьна
- Мартиновича Буда(и) Онофре(и)** див. Буда(и) Онофре(и) Мартинович
- Масло Григор(р) див. Масло Григорє(и) Масло Григорє(и), Масло Григор(р)** овруцький замковий писар — 8 зв., 12
- Медлишовьски(и) Лукаш** див. Модлишевски(и) Лукаш
- Медушовская Якубовая, Левковна Гулевичовна Перека(л)ская Дорота, прозывается Овьдо(т)я** київська зем'янка, мати Андрія і Василя Федоровичів Ласків, дружина Якуба Медушовського — 52, 52 зв., 106 зв.
- Медушовски(и) Якуб** київський зем'янин, чоловік Овдоті Якубової Медушовської, вітчм Андрія і Василя Федоровичів Ласків — 52, 52 зв., 65, 65 зв., 66 зв., 106 зв.
- Микола(и) сын Петров** див. Кухмистрович
- Дорогоста(и)ски(и) Микола(и) Олехнович Минковски(и) Стефан** київський возний — 32 зв., 35, 41
- Миха(и)лович Ганко** київський зем'янин — 170
- Миха(и)ло Лазарович** київський зем'янин, син Лазаря Бриєвича — 22, 22 зв., 44 зв.
- Мишкевич Андре(и)** київський зем'янин — 21
- Миштурт Крыштоф** уповноважений Андрія Фірлея — 171 зв., 189 зв., 193 зв.
- Могила Петро** київський митрополит, архімандрит Києво-Печерського монастиря, колишній ігумен Київського Пустинно-Микільського монастиря — 109, 110, 111 зв., 112, 113, 116 зв., 118, 119, 120 зв., 122 зв.
- Модлишевски(и) Лукаш, Медлишовьски(и) Лукаш, Модлишовски(и) Лукаш** київ-

- ський зем'янин — 114, 114 зв., 115, 115 зв. 140 зв., 141, 141 зв., 143
- Модлишовски(и) Лукаш** див. **Модлишевски(и) Лукаш**
- Монвид Дорогоста(и)ски(и) Павел, Дорогоста(и)ски(и) Павел** королівський дворянин, син Яна Кухмистровича-Дорогостайського, онук Миколая Олехновича Кухмистровича Дорогостайського, правнук Петра Дорогостайського і Юршанки — 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 55 зв., 56, 56 зв., 57, 57 зв., 58, 58 зв., 59, 60 зв., 61, 61 зв., 63, 64, 64 зв., 67, 67 зв., 68 зв., 69, 69 зв., 70, 71, 72 зв., 73, 73 зв., 74, 74 зв., 76 зв., 77, 77 зв., 78, 78 зв., 79, 79 зв., 80, 80 зв., 81, 81 зв., 83, 84, 84 зв., 88, 88 зв., 89, 89 зв., 90, 93, 93 зв., 94, 94 зв., 96, 97 зв., 98, 98 зв., 99, 99 зв., 204, 204 зв., 205 зв., 206 зв.
- Морави(ц)ки(и) Ян** див. **Мурави(ц)ки(и) Ян**
- Мочу(л)ски(и) Костюк** київський возний 8 зв.
- Мощені(ц)кая Василевая Дедовна Богдана, Дедовна Богдана Василевая Мощені(ц)кая** київська підстолина, дочка Василя Дідовича, сестра Гапона, Ждана і Федорів Дідовичів-Трипольських — 8
- Мурави(ц)ки(и) Янь, Морави(ц)ки(и) Ян** уповноважений братів Тиш-Биковських — 160 зв., 162 зв.
- Мышка Варковски(и) Михаил** див. **Мышка з Варкович Михаил**
- Мышка з Варкович Абрам** овруцький староста — 18 зв., 43 зв.
- Мышка з Варкович Михаил, Мышка Михаил, Мышка Варковски(и) Михаил** волинський каштелян — 31, 31 зв., 34 зв., 37
- Мышка Михаил** див. **Мышка з Варкович Михаил**
- Назарович Семен** див. **Се(н)ко Назарович Назарович Се(н)ко** див. **Се(н)ко Назарович Негребе(ц)ки(и)** уповноважений кн. Корецьких та братів Тиш-Биковських — 200
- Негребецьки(и) Костанъти(и)** київський митрополичий намісник — 116 зв., 125 зв.
- Немерович** див. **Немирович Аньдре(и) Якубович**
- Немирич Есиф** київський земський суддя, батько Матвія Немирича — 16 зв., 27, 27 зв.
- Немирич Матфѣ(и), Немирович Матфѣ(и)** київський зем'янин, син Єсифа Немирича — 14 зв., 15, 15 зв., 16, 16 зв., 17, 17 зв., 19, 26 зв., 27, 27 зв., 28 зв., 29, 29 зв., 30, 33, 35, 40 зв., 41, 41, зв., 42, 43 зв., 44, 44 зв., 45, 45 зв., 46, 46 зв., 132, 147
- Немирович Аньдре(и) Якубович, Немерович** київський воєвода — 92, 92 зв., 203 зв.
- Немирович Матфѣ(и)** див. **Немирич Матфѣ(и)**
- Несебински(и) Станислав** овруцький замковий писар — 12 зв.
- Неча(и) Грузевич Иоан, Грузевич Иоан, Грузевич Неча(и) Иоан** київський возний — 108, 109, 110 зв., 111 зв., 116, 119, 121, 125 зв.
- Нови(ц)ки(и) Матяш** київський возний — 156 зв., 161 зв.
- Обух** підданий Яна Монвида-Дорогостайського з Обухівщини — 73 зв.
- Овдотья** дружина Богдана Петровича Ласка — 11 зв.
- Овдотья Невидана** Вороничова див. **Вороничова Александра Олычанъка Овдотья** прозв'язомъ Невидана
- Овдотья Олычанка** див. **Вороничова Александра Олычанъка Овдотья** прозв'язомъ Невидана
- Овру(ц)ки(и) Семен** Радивонович див. **Уру(ц)ки(и) Семен** Радивонович
- Овсяны(и) Иван** київський возний — 58
- Окгановски(и) Ян** третейський суддя, шляхтич-свідок — 7, 19
- Оксак Ян** див. **Аксак Ян**
- Олехно Судимонтович** див. **Судимонтович Олехно**
- Олизар** див. **Олизар Волчкович Адам**
- Олизар Адам** див. **Олизар Волчкович Адам**
- Олизар Волкович Адам, Олизар, Олизар Адам, Олизарович Волчекевич** київський зем'янин — 24 зв., 25, 26, 26 зв., 28 зв., 29, 29 зв., 30 зв., 33, 35, 140 зв., 151
- Олизар Волчкович Людвик** київський зем'янин — 140 зв.,
- Олизарович Волчекевич** див. **Олизар Волчкович Адам**
- Онофревич Тит, Тит** київський зем'янин, сябр Мелеха Барана — 8, 9, 10, 14, 14 зв.
- Онофре(и) Мартинович Буда(и)** див. **Буда(и) Онофре(и) Мартинович**
- Опанасович Левко** див. **Левко Опанасович**
- Острозски(и) Доминик** князь — 176
- Остро(з)ски(и) Конъстанти(и)** див. **Остро(з)ски(и) Костентин**
- Остро(з)ски(и) Костентин, Остро(з)ски(и) Конъстанти(и)** князь, київський воєвода — 58 зв., 61 зв., 73, 73 зв., 74, 76, 76 зв., 79 зв., 81, 81 зв., 84, 84 зв., 85, 85 зв., 86, 87, 87-зв., 88, 89, 89 зв., 91, 94, 94 зв., 95 зв., 96, 96 зв., 98, 98 зв., 99, 170 зв., 171, 171 зв., 173 зв., 188 зв., 204 зв., 205 зв., 206
- Остро(з)ски(и) Януш** князь, краківський каштелян, білорічківський староста — 205
- Павша** київський зем'янин — 13
- Павша Богуфал, Адам Богуфал** київський земський підсудок — 11 зв., 15 зв., 16 зв., 18 зв.

Павша Якуб київський зем'янин — 28, 34 зв., 40 зв.
Пе(л)чи(ц)ки(и) Васи(л) третейський суддя — 40 зв.
Песоч(н)ски(и) Лаврин брацлавський підкоморій — 31 зв.
Петрович Ієв див. **Ієв Петрович**
Петрович Марко київський зем'янин — 8 зв.
Петровича Маркова Ласковна Ма(р)я Ивановна, **Марковая, Марковая Петровича** київська зем'янка — 52, 52 зв., 65, 65 зв., 66 зв., 106 зв.
Петровски(и) Станислав королівський комісар — 31 зв.
Пилипозские шляхта-свідки — 20 зв.
Пиязчук з Пинчуко **Васко** міщанин м. Білої Церкви — 194 зв.
Подгає(ц)ки(и) Іван уповноважений кн. Кирика Ружинського — 20 зв.
Покалевски(и) Григоре(и) третейський суддя — 7
Пото(ц)ки(и) Станислав брацлавський воевода — 152 зв., 154, 155, 156
Прежовски(и) Іван, **Прежовски(и)** с **Прежова** київський зем'янин — 19, 19 зв., 24, 45
Прежовски(и) Семен Іванович київський зем'янин — 5, 5 зв., 6, 6 зв. 7, 19
Прежовски(и) с **Прежова** див. **Прежовски(и) Іван**
Пронски(и) Фредрих Глебович князь, київський воевода — 23, 92 зв.
Проскура Сусча(н)ски(и) Федор, **Сусча(н)ски(и)** Проскура Федор київський земський писар — 211
Пуятич Дмитро князь, київський воевода — 90 зв.

Радивил Микола(и) віленський воевода, маршалок Великого князівства Литовського, берестейський, борисовський і ошмянський староста — 23 зв.
Радивил на Олыце і **Несвижу О(л)брихт** Станислав князь, канцлер Великого князівства Литовського — 152 зв., 154, 155, 156, 164 зв., 183 зв., 185 зв., 190 зв.
Радюн Степанович підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13
Ра(и) Васи(л) київський намісник — 91 зв.
Ранिवьски(и) Микола(и) див. **Реновьски(и) Микола(и)**
Реновьски(и) Микола(и), **Ранивьски(и) Микола(и)** київський возній — 108 зв., 117, 118 зв., 125 зв.
Родкевич Янь служебник Мартина Зборовського — 135 зв., 138 зв., 139, 150
Ро(й)кевич Лавор підданий київського зем'янина Павші з с. Дорогня — 13, 13 зв.
Романович Волчко овруцький намісник — 22 зв.

Романович Се(н)ко київський тивун — 22 зв.
Ружи(н)ски(и) див. **Ружи(н)ски(и) Кирик Остафьевич**
Ружи(н)ски(и) Кирик див. **Ружи(н)ски(и) Кирик Остафьевич**
Ружи(н)ски(и) Кирик Остафьевич, Ружи(н)ски(и) Кирик, Ружиньски(и) Кирик, Ружи(н)ски(и) князь — 7, 14 зв., 15, 15 зв., 16 зв., 17, 17 зв., 18 зв., 19, 19 зв., 20 зв., 21, 24, 25, 25 зв., 26 зв., 27, 27 зв., 28 зв., 29, 30, 31, 31 зв., 32, 32 зв., 33, 33 зв., 34 зв., 35, 35 зв., 36, 36 зв., 37, 37 зв., 40 зв., 41, 41 зв., 42, 42 зв., 43 зв., 44, 45, 45 зв., 46 зв.
Ружиньски(и) Кирик див. **Ружи(н)ски(и) Кирик Остафьевич**
Русинович Бересте(ц)ки(и) Сасин уповноважений Павла Монвида Дорогостайського — 55, 62

Савич Григо(р) овруцький священник — 103 зв., 104, 104 зв., 105
Самоелова **Коре(ц)кая** див. [Лещи(н)ская] **Аньна Самоеловъна Коре(ц)кого**
Самоеловъна Корецькая див. [Лещи(н)ская] **Аньна Самоеловъна Коре(ц)кого**
Сачко Ермолич підданий київського земського писаря Дмитра Ёльця з с. Народичів — 13
Семашко Филон київський зем'янин — 8 зв.
Семен Александрович, Семен кня(з) київський князь (1455—1470) — 21, 21 зв., 22, 22 зв., 23, 23 зв., 44
Семен кня(з) див. **Семен Александрович**
Семен Назарович див. **Се(н)ко Назарович**
Се(н)ко Назарович, Семен Назарович підданий київського зем'янина Павші з с. Ласків — 13, 13 зв.
Скипор житомирський намісник — 22 зв.
Слупица Семен третейський суддя — 7
Сниткович Гришко підданий київського земського писаря Дмитра Ёльця з с. Народичів — 13
Снятиньски(и) Себестиян київський возній — 41
Сови(н)ски(и) Прокоп уповноважений Катерини і Томаша Замоїських — 114 зв., 128 зв., 129, 133 зв.
Соколовски(и) Янь Кгабриє(л) уповноважений Рафала Лещинського — 212 зв.
Сокорова Грегорова Воронянка Ганьна Юрьевна, Аньна Воронянка, Ганьна Сокорова, Ганьна Юрьевна Воронянка, Ганьна Юрьевна Воронянка київська зем'янка, дружина Григорія Сокора, мати Григорія Григоровича Сокора, двоюрідна сестра Олександра і Івана Воро-

- ничів, теща Гектора Волобовського — 47, 47 зв., 49, 49 зв., 50, 50 зв., 51, 51 зв.
- Сокорь Грегоре(и)** київський зем'янин, чоловік Ганни Воронянки, батько Григорія Григоровича Сокора — 47 зв.
- Сокорь Григоре(и) Григоревич** київський зем'янин, син Григорія Сокора і Ганни Воронянки — 50 зв., 51, 51 зв.
- Солтан Иван, Солътан Иван** київський зем'янин — 13, 31 зв., 96, 103
- Солтан Халепски(и) Федор, Халепьски(и) Федор** київський зем'янин — 94
- Солтаны Халепские** київські зем'яни — 88
- Солътан Иван** див. **Солтан Иван**
- Спраски(и) Миха(и)ло** київський зем'янин, зять Василя Дідовича — 92 зв.
- Ста(с) Хомич** підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народичів — 13
- Стемповски(и) Лукаш** уповноважений Павла Монвида-Дорогостайського — 67 зв., 68 зв.
- Степанович Радюн** див. **Радюн Степанович**
- Стефан коро(л)** польський король Стефан Баторій (1576—1586) — 31, 37
- Сте(ц)ки(и) Микола(и)** київський тивун — 106 зв.
- Стрыбы(л)** київський зем'янин — 45
- Стрыбы(л) Абрам** київський зем'янин — 128, 135, 135 зв., 142, 146
- Стрыбы(л) Богдан** київський зем'янин — 24, 25 зв., 32 зв., 33, 35, 37 зв., 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40
- Стрыбыли** [Абрам і Михаїл] київські зем'яни — 107, 107 зв., 132, 133, 135 зв., 136, 142 зв., 143, 146 зв., 147, 147 зв., 148, 148 зв., 149, 149 зв., 150 зв.
- Стрыбы(л) Михаїл** київський зем'янин — 128, 135, 135 зв., 142, 146
- Стрыбы(л) Петръ** київський зем'янин — 40 зв.
- Стрыбы(л) Федор** київський зем'янин — 40 зв.
- Судимонтович Олехно** канцлер Великого князівства Литовського, віленський воєвода — 22
- Суета Демян** київський возний — 103 зв., 104 зв.
- Сулимовски(и) Криштоф** намісник київського підвоєводи — 58
- Сулковски(и)** див. **Сульковьски(и) Янь**
- Сульковьски(и) Янь, Сулковски(и)** служебник кн. Костянтина Острозького, копацький державця — 95 зв., 170 зв., 171, 171 зв., 173 зв.
- Сурич Андре(и)** шляхтич-свідок — 8 зв.
- Сурич Василе(и)** шляхтич-свідок — 8 зв.
- Сурич Гарасим** київський земський підсудок — 103 зв., 104, 104 зв., 105, 105 зв., 106, 106 зв.
- Су(с)ло Теодо(р)** уповноважений київського митрополита Петра Могили — 108 зв., 113, 116 зв., 118 зв., 123 зв.
- Сусча(н)ски(и) Проскура Федор** див. **Проскура Сусча(н)ски(и) Федор**
- Сынкгур Андре(и) Тимофьевич** київський зем'янин, батько Івана Сингура — 5, 6, 6 зв., 7
- Сынкгур Иван Андрьевич** київський зем'янин, син Андрія Сингура — 5, 6, 18 зв., 43 зв.
- Тит** див. **Онофревич Тит**
- Тиша Александер** див. **Тиша Быковски(и) Александер**
- Тиша Быковски(и) Александер, Тиша Александер** київський зем'янин — 33, 35
- Тиша Быковски(и) Василе(и); Тиша Васи(л)** київський зем'янин — 28, 33, 35
- Тиша Васи(л)** див. **Тиша Быковски(и) Василе(и)**
- Тиша Геремияшъ** див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**
- Тиши** [Василь і Олександр] київські зем'яни — 46 зв.
- Тишкевич Лого(и)ски(и) Остафе(и), Тишкевич Остафиан** берестейський воєводич — 33
- Тишкевич Остафиан** див. **Тишкевич Лого(и)ски(и) Остафе(и)**
- Томаш** див. **Дашук Тумашович**
- Трипо(л)ские** див. **Дедовичи Трипо(л)ские**
- Трипольские** див. **Дедовичи Трипо(л)ские**
- Трохимович Исая** ігумен Київського Пустинно-Микільського монастиря — 108, 108 зв., 109, 110 зв., 112, 116, 116 зв., 118, 119, 121, 122, 124 зв., 125 зв., 155, 183, 184
- Трохимъ** підданий Барбари Гуменецької з с. Вишеньок — 113 зв.
- Труш Охрымовичъ** див. **Труш Яцько**
- Труш Яцько, Труш Схрымовичъ** підданий Барбари Гуменецької з с. Вишеньок — 113 зв., 116 зв., 123 зв.
- Тумашевич** див. **Дашук Тумашович**
- Тучени(ц)ки(и) Михаль** уповноважений Абрама і Михаїла Стрибилів — 132, 133, 135, 142, 146
- Тучени(ц)ки(и) Микола(и), Тучаніські Миколаї** київський коморник — 108, 108 зв., 112 зв., 113 зв., 116 зв., 118, 124, 152, 156, 159, 161, 164 зв., 181 зв., 184, 185 зв., 191, 193, 197 зв., 209 зв.
- Тыша** див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**
- Тыша Адам** див. **Тыша Быковски(и) Адам**
- Тыша Быковски(и)** див. **Тыша Быковски(и) Еремияш**
- Тыша Быковски(и) Адам, Тыша Адам** київський зем'янин, брат Ереміяша, батько Габрієля, Павла і Яна Тиш-Быковских — 159, 159 зв., 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197 зв., 208 зв.

Тыша Быковски(и) Ерем'яш, Тиша Герем'яшъ, Тыша, Тыша Ерем'яш, Тыша Быковськи(и) київський зем'янин, брат Адама, дядько Габрієля, Павла і Яна Тиш-Быковських — 159 зв., 161, 172 зв., 173, 173 зв., 174, 178, 178 зв., 180, 180 зв., 182, 182 зв., 186, 186 зв., 197, 197 зв., 198 зв., 199, 200 зв., 201, 201 зв., 202, 208 зв., 209

Тыша Быковськи(и) Кгабриє(л) київський зем'янин, син Адама, племінник Ерем'яша, брат Павла і Яна Тиш-Быковських — 159, 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197, 197 зв., 208 зв.

Тыша Быковськи(и) Павло київський зем'янин, син Адама, племінник Ерем'яша, брат Габрієля і Яна Тиш-Быковських — 159, 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197, 197 зв., 208 зв.

Тыша Быковски(и) Янь київський зем'янин, син Адама, племінник Ерем'яша, брат Габрієля і Павла Тиш-Быковських — 159, 161, 172 зв., 173 зв., 178, 180, 180 зв., 182 зв., 186 зв., 197, 197 зв., 208 зв.

Тыша Ерем'яш див. **Тыша Быковски(и) Ерем'яш**

Тыши, Тышове (Ерем'яш, Габрієль, Павло і Ян) київські зем'яни — 161, 163 зв., 170 зв., 172 зв., 173, 173 зв., 174, 178 зв., 180, 182, 182 зв., 185 зв., 186 зв., 197, 198, 198 зв., 199, 200, 200 зв., 201, 201 зв., 202, 208 зв., 209

Тышкевич Крышътоф берестейський воевода — 211 зв.

Тышове див. **Тыши**

Уляницьки(и) Грегор див. **Гуляницьки(и) Григорє(и)**

Уляницьки(и) Григоре(и) див. **Гуляницьки(и) Григорє(и)**

Уру(ц)ки(и) Семен Радивонович, Овру(ц)ки(и) Семен Радивонович київський підкоморський писар, київський земський морник — 6, 8, 20, 28, 31, 37, 37 зв., 48 зв., 49, 53, 53 зв., 54 зв., 57, 60 зв., 65, 67 зв., 68, 70 зв., 78 зв., 79 зв., 80 зв., 81 зв., 83 зв., 84, 93 зв., 94 зв., 97, 97 зв., 98 зв., 99, 99 зв., 100, 100 зв., 101, 101 зв., 102, 103, 103 зв., 104 зв., 106, 106 зв.

Устин'я черниця Києво-Видубицького Михайлівського монастиря — 68, 69 зв., 70 зв.

Федорович Гришко овруцький намісник — 12 зв.

Фирлє(и) з Дубровици Андре(и) белзький каштелян — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 158 зв., 159, 159 зв., 161, 164, 164 зв., 181, 183, 184 зв., 190 зв., 192 зв., 197

Фурс королівський дворянин — 91 зв.

Фурсовая [Хале(ц)кая] київська зем'янка,

сестра Михайла Халецького, дружина Данила Дідковича, мати Василя Дідовича — 92

Халєпськи(и) Федор див. **Солтан Халєпськи(и) Федор**

Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло див. **Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло Миха(и)лович**

Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло Миха(и)лович, Хале(ц)ки(и) Миха(и)ло київський зем'янин, овруцький староста, брат Фурсової [Халецької], батько Єсифа і Остаф'я Халецьких — 77, 92, 92 зв.

Хале(ц)ки(и) Єсиф київський зем'янин, син Михайла Халецького — 92 зв.

Хале(ц)ки(и) Остафе(и) київський зем'янин, син Михайла Халецького — 92 зв.

Хале(н)ски(и) Щасны(и) див. **Харли(н)ски(и) Щасны(и)**

Харли(н)ски(и) Щасны(и) див. **Харли(н)ски(и) Щасны(и)**

Харли(н)ски(и) Щасны(и), Харлє(н)ски(и) Щасны(и), Харли(н)ски(и) Щасны(и), Харьлинський(и) Щасны(и) київський підкоморій — 5, 8 зв., 15, 17 зв., 19 зв., 26 зв., 27 зв., 28 зв., 31 зв., 37 зв., 40 зв., 42, 47, 47 зв., 50 зв., 51, 52, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 65, 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70, 70 зв., 79 зв., 83, 100, 100 зв., 101, 101 зв., 103 зв., 194, 106 зв.

Харьлинський(и) Щасны(и) див. **Харли(н)ски(и) Щасны(и)**

Хлусович Иван київський возний — 53 зв., 54, 56, 68 зв., 78 зв., 79 зв., 82

Хлѣбник Ми(т)ко див. **Хлѣбникович Ми(т)ко**

Хлѣбникович Ми(т)ко, Хлѣбник Ми(т)ко підданий київського земського писаря Дмитра Єльця з с. Народиців — 13, 13 зв.

Ходкевич Грего(р) див. **Ходкевич Григо(р) Александрович**

Ходкевич Григо(р) Александрович, Ходкевич Грего(р), Ходкевич Григоре(и), Ходкевич Григоре(и) — київський воевода, підкоморій Великого князівства Литовського — 12, 22 зв., 23 зв., 44 зв.

Ходкевич Григоре(и) див. **Ходкевич Григо(р) Александрович**

Ходкевич Иван див. **Ходкевич Івашко**

Ходкевич Івашко, Ходкевич Иван київський воевода — 22, 44 зв., 203 зв.

Ходъкевич Григоре(и) див. **Ходкевич Григо(р) Александрович**

Хомич Ста(с) див. **Ста(с) Хомич**

Цекота підданий Рафала Лешинського з м. Ліщина — 145

Чаплич Шпановски(и) Иван київський каштелян — 18 зв., 43 зв.

Чарториски(и) Микола(и), Чарториски(и) на Клеваню Микола(и), Чарторы(и)ски(и)

Микола(и), Чарторьски(и) Микола(и),
Чарторьски(и) Микола(и) князь, волин-
ський каштелян — 152 зв., 154, 155, 156,
164 зв., 183 зв., 190 зв.
Чарторьски(и) на Клеваню Микола(и) див.
Чарторьски(и) Микола(и)
Чарторь(и)ски(и) Микола(и) див. Чарто-
рьски(и) Микола(и)
Чарторьски(и) Микола(и) див. Чартори-
ски(и) Микола(и)
Шанявски(и) Крыштоф, Шенявски(и)
Крыштоф, Шенявські(и) Крыштофъ упо-
вноважений кн. Самуеля Корецького —
156, 171 зв., 175, 193 зв.
Шенявски(и) Крыштоф див. Шанявски(и)
Крыштоф
Шенявські(и) Крыштофъ див. Шанявски(и)
Крыштоф
Шишка Ставе(ц)ки(и) Федор, Шишка Федор
Иванович київський зем'янин — 8 зв.,
102, 103, 103 зв.
Шишка Федор Иванович див. Шишка Ста-
ве(ц)ки(и) Федор
Шулишевски(и) Ян шляхтич-свідок — 16
Шумко Григоре(и), Шумько Григо(р) упо-
вноважений Кузьми Ласка — 65 зв., 66
Шумько Григо(р) див. Шумко Григоре(и)

Щениєвски(и) Ждан київський возний —
39, 39 зв., 40

Щениєвски(и) Иван київський возний — 39

Юрша див. Юршич Івашько

Юрша Иван див. Юршич Івашько

Юршанька київська зем'янка, сестра Іваш-
ка Юршича, дружина Петра Дорогостай-
ського, мати Миколая Олехновича Кух-
мистровича Дорогостайського, баба Ми-
колая, Петра, Станіслава і Яна Кухмис-
тровичів-Дорогостайських. прабаба Павла
Монвида-Дорогостайського — 72, 72 зв.,
Юршич Івашько, Юрша Иван, Юрша
київський зем'янин, брат Юршанки —
72, 88 зв., 203 зв.

Ясликовски(и) Станислав, Есликовски(и)
третейський суддя, шляхтич-свідок — 19,
24

Я(ц)ковски(и) Степан київський возний — 28
Яцько Левьковичъ підданий Барбари Гу-
меницької з с. Дмитровичів — 116 зв.

Hornostaj Heronum див. Горноста(и) Ероним
Jałowyczky Zacharjasz королівський секре-
тар — 32

Tuczanicki Mikołaj див. Тучени(ц)ки(и) Ми-
кола(и)

Zimiński Paweł див. Жили(н)ски(и) Павел

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- ***Асафиев городище:** *тоє городище... прозвищем Асафиев* над р. *Івниця* pobl. маєтку *Волинець* — 25
- °**Барановщина** земляца в Овруцькому пов. pobl. маєтку *Клочки* — 10 зв.
- °**Батыев селище** у Житомирському пов. між маєтками *Брусилів, Забелочце, Коцур* — 100, 100 зв.
- Безрадицьки(и)** кгрунт у Київському пов.; пор. суч. с. *Безрадичі Обухівського р-ну Кв* — 95 зв.
- Белая Це(р)ко(в), Белая Церько(в), Бълая Це(р)ко(в)** місто у Київському пов.; суч. м. *Біла Церква рц Кв* — 24 зв., 73, 75 зв., 76, 77, 114 зв., 185 зв., 189, 190, 191, 193, 194 зв., 205; **Белоце(р)ковски(и)** кгрунт — 73 зв., 81 зв., 89, 97, 187, 189, 189 зв., 192; **Белоце(р)ковская стена** — 188 зв., 199 зв.
- Белая Церько(в)** див. **Белая Це(р)ко(в)**
- Белоце(р)ковская дорога, Белоце(р)ковски(и) гостинец, Житоми(р)ски(и) гостинец, Старобелоце(р)ковская дорога** — 24 зв., 114 зв., 115 зв., 139 зв., 140, 140 зв., 141
- Белоце(р)ковская могила** pobl. маєтку *Лецици* — 35 зв.
- Белоце(р)ковски(и) гостинец** див. **Белоце(р)ковская дорога**
- Белоце(р)ковское старство** див. **Белоце(р)ковское старство**
- Белоце(р)ковское старство, Белоце(р)ковское старство** — 193, 205
- Белы(и) алиас Остры(и) Каме(н)** урочище див. **Белы(и) Каме(н)** курган
- Белы(и) Каме(н)** курган над р. *Івниця* між маєтками *Лецици, Ловков, Івниця* — 32 зв.; **Белы(и)** алиас **Остры(и) Каме(н)** урочище — 131; **Белы(и) Каме(н)** могила — 34, 143, 143 зв., **Каме(н)**ная гора — 128, 137 зв.; **Остры(и) Каме(н)** могила — 130, 135; **Остры(и) а(л)бо Белы(и) Каме(н)** могила — 143 зв.; **Белы(и)** алиас
- Остры(и) Каме(н), Белы(и) Каме(н), Каме(н), Каме(н) Белы(и)** алиас **Остры(и), Каме(н) Остры(и)** алиас **Белы(и), Остры(и)** алиас **Белы(и) Каме(н), Остры(и) Каме(н)** — 35, 128 зв., 129, 130 зв., 132, 134 зв., 139 зв., 142, 142 зв., 143 зв., 144, 151.
- Березовы(и) га(и), Кухмистровичовьски(и) га(и)** над р. *Бобринца* — 79, 94 зв., 95.
- Блюдовька Руда** струмок у басейні р. *Івниця* між маєтками *Івниця, Ходорков* — 46 зв.
- Бобрик урочище** у маєтку *Трояновка* — 48 зв.
- Бобриня** річка, суч. р. *Бобринца, п. Дніпра* — 55 зв., 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 72 зв., 73, 76, 79, 82, 88, 88 зв., 89 зв., 90, 94, 94 зв., 204, 205
- Богдановски(и) кгрунт, Богдановщина** у Овруцькому пов. pobl. с. *Коцовщина* — 9 зв., 10 зв.
- Богдановщина** див. **Богдановски(и) кгрунт**
- Болото долина** pobl. р. *Івниця* — 25
- Бо(р)шовка болото, Бо(р)шовька болото** pobl. р. *Івниця* на межі між маєтками *Лецици та Івниця* — 24 зв., 139
- Бо(р)шовька болото** див. **Бо(р)шовка болото**
- Боярка речька, Боярка Руда** річка; суч. р. *Боярка, л. Гуйви, п. Тетерева п. Дніпра* — 211
- Боярка Руда** див. **Боярка речька**
- Браславское воеводство** адм.-тер. одиниця з центром у м. *Брацлаві* — 132 зв.
- Брусилів місто** у Житомирському пов.; суч. с. *Брусилів Коростишівського р-ну Жт* — 100, 100 зв.
- °**Бубене(ц) имене** в Овруцькому пов. pobl. маєтку *Клочки* — 103; **Бубене(ц) остров** — 102 зв.
- Бубене(ц) остров** див. **Бубене(ц) имене**
- Бугаєвка, Бугаєвька** річка суч. р. *Бугаївка, л. Стугни п. Дніпра* — 125, 125 зв., 126 зв.

Бугаєвка Великая, Бугаєвка, Бугаєвка Великая, Бугаювка Великая, Бугаювка село у Київському пов.; суч. с. Велика Бугаївка Васильківського р-ну Кв — 110 зв., 111 зв., 121, 122, 126; **Бугаєвка маєтно(ст), Великая Бугаєвка маєтно(ст)** — 108 зв., 118; **Бугаєвская земля** — 125 зв.; **Бугаєвские добра, Бугаєвские добра, Бугаювские добра** — 109 зв., 110 зв., 119, 121; **Бугаєвски(и) кгрунт, Бугаєвськи(и) кгрунт, Бугаєвски(и) кгрунт** — 108, 109, 110, 112, 116, 118, 119, 120, 122 зв., 125 зв., 126

Бугаєвка див. Бугаєвка

Бугаєвка див. Бугаєвка Великая

Бугаєвка Великая див. Бугаєвка Великая

Бугаювка Великая див. Бугаєвка Великая

Бугаювка див. Бугаєвка Великая

Бу(и)мер речка або болото, Бу(и)мир болото річка; суч. р. Буймар, л. Ів'янки, п. Тетерева п. Дніпра — 32 зв., 35 зв., 107, 107 зв., 128 зв., 144 зв., 145, 145 зв., 146, 146 зв., 148, 148 зв.

Бу(и)мир болото див. Бу(и)мер речка або болото

Бышов містечко у Київському пов.; суч. с. Бишів Макарівського р-ну Кв — 56

Бѣлая Цѣ(р)ко(в) див. Белая Цѣ(р)ко(в)

Валовка болото, Валовька болото, Валувька руда, Валувька болото струмок обл. р. *Ивница* на межі між маєтками *Коте(л)ня* та *Ивница* — 19, 19 зв., 20, 20 зв., 24, 24 зв., 25, 25 зв., 26, 26 зв., 33, 40 зв., 45, 45 зв., 46, 107, 107 зв., 132, 135, 135 зв., 137 зв., 138, 138 зв., 146, 148, 149, 149 зв., 150, 150 зв., 151

Валувька болото див. Валовка болото

Валувька, Валовка а(л)бо Комаровка, Валувька алиас Комаровка, Валувька сеу..., Комаровка, Комаровька село у Житомирському пов. на межі між маєтками *Коте(л)ня*, *Ловков*, *Ивница* — 128, 128 зв., 131 зв., 132 зв., 138

Валувька болото див. Валовка болото

Валувька руда див. Валовка болото

* **Варковичи:** *Аврам Мишка з Варкович;* село у Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. с. Варковичі Дубнівського р-ну Рв — 18 зв.

Варшава місто, з 1610 р. — столиця Речі Посполитої; суч. столиця Польщі — 31 зв. 72, 75, 90, 91.

Васи(л)ков див. Васильков

Васи(л)ковъ див. Васильков

Васильков, Васи(л)ков, Васи(л)ковъ село у Київському пов.; суч. с. Василів Білоцерківського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв.

Великая Бугаєвка маєтно(ст) див. Бугаєвка Великая

Велики(и) курган над р. Ивница, обл. болота *Валовка* — 45

* **Велики(и) Обухов** село у Київському пов.; вірогідно, одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 74, 76, 77

Великое князство Литовское держава, до складу якої до 1569 р. входила частина українських земель, в т. ч. Київське, Волинське та Брацлавське в-ва — 23 зв., 75, 78, 92 зв., 155, 156, 164 зв., 183 зв., 185, 190 зв., 208

* **Вєприня** селище у Київському пов. у складі маєтку *Обуховицзна* — 73, 74, 204

Верхоруде урочище (?) над р. Гу(и)ва обл. маєтків *Волосів* і *Коте(л)ня* — 114 зв.

* **Ви(л)на, Вильна:** у *Ви(л)ни*, у *Вильни*, вь *Вильне* місто, столиця Великого князівства Литовського, суч. столиця Литви — 23 зв., 44 зв., 91, 92, 92 зв., 203 зв.

Вильна див. Ви(л)на

* **Више(н)ки, Више(н)ки** село у Київському пов.; обл. с. Дмитровичі — 111, 113, 116 зв., 121 зв., 123 зв., 125, 125 зв.; **Више(н)ки добра, Више(н)ки добра** — 111 зв.; **Више(н)ски(и) кгрунт, Вишеньски(и) кгрунт** — 116, 116 зв., 117 зв., 120

Више(н)ки див. Више(н)ки

Волиця, Волиця алиас Вольне(ц) село у Житомирському пов.; суч. с. Волиця Андрушівського р-ну Жт — 139 зв., 140 зв.; **Волиця алиас Вольне(ц) добра** — 151; **Волиця алиас Вольне(ц)кая стена** — 140, 140 зв.; **Волиця алиас Вольне(ц)кая граница, Вольне(ц)кая граница** — 135 зв., 151; **Волиця алиас Вольне(ц)кая пята** — 140 зв.; **Волиця алиас Вольне(ц)ки(и) кгрунт** — 24 зв., 25, 25 зв., 28 зв., 29, 30, 139 зв., 212; **Вольне(ц) долина и врочи(с)ко** — 142

Волосов, Волосевов, Волосовъ село у Житомирському пов.; суч. с. Волосів Андрушівського р-ну Жт — 114 зв., 115 зв., 141, 141 зв., 142, 143; **Волосовски(и) кгрунт, Волосовски(и) кгрунт** — 33, 140 зв., 141, 141 зв., 142, 143.

Волосов див. Волосов

Волосовъ див. Волосов

* **Воли(н):** на *Волицю*, на *Волянню* умовна назва Волинської землі (воеводства) — 72 зв., 73

Вольне(ц) долина и врочи(с)ко див. Волиця Воли(н)ская земля див. Волянська земля **Волянська земля, Воли(н)ская земля, Воли(н)ская земля** адм-тер. одиниця з центром у м. Луцьку; тожна утворенню адм. реформою 1565 — 1566 рр. Волинському воеводству; тут — термінологічний архаїзм — 43 зв., 91.

Воли(н)ское воеводство адм-тер. одиниця з центром у м. Луцьку — 78, 152 зв., 153, 154, 155, 164 зв., 183, 184 зв., 190 зв.

* **Вручи(и):** во *Вручом*, во *Вручомъ*; **Овруч, Овъруч** місто, адм. центр Овруцького

пов.; суч. м. Овруч, рц Жт — 6, 17, 41 зв., 73 зв., 86, 92 зв., 104 зв.; **Овруц(и) замок**, **Овѣруц(и) замок** — 12 зв., 29 зв., 30, 47 зв., 85 зв., 86, 86 зв., 104 зв., 105.

Выкопаны(и) кгрунт, **Укопаны(и) кгрунт** попл. маєтку *Обуховицзна* — 69 зв., 70, 70 зв.

***Высокоє име(н)є**: *до име(н)я Высокого* село у Житомирському пов., суч. с. Високе Коростишівського р-ну Жт — 100, 100 зв.

Вытачов див. Вытечов

Вытечов, **Вытачов** село у Київському пов.; суч. с. Витачів Обухівського р-ну Кв — 88; **Вытачовская пята** — 205; **Вытечовски(и) кгрунт** — 94; **Вытачов маєтно(ст)** — 79

Гвоздов, **Гвоздов** село у Київському пов.; суч. с. Гвоздів Васильківського р-ну Кв — 109, 110 зв., 111, 112, 119 зв., 121, 122; 122 зв., 124 зв.; **Гвоздовские добра**, **Гвоздовские добра** — 109 зв., 119 зв. **Гвоздовски(и) кгрунт**, **Гвоздовски(и) кгрунт** — 108, 118, 120, 125 зв.

Гвоздов див. Гвоздов

Германовъка село у Київському пов.; суч. с. Красне-Друге Обухівського р-ну Кв — 188, 188 зв., 196 зв.; **Германовские добра**, **Германовские добра** — 113, 154, 155 зв., 156, 164 зв., 181, 183 зв., 185, 191, 205; **Германовъка кгрунт**, **Германовка кгрунт** — 153, 165; **Германовски(и) кгрунт** — 195.

Германовка див. Германовъка

Глеваци, **Глевачи** селище у Київському пов. у складі маєтку *Обуховицзна*; вірогідно, пізніше — *Германовка* — 73, 74, 204

Глевачи див. Глеваци

Глумов, **Глумовское селище** в Овруцькому пов.; суч. с. Глумів Народицького р-ну Жт — 9, 10, 10 зв.; **Глумов імєне**, **Глумовская земля**, **Глумовски(и) остров** — 8, 9, 10, 13 зв., 14; **Глумовская дуброва** — 11; **Глумовская нива** — 10; **Глумовски(и) кгрунт** — 9, 10; **Глумовское рєчище и врочище** — 9 зв., 10, 10, зв., 13 зв., 14 зв.

Глумовское селище див. Глумов

Гнилая Руда, **Гнилая Рудка** струмок у басейні р. *Гу(и)ва* — 5, 6 зв., 7

Гнилая Рудка див. Гнилая Руда

Горловщина урочище (?) у Овруцькому пов., попл. маєтку *Клочки* — 10 зв.

Городно, місто, центр Городенського пов. у складі Троцького в-ва; суч. м. Гродно, оц Білорусії — 72, 75 зв., 91, 203 зв.

Гороховица див. Хороховица

Грабовец, село у Житомирському пов., суч. с. Грабівка Житомирського р-ну Жт — 137 зв., 150, 150 зв.

Грузкая Руда, **Грузькая Руда** струмок у басейні р. *Ивница* — 45, 45 зв., 46, 46 зв.

Грузовъка слободка, **Грузувъка слобода** у Житомирському пов. над р. *Ивница* у складі маєтку *Коростешов* — 149

Грузувъка слобода див. Грузовъка слободка

Грузькая Руда див. Грузькая Руда

Гу(и)ва річка; суч. р. Гуїва, п. Тетерева

п. Дніпра — 6, 7, 114 зв.

Давыдовичи село в Овруцькому пов.; суч. с. Давидки Народицького р-ну Жт — 13, 13 зв.; **Давыдовская земля** — 103

Давыдовка див. Давыдовъка

Давыдовъка¹, **Давыдовка** село у Київському пов., попл. маєтків *Рословичи*, *Гвоздов*, *Малая Бугаювка* — 110, 110 зв., 120 зв., 126, 126 зв.; **Давыдовская стена** — 125 зв.; **Давыдовка дуброва** — 125, 125 зв.; **Давыдовские добра** — 120 зв.

Давыдовъка² річка; суч. р. Давидівка, л. Стугни п. Дніпра — 126, 126 зв.

Данка річка; суч. р. Донець, п. Тетерева п. Дніпра — 107 зв., 148 зв.

Дєвошински(и) кгрунт і **остров** у Овруцькому пов.; пор. суч. с. Дівошин Овруцького р-ну Жт — 105

Денєшы добра у Житомирському пов.; пор. суч. с. Дениші Житомирського р-ну Жт — 47 зв.

Деремезная¹ див. **Деремезное**

Деремезная² річка; суч. р. Деремезянка, л. Красної п. Дніпра — 196, 196 зв.

Деремезная долина між річками *Лукавица* і *Кривая* — 96 зв.

Деремезное, **Деремезная¹** село у Київському пов.; суч. с. Деремезна Обухівського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв., 188 зв., 196 зв.

Деремезное болото попл. річок *Хорошня* і *Лукавица* — 81

Дмитровичи село у Київському пов.; суч. сс. Великі і Малі Дмитровичі Обухівського р-ну Кв — 111, 111 зв., 116 зв., 21 зв., 122; **Дмитровичи добра** — 111 зв.; **Дмитровские кгрунты**, **Дмитро[вские] кгрунты** — 108, 116; **Дмитровски(и) кгрунт**, **Дмитровски(и) кгрунт** 110, 116 зв., 117 зв., 120.

Днепръ річка — 68, 69 зв., 75, 75 зв., 76, 77, 77 зв., 78, 78 зв., 80, 80 зв., 93, 176

Долги(и) вал фрагмент Постугнянського валу у верхів'ях р. *Лукавица* в системі т. зв. Зміїввих валів — 96 зв.

Домбровица див. Дубровица

***Дороги(н)**: *Дорогиня*, з *Дорогинем* село у Овруцькому пов.; тепер у складі с. Новий Дорогинь Народицького р-ну Жт — 10, 13, 13 зв.; **Дороги(н)ское ставине** — 10

** **Дубровица**, **Домбровица**: *пана Анґдрея з Дусрєвицы Фирлея* містечко у Пінсько-

му пов. Берестейського в-ва; суч. м. Дубровиця рц Рв — 152, 152 зв., 154, 155, 156, 159, 159 зв., 160 зв., 164, 164 зв., 181, 183, 184 зв., 190 зв., 192 зв., 197

Епа(н)чи(н)ская земля у Житомирському пов. між маєтками *Селец*, *Корчев* — 40

Жетомир див. Житомир

Животок долина попл. маєтків *Ласки* і *Ковоцицина*; пор. суч. стр. Животік, п. Норина п. Ужа п. Прип'яті п. Дніпра — 9 зв., 13 зв.

Житомер див. Житомир

Житомир, Жетомир, Житомер місто, адм. центр Житомирського пов.; суч. м. Житомир, оц УРСР — 17, 20, 24 зв., 32 зв., 41 зв., 45, 114 зв., 131; **Житомирски(и) замок** — 21 зв., 22, 23.

Житоми(р)ски(и) гостинец див. Белоце(р)-ковская дорога

Житомирское староство адм.-госп. одиниця з центром у м. Житомирі — 33 зв., 51 зв., 145

Жуковщина земля (?) в Овруцькому пов. попл. маєтків *Мете(и)ковщина* і *Клочки* — 12

Жытоми(р)ски(и) гостинец див. Белоце(р)-ковская дорога

***Забелоте(ц):** с *Забелотцем*, до *границы Забелотское* село у Житомирському пов.; суч. с. Забілоччя Радомишльського р-ну Жт — 100 зв.

***Замостя:** *Ян на Замостю Замо(и)ски(и)* місто у Холмській землі; суч. м. Замосць у Польщі — 114, 115

Звидень річка; суч. р. Здвиж, п. Тетерева п. Дніпра — 100

Звонкая, Звонька річка; суч. р. Дзвінка, п. Ясенця п. Словечни п. Прип'яті п. Дніпра — 103 зв., 104, 105

Звонька див. Звонкая

Зорошничий обра див. Форощово

Иванков, Иванковов, Иванковъ село у Житомирському пов.; суч. с. Іванків Андрушівського р-ну Жт — 142, 143; **Иванковская граница** — 114 зв.; **Иванковски(и) кгрунт, Иванковъски(и) кгрунт** — 142, 142 зв., 143 зв., **Иванковъская де-дизна** — 142

Иванковов див. Иванков

Иванковъ див. Иванков

Иве(н)ка, Ивенька, Ыве(н)ка річка, при-тока р. *Ивница* — 32 зв., 37 зв., 107, 107 зв., 146, 148, 148 зв., 149

Ивенька див. Иве(н)ка

Ивница¹ річка; суч. р. Ів'янка, п. Тетерева п. Дніпра — 17, 19, 20 зв., 24, 25, 25 зв., 27, 27 зв., 29, 30, 32 зв., 37 зв., 40 зв.,

41 зв., 45, 46, 46 зв., 128, 131 зв., 135 зв., 137 зв., 138, 139, 146, 147 зв., 148 зв., 149, 150, 150 зв.

Ивница², Ивъница село, пізн. містечко на кордоні між Житомирським і Київським пов.; суч. с. Івница Андрушівського р-ну Жт — 21, 21 зв., 24 зв., 25 зв., 26, 26 зв., 27, 44, 44 зв., 45, 45 зв., 46, 128, 132, 136, 138, 138 зв., 139, 150, 151; **Ивница добра, Ивница имее, Ивница имённичка, Ивни(ц)кое имене, Ивъница имене, Ивъ-ницькое имене** — 15, 16, 17 зв., 19, 19 зв., 22, 24, 28 зв., 29, 33, 42, 44, 44 зв., 138 зв., 150 зв.; **Ивница селище** — 21 зв., 22, 22 зв., 23, 23 зв., 24; **Ивни(ц)кая граница, Ивъницькие границы** — 24 зв., 42, 139 зв.; **Ивни(ц)кая земля** — 22, 22 зв., 24; **Ивни(ц)кая стена** — 107, 131 зв., 140, 148, 150; **Ивъни(ц)кая пя-та** — 146

Ивница болото, Ивъница болото понад р. *Ивница* — 139 зв.

Ивони(н)ци селище у Київському пов., попл. маєтку *Обухов(и)щина* — 70, 78 зв.; **Ивони(н)ски(и) кгрунт** — 70 зв.

Ивъница болото див. Ивница болото

Калинов Куст урочище, Куст Калинов вро-чище у Житомирському пов. між маєтка-ми *Котес(а)ня* та *Ивница* — 15, 16 зв., 17 зв., 24 зв., 27, 28 зв., 42, 139 зв., 140, 140 зв.

Каме(н) див. Бель(и) Каме(н) курган

Каме(н) Бель(и) алиас Остры(н) див.

Бель(и) Каме(н) курган

Каме(н)ная гора див. Бель(и) Каме(н) кур-ган

Каме(н) Остры(н) алиас Бель(и) див. Бель(и) Каме(н) курган

Кашпоровька, Кашъперовька село у Київському пов. на лівому березі р. Красної попл. сіл *Костюки, Я(ц)ки, Мокєивька* — 153, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв., 196

Кашъперовька див. Кашпоровька

Києв, Киев місто, адм. центр Київського в-ва, суч. столиця УРСР — 20, 29 зв., 30 зв., 44, 49 зв., 55, 59, 61, 61 зв., 62, 69 зв., 70, 72, 73, 76, 77, 90 зв., 91 зв., 92, 92 зв., 105, 110 зв., 121, 123, 125, 203 зв.; **Киев замок, Киевски(и) замокъ** — 22 зв., 23 зв., 75 зв., 91, 91 зв.

Киевская земля, Киевъская земля — адм.-тер. одиниця з центром у м. Києві, то-тожна утвореному в 1471 р. Київському воеводству; тут — термінологічний ар-хаїзм — 5, 6, 8, 8 зв., 12, 12 зв., 14, 15 зв., 19 зв., 26 зв., 28, 28 зв., 29, 29 зв., 30, 31 зв., 33, 33 зв., 37 зв., 40 зв., 41, 44 зв., 47, 47 зв., 49, 50 зв., 51, 52, 53, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 56 зв., 58,

64 зв., 65, 67, 67 зв., 68 зв., 69, 69 зв., 73, 73 зв., 78 зв., 87 зв., 88, 99, 101, 101 зв., 102, 103 зв., 104 зв., 108, 109, 110 зв., 111, 111 зв., 116, 117 зв., 118, 119, 121, 122, 128, 153 зв., 155, 156, 164, 180 зв., 182 зв., 184 зв., 190

Київски(и) повіт, Київські(и) повіт адм.-тер. одиниця Київського в-ва з центром у м. Києві — 6, 72, 75, 90 зв.

Київське воєводство, Київське воєводство адм.-тер. одиниця з центром у м. Києві — 5, 15, 18 зв., 19, 19 зв., 28, 28 зв., 31, 32 зв., 36 зв., 37, 37 зв., 40 зв., 41, 43 зв., 47, 48 зв., 51, 53 зв., 54, 56 зв., 57, 58, 60 зв., 61 зв., 62, 63 зв., 65, 67, 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70, 72 зв., 73, 75, 77, 78, 82, 82 зв., 90, 91, 99, 99 зв., 100, 100 зв., 102 зв., 105, 106, 106 зв., 108, 114, 115, 115 зв., 117 зв., 118, 134, 154, 155 зв., 159, 163 зв., 165 зв., 181 зв., 183 зв., 184, 185, 185 зв., 190 зв., 191, 192 зв., 193, 197, 197 зв., 199, 203 зв., 204

Київська земля див. **Київська земля**
Київски(и) повіт див. **Київски(и) повіт**
Київське воєводство див. **Київське воєводство**

Київське староство неіснуюча адм.-госп. одиниця; тут — термінологічна помилка — 75 зв.

Київ див. **Київ**

Кипячая Крыница джерело (?) на р. *Рудка* — 194 зв.

Кипячая Рудка див. *Рудка*

****Клеванин(и):** *Миколаєви на Клеваню Чарторискому* містечко у Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. смт Клевань Ровенського р-ну Рв — 156

Ключки, Ключковское село в Овруцькому пов.; суч. с. Ключки Народицького р-ну Жт — 8, 101, 102; **Ключки** імене — 8, 10 зв., 12, 13, 14; **Ключковские проробки** — 14; **Ключковски(и) кгрунт** — 9 зв.

Ключковское див. Ключки

***Княжичи** імене: (и) *имене мого Княжичи* село у Київському пов.; суч. с. Княжичі Києво-Святошинського р-ну Кв — 103

Кодня містечко у Житомирському пов.; суч. с. Кодня Житомирського р-ну Жт — 211, 212; **Коде(н)ская стена** — 212 зв.; **Коде(н)ски(и) кгрунт** — 33

Комаровка див. °Валувка

Комаровъка див. °Валувка

Кондратов курган побл. долини *Деремезна* — 96 зв.

Копачев див. Копачов

Копачов, Копачев, Копачовъ містечко у Київському пов.; суч. с. Копачів Обухівського р-ну Кв — 110 зв., 121, 125 зв., 162, 170 зв., 171, 197; **Копачов добра, Копачов маєтно(ст), Копачовъ держава, Копачовськіе добра** — 159, 170 зв., 171,

171 зв., 172 зв., 186 зв., 198; **Копачовська пета** — 197, 197 зв., 198; **Копачовська стена** — 170 зв., 186 зв., 199, 200 зв.; **Копачовски(и) замок, Копачовски(и) замок** — 159 зв., 160, 161; **Копачовски(и) кгрунт, Копачовски(и) кгрунт** — 160, 160 зв., 172 зв., 173 зв., 178 зв., 180, 186 зв., 197 зв., 198 зв., 200 зв., 201 зв., 208 зв., 209

Копачовъ див. Копачов

Коростешев, Коростишов, Коростышов — містечко у Житомирському пов.; суч. м. Коростишів, рп Жт — 114 зв., 115 зв., 141, 150; **Коростышевски(и) кгрунт, Коростышевски(и) кгрунт** — 149

Коростешовски(и) гостинец — 32 зв., 37 зв.

Коростишов див. Коростешев

Коростышов див. Коростешев

Коруна По(л)ская одна з офіційно вживаних назв Польського Королівства — 78

Корчев маєток(?) у Житомирському пов.; суч. с. Бежів Черняхівського р-ну Жт — 39; **Корчевски(и) грунт** — 38, 40.

°Костюки село у Київському пов. у верхів'ях р. *Красна* побл. сіл *Кашипоровка, Мокиєв'яка, Я(ц)ки* — 153, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв.

Коте(л)ня, Котельня, Старая Коте(л)ня місто у Житомирському пов.; суч. с. Стара Котельня Андрушівського р-ну Жт — 19 зв., 28 зв., 34, 35, 107 зв., 114, 115; 131, 132, 132 зв., 133, 134 зв., 135, 140, 143 зв., 146 зв., 149, 151, 211, 212; **Котеле(н)ская стена, Котеле(н)ская стена, Котельнянская стена** — 107, 131 зв., 140, 140 зв., 148, 150, 212 зв.; **Котеле(н)ская граница** — 139 зв.; **Котеле(н)ская маєтно(ст), Котеле(н)ские добра, Коте(л)ня добра, Коте(л)ня імене, Котеле(н)ское імене, Котельня добра** — 15, 16, 17 зв., 19, 20, 24, 25 зв., 28 зв., 31, 31 зв., 32, 32 зв., 33 зв., 34, 35 зв., 37, 41, 42, 42 зв., 46 зв., 128, 129, 129 зв., 131, 132, 132 зв., 133, 133 зв., 135 зв., 136, 137 зв., 138, 139, 139 зв., 141, 141 зв., 142, 142 зв., 143, 146, 146 зв., 147 зв., 149, 150, 150 зв., 151; **Котеле(н)ская пета** — 143 зв.; **Котеле(н)ски(и) замочок** — 107 зв.; **Котеле(н)ски(и) кгрунт, Котельняские кгрунты, Котельняские кгрунты** — 25, 32 зв., 33, 33 зв., 34, 37 зв., 107 зв., 129, 130 зв., 131, 131 зв., 134 зв., 135, 135 зв., 137 зв., 138 зв., 139, 140, 141, 141 зв., 142, 142 зв., 144 зв., 146, 146 зв., 148 зв., 149 зв., 150, 211 зв., 212, 212 зв., 214

Котельня див. Коте(л)ня

Котлубаев кгрунт у Житомирському пов. на р. *Гу(и)ва* у складі маєтку *Коте(л)ня* — 24

Коцовское див. Коцовщина

- Коцовщина, Коцовское село** в Овруцькому пов.: до 1945 р. с. Кацовщина, тепер с. Норинці Народицького р-ну Жт — 8, 9, 10, 11 зв., 14 зв.; **Коцовская земля** — 9 зв.; **Коцовское имене, Коцовщина** — 9 зв., 10 зв. 11 зв., 13 зв., 103; **Коцовщина дворец** — 103
- Кочур маेतко (?)** у Житомирському пов.; пор. суч. с. Кочерів Радомишльського р-ну Жт — 100 зв.; **Кочурьская граница** — 100
- Краков місто**, до 1610 р. столиця Речі Посполитої; суч. м. Краків у Польщі — 77 зв., 92, 92 зв., 204
- Красная річка**; суч. р. Красна, п. Дніпра — 55 зв.; 61 зв., 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 72 зв., 73, 73 зв., 76, 78 зв., 82, 84 зв. 85, 85 зв., 86, 87, 87 зв., 88, 88 зв., 89, 89 зв., 90, 91 зв., 93 зв., 95 зв., 96, 97, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 170, 176, 176 зв., 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв., 195, 195 зв., 196, 204, 205
- Красное містечко** у Київському пов.; суч. с. Красне-Перше Обухівського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв., 89 зв., 90
- Красносильце дьворец(у)** у Житомирському пов. публ. маетку *Ивница* — 46 зв.
- Кривая річка**; суч. р. Крива, л. Красної п. Дніпра — 61 зв., 89, 96 зв., 97, 170, 176 зв., 188
- Крошня добра** у Житомирському пов.; тепер у складі м. Житомира — 47 зв.
- Круглы(и) лес** над р. *Звонкая* — 103 зв., 104
- Куст Калинов врочище див. Калинов Куст урочище**
- Кухмистровичовьски(и) га(и) див. Березовы(и) га(и)**
- Кухмистровская маетность** одна з назв маетку *Обухо(в)ицизна* кінця XV — другої псовини XVI ст. — 72 зв.
- ***Кънегинина Воля: Кънегинею Волею прозвати, Кънегининою Волею прозвати** село у Житомирському пов. на р. *Ивница* публ. маетку *Ивница* — 17, 41 зв.
- Ласки село** в Овруцькому пов.; суч. с. Ласки Народицького р-ну Жт — 13; **Ласки имене, Ласковская маетно(ст), Ласковское имене** — 9 зв., 11 зв., 52 зв., 65, 65 зв., 66, 106 зв.; **Ласковская граница** — 9 зв., 13 зв., 14
- Лещин имене див. Лещин**
- Лешчын див. Лещин**
- ***Лешъно: Рафала Леши(н)ского з Лешъна, з Лешина** місто у Познанському в-ві, тепер м. Лешно в Польщі — 114 зв., 115, 128, 133 зв., 181
- Лещин, Лешчын, Стары(и) Лещин** місто у Житомирському пов.; суч. с. Ліщин Житомирського р-ну Жт — 33 зв., 34, 114, 115, 129 зв., 130, 131, 135, 138 зв., 139 зв., 143, 143 зв., 144, 144 зв., 145; **Лещин имене, Лещин алиас Тулины, Лещин добра, Лещин имене, Лещи(н)ские алиас Тули(н)ские добра, Лещинь, Лещиньские алиас Тулинские добра, Лещиньские добра, Лещин, Лищин** — 35 зв., 115, 128, 129 зв., 130 зв., 131, 131 зв., 132, 132 зв., 133, 135 зв., 136, 138, 138 зв., 139, 139 зв., 141 зв., 142, 142 зв., 143, 146, 146 зв., 147, 147 зв., 149 зв., 150 зв., 151, 211 зв.; **Лещи(н)-ская стена, Лещи(н)ская стена, Лещинь-ская алиас Тули(н)ская стена, Лещинь-ская стена** — 139 зв., 140, 140 зв., 212 зв.; **Лещи(н)ски(и) кгрунт, Лещи(н)ски(и) алиас Тули(н)ски(и) кгрунт, Лещинь-ски(и) алиас Тули(н)ски(и) кгрунт, Лещиньски(и) алиас Тули(н)ски(и) кгрунт, Лещиньски(и) кгрунт** — 129, 129 зв., 130, 130 зв., 131, 132, 133, 133 зв., 134 зв., 135, 136, 137 зв., 138, 139, 139 зв., 140 зв., 141, 141 зв., 142, 143, 144, 144 зв., 145 зв., 146, 147 зв., 151, 212 зв.; **Лещин замок** — 130; **Лещи(н)ская алиас Тули(н)ская граница** — 135 зв.; **Лещи(н)-ская пята** — 131, 143 зв.
- Лещин алиас Тулины див. Лещин**
- Лещин див. Лещин**
- Литва див. Литъва**
- Литъва, Литва** неофіційна назва литовських і білоруських земель у складі Речі Посполитої — 72 зв., 73
- Лишин див. Лещин**
- Ловков, Ловковов, Ловъков** містечко у Житомирському пов.; суч. с. Левків Житомирського р-ну Жт — 24, 128, 131 зв.; **Ловков имене, Ловковъ имене, Ловковская маетно(ст), Ловковские добра, Ловковские добра, Ловковское де-лицтво** — 24, 24 зв., 32 зв., 107 зв., 132, 133, 135 зв., 136, 138 зв., 139, 146, 146 зв., 147, 147 зв., 148 зв., 149, 149 зв., 150, 150 зв.; **Ловковская граница** — 138; **Ловковская стена, Ловковская стена, Ловковская стена** — 107, 131 зв., 148, 150; **Ловковски(и) кгрунт, Ловковски(и) кгрунт, Ловковъски(и) кгрунт** — 37 зв., 107 зв., 131 зв., 132, 134, 135 зв., 146, 146 зв., 148 зв., 149, 149 зв., 150, 150 зв.
- Ловковов див. Ловков**
- Ловъков див. Ловков**
- Ловковъ имене див. Ловков**
- Лука, село** у Житомирському пов.; суч. с. Лука Житомирського р-ну Жт — 131, 132 зв.
- Лукавица, Лукавица** названа *Обуховомъ* село у Київському пов.; одна з назв маетку *Обухо(в)ицизна* першої половини XV — другої половини XVI ст. — 84 зв., 204 зв.;

- Лукавица селище — 73, 74; Лукави(ц)кая маєтно(ст), Лукавичи добра — 204; Лукови(ц)ки(и) кгрунт — 84 зв., 95 зв.
- Лукавица, Луковица річка; суч. р. Луківка п. Дніпра — 61 зв., 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 72 зв., 73, 74, 75, 76, 77, 80, 80 зв., 81, 82, 84, 84 зв., 86, 87, 88, 93 зв., 95, 95 зв., 96 зв., 98, 204
- Луковица див. Лукавица
- Луцкое старство адм.-госп. одиниця з центром у м. Луцьку — 87
- Луцьки(и) повет адм.-тер. одиниця Волинського в-ва з центром у м. Луцьку — 171 зв., 193 зв.
- Луцишовка річка, притока стр. *Слепецкая Рудка* — 38 зв.
- Люблин, Люблин місто, адм. центр воеводства; суч. м. Люблін у Польщі — 8 зв., 17 зв., 18 зв., 42, 43 зв., 49 зв., 81, 86 зв., 87 зв., 105, 163 зв., 199, 208, 208 зв.
- Любляин див. Люблин
- Малая Бугаєв'яка, Малая Бугаєв'яка, Малая Бугаюв'яка село у Київському пов.; суч. с. Мала Бугаївка Васильківського р-ну Кв. — 110, 110 зв., 120 зв., 125 зв., 126; Малое Бугаєв'ки кгрунт — 127
- Малая Бугаєв'яка див. Малая Бугаєв'яка
- Малая Бугаювка див. Малая Бугаєв'яка
- °Малы(и) Обухов, Малы(и) Обухове(ц) село у Київському пов.; вірогідно, одне з поселень на місці суч. смт Обухова — 74, 76, 95, 95 зв.
- Малы(и) Обухове(ц) див. Малы(и) Обухов
- °Малышов маєток (?) у Житомирському пов. pobl. маєтку *Ивница* — 22, 22 зв.
- Малюже(н)ка могила над р. *Малюжес(н)ка* — 79
- Малюже(н)ка речка а(л)бо стружка струмок, витікав з р. *Красная* pobl. с. *Триполе* — 72 зв., 78 зв., 79
- °Манастырище село у Житомирському пов. між маєтками *Брусиллов*, *Забелочце*, *Кочур* 100, 100 зв.
- Мете(и)ковская земля, Мете(и)ковщина, Мете(и)ковщина маєток у Овруцькому пов.; пор. суч. с. Мотійки Народицького р-ну Жт — 9 зв., 10 зв., 11, 11 зв., 12, 13 зв., 14
- Мете(и)ковщина див. Мете(и)ковская земля
- Мете(и)ковщина див. Мете(и)ковская земля
- °Миле(и)чичи село у Житомирському пов. між маєтками *Брусиллов*, *Забелочце*, *Кочур* — 100, 100 зв.
- Михалевски(и) Брод рудка, струмок, притока р. *Гу(и)ва* pobl. маєтку *Прежов* — 6 зв., 7
- Мозырски(и) повет адм.-тер. одиниця Київського, пізн. Мінського в-ва з центром у м. Мозирі — 100
- Мокиєв'яка, Мокиєв'яка, Мокиєв'яка село у Київському пов.; суч. с. Макіївка Білоцерківського р-ну Кв — 153, 153 зв., 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв.
- Мокиєв'яка див. Мокиєв'яка
- Мокиєв'яка див. Мокиєв'яка
- °Мократичи добра у Житомирському пов., pobl. маєтку *Трояновка* — 47 зв.
- Мостковая Рудка див. Рудка
- *Муру(л) городисче: *под городисчемъ, названым Мурулемъ* у Київському пов. між маєтком *Обухов(вищизна, с. О(л)шаница, м. Белая Це(р)ковъ* — 192
- Мутовка дворец у Житомирському пов. pobl. с. *Коцовское* — 103
- **Несвѣж: *О(л)брихтови Станиславови на Ольце и Несвѣжу Радивилови* місто у Новоградському в-ві; суч. м. Несвиж Мінської обл. — 156, 164 зв.
- Нетчи(и)ская дуброва у Житомирському пов. pobl. маєтку *Прежов* — 7 зв.
- Нещеров'я село у Київському пов.; суч. с. Нешерів Обухівського р-ну Кв — 197, 204 зв.; Нещеров'яки(и) кгрунт — 95 зв.
- Новая Коте(л)ня містечко у Житомирському пов.; суч. с. Нова Котельня Андрушівського р-ну Жт — 115
- °Новы(и) Лещин місто у Житомирському пов.; вірогідно було засноване на ґрунті с. *Тулины*, пізн. увійшло до складу м. *Лещин* — 115
- Новы(и) Обухов'я містечко у Київському пов., одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 204, 205, 209 зв.
- Норина, Норина річка; суч. р. Норин, п. Ужа п. Прип'яті п. Дніпра — 9 зв. 10, 11 зв., 14 зв., 102, 102 зв., 103
- Нородичи село у Овруцькому пов.; суч. смт Народичі рц Жт — 13; Народи(ц)кая граница — 12, 14; Народи(ц)ки(и) кгрунт, Народици — 9 зв., 11 зв.
- Норина див. Норина
- Норы(н)скъ двор у Овруцькому пов.; пор. суч. с. Норинськ Олевського р-ну Жт — 21, 21 зв.
- Обухов див. °Обухов'я
- °Обуховщызна добра, Обуховщызна маєтно(ст), Обуховщызна добра, Обуховщызна маєтно(ст) у Київському пов. довкола с. *Обуховъ* — 67 зв., 69 зв., 70, 70 зв., 71, 73, 74, 77, 203 зв.
- Обуховщызна маєтно(ст) див. °Обуховщызна добра
- °Обухов'я, Обухов село у Київському пов.; одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 53 зв., 54 зв., 58 зв., 69 зв.,

70, 70 зв., 74, 80 зв., 204 зв.; **Обухов добра**, **Обухов** **имене**, **Обухо(в)ская маєтно(ст)**, **Обухо(в)ские добра**, **Обуховъ добра**, **Обуховъ** **имене**, **Обуховъ маєтно(ст)**, **Обуховъ(с)кая маєтно(ст)**, **Обуховъ(с)кие добра** — 55, 57 зв., 67 зв., 70, 70 зв., 71, 72 зв., 73, 77, 84, 84 зв., 87, 87 зв., 95 зв., 96, 98, 151, 153, 154, 156, 159, 160, 160 зв., 161, 164 зв., 165, 170, 170 зв., 172 зв., 174, 181, 183 зв., 185, 186 зв., 188, 190 зв., 191, 198, 203 зв., 204; **Обухо(в)ская граница**, **Обуховъ(с)кая граница** — 84, 170 зв., 188 зв.; **Обухов(с)кая стена**, **Обуховъ(с)кая стена** — 170 зв., 181, 194 зв.; **Обухов(с)ки(и) крґрунт**, **Обуховъ(с)ки(и) крґрунт** — 55 зв., 68, 74, 74 зв., 77, 78, 79, 80, 81, 96 зв., 153, 154 зв., 155 зв., 159, 160, 160 зв., 165, 174, 176, 181 зв., 187, 188, 188 зв., 192, 192 зв., 193, 194, 195, 196 зв., 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв.

Обуховъщизна добра див. °**Обуховщызна добра**

Обуховщызна маєтно(ст) див. °**Обуховщызна добра**

Овруч див. **Вручи(и)**

Овьруч див. **Вручи(и)**

Одине(ц) могила, **Одинокая могила** над р. *Кривая* у Київському пов. — 96 зв.

Одинокая могила див. **Одине(ц)** могила

О(л)шаница див. **О(л)шанъка**²

О(л)шанка¹ див. **О(л)шанъка**²

О(л)шанка², **О(л)шанъка**, **О(л)шянка**, **Ольшанъка**¹ річка, суч. р. Вільшанка п. Раківки п. Стугни п. Дніпра — 158, 159, 160 зв., 164, 165 зв., 170, 170 зв., 174, 176, 176 зв., 180 зв., 181, 181 зв., 182 зв., 185 зв., 186, 186 зв., 187, 188, 201, 201 зв., 207 зв., 208 зв.

О(л)шанъка¹ див. **О(л)шанка**²

О(л)шанъка², **О(л)шаница а(л)бо О(л)шанка**, **О(л)шанка**, **О(л)шанка** **албо** **О(л)шаница**, **О(л)шанъка а(л)бо О(л)шаница**, **Ольшаница**, **Ольшанка а(л)бо О(л)шаница**, **Ольшанъка**², **Ольшанъка а(л)бо Ольшаница** село у Київському пов.: суч. с. Велика Вільшанка Васильківського р-ну Кв — 152, 153, 153 зв., 154, 154 зв., 155 зв., 156 зв., 158 зв., 164, 165, 183 зв., 185, 186 зв., 187, 190 зв., 191, 192 зв., 204 зв.; **О(л)шаница добра**, **О(л)шаница а(л)бо О(л)шанъка**, **О(л)шаница маєтно(ст)**, **О(л)ша(н)ские добра**, **О(л)шанъка добра**, **Ольшани(ц)кие добра**, **Ольшанка добра**, **Ольшанъка добра**, **Ольшанъские добра**, — 84 зв., 87, 98, 164 зв., 165 зв., 170, 170 зв., 171, 171 зв., 172 зв., 176, 181, 186 зв., 197 зв., 198, 202 зв., 207 зв.; **О(л)шани(ц)ки(и) крґрунты**, **О(л)шанъски(и) крґрунт**, **Ольшани(ц)ки(и) крґрунт**, **Ольшански(и) крґрунт**, **Ольшанъски(и)**

крґрунт, **Уо(л)шани(ц)ки(и) крґрунт** — 97, 186 зв., 187 зв., 188, 188 зв., 191 зв., 192, 192 зв., 193, 195 зв., 197, 197 зв., 198, 198 зв.; **Ольшанская пета**, **Ольшанъская пета** — 188 зв., 198; **Ольшанская стена**, **Ольшанъская стена** — 170 зв., 186 зв., 194 зв.

О(л)шянка див. **О(л)шанка**²

Ольшаница див. **О(л)шанъка**²

Ольшанка див. **О(л)шанъка**²

Ольшанъка¹ див. **О(л)шанка**²

Ольшанъка² див. **О(л)шанъка**²

Ольшанъка³ містечко у Київському пов.; суч. с. Ольшаниця Рокитнянського р-ну Кв — 176

****Олыка: О(л)брихтови Станиславу на Олыце и Несвѣжу Радивиллови** місто в Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. смт Олика Ківерцівського р-ну Вл — 156, 164 зв.

****Острог: Катарыну з Острога Томашовую Замо(и)ськую** місто в Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. м. Острог, рц Рв — 114, 115, 128, 128 зв.

Острые Могили у Київському пов. між маєтками *Обухо(в)щизна*, *О(л)шаница*, *Копачев* — 197

Остры(и) алиас Бѣлы(и) Камен див. **Бѣлы(и) Камен(н) курган**

Остры(и) Камен(н) могила див. **Бѣлы(и) Камен(н) курган**

Паволо(ц)ки(и) гостинец — 28 зв.

***Переворотя:** до *Переворо(т)я*: урочище (?) у Київському пов. у верхів'ях р. *Лукавица* — 96 зв.

***Перегон** див. **Перегонов**

Перегонов, ***Перегон: селомъ Перегономъ**, **Перегоновка**, **Перегоновъ**, **Перегоновъка** село у Київському пов., суч. с. Перегонівка Обухівського р-ну Кв — 55 зв., 69, 70, 70 зв., 73, 74, 74 зв., 76 зв., 84 зв., 188 зв., 195, 196; **Перегоновъские крґрунты** — 196

Перегоновка див. **Перегонов**

Перегоновъ див. **Перегонов**

Перегоновъка див. **Перегонов**

Переморная або **Шутова долина** у Київському пов. між селами *Бугаєвъка*, *Гвоздов*, *Давидовъка*, *Малая Бугаєвъка*, *Рословичи* — 110 зв., 121, 125 зв.

***Перепет вал: од Перепета валу** фрагмент Постугнянського валу pobl. маєтку *Германовъка* в системі т. зв. Зміювих валів — 188 зв.

Перето(ц)кая долина в Овруцькому пов. pobl. сіл *Коцовское*, *Глумов* — 9, 10, 14 зв.

Пилиповски(и) крґрунт у Житомирському пов., пор. суч. с. Пилиповичі Радомишльського р-ну Жт — 38

Пи(н)чуки село у Київському пов.; суч. с. Пінчуки Васильківського р-ну Кв — 194 зв.

Плоская могила у Київському пов. у вер-в'ях р. *Луковица* — 96 зв.

Плоски(и) Грабове(ц) врочище у Житомирському пов. у складі маєтку *Ивница*; пор. суч. річки Грабівка і Грабовець п. Ів'янки п. Тетерева п. Дніпра — 27, 41 зв.

* **Подлужье врочище**: на врочищу *Подлужьи* у Житомирському пов. pobl. с. *Ласки* — 52

Подляское воеводство адм.-тер. одиниця з центром у м. Бересті (тепер м. Брест, оз Білорусія); після адм. реформи 1565 — 1566 рр. Берестейське в-во — 78

Полоненка річка, притока р. *Токаровка* — 146

Полочанская земля в Овруцькому пов. pobl. маєтків *Бубонец*, *Клочки*, *Коцовское*, *Ласки*, *Мете(и)ковщина* — 9 зв., 10 зв., 13 зв., 14, 103

Прежов село у Житомирському пов.; суч. с. Пряхів Житомирського р-ну Жт — 5 зв., 24, 45; **Прежов іменє** — 5

Прежов іменє див. **Прежов**

Прежовка Рудка див. **Прежовка Рудка**

Прежовка Рудка, **Прежовка Рудка** струмок, вірогідно, притока р. *Гу(и)ва* — 6 зв., 7

Пробити(и) валь фрагмент Постугнянського ваду між маєтками *О(л)шанька*, *Обухо(в)щицзна*, *Копачев* у системі т. зв. Зміювих валів — 170 зв., 172, 197, 197 зв., 198, 198 зв., 199 зв., 202 зв.

° **Пуковъ** село у Житомирському пов. між маєтками *Брусилів*, *Забелоще*, *Кочур* — 100, 100 зв.

* **Пя(т)**: за *рекою Пя[т]ом* річка; суч. р. Гнилоп'ять, п. Тетерева п. Дніпра — 47

* **Радомь(л)**: в *Радомьли* місто, адм. центр в-ва; суч. м. Радом у Польщі — 90 зв.

Раковичи іменє, **Раковщина іменє** у Житомирському пов.; пор. суч. с. Раковичі Радомишльського р-ну Жт — 100, 100 зв.

Раковщина іменє див. **Раковичи іменє**
° **Реч Посполитая** офіційна назва об'єднаної польсько-литовської держави після Люблінської унії 1569 р. — 56 зв.

Ржищов, **Бржищов** містечко у Київському пов.; суч. смт Ржищів Кагарлицького р-ну Кв — 147, 161 зв., 193, 197 зв.

Рожаєв іменє, **Рожев іменє** у Київському пов.; пор. суч. с. Рожів Макарівського р-ну Кв — 100, 100 зв.

Рожев іменє див. **Рожаєв іменє**

Розгребеная могила у Київському пов. pobl. с. *Гвоздов* — 125 зв.

Россия, **Русия**, **Россия** складова частина офіційного титулу київського митрополита;

вживалась у значенні «Русь», тобто Україна і Білорусія — 109, 110, 118, 119, 120 зв.

Рословичи село у Київському пов.; суч. с. Рославичі Васильківського р-ну Кв — 110, 110 зв., 120 зв., 126; **Рословская сте-на** — 125 зв.; **Рословские добра** — 125 зв.

Россия див. **Россия**

* **Ростопъче могила**: у *могилах Ростопъче* у Житомирському пов. над р. *Черетянъка* між маєтками *Кодня*, *Коте(л)ня*, *Лещин*; пор. с. Розкопана Могила, з 1960 р. — с. Миролобівка Житомирського р-ну Жт — 212 зв.

* **Рубежъки городиско**: *Рубежъками названое* у Київському пов. над р. *Бугаєвка*, pobl. с. *Малая Бугаєвка* — 127

* **Рубежъки долина**: до... *Рубежъковъ* у Київському пов. над р. *Бугаєвка*, pobl. с. *Малая Бугаєвка* — 127

Руда струмок у Київському пов., вірогідно, притока р. *Бугаєвка* між маєтками *Бугаєвка*, *Више(н)ки*, *Дмитровичи* — 112, 117 зв., 122 зв.

Рудавина¹ див. **Рудка**¹

Рудавина², **Кипячая Рудка**, **Мостковая Рудка** струмок, притока р. *Деремезная* — 194 зв., 196

Рудка¹, **Рудавина**¹ струмок, притока (?) р. *О(л)шанька* — 188

Рудка² струмок у Житомирському пов.; вірогідно, права притока ф. *Ивница* — 45

* **Рудники се(л)цо** у Житомирському пов. pobl. с. *Прежов*; вірогідно, суч. с. Сінгури Житомирського р-ну Жт — 7; **Рудники іменє**, **Рудни(ц)кое іменє** — 5, 6, 7

Русия див. **Россия**

° **Рутка** село у Київському пов. між с. *Пинчуки* та м. *Белая Це(р)ковъ* — 194 зв.

* **Рыболова Гнездо**: в *Рыболова Гнезда* урочище (?) у Житомирському пов., pobl. с. *Прежов* на р. *Гу(и)ва* — 6, 7.

Рыхтичи, село у Київському пов. у гирлі р. Тетерева; пізн. с. Ротичі, тепер не існує — 36

Сава(р)ская долина у Київському пов. pobl. с. *Деремезное* — 196 зв.

Селе(ц)кая земля у Житомирському пов.; пор. суч. с. Селець Черняхівського р-ну Жт. — 39 зв., 40

Сеножатъная струмок, притока р. *Ивница* — 146, 146 зв.

Слепе(ц)кая Рудка струмок у Житомирському пов. між маєтками *Корчев*, *Пилиповичи*; тепер, вірогідно, притока р. Бистрівки (пор. с. Сліпичинці Черняхівського р-ну Жт) — 38, 38 зв.

Смолова річка, суч. р. Смолівка п. Буймиру л. Ів'янки п. Тетерева п. Дніпра — 148 зв.

Смоловка слобода у Житомирському пов.; суч. с. Смолівка Коростишівського р-ну Жт — 107 зв., 148 зв.

Соколячя село у Київському пов.; суч. с. Соکیلча Попільнянського р-ну Жт — 124

Ставецкая Рудка струмок; суч. руч. Ставешька, л. Колоденки я. Гуйви п. Тетерева п. Дніпра — 6 зв., 7 зв.

*Ставиская: *через реку Ставицкую* річка; суч. р. Стависька, л. Здвижу п. Тетерева п. Дніпра — 100

Стає(ц)ки(и) кгрунт див. Ста(и)ки маєт(о)ст

Ста(и)ки маєт(о)ст, Стає(ц)ки(и) кгрунт у Київському пов.; пор. суч. с. Стайки Кагарлицького р-ну Кв — 88, 94, 94 зв.

Старая Коте(л)ня див. Коте(л)ня Старобелоце(р)ковская дорога див. Белоце(р)ковская дорога

*Старосе(л)ци: *изъ Староселець* село у Житомирському пов.; суч. с. Старосільці Коростишівського р-ну Жт — 45

Стары(и) Лещин див. Лещин

*Стары(и) Обухов село у Київському пов.; одне з поселень на місці суч. смт Обухова, рц Кв — 80, 80 зв.

Стярежовъ гора див. Стережовъ урочи(с)ко Стережовъ урочи(с)ко, Стережовъ гора у Київському пов. у складі маєтку *О(л)шанька* — 195 зв., 196

°Стримятичи село у Київському пов. між річками *Лукавица* та *Красная* на березі Дніпра — 37 зв.; Стримятичи іменє, Стрьмяти(ц)коє іменє, Стрьмятичи, Стрьмятичы — 58 зв., 84 зв., 88, 91 зв., 92, 92 зв., 95 зв., 98 зв.; Стрьмяти(ц)жая лука — 77, 77 зв.; Стримяти(ц)кн(и) кгрунт, Стримяти(ц)ки(и) кгрунт, Стрьмятицьки(и) кгрунт — 68, 77, 78 зв., 84, 87, 87 зв., 88, 89, 90 зв., 91 зв., 92, 93, 95 зв., 97, 98; Стримяти(ц)коє сєлицє — 77 зв., 93

Стугна річка; суч. р. Стугна п. Дніпра — 67 зв., 72, 72 зв., 73, 76, 77, 84, 84 зв., 88, 89, 95, 95 зв., 159, 160 зв., 176, 181 зв., 204

Стрыбож див. Стыбєж

Стримятичи див. °Стримятичи

Стрьмятичы див. °Стримятичи

*Стыбєж [врочи]ще, Стрыбож: *на [врочи]щи названом Стыбєжєм, в Стрыбожу* у Київському пов. між маєтками *Копачєв, О(л)шаница* — 171, 173 зв.

°Тєрньки село у Київському пов. у складі маєтку *Обухов(в)ицизна* — 204 зв.

Токаровка річка; притока р. *Сєножатъна* — 146

Томашовщизна кгрунт, Тумашовщизна кгрунт у Житомирському пов. над боло-

том *Валовка* у складі маєтку *Иеница* — 19 зв., 20, 20 зв., 24, 139, 150 зв.

Трипо(л) див. Триполь

Триполь, Трипо(л) село, з кінця XVI ст. — містечко у Київському пов.; суч. с. Трипілля Обухівського р-ну Кв — 53 зв., 58, 59, 67 зв., 68, 73, 75, 76, 77, 77 зв., 82, 84 зв., 87 зв., 89, 90 зв., 94, 187, 197 зв.;

Трипо(л) имене, Трипо(л)ская маєт(о)ст, Трипо(л)ское имене, Трипєль имене, Триполь маєт(о)ст — 54 зв., 55, 58 зв., 68, 69, 70, 70 зв., 76, 76 зв., 77, 79, 88, 91, 91 зв., 98 зв.; Трипо(л)ская воло(ст) — 75; Трипо(л)ская граница — 76; Трипо(л)ски(и) замок — 54, 56; Трипо(л)ски(и) кгрунт, Трипольски(и) кгрунт, Трипольски(и) кгрунт — 77, 78, 81, 84 зв., 85, 86, 86 зв., 87, 87 зв., 88, 88 зв., 89, 90, 90 зв., 91 зв., 93, 94, 94 зв., 95 зв., 97, 98.

Троки місто, адм. центр Троцького в-ва; суч. м. Тракий рц Литви — 203 зв.

Тростенка село у Київському пов.; суч. с. Тростинка Васильківського р-ну Кв — 155, 155 зв., 184

Трояновка добра, Трояновски(и) кгрунт у Житомирському пов.; пор. суч. с. Троянів Житомирського р-ну Жт — 47 зв., 48 зв.;

Трояновка сєлицо, Трояновъка старое сєлицо — 47, 49, 49 зв., 50; Трояновски(и) замочок — 51

Трояновски(и) кгрунт див. Трояновка добра Трояновъка старое сєлицо див. Трояновка добра

Тулины село у Житомирському пов. на правому березі р. *Гу(и)ва*; вірогідно, протягом певного часу мало назву *Нєсв(и) Лєщин*; пізн. увійшло до складу м. *Лєщин* — 24 зв., 25 зв., 26, 45, 45 зв., 131, 132 зв.; Тулины іменє, Тулины алиас Лещин — 24, 24 зв., 114 зв., 128, 129 зв., 131 зв., 132 зв., 142 зв.; Тули(и)ская граница — 135 зв.; Тули(и)ская алиас Лещин(и)ская пята — 142; Тулински(и) алиас Лещин(и)ски(и) кгрунт, Тули(и)ски(и) кгрунт, Тулинський(и) алиас Лещинський(и) кгрунт, Тулинський(и) кгрунт — 131, 132, 133, 138, 144, 145 зв., 146, 149 зв., 151

Тулины алиас Лещин див. Тулины

Тумашовщизна кгрунт див. Томашовщизна кгрунт

*Узи(п): *до Узиня* маєток (?) у Київському пов.; пор. суч. м. Узин Білоцерківського р-ну Кв — 188 зв.

Укопаны(и) кгрунт див. Выкопаны(и) кгрунт

Украина — неофіційна назва Наддніпрянщини — 156 зв., 161

Уо(л)шаниц(и)ки(и) кгрунт див. О(л)шанька

***Уюнные**: в озері Уюннежъ, от озера Уюннего у Київському пов. у складі маєтку *Обухо(в)ицизна* pobl. гирла р. *Лукавица* — 69 зв., 72 зв., 95 зв., 96 зв., 205

Фастов містечко у Київському пов.; суч. м. Фастів, рц Кв — 187, 196 зв.

Фастовски(и) гостинец — 187

Форошня маєтно(ст) див. ° **Форошово**

° **Форошово** село у Київському пов. у складі маєтку *Обухо(в)ицизна* — 204 зв.; **Зорощничи добра**, **Форошня маєтно(ст)** — 74, 204; **Форошня селище** — 73.

***Хабное**: у *Хабно(м)* містечко у Київському пов.; з 1958 р. — смт Поліське, рц Кв — 6

° **Ха(н)гулинь добра** у Житомирському пов., pobl. маєтку *Трояновка* — 47 зв.

Ха(р)леж село у Люблінському в-ві; суч. с. Харленж на території Польщі — 8 зв.

Ходорков містечко (?) у Київському пов.: суч. с. Ходорів Попельнянського р-ну Жт — 24 зв.; **Ходорковская маєтно(ст)** — 33; **Ходорьков именьє** — 46 зв.

Ходорковская дорога — 96 зв.

Хороховица, **Гороховица** річка, вірогідно, суч. р. Гороховатка, л. Росі п. Дніпра — 67 зв., 69, 70, 70 зв., 72, 76, 79, 90

Хорошня, річка, вірогідно, притока р. *Лукавица* — 81, 81 зв.

Черетянка Руда див. **Черетянька Руда**

Черетянька Руда, **Черетянка Руда** струмок, ймовірно, ліва притока р. *Гу(и)ва* між маєтками *Кодня*, *Коте(л)ня*, *Лещин* — 211 зв., 212, 212 зв.

Черкаси місто у Київському пов.; суч. м. Черкаси, оц України — 22 зв., 44 зв.

Чернисковое село в Овруцькому пов.; суч. с. Велика Чернігівка Овруцького р-ну Жт — 11 зв.; **Черньниговская земля**, **Черньниговцы** — Ю3

Черньниговцы див. **Чернисковое**

Швецкое королевство — 29, 29 зв.

Шумск див. **Шумьск**

Шумськ див. **Шумьск**

Шумьск, **Шумск**, **Шумськ** містечко у Луцькому пов. Волинського в-ва; суч. смт Шумське, рц Тр — 109, 110, 111, 112 зв., 119, 120, 120 зв., 121 зв., 123, 128, 153 зв., 155, 155 зв., 156, 159, 160, 160 зв., 164, 165 зв., 180 зв., 181 зв., 182 зв., 184, 184 зв., 185 зв., 187, 190, 191

Щенковка¹ річка; суч. р. Щеснівка п. Здвижу п. Тетерева п. Дніпра — 100

° **Щенювка**² село у Житомирському пов. між маєтками *Брусилів*, *Забелочице*, *Кочур* (пор. р. *Щетковка*) — 100, 100 зв.

Ыве(н)ка див. **Иве(н)ка**

Ыржищов див. **Ржищов**

° **Юршин селище** у Київському пов. у складі маєтку *Обухо(в)ицизна* — 73

Я(ц)ки, **Яцьки** село у Київському пов.; суч. с. Яцьки Васильківського р-ну Кв — 153, 154 зв., 155 зв., 165, 183 зв., 185, 188 зв., 190 зв.

Яцьки див. **Я(ц)ки**

ПЕРЕЛІК ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕНЬ, ЗГАДАНИХ У КНИЗІ *

№№ пп	Вихідний пункт	Кінцевий пункт	Проміжні пункти	Категорія і назва шляху	Аркуші
1.	Біла Церква	Житомир	[Волиця], Калинів Куст **, Валівка, Івни- ця, Тулин	«Старобілоцер- ківська дорога», «Білоцерківська дорога», «гости- нець»	24 зв., 26, 129 зв., 139 зв., 140, 140 зв., 141
2.	Біла Церква	Житомир	межа Волосівського і Котеленського маєтків, понизя р. Гуйви	«Житомирський гостинець», «Бі- лоцерківський гостинець»	144 зв.
3.	[Брусилів]	Високе	р. Стависька; місце навпроти устя р. Щес- нівки у р. Здвиж	«дорога велика»	100
4.	[Брусилів]	Раковичі	Там же	«дорога велика»	100
5.	Вишенки	р. Бугаївка	межа ґрунтів Гвоздів- ського і Бугаївського маєтків; Давидівська дуброва; на північному сході від гостинця Копачів — Київ	«доріжка»	125, 125 зв.
6.	Волосів	Коростишів	межа Волосівського і Котеленського маєтків, понизя р. Гуйви; пе- рехрестя з Житомирсь- ким (Білоцерківським) гостинцем посередині Волосівського маєтку; Волинець	«дорога», «доро- га крижова»	114 зв., 115 зв., 141, 142
7.	Германівка	Фастів	місцевість на захід від Деремезної; [Яцьки?]	«гостинець»	196 зв.
8.	Івниця	Волиця	Боршівка **	«дорога»	139
9.	Івниця	Котельня	Валівка **	«дорога»	151

* У таблиці подано реконструйовані напрями шляхів сполучення всіх категорій, що зустрічаються в книзі: від «доріжки старої» до магістральних гостинців. Невеликі дороги при реконструкції не об'єднувалися з гостинцями. Вони представлені як окремі фрагменти останніх.

** Тут і далі позначено топоніми, які не є назвами поселень.

№№ пп	Вихідний пункт	Кінцевий пункт	Проміжні пункти	Категорія і назва шляху	Аркуші
10. Копачів	Київ		Переморна або Шутова «гостинець» долина ** — межа маєтків: Великої Бугаївки, Гвоздова, Рословиців, Малої Бугаївки, Давидівки		110 зв., 121, 125 зв.
11. Котельня	Кодня		міст через р. Боярку; «гостинець» покл. могили Ростопче		211, 212
12. Котельня	Коростишів		міст через р. Івницю між Буймером ** і Вакій лівкою на південь від слободи Грузівки; слобода Смолівка	«Коростишівськ-гостинець», «дорога»	32 зв., 37 зв., 148 зв., 149
13. Котельня	Паволоч		Калинів Куст **, [Волиця]	«Паволоцький гостинець»	28 зв.
14. Ліщин	Івниця		Валівка **	«дорога»	138 зв.
15. Перегонівка	Деремезна		р. Красна; покл. гори Стережов; Кипляча (Мосткова) Рудка	«дорога»	196
16. Рожів	Брусилів		р. Стависька; місце навпроти устя р. Щеснівки у р. Здвиж	—	100
17. Трипілля	Фастів		вал біля дороги і р. Вільшанки на схід від с. Вільшанки; Обухів; Германівка	«Фастівський гостинець»	187, 188
18. [Трипілля]	Ходорків		Довгий вал біля дороги; Переворостя **	«Ходорківська дорога»	96 зв.
19. Тулин	Івниця		Валівка **, Калинів Куст **	«Тулинська дорога»	27, 45, 45 зв.
20. Тулин	Ходорків		Івниця	«дорога»	24 зв.
21. [Фастів?]	Трипілля		Пробитий вал — межа маєтків: Вільшанського, Копачівського та Обухівського	«дорога посполимаєтків: Вільшанського та»	170 зв., 197 зв., 198
22. Дорога Перегонівка—Деремезна	Кашпорівка		дорога Перегонівка-Деремезна; відгалуження на захід	«дорога»	196
23. Та сама дорога	<i>«до гороху, где дорожки уже не стало»</i>		дорога Перегонівка-Деремезна; відгалуження на захід за дорогою на Кашпорівку	«доріжка стара»	196
24. —	—		р. Вільшанка; с. Вільшанка; вал біля дороги і річки	[дорога]	186 зв., 187
25. —	—		р. Давидівка	«дорога»	126

СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ І ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

абовем, а(л)бовем — бо, оскільки
автентични(и) — достовірний
акт — документ; публічно-правова дія
***актовати** — точитися, відбуватися
актор — позивач
акторат (поводство) — право однієї із сторін на першочергове наведення доказів своєї правоти
актыкова(н)є — запис документа до судово-адміністративних книг
акция — судовий процес за позовом; позов
а(л)лекгация — відсилка до писемних доказів
***а(л)лекговати** — посилатися на писемні докази
антецесор — посередник
артыкул — стаття закону
афектация — вимога
***афектовати** — вимагати, домагатися
ачко(л)век — хоча, незважаючи на

***баветися** див. **забавляти**
баниця — вигнання за межі держави з позбавленням громадських прав; вирок про вигнання
барзе(и) — швидше
бовем — бо, оскільки
боярин — представник прошарку дрібної службової шляхти, який на ленному праві володіє землею, відбуваючи визначені сюзереном служби
братанич — племінник, братів син
***бурити рок** — заперечувати правоздатність терміну судового засідання
бурмистр — член міської ради в містах з елементами магдебурзького самоврядування

валор — вартість
вариация — видозміна, заміна
ведже — а, але
вед(л)є, ведлуг — відповідно до, згідно з чим

веле, ве(л)це, велєм — багато, більше, багатьма
венц — отже, значить
***верификовати** — перевіряти чи підтверджувати достовірність
верховина — верхів'я
вєспре(ц) (всперти) — заперечити
вечисты(и) (звечисты(и)) — віковичний, споконвічний
взда(н)є — отримання переваги у судовому процесі
взда(т) — отримати перевагу у судовому процесі
вздлуж — уездовж
видимус — випис із судово-адміністративних книг
виж — дрібний судовий урядник
вина — грошовий штраф; різновид судової оплати
ви(н)диковати — заявляти претензію, вимагати судовим порядком
в кри(ж) — навхрест
внивеч — нанівець
воевода — особа, яка стоїть на чолі воеводства
воеводиц — син воеводи
воеводство — найкрупніша адміністративно-територіальна одиниця у Речі Посполитій
возны(и), возны(и) енерал — дрібний судовий урядник
во(и)ски(и) — земський урядник, заступник каштеляна у питаннях військової безпеки певної території
во(и)т — голова міського (магдебурзького) суду
вокованы(и) — названий
врад — уряд, суд
вспак — навпаки; назад
вспарте — підтримка, допомога
всперти див. **вєспре(ц)**
вструт, встрент (обмова) — доказовий аргумент, що заперечує правоздатність ок-

реших елементів судочинства; доказовий аргумент на це заперечення

вщале — цілком, повністю

вшеляки(и) — усякий, всілякий

выш(т)е — вигнання, віддалення, позбавлення

выделок — частина маєток, що діляться між спадкоємцями або співвласниками

выкочити — відступитися, порушити

вымовлятися — виправдовуватися

вына(и)дене — рішення

выналезено — вирішено

***выналязок** — рішення, вирок

выпис вradoви(и) — випис із судово-адміністративних книг

выстые — вихід, оголошення

выточитися, приточитися — трапитися

гамовати — стримувати, припиняти

голыми слoвы — голослівно

горoднич(и) — наглядач за станом укріплень і постачанням замку

гостинє(ц) — крупний торговельний шлях із сіткою встановлених законом митниць

грабар — землею, грабар

гривна — срібна монета

губа — затока

давность земская — встановлений законом строк давності, після якого колишній власник майна, що не пред'являв на його претензій, втрачає права власності

данина — надання сюзереном землеволодіння васалові; привілей чи лист про це надання

двакрат — двічі

двор, дворе(ц) — господарська садиба

дворєнин — дрібний урядник при судах особистої королівської юрисдикції

дєдизна, дєдина, дєдичство (имєне матєристое, имєне отчизное) — спадкове шляхетське землеволодіння

дєдич, дидич, дєдичка — спадковий власник (власниця) маєтку

***дєдукувати** — виводити право, підтверджувати

дєжлєрация — оголошення, заява

дє(л) — розділення, розподіл

дєлибєрация — звільнення

дєлибєрoвати — звільняти

дєлицє(н)ция див. **пи(л)ность**

дєлята — об'ява в суді

дєржавца — тут: намісник королівського замку і староства

***дєрокгувати** — завдавати шкоди

дєспoнoвати, диспoнoвати — розпоряджатися

дєтєрминовa(н)є — розмежування

***дєфєнза** — див. **обороны правные**

дєцизия — рішення; наслідок, результат

дєцидовани(и) — вирішений, розв'язаний

дисє(и)ши(и), дишє(и)шы(и) — сьогоднішній

диспoзиция — розпорядження

диспутация — спір

дифєрє(н)ци(и) див. **розницы**

дoбра — маєток, землеволодіння

дoвєдє(н)є (дoложє(н)є) рoкy — процедура доведення правоздатності терміну судового засідання

дoвoд листoвы(и), дoвoд листoвны(и) — корпус документів, яким підтверджується право власності на землеволодіння

дoложє(н)є рoкy див. **дoвєдє(н)є рoкy**

дoсы(т) чинити — задовольняти

дoчасний(и) — тимчасовий

дукт (єкспедиoвa(н)є, oбвoжє(н)є, oдпpавє(н)є дукту, зaвoд гpаничны(и), oбвoд тpакт) — офіційний показ границь маєтку; граничний обвід

дyльцяць(я) див. **oдpочє(н)є тєрмину**

євинкoвa(н)є — доведення правоти

***євинкувати** — доводити правоту

єз — запруда на річці

***єкзєкoвaти** — виконувати судове рішення

єкзєкyтoр, єкзєкyтoр — виконавець судового рішення

єкзєкyция — виконання судового рішення

єкспедиoвa(н)є дукту див. **дукт**

єкспедиoвaти — виконувати за дорученням

єкспєримєнт див. **прoбация**

єкстpакт — випис із судово-адміністративних книг

єкcцєпция — опротестування правомірності судового процесу у зв'язку з недотриманням формальностей судочинства

єлюцидовани(и) — висвітлений, пояснений

єфєкт — провадження [справи в суді]; результат, наслідок

зabавляти (бавєтися) — зволікати, затримувати

заварты(и) — закритий, запечатаний

***завєрати** — містити

зависати — припинятися, затримуватися

завите — без відстрочки, остаточно

завoд гpаничны(и) — див. **дукт**

зaдвoрны(и) — належний до особистої юрисдикції короля

зaис(т)є — прихід, настання

***закрoтити** — наступити, заступити

***занєхивати** — занехаювати, відмовлятися

зaрукa (тaкca) — грошова сума, яку сторона зобов'язувалася сплатити у випадку порушення нею судового рішення

зa(с), зaсє — а, ж, же

зaстaнoвє(н)є — угода

зaтлумє(н)є — неясність, затемнення

зaтяги пpа(в)ныє — чинності, пов'язані з судовим процесом

***зaxoвaти** — дотриматися

зацны(и) — чесний, шановний, благородний, поважний
збегн(и) — піддані-втікачі
звечисты(и) див. **вечисты(и)**
звирхно(ст) — влада, підпорядкованість
звлаща — зокрема
(з)волока — зволікання, тяганина
згажаючися — погоджуючися
земенин — шляхтич-землевласник, осілий на конкретній території
земля — крупна адміністративно-територіальна одиниця
земство — тут: земський суд
***злецыти** — доручити
зналезе(н)е — рішення
знамена — зарубки на дереві, власницькі знаки
значне — очевидно, наочно
зошли(и) — покійний
зрете(л)не — вочевидь, очевидно
зреченъ — називання, говоріння
зупе(л)ны(и) — повний, цілковитий
зыск — виграш справи
зытити (презыскати) — виграти справу
иле — оскільки
имене материстое див. **дедизна**
имене отчизное див. **дедизна**
***импунктовати** — опротестовувати, боронити
индикт — одиниця обчислення часу за п'ятнадцятилітніми циклами
инквизиция — розслідування
***инквировати** — розслідувати
инкурса — наказ
иннотесценция — виклик до суду; повідомлення
ино — то
инсерованы(и) — внесений, пред'явлений, зафіксований офіційно
инста(н)ция — вимога; виклик
и(н)стыкгатор — офіційний оскаржуювач, урядник з функціями нагляду за дотриманням норм правосуддя
***интентовати** — порушувати судову справу; вести судовий процес
инте(н)ция — намір
интермисия — перешкода
***интерпововати** — пропонувати, висувати
интерцыза (роспис) — угода
интрома(с)сия — введення у володіння маєтком; акт про введення у володіння
исты(и) — справжній, дійсний
каваз — судова справа
каде(н)ция — термін засідання вищих судових інстанцій
канцлирина — дружина канцлера — сановника, який очолював державну канцелярію і охороняв королівську печатку
капитула — колегія вищих церковнослужителів при єпископі

кашталян — каштелян, сановник з функціями нагляду за станом укріплень і постачання державних замків
квит — боргова розписка
кввалтовне — насильственне
ключник — збирач і охоронець великокнязьських медових данин, що зберігалися в Київському і Луцькому замках
кокнция — визнання
ко(л)лятерал — суміжник
комисия — судова колегія разового призначення з уповноважених королем осіб; судовий декрет цієї колегії
коморник — судовий урядник у підкоморському і земському судах; помічник судді
***компробовати** — підтверджувати
компромисари — третейські судді
конвинкованы(и) — той, чия провина доведена в суді
кондезната — звинувачення; звинувачувальний вирок
кондиктамин — зговір
кондиция — стан, становище; умова
конкуренты — сусіди-суміжники, маєтки яких сходяться на спільному пункті (п'яті)
конкуренция див. **пета**
консерваты — судові сесії Люблінського трибуналу — вищої апеляційної інстанції для Малополющі та українських земель у складі Речі Посполитої
***консидеровати** — приймати до уваги, помічати
конспирация — змова
консцие(н)ция — совість
контентовати — задовольняти
континуова(н)е — продовження
***контрадиковати** див. **контровертовати**
контрадикция див. **контроверсия**
контроверсия (контрадикция, пропозиция и контроверсия, роспарте, роспира(н)е) — суперечка в суді, наведення альтернативних доказів; протокол суперечки, поданий для запису до судово-адміністративних книг
контровертовати (*контрадиковати, роспиратисе) — сперечатися в суді, наводити альтернативні докази
конферованы(и) — підтверджений
копа — одиниця грошової лічби, яка дорівнювала 60-ти литовським або 75-ти польським грошам
копе(ц) — межовий пагорб, насип
кры(ж), в кри(ж) — хрест, навхрест
кухмистр — почесний титул у Великому князівстві Литовському
лавник — член міської лави (міського суду) з містах з елементами магдебурзького самоврядування
ла(ц)но — легко

***легковати** — доручати; узаконювати
лепш — краще; більше
лечь — але
лимитовати — відкладати, переносити
лист — юридичний акт: **лист заручны(и)**,
лист ручны(и) лист-зобов'язання; **лист**
комисар(с)ки(и), **лист комисе(н)ны(и)** декрет
комісарського суду; **лист компромисны(и)**
документ із викладом умов полюбовної
угоди; **лист отвористы(и)**, **лист отвороны(и)**
відкритий лист із розпорядженням;
лист отрочны(и), **лист одрочны(и)** лист на
відстрочку судових розглядів; **лист потверже(н)е**
потвердний лист; **лист судовы(и)** документ
будь-якого змісту, виданий судом;
лист уважьчы(и) акт введення у землеволодіння
ловчи(и) — почесний титул у Речі Посполитій

ма(и)страт — магістрат — орган самоврядування в містах, що користувалися мадебурзьким правом
малжонка — дружина
малжовок — чоловік
манпа — карта
маршалок — сановник із функціями предводителя шляхетських ополчень, розпорядник на сеймках

***мелифоровати** — покращувати
меновати — називати, згадувати
меновите — а саме
миля — одиниця відстані; коливалася в межах 5—7,5 км
мниманы(и), **мнземаны(и)** — уявний, вигаданий
мо(ц) зуполная — повноправне доручення
мо(ц) листованая — лист-доручення
мунимент див. твердо(ст)
мурови(с)ко, **мрєви(с)ко** — мурашник

на(д)во(нт)лоны(и) — сумнівний
наполе — спільно, разом
наклады — видатки
напрудше(и) — якнайшвидше
неважно(ст) — недійсність
нехгда — колись
***нехговати** — заперекувати
нецесьствованы(и) — зобов'язаний, уповноважений

***обваровати** — забезпечити; подбати про неушкодженість
***обвещчати**, **обвещчати** — оповіщати
обвод див. дукт
обвоже(н)е дукту див. дукт
обволати — оголосити, обнародувати
обволаже(н)е — обмова; ображення
облиг, **облигация**, **(о)пис** — зобов'язання

обличне — особисто
облята — запис документа до судово-адміністративних книг; акт-випиє із книг, сила юридичної доказовості якого рівноцінна акту-оригіналу
обмова див. вступ
обвоязки — судові нав'язки, штрафи
обороны правные — докази у судовому процесі
образа сумне(н)А — тягар на совісті
обруб, **обрубны(и) кгру(нт)**, **(о)стров** — цілісна земельна ділянка, належна одному власнику і обмежена довкола
ове(и) — той, цей
овшем — проте, однак
овволати, **овтеолати** — оголосити про відстрочку, відстрочити
овправе(н)е дукту див. дукт
овдроче(н)е термину, **отроче(н)е термину** (дыляция) — відстрочка судового засідання

озери(с)ка сухие — озерища
о(и)чич — спадковий власник маєтку
омылка — помилка
***опевати**, **отпевати** — гласити, повідомляти
опис див. **облиг**
оповеда(н)е — офіційна заява
осветче(н)е — офіційна заява
о(с)тров див. **обруб**
отвористе — у відкритому листі
отку(л) инду — звідкілясь, звідки-небудь
отворная сторона див. **сторона отпорная**
***оферуватися** — згоджуватися
оцерж(л)ованы(и) — обмежований довкола
очевисто — персонально, особисто
ошачованы(и) — оцінений

паненски(и) стан — дівочтво
паны рада — сенат у Великому князівстві Литовському
патрачи — дивлячись, придивляючись
пенны(и) — обтяжений боргами
перевод правны(и) — судовий вирок на користь позивача, виграний процес
переказа — перешкода
пета (конкуренция) — місце, де сходяться межі трьох і більше маєтків
печатар — свідок, що затверджує документ своєю печаткою
пи(л)ность (деле(н)ция) — офіційна заява застережного змісту
пи(с)мо — документ
пленипоте(нт) — уповноважений
пляц — місце; на ширшому плячу — у вищій судовій інстанції
поважно(ст) — чинність, законність
поварованы(и) — видозмінений
повод — позивач
поводовая сторона див. **сторона поводовая**
поводство див. **акторат**

поготову — напоготови
подвоеводи(и) — підвоевода, заступник воеводи
подкомори(и) — межовий суддя
подленены(и) — подовжений
подлуг — згідно з чим
подобенство — подібність, схожість
подстарости(и) — підстароста, намісник старости
подстоли(и) — почесний титул у Речі Посполитій
полслужбы див. **служба**
померкова(н)є прияте(л)ское — полюбовна угода
померковати — погодитися, помиритися
поневаж — оскільки
попартє — підтримка
посєсор — власник
посполити(и) — загальний; простонародний
нотупок правны(и) — судовий процес
поти — доти
***потягати** — намагатися, пробувати
пра — суперечка, пря
право посполитое — сукупність загально-обов'язкових норм, встановлених або санкціонованих державою; **право дедичное** — земельне спадкове право
праты — луки
през — через
***презентувати** — з'являтися особисто
презыскати див. **зыскати**
препєдиция — перешкода
прєрєчоны(и) — вищезгаданий
префигованы(и) — призначений
префисия термину — призначення терміну судового засідання
привлацати — привласнювати
приволати — офіційно викликати
принципал — головний позивач у складному процесі з багатьма учасниками; особа, чію справу в суді веде адвокат
принципал(л)ны(и) кгрунт — головний об'єкт межової суперечки за участю декількох суміжників
припатритисє — придивитися, уважно оглянути
припо(з)вы — повторні позови для матеріальних відшкодувань у вирішеній судом справі
присада — ?
присєга телєсная — присяга з колінопреклонінням, що поширювалася на непривілейовані стани
притомно(ст) — присутність
приточитися див. **выточитися**
прияте(л) — родич-свідок; третейський суддя
пробация (експєримент) — доказ; огляд доказів
***продукувати** — пред'являти, показувати
прозєквовати — продовжувати [судову справу]

прокгре(с)с — порядок дій
прононкгация — відтягання, затримка
***пронунцьювати** — сповіщати
пропозиции и контроверсии — див. **контроверсия**
пропозиция — скарга; претензія однієї сторони до іншої
проробки (розробки) — очищені від лісу ділянки
протє(н)сия — протяжність
***протєстоватися** — скаржитися
протєстация — скарга
пружны(и) — даремний, марний, безпідставний
публиковати — оголошувати, обнародувати
***пукгновати** див. **репукгновати**
пусті(т) — пробачати, дарувати

рация; раци(и) правные — доказ; юридичні докази
раче(и) — скоріше
***реасумувати** — відновлювати; повторно підтверджувати
реиндукция — повторне введення у насильно відчужений маєток, здійснене за рішенням суду
рєляция (сознанє) — донесення
ремисса — відстрочка рішення справи в суді
рємора — затримка, зволікання
рєплика — заперечення
рєпротєстация — зустрічна скарга
***рєпротєстовати** — заносити зустрічну скаргу
***рєпукгновати (пукгновати)** — відбивати, відкидати
***рєспєтовати** — виявляти повагу
рєтрузия — рішуче заперечення, опір
***рєфероватися** — повертатися, звертатися повторно
ро(з)єза — межове судочинство, розмежування
розницы (дифєре(н)ци(и)) — незгоди сторін у судовому спорі
розробки див. **проробки**
ро(з)судокъ судовы(и) — судові рішення
рок (рочок, термин) — термін судових засідань, судова сесія; **рок завиты(и)** — остаточний судовий термін, що не підлягає відстроченню; **рок препєзлы(и)** — судові засідання, яке не відбулося; **роки земские** судові сесії земського суду, які тривали протягом двох тижнів у визначений строк, а саме: **михаиловские** — після 29 вересня; **сєтєтронцкие** — після Трійці; **трикро(л)ские** — після 6 січня; **роки подкоморские** судові сесії підкоморського суду; **рочки кгородские** — судові сесії городського суду
росказа(н)є — розпорядження
роспартє див. **контроверсия**

роспира(н)є див. **контрoверсия**
роспиратисє див. **контрoвертовати**
роспис див. **интерцызa**
росправа правная — судовий спір
ротул — сувій
рочок див. **рок**
рубежи — граничні зарубки на дереві
руда, рудка — струмок; болото
рукода(н)ны(н) — той, що виступає за до-
рученням

сентенциовати — виносити вирок
сенте(н)ция (скѣз) — судовий вирок
сєс — цей
сестренє(ц) — племінник, син сестри
сынове(ц) — племінник
сказ див. **сенте(н)ция**
скутечны(н), skutочны(н) — остаточний,
здійснений
скуток — наслідок
служба (полслужба) — земельно-податкова
одиниця у селянському землекористу-
ванні
смужалина — струмок
сна(т) — певно, видно
совито — подвійно
созна(н)є див. **реляция**
спарты(н) правом — той, проти якого ви-
сунуто передбачені правом докази
спецификовати — перераховувати зокрема,
докладно перелічувати
справа — судовий процес; різновид запису
у підкоморських книгах
справа бо(л)шая — процес у вищій судовій
інстанції
стави(н)є — ставище
староста — королівський намісник у ста-
ростві — судово-адміністративному округі
на землях державного домену
статут — звід законів
стена — межа, границя між двома сусід-
німи землеволодіннями
стенник — суміжник
стечатисє — сходитися
сто(л)ник — почесний титул у Речі Поспо-
литій
сторона отпорная (отпорная сторона) —
відповідач
сторона поводовая (поводовая сторона) —
позивач
стры(н) — дядько по батькові
стру(ж)ка — струмок
сугранник — суміжник
судерев, судере(вна)л земля — ліси та угід-
дя, що перебували в спільному землекористу-
ванні кількох власників, маєтки
яких знаходилися поруч із судеревом
суди(ч) — син судді
сукцєсор — спадкоємець
сумпт — вартість, видатки
суперсєдовати — відкладати

сусєды количныє — жителі копного округу —
установі здавна територіальної одиниці,
на якій діяло патріархальне громадське
(копне) судочинство
*суспендовати — відстрочувати
суспенса — відстрочка
сябр, сєбр — одна з категорій співвлас-
ників'

такса див. **зарука**
твердо(ст) (муминєнт) — маєтковий акт
термин, термен див. **рок**
тєстамєнт — заповіт
тыжгоде(н) — тиждень
титуль права — правова підстава
тракт див. **дукт**
триб — порядок; встановлений початок;
простым трибом — навпростець
трибунал, трыбунал — вища апеляційна су-
дова інстанція у Речі Посполитій

уближати — заподіювати збитки; образити
гідність
уближє(н)є (у(и)ма) — шкода, збиток; об-
раза гідності
*увєзати — офіційно ввести у воло-
діння
угы — поняття з межової практики на
позначення тих відрізків межі, де до стіни
(граничної лінії) двох сусідніх маєтків
прилягало третє суміжнє землево-
лодіння
у(и)ма див. **уближєнє**
уконътенувати — задовольнити
умисл(н)є — спеціально, нарочито
умкнєнє — позбавлення
уморити — скасувати, оголосити **недійс-**
ним
умоцованы(н) — уповноважений
упатривши — придивившись
упри(н)мо(ст) — доброзичливість
усилнє — наполегливо
усиловати — намагатися
уфундованє юрыздыкцыи див. **фундация**
юрыздыцыи
уходы — лісові та річкові угіддя на держав-
них землях, якими могли користуватися
вільні прошарки населення з метою їх
господарського освоєння
участник — одна з категорій співвлас-
ників

*феровати — виносити судовє рішення
фо(л)гуючи — надаючи пільги, проте-
гуючи
форум — судова інстанція
фундация юрыздыцыи (уфундованє юрыз-
дыкцыи) — офіційнє проголошення право-
здатності судового засідання

хороба ѡбложная — тяжка хвороба, що при-
ковує до ліжка
хоружи(и) — хорунжий, охоронець корогви
повіту (землі)
хоружич — син хорунжого
цокра — дочка

***шацовати** — оцінювати вартість
шацунок — оцінка, вартість
щегулнє — зокрема, особливе
юж, юже — вже
юрисдиция — юрисдикція

СЛОВНИК ЛАТИНСЬКИХ ВИРАЗІВ У КИРИЛИЧНІЙ ТРАНСКРИПЦІЇ

абъ акцесорио терминумъ деференте — від формальності, через яку відкладається термін засідання

абъ сеньтис партис акторее ин гак дистанциа лоци резидентис — відсутньої сторони позивача, що перебувала далеко від місця розташування [грунтів]

авдиторес инквизиционис — особи, присутні при слідстві

автентыце — достовірно

ад аспициendumъ паріетемъ — до оглядання граничної стіни

ад децизионемъ кавзе принципалис — до вирішення головної справи

ад децизионемъ кавзе прозеквевъ датумъ моционумъ етъ апеляционумъ инте позитарум — [відстрочка] на вирішення справи завдяки пред'явленій недовірі судді і внесеним апеляціям

адентъ анънос дисреционис — досяг повноліття

ад локумъ конътроверсумъ — до місця суперечки

ад локумъ фунъдатумъ юдицији суи редиит — повертається до місця фундації свого суду

ад мале наррата — згідно з недобросовісним повідомленням, на основі обману

ад омнимодама пробаціонем — до повної присяги

ад пробанъдумъ инъ конътинуандис кграницебусъ етъ лимитибусъ — для підтвердження проведених границь і меж

ад те(р)минумъ ад квемъ — до кінцевої межі

адюдикаціою пропріетатис фунъди конътroversи про парте — присудження права власності на спірний маєток на користь сторони

а кавза секвітур — від справи наступає

а кво ад квем — від і до

акторатум — акторат

акторее партисъ — сторони позивача

актор суе кавзе примумъ локумъ пробанди обьтинеть етъ нонъ иммерито — позивач у своїй справі має першість при доказі, і не даремно

акътор кавзе презентисъ — позивач у цій справі

акътус юдициарис — судовий процес

алиас — інакше

антиквитус — здавна

анъно — року

а теръмино а кво ад терминумъ ад квемъ — від початкової до кінцевої межі

а фунъдаціонне юриздиционис нонъ адмисибилемъ апеляціонем — від фундування юрисдикції апеляція не може бути допущена

ациналем скопуломъ вицини — наріжний копець сусіда

беневоле — добровільно

вера инфирмитате етъ гекъ компробанда ин тали протракціонне юстицие ексъкузатуръ — при такому відтягненні правосуддя [сторона] виправдовується при дійсній хворобі і її підтвердженні

виолентер — насильно

вицио у(л)о аликво дефекту цитаціонис — [ані] через жодну похибку в позові

гередес — дідичі

гокъ инъ пассу — у цьому процесі

гуоєс кавзе кграницерумъ — цієї межової справи

дабитур инъ копіа — буде жодано у копії

де анъно — року

де валидитате — про правоздатність

де валидитате гуоєс лоци фунъдате юриздиционис ет тоциусъ акътус юдициарии кграницерумъ репротестатуръ — протестував зі свого боку про правоздатність цього місця для фундування юрис-

дикції і всього акту правного розмежування
де дамніс — про збитки
де дата — під датою
де и(л)легалитатє єт нулитатє протестаціоніс партис адверсе — про незаконність і безпідставність протестації протилежної сторони
де кгравамине єть дамъніс — про обтяження і збитки
де леис нецесситатє демонстраціонє — з доведеної законної необхідності
де леис нецесситатє демонстративє — з доведеної законом необхідності
де нулитатє люкри — про безпідставність зиску
де ну(л)литатє тоциус актус єт дуктус — про недійсність усього акту і дукту
де прозеквенде кгравамине єт дамъніс — про дальше обтяження і шкоди
детриментумъ — збиток
дефинитивамъ сєньтє(н)циам суамъ про екзиєнъциа гуос кавзе профєрре тенєтур — зобов'язаний вивести свій остаточний вирок щодо розбору цієї справи
дефинитива сєньтє(н)ция — остаточне рішення
децизиєнємъ юдицис финалемъ обътинєат нецессє єсть — необхідно, щоб отримала остаточне судовє рішення
диктабанъть — наказували
дирєктє — прямо, безпосередньо
дирєктє рєспонсионіс — безпосереднього заперечення
дисквизиціо — розслідування
дуктумъ квєм ассєррит — цей дукт визнає
євидєнтєр — очевидно
євидємъ сольєнитационіс — цієї самої форми
єквітатєм — справедливість
єкз ильиуєть пробационібуєть дєдуктис ад рєфутационємъ и(л)лярумъ акъцєдитъ — виходячи з наведених доказів, прагне до їх спростування
єкспульсионіс — вибиття
єксь антикво — здавна
єксь анътиквис тємъпорібуєть — з давніх часів
єксь конътрєвєрсис сєриис — від серйозних суперечок
єксь нунькъ — відтепер
єксьпєрири — пробувати, перевіряти
єксьтра мєнтєм єт конътєнъта — всупереч змісту і вимогам
єксьтраординариє — винятково, як виняток
єксь юридика демонстраціонє партис куяєскє адверсе — за повноправним доказом будь-якої з протилежних сторін
єксьь арбитрио юдицис — за рішенням судді

єксьь суо акъторату — зі свого акторату, з власної ініціативи
єть де нульлітатє єть инвалідитатє — про недійсність і неправоздатність
єть пробабієсь — і правдоподібні
єть тоциус коммунитатис — і всієї громади
и(л)легалитатємъ — незаконність
и(л)легалитати куивис — через якусь незаконність
импугари дєбєт — слід відкинути
имъпєдємєнъта про юридицис єть лєйтєтимис импєдємєнтисъ адєунъдорум бо норумъ гєрєдитариорумъ цєньсєри нонъ поссунъть — перешкоди щодо набутих спадкових маєтків не можуть вважатися за правні і законні
ин акцєссорио — на основі формального закиду
инвалідитатємъ — неправоздатність
ин дамнумъ а(л)териус сінє конъсєнсу парциумъ — на шкоду іншого без згоди сторін
ин дєкрєто дирєктє рєспонсионіс — у вироків безпосереднього заперечення
ин дубіумъ — під сумнівом
ин єксьєпєнционібуєть... при(н)ципаліс нєкгоци пєримєнътибуєть — у випадках, коли знімається головна справа
ин єо аркуги нон потєєть — на цьому [місці] не може бути спростований
ин квантум дє юрє компєдєритъ — оскільки вимога відповідає праву
инкомпатибилє — недопустимо
ин континуа єт пацифика посєсєионє — у довготривалому і спокійному володінні
ин континуоу узу — у довготривалому користуванні
ин контрариумъ — на протривагу
ин конъдиктаминє — у зговорі
ин конътєнтумъ — на додачу, на задоволення
ин лєвссимє акцєссорио — при малосуттєвому формальному закиді
ин локо дєфинитивє — на призначеному місці
ин локо фундате юридикционіс — на місці фундаментування юридикції
ин ляцифори форма — у відкритому вигляді
ин мєлиуєть єсє [а] инъ дєтримєнътумъ — на вилуду собі, а на шкоду
ин, объціонє — у можливості, у віданні
ин онєрє квєдквєд и(л)лярумъ синтъ — відносно чого б вони не були оголошені
ин пассу — у процесі
ин пацифика посєсєионє — у спокійному володінні
ин постєрєм — на майбутнє
ин прєзє(н)ция нєстра — у нашій присутності
ин прєюдициумъ — на збиток

ин преюдициумъ терције партис — на збиток третій стороні
ин примо лимине — на початку межі
ин принципали [а] дефинитива сенъте(н)ция юдицис — у головному питанні остаточний судовий вирок
ин протракціонемъ юстицие ин детриментумъ кавъзе якурама аткве дамну(м) партис акъторез — для затягування правосуддя на шкоду справі, що має розпочатися, і на збитки стороні позивача
ин ремъ етъ партем — до позову і справи
ин рерум натура — у природі речей
ин скопулю ациали — на наріжному копці
инстар инквизиціонис — як при розслідуванні
ин суо ессе — залишатися при своєму
ин супериори ет маори субъселлю — у вищому і більшому суді
ин там манифеста инюрна суа — на таку свою очевидну кривду
интендить — прагне, намагається
интермедіумъ — середина, половина
ин тото — у всьому, повністю
инутилем рѣморам етъ пролонгаціонемъ — безпідставну затримку і відтягання
ин фаворемъ етъ рем ипсиусъ — на користь його справи
ин фундо конъроверсо ексъ ре окулис — у спірному маєтку з наочної вказівки
ин юре нихиль фруста ет квод семе(л) плакуит кунс амплиус дисплицере неквит — у праві немає нічого даремного, і що один раз прийняте, те кимось пізніше не може бути відкинута
инюріе и(л)ляте — заповіданої кривди
инъ абъсенъция суа — при його відсутності
инъвалидита етъ прорсусъ нульлітасъ — неправоздатність і цілковита недійсність
инъкомпетентъер — безпідставно
инъ опозиціонне акторис — у запереченні позивача
инъ посесіонне — у володінні
инъ преюдициумъ етъ дамнумъ акъторис ад фаворемъ цитате партис — на збиток і шкоду позивачеві, догоджаючи позваній стороні
инъ супресионемъ юрис, преюдициум етъ макъсимум дамнумъ — на утиск права, збитки і найбільшу шкоду
инъ супресионемъ юрис аткве дамнумъ етъ якурамаъ — на утиск права і намагання заповідати шкоду
итемъ — далі
итератис вицибус — повторно, ще раз
итерум — ще раз
итерумъ аткве итерумъ — ще і ще раз
кавзе кгранициерумъ — межової справи
кавзе при(н)ципалис — головної справи

кавъзе гуоус прекавендо суе индемъннати — цієї справи, остерегаючи власну безпеку
квантитатемъ — величину
квоускве а сентенъция дефинитива — аж від остаточного вироку
кво юре етъ претекъсту — за яким правом і підставою
кграваменъ — обтяження
кольлятералес вицини — сусіди-суміжники
кольлятералитатемъ конътикуитатис фунъди — сусідства і суміжності маєтку
кольлятералитатис персонас — осіб суміжників
кольлятералиумъ — суміжників
кольлятералиумъ парциумъ — сторін суміжників
колятералес пост перактас конъроверсиас суас... медианътибус протестационібус суис инътерпозитис пертинацитер — суміжники після викладу своїх заперечень... пред'явивши свої посередницькі протестації, вперто [декретом] **комъпробаціонис мораторіе ликвиданътемъ** — декретом на підтвердження і затримку ясно вказану
конспираціонне суа — за своєю змовою
конъдиктаменъ — зговір
конъдиктаминис етъ конъспираціонис — зговір і змова
конъекціонне реи окулис субіекте ад конътикуитатемъ фунъди референтис — при наочному співставленні того, що розглядається, з межею вищезгаданого маєтку
конътикуитатемъ суамъ — своєю межу
конътикуитатес — межі
конътрадикторія — суперечності
конътра инкомъмодумъ — всупереч невигоді
конътра мале фидии [!] **посессоремъ ну(л)ля куриг прескрипціо** — проти недобросовісності посідача немає жодної давності
конътра омъне юсь етъ еквумъ — всупереч усякому праву і справедливості
[в] **конътраириумъ** — на противагу
конфузио — замішання, непорозуміння
концессібилис — дозволений
коръре(л)лятива, (к)воріеъ **габентъ [се]** **адъ инъвицемъ** — співвідносні, які мають між собою взаємно
кумъ кавза принципали цитате партис — з головною справою сторони відповідача
кумъ парте принципали актореза — зі стороною головного позивача

леитиме — законно
локус ад дефендендамъ кавзамъ електус
ѣа нон сопита приватумъ локумъ ултимаріе сенте(н)цие фѣренде пати неквит — місце, обране для проведення справи, яка ще не закінчена і не може вважатися

приватною аж до винесення остаточного вироку
люкрум кавзе суумъ абьюдикационе фунъди — зиск на себе у справі щодо відсудження маєтку
люце кляриусть фидере лицеть — можна ясніше світла переконатися

мале фиде(и) процедеръ — недобросовісний вчинок
мала фиде еитъ етъ процесситъ — недобросовісно чинить і діє
манifeste — ясно
миноренибус — для неповнолітніх, неповнолітніми
морамъ нон патитур — не підлягає затримці

нежгоцій принципались — головної справи
низи а сеньте(н)циа дефинитива — не раніше остаточного вироку
чомине при(н)ципалис суи — від імені свого пана
нонь объстанте ретрузионе партис адъверсе кольтералис — без заперечень, пред'явлених від суміжника протилежної сторони
нуда етъ смьплици альлекгационе — не підтвердженням посиланням
ну(л)ла дисквизицию — жодне розслідування
ну(л)ло легкали импедименто интерцеденте — без жодної законної перешкоди
ну(л)ло юре — без жодного права
ну(л)ля ретрузионе етъ имьпетиционе объстанте — оскільки не виникло жодного заперечення і звинувачення

объстанте абьюдикационе проприетатис фунъди коньтикунтате аднаценътис ин статус кольтералитатис ессе дезинунътъ [и] про кольтералибусъ габери нонъ посунътъ — вони не зберігають статусу суміжників через відсудження права власності на суміжний маєток, а тому не можуть вважатися суміжниками

опортунамъ обътинет — прийме за відповідне

обинналитер — спершу, спочатку

палямъ — відкрито
парсь адверса — протилежна сторона
партє кольтерали репукгнантє етъ дефенденъте — хоч сторона суміжників боронити і не допускала
ларти маис ак маис литера юрис — більшої сторони і на основі більшого права
партитамъ сеньтенъциамъ пер апеляционемъ — частковий вирок заради апеляції
пена кграваминис; пенам кграваминис — штраф за обтяження, штрафу за обтяження

пенденте апеляционе — допустивши апеляцію
пер модум — у спосіб
пер обьятамъ — шляхом пред'явлення персоналітер — особисто
плебее конъдиционис — простого стану
поциоремъ нартемъ еюс продуцендарумъ юриумъ ет диспозиционумъ — сторону, що має перевагу у пред'явленні прав і розпоряджень
[ве(д)лугъ] пра(к)симъ — згідно з практикою

презенсь — присутній
презертимъ — а особливо
прекавендо индмнитатемъ — забезпечуючи недоторканість

прескрипциа — земські давності
претендере прескрипционемъ етъ екзинъде абузумъ юрис гередитарии ... етъ обътинере узумъ капъционис — посилатися на давність і звідси виводити втрату спадкового права а отримання права фактичного вживання

прецедере — продовжувати

прецизе — прямо, рішуче

преюдиция — збитки

привата авъторитате трансъпонере — за приватною ініціативою перенести

при(н)ципалитер — передовсім, у головному питанні

при(н)ципалитеръ ин гакъ кавъза кгранициерумъ — у головному питанні цієї межової справи

пробабит авътенътычис докуменътис — доведе достовірними документами

про дефинитива етъ у(л)тимария сеньтенциа суа ад локумъ фунъдате юриздиционис — для свого остаточного і кінцевого рішення до місця фундаменту юрисдикції

прозеквудио апеляционис [и] кграваминис — право на подальше пред'явлення апеляції щодо обтяження

про инсертисъ — як пред'явлених, як зафіксованих офіційно

про кольтералибусъ — як суміжники, у ролі суміжників

про кольтералибусъ ин субъсидиумъ кавъзе суе презенсь — як суміжників на підтримку своєї справи

про сентенъциа дефинитива — як остаточне рішення

протестансь — протестуючий, позивач

пулпелорумъ — неповнолітніх

рационе конъдиктаминис етъ конспирационис ин сурокационемъ юриумъ, преюдициумъ ет данумъ максимумъ — щодо зговору і змови у тлумаченні права, збиток і велика шкода
реалитатемъ — істинність

реалитер — дійсно
реи при(н)ципалис нектоциумъ инфертур — розпочинається процес головної справи
регрессусъ лоци юдициалис соленьнемъ протестационемъ суамъ — на відновленому місці суду свою офіційну протестацію

реморам — затримку
рем партис адверсе стабиліре — зміцнити справу протилежної сторони
репу(л)сус — вибитий (з володіння), вигнаний
ресинтер дуос акта терциум нонъ преюди-
кат — третій акт не шкодить двом

секвитуръ — слідує
серіо — суворо, серйозно
сеу — або
сине админікуло фунъди алтеріус — не зачіпаючи іншого маєтку
сине интермиссіоне — без зволікання
сине консенсу партис акторее и(н) ремъ е(т) афе(к)тационемъ партис цитате — без згоди сторони позивача на вимогу і потребу сторони відповідача
соленитер — офіційно, згідно з правом
соленитер етъ кумъ кграви квере(л)ля — офіційно і з серйозною скаргою
солельнемъ протестационемъ — офіційну протестацію
специфіце — зокрема
суам контікуитатемъ — свою межу
субсеквентер ну(л)ло юре виолентер — постійно, насильно, без жодного права
субсеквенътер — по черзі, по порядку
суе кавъзе примумъ локумъ пробанди объ-
тинетъ етъ нонъ иммерито — отримує у своїй справі першість доказу, і цілком заслужено
сукъцессоръ — спадкоємець
сукъцессу темпорис — з плину часу
супер конътрверсіас облятас етъ проба-
ціонес индуктас — нехтуючи проведеннями суперечками і пред'явленнями доказами
суфъфициентем пленипотє(н)циам — до-
статне уповноваження

там манифестис ребус — [всупереч] настіль-
ки очевидним доказам
тандемъ — нарешті; далі, тоді
танъквямъ кольятералес — як суміжники

темере — даремно; випадково
терминум а кво — межу, від якої
тестимоніа утарумъ парциумъ — свідчен-
ня однієї і другої сторони
тестимоніа — свідчення
тоціес — повністю
трансіть ин рем юдикатамъ — перейшла до
числа вирішених судом справ

ускве ад сенътенциамъ дефинитивамъ —
аж до остаточного вироку
ути ин леви акцесоріо ет ин екъзекуціоне
реи юдикате — як при незначному фор-
мальному закиді під час виконання вирі-
шеної судом справи
ути ин левіссимо акцесоріо етъ екъс ра-
ціонібусъ супраномінатис — як при ма-
лосуттєвому формальному закиді і вихо-
дючи з вищенаведених доказів
ути ин локо конътрверсо — як на місці
суперечки

финалитер — остаточно
фриволе — безпідставно, несерйозно
фунъдацио юриздиціоніс — фундація
юрисдикції

цирка инъкомпетенъциам акъторис — сто-
совно безпідставності позивача
цирка лимитемъ натуралемъ флювіумъ
Ольшанъка дикъта — біля природної
границі — річки, що зветься Ольшанкою

юдициалитер — обгрунтовано, законно
юре викти — подолані правом
юрибусъ, привілеіс, посессіонібусъ, дис-
позиціонібусъ екъс предецессорібусъ
суіс анътиквитусъ кгавъдентібусъ етъ
омънібусъ алііс документіс реалибусъ
тумъ етъ сикгніс диверсіс ин фунъдо
конътрверсо демонъстратіс, некнон етъ
тестимонііс секумъ индукътіс поціоремъ
етъ пропіоремъ — такі, що здавна ко-
ристуються правами і привілеями на влас-
ність і розпорядженнями попередників
і засвідчені усілякими дійсними докумен-
тами і різноманітними знаками, показа-
ними на спірному ґрунті, а також свідчен-
нями про їх перевагу і слушність
юридице — на основі права
юріс гередитарііс — спадкового права
юс гередитаріумъ — спадкове право

ТИТЛА І СКОРОЧЕННЯ

Бга — бога
Бо(ж). — божою

ваш̄мостями — вашими милостями
вє(л)⟨:⟩ — вельможність
вє(р). **вшу** — вірність вашу

в. м., **вм.**, **в(м)**., **в. м(л)**., **в. мл.**, **в. мл(с)ти**,
в. мсте(и), **в. м(с)ти**, **в. мстям** — ваша милість, ваших милостей, вашої милості, вашим милостям
вша, **вше(и)**, **вшею**, **вши(м)**, **вшими**, **вшое**,
вшу, **(в)шу** — ваша, вашої, вашою, вашим, вашими, ваше, вашу

гдр̄(с)киє, **гдр̄(с)коє**, **гдр̄(с)ко(и)**,
гдр̄(с)кую, **гдр̄А**, **г(с)дрски(м)**, **г(с)др̄ско(м)**, **г(с)дрского** — господарські, господарської, господарській, господарську, господаря, господарським, господарському, господарською
г(р). — грошів

є. м. — його милість

к. м., **к.м(л)**., **ко(р)**. **м(л)**., **к(р)**. **м(л)**. — королівська милість, королівської милості
кн(ж)., **кнжа**, **кнжати**, **кнже**, **кнжну**, **кнжти**,
кнзе(м), **кнзь**, **кнзю**, **кнзя**, **кня(ж)**, **кня(ж)⟨:⟩**, **кня(жт)**, **кня(жт)⟨:⟩**, **кн(ж)ты** — княжати, княжа, княжати, княже, княжну, княжати, князем, князям, князь, князю, князя, княже, княжой, княжат

Кнжичи — Княжичи
ко(р)., **к(р)**. — королівська, королівської, короля

мл., **м(л)**., **м(л)⟨:⟩**, **мл(с)ти**, **мл(с)те(и)**,
млсти, **м(лс)ти**, **м(л)сти**, **мл(с)ть**, **мл(с)тъ**,
м(лс)ть, **мл(с)тью**, **мл(с)тю**, **мл(с)тями**,
мл(с)тямъ, **млти**, **м(л)ти**, **м(л)ть**, **млтью**,
м(л)тью, **млтями**, **м(л)ю**, **м(ст)** — милість, милостей, милості, милістю, милостями, милостям

М(л)ви(и), **мл(с)тиво(г)о**, **мл(с)тивоє**, **м(л)сти-вому**, **мл(с)тиво(и)**, **млтиво(г)о**, **м(л)тиво(г)о**, **м(л)тиво(и)**, **м(л)тиво(г)о** — милостивий, милостивого, милостивое, милостивому

нша, **нше**, **ншем̄у**, **нше(му)**, **нши**, **ншим**,
нши(м), **ншими**, **нших**, **нши(х)**, **ншу**,
ншое, **ншое**, **ншой**, **ншому**, **ншомъ**,
ншою, **ншу** — наша, наше, нашому, наші, нашим, наших, наше, нашої, нашою, нашу

пна, **пна**, **пне**, **пнов**, **пно(в)**, **пном**, **пно(м)**,
пномъ, **пну**, **пнъ**, **пнь** — пана, пане, панів, паном, пану, пан
пнве, **пно(в)**, **пнове**, **пновъ**, **пном**, **пно(м)**,
пномъ, **пны** — панове, панів, панам, пани
пне, **пнеє**, **пнеи**, **пнею**, **пни**, **пную**, **пню**,
пнюю — панее, паней, панею, пані, паную

свта — свята
свтого, **стго** — святого

члвко(в) — чоловіків

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

адм.	— адміністративний	п	— права притока
адм.-госп.	— адміністративно-господарська	п.	— притока
адм.-тер.	— адміністративно-територіальний	пізн.	— пізніше
б. д.	— без дати	побл.	— поблизу
б. м.	— без місця	пов.	— повіт
в-во	— воеводство	пор.	— порівняйте
Вл	— Волинська область	р.	— річка, ріка
в т. ч.	— в тому числі	Рв	— Ровенська область
див.	— дивись	р-н	— район
док.	— документ	руч.	— ручай
Жт	— Житомирська область	рц	— районний центр
зв.	— зворот	с.	— село
ін.	— інший	смт	— селище міського типу
Кв	— Київська область	сс.	— села
кн.	— князь, княгиня	ст.	— століття
л.	— ліва притока	стр.	— струмок
м.	— місто	суч.	— сучасний
м-р	— монастир	т. зв.	— так званий
оз.	— озеро	тис.	— тисяч
оц	— обласний центр	Тр	— Тернопільська область

ЗМІСТ

ПІДКОМОРСЬКІ КНИГИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРА- ЇНИ КІНЦЯ XVI — ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ. ТЕКСТИ	5 57
ПЕРЕЛІК АКТІВ	294
ПОКАЖЧИКИ І СЛОВНИКИ	299
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	301
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	312
ПЕРЕЛІК ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕНЬ, ЗГАДАНИХ У КНИЗІ	323
СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ І ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ	325
СЛОВНИК ЛАТИНСЬКИХ ВИРАЗІВ У КИРИ- ЛИЧНИЙ ТРАНСКРИПЦІЇ	332
ТИТЛА І СКОРОЧЕННЯ	337
УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ	338

НАУЧНОЕ ИЗДАНИЕ

Академия наук Украины

Институт языковедения им. А. А. Потебни

Археографическая комиссия

Институт истории

Центральный государственный
исторический архив Украины

в г. Киеве

Памятники
украинского языка

Серия основана в 1961 г.

**КНИГА КИЕВСКОГО ПОДКОМОРСКОГО СУДА
(1584—1644)**

Подготовили к изданию

БОРЯК Геннадий Владимирович,
ГИРИЧ Татьяна Юрьевна,
ГИСЦОВА Любовь Захаровна и др.

Авторы предисловия

НИМЧУК Василий Васильевич
ЯКОВЕНКО Наталия Николаевна

Ответственный редактор В. В. НИМЧУК

Киев, издательство «Наукова думка»

На українском языке

Художній редактор *О. Я. Вишневський*

Технічні редактори *О. М. Капустіна,*

С. Г. Максимова

Коректори

Е. Я. Белокопитова, Л. І. Семенюк

ІБ № 11492.

Здано до набору 12.02.91. Підп. до друку 28.10.91.

Формат 70×90^{1/16}. Папір друк. № 1. Літ. гарн. Вис. друк.

Ум. друк. арк. 25,16. Ум. фарбо-відб. 25,16 Обл.-вид. арк. 28,58.

Тираж 1380 пр. Зам. № 1—550. Ціна 5 крб. 10 к.

Видавництво «Наукова думка». 252601 Київ 4, вул. Репіна, 3.

Віддруковано з матриць Головного підприємства республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкинг». 252057, Київ, вул. Довженка, 3 в Нестеровській міській друкарні. 292310, Нестеров, Львівської обл., вул. Горького, 8, Зам. 2599.

К53 Книга Київського підкоморського суду (1584—1644) /
АН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні та ін.; Відп. ред.
В. В. Німчук. — К.: Наук. думка, 1991. — 344 с.: іл.
ISBN 5-12-002494-7 (в опр.) 1380 прим., 5 крб. 10 к.

Книга Киевского подкоморского суда (1584—1644)

У публікації подано повний текст важливої пам'ятки староукраїнської ділової мови кінця XVI — першої половини XVII ст.— актової книги Київського підкоморського суду. Вона дає багатий і різноманітний матеріал для характеристики суспільних правових відносин і побуту українського народу.

До тексту додається передмова, покажчики, словники застарілих слів, юридичних термінів, а також складена за матеріалами пам'ятки карта Київського воеводства на рубежі XVI—XVII ст.

Для науковців-мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»

1992 р.

ВИПУСТИТЬ У СВІТ КНИГИ:

Волинські актові грамоти XVI ст. / Упоряд. А. М. Матвієнко. — 25 арк. — 5 крб. 30 к.

До книги ввійшли грамоти володимирських актових книг XVI ст., так звані кріпосні документи — духовні, дарчі, продажні, закладні та інші записи — важливі для історії мови пам'ятки ділової писемності того часу. До тексту додається передмова, коментарі, словник застарілих слів, укладений на основі лексичного матеріалу грамот.

Для науковців — мовознавців, етимологів, істориків, юристів, етнографів і всіх, хто цікавиться вітчизняною історією.

Українська історична та діалектна лексика: Зб. наук. праць.— 15 арк.— 3 крб. 10 к.

На матеріалі історичних писемних пам'яток староукраїнської мови, українських діалектів висвітлюються лексико-семантичні групи української мови XIV—XVIII ст., сучасних українських говорів, аналізується ономастика: Матеріал вивчається у синхронному і діахронному планах, використовуються дані словарного складу давньоруської та інших слов'янських мов, досліджується етимологія слів, простежується розвиток окремих лексем на протязі всього періоду їх існування.

Для філологів, істориків, викладачів вузів, аспірантів, студентів.

Попередні замовлення на ці книги приймає книгарня видавництва «Наукова думка» (252001 Київ 1, вул. Грушевського, 4), яка висилає літературу іногороднім замовникам післяплатою.

